

2018

100 lat
GUS

Urząd Statystyczny
w Lublinie

Rocznik Statystyczny województwa lubelskiego

Statistical Yearbook of lubelskie voivodship

Urząd Statystyczny w Lublinie Statistical Office in Lublin

Lublin 2018

Zespół Redakcyjny Urzędu Statystycznego w Lublinie

Editorial Board of Statistical Office in Lublin

Przewodniczący

President

Krzysztof Markowski

Członkowie

Members

Urszula Bronisz, Anna Cichosz, Elżbieta Duda, Waldemar Dymek, Sławomir Dziaduch, Jerzy Hasiec, Andrzej Jakubowski, Aleksandra Jangas-Kurzak, Renata Jończyk, Ewa Kuniewicz, Zofia Kurlej, Beata Kwiatkowska-Królikowska, Elżbieta Łoś, Andrzej Matacz, Marzena Mularczyk, Artur Myna, Anna Niemczyk, Agnieszka Nocko, Jarosław Plewik, Anna Powęska, Anna Puzio, Magdalena Rosołowska, Marek Tatarski, Grzegorz Zabiegły, (sekretarz secretary) Aneta Olszewska-Welman

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Zespół pracowników Urzędu Statystycznego w Lublinie

The team of employees of the Statistical Office in Lublin

pod kierunkiem

supervised by

Sławomira Dziaducha

Prace wydawnicze

Editorial works

Zespół pracowników Lubelskiego Ośrodka Badań Regionalnych

The team of employees of the Lublin Centre for Regional Surveys

pod kierunkiem

supervised by

Sławomira Dziaducha

Zdjęcie zamieszczone na okładce

Photograph on the cover

Lublin — Zamek Lubelski, fot. Łukasz Poszepczyński

ISSN 0485-3210

Druk

Printing

Zakład Wydawnictw Statystycznych, Zakład Poligraficzny Nr 2, 26-600 Radom, ul. Planty 39/45

PRZEDMOWA

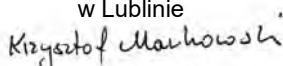
Wiarygodna i pewna informacja jest niezbędnym czynnikiem do oceny zmian zachodzących w życiu społeczno-gospodarczym oraz pomaga w podejmowaniu decyzji i planowaniu dalszych kroków związanych z rozwojem regionu, zarówno przez sektor publiczny, jak i prywatny. Wychodząc naprzeciw tym oczekiwaniom pracownicy Urzędu Statystycznego w Lublinie przygotowali kolejną, już czterdziestą trzecią edycję, „Rocznika Statystycznego Województwa Lubelskiego”.

Publikacja ta, to jedno z ważniejszych opracowań w ramach planu wydawniczego Urzędu Statystycznego w Lublinie. Informacje zawarte w Roczniku pozwalają na przeprowadzenie analiz i porównań retrospektywnych oraz na obserwację zmian i kierunków rozwoju województwa, a zachowanie jego układu podobnego do roczników wydawanych przez inne urzędy statystyczne ułatwia dokonywanie porównań międzywojewódzkich.

Wprowadzeniem do Rocznika są tablice przeglądowe przedstawiające ogólny obraz województwa na tle kraju w 2017 r. oraz najistotniejsze dane w ujęciu retrospekcyjnym za lata 2000, 2005, 2008-2017. Zasadniczą część publikacji stanowią 23 działy tematyczne prezentujące zarówno społeczną, jak i gospodarczą sytuację województwa. Poprzedzone są one uwagami ogólnymi zawierającymi wyjaśnienia dotyczące terminologii, metodologii i zakresu informacji. Tam gdzie było to możliwe ze względu na dostępność oraz jakość danych, zaprezentowano informacje dla lat: 2010, 2015, 2016, 2017. Zamieszczony materiał statystyczny został wzbogacony ilustracją graficzną w formie kartogramów i wykresów.

W celu pełnego przedstawienia i zobrazowania sytuacji społeczno-gospodarczej w województwie lubelskim przygotowaliśmy także dla Państwa publikację „Województwo lubelskie 2018 – podregiony, powiaty, gminy”. Stanowi ona dopełnienie „Rocznika ...” prezentując dane w układzie terytorialnym. Zarówno Rocznik, jak i wspomniana wyżej publikacja, poza wydaniem książkowym, dostępne są także w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu <http://lublin.stat.gov.pl>. Szczegółowe informacje z poszczególnych dziedzin społeczno-gospodarczych dostępne są również w Urzędzie Statystycznym oraz na stronach internetowych GUS w Banku Danych Lokalnych.

Mam nadzieję, iż publikacja ta pozwoli Państwu zapoznać się z podstawowymi zjawiskami i faktami, jak również będzie przydatna dla wielu pogłębionych ocen, analiz i porównań dotyczących procesów społecznych, gospodarczych i kulturowych oraz zmian w środowisku przyrodniczym, jakie zaistniały w województwie lubelskim w ostatnim okresie. Korzystając z okazji pragnę także podziękować wszystkim osobom i instytucjom za cenne uwagi i wnioski, a przede wszystkim tym, którzy wzbogacili naszą publikację dostarczając dane z zakresu swojej działalności.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego
w Lublinie

dr Krzysztof Markowski

Lublin, grudzień 2018 r.

PREFACE

Credible and reliable information is essential to evaluate changes in the socio-economic life. It helps in decision making and planning for the needs of regional development both by the public sector, and private entities. To meet these expectations, the Statistical Office of Lublin had prepared the forty-third edition of the "Statistical Yearbook of Lubelskie Voivodship".

Statistical Yearbook of Lubelskie Voivodship is one of the most important papers published by the Statistical Office in Lublin. The Yearbook contains information allowing users to analyze, compare and observe changes and directions of regional development. Its layout complies with Yearbook editions issued by other statistical offices.

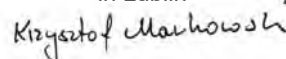
In the first part there are look-up tables presenting an overall picture of the region. It allows making a comparison to the country in 2017 and to the data from the years 2000, 2005, 2008-2017. The second part of the publication consists of 23 thematic sections presenting both social and economic situation of the province. They are preceded by general notes explaining terminology, methodology and scope of information. Some statistical data has been presented in the form of cartograms and graphs.

Additionally one can find more detailed data about Lubelskie Voivodship in a publication "Lubelskie Voivodship 2018 – Subregions, Powiats, Gminas". This publication is complementary to the "Yearbook ..." and presents data in the territorial arrangement. Both publications are available in traditional book form and electronic version on the website of <http://lublin.stat.gov.pl>. There is also an open access to socio-economic data on the GUS website in the Local Data Bank section.

I hope that this publication will introduce you to the basic facts and will be useful for conducting in-depth evaluations, studies and comparisons of the social, economic or cultural processes and transitions taking place in the natural environment in Lubelskie Voivodship in recent years. Finally I would like to thank for all the contribution both from individuals and institutions helping us in preparation of this publication.

Director

Statistical Office
in Lublin

Krzysztof Markowski, PhD

Lublin, December 2018

SPIS TREŚCI

Przedmowa .....
Spis tablic i wykresów .....
Objaśnienia znaków umownych. Skróty .....
Uwagi ogólne .....

TABLICE PRZEGLĄDOWE

I. Województwo na tle kraju w 2017 r. ....
II. Ważniejsze dane o województwie (2000, 2005, 2008–2017) .....

DZIAŁY

I. Geografia .....
II. Stan i ochrona środowiska .....
III. Podział administracyjny i samorząd terytorialny .....
IV. Bezpieczeństwo publiczne. Wymiar sprawiedliwości .....
V. Ludność .....
VI. Rynek pracy .....
VII. Wynagrodzenia. Świadczenia z ubezpieczeń społecznych .....
VIII. Budżety gospodarstw domowych .....
IX. Infrastruktura komunalna. Mieszkania .....
X. Edukacja i wychowanie .....
XI. Ochrona zdrowia i pomoc społeczna .....
XII. Kultura. Turystyka. Sport .....
XIII. Nauka i technika. Społeczeństwo informacyjne .....
XIV. Ceny .....
XV. Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo .....
XVI. Przemysł i budownictwo .....
XVII. Transport. Telekomunikacja .....
XVIII. Handel i gastronomia .....
XIX. Finanse przedsiębiorstw .....
XX. Finanse publiczne .....
XXI. Inwestycje. Środki trwałe .....
XXII. Rachunki regionalne .....
XXIII. Podmioty gospodarki narodowej .....

CONTENTS

Preface	3—4
List of tables and graphs	6—21
Symbols. Abbreviations	22—23
General notes	24—29

REVIEW TABLES

Voivodship on the background of the country in 2017	30— 35
Major data on the voivodship (2000, 2005, 2008–2017)	36— 53

CHAPTERS

Geography	54— 55
Environmental protection	56— 78
Administrative division and local government	79— 84
Public safety. Justice	85— 92
Population	93—123
Labour market	124—159
Wages and salaries. Social security benefits	160—173
Household budgets	174—182
Municipal infrastructure. Dwellings	183—199
Education	200—227
Health care and social welfare	228—244
Culture. Tourism. Sport	244—262
Science and technology. Information society	263—277
Prices	278—281
Agriculture, hunting and forestry	282—310
Industry and construction	311—323
Transport. Telecommunications	324—331
Trade and catering	332—337
Finances of enterprises	338—352
Public finance	353—361
Investments. Fixed assets	362—370
Regional accounts	371—376
Entities of the national economy	377—385

Strona
Page

SPIS TABLIC I WYKRESÓW

LIST OF TABLES AND GRAPHS

		Tablica Table	Strona Page
DZIAŁ I. GEOGRAFIA	CHAPTER I. GEOGRAPHY		
Położenie geograficzne	Geographic location	1	54
Powierzchnia i granice	Area and borders	2	54
Układ pionowy powierzchni	Elevations	3	55
Temperatury powietrza (1971–2017)	Air temperatures (1971–2017)	4	55
Opady atmosferyczne, prędkość wiatru, usłonecznienie i zachmurzenie (1971–2017)	Atmospheric precipitation, wind velocity, insolation and cloudiness (1971–2017)	5	55
DZIAŁ II. STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA	CHAPTER II. ENVIRONMENTAL PROTECTION		
Uwagi ogólne	General notes	x	56
Stan geodezyjny, kierunki i zmiany wykorzystania powierzchni województwa (2010, 2015, 2018)	Geodesic status, directions and changes of voivodship land use (2010, 2015, 2018)	1 (6)	63
Grunty rolne wyłączane na cele nierolnicze i leśne na cele nieleśne (2010, 2015, 2016, 2017)	Agricultural land designated for non-agricultural purposes and forest land designated for non-forest purposes (2010, 2015, 2016, 2017)	2 (7)	64
Grunty zdewastowane i zdegradowane wymagające rekultywacji i zagospodarowania oraz grunty zrekultywowane i zagospodarowane (2010, 2015, 2016, 2017)	Devastated and degraded land requiring reclamation and management as well as reclaimed and managed land (2010, 2015, 2016, 2017)	3 (8)	65
Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności (2010, 2015, 2016, 2017)	Water withdrawal for needs of the national economy and population (2010, 2015, 2016, 2017)	4 (9)	65
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności (2010, 2015, 2016, 2017)	Water consumption for needs of the national economy and population (2010, 2015, 2016, 2017)	5 (10)	66
Powierzchnia i pobór wody do nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz napełniania stawów rybnych (2010, 2015, 2016, 2017)	Area and water withdrawal for irrigation in agriculture and forestry as well as water for filling fish ponds (2010, 2015, 2016, 2017)	6 (11)	66
Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzane do wód lub do ziemi (2010, 2015, 2016, 2017)	Industrial and municipal wastewater discharged into waters or into the ground (2010, 2015, 2016, 2017)	7 (12)	67
Zakłady odprowadzające ścieki według miejsca odprowadzania oraz wyposażenia w oczyszczalnie ścieków (2010, 2015, 2016, 2017)	Plants discharging wastewater by place of discharge and wastewater treatment plants possessed (2010, 2015, 2016, 2017)	8 (13)	67
Oczyszczalnie ścieków (2010, 2015, 2016, 2017)	Wastewater treatment plants (2010, 2015, 2016, 2017)	9 (14)	68
Emisja i redukcja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza (2010, 2015, 2016, 2017)	Emission and reduction of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality (2010, 2015, 2016, 2017)	10 (15)	69
Urządzenia do redukcji zanieczyszczeń powietrza w zakładach szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza (2010, 2015, 2016, 2017)	Air pollution reduction systems in plants of significant nuisance to air quality (2010, 2015, 2016, 2017)	11 (16)	70
Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona (2010, 2015, 2016, 2017)	Legally protected areas possessing unique environmental value (2010, 2015, 2016, 2017)	12 (17)	71
Parki narodowe (2010, 2015, 2016, 2017)	National parks (2010, 2015, 2016, 2017)	13 (18)	71
Rezerваты przyrody (2010, 2015, 2016, 2017)	Nature reserves (2010, 2015, 2016, 2017)	14 (19)	72
Parki krajobrazowe (2010, 2015, 2016, 2017)	Landscape parks (2010, 2015, 2016, 2017)	15 (20)	72
Pomniki przyrody (2010, 2015, 2016, 2017)	Monuments of nature (2010, 2015, 2016, 2017)	16 (21)	73

	Tablica Table	Strona Page
Odpady wytworzone i dotychczas składowane (nagromadzone) oraz tereny ich składowania (2010, 2015, 2016, 2017)	17 (22)	74
Odpady według rodzajów w 2017 r.	18 (23)	75
Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016, 2017]	19 (24)	75
Efekty rzeczowe uzyskane w wyniku przekazania do użytku inwestycji ochrony środowiska i gospodarki wodnej (2010, 2015, 2016, 2017)	20 (25)	76
Kierunki finansowania Wojewódzkich Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (2010, 2015, 2016, 2017)	21 (26)	78
Wpływ z opłat i kar na fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej (2010, 2015, 2016, 2017)	22 (27)	78
DZIAŁ III. PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY I SAMORZĄD TERYTORIALNY	CHAPTER III. ADMINISTRATIVE DIVISION AND LOCAL GOVERNMENT	
Uwagi ogólne	x	79
Jednostki administracyjne województwa (2010, 2015, 2016, 2017)	1 (28)	81
Gminy w 2017 r.	2 (29)	81
Powiaty i miasta na prawach powiatu w 2017 r.	3 (30)	82
Radni organów jednostek samorządu terytorialnego w 2017 r.	4 (31)	82
Zatrudnienie i wynagrodzenia w administracji publicznej (2010, 2015, 2016, 2017)	5 (32)	84
DZIAŁ IV. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE. WYMIAR SPRAWIEDLIWOŚCI	CHAPTER IV. PUBLIC SAFETY. JUSTICE	
Uwagi ogólne	x	85
Przestępstwa stwierdzone przez policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych (2010, 2015, 2016, 2017)	1 (33)	88
Wskaźniki wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez policję (2010, 2015, 2016, 2017)	2 (34)	90
Wpływ spraw do sądów powszechnych (2010, 2015, 2016, 2017)	3 (35)	90
Dorośli skazani prawomocnie przez sądy powszechne za przestępstwa ścigane z oskarżenia publicznego (2010, 2015, 2016, 2017)	4 (36)	91
Załatwione sprawy rodzinne (2010, 2015, 2016, 2017)	5 (37)	92
Podmioty w Krajowym Rejestrze Sądowym (2010, 2015, 2016, 2017)	6 (38)	92
DZIAŁ V. LUDNOŚĆ	CHAPTER V. POPULATION	
Uwagi ogólne	x	93
Ludność (2010, 2015, 2016, 2017)	1 (39)	97
Ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym (2010, 2015, 2016, 2017)	2 (40)	97
Ludność według płci i wieku (2010, 2015, 2016, 2017)	3 (41)	99

	Tablica Table	Strona Page
Miasta i ludność w miastach (2010, 2015, 2016, 2017)	Towns and urban population (2010, 2015, 2016, 2017)	4 (42) 99
Gminy zamieszkałe przez ludność wiejską (2010, 2015, 2016, 2017)	Gminas and rural population (2010, 2015, 2016, 2017)	5 (43) 100
Mediana wieku ludności według płci (2010, 2015, 2016, 2017)	Median population age by sex (2010, 2015, 2016, 2017)	6 (44) 100
Ruch naturalny ludności (2010, 2015, 2016, 2017)	Vital statistics (2010, 2015, 2016, 2017)	7 (45) 101
Małżeństwa zawarte i rozwiązane (2010, 2015, 2016, 2017)	Marriages contracted and dissolved (2010, 2015, 2016, 2017)	8 (46) 102
Małżeństwa zawarte według wieku nowożeńców w 2017 r.	Marriages contracted by age of bridegrooms and brides in 2017	9 (47) 103
Małżeństwa zawarte według poprzedniego statusu cywilnego nowożeńców w 2017 r.	Marriages contracted by previous marital status of bridegrooms and brides in 2017	10 (48) 105
Małżeństwa zawarte wyznaniowe (2010, 2015, 2016, 2017)	Church or religious marriages (2010, 2015, 2016, 2017)	11 (49) 106
Separacje orzeczone według wieku małżonków w momencie wniesienia powództwa w 2017 r.	Separations adjudicated by age of spouses at the moment of filling petition for a separation in 2017	12 (50) 106
Separacje orzeczone według liczby małoletnich dzieci w małżeństwie (2010, 2015, 2016, 2017)	Separations adjudicated by the number of underage children in the marriage (2010, 2015, 2016, 2017)	13 (51) 107
Rozwody według wieku małżonków w momencie wniesienia powództwa w 2017 r.	Divorces by age of spouses at the moment of filling petition for divorce in 2017	14 (52) 108
Rozwody według liczby małoletnich dzieci w małżeństwie (2010, 2015, 2016, 2017)	Divorces by the number of underage children in the marriage (2010, 2015, 2016, 2017)	15 (53) 109
Urodzenia (2010, 2015, 2016, 2017)	Births (2010, 2015, 2016, 2017)	16 (54) 110
Urodzenia żywe według kolejności urodzenia dziecka oraz wieku matki (2010, 2015, 2016, 2017)	Live births by birth order and age of mother (2010, 2015, 2016, 2017)	17 (55) 110
Płodność kobiet i współczynniki reprodukcji ludności (2010, 2015, 2016, 2017)	Female fertility and reproduction rates of population (2010, 2015, 2016, 2017)	18 (56) 111
Zgony według płci i wieku zmarłych (2010, 2015, 2016, 2017)	Deaths by sex and age of deceased (2010, 2015, 2016, 2017)	19 (57) 112
Zgony według wybranych przyczyn (2010, 2015, 2016)	Deaths by selected causes (2010, 2015, 2016)	20 (58) 113
Zgony niemowląt według płci i wieku (2010, 2015, 2016, 2017)	Infant deaths by sex and age (2010, 2015, 2016, 2017)	21 (59) 115
Zgony niemowląt według wybranych przyczyn (2010, 2015, 2016)	Infant deaths by selected causes (2010, 2015, 2016)	22 (60) 115
Zamachy samobójcze zarejestrowane przez Policję (2015, 2016, 2017)	Suicides registered by Police (2015, 2016, 2017)	23 (61) 116
Przeciętne dalsze trwanie życia (2010, 2015, 2016, 2017)	Life expectancy (2010, 2015, 2016, 2017)	24 (62) 116
Prognoza ludności do 2050 r.	Population projection until 2050	25 (63) 117
Prognoza gospodarstw domowych do 2050 r.	Households projection until 2050	26 (64) 118
Migracje wewnętrzne i zagraniczne ludności na pobyt stały (2010, 2015, 2016, 2017)	Internal and international migration of population for permanent residence (2010, 2015, 2016, 2017)	27 (65) 118
Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały według kierunków (2010, 2015, 2016, 2017)	Internal migration of population for permanent residence by direction (2010, 2015, 2016, 2017)	28 (66) 119
Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały według płci i wieku migrantów (2010, 2015, 2016, 2017)	Internal migration of population for permanent residence by sex and age of migrants (2010, 2015, 2016, 2017)	29 (67) 120
Migracje zagraniczne ludności na pobyt stały według płci i wieku migrantów (2010, 2016, 2017)	International migration of population for permanent residence by sex and age of migrants (2010, 2016, 2017)	30 (68) 121
Rezydenci (2010, 2015, 2016, 2017)	Usual residence population (2010, 2015, 2016, 2017)	31 (69) 122
Rezydenci w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym (2010, 2015, 2016, 2017)	Working and non-working age usual residence population (2010, 2015, 2016, 2017)	32 (70) 122
Kościół i związki wyznaniowe w 2017 r.	Churches and religious associations in 2017	33 (71) 123

		Tablica Table	Strona Page
DZIAŁ VI. RYNEK PRACY	CHAPTER VI. LABOUR MARKET		
Uwagi ogólne	General notes	x	124
Aktywność ekonomiczna ludności	Economic activity of the population		
Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej – na podstawie BAEL (2010, 2016, 2017).....	Economic activity of the population aged 15 and more – on the LFS basis (2010, 2016, 2017).....	1 (72)	134
Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej według wieku oraz poziomu wykształcenia w IV kwartale 2017 r. – na podstawie BAEL.....	Economic activity of the population aged 15 and more by age and educational level in IV quarter 2017 – on the LFS basis	2 (73)	135
Pracujący	Employment		
Pracujący (2010, 2015, 2016, 2017)	Employed persons (2010, 2015, 2016, 2017)	3 (74)	136
Pracujący według statusu zatrudnienia (2010, 2015, 2016, 2017)	Employed persons by employment status (2010, 2015, 2016, 2017)	4 (75)	137
Przeciętne zatrudnienie (2010, 2015, 2016, 2017)	Average paid employment (2010, 2015, 2016, 2017)	5 (76)	138
Pełnozatrudnieni i niepełnozatrudnieni (2010, 2015, 2016, 2017)	Full- and part-time employment (2010, 2015, 2016, 2017)	6 (77)	139
Przyjęcia do pracy (2010, 2015, 2016, 2017)	Hires (2010, 2015, 2016, 2017)	7 (78)	140
Zwolnienia z pracy (2010, 2015, 2016, 2017)	Terminations (2010, 2015, 2016, 2017)	8 (79)	141
Absolwenci szkół wyższych, zawodowych i liceów ogólnokształcących, którzy podjęli pracę po raz pierwszy (2010, 2015, 2016, 2017)	The graduates of tertiary schools, leavers of vocational and secondary schools starting work for the first time (2010, 2015, 2016, 2017)	9 (80)	142
Miejsca pracy wolne, nowo utworzone i zlikwidowane w 2017 r.....	Job vacancies, newly created and liquidated in 2017	10 (81)	143
Bezrobocie	Unemployment		
Bezrobotni zarejestrowani, stopa bezrobocia oraz oferty pracy (2010, 2015, 2016, 2017)	Registered unemployed persons, unemployment rate as well as job offers (2010, 2015, 2016, 2017)	11 (82)	145
Bezrobotni nowo zarejestrowani i wyrejestrowani (2010, 2015, 2016, 2017)	Newly registered unemployed persons and persons removed from unemployment rolls (2010, 2015, 2016, 2017)	12 (83)	146
Bezrobotni zarejestrowani według wieku, poziomu wykształcenia, czasu pozostawania bez pracy oraz stażu pracy (2010, 2015, 2016, 2017)	Registered unemployed persons by age, educational level, duration of unemployment and work seniority (2010, 2015, 2016, 2017)	13 (84)	146
Bezrobotni zarejestrowani korzystający z aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu (2010, 2015, 2016, 2017)	Registered unemployed persons benefiting from labour market programme (2010, 2015, 2016, 2017)	14 (85)	148
Wydatki Funduszu Pracy (2010, 2015, 2016, 2017)	Labour Fund expenditures (2010, 2015, 2016, 2017)	15 (86)	148
Warunki pracy	Work conditions		
Poszkodowani w wypadkach przy pracy (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie) [2010, 2015, 2016, 2017]	Persons injured in accidents at work (excluding private farms in agriculture) [2010, 2015, 2016, 2017]	16 (87)	149
Wydarzenia i przyczyny wypadków przy pracy (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie) [2010, 2015, 2016, 2017]	Events and causes of accidents at work (excluding private farms in agriculture) [2010, 2015, 2016, 2017]	17 (88)	151
Poszkodowani w wypadkach przy pracy w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie (2010, 2015, 2016, 2017)	Persons injured in accidents at work on private farms in agriculture (2010, 2015, 2016, 2017) ..	18 (89)	153
Zatrudnieni w warunkach zagrożenia (2010, 2015, 2016, 2017)	Persons working in hazardous conditions (2010, 2015, 2016, 2017)	19 (90)	154

	Tablica Table	Strona Page
Zatrudnieni w warunkach zagrożenia według grup czynników zagrożeń (2010, 2015, 2016, 2017)	Employment working in hazardous conditions by groups of hazardous factors (2010, 2015, 2016, 2017)	20 (91) 155
Zatrudnieni na stanowiskach pracy, dla których dokonano oceny ryzyka zawodowego w 2017 r.	Persons working at workstations assessed for occupational risk in 2017	21 (92) 156
Choroby zawodowe (2010, 2015, 2016, 2017)	Occupational diseases (2010, 2015, 2016, 2017)	22 (93) 157
Korzystający ze świadczeń z tytułu pracy w warunkach szkodliwych dla zdrowia i uciążliwych (2010, 2015, 2016, 2017)	Persons receiving benefits for work in harmful and strenuous conditions (2010, 2015, 2016, 2017)	23 (94) 158
Świadczenia z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (2010, 2015, 2016, 2017)	Benefits for accidents at work and occupational diseases (2010, 2015, 2016, 2017)	24 (95) 159
DZIAŁ VII. WYNAGRODZENIA. ŚWIADCZENIA Z UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH	CHAPTER VII. WAGES AND SALARIES. SOCIAL SECURITY BENEFITS	
Uwagi ogólne	General notes	x 160
Wynagrodzenia	Wages and salaries	
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto (2010, 2015, 2016, 2017)	Average monthly gross wages and salaries (2010, 2015, 2016, 2017)	1 (96) 163
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto według sektorów ekonomicznych (2010, 2015, 2016, 2017)	Average monthly gross wages and salaries by economic sectors (2010, 2015, 2016, 2017)	2 (97) 164
Zatrudnieni według wysokości wynagrodzenia brutto za październik 2016 r.	Paid employment by amount of gross wages and salaries for October 2016	3 (98) 165
Zatrudnieni oraz przeciętne wynagrodzenia brutto według grup zawodów wykonywanych za październik 2016 r.	Paid employment and average gross wages and salaries by performed occupational groups for October 2016	4 (99) 167
Przeciętne wynagrodzenia brutto za październik 2016 r.	Average gross wages and salaries for October 2016	5 (100) 169
Miesięczne wynagrodzenia brutto najwyższe (decyle) w grupach decylowych pracowników zatrudnionych według wielkich grup zawodów wykonywanych za październik 2016 r.	Decile earnings (the upper limits of gross wages and salaries received by decile) paid employment by great occupational groups for October 2016	6 (101) 171
Świadczenia z ubezpieczeń społecznych	Social security benefits	
Emeryci i renciści (2010, 2015, 2016, 2017)	Retirees and pensioners (2010, 2015, 2016, 2017)	7 (102) 172
Świadczenia emerytalne i rentowe brutto (2010, 2015, 2016, 2017)	Gross retirement and other pension benefits (2010, 2015, 2016, 2017)	8 (103) 173
DZIAŁ VIII. BUDŻETY GOSPODARSTW DOMOWYCH	CHAPTER VIII. HOUSEHOLD BUDGETS	
Uwagi ogólne	General notes	x 174
Gospodarstwa domowe (2010, 2015, 2016, 2017)	Households (2010, 2015, 2016, 2017)	1 (104) 179
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych (2010, 2015, 2016, 2017)	Average monthly available income per capita in households (2010, 2015, 2016, 2017)	2 (105) 179
Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych (2010, 2015, 2016, 2017)	Average monthly expenditures per capita in households (2010, 2015, 2016, 2017)	3 (106) 180

		Tablica Table	Strona Page
Przeciętne miesięczne spożycie niektórych artykułów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych (2010, 2015, 2016, 2017)	Average monthly consumption of selected foodstuffs per capita in households (2010, 2015, 2016, 2017)	4 (107)	181
Gospodarstwa domowe wyposażone w niektóre przedmioty trwałego użytkowania (2010, 2015, 2016, 2017)	Households equipped with selected durable goods (2010, 2015, 2016, 2017)	5 (108)	181
Wskaźniki zagrożenia ubóstwem w gospodarstwach domowych (2010, 2015, 2016, 2017) ...	At-risk of poverty rates in households (2010, 2015, 2016, 2017)	6 (109)	182
DZIAŁ IX. INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. MIESZKANIA	CHAPTER IX. MUNICIPAL INFRASTRUCTURE. DWELLINGS		
Uwagi ogólne	General notes	x	183
Infrastruktura komunalna	Municipal infrastructure		
Wodociągi i kanalizacja (2010, 2015, 2016, 2017)	Water supply and sewage systems (2010, 2015, 2016, 2017)	1 (110)	189
Odbiorcy oraz zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych (2010, 2015, 2016, 2017)	Consumers and consumption of electricity in households (2010, 2015, 2016, 2017)	2 (111)	189
Sieć gazowa oraz odbiorcy i zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych (2010, 2015, 2016, 2017)	Gas supply system as well as consumers and consumption of gas from gas supply system in households (2010, 2015, 2016, 2017)	3 (112)	190
Ogrzewnictwo (2010, 2015, 2016, 2017)	House-heating (2010, 2015, 2016, 2017)	4 (113)	191
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej (2010, 2015, 2016, 2017)	Population using water supply, sewage and gas supply systems (2010, 2015, 2016, 2017)	5 (114)	191
Odpady komunalne (2010, 2015, 2016, 2017)	Municipal waste (2010, 2015, 2016, 2017)	6 (115)	192
Nieczystości ciekłe (2010, 2015, 2016, 2017)	Liquid waste (2010, 2015, 2016, 2017)	7 (116)	192
Składowiska odpadów komunalnych (2010, 2015, 2016, 2017)	Landfill sites with municipal waste (2010, 2015, 2016, 2017)	8 (117)	193
Tereny zieleni ogólnodostępnej i osiedlowej (2010, 2015, 2016, 2017)	Generally accessible green areas and green areas of housing estates (2010, 2015, 2016, 2017)	9 (118)	193
Mieszkania	Dwellings		
Zasoby mieszkaniowe (2010, 2015, 2016, 2017).....	Dwelling stocks (2010, 2015, 2016, 2017).....	10 (119)	194
Mieszkania w zasobach mieszkaniowych wyposażone w instalacje (2010, 2015, 2016, 2017) ..	Dwellings in dwelling stocks fitted with installations (2010, 2015, 2016, 2017).....	11 (120)	194
Dodatki mieszkaniowe wypłacone w 2017 r.	Housing allowances paid out in 2017	12 (121)	195
Gospodarka gruntami pod budownictwo mieszkaniowe (2010, 2015, 2016, 2017)	Administration of grounds for dwellings construction (2010, 2015, 2016, 2017)	13 (122)	196
Mieszkania, których budowę rozpoczęto (2010, 2015, 2016, 2017)	Dwellings in which construction has begun (2010, 2015, 2016, 2017)	14 (123)	196
Mieszkania oddane do użytkowania (2010, 2015, 2016, 2017)	Dwellings completed (2010, 2015, 2016, 2017)....	15 (124)	197
Mieszkania oddane do użytkowania według liczby izb (2010, 2015, 2016, 2017)	Dwellings completed by number of rooms (2010, 2015, 2016, 2017)	16 (125)	199
Zawarte transakcje kupna-sprzedaży lokali, nieruchomości gruntowych i zabudowanych w 2017 r.	Reached purchase-sale transactions of the premises, land real estates and built-up real estates in 2017	17 (126)	199

		Tablica Table	Strona Page
DZIAŁ X. EDUKACJA I WYCHOWANIE	CHAPTER X. EDUCATION		
Uwagi ogólne	General notes	x	200
Edukacja według szczebli kształcenia (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	Education by level (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	1 (127)	205
Szkoły według organów prowadzących (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	Schools by school governing authority (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	2 (128)	207
Uczniowie według grup wieku (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	Pupils and students by age groups (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	3 (129)	209
Współczynnik skolaryzacji (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	Enrolment rate (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	4 (130)	210
Uczący się języków obcych w szkołach dla dzieci i młodzieży oraz policealnych (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	Pupils and students studying foreign languages in schools for children and youth and in post-secondary schools (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	5 (131)	211
Uczący się języków obcych w szkołach dla dorosłych (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	Pupils and students studying foreign languages in schools for adults (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	6 (132)	212
Kształcenie osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	Education for people with special educational needs (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	7 (133)	213
Specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, młodzieżowe ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii oraz ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze (2010, 2015, 2016, 2017)	Special education care centres, youth education centres, youth social therapy centres and rehabilitation and education centres (2010, 2015, 2016, 2017)	8 (134)	213
Wychowanie pozaszkolne (2010, 2015, 2016, 2017)	Extracurricular education (2010, 2015, 2016, 2017)	9 (135)	214
Internaty i bursy dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych) [2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18]	Boarding-schools and dormitories for children and youth (excluding special schools) [2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18]	10 (136)	215
Szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych) [2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18]	Primary schools for children and youth (excluding special schools) [2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18]	11 (137)	215
Gimnazja dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych) [2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18]	Lower secondary schools for children and youth (excluding special schools) [2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18]	12 (138)	216
Branżowe szkoły I stopnia dla młodzieży (bez szkół specjalnych) [2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18]	Stage I sectoral vocational schools (excluding special schools) [2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18]	13 (139)	217
Uczniowie i absolwenci branżowych szkół I stopnia dla młodzieży (bez szkół specjalnych) według podgrup kierunków kształcenia (2015/16, 2016/17, 2017/18)	Students and graduates of basic vocational schools for youth (excluding special schools) by narrow fields of education (2015/16, 2016/17, 2017/18)	14 (140)	218
Licea ogólnokształcące dla młodzieży (bez szkół specjalnych) [2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18]	General secondary schools for youth (excluding special schools) [2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18]	15 (141)	218
Technika dla młodzieży (bez szkół specjalnych) [2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18]	Technical secondary schools for youth (excluding special schools) [2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18]	16 (142)	219
Uczniowie i absolwenci techników dla młodzieży (bez szkół specjalnych) według podgrup kierunków kształcenia [2015/16, 2016/17, 2017/18]	Students and graduates of technical secondary schools for youth (excluding special schools) by narrow fields of education [2015/16, 2016/17, 2017/18]	17 (143)	219
Szkoły artystyczne dla dzieci i młodzieży (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	Level art schools for children and youth (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	18 (144)	220
Szkoły policealne (bez szkół specjalnych) [2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18]	Post-secondary schools (excluding special schools) [2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18]	19 (145)	220

	Tablica Table	Strona Page
Uczniowie i absolwenci szkół policealnych (bez szkół specjalnych) według podgrup kierunków kształcenia [2015/16, 2016/17, 2017/18]	Students and graduates of post-secondary schools (excluding special schools) by narrow fields of education [2015/16, 2016/17, 2017/18]	20 (146) 221
Szkoły wyższe (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	Higher education institutions (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	21 (147) 221
Studenci szkół wyższych według systemów studiów i typów szkół (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	Students of higher education institutions by mode of study and type of schools (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	22 (148) 222
Absolwenci szkół wyższych według systemów studiów i typów szkół (2010/11, 2014/15, 2015/16, 2016/17)	Graduates of higher education institutions by mode of study and type of schools (2010/11, 2014/15, 2015/16, 2016/17)	23 (149) 222
Nauczyciele akademicy w szkołach wyższych (2010/11, 2014/15, 2015/16, 2016/17)	Academic teachers in higher schools (2010/11, 2014/15, 2015/16, 2016/17)	24 (150) 223
Cudzoziemcy – studenci i absolwenci według form studiów i typów szkół (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	Foreigners – students and graduates by mode of study and type of schools (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	25 (151) 223
Studia podyplomowe i studia doktoranckie (2015/16, 2016/17, 2017/18)	Postgraduate and doctoral programmes (2015/16, 2016/17, 2017/18)	26 (152) 224
Studia podyplomowe według podgrup kierunków kształcenia (2016/17, 2017/18)	Postgraduate programmes by narrow fields of education (2016/17, 2017/18)	27 (153) 224
Studenci szkół wyższych otrzymujący stypendia (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	Students of higher education institutions receiving scholarships and grants (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	28 (154) 225
Domy i stołówki studenckie (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	Student dormitories and canteens (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	29 (155) 226
Szkoły dla dorosłych (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	Schools for adults (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	30 (156) 226
Wychowanie przedszkolne (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	Pre-primary education (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	31 (157) 227
DZIAŁ XI. OCHRONA ZDROWIA I POMOC SPOŁECZNA	CHAPTER XI. HEALTH CARE AND SOCIAL WELFARE	
Uwagi ogólne	General notes	x 228
Pracownicy medyczni (2015, 2016, 2017)	Medical personnel (2015, 2016, 2017)	1 (158) 234
Lekarze specjaliści (2015, 2016, 2017)	Specialist doctors (2015, 2016, 2017)	2 (159) 234
Ambulatoryjna opieka zdrowotna (2015, 2016, 2017)	Out-patient health care (2015, 2016, 2017)	3 (160) 235
Stacjonarna opieka zdrowotna (2015, 2016, 2017)	In-patient health care (2015, 2016, 2017)	4 (161) 236
Szpitale ogólne (2015, 2016, 2017)	General hospitals (2015, 2016, 2017)	5 (162) 237
Ratownictwo medyczne i pomoc doraźna (2010, 2015, 2016, 2017)	Emergency medical services and first aid (2010, 2015, 2016, 2017)	6 (163) 238
Apteki ogólnodostępne i punkty apteczne (2010, 2015, 2016, 2017)	Generally available pharmacies and pharmaceutical outlets (2010, 2015, 2016, 2017)	7 (164) 238
Krwiodawstwo (2010, 2015, 2016, 2017)	Blood donation (2010, 2015, 2016, 2017)	8 (165) 239
Zachorowania na niektóre choroby zakaźne i zatrucia (2010, 2015, 2016, 2017)	Incidence of infectious diseases and poisonings (2010, 2015, 2016, 2017)	9 (166) 239
Żłobki i kluby dziecięce (2010, 2015, 2016, 2017)	Nurseries and children's clubs (2010, 2015, 2016, 2017)	10 (167) 240
Wspieranie rodziny w 2017 r.	Family support in 2017 r.	11 (168) 240
Placówki wsparcia dziennego (2010, 2015, 2016, 2017)	Day-support centres (2010, 2015, 2016, 2017)	12 (169) 240

		Tablica Table	Strona Page
Rodzina piecza zastępcza (2010, 2015, 2016, 2017)	Family foster care (2010, 2015, 2016, 2017)	13 (170)	241
Instytucjonalna piecza zastępcza (2010, 2015, 2016, 2017)	Institutional foster care (2010, 2015, 2016, 2017)	14 (171)	241
Pomoc społeczna stacjonarna (2010, 2015, 2016, 2017)	Stationary social welfare (2010, 2015, 2016, 2017)	15 (172)	241
Placówki stacjonarnej pomocy społecznej według grup mieszkańców (2010, 2015, 2016, 2017)	Stationary social welfare facilities by groups of residents (2010, 2015, 2016, 2017)	16 (173)	242
Świadczenia pomocy społecznej (2010, 2015, 2016, 2017)	Social welfare benefits (2010, 2015, 2016, 2017)	17 (174)	243
DZIAŁ XII. KULTURA. TURYSTYKA. SPORT		CHAPTER XII. CULTURE. TOURISM. SPORT	
Uwagi ogólne	General notes	x	244
Kultura	Culture		
Książki i broszury wydane (2010, 2015, 2016, 2017)	Books and pamphlets published (2010, 2015, 2016, 2017)	1 (175)	248
Gazety i czasopisma wydane (2010, 2015, 2016, 2017)	Newspapers and magazines published (2010, 2015, 2016, 2017)	2 (176)	248
Biblioteki publiczne (z filiami) [2010, 2015, 2016, 2017]	Public libraries (with branches) [2010, 2015, 2016, 2017]	3 (177)	249
Muzea (2010, 2015, 2016, 2017)	Museums (2010, 2015, 2016, 2017)	4 (178)	249
Instytucje paramuzealne (2010, 2015, 2016, 2017)	Museum-related institutions (2010, 2015, 2016, 2017)	5 (179)	250
Galerie sztuki (2010, 2015, 2016, 2017)	Art galleries (2010, 2015, 2016, 2017)	6 (180)	250
Teatry i instytucje muzyczne (2010, 2015, 2016, 2017)	Theatres and music institutions (2010, 2015, 2016, 2017)	7 (181)	250
Centra kultury, domy i ośrodki kultury, kluby, świetlice (2015, 2016, 2017)	Centres of culture, cultural centres and establishment, clubs, community centres (2015, 2016, 2017)	8 (182)	251
Kina stałe (2010, 2015, 2016, 2017)	Indoor cinemas (2010, 2015, 2016, 2017)	9 (183)	252
Wybrane instytucje kultury dostępne dla osób niepełnosprawnych poruszających się na wózkach inwalidzkich (2010, 2015, 2016, 2017)	Selected cultural institutions accessible to the disabled moving on wheelchairs (2010, 2015, 2016, 2017)	10 (184)	252
Abonenci telewizji kablowej (2010, 2015, 2016, 2017)	Radio and television subscribers (2010, 2015, 2016, 2017)	11 (185)	253
Abonenci radiowi i telewizyjni (2010, 2015, 2016, 2017)	Radio and television subscribers (2010, 2015, 2016, 2017)	12 (186)	253
Turystyka	Tourism		
Baza noclegowa turystyki (2010, 2015, 2016, 2017)	Tourist accommodation establishments (2010, 2015, 2016, 2017)	13 (187)	254
Turyści zagraniczni korzystający z bazy noclegowej turystyki (2010, 2015, 2016, 2017)	Foreign tourists accommodated in tourist accommodation establishments (2010, 2015, 2016, 2017)	14 (198)	257
Turyści zagraniczni korzystający z bazy noclegowej turystyki według obywatelstwa (2010, 2015, 2016, 2017)	Foreign tourists accommodated in tourist accommodation establishments by citizenship (2010, 2015, 2016, 2017)	15 (189)	258

		Tablica Table	Strona Page
Wykorzystanie bazy noclegowej turystyki (2010, 2015, 2016, 2017)	Occupancy in tourist accommodation establishments (2010, 2015, 2016, 2017)	16 (190)	259
Placówki gastronomiczne w bazie noclegowej turystyki (2010, 2015, 2016, 2017)	Catering outlets in tourist accommodation establishments (2010, 2015, 2016, 2017)	17 (191)	259
Hotele według kategorii (2010, 2015, 2016, 2017)	Hotels by category (2010, 2015, 2016, 2017)	18 (192)	260
Sport	Sport		
Organizacje kultury fizycznej i kluby sportowe (2010, 2014, 2016)	Physical education organizations and sports clubs (2010, 2014, 2016)	19 (193)	261
Wybrane dziedziny i rodzaje sportu w klubach sportowych w 2016 r.	Selected sports fields and kinds of sports in sports clubs in 2016	20 (194)	262
DZIAŁ XIII. NAUKA I TECHNIKA. SPOŁECZENSTWO INFORMACYJNE	CHAPTER XIII. SCIENCE AND TECHNOLOGY. INFORMATION SOCIETY		
Uwagi ogólne	General notes	x	263
Nauka i technika	Science and technology		
Podmioty oraz pracujący w działalności badawczej i rozwojowej (2010, 2015, 2016, 2017)	Entities and internal personnel in research and development (2010, 2015, 2016, 2017)	1 (195)	268
Pracujący w działalności badawczej i rozwojowej według poziomu wykształcenia (2010, 2015, 2016, 2017)	Internal personnel in research and development by educational level (2010, 2015, 2016, 2017)	2 (196)	269
Nakłady na działalność badawczą i rozwojową (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016, 2017]	Gross domestic expenditures on research and development activity (current prices) [2010, 2015, 2016, 2017]	3 (197)	270
Nakłady na działalność badawczą i rozwojową według dziedzin B+R (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016, 2017]	Gross domestic expenditures on research and development by field of R&D (current prices) [2010, 2015, 2016, 2017]	4 (198)	271
Nakłady na działalność badawczą i rozwojową według źródeł finansowania (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016, 2017]	Gross domestic expenditures on research and development activity by source of funds (current prices) [2010, 2015, 2016, 2017]	5 (199)	271
Nakłady bieżące na działalność badawczą i rozwojową według rodzajów badań (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016, 2017]	Current expenditures on research and development activity by type of activity (current prices) [2010, 2015, 2016, 2017]	6 (200)	272
Stopień zużycia aparatury naukowo-badawczej w działalności badawczej i rozwojowej (2010, 2015, 2016, 2017)	Degree of consumption of research equipment in research and development activity (2010, 2015, 2016, 2017)	7 (201)	272
Udział przychodów netto ze sprzedaży produktów nowych lub istotnie ulepszonych w przychodach netto ze sprzedaży w przemyśle w 2017 r.	Share of net revenues from sales of new or significantly improved products in net revenues from sales in industry in 2017	8 (202)	273
Przedsiębiorstwa innowacyjne w przemyśle według rodzajów wprowadzonych innowacji w latach 2015-2017	Innovative enterprises in industry by type of introduced innovation during 2015-2017	9 (203)	274
Nakłady na działalność innowacyjną w przemyśle (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016, 2017]	Expenditures on innovation activities in industry (current prices) [2010, 2015, 2016, 2017]	10 (204)	275
Nakłady na działalność innowacyjną w przemyśle według źródeł finansowania (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016, 2017]	Expenditures on innovation activities in industry by source of funds (current prices) [2010, 2015, 2016, 2017]	11 (205)	276
Wynalazki i wzory użytkowe krajowe (2010, 2015, 2016, 2017)	Domestic inventions and utility models (2010, 2015, 2016, 2017)	12 (206)	276

		Tablica Table	Strona Page
Spółeczeństwo informacyjne	Information society		
Przedsiębiorstwa wykorzystujące wybrane technologie informacyjno-telekomunikacyjne (2010, 2015, 2016, 2017)	Enterprises using selected information and communication technologies (2010, 2015, 2016, 2017)	13 (207)	277
Cele wykorzystania Internetu w przedsiębiorstwach (2010, 2015, 2016, 2017)	Purpose of using the internet by enterprises (2010, 2015, 2016, 2017)	14 (208)	277
DZIAŁ XIV. CENY	CHAPTER XIV. PRICES		
Uwagi ogólne	General notes	x	278
Wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych (2010, 2015, 2016, 2017)	Price indices of consumer goods and services (2010, 2015, 2016, 2017)	1 (209)	279
Ceny detaliczne wybranych towarów i usług (2010, 2015, 2016, 2017)	Retail prices of major goods and services (2010, 2015, 2016, 2017)	2 (210)	279
Przeciętne ceny skupu ważniejszych produktów rolnych (2010, 2015, 2016, 2017)	Average procurement prices of major agricultural products (2010, 2015, 2016, 2017)	3 (211)	281
Przeciętne ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach (2010, 2015, 2016, 2017)	Average market-place prices received by farmers (2010, 2015, 2016, 2017)	4 (212)	281
DZIAŁ XV. ROLNICTWO, ŁOWIECTWO I LEŚNICTWO	CHAPTER XV. AGRICULTURE, HUNTING AND FORESTRY		
Uwagi ogólne	General notes	x	282
Rolnictwo	Agriculture		
Uwarunkowania i ważniejsze wyniki ekonomiczno-produkcyjne w rolnictwie (2010, 2015, 2016, 2017)	Trends and major economic and production results in agriculture (2010, 2015, 2016, 2017)	1 (213)	288
Powierzchnia użytków rolnych według rodzajów użytków (2010, 2015, 2016, 2017)	Agricultural land area by land type (2010, 2015, 2016, 2017)	2 (214)	289
Gospodarstwa rolne według grup obszarowych (2010, 2013, 2016)	Farms by area groups (2010, 2013, 2016)	3 (215)	289
Dynamika globalnej, końcowej i towarowej produkcji rolniczej (ceny stałe) [2010, 2015, 2016]	Indices of gross, final and market agricultural output (constant prices) [2010, 2015, 2016]	4 (216)	290
Struktura globalnej i towarowej produkcji rolniczej (ceny stałe) [2010, 2015, 2016]	Structure of gross and market agricultural output (constant prices) [2010, 2015, 2016]	5 (217)	290
Powierzchnia zasiewów (2010, 2015, 2016, 2017)	Sown area (2010, 2015, 2016, 2017)	6 (218)	292
Zbiory i plony wybranych ziemiopłodów (2010, 2015, 2016, 2017)	Selected crop production and yields (2010, 2015, 2016, 2017)	7 (219)	293
Powierzchnia, zbiory i plony warzyw grunтовых (2010, 2015, 2016, 2017)	Area, production and yields of ground vegetables (2010, 2015, 2016, 2017)	8 (220)	294
Powierzchnia i zbiory owoców z drzew (2010, 2015, 2016, 2017)	Area and production of fruit tree (2010, 2015, 2016, 2017)	9 (221)	295
Powierzchnia i zbiory owoców z krzewów owocowych i plantacji jagodowych (2010, 2015, 2016, 2017)	Area and production of fruit bushes and berry fruit (2010, 2015, 2016, 2017)	10 (222)	296
Bydło, trzoda chlewna, owce i konie (2010, 2015, 2016, 2017)	Cattle, pigs, sheep and horses (2010, 2015, 2016, 2017)	11 (223)	297
Drób (2010, 2015, 2016, 2017)	Poultry (2010, 2015, 2016, 2017)	12 (224)	298
Produkcja żywca rzeźnego (2010, 2015, 2016, 2017)	Production of animals for slaughter (2010, 2015, 2016, 2017)	13 (225)	298

		Tablica Table	Strona Page
Produkcja mięsa, tłuszczów i podrobów (2010, 2015, 2016, 2017)	Production of meat, fats and pluck (2010, 2015, 2016, 2017)	14 (226)	299
Produkcja mleka krowiego i jaj kurzych (2010, 2015, 2016, 2017)	Production of cows' milk and hen eggs (2010, 2015, 2016, 2017)	15 (227)	299
Ciągniki rolnicze (2010, 2013, 2016)	Agricultural tractors (2010, 2013, 2016)	16 (228)	300
Zużycie nawozów mineralnych lub chemicznych oraz wapniowych w przeliczeniu na czysty składnik (2009/10, 2014/15, 2015/16, 2016/17)	Consumption of mineral or chemical and lime fertilizers in terms of pure ingredient (2009/10, 2014/15, 2015/16, 2016/17)	17 (229)	300
Wartość skupu ważniejszych produktów rolnych (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016, 2017]	Value of major agricultural products procurement (current prices) [2010, 2015, 2016, 2017]	18 (230)	301
Skup ważniejszych produktów rolnych (2010, 2015, 2016, 2017)	Procurement of major agricultural products (2010, 2015, 2016, 2017)	19 (231)	302
Ekologiczne gospodarstwa rolne (2010, 2015, 2016, 2017)	Organic farms (2010, 2015, 2016, 2017)	20 (232)	303
Łowiectwo	Hunting		
Ważniejsze zwierzęta łowne (2010, 2015, 2016, 2017)	Major game species (2010, 2015, 2016, 2017)	21 (233)	303
Odstrzał ważniejszych zwierząt łownych (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	Shoot of main game species (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	22 (234)	304
Koła i członkowie Polskiego Związku Łowieckiego oraz obwody łowieckie (2010, 2015, 2016, 2017)	Clubs and members of the Polish Hunting Association and hunting districts (2010, 2015, 2016, 2017)	23 (235)	304
Leśnictwo	Forestry		
Powierzchnia gruntów leśnych (2010, 2015, 2016, 2017)	Forest land (2010, 2015, 2016, 2017)	24 (236)	305
Powierzchnia lasów	Forest area	25 (237)	306
Zasoby drzewne na pniu	Growing stock of standing wood	26 (238)	307
Odnowienia, zalesienia i inne prace hodowlane (2010, 2015, 2016, 2017)	Renewals, afforestations and other forest breeding work (2010, 2015, 2016, 2017)	27 (239)	308
Pozyskanie drewna (2010, 2015, 2016, 2017)	Removals (2010, 2015, 2016, 2017)	28 (240)	309
Zadrzewienia i pozyskanie drewna z zadrzewień (2010, 2015, 2016, 2017)	Trees and shrubs outside the forest and removals (2010, 2015, 2016, 2017)	29 (241)	310
Pożary w lasach (2010, 2015, 2016, 2017)	Fores fires (2010, 2015, 2016, 2017)	30 (242)	310
DZIAŁ XVI. PRZEMYSŁ I BUDOWNICTWO	CHAPTER XVI. INDUSTRY AND CONSTRUCTION		
Uwagi ogólne	General notes	x	311
Przemysł	Industry		
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016, 2017]	Sold production of industry (current prices) [2010, 2015, 2016, 2017]	1 (243)	314
Produkcja sprzedana przemysłu według liczby zatrudnionych w podmiotach gospodarczych w przemyśle (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016, 2017]	Sold production of industry by number of paid employees in economic entities in industry (current prices) [2010, 2015, 2016, 2017]	2 (244)	315
Produkcja ważniejszych wyrobów (2010, 2015, 2016, 2017)	Production of major products (2010, 2015, 2016, 2017)	3 (245)	315

		Tablica Table	Strona Page
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle (2010, 2015, 2016, 2017)	Average paid employment in industry (2010, 2015, 2016, 2017)	4 (246)	316
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w przemyśle (2010, 2015, 2016, 2017)	Average monthly gross wages and salaries in industry (2010, 2015, 2016, 2017)	5 (247)	317
Budownictwo	Construction		
Produkcja budowlano-montażowa według grup (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016, 2017]	Construction and assembly production by groups (current prices) [2010, 2015, 2016, 2017]	6 (248)	318
Produkcja budowlano-montażowa według rodzajów obiektów budowlanych (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016, 2017]	Construction and assembly production by type of constructions (current prices) [2010, 2015, 2016, 2017]	7 (249)	318
Budynki oddane do użytkowania (2010, 2015, 2016, 2017)	Buildings completed (2010, 2015, 2016, 2017)	8 (250)	320
Budynki oddane do użytkowania według rodzajów budynków (2010, 2015, 2016, 2017)	Buildings completed by type of buildings (2010, 2015, 2016, 2017)	9 (251)	321
Przeciętne zatrudnienie i przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w budownictwie (2010, 2015, 2016, 2017)	Average paid employment and average monthly gross wages and salaries in construction (2010, 2015, 2016, 2017)	10 (252)	323
DZIAŁ XVII. TRANSPORT. TELEKOMUNIKACJA	CHAPTER XVII. TRANSPORT. TELECOMMUNICATIONS		
Uwagi ogólne	General notes	x	324
Transport	Transport		
Linie kolejowe eksploatowane (2010, 2015, 2016, 2017)	Railway lines operated (2010, 2015, 2016, 2017)	1 (253)	327
Drogi publiczne o twardej nawierzchni (2010, 2015, 2016, 2017)	Hard surface public roads (2010, 2015, 2016, 2017)	2 (254)	327
Pojazdy samochodowe i ciągniki zarejestrowane (2010, 2015, 2016, 2017)	Registered road vehicles and tractors (2010, 2015, 2016, 2017)	3 (255)	328
Linie regularnej komunikacji autobusowej (2010, 2015, 2016, 2017)	Regular bus transport lines (2010, 2015, 2016, 2017)	4 (256)	328
Transport samochodowy zarobkowy (2010, 2015, 2016, 2017)	Hire or reward road transport (2010, 2015, 2016, 2017)	5 (257)	329
Komunikacja miejska (2010, 2015, 2016, 2017)	Urban transport (2010, 2015, 2016, 2017)	6 (258)	329
Wypadki drogowe (2010, 2015, 2016, 2017)	Road traffic accidents (2010, 2015, 2016, 2017)	7 (259)	330
Wypadki drogowe według sprawców, ważniejszych przyczyn i rodzajów pojazdów (2015, 2016, 2017)	Road traffic accidents by culprits, major causes and types of vehicles (2015, 2016, 2017)	8 (260)	330
Telekomunikacja	Telecommunications		
Abonenci telefoniczni i aparaty telefoniczne (2010, 2015, 2016, 2017)	Telephone subscribers and telephone sets (2010, 2015, 2016, 2017)	9 (261)	331
DZIAŁ XVIII. HANDEL I GASTRONOMIA	CHAPTER XVIII. TRADE AND CATERING		
Uwagi ogólne	General notes	x	332
Sprzedaż detaliczna towarów (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016, 2017]	Retail sales (current prices) [2010, 2015, 2016, 2017]	1 (262)	335
Sprzedaż detaliczna towarów według grup (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016, 2017]	Retail sales by groups (current prices) [2010, 2015, 2016, 2017]	2 (263)	335

		Tablica Table	Strona Page
Sprzedaż hurtowa towarów w przedsiębiorstwach handlowych (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016, 2017]	Wholesale sales in trade enterprises (current prices) [2010, 2015, 2016, 2017]	3 (264)	336
Sklepy według form organizacyjnych i stacje paliw (2010, 2015, 2016, 2017)	Shops by organizational forms and petrol stations (2010, 2015, 2016, 2017)	4 (265)	336
Gastronomia (2010, 2015, 2016, 2017)	Catering (2010, 2015, 2016, 2017)	5 (266)	336
Magazyny handlowe (2012, 2015)	Trade warehouses (2012, 2015)	6 (267)	337
Targowiska (2010, 2015, 2016, 2017)	Marketplaces (2010, 2015, 2016, 2017)	6 (268)	337
DZIAŁ XIX. FINANSE PRZEDSIĘBIORSTW	CHAPTER XIX. FINANCES OF ENTERPRISES		
Uwagi ogólne	General notes	x	338
Przychody, koszty i wynik finansowy przedsiębiorstw według sektorów własności (2010, 2015, 2016, 2017)	Revenues, costs and financial results of enterprises by ownership sectors (2010, 2015, 2016, 2017)	1 (269)	343
Przychody, koszty i wynik finansowy przedsiębiorstw według wybranych sekcji (2010, 2015, 2016, 2017)	Revenues, costs and financial results of enterprises by selected sections (2010, 2015, 2016, 2017)	2 (270)	345
Przedsiębiorstwa według uzyskanych wyników finansowych (2010, 2015, 2016, 2017)	Enterprises by obtained financial results (2010, 2015, 2016, 2017)	3 (271)	346
Relacje ekonomiczne w przedsiębiorstwach (2010, 2015, 2016, 2017)	Economic relations in enterprises (2010, 2015, 2016, 2017)	4 (272)	347
Aktywa obrotowe przedsiębiorstw (2010, 2015, 2016, 2017)	Current assets of enterprises (2010, 2015, 2016, 2017)	5 (273)	348
Kapitały (fundusze) własne przedsiębiorstw (2010, 2015, 2016, 2017)	Share equity (funds) of enterprises (2010, 2015, 2016, 2017)	6 (274)	350
Kapitał zakładowy spółek (2010, 2015, 2016, 2017)	Share capital of companies (2010, 2015, 2016, 2017)	7 (275)	351
Zobowiązania przedsiębiorstw (2010, 2015, 2016, 2017)	Liabilities of enterprises (2010, 2015, 2016, 2017)	8 (276)	352
DZIAŁ XX. FINANSE PUBLICZNE	CHAPTER XX. PUBLIC FINANCE		
Uwagi ogólne	General notes	x	353
Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego według rodzajów (2010, 2015, 2016, 2017)	Revenue of local government units budgets by type (2010, 2015, 2016, 2017)	1 (277)	356
Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego według działów w 2017 r.	Revenue of local government units budgets by divisions in 2017	2 (278)	358
Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego według rodzajów (2010, 2015, 2016, 2017)	Expenditure of local government units budgets by type (2010, 2015, 2016, 2017)	3 (279)	359
Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego według działów w 2017 r.	Expenditure of local government units budgets by divisions in 2017	4 (280)	360
Przychody i koszty samorządowych zakładów budżetowych (2015, 2016, 2017)	Revenue and costs of local government budgetary establishments (2015, 2016, 2017).....	5 (281)	361
DZIAŁ XXI. INWESTYCJE. ŚRODKI TRWAŁE	CHAPTER XXI. INVESTMENTS. FIXED ASSETS		
Uwagi ogólne	General notes	x	362
Inwestycje	Investments		
Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016, 2017]	Investment outlays (current prices) [2010, 2015, 2016, 2017]	1 (282)	366

		Tablica Table	Strona Page
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016, 2017]	Investment outlays in enterprises (current prices) [2010, 2015, 2016, 2017]	2 (283)	367
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach według grup (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016, 2017].....	Investment outlays in enterprises by groups (current prices) [2010, 2015, 2016, 2017].....	3 (284)	368
Środki trwałe	Fixed assets		
Wartość brutto środków trwałych (bieżące ceny ewidencyjne) [2010, 2015, 2016, 2017]	Gross value of fixed assets (current book-keeping prices) [2010, 2015, 2016, 2017]	4 (285)	369
Wartość brutto środków trwałych w przedsiębiorstwach (bieżące ceny ewidencyjne) [2010, 2015, 2016, 2017]	Gross value of fixed assets in enterprises (current book-keeping prices) [2010, 2015, 2016, 2017]	5 (286)	370
DZIAŁ XXII. RACHUNKI REGIONALNE	CHAPTER XXII. REGIONAL ACCOUNTS		
Uwagi ogólne	General notes	x	371
Produkt krajowy brutto (ceny bieżące) [2014, 2015, 2016]	Gross domestic product (current prices) [2014, 2015, 2016]	1 (287)	375
Podstawowe elementy rachunku produkcji i rachunku tworzenia dochodów (ceny bieżące) [2014, 2015, 2016]	Basic elements of production account and generation of income account (current prices) [2014, 2015, 2016]	2 (288)	376
Nominalne dochody w sektorze gospodarstw domowych (2014, 2015, 2016)	Nominal income in the households sector (2014, 2015, 2016)	3 (289)	376
DZIAŁ XXIII. PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ	CHAPTER XXIII. ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY		
Uwagi ogólne	General notes	x	377
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON (2010, 2015, 2016, 2017)	Entities of the national economy in the REGON register (2010, 2015, 2016, 2017)	1 (290)	378
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON według form prawnych i sekcji (2010, 2015, 2016, 2017)	Entities of the national economy in the REGON register by legal forms and sections (2010, 2015, 2016, 2017)	2 (291)	379
Spółki handlowe według form prawnych i sekcji (2010, 2015, 2016, 2017)	Commercial companies by legal status and sections (2010, 2015, 2016, 2017)	3 (292)	381
Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane według wybranych form prawnych i sekcji (2010, 2015, 2016, 2017)	Entities of the national economy newly registered by selected legal forms and sections (2010, 2015, 2016, 2017)	4 (293)	382
Podmioty gospodarki narodowej wyrejestrowane według wybranych form prawnych i sekcji (2010, 2015, 2016, 2017)	Entities of the national economy removed by selected legal forms and sections (2010, 2015, 2016, 2017)	5 (294)	384

SPIS WYKRESÓW
LIST OF GRAPHS

		Strona Page
Podział administracyjny województwa lubelskiego w 2017 r.	Administrative division of Lubelskie voivodship in 2017	80
Podział województwa lubelskiego według Nomenklatury Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NTS)	Division of the Lubelskie voivodship according to the nomenclature of territorial units for statistical purposes (NTS).....	81
Ludność według płci i wieku w 2017 r.	Population by sex and age in 2017	96
Ruch naturalny ludności (2000–2017)	Vital statistics (2000–2017)	97
Przeciętna liczba lat dalszego trwania życia dla osób w wieku 0 lat (2000–2017)	Life expectancy at 0 age (2000–2017)	97
Struktura pracujących (2010, 2015, 2017)	Structure of employed persons (2010, 2015, 2017)	144
Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według wieku i poziomu wykształcenia (2010, 2015, 2017)	Structure of registered unemployed persons by age and educational level(2010, 2015, 2017)	144
Odchylenia względne przeciętnych wynagrodzeń w sekcjach od przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej (2010, 2015, 2017)	Relative deviations of average wages and salaries in sections from the average wages and salaries in the national economic (2010, 2015, 2017)	145
Mieszkania oddane do użytkowania (2010, 2015, 2017)	Dwellings completed (2010, 2015, 2017)	198
Mieszkania wyposażone w instalacje w 2017 r.	Dwellings fitted with installations in 2017	198
Edukacja według szczebli kształcenia w roku szkolnym 2017/18	Education by educational level in the 2017/18 school year	199
Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych w 2017 r.	Land use in agricultural holdings in 2017	310
Struktura towarowej produkcji rolniczej w 2016 r. (ceny stałe 2015 r.)	Structure of market agricultural output in 2016 (constant prices 2015)	310
Struktura produkcji budowlano-montażowej (ceny bieżące) [2010, 2015, 2017]	Structure of construction and assembly production (current prices) [2010, 2015, 2017]	311
Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na 1 mieszkańca (2010, 2015, 2017)	Revenue and expenditure of local government units budgets per capita (2010, 2015, 2017)	376
Struktura wartości dodanej brutto według rodzajów działalności (ceny bieżące) [2014, 2015, 2016]	Structure of gross value added by kinds of activities (current prices) [2014, 2015, 2016]	376
Struktura podmiotów gospodarki narodowej w 2017 r.	Structure of entities of the national economy in 2017	377

OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH

SYMBOLS

- Kreska (-) - zjawisko nie wystąpiło.
magnitude zero.
- Zero: (0) - zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5;
magnitude not zero, but less than 0,5 of a unit;
- (0,0) - zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05.
magnitude not zero, but less than 0,05 of a unit.
- Kropka (.) - zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych.
data not available or not reliable.
- Znak x - wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe.
not applicable.
- Znak Δ - oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji; ich pełne nazwy podano w uwagach ogólnych do Rocznika, ust. 16 na str. 28.
categories of applied classification are presented in abbreviated form; their full names are given in the general notes to the Yearbook, item 16 on page 28.
- Znak * - oznacza, że dane zostały zmienione w stosunku do wcześniej opublikowanych.
data revised.
- Znak # - oznacza, że dane nie mogą być opublikowane ze względu na konieczność zachowania tajemnicy statystycznej w rozumieniu ustawy o statystyce publicznej.
data may not be published due to the necessity of maintaining statistical confidentiality in accordance with the Law on Public Statistics.
- „W tym”
„Of which” - oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy.
indicates that not all elements of the sum are given.
- Comma (,) - used in figures represents the decimal point.

SKRÓTY

ABBREVIATIONS

tys. thous.	= =	tysiąc thousand	t	= =	tona tonne
mln	=	milion million	mm	=	milimetr millimetre
zł zl	= =	złoty zloty	cm	=	centymetr centimetre
szt. pcs	= =	sztuka piece	m	=	metr metre
egz	=	egzemplarz	km	=	kilometr kilometre
kpl	=	komplet	m ²	=	metr kwadratowy square metre
wol. vol.	= =	wolumin volume	ha	=	hektar hectare
μg	=	mikrogram microgram	km ²	=	kilometr kwadratowy square kilometre
g	=	gram gram	l	=	litr litre
kg	=	kilogram kilogram	hl	=	hektolitr hectolitre
dt	=	decytona deciton	dm ³	=	decymetr sześcienny cubic decimetre

m ³	= metr sześcienny cubic metre	pkt	= punkt
dam ³	= dekametr sześcienny cubic decametre	tabl.	= tablica table
hm ³	= hektometr sześcienny cubic hectometre	ust.	= ustęp
kWh	= kilowatogodzina kilowatt-hour	Dz. U.	= Dziennik Ustaw
MWh	= megawatogodzina megawatt-hour	i in.	= i inni
GWh	= gigawatogodzina gigawatt-hour	itp. etc.	= i tym podobne = and the like
GJ	= gigadżul gigajoule	m.in. i.a.	= między innymi = among others
TJ	= teradżul terajoule	np. e.g.	= na przykład = for example
°C	= stopień Celsjusza centigrade	tj. i.e.	= to jest = that is
h	= godzina hour	tzn. i.e.	= to znaczy = that is
d	= doba	tw.	= tak zwany
24h	= 24 hours	ww.	= wyżej wymieniony
r.	= rok	PKP	= Polskie Koleje Państwowe
t/r	= ton rocznie	S.A.	= Spółka Akcyjna Joint stock company
t/y	= tonnes per year	NTS	= Nomenklatura Jednostek Teryto- rialnych do Celów Statystycz- nych
art.	= artykuł article	NUTS	= Nomenclature of Territorial Units for Statistics
cd.	= ciąg dalszy	EKG	= Europejska Komisja Gospodarcza
cont.	= continued	ECE	= Economic Commission for Europe
dok.	= dokończenie	EUROSTAT	= Biuro Statystyczne Wspólnot Europejskich Office Statistique des Commu- nautes Européennes
cont.	= continued	ONZ	= Organizacja Narodów Zjedno- czonych
Lp.	= liczba porządkowa	UN	= United Nations
No.	= number		
Kk	= Kodeks karny		
kl.	= klasa		
nr (Nr)	= numer		
No.	= number		
poz.	= pozycja		

UWAGI OGÓLNE

1. Prezentowane w Roczniku dane — jeśli nie zaznaczono inaczej — dotyczą **całej gospodarki narodowej**.

2. Dane prezentuje się:

- 1) w układzie **Polskiej Klasyfikacji Działalności — PKD 2007**, opracowanej na podstawie Statystycznej Klasyfikacji Działalności Gospodarczych we Wspólnocie Europejskiej — Statistical Classification of Economic Activities in the European Community — NACE Rev. 2. PKD 2007, wprowadzona z dniem 1 I 2008 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 XII 2007 r. (Dz. U. Nr 251, poz. 1885) z późniejszymi zmianami.

W ramach PKD 2007 wyodrębniono „**Przemysł**” jako dodatkowe grupowanie, które obejmuje sekcje: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”.

Pod pojęciem „**Pozostałe usługi**” ujęte są sekcje: „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna”, „Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca”, „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”, „Edukacja”, „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna”, „Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją”, „Pozostała działalność usługowa” oraz „Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby”;

2) według **sektorów instytucjonalnych** — wyłącznie w zakresie rachunków regionalnych;

3) według **sektorów własności**:

— sektor publiczny — grupujący własność państwową (Skarbu Państwa i państwowych osób prawnych), własność jednostek samorządu terytorialnego oraz „własność mieszaną” z przewagą kapitału podmiotów sektora publicznego,

— sektor prywatny — grupujący własność prywatną krajową (osób fizycznych i pozostałych jednostek prywatnych), własność zagraniczną (osób zagranicznych) oraz

GENERAL NOTES

1. Data presented in the Yearbook, unless otherwise indicated, concern the **entire national economy**.

2. Data are presented:

- 1) according to the **Polish Classification of Activities — PKD 2007**, compiled on the basis of the Statistical Classification of Economic Activities in the European Community — NACE Rev.2 PKD 2007 was introduced on 1 I 2008 by the decree of the Council of Ministers, dated 24 XII 2007 (Journal of Laws No. 251, item 1885) with later amendments.

The item “**Industry**” was introduced as an additional grouping, including sections “Mining and quarrying”, “Manufacturing”, “Electricity, gas, steam and air conditioning supply” as well as “Water supply; sewerage, waste management and remediation activities”.

The item “**Other services**” was introduced including sections: “Professional, scientific and technical activities”, “Administrative and support service activities”, “Public administration and defence; compulsory social security”, “Education”, “Human health and social work activities”, “Arts, entertainment and recreation”, “Other service activities” as well as “Activities of households as employers; undifferentiated goods-and services-producing activities of households for own use”;

2) according to **institutional sectors** — exclusively within the scope of regional accounts;

3) according to **ownership sectors**:

— public sector — grouping state ownership (of the State Treasury and state legal persons), the ownership of local government units as well as “mixed ownership” with a predominance of capital (property) of public sector entities,

— grouping private domestic ownership (of natural persons and other private entities), foreign ownership (of foreign persons) as well as “mixed ownership” with a predomi-

„własność mieszaną” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora prywatnego i brakiem przewagi sektorowej w kapitale (mieniu) podmiotu.

„Własność mieszaną” określana jest głównie dla spółek i wyznaczana na podstawie struktury kapitału (mienia) deklarowanego we wniosku rejestracyjnym spółki.

3. Prezentowane informacje przedstawione zostały stosownie do zakresu prowadzonych badań, uwzględniających podmioty klasyfikowane według kryterium **liczby pracujących** i — jeśli nie zaznaczono inaczej — obejmują podmioty o liczbie pracujących:

- do 9 osób,
- od 10 do 49 osób,
- 50 osób i więcej.

4. Dane — jeśli nie zaznaczono inaczej — opracowano zgodnie z **każdorazowym stanem organizacyjnym gospodarki narodowej**.

5. Dane w podziale według sekcji i działów PKD 2007 oraz według sektorów instytucjonalnych opracowano — jeśli nie zaznaczono inaczej — tzw. metodą przedsiębiorstw.

Metoda przedsiębiorstw (podmiotowa) oznacza przyjmowanie całych podmiotów gospodarki narodowej za podstawę grupowania wszystkich danych charakteryzujących ich działalność według poszczególnych poziomów klasyfikacyjnych i podziałów terytorialnych.

6. Przez **podmioty gospodarki narodowej** rozumie się jednostki prawne, tj.: osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Pod pojęciem **podmiotów gospodarczych** rozumie się podmioty prowadzące działalność gospodarczą (produkcyjną i usługową) na własny rachunek w celu osiągnięcia zysku.

7. Z ważniejszych klasyfikacji, według których prezentuje się dane w Roczniku — obok PKD 2007 — należy wymienić:

1) **Klasyfikację Zawodów i Specjalności (KZiS)**, na podstawie której dokonuje się grupowania radnych organów jednostek samorządu terytorialnego; klasyfikacja opracowana na podstawie Międzynarodowej Standardowej Klasyfikacji Zawodów (ISCO-08) wprowadzona została z dniem 1 I 2015 r. rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 VIII 2014 r. (tekst jednolity Dz. U. 2018, poz. 227) w miejsce obowiązującej do 31 XII 2014 r.;

nance of capital (property) of private sector entities and lack of predominance of public or private sector in capital (property) of the entity.

“Mixed ownership” is defined mainly for companies and determined on the basis of the capital (property) structure as declared in a company’s registration application.

3. Information is presented in compliance with the scope of conducted surveys, considering entities classified according to the criterion of the **number of persons employed**, and (unless otherwise indicated) include entities employing:

- up to 9 persons,
- from 10 to 49 persons,
- 50 persons and more.

4. Data, unless otherwise indicated, are compiled in accordance with **the respective organizational status of units of the national economy**.

5. Data according to NACE Rev. 2 sections and divisions as well as by institutional sectors, are compiled, unless otherwise indicated, using the enterprise method.

In the **enterprise (entity) method**, the entire organizational unit of entities in the national economy is the basis for grouping all data describing their activity according to individual classification levels and territorial divisions.

6. The term **entities of the national economy** is understood as legal entities, i.e.: legal persons, organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity.

The term **economic entities** is understood as entities conducting economic activity (production and service) on their own-account in order to earn a profit.

7. Other than NACE Rev. 2, among the more important classifications, according to which data are presented in the Yearbook, the following should be mentioned:

1) the **Occupations and Specializations Classification (KZiS)**, on the basis of which councillors of organs of local government units are grouped; the classification, compiled on the basis of the International Standard Classification of Occupations (ISCO-08), was introduced on 1 I 2015 by the decree of the Minister of Labour and Social Policy of 7 VIII 2014 (uniform text Journal of Laws 2018, item 227) replacing the classification valid until 31 XII 2014;

- 2) **Polską Klasyfikację Wyrobów i Usług — PKWiU 2015**, na podstawie której dokonuje się grupowania wyrobów i towarów; PKWiU 2015, opracowana na podstawie międzynarodowych klasyfikacji i nomenklatur, wprowadzona została z dniem 1 I 2016 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 4 IX 2015 r. (Dz. U. poz. 1676) w miejsce PKWiU 2008 obowiązującej do 31 XII 2015 r.;
- 3) **Klasyfikację Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP)**, na podstawie której dokonuje się grupowania spożycia produktów (wyrobów i usług) w sektorze gospodarstw domowych oraz wydatków na towary i usługi konsumpcyjne w gospodarstwach domowych (przyjętych również do opracowania wskaźników cen);
- 4) **Polską Klasyfikację Obiektów Budowlanych (PKOB)**, na podstawie której dokonuje się grupowania produktów budownictwa; PKOB, opracowana na podstawie Klasyfikacji Obiektów Budowlanych (CC), wprowadzona została z dniem 1 I 2000 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 XII 1999 r. (Dz. U. Nr 112, poz. 1316) z późniejszymi zmianami;
- 5) **Klasyfikację Środków Trwałych (KŚT)**, na podstawie której dokonuje się grupowania środków trwałych według rodzajów; KŚT wprowadzona została z dniem 1 I 2011 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 10 XII 2010 r. (Dz. U. Nr 242, poz. 1662).

8. Informacje o województwie oraz w podziale na miasta i wieś — jeśli nie zaznaczono inaczej — podano w każdorazowym podziale administracyjnym. Przez „miasta” rozumie się gminy miejskie oraz miasta w gminach miejsko-wiejskich, przez „wieś” — gminy wiejskie oraz obszary wiejskie w gminach miejsko-wiejskich.

9. Dane w **cenach bieżących** odpowiadają uzyskanym dochodom, poniesionym wydatkom lub wartości wyrobów, usług itp. W tablicach, w których nie określono cen, dane liczbowe wyrażono w cenach bieżących.

Do wyceny produkcji i wartości dodanej brutto — jeśli nie zaznaczono inaczej — przyjęto kategorię **cen bazowej**.

Cena bazowa definiowana jest jako kwota pieniędzy otrzymana przez producenta (w tym także przez jednostkę handlową) od nabywcy za jednostkę produktu (wyrobu lub usługi), pomniejszona o podatki od produktu oraz o ewentualne rabaty i opusty, powiększona o dotacje otrzymane do produktu.

2) the **Polish Classification of Goods and Services — PKWiU 2015**, on the basis of which products and goods are grouped; compiled on the basis of international classifications and nomenclatures, was introduced on 1 I 2016 by the decree of the Council of Ministers, dated 4 IX 2015 (Journal of Laws item 1676) replacing the classification PKWiU 2008 valid until 31 XII 2015;

3) the **Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP)**, on the basis of which final consumption expenditure of products (goods and services) in the households sector as well as expenditures on consumer goods and services of households (also adopted for compiling price indices) are grouped;

4) the **Polish Classification of Types of Construction (PKOB)**, on the basis of which products of construction are grouped; PKOB, compiled on the basis of the Classification of Types of Constructions (CC), was introduced on 1 I 2000 by a decree of the Council of Ministers, dated 30 XII 1999 (Journal of Laws No. 112, item 1316) with later amendments;

5) the **Classification of Fixed Assets (KŚT)**, on the basis of which fixed assets are grouped according to type; KŚT was introduced on 1 I 2011 by a decree of the Council of Ministers, dated 10 XII 2010 (Journal of Laws No. 242, item 1622).

8. Information on voivodship as well as by urban and rural area, unless otherwise indicated, is presented according to administrative division in a given period. The term "urban areas" is understood as urban gminas and towns in urban-rural gminas, while the term "rural areas" is understood as rural gminas and rural area in urban-rural gminas.

9. Data in **current prices** correspond to obtained revenue, incurred expenditures or the value of products, services, etc. In tables in which prices are not defined, data are expressed in current prices.

In order to evaluate production and gross value added, unless otherwise indicated, the **basic price** category was implemented.

Basic price is defined as the amount of money received by a producer (trade entities included) from a buyer for a unit of product (good or service), decreased by the tax on the product as well as by applicable rebates and deductions, and increased by subsidies received for the product.

Podatki od produktów obejmują: podatek od towarów i usług — VAT (od produktów krajowych i z importu), podatki i cła od importu (łącznie z podatkiem akcyzowym) oraz inne podatki od produktów, jak podatek akcyzowy od produktów krajowych i podatki od niektórych rodzajów usług (np. od gier losowych i zakładów wzajemnych oraz do 2010 r. zryczałtowany podatek od towarów i usług od okazjonalnych przewozów osób autobusami zarejestrowanymi za granicą).

10. Jako ceny stałe przyjęto w przypadku:

- 1) produkcji rolniczej — ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany, z wyjątkiem ziemniaków, warzyw i owoców, w przypadku których przyjmuje się średnie ceny z dwóch kolejnych lat, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego,
- 2) produkcji sprzedanej przemysłu:
  - ceny stałe 2005 r. (średnie ceny bieżące 2005 r.) dla lat 2006—2010,
  - ceny stałe 2010 r. (średnie ceny bieżące 2010 r.) dla lat 2011—2015,
  - ceny stałe 2015 r. (średnie ceny bieżące 2015 r.) od 2016 r.

11. Liczby względne (wskaźniki, odsetki) obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.

Wskaźniki dynamiki — w przypadku zmian metodycznych, zmian kategorii ceny przyjmowanej do wyceny produkcji, zmian systemu cen stałych oraz zmian systemu wag do obliczania wskaźników cen w poszczególnych okresach — obliczono w warunkach porównywalnych. Wskaźniki jednopodstawowe obliczono metodą nawiązania łańcuchowego.

12. Do przeliczeń danych według liczby ludności — jeśli nie zaznaczono inaczej — przyjęto liczbę ludności według krajowej definicji zamieszkania, opracowaną metodą bilansową.

Przy przeliczaniu na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.) danych według stanu w końcu roku (np. łóżka w szpitalach, środki trwałe) przyjęto liczbę ludności według stanu w dniu 31 XII, a przy przeliczaniu danych charakteryzujących wielkość zjawiska w ciągu roku (np. ruch naturalny ludności, produkcja) — według stanu w dniu 30 VI.

Taxes on products include: the value added tax — VAT (on domestic products and on imports), taxes and customs duties on imports (including the excise tax) as well as other taxes on products, such as the excise tax on domestic products and taxes on selected types of services (e.g., on games of chance and mutual betting and until 2010 lump sum tax on goods and services from occasional transports of passengers in buses with foreign registration).

10. Constant prices were adopted as follows:

- 1) agricultural output — current prices from the year preceding the reference year with the exception of potatoes, vegetables and fruit, in the case of which the average prices from two consecutive years are adopted, i.e., from the year preceding the surveyed year and from the surveyed year,
- 2) sold production of industry:
  - 2005 constant prices (2005 average current prices) for 2006—2010,
  - 2010 constant prices (2010 average current prices) for 2011—2015,
  - 2015 constant prices (2015 average current prices) since 2016.

11. Relative numbers (indices, percentages) are, as a rule, calculated on the basis of absolute data expressed with higher precision than that presented in the tables.

Indices — in the case of methodological changes, changes in price categories used in the evaluation of production, changes in the system of constant prices as well as changes in the system of weights for calculating price indices in individual periods are calculated in comparable conditions. Single base indices are calculated using the chain-base index method.

12. For the purpose of calculating data by population number, unless otherwise indicated, the population number according to the national definition of residence, compiled using the balance method, was adopted.

When **computing per capita data (1000 population, etc.)** as of the end of a year (e.g., beds in hospitals, fixed assets), the population as of 31 XII was adopted, whereas data describing the magnitude of a phenomenon within a year (e.g., vital statistics, production) — as of 30 VI.

Do przeliczeń przyjęto liczbę ludności opracowaną — jeśli nie zaznaczono inaczej — za lata 2000, 2005, 2008, 2009 na bazie Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002, z tym że dla 2000 r. według podziału administracyjnego obowiązującego w dniu 31 XII 2002 r., od 2010 r. — Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011, z tym że dla 2010 r. według podziału administracyjnego obowiązującego w dniu 31 XII 2011 r.

13. Niektóre informacje za ostatni rok zostały podane na podstawie danych nieostatecznych i mogą ulec zmianie w następnych publikacjach Urzędu Statystycznego.

14. Ze względu na zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się nieznacznie różnić od podanych wielkości „ogółem”.

15. Informacje statystyczne pochodzące ze źródeł spoza Urzędu Statystycznego opatrzone odpowiednimi notami, przy przyjęciu zasady, że jako źródłodawcę podaje się instytucję przekazującą informacje prezentowane w tablicy za ostatni rok.

16. W Roczniku zastosowano skróty nazw niektórych poziomów klasyfikacyjnych; zestawienie zastosowanych skrótów i pełnych nazw podaje się poniżej:

skrót
abbreviation

pełna nazwa
full name

MIĘDZYNARODOWA STATYSTYCZNA KLASYFIKACJA
CHOROÓB I PROBLEMÓW ZDROWOTNYCH (X Rewizja)

INTERNATIONAL STATISTICAL CLASSIFICATION
OF DISEASES AND RELATED HEALTH PROBLEMS (ICD — 10 Revision)

Wady rozwojowe wrodzone	Wady rozwojowe wrodzone, zniekształcenia i aberracje chromosomowe
Congenital anomalies	Congenital malformations, deformations and chromosomal abnormalities
Objawy i stany niedokładnie określone	Objawy, cechy chorobowe oraz nieprawidłowe wyniki badań klinicznych i laboratoryjnych, niesklasyfikowane gdzie indziej
Symptoms and ill-defined conditions	Symptoms, sign and abnormal clinical and laboratory findings, not elsewhere classified

POLSKA KLASYFIKACJA DZIAŁALNOŚCI — PKD 2007

NOMENCLATURE DES ACTIVITÉS DE COMMUNAUTÉ EUROPÉENNE — NACE rev. 2

sekcje
sections

Handel; naprawa pojazdów samochodowych	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
Trade; repair of motor vehicles	Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles
Zakwaterowanie i gastronomia	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
Accommodation and catering	Accommodation and food service activities
Obsługa rynku nieruchomości	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
X	Real estate activities
Administrowanie i działalność wspierająca	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca
X	Administrative and support service activities

For calculations, it was assumed to use the number of population calculated, unless otherwise indicated, for the years 2000, 2005, 2008, 2009 on the basis of the Population and Housing Census 2002, but for 2000 by the administrative division valid as of 31 XII 2002, and since 2010 on the basis of Population and Housing Census 2011, but for 2010 by the administrative division valid as of 31 XII 2011.

13. Selected information for the last year presented on the basis of preliminary data may change in subsequent publications of the Statistical Office.

14. Due to the rounding of data, in some cases sums of components may slightly differ from the amount given in the item "total".

15. Statistical information originating from sources other than the Statistical Office is indicated in the appropriate note, with the institution providing the information presented in the table for the last year given as the source.

16. The names of some classification levels used in the Yearbook have been abbreviated; the list of abbreviations used and their full names are given below:

skrót abbreviation	pełna nazwa full name
POLSKA KLASYFIKACJA DZIAŁALNOŚCI — PKD 2007	
NOMENCLATURE DES ACTIVITÉS DE COMMUNAUTÉ EUROPÉENNE — NACE rev. 2	

działy
divisions

Produkcja skór i wyrobów skórzanych X	Produkcja skór i wyrobów ze skór wyprawionych Manufacture of leather and related products
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker	Produkcja wyrobów z drewna oraz korka z wyłączeniem mebli; produkcja wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania Manufacture of wood and of products of wood and cork, except furniture; manufacture of articles of straw and plaiting materials
Produkcja wyrobów farmaceutycznych Manufacture of pharmaceutical products	Produkcja podstawowych substancji farmaceutycznych oraz leków i pozostałych wyrobów farmaceutycznych Manufacture of basic pharmaceutical products and pharmaceutical preparations
Produkcja wyrobów z metali Manufacture of metal products	Produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń Manufacture of fabricated metal products, except machinery and equipment
Produkcja maszyn i urządzeń X	Produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej niesklasyfikowana Manufacture of machinery and equipments n.e.c
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep X	Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, z wyłączeniem motocykli Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers
Budowa budynków X	Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków Construction of buildings
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej X	Roboty związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej Civil engineering

* *
*

Wyjaśnienia metodyczne dotyczące podstawowych pojęć i metod opracowania danych liczbowych zamieszczono w uwagach ogólnych do poszczególnych działów. Rozszerzone wyjaśnienia dotyczące poszczególnych dziedzin statystyki Czytelnik znajdzie w publikacjach tematycznych oraz w serii „Metodologia badań statystycznych”.

Methodological explanations concerning basic definitions and methods of compiling statistical data are enumerated in the general notes to individual chapters. More detailed information pertaining to particular fields of statistics can be found in subject matter publications as well as in the series “Statistical Research Methodology”.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2017 R.

VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2017

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship		SPECIFICATION
	ogółem total	Polska = 100 Poland = 100		

POWIERZCHNIA. PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY – stan w dniu 31 XII
AREA. ADMINISTRATIVE DIVISION – as of 31 XII

Powierzchnia w km ²	312679	25122	8,0	Area in km ²
Powiaty	314	20	6,4	Powiats
Miasta na prawach powiatu	66	4	6,1	Cities with powiat status
Gminy	2478	213	8,6	Gminas
Miasta	923	47	5,1	Towns
Miejscowości wiejskie	52512	4042	7,7	Rural localities
Sołectwa	40725	3736	9,2	Village administrator's offices

STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA
ENVIRONMENTAL PROTECTION

Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w tys. t:				Emission of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality in thous. t:
pyłowych	35,6	1,7	4,8	particulates
gazowych (bez dwutlenku węgla)	1378,7	20,5	1,5	gases (excluding carbon dioxide)
Komunalne oczyszczalnie ścieków ^a (stan w dniu 31 XII)	3258	282	8,7	Municipal waste water treatment plants ^a (as of 31 XII)
w tym: biologiczne	2439	254	10,4	of which: biological
z podwyższonym usuwaniem biogenów	808	27	3,3	with increased biogene removal (disposal)
Odpady wytworzone (w ciągu roku; z wyłączeniem odpadów komunalnych) w tys. t	113792,8	6385,9	5,6	Waste (during the year; excluding municipal waste) generated in thous. t
Odpady komunalne zebrane (w ciągu roku) w tys. t	11968,7	439,9	3,7	Municipal waste collected (during the year) by purification plants in thous. t
Nakłady na środki trwałe służące (ceny bieżące):				Investment expenditures (current prices):
ochronie środowiska:				for environmental protection:
w mln zł	6825,4	164,2	2,4	in mln zł
w % nakładów inwestycyjnych ogółem	2,6	1,9	x	in % of total investment outlays
gospodarce wodnej:				for water management:
w mln zł	2065,7	68,1	3,3	in mln zł
w % nakładów inwestycyjnych ogółem	0,8	0,8	x	in % of total investment outlays

BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE^b
PUBLIC SAFETY^b

Przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych:				Ascertained crimes by the Police in completed preparatory proceedings:
w liczbach bezwzględnych	753963	31076	4,1	in absolute numbers
na 10 tys. ludności	196	146	x	per 10 thous. population
Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję w %	71,7	77,5	x	Rate of detectability of delinquents in ascertained crimes by the Police in %

a Pracujące na sieci kanalizacyjnej. b Bez czynów karalnych popełnionych przez nieletnich.

a Working on sewage network. b Excluding punishable acts committed by juveniles.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2017 R. (cd.)

VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2017 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship		SPECIFICATION
	ogółem total		Polska = 100 Poland = 100	

LUDNOŚĆ
POPULATION

Ludność (stan w dniu 31 XII) w tys...	38433,6	2126,3	5,5	Population (as of 31 XII) in thous.
miasta	23109,3	988,4	4,3	urban areas
wieś	15324,3	1138,0	7,4	rural areas
w tym kobiety	19840,4	1095,9	5,5	of which females
Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej (stan w dniu 31 XII)	123	85	x	Population per 1 km ² of total area (as of 31 XII)
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym (stan w dniu 31 XII)	63	64	x	Non-working age population per 100 persons of working age (as of 31 XII)
Przyrost naturalny na 1000 ludności	-0,02	-1,19	x	Natural increase per 1000 population
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności	0,04	-2,22	x	Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population

RYNEK PRACY. WYNAGRODZENIA
LABOUR MARKET. WAGES AND SALARIES

Pracujący ^{ab} (stan w dniu 31 XII) w tys.	15380,7	842,6	5,5	Employed persons ^{ab} (as of 31 XII) in thous.
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w zł	4283,73	3824,28	89,3	Average monthly gross wages and salaries in zł
Bezrobotni zarejestrowani (stan w dniu 31 XII) w tys.	1081,7	81,2	7,5	Registered unemployed persons (as of 31 XII) in thous.
Stopa bezrobocia rejestrowanego (stan w dniu 31 XII) ^b w %	6,6	8,8	x	Registered unemployment rate (as of 31 XII) ^b in %

INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. MIESZKANIA
MUNICIPAL INFRASTRUCTURE. DWELLINGS

Długość sieci (stan w dniu 31 XII) w km:				Network (as of 31 XII) in km:
wodociągowej rozdzielczej	303903,1	21233,0	7,0	water supply distribution
kanalizacyjnej rozdzielczej ^c	156780,5	6442,9	4,1	sewage distribution ^c
gazowej	152217,2	9191,6	6,0	gas supply
Zasoby mieszkaniowe ^d (stan w dniu 31 XII):				Dwellings stocks ^d (as of 31 XII):
mieszkania: w tys.	14439,8	774,4	5,4	dwellings: in thous.
na 1000 ludności	375,7	364,2	x	per 1000 population
izby: w tys.	55205,6	2982,4	5,4	rooms: in thous.
na 1000 ludności	1436,4	1402,6	x	per 1000 population
powierzchnia użytkowa mieszkań:				usable floor space of dwellings:
w tys. m ²	1068557,5	59796,0	5,6	in thous. m ²
na 1000 ludności w m ²	27802,7	28121,9	x	per 1000 population in m ²
Mieszkania oddane do użytkowania:				Dwellings completed:
w tys.	178,3	7,4	4,1	in thous.
na 1000 ludności:				per 1000 population:
mieszkania	4,6	3,5	x	dwellings
izby	18,1	14,8	x	rooms
powierzchnia użytkowa mieszkań w m ²	430,5	335,1	x	usable floor space of dwellings in m ²

a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności. b Dane opracowano z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie wyszacowanych przy uwzględnieniu wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2010. c Łącznie z kolektorami. d Na podstawie bilansu zasobów mieszkaniowych.

a By actual workplace and kind of activity. b Data are compiled considering employed persons on private farms in agriculture estimated using the results of the Agricultural Census 2010. c Including collectors. d Based on balance of dwelling stocks.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2017 R. (cd.)
 VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2017 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship		SPECIFICATION
	ogółem total	Polska = 100 Poland = 100		

EDUKACJA^a I WYCHOWANIE – stan na początku roku szkolnego
EDUCATION^a – as of beginning of the school year

Uczniowie w szkołach ^b w tys.:				Pupils and students in schools ^b in thous.:
podstawowych	2657,0	142,3	5,3	primary
gimnazjalnych	703,9	40,0	5,7	lower secondary
branżowych I stopnia ^c	166,4	8,064	4,8	stage I sectoral vocational ^c
liceach ogólnokształcących	474,5	31,2	6,9	general secondary
technikach	503,2	30,8	6,1	technical secondary
ogólnokształcących artystycznych ^d	13,0	0,7	5,3	general art ^d
policealnych	235,6	15,9	6,7	post-secondary
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego ^e :				Children attending pre-primary education establishments ^e :
w tys.	1361,2	70,3	5,2	in thous.
na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat	888	845	x	per 1000 children aged 3–6

OCHRONA ZDROWIA^f I POMOC SPOŁECZNA – stan w dniu 31 XII
HEALTH CARE^f AND SOCIAL WELFARE – as of 31 XII

Pracownicy medyczni ^g :				Medical personnel ^g :
lekarze	90284	5288	5,9	doctors
lekarze dentyści	13331	827	6,2	dentists
pielęgniarki ^h	193700	12383	6,4	nurses ^h
Przychodnie.....	21665	1288	5,9	Out-patients departments
Szpitala ogólne	951	53	5,6	General hospitals
Łóżka w szpitalach ogólnych w tys. ...	185,3	11,2	6,0	Beds of general hospital in thous.
Apteki ogólnodostępne ⁱ	13338	831	6,2	Public pharmacies ⁱ

a Patrz uwagi ogólne działu "Edukacja i wychowanie", ust. 1-2 na str. 200. b Bez szkół dla dorosłych, z wyjątkiem szkół policealnych. c Łącznie z uczniami szkół specjalnych przysposabiających do pracy. d Dających uprawnienia zawodowe. e Łącznie z dziećmi przebywającymi przez cały rok szkolny w placówkach wykonujących działalność leczniczą. f Łącznie z danymi resortu obrony narodowej i spraw wewnętrznych. g Łącznie z odbywającymi staż; łącznie z osobami, dla których głównym miejscem pracy jest indywidualna praktyka lekarska i pielęgniarska zarejestrowana w Izbach Lekarskich, pielęgniarskich, która realizuje świadczenia zdrowotne w ramach środków publicznych; bez osób, dla których głównym miejscem pracy jest uczelnia, opieka społeczna, jednostka administracji publicznej lub samorządu terytorialnego albo NFZ. h Łącznie z magistrami pielęgniarstwa. i Patrz uwagi ogólne działu „Ochrona zdrowia i opieka społeczna”, ust. 10 na str. 230.

a See general notes to the chapter "Education", item 1 and 2 on page 200. b Excluding schools for adult, excluding post-secondary schools. c Including students in special job-training schools. Leading to professional certification. e Including children staying during the whole school year in the units performing health care activities. f Data include health care: of the Ministry of National Defence, the Ministry of the Interior and Administration. g Include inters; including persons for whom the main workplace are individual medical practice and nurses registered at Chamber of Physicians and Chambers of Nurses providing publicly funded medical services; excluding persons for whom the main workplace are university, social welfare, public administration or local government unit or National Health Fund. h Including master nurses. i See general notes to the chapter "Health care and social welfare", item 10 on page 230.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2017 R. (cd.)

VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2017 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship		SPECIFICATION
	ogółem total	Polska = 100 Poland = 100		
KULTURA. TURYSTYKA CULTURE. TOURISM				
Biblioteki publiczne (łącznie z filiami; stan w dniu 31 XII)	7953	583	7,3	Public libraries (including branches; as of 31 XII)
Księgozbiór bibliotek publicznych (stan w dniu 31 XII) w tys. wol.	128357,1	6349,8	4,9	Public library collections (as of 31 XII) in thous. vol.
Muzea i oddziały muzealne (stan w dniu 31 XII)	949	56	5,9	Museums with branches (as of 31 XII)
Zwiedzający muzea i wystawy w tys.	37503,1	1371,7	3,7	Museum and exhibition visitors in thous.
Kina stałe (stan w dniu 31 XII)	491	32	6,5	Indoor cinemas (as of 31 XII)
Widzowie w kinach stałych w tys.	56718,9	2017,4	3,6	Audience in fixed cinemas in thous.
Baza noclegowa turystyki ^a w tys.: miejsca noclegowe (stan w dniu 31 VII)	774,0	26,0	3,4	Tourist accommodation establishments ^a in thous.: bed places (as of 31 VII)
korzystający z noclegów	31989,3	1026,9	3,2	tourists accommodated
ROLNICTWO I LEŚNICTWO AGRICULTURE AND FORESTRY				
Użytki rolne w dobrej kulturze rolnej ^b (stan w czerwcu) w tys. ha	14490,1	1445,6	10,0	Agricultural land in good agricultural condition ^b (as of June) in thous. ha
pod zasiewami ^c	10757,0	1113,9	10,4	sown area ^c
grunty ugorowane	150,4	14,9	9,9	fallow land
uprawy trwałe	384,3	81,2	21,1	permanent crops
ogrody przydomowe	27,7	5,4	19,6	kitchen gardens
łąki i pastwiska	3170,7	230,2	7,3	meadows and pastures
Powierzchnia zasiewów ^c (stan w czerwcu) w tys. ha:				Sown area ^c (as of June) in thous. ha:
zboża	7602,0	829,1	10,9	cereals
ziemniaki	321,3	21,3	6,6	potatoes
warzywa gruntowe ^d	176,5	15,9	9,0	field vegetables ^d
Zbiory w tys. t:				Production in thous. t:
zboża	31925,0	3641,3	11,4	cereals
ziemniaki	8956,0	615,8	6,9	potatoes
warzywa gruntowe ^d	4583,3	503,7	11,0	field vegetables ^d
Plony z 1 ha w dt:				Yields per 1 ha in dt:
zboża	42,0	43,9	104,5	cereals
ziemniaki	278,8	289,0	103,7	potatoes
Powierzchnia lasów (stan w dniu 31 XII) w tys. ha	9242,4	586,2	6,3	Forest areas (as of 31 XII) in thous. ha
PRZEMYSŁ I BUDOWNICTWO INDUSTRY AND CONSTRUCTION				
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące): w mln zł	1417247,1	37837,1	2,7	Sold production of industry (current prices): in mln zł
na 1 mieszkańca w zł	36886	17770	48,2	per capita in zł
Sprzedaż produkcji budowlano-montażowej ^e (ceny bieżące): w mln zł	186798,0	6648,5	3,6	Sales of construction and assembly production ^e (current prices): in mln zł
na 1 mieszkańca w zł	4862	3122	64,2	per capita in zł

a Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. b Bez gruntów posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących działalności rolniczej oraz gruntów posiadaczy poniżej 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność rolniczą o małej skali. c Bez powierzchni upraw trwałych, ogrodów przydomowych oraz upraw na przyoranie (nawozy zielone). d Łącznie z ogrodami przydomowymi, dane według szacunków. e Zrealizowanej przez podmioty budowlane – według miejsca wykonywania robót; patrz uwagi ogólne do działu "Przemysł i budownictwo", ust. 3 na str. 312.

a Concern establishments possessing 10 and more bed places. b Excluding land of owners of agricultural land who do not conduct agricultural activities and owners of up to 1 ha of agricultural land who conduct agricultural activities on a small scale. c Excluding permanent crops, and crop area intended for ploughing (green fertilizers). d Including kitchen gardens, data based on estimation. e Realized by construction units – by place of performing works; see general notes to the chapter "Industry and construction", item 3 on page 312.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2017 R. (cd.)
 VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2017 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship		SPECIFICATION
	ogółem total		Polska = 100 Poland = 100	

TRANSPORT. TELEKOMUNIKACJA – stan w dniu 31 XII
TRANSPORT. TELECOMMUNICATIONS – as of 31 XII

Drogi publiczne o twardej nawierzchni (miejskie i zamiejskie) w km	299644,6	22289,8	7,4	Hard surface public roads (urban and non-urban) in km
w tym o nawierzchni ulepszonej w %	92,5	94,8	x	of which improved in %
Samochody zarejestrowane ^a w tys. szt:				Registered cars ^a in thous. units:
osobowe	22503,6	1205,5	5,4	passenger cars
ciężarowe i ciągniki siodłowe ^b	3639,0	182,1	5,0	lorries and road tractors ^b
Placówki pocztowe operatora wyznaczonego ^c	7564	466	6,2	Post offices of appointed operator ^c
Telefoniczne łącza główne ^d :				Telephone main line ^d :
w tys.	4081,8	179,3	4,4	In thous.
w tym standardowe łącza główne na 1000 ludności	3338,1	160,1	4,8	of which standard main line per 1000 population
	106,2	84,3	x	

HANDEL – stan w dniu 31 XII
TRADE – as of 31 XII

Sklepy	355043	19446	5,5	Shops
Liczba ludności na 1 sklep	108	109	x	Population per shop
Targowiska stałe	2173	182	8,4	Permanent marketplaces

FINANSE PUBLICZNE
PUBLIC FINANCE

Budżety gmin ^e				Budgets of gminas ^e
Dochody:				Revenue:
w mln zł	111189,3	6414,4	5,8	in mln zł
na 1 mieszkańca w zł	4307	4000	92,9	per capita in zł
Wydatki:				Expenditure:
w mln zł	111984,4	6424,3	5,7	in mln zł
na 1 mieszkańca w zł	4338	4006	92,3	per capita in zł
Budżety powiatów				Budgets of cities with powiat status
Dochody:				Revenue:
w mln zł	25388,5	1500,2	5,9	in mln zł
na 1 mieszkańca w zł	983	935	95,1	per capita in zł
Wydatki:				Expenditure:
w mln zł	25360,4	1531,0	6,0	in mln zł
na 1 mieszkańca w zł	982	955	97,2	per capita in zł
Budżety miast na prawach powiatu				Budgets of powiaty
Dochody:				Revenue:
w mln zł	78529,5	3035,8	3,9	in mln zł
na 1 mieszkańca w zł	6229	5776	92,7	per capita in zł
Wydatki:				Expenditure:
w mln zł	78504,1	3096,1	3,9	in mln zł
na 1 mieszkańca w zł	6227	5891	94,6	per capita in zł
Budżety województw:				Budgets of voivodships
Dochody:				Revenue:
w mln zł	14771,4	869,3	5,9	in mln zł
na 1 mieszkańca w zł	384	408	106,2	per capita in zł
Wydatki:				Expenditure:
w mln zł	14317,4	858,9	6,0	in mln zł
na 1 mieszkańca w zł	373	403	108,3	per capita in zł

a Łącznie z posiadającymi pozwolenia czasowe wydane w końcu roku. b Łącznie z samochodami ciężarowo-osobowymi. c Do 2012 r. operator publiczny. d Dane dotyczą operatorów telekomunikacyjnych sieci publicznej. e Bez dochodów i wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a Including cars having temporary permissions given at the end of the year. b Including vans. c Up to 2012 public operator. d Data concern operators of the public telecommunication network. e Excluding revenue and expenditure of gminas which are also cities with powiat status.

I. **WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2017 R. (dok.)**

VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2017 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship		SPECIFICATION
	ogółem total		Polska = 100 Poland = 100	

INWESTYCJE. ŚRODKI TRWAŁE
INVESTMENTS. FIXED ASSETS

Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące):				Investment outlays (current prices):
w mln zł	257880,7	8826,8	3,4	in mln zł
na 1 mieszkańca w zł	6712	4145	61,8	per capita in zł
Wartość brutto środków trwałych (stan w dniu 31 XII; bieżące ceny ewidencyjne):				Gross value of fixed assets (as of 31 XII; current book-keeping prices):
w mln zł	3831949,8	164786,2	4,3	in mln zł
na 1 mieszkańca w zł	99703	77498	77,7	per capita in zł

PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY

Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON ^a (stan w dniu 31 XII)	4309800	177365	4,1	Entities of the national economy ^a in the REGON register (as of 31 XII)
sektor publiczny	115075	5305	4,6	public sector
sektor prywatny	4140861	170299	4,1	private sector

RACHUNKI REGIONALNE W 2016 R.
REGIONAL ACCOUNTS IN 2016

Produkt krajowy brutto (ceny bieżące):				Gross domestic product (current prices):
w mln zł	1861112	71270	3,8	in mln zł
na 1 mieszkańca w zł	48432	33371	68,9	per capita in zł
Wartość dodana brutto (ceny bieżące):				Gross value added (current prices):
w mln zł	1643981	62952	3,8	in mln zł
na 1 pracującego w zł	113872	81789	71,8	per 1 employed person in zł
Nominalne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych:				Gross nominal disposable income in the households sector:
w mln zł	1121369	54091	4,8	in mln zł
na 1 mieszkańca w zł	29182	25327	86,8	per capita in zł

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie; w podziale według sektorów własności nie uwzględniono podmiotów, dla których informacja o formie własności nie występuje w rejestrze REGON.

a Excluding persons tending private farms in agriculture; the division by the ownership sectors does not include entities, which have not registered the form of ownership in the REGON register.

U w a g a. Przeliczeń danych na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.) za 2000 r. oraz 2005-2009 dokonano przy przyjęciu N o t e. Calculations of data per capita (1000 population, etc.) for 2000 as well as 2005-2009 are based on the revised

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2008	2009	2010	2011
POWIERZCHNIA							
1	Powierzchnia w km ² (stan w dniu 31 XII)	25114	25122	25122	25122	25122	25122
STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA							
Pobór wody - w % poboru ogółem – na cele:							
2	produkcyjne ^a (poza rolnictwem, łowiectwem, leśnictwem oraz rybołówstwem i rybactwem)	34,1	32,3	31,1	31,5	30,6	32,6
3	eksploatacji sieci wodociągowej ^b	25,8	24,2	23,7	24,0	24,1	23,0
4	Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności na 1 km ² w dam ²	13,5	13,6	13,8	13,7	13,9	14,0
5	w tym do produkcji przemysłowej	4,8	4,5	4,5	4,4	4,4	4,7
Ścieki przemysłowe i komunalne ^c odprowadzone do wód lub do ziemi:							
6	oczyszczane w % wymagających oczyszczenia	96,9	97,6	97,2	98,5	99,3	99,7
7	nieoczyszczane na 1 km ² w dam ³	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0
8	Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^d	48,4	51,0	52,1	52,8	53,0	53,3
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza na tys. t:							
9	pyłowych	8,0	6,7	3,4	3,0	2,8	2,4
10	gazowych (bez dwutlenku węgla)	40,9	38,3	33,0	33,0	33,0	33,8
Redukcja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w % zanieczyszczeń wytworzonych:							
11	pyłowych	97,7	98,2	99,0	98,6	98,5	98,5
12	gazowych (bez dwutlenku węgla)	41,5	84,7	86,6	86,5	81,6	84,2
13	Odpady wytworzone (w ciągu roku; z wyłączeniem odpadów komunalnych) ^e na 1 km ² w t	168,9	205,2	177,1	209,6	193,5	206,9
14	Odpady komunalne zebrane ^f (w ciągu roku) na 1 mieszkańca w kg	256	155	172	154	155	159
Nakłady na środki trwałe (ceny bieżące) – w % nakładów inwestycyjnych ogółem służące:							
15	ochronie środowiska	4,6	5,2	2,7	2,5	4,9	5,2
16	gospodarce wodnej	1,5	1,3	0,6	0,8	1,8	1,5
Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona (stan w dniu 31 XII):							
17	w % powierzchni ogólnej	22,7	22,8	22,7	22,7	22,7	22,7
18	na 1 mieszkańca w m ²	2584	2625	2367	2641	2616	2625
BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE							
Przestępstwa stwierdzone przez Policję ^g w zakończonych postępowaniach przygotowawczych:							
19	w liczbach bezwzględnych	54673	61358	50032	48307	47783	51471
20	na 10 tys. ludności	248	281	231	224	219	237
21	Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję ^g w %	61,9	66,6	69,9	70,1	72,5	73,9

a Z ujęć własnych. b Pobór wody na ujęciach przed wtłoczeniem do sieci. c Od 2010 r. dane nieporównywalne – dane szacunkowe, ludność ogółem – na podstawie bilansów. e Patrz uwagi ogólne działu „Stan i ochrona środowiska”, nieporównywalne z danymi za lata poprzednie ze względu na zmianę katalogu odpadów. g Do 2012 r. łącznie z prokuraturą;

a From own intakes. b Water withdrawal by intakes before entering the water network. c Since 2010 data are not to – estimated data, the total population – based on balances. e See general notes to the chapter “Environmental not comparable with data for previous years due to a change in the catalogue of waste. g Until 2012 including prosecutor’s

skorygowanej liczby ludności uwzględniającej wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002.
number of population, which considers the results of Population and Housing Census of 2002.

2012	2013	2014	2015	2016	2017	SPECIFICATION	No.
AREA							
25122	25122	25122	25122	25122	25122	Area in km ² (as of 31 XII)	1
ENVIRONMENTAL PROTECTION							
31,6	32,7	32,1	33,8	34,2	34,1	Water withdrawal - in % of total withdrawal - for purposes of production ^a (excluding agriculture, hunting and forestry and fishing)	2
24,0	23,9	25,0	27,1	27,1	28,1	exploitation of water supply network ^b	3
13,5	14,1	13,2	12,6	12,5	12,1	Consumption of water for needs of the national economy and population per 1 km ² in dam ²	4
4,4	4,8	4,4	4,4	4,5	4,4	of which for industrial production	5
99,6	99,6	99,4	99,4	99,7	99,7	Industrial and municipal ^c wastewater discharged into waters or into the ground:	
0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	treated in % of requiring treatment	6
						untreated per 1 km ² in dam ³	7
54,9	55,5	56,4	57,2	57,0	57,0	Population connected to wastewater treatment plants in % of total population ^d	8
2,1	2,1	1,9	2,0	1,7	1,7	Emission of air pollutants by plants of significant nuisance to air quality in thous. t:	
						particulates	9
32,6	26,1	26,5	21,5	19,9	20,5	gases (excluding carbon dioxide)	10
98,4	98,4	98,4	97,8	97,8	98,1	Reduction of air pollutants by plants of significant nuisance to air quality in % of pollutants produced:	
86,0	87,6	87,4	89,1	89,4	89,9	particulates	11
						gases (excluding carbon dioxide)	12
249,7	271,8	264,8	272,2	322,9	254,2	Generated waste (during the year; excluding municipal waste) ^e per 1 km ² in t	13
160	161	177	180	196	207	Municipal waste collected ^f (during the year) per capita in kg	14
5,4	4,0	6,7	4,7	1,9	1,9	Outlays on fixed assets (current prices) in % of total investment outlays:	
1,2	1,3	1,2	0,9	0,5	0,8	in environmental protection	15
						in water management	16
22,7	22,7	22,7	22,7	22,8	22,7	Area of special nature value under legal protection (as of 31 XII):	
2633	2644	2655	2671	2679	2684	in % of total area	17
						per capita in m ²	18
PUBLIC SAFETY							
48921	44689	36886	32981	31221	31076	Ascertained crimes by the Police ^g in completed preparatory proceedings:	
226	207	171	154	146	146	in absolute numbers	19
						per 10 thous. population	20
73,1	70,9	72,2	71,0	72,9	77,5	Rate of detectability of delinquents in ascertained crimes by the Police ^g in %	21

z danymi za lata poprzednie ze względu na zmianę metodologii badania ścieków komunalnych. d Ludność korzystająca ust. 7 na str. 61. f Do 2013 r. dane szacunkowe; w 2000 r. określone jako odpady stałe wywiezione; od 2003 r. dane od 2014 r. bez czynów karalnych popełnionych przez nieletnich.

comparable with data for previous years due to change in the methodology of municipal wastewater. d Population connected protection", item 7 on page 61. f Until 2013 estimated data; in 2000 defined as solid waste removed; since 2003 data are office; since 2014 excluding punishable acts committed by juveniles.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2008	2009	2010	2011
LUDNOŚĆ ^a							
1	Ludność (stan w dniu 31 XII)	2206200	2179611	2161832	2157202	2178611	2171857
2	miasta	1028876	1016865	1006032	1003920	1013036	1009175
3	wieś	1177324	1162746	1155800	1153282	1165575	1162682
4	w tym kobiety	1133397	1121605	1114793	1112598	1122260	1118871
5	Kobiety na 100 mężczyzn (stan w dniu 31 XII)	106	106	106	107	106	106
6	Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej (stan w dniu 31 XII)	88	87	86	86	87	86
Ludność w wieku (stan w dniu 31 XII):							
7	przedprodukcyjnym	564437	470935	432386	421829	419121	410229
8	produkcyjnym	1287529	1348586	1359491	1361161	1377527	1372171
9	poprodukcyjnym	354234	360090	369955	374212	381963	389457
10	Małżeństwa na 1000 ludności	5,67	5,93	6,83	6,74	6,10	5,59
11	Rozwydzy na 1000 ludności	0,77	1,29	0,89	1,30	1,14	1,29
12	Urodzenia żywe na 1000 ludności	10,42	9,75	10,61	10,61	10,38	9,82
13	Zgony ^b na 1000 ludności	10,48	10,58	10,80	10,95	10,56	10,57
14	Przyrost naturalny na 1000 ludności	-0,05	-0,84	-0,19	-0,34	-0,18	-0,74
15	Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych	8,00	7,31	6,43	4,88	4,68	4,45
Przeciętna liczba lat dalszego trwania życia w momencie urodzenia:							
16	mężczyźni	69,1	69,9	70,2	70,8	71,2	71,7
17	kobiety	78,5	79,9	80,5	80,5	81,0	81,1
18	Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności	-1,39	-2,24	-2,04	-1,92	-2,25	-2,36
RYNEK PRACY							
Pracujący ^d (stan w dniu 31 XII):							
19	w tys.	979,1	729,6	769,3	759,5	794,1	803,6
20	w tym kobiety	485,2	347,1	359,7	357,3	384,7	388,2
21	na 1000 ludności	443,8	334,7	355,9	352,1	364,5	370,0
22	w sektorze prywatnym w %	77,6	74,0	75,9	75,6	77,3	78,0
według rodzajów działalności w %:							
23	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo ; rybactwo	.	38,2	36,3	36,6	38,8	38,3
24	przemysł i budownictwo	.	18,2	18,8	18,4	17,5	17,9
25	handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ , transport i gospodarka magazynowa, zakwaterowanie i gastronomia ^Δ , informacja i komunikacja	.	17,9	18,9	18,5	17,9	18,0
26	działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości ^Δ oraz pozostałe usługi ^e	.	25,7	26,0	26,4	25,8	25,8
Przeciętne zatrudnienie:							
w przemyśle:							
27	w tys.	.	90,6	95,7	91,3	99,5	99,3
28	na 1000 ludności	.	41,5	44,2	42,3	45,6	45,7
w budownictwie:							
29	w tys.	.	18,6	27,1	28,1	26,4	29,6
30	na 1000 ludności	.	8,5	12,5	13,0	12,1	13,6

a Patrz uwagi ogólne do działu „Ludność. Wyznania religijne”, ust. 2 na str. 93. b Łącznie ze zgonami niemowląt. d Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności (od 2004 r.). Dane opracowano z uwzględnieniem pracujących Spisu Rolnego 1996, w latach 2005–2009 – Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 oraz Powszechnego rozumieć następujące sekcje PKD: „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna”, „Administrowanie i działalność zdrowotna i pomoc społeczna”, „Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją” oraz „Pozostała działalność usługowa”.

a See general notes to the chapter “Population. Religious denominations”, item 2 on page 93. b Including infant deaths. d By actual workplace and kind of activity (since 2004). Data are compiled considering employed persons on private farms Housing Census 2002 as well as the Agricultural Census 2002, since 2010 – of the Agricultural Census 2010. e The term support service activities”, “Public administration and defence; compulsory social security”, “Education”, “Human health and

2012	2013	2014	2015	2016	2017	SPECIFICATION	No.
POPULATION ^a							
2165651	2156150	2147746	2139726	2133340	2126317	Population (as of 31 XII)	1
1005207	997219	992787	988035	989469	988365	urban areas	2
1160444	1158931	1154959	1151692	1143871	1137952	rural areas	3
1115849	1110800	1106756	1102674	1099600	1095864	of which females	4
106	106	106	106	106	106	Females per 100 males (as of 31 XII)	5
86	86	85	85	85	85	Population per 1 km ² of total area (as of 31 XII)	6
Population of age (as of 31 XII):							
402493	395257	388607	382720	378515	376198	pre-working	7
1364563	1352470	1340617	1328014	1314738	1299079	working	8
398595	408423	418522	428992	440087	451040	postworking	9
5,43	4,80	5,07	5,02	4,99	4,96	Marriages per 1000 population	10
1,43	1,91	1,47	1,60	1,47	1,57	Divorces per 1000 population	11
9,78	9,14	9,21	9,20	9,21	9,81	Live births per 1000 population	12
10,40	10,58	10,27	10,65	10,43	11,00	Deaths ^b per 1000 population	13
-0,62	-1,44	-1,06	-1,45	-1,23	-1,19	Natural increase per 1000 population	14
4,29	4,56	4,19	3,75	3,51	4,64	Infant deaths per 1000 live births	15
Life expectancy at the moment of birth:							
72,4	72,7	73,2	73,3	73,6	73,6	males	16
81,5	81,6	82,2	82,4	82,7	82,2	females	17
-2,38	-2,60	-2,68	-2,54 ^c	-1,90	-2,22	Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population	18
LABOUR MARKET							
Employed persons ^d (as of 31 XII):							
793,2	799,8	809,3	817,2	829,2	842,6	in thous.	19
386,5	392,4	397,0	400,8	405,6	409,5	of which women	20
366,3	370,9	376,8	381,9	388,7	396,3	per 1000 population	21
78,5	78,9	79,3	79,8	79,8	80,1	in private sector in %	22
by kind of activities in %:							
38,8	38,5	38,1	37,7	37,2	36,6	agriculture, hunting and forestry	23
17,4	17,2	17,2	17,2	17,5	17,9	industry and construction	24
trade; repair of motor vehicles ^Δ ; transport and storage, accommodation and catering ^Δ ; information and communication							
17,6	17,7	17,9	18,1	18,4	18,6	financial and insurance activities; real estate activities and other services ^e	25
26,2	26,6	26,8	27,0	27,0	26,9	Average paid employment:	26
in industry:							
97,4	96,3	97,5	97,8	101,6	103,6	in thous.	27
44,9	44,6	45,3	45,6	47,6	48,7	per 1000 population	28
in construction:							
28,1	25,5	24,5	22,9	23,8	24,1	in thous.	29
12,9	11,8	11,4	10,7	11,2	11,3	per 1000 population	30

c Do obliczenia salda wykorzystano dane o migracjach wewnętrznych za 2015 r. i migracjach zagranicznych za 2014 r. w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie wyszacowanych przy uwzględnieniu wyników: w 2000 r. – Powszechnego Spisu Rolnego 2002, od 2010 r. – Powszechnego Spisu Rolnego 2010. e Pod pojęciem "pozostałe usługi" należy wspierająca^Δ, „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”; „Edukacja”, „Opieka

c For calculating net migration, data on internal migration for 2015 and data on international migration for 2014 were used. in agriculture estimated using the results: in 2000 – of the Agricultural Census 1996, in 2005–2009 – of the Population and "Other services" refers to the NACE Rev. 2 sections: "Professional, scientific and technical activities", "Administrative and social work activities", "Arts, entertainment and recreation" and "Other service activities".

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2008	2009	2010	2011
RYNEK PRACY (dok.)							
1	Bezrobotni zarejestrowani (stan w dniu 31 XII) w tys.	159,7	156,8	101,6	117,2	119,7	122,4
2	2000 = 100	100,0	98,2	63,6	73,4	75,0	76,7
3	W % bezrobotnych zarejestrowanych (stan w dniu 31 XII):						
4	kobiety	52,4	50,0	53,1	49,0	49,6	50,8
5	w wieku do 25 lat	34,6	26,7	24,0	25,7	24,7	23,6
6	pozostający bez pracy dłużej niż 1 rok	48,7	51,5	39,9	31,8	32,2	39,7
7	Bezrobotni zarejestrowani (stan w dniu 31 XII) na 1 ofertę pracy	501	293	178	242	166	211
8	Stopa bezrobocia rejestrowanego ^a (stan w dniu 31 XII) w %	14,0	17,0	11,2	12,9	13,1	13,2
WYNAGRODZENIA. ŚWIADCZENIA Z UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH							
9	Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto zł ...	1678,50	2076,81	2603,71	2727,67	2922,60	3066,32
10	2000 = 100	100,0	123,7	155,1	162,5	174,1	182,7
11	w tym: w przemyśle	.	2067,01	2657,77	2721,98	3068,17	3221,43
12	w budownictwie	.	1740,54	2197,26	2248,76	2356,25	2445,56
13	Przeciętna liczba emerytów i rencistów w tys.	601,9	564,5	552,0	551,5	543,9	533,4
14	pobierających emeryturę i renty wypłacane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych	353,1	344,9	354,2	360,8	360,3	356,6
15	rolników indywidualnych	248,8	219,6	197,9	190,7	183,6	176,9
16	Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto w zł:						
16	wypłacana przez Zakład Ubezpieczeń Społecz- nych	726,42	988,02	1204,43	1316,63	1404,45	1474,64
17	rolników indywidualnych ^b	596,42	749,45	849,93	902,71	947,04	979,17
INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. MIESZKANIA							
18	Długość sieci rozdzielczej (stan w dniu 31 XII) w km:						
18	wodociągowej	14813,7	17484,7	18610,8	18871,5	19402,8	19856,4
19	kanalizacyjnej (łącznie z kolektorami)	2380,4	3366,4	3979,1	4099,4	4432,1	4853,6
Zużycie w gospodarstwach domowych:							
wody z wodociągów:							
20	w hm ³	60,0	57,2	57,8	57,4	57,2	57,7
21	na 1 mieszkańca w m ³	27,2	26,2	26,7	26,6	26,2	26,6
energii elektrycznej ^c w miastach:							
22	w GWh	594,7	647,9	678,2	673,7	687,0	681,3
23	na 1 mieszkańca w kWh	577,9	636,2	673,3	670,0	676,6	673,8
Zasoby mieszkaniowe ^d (w 2000 r. – zamieszkane, stan w dniu 31 XII):							
24	mieszkania: w tys.	674,3	700,8	717,0	722,6	732,8	738,6
25	na 1000 ludności	305,6	321,5	331,7	335,0	336,4	340,1
26	izby na 1000 ludności	1039,5	1197,2	1242,9	1257,6	1283,6	1300,0
powierzchnia użytkowa mieszkań w m ² :							
27	na 1000 ludności	19232,6	23620,8	24624,4	24952,2	25508,1	25872,8
28	przeciętna 1 mieszkania	62,9	73,5	74,2	74,5	75,8	76,1

a Do wyliczenia przyjęto liczbę pracujących uwzględniającą pracujących w gospodarstwach indywidualnych 2005–2009 – Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 oraz Powszechnego Spisu Rolnego 2002, od w przypadku łączenia uprawnień do świadczeń z tego systemu z uprawnieniami do świadczeń z Funduszu Emerytalno-gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie. d Na podstawie bilansów.

a The number of employed persons, including estimated data of employed persons on private farms in agriculture was Population and Housing Census 2002 as well as the Agricultural Census 2002, since 2010 – of the Agricultural Census this system and to benefits from the Pension Fund. c In 2000 excluding households, whose the main source of

2012	2013	2014	2015	2016	2017	SPECIFICATION	No.
LABOUR MARKET (cont.)							
131,1	134,0	116,9	107,9	95,6	81,2	Registered unemployed persons (as of 31 XII) in thous.	1
82,1	83,9	73,2	67,6	59,9	50,8	2000 = 100	2
						In % of registered unemployed (as of 31 XII):	3
49,1	48,4	48,2	48,7	49,4	51,0	women	4
22,4	21,1	19,4	17,8	16,0	14,6	up to age 25	5
41,2	44,2	46,4	43,6	45,4	44,0	out of work for longer than 1 year	6
140	119	73	71	54	43	Registered unemployed persons (as of 31 XII) per a job offer	7
14,2	14,4	12,6	11,7	10,3	8,8	Registered unemployment rate ^a (as of 31 XII) in %	8
WAGES AND SALARIES. SOCIAL SECURITY BENEFITS							
3203,67	3306,12	3412,78	3497,98	3625,04	3824,28	Average monthly gross wages and salaries in zł	9
190,9	197,0	203,3	208,4	216,0	227,8	2000 = 100	10
3396,50	3511,14	3650,55	3760,83	3846,90	4102,95	of which: in industry	11
2701,85	2786,26	2896,18	2817,88	2954,05	3190,33	in construction	12
523,3	516,2	508,7	507,6	508,4	508,9	Average number of retirees and pensioners in thous.	13
352,3	350,7	348,4	349,7	352,7	356,1	receiving retirement pay and pensions paid by the Social Insurance Institution	14
170,9	165,4	160,4	157,9	155,7	152,8	farmers	15
1562,15	1653,80	1719,53	1776,99	1812,13	1870,57	Average monthly gross retirement pay and pension in zł:	16
1049,00	1116,04	1139,76	1175,20	1182,01	1201,47	paid by the Social Insurance Institution	16
						farmers ^b	17
MUNICIPAL INFRASTRUCTURE. DWELLINGS							
20325,4	20583,0	20863,8	21023,5	21134,2	21233,0	Distribution network (as of 31 XII) in km:	18
5323,9	5538,1	5918,0	6278,9	6459,9	6442,9	water supply	19
						sewage (including collectors)	19
						Consumption in households:	
						water from water supply systems:	
58,1	57,8	57,4	61,1	59,8	59,1	in hm ³	20
26,8	26,8	26,7	28,5	28,0	27,8	per capita in m ³	21
						electricity ^c in urban areas:	
668,8	661,5	649,8	639,5	635,1	639,6	in GWh	22
663,9	660,2	652,1	645,4	640,5	646,2	per capita in kWh	23
						Dwellings stocks ^d (in 2000 – inhabited; as of 31 XII):	
744,9	751,1	756,0	761,5	767,8	774,4	dwellings: in thous.	24
343,9	348,3	352,0	355,9	359,9	364,2	per 1000 population	25
1316,6	1335,2	1351,2	1367,9	1384,9	1402,6	rooms per 1000 population	26
						usable floor space of dwellings in m ² :	
26236,5	26634,6	26989,6	27358,3	27734,1	28121,9	per 1000 population	27
76,3	76,5	76,7	76,9	77,1	77,2	average per dwelling	28

w rolnictwie wyszacowanych przy uwzględnieniu wyników: w 2000 r. – Powszechnego Spisu Rolnego 1996, w latach 2010 r. – Powszechnego Spisu Rolnego 2010. b Łącznie z wypłatami z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych, Rentowego. c W 2000 r. bez gospodarstw domowych, których głównym źródłem utrzymania był dochód z użytkowanego

used for calculation, estimated using the results: in 2000 – of the Agricultural Census 1996, in 2005–2009 – of the 2010. b Including payments from non-agricultural social security system, in case of a simultaneous right to benefits from maintenance was income from a private farm in agriculture. d Based on balances.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2008	2009	2010	2011
INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. MIESZKANIA (dok.)							
Mieszkania oddane do użytkowania:							
1	mieszkania: w tys.	3,0	5,3	7,4	6,1	5,7	6,4
2	na 1000 ludności	1,4	2,4	3,4	2,8	2,6	2,9
3	izby na 1000 ludności	5,7	11,4	16,4	13,1	12,1	13,6
powierzchnia użytkowa mieszkań w m ² :							
4	na 1000 ludności	116,1	255,4	368,2	299,3	279,9	314,7
5	przeciętna 1 mieszkania	85,1	105,7	107,6	106,2	107,7	107,7
EDUKACJA ^a I WYCHOWANIE							
Uczniowie w szkołach ^b (stan na początku roku szkolnego) w tys.:							
6	podstawowych ^c	195,7	156,1	136,7	131,5	127,8	125,4
7	gimnazjach	72,2	97,9	83,0	79,1	75,3	72,3
8	branżowych I stopnia ^{de}	29,1	11,2	12,4	12,1	11,6	10,9
9	liceach ogólnokształcących ^f	65,1	52,1	49,8	47,9	46,2	43,9
10	liceach profilowanych	x	13,0	5,5	4,0	3,1	2,3
11	technikach ^g	60,2	31,5	32,3	32,3	31,5	30,3
12	artystycznych ogólnokształcących ^h	x	0,9	0,8	0,8	0,8	0,8
13	policealnych	11,8	19,8	20,6	18,7	20,8	23,8
Absolwenci szkół ^b w tys.:							
14	podstawowych	73,7 ⁱ	28,8	25,2	23,9	22,5	21,3
15	gimnazjów	x	32,8	28,1	27,0	25,0	24,3
16	zasadniczych zawodowych ^d	11,1	3,6	3,6	3,9	3,8	3,4
17	liceach ogólnokształcących ^f	13,1	16,6	16,6	16,2	15,7	15,0
18	liceach profilowanych	x	4,5	2,3	1,6	1,1	0,9
19	technikach ^g	11,6	7,5	6,4	7,2	7,4	7,2
20	artystycznych ogólnokształcących ^h	x	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1
21	policealnych	4,0	6,7	5,2	5,8	6,2	6,3
22	Absolwenci szkół zasadniczych zawodowych, liceów ogólnokształcących, techników oraz artystycznych ogólnokształcących dających uprawnienia zawodowe ^k (bez szkół dla dorosłych) na 1000 ludności	16,2	14,9	13,5	13,5	12,9	12,2
23	Studenci szkół wyższych ^l (stan w dniu 30 XI) w tys.	87,1	104,2	102,0	101,4	98,5	93,5
24	Absolwenci szkół wyższych ^m w tys.	14,5	21,4	22,6	25,1	28,7	29,3
25	Uczniowie szkół dla dorosłych (stan na początku roku szkolnego) w tys.	12,2	8,0	8,5	9,6	10,9	11,6
26	Absolwenci szkół dla dorosłych w tys.	3,8	3,4	1,5	1,9	2,6	2,9
Wychowanie przedszkolne (stan na początku roku szkolnego):							
27	miejsca w przedszkolach w tys.	31,8	31,2	34,6	37,2	39,2	41,6
dzieci ⁿ w tys.:							
28	w przedszkolach	32,0	30,1	34,3	36,9	38,7	40,5
29	w oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych	16,2	13,8	12,4	14,3	15,0	19,1
30	Dzieci w przedszkolach (stan na początku roku szkolnego) na 1000 dzieci w wieku 3-6 lat ^o	304	340	408	436	442	445

a Patrz uwagi ogólne do działu „Edukacja i wychowanie”, ust. 1 i 2 na str. 200. b Bez szkół dla dorosłych, z wyjątkiem szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe. e-g Łącznie: e – do roku szkolnego 2004/05 ze szkołami specjalnymi-uczniowie, 2005/06-2012/13 – absolwenci), g – z uzupełniającymi technikami (w latach szkolnych 2004/05-2013/14 i VI. k Łącznie ze szkołami specjalnymi przysposabiającymi do pracy oraz w latach szkolnych 2004/05-2013/14 z liceami ośrodkami dydaktycznymi, do 2010 r. bez szkół resortu obrony narodowej oraz resortu spraw wewnętrznych; bez z – nieuwzględnionymi w podziale według rodzaju placówek – zespołami wychowania przedszkolnego i punktami określanych jako zakłady opieki zdrowotnej). o W 2014 r. do przeliczeń wskaźnika użyto liczbę dzieci w grupie 3-6 lat

a See general notes to the chapter “Education”, item 1 and 2 on page 200. b Excluding schools for adults, except school year, basic vocational schools. e-f Including: e – since the 2004/05 school year, special job-training schools, - graduates), g – supplementary technical secondary schools (in the 2004/05-2013/14 school years – students, k including special job-training schools and in the 2004/05-2013/14 school years, specialised secondary schools. l Including excluding academies of the Ministry of National Defence and the Ministry of Internal Affairs; excluding foreigners. m From pre-primary points not listed in division by type of establishments; since 2007, excluding pre-primary education in the units number of children aged 3-6 in the population aged 3-5 and in half of the 6-year old population, and in 2015 - aged 3-5.

2012	2013	2014	2015	2016	2017	SPECIFICATION	No.
MUNICIPAL INFRASTRUCTURE. DWELLINGS (cont.)							
						Dwellings completed:	
7,2	7,0	5,7	6,2	7,0	7,4	dwellings: in thous.	1
3,3	3,2	2,6	2,9	3,3	3,5	per 1000 population	2
15,0	14,5	12,5	13,3	14,6	14,8	rooms per 1000 population	3
						usable floor space of dwellings in m ² :	
339,9	323,8	290,2	306,3	334,4	335,1	per 1000 population	4
102,5	100,5	109,7	105,4	101,7	96,9	average per dwelling	5
EDUCATION ^a							
						Pupils and students in schools ^b (as of beginning of the school year) in thous.:	
123,1	121,1	128,0	135,2	122,9	142,3	primary ^c	6
69,1	66,4	64,1	62,1	60,9	40,0	lower secondary	7
10,2	9,5	9,3	8,8	8,3	8,1	stage I sectoral vocational ^{de}	8
41,4	38,2	36,2	34,0	32,4	31,2	general secondary ^f	9
1,3	0,5	–	–	–	–	specialised secondary	10
30,0	30,4	30,7	31,1	31,2	30,8	technical secondary ^g	11
0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	general art ^h	12
24,7	20,5	18,4	17,4	17,0	15,9	post-secondary	13
						Graduates in schools ^b in thous.:	
21,2	20,5	19,6	19,9	x	.	primary	14
23,5	22,2	21,3	20,9	20,1	.	lower secondary	15
3,4	2,4	2,7	2,7	2,4	.	basic vocational ^d	16
14,9	13,4	12,3	11,4	10,8	.	general secondary ^f	17
0,7	0,4	–	–	–	.	specialised secondary	18
6,6	6,4	6,3	6,7	7,1	.	technical secondary ^g	19
0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	.	general art ^h	20
7,8	6,3	6,0	5,4	4,9	.	post-secondary	21
						Graduates of basic vocational, general and technical secondary as well as general art leading to professional certification schools ^{ik} (excluding schools for adults) per 1000 population	22
11,9	10,6	10,0	9,7	9,6	.	Students of higher education institutions ^l (as of 30 XI) in thous.	23
90,1	80,7	75,6	77,6	73,7	71,6	Graduates of higher education institutions ^{lm} in thous.	24
28,0	26,2	23,5	22,5	20,4	21,0	Students of schools for adults (as of beginning of the school year) in thous.	25
11,8	10,7	9,5	8,1	7,2	6,2	Graduates of schools for adults in thous.	26
3,0	3,0	2,7	2,5	2,3	.	Pre-primary education (as of beginning of the school year):	
44,4	46,9	47,7	47,7	51,2	52,4	places in nursery schools in thous.	27
						children ⁿ in thous.:	
42,5	44,9	44,4	42,8	47,7	48,4	in nursery schools	28
19,2	21,5	18,1	14,8	19,1	19,7	in pre-primary sections in primary schools	29
458	483	266	543	555	579	Children in nursery schools (as of beginning of the school year) per 1000 children aged 3-6 ^o	30

szkół policealnych. c Bez dzieci w wieku 6 lat objętych edukacją w placówkach wychowania przedszkolnego. d Do roku przysposabiającymi do pracy, f – z uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (w latach szkolnych 2004/05-2012/13 – uczniowie, 2006/07-2013/14 – absolwenci). h Dających uprawnienia zawodowe. i Dane obejmują absolwentów klasy VIII profilowanymi. l Łącznie z filiami, zamiejscowymi podstawowymi jednostkami organizacyjnymi oraz zamiejscowymi cudzoziemców. m Z poprzedniego roku akademickiego, a w 2000 roku – z roku kalendarzowego. n Od 2008 r. łącznie przedszkolnymi; od 2007 r. bez wychowania przedszkolnego w placówkach wykonujących działalność leczniczą (do 2011 r. w liczbie ludności w wieku 3-5 lat i połowie rocznika 6-latków, a w 2015 r. – w wieku 3-5 lat.

post-secondary schools. c Excluding children aged 6 attending pre-primary education establishments. d Until the 2016/17 f – supplementary general secondary schools (in the 2004/05-2012/13 school years – students, 2005/06-2012/13 2006/07-2013/14 – graduates). h Leading to professional certification. i Data include graduates of grades 6 and 7. branch sections, basic organizational units in another location as well as teaching centres in another location, until 2010 the previous academic year, and in 2000 — the calendar year. n Since 2008, including pre-primary education groups and performing health care activities (until 2011 defined as health care institution). o In 2014, the rate was calculated using the

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2008	2009	2010	2011
OCHRONA ZDROWIA ^a I POMOC SPOŁECZNA							
	Pracownicy medyczni ^b (stan w dniu 31 XII):						
1	lekarze	5437	4622	5102	5139	5148	5142
2	lekarze dentyści	935	915	1056	988	976	1170
3	pielęgniarki ^c	13243	11423	11829	11849	11641	11540
4	Łóżka w szpitalach ogólnych ^d (stan w dniu 31 XII) na 10 tys. ludności	55,4	50,8	52,9	53,2	51,8	52,0
5	Leczeni w szpitalach ogólnych na 10 tys. ludności (bez międzyoddziałowego ruchu chorych)	1683	1873	2077	1999	2003	2080
6	Przychodnie ^e (stan w dniu 31 XII)	626	747	893	949	973	1086
7	Apteki ogólnodostępne (stan w dniu 31 XII)	642	759	791	787	793	798
8	Liczba ludności (stan w dniu 31 XII) na 1 aptekę	3436	2872	2733	2741	2747	2722
	Porady udzielone w zakresie ambulatoryjnej opieki zdrowotnej na 1 mieszkańca:						
9	lekarskie	5,5	5,9	7,1	6,8	6,6	6,9
10	stomatologiczne	0,7	0,8	1,1	1,2	1,1	1,2
11	Dzieci w żłobkach ^f i klubach dziecięcych ^g (stan w dniu 31 XII) na 1000 dzieci w wieku do lat 3 ..	13,7	13,8	18,5	18,6	18,3	22,9
KULTURA. TURYSTYKA							
12	Biblioteki publiczne (łącznie z filiami; stan w dniu 31 XII)	642	610	601	601	597	600
13	Księgozbiór bibliotek publicznych (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności w wol.	3404	3170	3070	2990	2902	2890
14	Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności Wypożyczenia księgozbioru z bibliotek publicznych w wol.:	203	198	182	180	175	175
15	na 1000 ludności	3800	3761	3501	3491	3430	3443
16	na 1 czytelnika	18,7	19,0	19,2	19,4	19,6	19,7
17	Miejsca w teatrach i instytucjach muzycznych (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności	0,8	0,9	0,8	0,8	0,8	0,8
18	Widzowie i słuchacze w teatrach i instytucjach muzycznych ^h na 1000 ludności	125	111	144	104	107	109
19	Muzea i oddziały muzealne (stan w dniu 31 XII) ...	39	39	38	46	45	46
20	Zwiedzający muzea i wystawy na 1000 ludności ..	361	455	453	474	435	430
21	Kina stałe (stan w dniu 31 XII)	37	30	31	28	29	27
22	Miejsca na widowni w kinach stałych (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności	5,0	3,9	4,8	4,4	4,5	4,1
23	Widzowie w kinach stałych na 1000 ludności	293	247	487	540	507	584
	Abonenci (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności:						
24	radiowi	221	221	169	160	156	155
25	telewizyjni	214	212	163	154	150	149
26	Baza noclegowa turystyki ⁱ (stan w dniu 31 VII)	359	331	298	285	322	315
27	w tym hotele	32	30	43	39	49	52
28	Miejsca noclegowe (stan w dniu 31 VII) na 10 tys. ludności	106	89	87	88	93	87
29	Korzystający z noclegów na 1000 ludności	232	249	313	302	305	308

a Od 2012 r. dane resortu obrony narodowej i spraw wewnętrznych. b Od 2005 pracujący bezpośrednio z pacjentem; z magistrami pielęgniarstwa. d Bez miejsc dziennych na oddziałach szpitalnych; od 2008 r. łącznie z łózkami i inkubatorami łami żłobkowymi. g Do 2010 r. bez klubów dziecięcych. h Dane dotyczą działalności prowadzonej na terenie województwa, noclegowych.

a Since 2012 data include health care: of the Ministry of National Defence, the Ministry of Interior. b Since 2005 practice. c Including master nurses. d Excluding day places in hospital wards; since 2008 including beds and incubators for wards. g Until 2010 excluding children's clubs. h Data concern activity performed in voivodship area, including outdoor

2012	2013	2014	2015	2016	2017	SPECIFICATION	No.
HEALTH CARE ^a AND SOCIAL WELFARE							
5270	5283	5196	5319	5387	5288	Medical personnel ^b (as of 31 XII):	
1112	961	1001	882	907	827	doctors	1
13389	13009	12400	12785	12473	12383	dentists	2
						nurses ^c	3
54,7	53,3	52,9	52,8	52,8	52,6	Beds in general hospitals ^d (as of 31 XII) per 10 thous. population	4
						In-patients in general hospitals per 10 thous population (excluding inter-ward patient transfers)	5
2202	2203	2178	2162	2176	1933	Out-patients departments ^e (as of 31 XII)	6
1103	1113	1180	1186	1227	1288	Generally available pharmacies (as of 31 XII)	7
805	810	813	819	833	831	Population (as of 31 XII) per 1 generally available pharmacy	8
2690	2662	2642	2613	2561	2559	Consultations provided within the scope of out-patient health care per capita:	
7,0	7,2	7,3	7,5	7,5	7,6	medical	9
1,2	1,2	1,3	1,4	1,2	1,1	dental	10
25,8	32,5	38,3	45,3	52,5	61,0	Children in nurseries ^f and children's clubs ^g (as of 31 XII) per 1000 children up to age 3	11
CULTURE. TOURISM							
590	585	585	583	582	583	Public libraries (including branches; as of 31 XII)	12
2835	2846	2906	2916	2951	2986	Public library collections (as of 31 XII) per 1000 population in vol.	13
177	177	176	177	174	170	Public library borrowers per 1000 population	14
						Public library loans in vol.:	
3470	3484	3370	3372	3323	3105	per 1000 population	15
19,6	19,7	19,1	19,1	19,1	18,2	per borrower	16
0,9	0,8	0,9	0,9	0,9	0,9	Seats in theatres and music institutions (as of 31 XII) per 1000 population	17
103	87	95	105	117	172	Audience in theatres and music institutions ^h per 1000 population	18
43	44	48	53	57	56	Museums with branches (as of 31 XII)	19
386	469	508	528	602	644	Museum and exhibition visitors per 1000 population	20
28	29	31	30	34	32	Indoor cinemas (as of 31 XII)	21
4,4	4,9	4,7	5,4	6,0	5,5	Seats in indoor cinemas (as of 31 XII) per 1000 population	22
533	524	677	726	844	947	Audience in indoor cinemas per 1000 population	23
						Subscribers (as of 31 XII) per 1000 population:	
155	157	158	157	158	158	radio	24
149	151	151	151	151	151	television	25
336	343	363	369	422	445	Tourist accommodation establishments ⁱ (as of 31 VII)	26
71	76	89	89	107	116	of which hotels	27
90	91	97	102	115	122	Bes places (as of 31 VII) per 10 thous. population	28
319	337	355	371	429	482	Tourists accommodated per 1000 population	29

od 2006 r. łącznie z osobami, dla których głównym miejscem pracy jest praktyka lekarska i pielęgnarska. c łącznie dla noworodków. e Patrz uwagi ogólne działu „Ochrona zdrowia i opieka społeczna” ust. 3 na str. 228. f łącznie z oddziałami imprezami organizowanymi w plenerze. i Od 2011 r. dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc

working directly with a patient; since 2006 including persons for whom the primary workplace is a medical and nurse newborns. e See general notes to the chapter “Health care and social welfare” item 3 on page 228. f Including nursery events. i Since 2011 concern establishments possessing 10 and more bed places.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2008	2009	2010	2011
ROLNICTWO ^a I LEŚNICTWO							
1	Użytki rolne ^{bc} (stan w czerwcu) w tys. ha	1682,3	1494,3	1587,7	1584,3	1383,1	1437,3
2	w tym w dobrej kulturze rolnej w %	x	x	97,7	97,9	97,5	98,5
3	Powierzchnia zasiewów ^{cd} (stan w czerwcu) w tys. ha	1257,0	1117,8	1209,0	1196,2	1009,3	1062,8
	w tym w % :						
4	zboża podstawowe (łącznie z mieszankami zbożowymi)	70,8	73,2	75,5	76,6	75,1	75,6
5	w tym: pszenica	25,7	23,6	24,7	25,3	25,7	28,2
6	żyto	13,1	8,6	7,9	7,8	6,3	8,7
7	ziemniaki	10,9	4,6	3,7	3,5	2,7	3,4
8	buraki cukrowe	3,9	4,0	2,5	2,4	3,3	2,9
	Zbiory w tys. t:						
9	zboża podstawowe (łącznie z mieszankami zbożowymi)	2185,7	2404,4	3014,4	2764,9	2405,0	2472,1
10	w tym: pszenica	967,7	896,1	1135,2	1061,8	974,9	1085,6
11	żyto	308,7	229,5	256,7	226,5	150,5	222,4
12	ziemniaki ^e	2495,5	898,9	896,5	783,5	746,1	851,7
13	buraki cukrowe	1883,3	1738,5	1362,7	1588,1	1614,2	1705,7
	Plony z 1 ha w dt:						
14	zboża podstawowe (łącznie z mieszankami zbożowymi)	24,6	29,4	33,0	30,2	31,7	30,8
15	w tym: pszenica	29,9	33,9	38,0	35,0	37,6	36,2
16	żyto	18,7	23,8	26,8	24,4	23,7	24,0
17	ziemniaki ^e	182	174	202	189	277	238
18	buraki cukrowe	387	385	455	559	479	545
	Zwierzęta gospodarskie ^c (stan w czerwcu):						
	bydło:						
19	w tys. szt.	503,1	434,9	407,8	364,1	387,0	366,3
20	na 100 ha użytków rolnych ^b w szt.	29,9	29,1	25,7	23,0	28,0	25,5
	trzoda chlewna ^f :						
21	w tys. szt.	1197,3	1269,3	1017,4	936,1	997,0	784,1
22	na 100 ha użytków rolnych ^b w szt.	71,0	84,9	64,1	59,1	72,1	54,6
	Produkcja na 1 ha użytków rolnych ^b :						
23	żywca rzeźnego w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami i podrobami) ^g w kg	97,9	142,2	149,3	140,2	170,5	179,9
24	mleka krowiego w l	623,4	691,5	541,5	519,3	536,8	502,1
	Skup produktów rolnych na 1 ha użytków rolnych ^b :						
25	ziarno zbóż podstawowych (łącznie z mieszankami zbożowymi) w kg	289,4	385,6	270,9	409,6	340,0	338,0
26	ziemniaki w kg	20,3	16,2	17,1	13,5	18,3	26,4
27	buraki cukrowe w kg	1117,5	1163,4	858,3	1002,4	1166,4	1182,0
28	żywiec rzeźny w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami) ^g w kg	68,7	101,7	105,7	97,4	128,3	128,2
29	mleko krowie w l	321,6	410,8	359,3	331,6	366,9	360,7

a Dane według siedziby użytkownika gospodarstwa. b Od 2010 r. bez gruntów posiadaczy użytków rolnych nieprawa o małej skali; patrz uwagi ogólne działu „Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo”, ust. 3 na str. 282. c W 2010 r. dane na przyoranie (nawozy zielone). e Od 2010 r. bez ogrodów przydomowych. f W latach 2000-2009 oraz 2011-2013 – stan i dziczynny; w wadze poubojowej ciepłej.

a Data are presented according to the official residence of land user. b Since 2010 excluding land of owners of agricultural activities on a small scale; see general notes to the chapter "Agriculture, hunting and forestry", item 3 on area intended for ploughing (green fertilizers). e Since 2010 excluding kitchen gardens. f In years 2000-2009 and game; in post-slaughter warm weight.

2012	2013	2014	2015	2016	2017	SPECIFICATION	No.
AGRICULTURE ^a AND FORESTRY							
1407,0	1375,7	1387,8	1444,0	1428,6	1455,9	Agricultural land ^{bc} (as of June) in thous. ha	1
97,9	98,7	99,1	99,2	99,2	99,3	of which in good agricultural condition in %	2
1027,4	1022,7	1051,1	1103,7	1074,4	1113,9	Sown area ^{cd} (as of June) in thous. ha	3
						of which in %:	
74,6	71,8	69,4	69,3	69,0	70,4	basic cereals (including cereal mixed)	4
27,0	26,6	26,8	28,1	28,9	28,9	of which: wheat	5
7,1	7,2	5,1	4,7	3,5	4,0	rye	6
3,0	2,6	1,9	1,9	1,9	1,9	potatoes	7
3,2	3,2	3,3	2,9	3,3	3,7	sugar beets	8
						Crop production in thous. t:	
2448,8	2311,3	2824,5	2846,9	3031,5	3404,4	basic cereals (including cereal mixed)	9
1001,8	994,9	1282,9	1367,5	1547,4	1690,7	of which: wheat	10
184,1	181,4	161,9	153,5	112,5	140,8	rye	11
703,5	595,1	548,4	456,0	607,8	615,8	potatoes ^e	12
1732,7	1851,3	2101,7	1674,6	2247,9	2407,2	sugar beets	13
						Yields per 1 ha in dt:	
31,9	31,5	38,7	37,2	40,9	43,4	basic cereals (including cereal mixed)	14
36,1	36,6	45,6	44,1	49,8	52,4	of which: wheat	15
25,3	24,6	30,4	29,5	30,1	31,7	rye	16
231	225	282	214	300	289	potatoes ^e	17
524	559	610	518	629	588	sugar beets	18
						Livestock ^c (as of June):	
						cattle:	
382,7	357,0	362,7	366,3	361,8	374,2	in thous. heads	19
27,2	25,9	26,1	25,4	25,3	25,7	per 100 ha of agricultural land ^e in heads	20
						pigs ^f :	
635,2	569,6	616,7	574,6	558,4	616,2	in thous. heads	21
45,1	41,4	44,4	39,8	39,1	42,3	per 100 ha of agricultural land ^b in heads	22
						Production per 1 ha of agricultural land ^b :	
167,5	163,4	160,9	169,9	175,3	188,1	animals for slaughter in terms of meat (including fats) ^g in kg	23
530,8	510,7	537,0	542,1	531,4	556,5	cows' milk in l	24
						Procurement of agricultural products per 1 ha of agricultural land ^b :	
402,7	329,9	412,9	474,6	471,0	432,9	basic cereal grains (including cereal mixed) in kg	25
21,3	17,1	23,9	18,1	25,7	29,8	potatoes in kg	26
1236,5	1345,7	1504,7	1169,5	1573,5	1646,7	sugar beets in kg	27
124,8	127,8	130,5	137,2	145,6	145,9	animals for slaughter in terms of meat (including fats) ^g in kg	28
393,7	377,9	392,9	377,2	380,6	391,4	cows' milk in l	29

dających działalności rolniczej oraz gruntów posiadaczy poniżej 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność rolniczą Powszechnego Spisu Rolnego. d Od 2010 r. bez powierzchni upraw trwałych, ogrodów przydomowych oraz upraw w końcu lipca. g Dotyczy mięsa: wołowego, cielęcego, wieprzowego, baraniego, końskiego, drobiowego, koziego, króliczego

agricultural land who do not conduct agricultural activities and owners of less than 1 ha of agricultural land who conduct page 282. c In 2010 data of the Agricultural Census. d Since 2010 excluding permanent crops, kitchen gardens as well as and 2011-2013 – as of the end of July. g Concerns meat: beef, veal, pork, mutton, horseflesh, poultry, goat, rabbit and

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2008	2009	2010	2011
ROLNICTWO ^a I LEŚNICTWO (dok.)							
	Zużycie nawozów w przeliczeniu na czysty składnik na 1 ha użytków rolnych ^{bcd} w kg:						
1	mineralnych lub chemicznych (łącznie z wieloskładnikowymi)	76,8	99,8	124,7	98,1	106,0	116,6
2	wapniowych	68,6	62,9	36,9	19,6	27,4	40,7
3	Ciągniki rolnicze na 100 ha użytków rolnych ^{bd} w szt.	8,7	11,3	11,2	11,3	12,1	.
4	Powierzchnia gruntów leśnych (stan w dniu 31 XII) w tys. ha	559,7	572,0	576,9	582,2	585,8	587,9
	Powierzchnia lasów (stan w dniu 31 XII):						
5	w tys. ha	551,5	563,6	568,4	573,7	577,3	579,4
6	na 1 mieszkańca w ha	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
7	Lesistość (stan w dniu 31 XII) w %	22,0	22,4	22,6	22,8	23,0	23,1
8	Pozyskanie drewna (grubizny) na 100 ha powierzchni lasów w m ³	234,1	256,2	242,7	238,6	250,6	285,1
PRZEMYSŁ							
	Produkcja sprzedana przemysłu:						
9	w mln zł (ceny bieżące)	.	17848,0	23578,5	21511,9	24536,8	28666,4
10	rok poprzedni = 100 (ceny stałe)	.	.	92,7	89,0	115,8	110,6
11	2005 = 100 (ceny stałe)	.	100,0	127,1	113,2	131,1	145,0
12	na 1 zatrudnionego w zł (ceny bieżące)	.	196872	246359	235561	246670	288612
13	na 1 mieszkańca w zł (ceny bieżące)	.	8179	10899	9960	11247	13181
BUDOWNICTWO							
	Sprzedaż produkcji budowlano-montażowej ^e (ceny bieżące):						
14	w mln zł	.	2483,9	5376,0	5504,0	5181,7	6030,5
15	na 1 mieszkańca w zł	.	1138	2485	2548	2375	2773
TRANSPORT. TELEKOMUNIKACJA – stan w dniu 31 XII							
	Linie kolejowe eksploatowane normalnotorowe ^f :						
16	w km	1043	1021	1021	1039	1039	1041
17	na 100 km ² powierzchni ogólnej w km	4,2	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1
	Drogi publiczne o twardej nawierzchni (miejskie i zamiejskie):						
18	w km	18154	18158	18812	19582	20217	21325
19	na 100 km ² powierzchni ogólnej w km	72,3	72,3	74,9	78,0	80,5	84,9
	Samochody osobowe zarejestrowane ^g :						
20	w tys. szt.	534,3	642,6	827,5	860,9	905,6	953,3
21	na 1000 ludności	242,2	294,8	382,8	398,2	415,7	438,9
	Placówki pocztowe operatora wyznaczonego ^h :						
22	w liczbach bezwzględnych	672	597	599	603	591	569
23	na 100 tys. ludności	30	27	28	28	27	26
	Telefoniczne łącza główne ⁱ :						
24	w tys.	555,7	616,5	456,0	412,9	383,4	332,0
25	na 1000 ludności	251,9	282,9	210,9	191,4	176,0	152,9

a Dane według siedziby użytkownika gospodarstwa. b Od 2010 r. bez gruntów posiadaczy użytków rolnych nieprawa o małej skali; patrz uwagi ogólne działu „Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo”, ust. 3 na str. 282. c W roku gospodarczym. wykonywania robót; patrz uwagi ogólne działu „Przemysł i budownictwo”, ust. 3 na str. 312. f Dane dotyczą sieci kolejowej g Od 2011 r. łącznie z posiadającymi pozwolenia czasowe wydane w końcu roku. h Do 2012 r. operator publiczny; publicznej.

a Data are presented according to the official residence of land user. b Since 2010 excluding land of owners of agricultural activities on a small scale; see general notes to the chapter "Agriculture, hunting and forestry", item 3 performing works; see general notes to the chapter "Industry and construction", item 3 on page 312. f Data concern rail infrastructure. g Since 2011 including having temporary permission given at the end of the year. h Up to 2012 public operator, network.

2012	2013	2014	2015	2016	2017	SPECIFICATION	No.
AGRICULTURE ^a AND FORESTRY (cont.)							
123,0	133,6	140,4	127,3	132,0	165,8	Consumption of fertilizers in terms of pure ingredient per 1 ha of agricultural land ^{bcd} in kg:	1
26,9	60,3	34,7	24,2	43,0	50,0	mineral or chemical (including mixed fertilizers)	2
.	12,5	.	.	12,8	.	lime	3
588,5	587,9	591,4	592,4	594,1	594,6	Agricultural tractors per 100 ha of agricultural land ^{bd} in units	4
580,1	579,4	583,0	584,0	585,7	586,2	Forest land (as of 31 XII) in thous. ha	5
0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	Forest areas (as of 31 XII):	6
23,1	23,1	23,2	23,2	23,3	23,3	in thous. ha	7
285,4	295,7	298,0	315,4	333,0	329,1	per capita in ha	8
INDUSTRY							
30456,7	31763,2	32220,3	34176,3	36691,0	37837,1	Sold production of industry:	9
104,7	105,3	102,9	109,0	111,4	102,1	in million zlotys (current prices)	10
151,9	160,0	164,7	179,4	203,5	207,9	previous year = 100 (constant prices)	11
312771	329928	330532	349347	361082	365156	2005 = 100 (constant prices)	12
14044	14702	14973	15946	17180	17770	per employee in zl (current prices)	13
CONSTRUCTION							
6941,2	5454,1	5962,3	6313,4	5807,2	6648,5	Sales of construction and assembly production ^e (current prices):	14
3201	2524	2771	2946	2719	3122	in mln zl	15
TRANSPORT. TELECOMMUNICATIONS – as of 31 XII							
1045	1027	1041	1042	1046	1047	Railway lines operated – standard gauge ^f :	16
4,2	4,1	4,1	4,1	4,2	4,2	in km	17
20689	21223,9	21627,1	21581,4	21949,8	22289,8	per 100 km ² of total area in km	18
82,4	84,5	86,1	85,9	87,4	88,7	Hard surface public roads (urban and non-urban):	19
988,2	1024,9	1059,9	1100,7	1156,1	1205,5	in km	20
456,3	475,3	493,5	514,4	541,9	566,9	per 100 km ² of total area in km	21
559	532	499	461	464	466	Registered passenger cars ^g :	22
26	25	23	22	22	22	in thous. units	23
291,4	267,6	241,1	232,5	219,1	179,3	per 1000 population	24
134,6	124,1	112,2	108,7	102,7	84,3	Post offices of appointed operator ^h :	25
Telephone main line:							
in thous.							
per 1000 population							

dających działalności rolniczej oraz gruntów posiadaczy poniżej 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność rolniczą d W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. e Zrealizowanej przez podmioty budowlane – według miejsca Polskich Kolei Państwowych (PKP), od 2005 r. również innych podmiotów, będących zarządcami infrastruktury kolejowej. w 2000 r. placówki pocztowe i placówki usług telekomunikacyjnych. i Dane dotyczą operatorów telekomunikacyjnych sieci

agricultural land who do not conduct agricultural activities and owners of less than 1 ha of agricultural land who conduct on page 282. c In farming year. d In 2010 data of the Agricultural Census. e Realized by construction units – by place of network of Polskie Koleje Państwowe (PKP), as well as since 2005 of other entities which are administrators of railway in 2000 post offices and telecommunication service offices. i Data concern operators of the public telecommunication

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2008	2009	2010	2011
HANDEL							
	Sprzedż detaliczna towarów (ceny bieżące):						
1	w mln zł	.	17620,8	19564,8	18528,8	19188,7	22592,6
2	na 1 mieszkańca w zł	.	8075	9043	8579	8796	10388
3	Sklepy (stan w dniu 31 XII)	23088 ^a	22090	20119	18730	16496	17420
4	Liczba ludności (stan w dniu 31 XII) na 1 sklep	96 ^a	99	107	115	132	125
FINANSE PUBLICZNE							
	Budżety gmin ^b						
	Dochody:						
5	w mln zł	1785,6	2722,9	3592,5	3771,6	4341,5	4600,8
6	na 1 mieszkańca w zł	1079	1667	2217	2332	2646	2813
	Wydatki:						
7	w mln zł	1831,3	2676,4	3543,3	3973,2	4918,0	4899,8
8	na 1 mieszkańca w zł	1107	1638	2187	2457	2998	2996
	Budżety powiatów						
	Dochody:						
9	w mln zł	768,8	839,6	1080,3	1148,1	1441,8	1473,3
10	na 1 mieszkańca w zł	465	514	667	710	879	901
	Wydatki:						
11	w mln zł	774,2	857,8	1071,0	1181,3	1522,6	1549,7
12	na 1 mieszkańca w zł	468	525	661	730	928	948
	Budżety miast na prawach powiatu						
	Dochody:						
13	w mln zł	1008,6	1245,8	1724,4	1809,6	1949,4	2152,9
14	na 1 mieszkańca w zł	1824	2271	3175	3336	3603	3991
	Wydatki:						
15	w mln zł	1044,8	1265,9	1846,6	2058,8	2130,7	2345,1
16	na 1 mieszkańca w zł	1889	2308	3400	3796	3938	4348
	Budżet województwa						
	Dochody:						
17	w mln zł	235,0	302,6	644,6	989,7	752,5	851,3
18	na 1 mieszkańca w zł	107	139	298	458	345	391
	Wydatki:						
19	w mln zł	234,9	365,6	698,6	954,3	767,2	896,8
20	na 1 mieszkańca w zł	106	168	323	442	352	412

a Dane nieporównywalne w związku ze zmianą w 2004 r. metody badania sklepów. b Bez dochodów i wydatków gmin
a Data are not comparable due to change in 2004 the method of shop survey. b Excluding revenue and expenditure of

2012	2013	2014	2015	2016	2017	SPECIFICATION	No.
TRADE							
21379,9	23991,5	22275,3	24382,5	23606,3	25585,1	Retail sales (current prices): in mln zł	1
9859	11105	10352	11377	11053	12016	per capita in zł	2
18382	18746	19491	19372	18406	19446	Shops (as of 31 XII)	3
118	115	110	110	116	109	Population (as of 31 XII) per shop	4
PUBLIC FINANCE							
Budgets of gminas ^b							
Revenue:							
4768,3	4789,0	5014,4	5150,1	5900,8	6414,4	in mln zł	5
2924	2948	3094	3189	3668	4000	per capita in zł	6
Expenditure:							
4724,6	4702,1	5084,6	5135,8	5703,7	6424,3	in mln zł	7
2897	2894	3137	3181	3545	4006	per capita in zł	8
Budgets of powiats							
Revenue:							
1439,6	1394,0	1452,9	1445,6	1449,1	1500,2	in mln zł	9
883	858	896	895	901	935	per capita in zł	10
Expenditure:							
1393,5	1382,1	1473,1	1433,3	1420,7	1531,0	in mln zł	11
855	851	909	888	883	955	per capita in zł	12
Budgets of cities with powiat status							
Revenue:							
2374,2	2562,2	2657,2	2520,6	2771,8	3035,8	in mln zł	13
4414	4780	5003	4770	5261	5776	per capita in zł	14
Expenditure:							
2437,2	2628,6	2871,3	2615,3	2761,5	3096,1	in mln zł	15
4531	4904	5406	4949	5242	5891	per capita in zł	16
Budget of voivodship							
Revenue:							
776,8	1000,0	1331,5	1142,0	815,6	869,3	in mln zł	17
358	463	619	533	382	408	per capita in zł	18
Expenditure:							
840,8	1039,8	1485,2	1340,5	735,3	858,9	in mln zł	19
388	481	690	625	344	403	per capita in zł	20

mających również status miasta na prawach powiatu.

gminas which are also cities with powiat status.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (dok.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2008	2009	2010	2011
INWESTYCJE I ŚRODKI TRWAŁE ^a							
Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące):							
1	w mln zł	4032,9	4347,2	7628,7	7932,0	8288,1	10332,1
2	na 1 mieszkańca w zł	1827	1992	3526	3673	3799	4751
Wartość brutto środków trwałych (stan w dniu 31 XII; bieżące ceny ewidencyjne):							
3	w mln zł	69964,9	82403,3	99212,7	102579,0	108425,0	116385,7
4	na 1 mieszkańca w zł	31713	37806	45893	47552	49768	53588
PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ ^b W REJESTRZE REGON – stan w dniu 31 XII							
5	Ogółem: w tys.	133,9	149,0	154,6	156,2	164,1	162,1
6	na 10 tys. ludności	600	684	715	724	753	746
Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej:							
7	w tys.	28,7	33,2	34,4	35,2	36,6	37,3
8	1999 = 100	110,3	127,4	132,1	135,0	140,4	143,3
w tym:							
9	spółdzielnie	1,3	1,2	1,2	1,2	1,2	1,1
10	spółki handlowe	4,9	7,1	7,9	8,2	8,8	9,2
11	w tym z udziałem kapitału zagranicznego ..	0,7	0,8	1,0	1,0	1,1	1,1
12	spółki cywilne	11,8	10,5	9,5	9,6	9,7	9,8
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą:							
13	w tys.	105,1	115,7	120,1	121,0	127,5	124,8
14	1999 = 100	102,1	112,4	116,7	117,5	123,8	121,2
15	na 10 tys. ludności	471	531	556	561	585	574
RACHUNKI REGIONALNE ^c							
Produkt krajowy brutto (ceny bieżące):							
16	w mln zł	.	.	.	.	.	.
17	na 1 mieszkańca w zł	.	.	.	.	.	.
18	Produkt krajowy brutto (ceny stałe) – rok poprzedni = 100	.	.	.	.	.	.
Wartość dodana brutto (ceny bieżące):							
19	w mln zł	.	.	.	.	.	.
20	na 1 mieszkańca w zł	.	.	.	.	.	.
Nominalne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych:							
21	w mln zł	.	.	.	.	.	.
22	na 1 mieszkańca w zł	.	.	.	.	.	.
23	Realne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych – rok poprzedni = 100 ..	.	.	.	.	.	.

a Dane za 2000 rok nieporównywalne w związku z nowelizacją w 2002 roku ustawy o rachunkowości. b Bez osób pro
a Data for 2000 are not comparable due to amendments in 2002 of the Act of Accounting. b Excluding persons

2012	2013	2014	2015	2016	2017	SPECIFICATION	No.
INVESTMENTS AND FIXED ASSETS ^a							
9851,7	9742,0	10515,6	10366,3	7511,4	8826,8	Investment outlays (current prices): in mln zł	1
4543	4509	4887	4837	3517	4145	per capita in zł	2
124563,3	131742,6	140978,2	151490,8	158062,7	164786,2	Gross value of fixed assets (as of 31 XII; current book-keeping prices): in mln zł	3
57518	61101	65640	70799	74029	77498	per capita in zł	4
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY ^b IN THE REGON REGISTER – as of 31 XII							
166,0	169,8	171,6	173,2	174,1	177,4	Total: in thous.	5
767	787	799	809	816	834	per 10 thous. population	6
39,5	40,9	42,3	43,7	45,5	46,4	Legal persons and organizational entities without legal personality : in thous.	7
151,6	156,7	162,2	167,6	174,6	177,9	1999 = 100	8
1,1	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	of which: cooperatives	9
9,8	10,7	11,4	12,4	13,8	14,8	commercial companies	10
1,2	1,3	1,5	1,6	1,8	2,0	of which with foreign capital participation	11
9,8	9,8	9,8	9,8	9,8	9,7	civil law partnerships	12
126,5	128,9	129,3	129,5	128,6	131,0	Natural persons conducting economic activity: in thous.	13
122,9	125,2	125,6	125,8	124,9	127,3	1999 = 100	14
584	598	602	605	603	616	per 10 thous. population	15
REGIONAL ACCOUNTS ^c							
.	.	67121	68749	71270	.	Gross domestic product (current prices): in mln zł	16
.	.	31192	32077	33371	.	per capita in zł	17
.	.	.	101,2	102,9	.	Gross domestic product (constant prices) – previous year = 100	18
.	.	59524	60996	62952	.	Gross value added (current prices): in mln zł	19
.	.	27662	28460	29476	.	per capita in zł	20
.	.	49747	50412	54091	.	Gross nominal disposable income in the house- holds sector: in mln zł	21
.	.	23119	23522	25327	.	per capita in zł	22
.	.	.	102,5	108,3	.	Gross real disposable income in the households sector – previous year = 100	23

wadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie. c Patrz uwagi ogólne działu „Rachunki regionalne” na str. 371-374.
tending private farms in agricultural. c See general notes to the chapter “Regional accounts” on pages 371-374.

**DZIAŁ I
GEOGRAFIA**

**CHAPTER I
GEOGRAPHY**

TABL. 1. POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE
GEOGRAPHIC LOCATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	Gmina Gmina	W stopniach i minutach In degrees and minutes	W km In km	SPECIFICATION
Najdalej wysunięte punkty granicy województwa:				Furthest extended points of the voivodship border:
na północ (szerokość geograficzna północna)	Konstantynów	52 ⁰ 17'	x	in the north (northern geographic latitude)
na południe (szerokość geograficzna północna)	Lubycza Królewska	50 ⁰ 15'	x	in the south (northern geographic latitude)
na zachód (długość geograficzna wschodnia)	Stężycza	21 ⁰ 37'	x	in the west (eastern geographic longitude)
na wschód (długość geograficzna wschodnia).....	Horodło	24 ⁰ 08'	x	in the east (eastern geographic longitude)
Rozciągłość:				Extent:
z południa na północ	x	2 ⁰ 02'	226	from south to north
z zachodu na wschód	x	2 ⁰ 31'	176	from west to east

Ź r ó d ł o: dane Wojewódzkiego Ośrodka Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego w Lublinie.

S o u r c e: data of Voivodship Documentation Centre of Geodesy and Cartography of the Marshal's Office of Lubelskie Voivodship in Lublin.

TABL. 2. POWIERZCHNIA I GRANICE
AREA AND BORDERS

WYSZCZEGÓLNIENIE	W liczbach bezwzględnych In absolute numbers	W odsetkach In percent	SPECIFICATION
Powierzchnia w km ²	25122	x	Area in km ²
Długość granic ^a w km	1196	100,0	Length of borders ^a in km
z Białorusią	170	14,2	with Belarus
z Ukrainą	296	24,7	with Ukraine
z województwami:			with voivodships:
mazowieckim	372	31,1	mazowieckie
podkarpackim	321	26,8	podkarpackie
podlaskim	4	0,3	podlaskie
świętokrzyskim	33	2,8	świętokrzyskie

a Systematyczna weryfikacja przebiegu granic (pozyskiwanie bardziej szczegółowych danych).

Ź r ó d ł o: dane Wojewódzkiego Ośrodka Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego w Lublinie.

a Systematic verification of borders (gathering of more detailed data).

S o u r c e: data of Voivodship Documentation Centre of Geodesy and Cartography of the Marshal's Office of Lubelskie Voivodship in Lublin.

TABL. 3. **UKŁAD PIONOWY POWIERZCHNI**
ELEVATIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE	Gmina Gmina	Wzniesienie nad poziom morza w m Elevation above sea level in m	SPECIFICATION
Najwyżej położony punkt – Krągły Goraj	Lubycza Królewska	388,7	Highest point – Krągły Goraj
Najniżej położony punkt (brak nazwy)	Stężycza	106,6	Lowest point (without a name)
Najwyżej położona miejscowość – Łuszczacz	Susiec	330 – 350	Highest located town – Łuszczacz
Najniżej położona miejscowość – Piotrowice	Stężycza	106,6 – 110,0	Lowest located town – Piotrowice

Źródło: dane Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego w Lublinie; na podstawie mapy topograficznej w skali 1:50000.

Source: data of the Marshal's Office of Lubelskie Voivodship in Lublin; on the basis of the topographic map to the scale of 1:50000.

TABL. 4. **TEMPERATURY POWIETRZA**
AIR TEMPERATURES

LATA YEARS STACJA METEOROLOGICZNA METEOROLOGICAL STATION	Wzniesienie stacji nad poziom morza w m Station elevation above the sea level in m	Temperatury w °C					Temperatures in °C		amplitudy temperatur skrajnych amplitudes of extreme temperatures
		średnie ^a average ^a					skrajne extreme		
		1971–2000	2001–2005	2006–2010	2001–2010	2017	maksimum maximum	minimum minimum	
		1971–2017							
Lublin	238	7,4	7,9	8,3	8,1	8,4	35,3	-33,7	69,0
Terespól	133	7,5	8,1	8,4	8,2	8,7	36,2	-34,3	70,5

a Dane za okresy wieloletnie dotyczą średnich rocznych z tych okresów.

Źródło: dane Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej – Państwowego Instytutu Badawczego.

a Data for multi-year periods include annual averages from these periods.

Source: data of the Institute of Meteorology and Water Management – National Research Institute.

TABL. 5. **OPADY ATMOSFERYCZNE, PRĘDKOŚĆ WIATRU, USŁONECZNIENIE I ZACHMURZENIE**
ATMOSPHERIC PRECIPITATION, WIND VELOCITY, INSOLATION AND CLOUDINESS

LATA YEARS STACJA METEOROLOGICZNA METEOROLOGICAL STATION	Roczne sumy opadów w mm Total annual precipitation in mm				Średnia prędkość wiatru w m/s Average wind velocity in m/s	Usłonecz- nienie w h Insolation in h	Średnie zachmu- rzenie w oktan- tach ^b Average cloudiness in octants ^b	
	średnie ^a average ^a							
	1971–2000	2001–2005	2006–2010	2001–2010				
	2017							
Lublin	572	575	653	614	612	3,0	1783	5,6
Terespól ^c	512	483	616	549	617	2,7	1738	5,7

a Dane za okresy wieloletnie dotyczą średnich rocznych z tych okresów. b Stopień zachmurzenia nieba od 0 (niebo bez chmur) do 8 (niebo całkowicie pokryte chmurami). c Brak pełnego ciągu pomiarowego usłonecznienia.

Źródło: dane Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej – Państwowego Instytutu Badawczego.

a Data for multi-year periods include annual averages from these periods. b Degree of cloudiness from 0 (no clouds) to 8 (total cloud cover). c Lack of full measurement sequence of insolation.

Source: data of the Institute of Meteorology and Water Management – National Research Institute.

Uwagi ogólne

1. Informacje o **stanie geodezyjnym i kierunkach wykorzystania powierzchni województwa** ujmowane są według form władania i grup rejestrowanych w oparciu o ewidencję gruntów wprowadzoną rozporządzeniem Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 III 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków (tekst jednolity Dz. U. 2016 poz. 1034, z późniejszymi zmianami).

Dane o **gruntach rolnych i leśnych wyłączonych na cele nierolnicze i nieleśne** dotyczą gruntów, za które pobrano należności i opłaty w trybie ustawy z dnia 3 II 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (tekst jednolity Dz.U. z 2015 r. poz. 909, z późn. zm.). Wyłączenie użytków rolnych zaliczonych do klas bonitacyjnych I—III, a także klas bonitacyjnych IV—VI wytworzonych z gleb pochodzenia organicznego oraz gruntów leśnych wymaga decyzji zezwalających na takie wyłączenie. Od 2009 r. do 4 IX 2014 r. przepisy ustawy nie miały zastosowania do użytków rolnych położonych w granicach administracyjnych miast.

Klasy bonitacyjne użytków rolnych określają jakość użytków rolnych pod względem przydatności do produkcji rolniczej; klasa I oznacza najwyższą wartość rolniczą, klasa VI — najniższą.

2. Dane o **gruntach zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji i zagospodarowania** dotyczą gruntów, które utraciły całkowicie wartości użytkowe (grunty zdewastowane) oraz gruntów, których wartość użytkowa zmalała w wyniku pogorszenia się warunków przyrodniczych lub wskutek zmian środowiska oraz działalności przemysłowej, a także wadliwej działalności rolniczej (grunty zdegradowane).

Rekultywacja gruntów polega na nadaniu lub przywróceniu gruntom zdegradowanym lub zdewastowanym wartości użytkowych lub przyrodniczych przez właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych, uregulowanie stosunków wodnych, odtworzenie gleb, umocnienie skarp oraz zbudowanie lub odbudowanie niezbędnych dróg.

Zagospodarowanie gruntów zrekultywowanych polega na wykonaniu odpowiednich zabiegów umożliwiających wykorzystanie tych gruntów dla celów rolniczych, leśnych, komunalnych i innych.

General notes

1. Information regarding the **geodesic status and use of voivodship land** is classified according to ownership and register groups, according to a land register as a result of the decree of the Minister of the Regional Development and Construction from 29 III 2001 in regard to the registration of land and buildings (uniform text Journal of Laws 2016 item 1034, with later amendments).

Data regarding **agricultural and forest land designated for non-agricultural and non-forest purposes** concern land, for which payments and fees were collected, based on the Law on Agricultural and Forest Land Protection, dated 3 II 1995 (unified text Journal of Laws 2015 item 909, with later amendments). Designation of agricultural land included in quality classes I—III as well as quality classes IV—VI comprised of origin soils and designation of forest land for above purposes requires a decision to allow such designation. From 2009 to 4 IX 2014 the provisions of the Law did not apply to agricultural land located within the administrative borders of urban areas.

Quality classes of agricultural land describe the quality of land in terms of value to agricultural production; class I corresponds to the highest agricultural value and class VI to the lowest.

2. Data regarding **devastated and degraded land requiring reclamation and management** concern land which has completely lost its utility value (devastated land) and land, the utility value of which has declined, due to a worsening in natural conditions or environmental changes and industrial activity as well as to inappropriate agricultural practices (degraded land).

Reclamation of land consists in the restoration or assigning a utility or natural value to devastated or degraded land through appropriate landscaping, improving physical and chemical properties, regulating waterways, regenerating soils, strengthening scarps as well as constructing or reconstructing necessary roads.

Development of reclaimed land is based on undertaking appropriate measures, which enable to use that land for agricultural, forest, municipal and other purposes.

3. Informacje o poborze wody dotyczą:

- 1) w pozycji „na cele produkcyjne (poza rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem)” — jednostek organizacyjnych (włączając fermy przemysłowego chowu zwierząt oraz zakłady zajmujące się produkcją roślinną) wnoszących opłaty za pobór z ujęć własnych rocznie 5 dam³ i więcej wody podziemnej albo 20 dam³ i więcej wody powierzchniowej lub odprowadzających rocznie 20 dam³ i więcej ścieków;
- 2) w pozycji „nawodnienia w rolnictwie i leśnictwie oraz napełnianie i uzupełnianie stawów rybnych” — jednostek organizacyjnych rolnictwa, leśnictwa i rybactwa zużywających wodę na potrzeby nawadniania gruntów rolnych i leśnych o powierzchni od 20 ha oraz na potrzeby eksploatacji stawów rybnych o powierzchni od 10 ha;
- 3) w pozycji „eksploatacja sieci wodociągowej” — wszystkich jednostek nadzorujących pracę sieci wodociągowej (w tym również spółdzielni mieszkaniowych, spółek wodnych, zakładów usług wodnych, zakładów pracy itd.).

4. Dane o **ściekach** dotyczą ścieków odprowadzonych do wód lub do ziemi przez jednostki określone w ust. 3, pkt 1) i 3). Do tych samych jednostek odnoszą się dane o **wyposażeniu w oczyszczalnie ścieków**.

Jako **ścieki wymagające oczyszczenia** przyjęto wody odprowadzane siecią kanałów lub rowów otwartych bezpośrednio do wód lub do ziemi albo do sieci kanalizacyjnej z jednostek produkcyjnych (łącznie z zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych i chłodniczymi), z innych jednostek oraz z gospodarstw domowych.

Wody chłodnicze są to wody używane w procesach produkcyjnych, głównie w elektrowniach ciepłych, do celów chłodzenia. Są one zwykle podgrzane i powodują tzw. zanieczyszczenie termiczne wód.

Za **wody chłodnicze niewymagające oczyszczenia** uznaje się wody, które spełniają następujące warunki:

- są odprowadzane do wód oddzielnym systemem kanalizacji,
- ilości zanieczyszczeń w wodach chłodniczych po procesie produkcyjnym nie są większe od ilości zanieczyszczeń w wodach pobranych do celów chłodzenia,
- temperatura wód chłodniczych odprowadzonych do jezior oraz ich odpływów nie przekracza 26°C, a do pozostałych wód, z wyjątkiem morza terytorialnego, nie przekracza 35°C.

Dane o **ściekach oczyszczanych** dotyczą ścieków oczyszczanych mechanicznie, chemicznie, biologicznie oraz z podwyższonym usuwaniem biogenów i odprowadzonych do wód lub do ziemi.

3. Information regarding water withdrawal concerns:

- 1) in the item "for production purposes (excluding agriculture, forestry, hunting and fishing)" — organisational entities (including industrial livestock farming and crop production plants) making payments for the annual withdrawal of 5 dam³ or more of underground water, or 20 dam³ or more of surface water from their own sources, or discharging 20 dam³ or more of wastewater annually;
- 2) in the item "irrigation in agriculture, forestry and fishing as well as filling and completing fishponds" — agricultural, forest and fishing organisational entities, consuming water for irrigating agricultural or forest land of 20 ha or more in area, and for the purpose of exploiting fishponds of 10 ha or more in area;
- 3) in the item "exploitation of water supply network" — all entities supervising the work of the water supply network (including housing cooperatives, water companies, water service plants, workplaces, etc.).

4. Data regarding **wastewater** concern wastewater discharged into waters or into the ground by entities described in item 3, points 1) and 3). Data regarding **equipment of wastewater treatment plants** concerns the same entities.

Wastewater requiring treatment is understood as water discharged by means of channel or open ditch systems directly into waters or into the ground or to sewage network from production entities (including contaminated drainage water from mines and cooling water), other entities as well as households.

Cooling water means water used in production processes, mainly in heat and power generating plants, for cooling purposes. This is usually hot water which causes so-called thermal pollution of water.

Cooling water not requiring treatment is water which meets the following conditions:

- is discharged into waters by a separate sewerage,
- the quantity of pollutants in cooling water after the production process is not greater than the amount of pollutants in water withdrawn for cooling purposes,
- the temperature of cooling water discharged into lakes and their inflows does not exceed 26°C and into other waters, except territorial sea, does not exceed 35°C.

Data regarding **treated wastewater** concern wastewater treated mechanically, chemically, biologically, and with increased biogen removal, discharged into waters or into the ground.

Przez **ścieki oczyszczane mechanicznie** rozumie się ścieki poddane procesowi usuwania jedynie zanieczyszczeń nierozpuszczalnych, tj. ciał stałych i tłuszczów ulegających osadzeniu lub flotacji.

Chemiczne oczyszczanie ścieków polega na wytrącaniu niektórych związków rozpuszczalnych względnie ich neutralizacji metodami chemicznymi, takimi jak koagulacja, sorpcja na węglu aktywnym itp.

Biologiczne oczyszczanie ścieków następuje w procesie mineralizacji przez drobnoustroje w środowisku wodnym w sposób naturalny (np. poprzez rolnicze wykorzystanie ścieków, zraszanie pól, stawy rybne) lub w urządzeniach sztucznych (złoża biologiczne, osad czynny) i polega na usuwaniu ze ścieków zanieczyszczeń organicznych oraz związków biogenych i refrakcyjnych.

Podwyższone usuwanie biogenów w ściekach następuje w oczyszczalniach ścieków o wysokoefektywnych technologiach oczyszczania (głównie biologicznych, a także chemicznych) umożliwiających zwiększoną redukcję azotu i fosforu.

Kilkustopniowe oczyszczanie odprowadzanych ścieków, np. biologiczne z podwyższonym usuwaniem biogenów lub mechaniczno-chemiczno-biologiczne, zakwalifikowano do najwyższego stopnia oczyszczania (z podwyższonym usuwaniem biogenów, biologicznego lub chemicznego).

Dane o **komunalnych oczyszczalniach ścieków** dotyczą oczyszczalni, które oczyszczają ścieki odprowadzone do oczyszczalni siecią kanalizacyjną, niezależnie od formy własności zarówno oczyszczalni jak i sieci kanalizacyjnej, na której oczyszczalnia pracuje. Dane nie dotyczą oczyszczalni przydomowych lub oczyszczających ścieki wyłącznie dowożone (czyli oczyszczalni nie pracujących na sieci kanalizacyjnej).

Dane o **ludności miast i wsi korzystającej z oczyszczalni ścieków** podano w oparciu o szacunek liczby ludności obsługiwanej przez oczyszczalnię pracującą na sieci kanalizacyjnej.

W przypadku gdy miasto obsługiwane jest przez kilka oczyszczalni o różnym sposobie oczyszczania, o zakwalifikowaniu miasta do obsługiwanego przez poszczególne rodzaje oczyszczalni ścieków decyduje przewaga ilości ścieków oczyszczanych przez dany rodzaj oczyszczalni.

5. Informacje o emisji i redukcji zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza dotyczą jednostek organizacyjnych ustalonych przez Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych na podstawie określonej wysokości opłat wniesionych w 1986 r. za roczną emisję substancji zanieczyszczających powietrze według stawek

Mechanical treatment of wastewater is understood as the process of removing only non-soluble pollutants, i.e., solid bodies and fats subject to settlement or floatation.

Chemical treatment of wastewater consists in precipitating certain soluble compounds, or their neutralization through chemical methods, such as coagulation, sorption on active carbon, etc.

Biological treatment of wastewater occurs through mineralisation processes caused by microorganisms in the natural water environment (e.g. through agricultural use of wastewater, field irrigation, fish ponds) or in artificial facilities (biofilters, activated sludge) and consists in the removal of organic pollutants or biogenous and refractive compounds from wastewater.

Increased biogen removal from sewage occurs in treatment plants with highly efficient treatment technologies (mostly biological, and also chemical) allowing for an increased reduction in nitrogen and phosphorus content.

A few steps treatment of discharged wastewater, e.g. biological with increased biogene removal or mechanical, chemical and biological, was classified as the highest degree of the treatment process (with increased biogene removal, biological or chemical).

Data on **municipal wastewater treatment plants** concern those of them, which are used to treat wastewater drained off to treatment plants by sewage systems, regardless of the form of ownership of the plants or sewage systems. Data do not include household sewage plants or treatment plants processing only transported wastewater (i.e., wastewater treatment plants not working within sewage network).

Data on **urban and rural population connected to wastewater treatment plants** are presented on the basis of a number of people served by wastewater treatment plants working on sewage network.

When an urban area is served by several treatment plants with various methods of treatment, the predominate amount of wastewater treated by a given treatment plant determines the classification of the urban area in the appropriate type of wastewater treatment plant.

5. Information regarding emission and reduction of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality concerns organizational entities established by the Minister of the Environmental Protection and Natural Resources on the basis of the defined amount of fees borne in 1986 for the annual emission of substances polluting the air, according to rates defined in the

określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 13 I 1986 r. w sprawie opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska i wprowadzanie w nim zmian (Dz. U. Nr 7, poz. 40) z późniejszymi zmianami.

Ustalona zbiorowość badanych jednostek utrzymywana corocznie, co zapewnia porównywalność wyników badań, może być powiększana jedynie w szczególnych przypadkach, np. o jednostki nowo uruchomione lub rozbudowane o wysokiej skali progowej emisji zanieczyszczeń.

Dane o **emisji pyłów** dotyczą: pyłów ze spalania paliw, cementowo-wapienniczych i materiałów ogniotrwałych, krzemowych, nawozów sztucznych, węglowo-grafitowych, sadzy oraz innych rodzajów zanieczyszczeń pyłowych.

Dane o **emisji gazów** dotyczą: dwutlenku siarki, tlenku węgla, dwutlenku węgla, tlenków azotu, węglowodorów oraz innych rodzajów zanieczyszczeń gazowych.

Dane o emisji pyłów i gazów obejmują emisję zorganizowaną (z urządzeń technologicznych i ogrzewczych) oraz niezorganizowaną (z hałd, składowisk, w toku przeładunku, z hal produkcyjnych itp.).

Ze względu na to, że wielkość emisji **dwutlenku węgla** charakteryzuje się dużymi bezwzględными wartościami, **wskaźnik dotyczący stopnia redukcji zanieczyszczeń gazowych** został wyliczony i przedstawiony **bez uwzględnienia emisji dwutlenku węgla**.

Wielkość emisji z poszczególnych źródeł i poszczególnych rodzajów zanieczyszczeń ustalona została albo na drodze pomiarów, albo na podstawie obliczeń z bilansu surowcowo-paliwowego w oparciu o wskaźniki emisji zanieczyszczeń dla charakterystycznych procesów technologicznych.

6. Ochrona przyrody polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody (m.in. dziko występujących oraz objętych ochroną gatunkową roślin, zwierząt i grzybów, zwierząt prowadzących wędrowny tryb życia, siedlisk przyrodniczych); formami ochrony przyrody są: parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, obszary Natura 2000, pomniki przyrody, ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Podstawą prawną regulującą ustanowienie form ochrony przyrody jest ustawa z dnia 16 IV 2004 r. o ochronie przyrody (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 142); formy te tworzone są w drodze rozporządzenia Rady Ministrów lub Ministra Środowiska, zarządzenia regionalnego dyrektora ochrony środowiska, uchwały sejmiku województwa lub rady gminy.

decree of the Council of Ministers, dated 13 I 1986, regarding payments for economic use of the environment and modifications to it (Journal of Laws No. 7, item 40) with later amendments.

The established group of surveyed entities maintained annually, which i.a. assures comparability of data, may only be increased in specific cases, e.g. by newly established or expanded entities with a high threshold of pollutant emission.

Data regarding **particulate emissions** concern: particulates from the combustion of fuels, particulates from cement and lime, fire-resistant materials, silicates, artificial fertilizers, carbon and graphite, soot, as well as other types of particulates.

Data regarding **gas emissions** concern: sulphur dioxide, carbon monoxide, carbon dioxide, nitrogen oxides, hydrocarbons, as well as other types of gaseous pollutants.

Data regarding particulate and gas emission include organised emission (from technological and heating facilities) and non-organised emission (from waste dumps and landfills, in the course of reloading, from production halls etc.).

Due to the high absolute values which characterise the emission of **carbon dioxide** the **indicator of reduction of gas pollutants** was calculated and presented **with exclusion of carbon dioxide emission**.

The emission volumes of different pollutant types from various sources were estimated through measurements or on the basis of calculations of the raw material and fuel balance, based on pollutant emission indicators for the characteristic technological processes.

6. Nature protection consists of maintaining, sustainable use and renovation of nature resources, objects and elements (among others, plants, animals and fungi originally existing in environment as well as subjected to species protection, wandering and migratory animals, habitats); forms of nature protection are: national parks, nature reserves, landscape parks, protected landscape areas, documentation sites, ecological areas, landscape-nature complexes, Natura 2000 areas, monuments of nature, plant animal and fungi species protection.

The legal basis regulating establishing forms of nature protection is the Law on Nature Protection, dated 16 IV 2004 (uniform text Journal of Laws 2018 item 142); the forms are created by way of the decree of the Council of Ministers or the Minister of the Environment, the regulation of regional director for environmental protection, the resolution of voivodship regional council or gmina council.

Parki narodowe obejmują obszary wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, społecznymi, kulturowymi i edukacyjnymi, o powierzchni nie mniejszej niż 1000 ha, na których ochronie podlega cała przyroda oraz walory krajobrazowe.

Parki narodowe tworzy się w celu: zachowania różnorodności biologicznej, zasobów, tworów i składników przyrody nieożywionej i walorów krajobrazowych, przywrócenia właściwego stanu zasobów i składników przyrody oraz odtworzenia zniekształconych siedlisk przyrodniczych, siedlisk roślin, siedlisk zwierząt lub grzybów.

Rezerwy przyrody obejmują wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska: roślin, zwierząt i grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej.

Parki krajobrazowe obejmują obszary chronione ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania oraz popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.

Obszary chronionego krajobrazu obejmują tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnią funkcję korytarzy ekologicznych.

Stanowiska dokumentacyjne są to niewyodrębniające się na powierzchni lub możliwe do wyodrębnienia, ważne pod względem naukowym i dydaktycznym, miejsca występowania formacji geologicznych, nagromadzeń skamieniałości lub tworów mineralnych, jaskinie lub schroniska podskalne wraz z namuliskami oraz fragmenty eksploatowanych lub nieczynnych wyrobisk powierzchniowych i podziemnych.

Zespołami przyrodniczo-krajobrazowymi są fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na ich walory widokowe lub estetyczne.

Użytki ekologiczne są to zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej, jak: naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, wychodnie skalne, skarpy itp.

Pomniki przyrody są to pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych

National parks include protected areas distinguishing by particular natural, scientific, social, cultural and educational values, of the area of at least 1000 ha, where all nature elements and specific landscape features are protected.

National parks are created to: preserve biodiversity, resources, formations and elements of inanimate nature and landscape features, restore a proper state of resources and elements of nature, reconstruct distorted natural habitats of plants, animals or fungi.

Nature reserves include areas having essential value for the environmental, scientific, cultural and landscape reasons in natural or slightly changed state – ecosystems, refuges and natural sites. They also protect habitats of plants, animals, fungi and formations and elements of inanimate nature.

Landscape parks are areas protected for natural, historical and cultural values, as well as for landscape features. The aim of landscape park's creation is preservation, popularisation and dissemination of these values in conditions of sustainable development.

Protected landscape areas include areas protected for the sake of distinguishing landscape characterised by various ecosystem types. These areas are to be valuable because of their functions satisfying the needs of tourism and recreation and functions of ecological corridors.

Documentation sites are scientific and educationally important, not emerging on the earth surface or visible on the surface, places of occurrence of various geological formations, fossils accumulations, mineral objects, caverns, rock caves, exploited and discarded opencast and underground workings.

Landscape-nature complexes are fragments of natural and cultural landscape that are worth protecting due to their scenic or aesthetic features.

Ecological areas are worth protecting fragments of ecosystems of significant importance for biodiversity, such as: natural water reservoirs, field and forest ponds, groups of trees and shrubs, swamps, peat bogs, dunes, rock outcrops, scarps etc.

Monuments of nature are single objects of animate and inanimate nature of special environmental, scientific, cultural, historical or landscape value and of distinctive individual features such as trees of impressive size, native and alien bushes, sources, waterfalls, exurgents, stones,

rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyśka, skałki, jary, glazy narzutowe oraz jaskinie.

7. Odpady oznaczają każdą substancję lub przedmiot, których posiadacz pozbywa się, zamierza się pozbyć lub do których pozbycia się jest obowiązany.

Dane o odpadach do 2012 r. opracowano w oparciu o Ustawę z dnia 27 IV 2001 r. o odpadach (tekst jednolity Dz.U. z 2010 r. Nr 185, poz. 1243), natomiast dane od 2013 r. opracowano według Ustawy o odpadach z dnia 14 XII 2012 r. (tekst jednolity Dz. U. 2016 poz. 1987, z późniejszymi zmianami).

Informacje o odpadach opracowane zostały zgodnie z katalogiem odpadów wprowadzonym rozporządzeniem Ministra Środowiska 9 XII 2014 r. (Dz. U. poz. 1923).

Dane od 2014 roku dotyczące odpadów odzyskanych i unieszkodliwionych obejmują odpady zagospodarowane przez wytwórcę we własnym zakresie. Dane za lata poprzednie dotyczą odpadów odzyskanych i unieszkodliwionych zarówno we własnym zakresie, jak i przekazanych innym odbiorcom w celu odzysku lub unieszkodliwienia.

Informacje o ilości i rodzajach odpadów dotyczą zakładów, które wytworzyły w ciągu roku powyżej 1 tys. t odpadów lub nagromadziły 1 mln t i więcej odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych).

Przez **odzysk odpadów** rozumie się jakiegokolwiek proces, którego głównym wynikiem jest to, aby odpady służyły użytecznemu zastosowaniu przez zastąpienie innych materiałów. Pełna definicja odzysku odpadów zawarta jest w ustawie z dnia 14 XII 2012 r. o odpadach

Przez **unieszkodliwienie odpadów** rozumie się proces niebędący odzyskiem, nawet jeżeli wtórnym skutkiem takiego procesu jest odzysk substancji lub energii.

Magazynowanie odpadów to czasowe przechowywanie odpadów, które obejmuje: wstępne magazynowanie odpadów przez ich wytwórcę, tymczasowe magazynowanie odpadów przez prowadzącego zbieranie odpadów, magazynowanie odpadów przez prowadzącego przetwarzanie odpadów.

Przez **odpady składowane** należy rozumieć odpady umieszczone na składowiskach i w obiektach unieszkodliwiania odpadów wydobywczych (w tym hałdach i stawach osadowych) własnych i innych.

Dane o odpadach dotychczas składowanych (**nagromadzonych**) dotyczą ilości odpadów zdeponowanych na terenach własnych zakładów w wyniku składowania w roku sprawozdawczym i w latach poprzednich.

8. Fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej są to fundusze tworzone m.in. z op-

ravines, erratic boulders and caves.

7. Waste shall mean any substance or object which the holder thereof discards or intends or is required to discard.

Data on waste to 2012 have been elaborated on the basis of the Law on Waste dated 27 IV 2001 (unified text: Journal of Laws 2010 No 185, item 1243), whereas data since 2013 r. have been elaborated on the basis of the Law on Waste dated 14 XII 2012 (uniform text Journal of Laws 2016 item 1987, with later amendments).

Information regarding waste was compiled with the waste catalogue introduced by the decree of the Minister of the Environment dated 9 XII 2014 (Journal of Laws item 1923).

From 2014 data on waste recovered and disposed included waste treated by waste producer on its own. Data on waste recovered and disposed for previous years included waste treated both by waste producer on its own and transferred to other recipient for recovery or disposal.

Information regarding the **quantity and type of waste** concerns plants which generated over 1 thous. t of waste in the course of the year or accumulated 1 mln t of waste and more (excluding municipal waste).

Recovery of waste shall mean any operation the principal result of which is waste serving a useful purpose by replacing other materials. Full definition of waste recovery is included in the Law on Waste, dated 14 XII 2012.

Disposal of waste shall mean any operation which is not recovery even when the operation has as a secondary consequence the reclamation of substances or energy.

Waste storage means a temporary waste accumulation, which includes: preliminary storage of waste by its producer, temporary storage of waste by the unit collecting waste, storage of waste by the unit processing waste.

Landfilled waste is understood as waste transferred to own and other landfill areas and facilities servicing the extractive industries (including heaps and settling ponds).

Data regarding **landfilled up to now (accumulated) waste** concern the quantity of waste deposited on the grounds of the plants generating it as a result depositing it during the reporting and previous years.

8. Environmental protection and water management funds are funds created from in-

łat za korzystanie ze środowiska (tj. kwot pieniężnych pobieranych m.in. za: emisję zanieczyszczeń powietrza, umieszczanie odpadów na składowisku oraz pobór i korzystanie z wód i wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi), kar za naruszenie wymagań w zakresie ochrony środowiska, spłat pożyczek udzielonych inwestorom.

Dane dotyczące funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej (Narodowego i wojewódzkich) prezentuje się w układzie memoriałowym (z wyjątkiem kar za naruszenia wymagań w zakresie ochrony środowiska – w ujęciu kasowym).

9. Dane o nakładach na środki trwale służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej oraz ich efektach rzeczowych prezentuje się zgodnie z Polską Klasyfikacją Statystyczną dotyczącą Działalności i Urzędzeń Związanych z Ochroną Środowiska, wprowadzoną rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 2 III 1999 r. (Dz. U. Nr 25, poz. 218). Klasyfikacja ta opracowana została na podstawie Międzynarodowej Standardowej Statystycznej Klasyfikacji EKG/ONZ dotyczącej Działalności i Urzędzeń Związanych z Ochroną Środowiska i Europejskiego Systemu Zbierania Informacji Ekonomicznych dotyczących Ochrony Środowiska (SERIEE) wdrożonego przez Unię Europejską.

Prezentowane dane dotyczą: osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, w których liczba pracujących przekracza 9 osób (z wyłączeniem gospodarstw indywidualnych w rolnictwie oraz osób fizycznych i spółek cywilnych prowadzących działalność gospodarczą – prowadzących księgi przychodów i rozchodów), jednostek prowadzących działalność zaklasyfikowaną według PKD 2007 do sekcji „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”, a także spółek wodno-ściekowych bez względu na liczbę pracujących

10. Podziału nakładów na środki trwale służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej oraz uzyskanych efektów rzeczowych według województw dokonano na podstawie faktycznej lokalizacji inwestycji.

come originating i.a. from payments for use of natural environment (i.e. payments collected i.a. for: emission of air pollutants, placement of waste in the landfill as well as withdrawal and use of water and releasing wastewater into water or the ground), the fines for violating environmental protection requirements, the repayments of loans granted for investors.

Data concerning environmental protection and water management funds (National and voivodship) are presented on accrual basis (excluding fines for violating environmental protection requirements – on cash basis).

9. Data regarding outlays on fixed assets and tangible effects of investments in environmental protection and water management are presented in accordance with the Polish Statistical Classification of Environmental Protection and Facilities, introduced on the basis of the decree of the Council of Ministers, dated 2 III 1999 (Journal of Laws No. 25, item 218). This classification was compiled on the basis of ECE/UN Single European Standard Statistical Classification of Environmental Protection Activities and Facilities as well as with European System for the collection of Economic Information on the Environment (SERIEE), implemented by the European Union.

The presented data refer to: legal persons and organisational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity employing more than 9 persons (with the exception of private farms in agriculture as well as natural persons and civil land partnerships conducting economic activity – keeping the so-called revenues and expenses books), budgetary entities conducting economic activity classified according to NACE Rev. 2 to the section “Public administration and defence; compulsory social security” as well as water and sewage companies, regardless of the number of employees.

10. The division of outlays on fixed assets and tangible effects of investments in environmental protection and water management by voivodship is made on the basis of the actual location of the investment.

TABL. 1 (6).

STAN GEODEZYJNY, KIERUNKI I ZMIANY WYKORZYSTANIA POWIERZCHNI WOJEWÓDZTWA

Stan w dniu 1 I

GEODESIC STATUS, DIRECTIONS AND CHANGES OF VOIVODSHIP LAND USE

As of 1 I

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2018		2010	2018	SPECIFICATION
	w ha in ha			przyrost (+) lub ubytek (-) w ha w stosun- ku do roku 2017 increase (+) or de- crease (-) in ha in relation to 2017	na 1000 mieszkańców ^a w ha per 1000 population ^a in ha		
Powierzchnia ogólna^b	2512249	2512246	2512246	-	1165	1182	Total area^b
Użytki rolne	1778331	1757368	1770056 ^c	-10644	824	832	Agricultural land
w tym:							of which:
grunty orne	1334648	1315290	1309837	-1937	619	616	arable land
sady	32264	33285	33699	-194	15	16	orchards
łąki trwale	253407	250021	248674	-450	117	117	permanent meadows
pastwiska trwale	79050	74952	74021	-317	37	35	permanent pastures
grunty rolne zabudowane	58265	62545	63533	+413	27	30	agricultural built-up land
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione	593977	608618	594654	+9914	275	280	Forest land as well as woody and bushy land
lasy	572620	583447	586630	+13080	265	276	forests
grunty zadrzewione i zakrzewione	21357	25171	8024	-3166	10	4	woody and bushy land
Grunty pod wodami powierzchniowymi	19039	18938	19086	+33	9	9	Lands under surface waters
płynącymi	11123	12121	12944	+12	5	6	flowing
stojącymi	7916	6817	6142	+21	4	3	standing
Grunty zabudowane i zurbanizowane	89786	95796	98015	+621	42	46	Built-up and urbanized areas
tereny:							areas:
mieszaniowe	8633	10657	11307	+151	4	5	residential
przemysłowe	3774	4062	4248	+82	2	2	industrial
inne zabudowane	6238	8023	8415	+133	3	4	other built-up
zurbanizowane niezabudowane	1748	1631	1626	-193	1	1	urbanized non-built-up
rekreacji i wypoczynku	2379	2503	2538	-7	1	1	recreational and rest
komunikacyjne	66370	68214	69151	+448	31	33	transport
w tym:							of which:
drogi	59502	61050	61715	+342	28	29	roads
kolejowe	5925	5937	5830	-10	3	3	railway
użytki kopalne	644	706	730	7	0	0	minerals
Użytki ekologiczne	4357	4567	4736	+22	2	2	Ecological areas
Nie użytki	22954	22349	22261	+117	11	10	Wasteland
Tereny różne ^d	3805	4610	3438	-64	2	2	Miscellaneous land ^d

a Stan ludności w dniu 31 XII, odpowiednio dla lat 2009 i 2017. b Obszar łądowy (łącznie z wodami śródlądowymi). c Łącznie z gruntami zadrzewionymi i zakrzewionymi na użytkach rolnych, ujmowanymi do 2016 r. w pozycji „grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione”. d Grunty przeznaczone do rekultywacji oraz niezagospodarowane grunty zrekultywowane, wały ochronne nieprzystosowane do ruchu kołowego.

Ź r ó d ł o: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

a Population as of 31 December for 2009 and 2017, respectively. b Land area (including inland waters). c Including woody and bushy land on agricultural land, classified until 2016 in the items "forest land as well as woody". d Land designated for reclamation, unused reclaimed land, embankments, not designated for car traffic.

S o u r c e: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

TABL. 2 (7). **GRUNTY ROLNE WYŁĄCZONE NA CELE NIEROLNICZE I LEŚNE NA CELE NIELEŚNE^a**
 AGRICULTURAL LAND DESIGNATED FOR NON-AGRICULTURAL PURPOSES
 AND FOREST LAND DESIGNATED FOR NON-FOREST PURPOSES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w ha in ha				
O G Ó Ł E M	144	121	129	136	TOTAL
WEDŁUG RODZAJÓW GRUNTÓW BY TYPE OF LAND					
Użytki rolne	111	102	114	113	Agricultural land
klasy bonitacyjne:					quality classes:
mineralne: I-II	22	28	34	27	mineral: I-II
III	48	54	63	61	III
IV	41	20	17	14	IV
organiczne: IV-VI.....	1	-	-	11	organic: IV-VI
Inne grunty rolne	27	11	10	15	Other agricultural land
Grunty leśne	6	8	5	8	Forest land

WEDŁUG KIERUNKÓW WYŁĄCZENIA
BY DIRECTIONS OF DESIGNATION

wyłączone:					designated for:
Na tereny osiedlowe	70	88	78	74	Residential areas
Na tereny przemysłowe	6	13	15	15	Industrial areas
Pod drogi i szlaki komunikacyjne .	35	2	4	5	Roads and communication trails
Pod użytki kopalne	7	7	3	6	Minerals
Pod zbiorniki wodne	-	-	-	-	Water reservoirs
Na inne cele	26	12	28	36	Other purposes

^a W trybie obowiązujących przepisów prawnych o ochronie gruntów rolnych i leśnych.

Ź r ó d ł o: w zakresie wyłączonych w trybie przepisów prawnych o ochronie gruntów rolnych i leśnych: gruntów rolnych – dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, gruntów leśnych – dane Ministerstwa Środowiska.

^a According to the existing regulations on the protection of agricultural and forest land.

S o u r c e: in regard to designated land according to the legal regulations on the protection of agricultural and forest land: agricultural land – data of the Ministry of Agriculture and Rural Development, forest land – data of the Ministry of Environment.

TABL. 3 (8). **GRUNTY ZDEWASTOWANE I ZDEGRADOWANE WYMAGAJĄCE REKULTYWACJI I ZAGOSPODAROWANIA ORAZ GRUNTY ZREKULTYWOWANE I ZAGOSPODAROWANE**
DEVASTATED AND DEGRADED LAND REQUIRING RECLAMATION AND MANAGEMENT AS WELL AS RECLAIMED AND MANAGED LAND

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w ha		in ha		
Grunty wymagające rekultywacji (stan w dniu 31 XII)	3049	3183	3087	3114	Land requiring reclamation (as of 31 XII)
zdeastowane	2846	3113	3017	3045	devastated
zdegradowane	203	70	70	69	degraded
Grunty (w ciągu roku):					Land (during the year):
zrekultywowane	102	64	55	30	reclaimed
w tym na cele:					of which for purposes:
rolnicze	89	53	43	19	agricultural
leśne	13	10	11	10	forest
zagospodarowane	91	45	23	8	managed

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

S o u r c e: data of the Ministry of Agriculture and Rural Development.

TABL. 4 (9). **POBÓR WODY NA POTRZEBY GOSPODARKI NARODOWEJ I LUDNOŚCI**
WATER WITHDRAWAL FOR NEEDS OF THE NATIONAL ECONOMY AND POPULATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	w odsetkach in per-cent	SPECIFICATION
	w hm ³		in hm ³			
OGÓŁEM	370,6	336,1	333,7	324,3	100,0	TOTAL
na cele:						for purposes of:
Produkcyjne (poza rolnictwem, łowiectwem, leśnictwem oraz rybołówstwem i rybactwem) — z ujęć własnych	113,5	113,6	114,1	110,6	34,1	Production (excluding agriculture, hunting, forestry and fishing) — from own intakes
w tym wody:						of which waters:
powierzchniowe	95,6	95,5	93,9	89,1	27,5	surface
podziemne	16,2	16,8	17,3	18,1	5,6	underground
Nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz napelniania i uzupełniania stawów rybnych	168,0	131,4	129,1	122,4	37,8	Irrigation in agriculture and forestry as well as filling and completing
Eksploatacji sieci wodociągowej ^a	89,2	91,1	90,5	91,2	28,1	Exploitation of water supply network ^a
wody: powierzchniowe	0,1	—	—	—	—	waters: surface
podziemne	89,1	91,1	90,5	91,2	28,1	underground

a Pobór wody na ujęciach przed wtłoczeniem do sieci.

a Water withdrawal by intakes before entering the water system.

TABL. 5 (10). **ZUŻYCIE WODY NA POTRZEBY GOSPODARKI NARODOWEJ I LUDNOŚCI**
 WATER CONSUMPTION FOR NEEDS OF THE NATIONAL ECONOMY
 AND POPULATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
	w hm ³		in hm ³	w odsetkach in per cent		
OGÓŁEM	348,0	316,7	314,3	304,1	100,0	TOTAL
Przemysł	111,7	112,6	113,4	110,1	36,2	Industry
w tym na cele produkcyjne	109,2	110,0	110,9	107,5	35,3	of which for purposes of production
Rolnictwo i leśnictwo ^a	168,0	131,4	129,1	122,4	40,3	Agriculture and forestry ^a
Eksploatacja sieci wodociągowej ^b	68,3	72,7	71,8	71,5	23,5	Exploitation of water supply network ^b

a Woda zużyta do nawadniania w rolnictwie i leśnictwie oraz do napełniania i uzupełniania stawów rybnych. b Bez zużycia wody na cele przemysłowe przez wodociągi stanowiące własność gmin, wojewódzkich zakładów usług wodnych i spółek wodnych.

a Water consumption for irrigation in agriculture and forestry as well as for filling and completing fish ponds. b Excluding consumption of water for industrial purposes by water supply networks owned by gminas, voivodship waterworks and water companies.

TABL. 6 (11). **POWIERZCHNIA I POBÓR WODY DO NAWODNIEN W ROLNICTWIE I LEŚNICTWIE ORAZ NAPEŁNIANIA STAWÓW RYBNYCH**
 AREA AND WATER WITHDRAWAL FOR IRRIGATION IN AGRICULTURE AND FORESTRY AS WELL AS WATER FOR FILLING FISH PONDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Powierzchnia nawadnianych użytków rolnych i gruntów leśnych ^a w ha	5789	4816	5142	4929	Area of irrigated agricultural land and forest land ^a in ha
Powierzchnia napełnianych stawów rybnych ^b w ha	7019	6842	6707	6787	Area of filled fish ponds ^b in ha
Pobór wody ^c w dam ³	168003	131379	129101	122480	Water withdrawal ^c in dam ³
do nawadniania użytków rolnych i gruntów leśnych	3011	5366	6342	6279	for irrigation of agricultural and forest lands
na 1 ha	0,5	1,1	1,2	1,3	per 1 ha
do napełniania i uzupełniania stawów rybnych	164992	126013	122759	116201	for filling and completing fish ponds
na 1 ha	23,5	18,4	18,3	17,1	per 1 ha

a O powierzchni co najmniej 20 ha. b O powierzchni co najmniej 10 ha. c Łącznie z poborem ścieków do nawodnień.

a Area of 20 ha and more. b Area of 10 ha and more. c Including wastewater withdrawal for irrigation.

TABL. 7 (12). **ŚCIEKI PRZEMYSŁOWE I KOMUNALNE ODPROWADZANE DO WÓD LUB DO ZIEMI**
INDUSTRIAL AND MUNICIPAL WASTEWATER DISCHARGED INTO WATERS OR INTO THE GROUND

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
	w hm ³ in hm ³			w odsetkach in per-cent		
OGÓŁEM	150,0	152,9	150,5	146,0	100,0	TOTAL
odprowadzone bezpośrednio z zakładów ^a	99,9	103,8	100,2	95,8	65,6	discharged directly by plants ^a
w tym wody chłodnicze	77,3	82,6	81,5	75,7	51,8	of which cooling water
odprowadzone siecią kanalizacyjną	50,2	49,1	50,3	50,2	34,4	discharged through sewerage system
W tym ścieki wymagające oczyszczania	72,7	70,3	69,0	70,3	48,2	Of which wastewater requiring treatment
oczyszczane	72,2	69,9	68,8	70,1	48,0	treated
mechanicznie	15,2	12,7	11,2	11,9	8,2	mechanically
chemicznie ^b	1,9	2,2	1,5	1,8	1,2	chemically ^b
biologicznie	14,0	15,8	16,2	17,2	11,8	biologically
z podwyższonym usuwaniem biogenów	41,2	39,1	39,8	39,1	26,8	with increased biogene removal (disposal)
nieoczyszczane	0,5	0,5	0,2	0,2	0,1	untreated
odprowadzone bezpośrednio z zakładów	0,5	0,5	0,2	0,2	0,1	discharged directly by plants
odprowadzone siecią kanalizacyjną	-	-	-	-	-	discharged through sewerage system

a Łącznie z wodami chłodniczymi i zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych oraz obiektów budowlanych, a także z zanieczyszczonymi wodami opadowymi. b Dane dotyczą tylko ścieków przemysłowych.

a Including polluted cooling water and water from mine drainage as well as building constructions as well as from contaminated precipitation water. b Data concern only to industrial wastewater.

TABL. 8 (13). **ZAKŁADY^a ODPROWADZAJĄCE ŚCIEKI WEDŁUG MIEJSCA ODPROWADZANIA ORAZ WYPOSAŻENIA W OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW**
Stan w dniu 31 XII
PLANTS^a DISCHARGING WASTEWATER BY PLACE OF DISCHARGE AND WASTEWATER TREATMENT PLANTS POSSESSED
As of 31 XII

JEDNOSTKI	2010	2015	2016	2017	ENTITIES
OGÓŁEM	134	152	146	149	TOTAL
Odprowadzające ścieki bezpośrednio do wód lub do ziemi wymagające oczyszczania	63	65	62	64	Discharging wastewater directly into waters or into the ground requiring treatment
wyposażone w oczyszczalnię ścieków ..	59	60	58	59	possessing wastewater treatment plants
o wystarczającej przepustowości	57	55	55	56	with sufficient capacity
o niewystarczającej przepustowości ...	2	5	3	3	with insufficient capacity
bez oczyszczalni ścieków	4	5	4	5	not possessing wastewater treatment plants
Odprowadzające ścieki do kanalizacji (bez oczyszczalni ścieków)	71	87	84	85	Discharging wastewater into sewerage system (not possessing wastewater treatment plants)

a Bez przedsiębiorstw i zakładów wodociągowo-kanalizacyjnych.

a Excluding enterprises and water-sewage treatment plants.

TABL. 9 (14). **OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW**
Stan w dniu 31 XII
WASTEWATER TREATMENT PLANTS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	Mecha- niczne Me- chanical	Che- miczne Chemical	Biolo- giczne Biologi- cal	Z podwyż- szonym usuwa- niem biogenów With increased biogene removal	SPECIFICATION
Oczyszczalnie ścieków przemysłowych						Industrial wastewater treatment plants
2010	67	18	3	44	2	
2015	66	15	4	45	2	
2016	66	14	4	46	2	
2017	66	13	4	47	2	
Przepustowość w dam ³ /d						Capacity in dam ³ /24h
2010	140	69	23	45	3	
2015	136	62	23	48	4	
2016	136	62	23	48	4	
2017	136	61	23	48	4	
Oczyszczalnie ścieków komunalnych^a						Municipal^a wastewater treatment plants
2010	263	9	–	223	31	
2015	286	3	–	255	28	
2016	281	3	–	249	29	
2017	282	1	–	254	27	
Przepustowość w dam ³ /d						Capacity in dam ³ /24h
2010	349	0	–	77 ^b	272	
2015	350	0	–	76	275	
2016	346	0	–	74	271	
2017	347	0	–	83	263	
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^c						Population connected to wastewater treatment plants in % of total population ^c
2010	53,0	0,1	–	12,7	40,1	
2015	57,2	0,0	–	15,9	41,2	
2016	57,0	0,0	–	16,0	41,0	
2017	57,0	0,0	–	16,5	40,6	

a Miejskie i wiejskie pracujące na sieci kanalizacyjnej. b Dotyczy urządzeń do biologicznego oczyszczania. c Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – dane szacunkowe, ludność ogółem – na podstawie bilansów.

a Treatment plants of urban and rural areas working on sewage system. b Refers to equipment for biological treatment. c Population connected to wastewater treatment plants – estimated data, total population – based on balances.

TABL. 10 (15). **EMISJA I REDUKCJA ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA Z ZAKŁADÓW SZCZEGÓLNIIE UCIAŻLIWYCH DLA CZYSTOŚCI POWIETRZA**
EMISSION AND REDUCTION OF AIR POLLUTANTS FROM PLANTS OF SIGNIFICANT NUISANCE TO AIR QUALITY

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza ^a (stan w dniu 31 XII)	94	94	96	96	Plants of significant nuisance to air quality ^a (as of 31 XII)
w tym wyposażone w urządzenia do redukcji zanieczyszczeń:					of which possessing systems to reduce the emission of:
pyłowych	59	57	61	61	particulates
gazowych	9	7	5	5	gases
w tym nieposiadające wyników pomiarów:					of which without the results of measurements of:
emisji:					emission:
pyłów	39	42	42	42	particulates
gazów	34	40	40	41	gases
emisji	91	90	93	92	emission
Emisja zanieczyszczeń na 1 km ² w t:					Emission of pollutants per km ² in t:
pyłowych	0,1	0,1	0,1	0,1	particulates
w tym pyły ze spalania paliw	0,1	0,0	0,0	0,0	of which particulates from the combustion of fuels
gazowych (bez dwutlenku węgla) ..	1,3	0,9	0,8	0,8	gases (excluding carbon dioxide)
w tym: dwutlenek siarki	0,5	0,2	0,2	0,2	of which: sulphur dioxide
tlenek węgla	0,3	0,2	0,2	0,3	carbon monoxide
tlenki azotu	0,3	0,3	0,2	0,3	nitrogen oxides
Zanieczyszczenia zatrzymane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń:					Pollutants retained in pollutant reduction systems:
w tys. t:					in thous. t:
pyłowe	181,6	87,0	76,6	86,3	particulates
gazowe	145,9	175,0	168,0	181,6	gases
w % zanieczyszczeń wytworzonych:					in % of pollutants produced:
pyłowych	98,5	97,8	97,8	98,1	particulates
gazowych (bez dwutlenku węgla) ..	81,6	89,1	89,4	89,9	gases (excluding carbon dioxide)

a Emitujące pyły, gazy lub równocześnie pyły i gazy.

a Emitting particulates, gases or particulates and gases.

TABL. 11 (16). **URZĄDZENIA DO REDUKCJI ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA W ZAKŁADACH SZCZEGÓLNICIE UCIAŹLIWYCH DLA CZYSTOŚCI POWIETRZA**
 AIR POLLUTION REDUCTION SYSTEMS IN PLANTS OF SIGNIFICANT
 NUISANCE TO AIR QUALITY

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Cyklony Cyclones	Multicyklony Multicy- clones	Filtry tkaninowe Fabric filters	Elektrofiltry Electrofil- ters	Urządzenia mokre Wet air cleaners	Inne Others	
URZĄDZENIA — stan w dniu 31 XII EQUIPMENT — as of 31 XII							
OGÓŁEM	2010	162	71	137	16	54	33
TOTAL	2015	146	69	163	11	69	28
	2016	146	78	199	12	72	27
	2017	145	80	198	12	72	30
Skuteczność: Efficiency:							
niska	2010	34	2	4	—	37	x
low	2015	33	2	5	—	54	x
	2016	33	2	5	1	54	x
	2017	33	3	5	1	54	x
średnia	2010	39	28	40	3	4	x
moderate	2015	26	19	53	2	2	x
	2016	21	16	66	2	2	x
	2017	21	15	66	2	2	x
wysoka	2010	89	41	93	13	13	x
high	2015	87	48	105	9	13	x
	2016	92	60	128	9	16	x
	2017	91	62	127	9	16	x

PRZEPIY W GAZÓW ODLOTOWYCH w dam³/h
 WASTE GAS FLOW in dam³/h

OGÓŁEM	2010	3170	2633	4127	3004	3354	742
TOTAL	2015	3189	3276	5454	3035	3393	637
	2016	3372	2947	5392	2934	3406	638
	2017	3380	2983	5860	2941	3406	653
Skuteczność: Efficiency:							
niska	2010	538	90	136	—	2821	x
low	2015	533	90	139	—	2910	x
	2016	533	90	139	27	2910	x
	2017	533	94	139	26	2910	x
średnia	2010	586	1273	619	462	124	x
moderate	2015	512	964	752	202	74	x
	2016	407	432	806	76	74	x
	2017	407	422	791	76	74	x
wysoka	2010	2046	1270	3372	2542	409	x
high	2015	2144	2222	4563	2833	409	x
	2016	2432	2425	4447	2831	422	x
	2017	2440	2467	4930	2839	422	x

TABL. 12 (17). **POWIERZCHNIA O SZCZEGÓLNYCH WALORACH PRZYRODNICZYCH
PRAWNIE CHRONIONA^a**
Stan w dniu 31 XII
AREA OF SPECIAL NATURE VALUE UNDER LEGAL PROTECTION^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION	
	w ha		in ha	w % powierzchni ogólnej województwa in % of total area of the voivodship	na 1 mieszkańca w m ² per capita in m ²		
OGÓŁEM	570006,1	571524,6	571613,0	570741,2	22,7	2684	TOTAL
Parki narodowe	18247,2	18243,1	18242,7	18242,7	0,7	86	National parks
Rezerваты przyrody	11549,6	11862,9	11862,9	11862,9	0,5	56	Nature reserves
Parki krajobrazowe ^b	233211,7	233218,4	233186,1	232364,8	9,2	1093	Landscape parks ^b
Obszary chronionego krajobrazu ^b	299152,7	300415,6	300536,6	300536,6	12,0	1413	Protected landscape areas ^b
Stanowiska dokumentacyjne	7,1	11,3	11,3	11,3	0,0	0	Documentation sites
Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe	768,8	745,6	745,6	745,6	0,0	4	Landscape-nature complexes
Użytki ekologiczne	7069,0	7027,8	7027,8	6977,3	0,3	33	Ecological areas

a Patrz uwagi ogólne, ust. 6 na str. 59. b Bez powierzchni rezerwatów przyrody i innych form ochrony przyrody położonych na ich terenie.

a See general notes, item 6 on page 59. b Excluding nature reserves and other forms of nature protection located within those areas.

TABL. 13 (18). **PARKI NARODOWE**
Stan w dniu 31 XII
NATIONAL PARKS
As of 31 XII

LATA YEARS PARKI NARODOWE NATIONAL PARKS	Powierzchnia w ha Area in ha					otuliny (strefy ochronnej) buffer (protective) zone
	parków narodowych national parks					
	ogółem grand total	w tym lasów of which forests	z liczby ogółem — pod ochroną ścisłą ^b of grand total number — strictly protected ^b		w tym lasów of which forests	
			razem total			
OGÓŁEM^a	2010	18247,2	12901,0	921,9	921,0	52137,8
TOTAL^a	2015	18243,1	12975,8	1145,8	1144,3	52137,8
	2016	18242,7	12975,5	1145,8	1143,2	52137,8
	2017	18242,7	12975,6	1145,8	1143,3	51798,6
Poleski		9759,9	4864,9	116,6	114,0	13702,8
Roztoczański		8482,8	8110,6	1029,2	1029,2	38095,9

a Powierzchnia parków w granicach województwa. b Powierzchnia, na której chroniona jest cała przyroda i jest całkowicie zaniechana bezpośrednia ingerencja człowieka.

a Area of parks on the area of voivodship. b The area in which all forms of nature are protected and direct human interference is entirely abandoned.

TABL. 14 (19). **REZERWATY PRZYRODY**
Stan w dniu 31 XII
NATURE RESERVES
As of 31 XII

LATA REZERWATY PRZYRODY	Obiekty Number	Powierzchnia Area		YEARS NATURE RESERVES	
		ogółem total	w tym pod ochroną ściłą ^a of which strictly pro- tected ^a		
		w ha	in ha		
OGÓŁEM	2010	85	11549,6	457,7	TOTAL
	2015	86	11862,9	457,7	
	2016	86	11862,9	457,7	
	2017	86	11862,9	457,7	
Faunistyczne		12	1399,7	–	Fauna
Krajobrazowe		6	636,7	67,9	Landscape
Leśne		35	6166,1	337,4	Forest
Torfowiskowe		15	3134,3	–	Peat-bog
Florystyczne		6	153,8	50,2	Flora
Wodne		1	203,0	–	Water
Przyrody nieożywionej		3	13,0	1,2	Inanimate nature
Stepowe		8	156,3	1,0	Steppe

a Powierzchnia, na której chroniona jest cała przyroda i jest całkowicie zaniechana bezpośrednia ingerencja człowieka.
a The area in which all forms of nature are protected and direct human interference is entirely abandoned.

TABL. 15 (20). **PARKI KRAJOBRAZOWE**
Stan w dniu 31 XII
LANDSCAPE PARKS
As of 31 XII

LATA YEARS PARKI KRAJOBRAZOWE ^a LANDSCAPE PARKS ^a		Powierzchnia ^b Area ^b			
		ogółem total	w tym of which		
			lasów forest	użytków rolnych agricultural land	wód water
		w ha	in ha		
OGÓŁEM	2010	241182,0	114380,2	105647,6	4192,7
TOTAL	2015	241182,0	114380,2	105647,6	4192,7
	2016	241149,7	113903,6	105834,2	4192,9
	2017	240324,7	116138,6	103232,1	4598,7
Skierbieszowski		35488,0	5173,0	29216,0	60,0
Lasy Janowskie		35095,0	27812,0	6898,0	324,0
Puszczy Solskiej		21305,0	18884,0	2394,0	27,0

a Uszeregowane malejąco według powierzchni ogółem w województwie. b Łącznie z powierzchnią rezerwatów przyrody i innymi formami ochrony przyrody położonymi na terenie parków.

a Listed according to decreasing grand total area in voivodship. b Including nature reserves and other forms of nature protection located within parks.

TABL. 15 (20). **PARKI KRAJOBRAZOWE (dok.)**
 Stan w dniu 31 XII
 LANDSCAPE PARKS (cont.)
 As of 31 XII

LATA YEARS PARKI KRAJOBRAZOWE ^a LANDSCAPE PARKS ^a	Powierzchnia ^b Area ^b			
	ogółem total	w tym of which		
		lasów forest	użytków rol- nych agricultural land	wód water
	w ha in ha			
Szczybrzeszyński	19370,9	6527,2	12230,2	42,0
Chełmski	16457,0	8125,0	5358,0	160,6
Podlaski Przełom Bugu	15511,0	3874,2	5420,6	463,1
Kazimierski	14974,1	4462,8	9017,6	804,8
Krzczonowski	12421,0	3075,0	9169,0	9,0
Strzelecki	12026,0	7488,0	2053,0	40,0
Pojezierze Łęczyńskie	11816,0	3781,0	6014,0	1182,0
Sobiborski	10000,0	8500,0	700,0	245,0
Krasnobrodzki	9390,0	5693,0	3636,0	61,0
Nadwieprzański	6228,7	2032,4	3667,6	127,2
Kozłowiecki	6121,0	5315,0	364,0	195,0
Poleski	5113,0	380,0	3500,0	765,0
Wrzelowiecki	4989,0	1916,0	2867,0	41,0
Południoworotoczański	4019,0	3100,0	727,0	52,0

a Uszeregowane malejąco według powierzchni ogółem w województwie. b Łącznie z powierzchnią rezerwatów przyrody i innymi formami ochrony przyrody położonymi na terenie parków.

a Listed according to decreasing grand total area in voivodship. b Including nature reserves and other forms of nature protection located within parks.

TABL. 16 (21). **POMNIKI PRZYRODY**
 Stan w dniu 31 XII
 MONUMENTS OF NATURE
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
OGÓŁEM	1532	1514	1509	1495	TOTAL
Pojedyncze drzewa	1181	1173	1165	1136	Individual trees
Grupy drzew	185	180	180	202	Tree clusters
Głazy narzutowe	38	40	41	38	Erratic boulders
Aleje	51	49	51	47	Alleys
Skalki, grotty, jaskinie i inne	77	72	72	72	Stones, grottos, caves and others

TABL. 17 (22). OPADY^a WYTWORZONE I DOTYCHCZAS SKŁADOWANE (NAGROMADZONE) ORAZ TERENY ICH SKŁADOWANIA
WASTE^a GENERATED AND LANDFILLED UP TO NOW (ACCUMULATED) AS WELL AS THEIR STORAGE YARDS AREAS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Zakłady wytwarzające odpady (stan w dniu 31 XII)	90	85	79	77	Plants generating waste (as of 31 XII)
Odpady wytworzone (w ciągu roku) w tys. t	4860,4	6837,8	8110,9	6385,9	Waste generated (during the year) in thous. t
poddane odzyskowi ^b	3863,9	82,5	685,4	84,1	recovered ^b
unieszkodliwione ^b	956,8	2379,7	3504,7	3030,7	disposed ^b
w tym składowane ^c	936,8	2341,9	3493,5	3028,3	of which landfilled ^c
przekazane innym odbiorcom	.	4367,9	3914,2	3260,8	transferred to other recipients
magazynowane czasowo	39,7	7,7	6,6	10,3	temporarily stored
W % wytworzonych:					In % generated:
poddane odzyskowi ^b	79,5	1,2	8,5	1,3	recovered ^b
unieszkodliwione ^b	19,7	34,8	43,2	47,5	disposed ^b
w tym składowane ^c	19,3	34,2	43,1	47,4	of which landfilled ^c
przekazane innym odbiorcom	.	63,9	48,3	51,1	transferred to other recipients
magazynowane czasowo	0,8	0,1	0,1	0,2	temporarily stored
Odpady dotychczas składowane (nagromadzone ^d ; stan w końcu roku) w tys. t	18429,7	31304,6	34798,1	37826,4	Waste landfilled up to now (accumulated ^d ; end of the year) in thous. t
Odpady poddane odzyskowi z nagromadzonych do 1 stycznia roku sprawozdawczego w tys. t	317,9	-	-	-	Waste recovered from accumulated by 1 January of reporting year in thous. t
Tereny składowania odpadów w ha:					Area of storage yards in ha:
nie zrehabilitowane (stan w końcu roku)	104,3	136,4	143,3	143,3	non-reclaimed (end of year)
zrehabilitowane (w ciągu roku)	2,5	-	-	-	reclaimed (during the year)

a Z wyłączeniem odpadów komunalnych; patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 61. b We własnym zakresie przez wytwórcę. c Na składowiskach (hałdach, stawach osadowych) własnych i innych. d Na składowiskach (hałdach, stawach osadowych) własnych.

a Excluding municipal waste; see general notes, item 7 on page 61. b By waste producer on its own. c On own and other landfills (heaps, settling ponds). d On own landfills (heaps, settling ponds).

TABL. 18 (23). **ODPADY^a WEDŁUG RODZAJÓW W 2017 R.**
WASTE^a BY TYPE IN 2017

WYSZCZEGÓLNIENIE	Odpady wytworzone w ciągu roku Waste generated during the year				Odpady dotychczas składowane (nagromadzone ^b ; stan w końcu roku) Waste landfilled up to now (accumulated ^b ; end of the year)	SPECIFICATION
	ogółem total	w tym of which				
		poddane odzyskowi ^c recovered ^c	unieszkodliwione ^c disposed ^c	przekazane innym odbiorcom transferred to other recipients		
w tys. t in thous. t						
OGÓŁEM	6385,9	84,1	3030,7	3260,8	37826,4	TOTAL
w tym:						of which:
Mieszanki popiołowo-żużłowe z mokrego odprowadzania odpadów paleniskowych	130,5	4,1	6,8	118,6	4278,6	Dust-slag compounds from wet treatment of furnace waste
Wytłoki, osady mączkowe i pofermentacyjne, wywary	99,9	13,0	–	86,9	–	Bagasse, the settlement of musts and post-fermentation, decoctions
Ustabilizowane komunalne osady ściekowe	62,8	8,5	2,1	46,3	887,7	Stabilized municipal waste sediments
Żużle, popioły paleniskowe i pyły z kotłów	59,3	1,4	–	56,7	–	Slag, furnace ash and particulates from boilers

a Z wyłączeniem odpadów komunalnych; patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 61. b Na składowiskach (hałdach, stawach osadowych) własnych. c We własnym zakresie przez wytwórcę.

a Excluding municipal waste; see general notes, item 7 on page 61. b On own landfills (heaps, settling ponds). c By waste producer on its own.

TABL. 19 (24). **NAKLADY NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA I GOSPODARCE WODNEJ^a (ceny bieżące)**
OUTLAYS ON FIXED ASSETS FOR ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w tys. zł in thous. zł				
Ochrona środowiska	407091,5	483460,7	142243,6	164195,1	Environmental protection
w tym:					of which:
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	62258,7	158427,9	21508,7	22115,2	Protection of air and climate
w tym nakłady na nowe techniki i technologie spalania paliw oraz modernizację kotłowni i ciepłowni	3240,9	3766,7	1355,4	7535,0	of which outlays on modern fuel combustion technologies as well as the modernization of boiler and thermal energy plants
Gospodarka ściekowa i ochrona wód	296818,9	266445,2	72105,2	106094,3	Wastewater management and protection of waters
w tym nakłady na:					of which outlays on:
oczyszczanie ścieków komunalnych	66820,9	133381,3	4156,2	10710,5	municipal wastewater treatment
sieć kanalizacyjną odprowadzającą ścieki i wody opadowe ...	180878,1	118006,9	63982,6	79461,1	sewage network discharging wastewater and precipitation water

a Według lokalizacji inwestycji; nakłady te uwzględniono również w nakładach inwestycyjnych we właściwych sekcjach gospodarki narodowej.

a By investments locations; these outlays are included in the appropriate sections of the national economy.

TABL. 19 (24). **NAKŁADY NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA I GOSPODARCE WODNEJ^a (dok.)**
OUTLAYS ON FIXED ASSETS FOR ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w tys. zł		in thous. zł		
Ochrona środowiska (dok.)					Environmental protection (cont.)
Gospodarka odpadami, ochrona i przywrócenie wartości użytkowej gleb, ochrona wód podziemnych i powierzchniowych ...	23241,1	18459,9	18642,4	9093,9	Waste management ; protection and recovery of soils, protection of groundwater and surface water
w tym nakłady na:					of which outlays on:
zbieranie odpadów ^b i ich transport	8607,4	7522,8	2076,2	1997,0	waste collection ^b and transportation
w tym selektywne zbieranie odpadów	90,9	3988,5	51,0	285,5	of which selective waste collection
usuwanie i unieszkodliwianie odpadów ^b	6301,4	7890,3	13970,1	5089,6	removal and treatment of waste ^b
rekultywację hałd, stawów osadowych i składowisk odpadów oraz innych terenów zdewastowanych i zdegradowanych	248,9	247,8	281,1	1320,4	reclamation of waste dumps, sludge tanks and waste landfills as well as of other devastated and degraded areas
Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu	74,3	369,9	15714,0	296,9	Protection of biodiversity and landscape
Zmniejszanie hałasu i wibracji	9576,1	2712,7	5760,7	384,6	Noise and vibration reduction
Gospodarka wodna	144969,4	91008,6	41235,8	68085,8	Water management
nakłady na:					outlays on:
Ujęcia i doprowadzenia wody	87833,7	60722,3	25740,9	34122,8	Water intakes and systems
Budowę i modernizację stacji uzdatniania wody	9327,8	11775,6	4054,6	20024,9	Construction and modernisation of water treatment plants
Zbiorniki i stopnie wodne	6058,9	1021,5	–	240,3	Water reservoirs and falls
Regulację i zabudowę rzek i potoków	2955,6	4062,0	821,6	14,8	Regulation and management of rivers and streams
Obwałowania przeciwpowodziowe i stacje pomp	38793,4	13427,2	10618,7	13683,0	Flood embankments and pump stations

a Według lokalizacji inwestycji; nakłady te uwzględniono również w nakładach inwestycyjnych we właściwych sekcjach gospodarki narodowej. b Przemysłowych i komunalnych.

a By investments locations; these outlays are included in the appropriate sections of the national economy. b Industrial and municipal.

TABL. 20 (25). **EFEKTY RZECZOWE UZYSKANE W WYNIKU PRZEKAZANIA DO UŻYTKU INWESTYCJI OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ**
TANGIBLE EFFECTS OF INVESTMENTS IN ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
------------------	------	------	------	------	---------------

OCHRONA ŚRODOWISKA
 ENVIRONMENTAL PROTECTION

Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu

Zdolność przekazanych do eksploatacji urządzeń do redukcji zanieczyszczeń w t/r:

pyłowych	13	1115	95	137
gazowych	–	1305	892	–

Protection of air and climate

Ability of completed systems to reduce pollutants in t/y:

particulates	
gases	

TABL. 20 (25). **EFEKTY RZECZOWE UZYSKANE W WYNIKU PRZEKAZANIA DO UŻYTKU INWESTYCYJ OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ (dok.)**
TANGIBLE EFFECTS OF INVESTMENTS IN ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
OCHRONA ŚRODOWISKA (dok.) ENVIRONMENTAL PROTECTION (cont.)					
Gospodarka ściekowa i ochrona wód					Wastewater management and protection of waters
Sieć kanalizacyjna w km odprowadzająca:					Sewage network in km discharging:
ścieki	379,9	276,2	140,2	69,8	wastewater
wody opadowe	15,4	16,4	36,7	35,5	precipitation water
Oczyszczalnie ścieków:					Wastewater treatment plants:
obiekty	13	2	–	–	facilities
w tym oczyszczalnie komunalne	13	–	–	–	of which municipal
mechaniczne	2	–	–	–	mechanical
biologiczne (bez komór fermentacyjnych)	11	2	–	–	biological (excluding fermentation tanks)
z podwyższonym usuwaniem biogenów ^a	–	–	–	–	with increased biogene removal ^a
przepustowość oczyszczalni w m ³ /d	2605	5300	677	310	capacity of treatment plants in m ³ /24h
w tym oczyszczalni komunalnych	2605	1060	125	310	of which municipal
mechanicznych	475	–	–	–	mechanical
biologicznych (bez komór fermentacyjnych)	2130	5300	125	310	biological (excluding fermentation tanks)
z podwyższonym usuwaniem biogenów ^a	–	–	552	–	with increased biogene removal ^a
Oczyszczalnie ścieków indywidualne (przydomowe):					Farmstead treatment facilities (homestead):
obiekty	3126	1194	40	208	facilities
przepustowość w m ³ /d	5457	1740	25	148	capacity in m ³ /24h
Gospodarka odpadami					Wastes management
Składowiska dla odpadów komunalnych:					Landfills of municipal waste:
obiekty	–	–	1	–	facilities
powierzchnia w ha	–	2,2	1,6	–	area in ha
wydajność w t/r	–	15000	55	–	capacity in t/y
Wydajność urządzeń do gospodarczego wykorzystania odpadów ^b w t/r	–	–	–	–	Capacity of waste utilization systems ^b in t/y
GOSPODARKA WODNA WATER MANAGEMENT					
Wydajność ujęć wodnych ^c w m ³ /d ..	6898	3958	9336	5605	Capacity of water intakes ^c in m ³ /24h
Uzdatnianie wody w m ³ /d	1866	8405	–	1893	Water treatment in m ³ /24h
Sieć wodociągowa w km	589,6	202,2	95,2	104,9	Water supply network in km
Pojemność zbiorników wodnych w tys. m ³	29,9	–	–	–	Capacity of water reservoirs in thous. m ³
Regulacja i zabudowa rzek i potoków w km	0,0	2,2	–	–	Regulation and management of rivers and streams in km
Obwałowania przeciwpowodziowe w km	2,6	8,9	3,0	4,6	Flood embankments in km

a W tym chemiczne. b Z wyłączeniem odpadów komunalnych. c Bez ujęć w energetyce zawodowej.

a Of which chemical. b Excluding municipal waste. c Excluding water intakes in the power industry.

TABL. 21 (26). **KIERUNKI FINANSOWANIA WOJEWÓDZKICH FUNDUSZY OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ**
FINANCING DIRECTIONS OF THE VOIVODSHIP ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT FUND

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	w odsetkach in percent	SPECIFICATION
	w tys. zł in thous. zł					
O G Ó Ł E M	74125,2	74160,3	52155,2	53279,2	100,0	T O T A L
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	15694,4	23545,1	15116,1	20287,7	38,1	Protection of ambient air and climate
Gospodarka ściekowa i ochrona wód	39517,5	26695,7	24797,2	19928,4	37,4	Wastewater management and protection of waters
Gospodarka odpadami	7841,8	4813,2	6375,6	4437,6	8,3	Waste management
Pozostałe	11071,5	19106,3	5866,3	8625,5	16,2	Others

Ź r ó d ł o: dane Zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

S o u r c e: data of the Management Board of the National Fund for Environmental Protection and Water Management.

TABL. 22 (27). **WPŁYWY Z OPŁAT I KAR NA FUNDUSZE OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ**
RECEIPTS FROM FEES AND FINES FOR ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT FUNDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w tys. zł in thous. zł				
Opłaty za korzystanie ze środowiska	67115,0	55475,5	50614,5	45669,6	Payments for use of natural environment
w tym:					of which:
Gospodarka ściekowa i ochrona wód	18105,7	21942,7	23328,4	22804,3	Wastewater management and protection of water
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	21678,2	19592,7	15750,2	14634,4	Protection of air and climate
Gospodarka odpadami	25591,5	12548,3	8765,2	5584,1	Waste management
Kary za nieprzestrzeganie przepisów ochrony środowiska	138,2	220,3	427,7	373,5	Fines for not meeting environmental protection regulations
w tym za przekroczenie:					of which for exceeding:
Warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi	101,4	21,1	15,2	11,9	Norms of discharging wastewater into water or into the ground
Dopuszczalnej emisji zanieczyszczeń do powietrza	2,2	58,7	54,9	240,5	Permissible emission of air pollutants

Ź r ó d ł o: w zakresie opłat – dane Zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, kar – dane Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska.

S o u r c e: with regard to fees – data of the Management Board of the National Fund for Environmental Protection and Water Management, fines — data of the Inspectorate for Environmental Protection.

DZIAŁ III

PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY I SAMORZĄD TERYTORIALNY

Uwagi ogólne

1. Z dniem 1 I 1999 r. (na mocy ustawy z dnia 24 VII 1998 r., Dz. U. Nr 96, poz. 603) wprowadzono nowy zasadniczy trójstopniowy podział terytorialny państwa, którego jednostkami są: gminy, powiaty i województwa.

Gmina jest podstawową jednostką terytorialnego podziału kraju. Jednostkami pomocniczymi w gminach są m.in. sołectwa, których organizację i zakres działania określa właściwa rada gminy odrębnym statutem.

2. Kadencja prezydentów, burmistrzów, wójtów oraz rad gmin, rad miejskich na prawach powiatu i rad powiatów trwa 4 lata, licząc od dnia wyborów.

3. Charakterystykę demograficzno-zawodową radnych w jednostkach samorządu terytorialnego oparto o wyniki sprawozdawczości za rok 2017, aktualizującej dane o radnych zawarte w obwieszczeniach terytorialnych komisji wyborczych z wyborów samorządowych w dniu 16 XI 2014 r.

Grupowania radnych organów jednostek samorządu terytorialnego według grup zawodów dokonano na podstawie Klasyfikacji Zawodów i Specjalności na potrzeby rynku pracy wprowadzonej rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 VIII 2014 r. (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 227).

4. Prezentowane informacje o **administracji publicznej** dotyczą zatrudnienia i wynagrodzeń w administracji państwowej i samorządu terytorialnego oraz samorządowych kolegiach odwoławczych i obejmują jednostki zaliczane według PKD 2007 do grupy „Administracja publiczna oraz polityka gospodarcza i społeczna” w sekcji „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”.

1) Do **administracji państwowej** zalicza się:

- a) naczelné i centralne organy administracji łącznie z pracownikami zatrudnionymi w ich placówkach zagranicznych:
  - instytucje naczelné i centralne (np. Kancelarie: Sejmu, Senatu i Prezydenta, ministerstwa, urzędy centralne),

CHAPTER III

ADMINISTRATIVE DIVISION AND LOCAL GOVERNMENT

General notes

1. On 1 I 1999 a new fundamental three-tier territorial division of the country (Journal of Laws No. 96, item 603, dated 24 VII 1998) was introduced, the entities of which are: gminas, powiats and voivodships.

The gmina is the basic unit of the country's territorial structure. Auxiliary entities in gminas are, among others, village administrator's offices. Their organization and scope of activity is outlined by individual gmina councils in a separate statute.

2. Term of presidents, mayors, village mayors as well as gmina councils, city councils in cities with powiat status and powiat councils lasts 4 years, counting from the day of election.

3. The demographic and professional characteristic of councillors in local government units is based on reporting results for 2017, updating information concerning councillors included in announcements of local election commissions from the 16 XI 2014 elections.

The grouping of councillors of organs of local government units by groups of occupations is made on the basis of the Polish Classification of Occupations and Specializations for Labour Market Needs, which was introduced by a decree of the Minister of Labour and Social Policy, dated 7 VIII 2014 (uniform text Journal of Laws 2018 item 227).

4. Information presented concerning **public administration** involves employment and wages and salaries in the state administration, local government administration and local government appeal councils and covers entities included, in accordance with NACE Rev. 2, in the group "Public administration and economic and social policy" in the section "Public administration and defence; compulsory social security".

1) State **administration** comprises:

- a) principle and central organs of administration including the personnel employed in their foreign entities:
  - principle and central institutions (e.g., Chancelleries of: the Sejm, the Senate and the President, ministries, central offices),

- terenowe organy administracji rządowej niezespólonej (np. izby i urzędy skarbowe i celne, okręgowe inspektoraty pracy, urzędy statystyczne, regionalne izby obrachunkowe);
  - b) terenowe organy administracji rządowej zespolonej: urzędy wojewódzkie, jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. inspektoraty: inspekcji handlowej, nadzoru budowlanego, weterynarii, farmaceutyczne, ochrony środowiska, ochrony roślin i nasienictwa oraz urzędy ochrony zabytków i kuratoria oświaty);
  - c) niektóre agencje państwowe (np. Agencję Rezerw Materiałowych, Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości, Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa) oraz jednostki pomocnicze administracji państwowej wraz z oddziałami regionalnymi.
- 2) Do **administracji samorządu terytorialnego** zalicza się:
- a) gminy i miasta na prawach powiatu:
    - urzędy gmin i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. jednostki usług komunalnych, zarządy dróg),
    - urzędy miast na prawach powiatu i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. ośrodki dokumentacji geodezyjno-kartograficznej, zarządy dróg);
  - b) powiaty, tj. starostwa powiatowe i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. urzędy pracy, zarządy dróg);
  - c) województwa, tj. urzędy marszałkowskie i wojewódzkie samorządowe jednostki organizacyjne (np. urzędy pracy, zarządy melioracji i urządzeń wodnych, zarządy dróg).
- 5. Samorządowe kolegia odwoławcze** są organami właściwymi do rozpatrywania m.in. odwołań od decyzji, zażaleń na postanowienia jednostek samorządu terytorialnego.
- 6. Dane o przeciętnych wynagrodzeniach** w administracji państwowej nie uwzględniają wynagrodzeń osób zatrudnionych w placówkach zagranicznych.
- territorial organs of non-combined government administration (e.g., fiscal and customs chambers and offices, district work inspect-orates, statistical offices, regional chambers of audit);
  - b) territorial organs of combined government administration: voivodship offices, auxiliary service entities (e.g., inspectorates of: trade, construction supervision, veterinary, pharmaceutical, environmental protection, plant protection and seed production as well as monument preservation offices and school superintendent's offices);
  - c) some state agencies (e.g., Material Reserves Agency, Polish Agency for Enterprise Development, Agency for Restructuring and Modernisation of Agriculture) and auxiliary entities of state administration with regional units.
- 2) **Local government administration** comprises:
- a) gminas and cities with powiat status:
    - gmina offices and auxiliary service entities (e.g., municipal service entities, public road boards),
    - offices of cities with powiat status and auxiliary service entities (e.g., geodetic and cartographic documentation centres, public road boards);
  - b) powiats, i.e., powiat starosts offices and auxiliary service entities (e.g., labour offices, public road boards);
  - c) voivodships, i.e., marshals' offices and voivodship local government organisational entities (e.g., labour offices, drainage and water facility boards, public road boards).
- 5. Local government appeal councils** are bodies competent for examining, i.a., appeals against concluding decisions, complaints against procedural decisions of local government units.
- 6. Data concerning average wages and salaries** in the state administration do not include wages and salaries of persons employed in entities abroad.

TABL. 1 (28). **JEDNOSTKI ADMINISTRACYJNE WOJEWÓDZTWA**
Stan w dniu 31 XII
ADMINISTRATIVE UNITS OF VOIVODSHIP
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Powiaty	20	20	20	20	Powiats
Miasta na prawach powiatu	4	4	4	4	Cities with powiat status
Gminy	213	213	213	213	Gminas
miejskie	20	20	20	20	urban
miejsko-wiejskie	22	23	26	27	urban-rural
wiejskie	171	170	167	166	rural
Miasta	42	43	46	47	Towns
Miejscowości wiejskie	4251	4047	4041	4042	Rural localities
Sołectwa	3713	3730	3734	3736	Village administrator's offices

TABL. 2 (29). **GMINY W 2017 R.**
Stan w dniu 31 XII
GMINAS IN 2017
As of 31 XII

GRUPY GMIN WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI GROUPS OF GMINAS BY NUMBER OF POPULATION	Ogółem Total	O powierzchni ^a Area ^a							300,0 km ² i więcej and more
		5,0— —19,9	20,0— —49,9	50,0— —99,9	100,0— —149,9	150,0— —199,9	200,0— —249,9	250,0— —299,9	
OGÓŁEM	213	7	13	58	87	36	7	3	2
TOTAL									
Poniżej 2500	6	—	—	3	3	—	—	—	—
Below									
2500— 4999	73	2	2	31	30	7	1	—	—
5000— 7499	70	1	—	14	37	13	5	—	—
7500— 9999	20	—	—	4	9	7	—	—	—
10000— 14999	21	1	—	4	6	5	1	3	1
15000— 19999	10	2	4	—	1	2	—	—	1
20000— 39999	8	1	4	1	—	2	—	—	—
40000— 99999	4	—	3	1	—	—	—	—	—
100000—199999	—	—	—	—	—	—	—	—	—
200000 i więcej	1	—	—	—	1	—	—	—	—
and more									

a Nie wystąpiły gminy o powierzchni poniżej 5,0 km².

a Gminas with area below 5,0 km² were not appear.

TABL. 3 (30). **POWIATY I MIASTA NA PRAWACH POWIATU W 2017 R.**
 Stan w dniu 31 XII
 POWIATS AND CITIES WITH POWIAT STATUS IN 2017
 As of 31 XII

GRUPY POWIATÓW I MIAST NA PRAWACH POWIATU WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI GROUPS OF POWIATS AND CITIES WITH POWIAT STATUS BY NUMBER OF POPULATION	Ogółem Total	O powierzchni Area							
		poniżej below 50,0 km ²	50,0— —99,9	100,0— —299,9	300,0— —499,9	500,0— —999,9	1000,0— —1499,9	1500,0— —1999,9	2000,0 km ² i więcej and more
OGÓŁEM	24	3	—	1	1	7	7	4	1
TOTAL									
Poniżej 50000	3	—	—	—	—	2	1	—	—
Below									
50000— 74999	10	3	—	—	1	4	2	—	—
75000— 99999	4	—	—	—	—	—	3	1	—
100000— 149999	5	—	—	—	—	1	1	2	1
150000— 199999	1	—	—	—	—	—	—	1	—
200000 i więcej	1	—	—	1	—	—	—	—	—
and more									

TABL. 4 (31). **RADNI ORGANÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W 2017 R.**
 Stan w dniu 31 XII
 COUNCILLORS OF ORGANS OF LOCAL GOVERNMENT UNITS IN 2017
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Radni Councillors of				SPECIFICATION
	rad gmin ^a gmina councils ^a	rad miast w miastach na prawach powiatu city coun- cils in cities with powiat status	rad powiatów powiat councils	sejmiku wojewódz- kiego voivodship regional council	

OGÓŁEM
TOTAL

OGÓŁEM	3188	100	404	33	TOTAL
w tym kobiety	779	23	68	7	of which women

WEDŁUG WIEKU
BY AGE

18—29 lat	66	5	4	—	18—29 years
30—39	444	12	44	3	30—39
40—49	840	21	65	5	40—49
50—59	1072	28	165	15	50—59
60 lat i więcej	766	34	126	10	60 and more

a Bez radnych rad miast w miastach na prawach powiatu.

a Excluding city council councillors in cities with powiat status.

TABL. 4 (31). **RADNI ORGANÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W 2017 R. (dok.)**
Stan w dniu 31 XII
COUNCILLORS OF ORGANS OF LOCAL GOVERNMENT UNITS IN 2017 (cont.)
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Radni Councillors of				SPECIFICATION
	rad gmin ^a gmina councils ^a	rad miast w miastach na prawach powiatu city coun- cils in cities with powiat status	rad powiatów powiat councils	sejmiku wojewódz- kiego voivodship regional council	

WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA
BY EDUCATIONAL LEVEL

Wyższe	928	86	304	30	Tertiary
Policealne i średnie	1288	13	92	3	Post-secondary and secondary
Zasadnicze zawodowe	843	1	6	–	Basic vocational
Gimnazjalne i podstawowe	129	–	2	–	Lower secondary and primary

WEDŁUG GRUP ZAWODÓW^b
BY OCCUPATIONAL GROUPS^b

Przedstawiciele władz publicz- nych, wyżsi urzędnicy i kierow- nicy	161	32	162	17	Managers
Specjaliści	496	40	121	15	Professionals
Technicy i inny średni personel ...	331	2	25	–	Technicians and associate professionals
Pracownicy biurowi	192	15	28	–	Clerical support workers
Pracownicy usług i sprzedawcy ...	331	2	15	–	Service and sales workers
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	1236	1	43	1	Skilled agricultural, forestry and fishery workers
Robotnicy przemysłowi i rze- mieśnicy	145	3	1	–	Craft and related trades workers
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	135	–	2	–	Plant and machine operators and assemblers
Pracownicy przy pracach prostych	61	1	2	–	Elementary occupations
Sily zbrojne	26	–	–	–	Armed forces occupations

a Bez radnych rad miast w miastach na prawach powiatu. b Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 79; w podziale według grup zawodów nie uwzględniono radnych będących bezrobotnymi, niepracującymi i uczącymi się; emeryci i renciści ujmowani są według zawodu wykonywanego przed przejściem na emeryturę lub rentę.

a Excluding city council councillors in cities with powiat status. b See general notes, item 3 on page 79; in the division by occupational groups, data do not include unemployed, not working and studying councillors; retirees and pensioners are classified by performed occupation before taking retirement.

TABL. 5 (32). **ZATRUDNIENIE I WYNAGRODZENIA W ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ**
PAID EMPLOYMENT, WAGES AND SALARIES IN THE PUBLIC ADMINISTRATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE AVERAGE EMPLOYMENT					
OGÓŁEM	23469	23551	23583	23583	TOTAL
w tym:					of which:
Administracja państwowa	7906	7862	7797	7643	State administration
Administracja samorządu terytorialnego	15515	15633	15731	15886	Local government administration
gminy i miasta na prawach powiatu	10125	10127	10095	10161	gminas and cities with powiat status
powiaty	3722	3656	3736	3819	powiats
województwo	1668	1850	1900	1906	voivodship
PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO^a w zł AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES ^a in zł					
OGÓŁEM	3583,33	4198,12	4374,78	4622,96	TOTAL
w tym:					of which:
Administracja państwowa	4152,54	4535,73	4893,22	5167,57	State administration
Administracja samorządu terytorialnego	3280,54	4019,87	4108,72	4352,37	Local government administration
gminy i miasta na prawach powiatu	3291,94	4041,51	4149,37	4398,73	gminas and cities with powiat status
powiaty	3062,86	3702,53	3795,56	4004,16	powiats
województwo	3695,09	4528,79	4510,91	4803,18	voivodship

a Patrz uwagi ogólne działu „Wynagrodzenia. Świadczenia z ubezpieczeń społecznych” ust. 3 na str. 161.
a See general notes to the chapter “Wages and salaries. Social security benefits”, item 3 on page 161.

DZIAŁ IV

BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE. WYMIAR SPRAWIEDLIWOŚCI

Uwagi ogólne

1. W dziale prezentuje się dane statystyczne:
  - o przestępstwach stwierdzonych w zakończonych postępowaniach przygotowawczych, na podstawie systemu statystyki Komendy Głównej Policji,
  - o orzeczeniach sądów powszechnych, na podstawie statystyki Ministerstwa Sprawiedliwości.
2. Pojęcie „wymiar sprawiedliwości” w odniesieniu do źródeł prezentowania informacji statystycznych obejmuje dane dotyczące Sądu Najwyższego, Naczelnego Sądu Administracyjnego, sądów powszechnych (apelacyjnych, okręgowych i rejonowych), sądów wojskowych, jednostek organizacyjnych prokuratury, więziennictwa i notariatu.
3. Dane o przestępstwach stwierdzonych opracowano według klasyfikacji Kodeksu karnego z 1997 r. obowiązującego od 1 IX 1998 r. (ustawa z dnia 6 VI 1997 r., tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 1600, z późniejszymi zmianami) i Kodeksu karnego skarbowego obowiązującego od 17 X 1999 r. (ustawa z dnia 10 IX 1999 r., jednolity tekst Dz. U. 2018 poz. 1958) lub innych ustaw szczególnych.
4. **Przestępstwo stwierdzone** jest to zdarzenie, co do którego w zakończonym postępowaniu przygotowawczym potwierdzono, że jest przestępstwem. Przestępstwo – zgodnie z Kodeksem karnym z 1997 r. – jest to zbrodnia lub występki ścigany z oskarżenia publicznego lub z oskarżenia prywatnego, zgodnie z Kodeksem karnym skarbowym jest to przestępstwo skarbowe.

Informacje o przestępstwach stwierdzonych i wskaźnikach wykrywalności sprawców przestępstw opracowano na podstawie policyjnych systemów informacyjnych.

U w a g a. Do 2012 r. prezentowane dane zawierały informacje o przestępstwach stwierdzonych przez Policję, jak również stwierdzonych w śledztwach własnych prowadzonych w prokuraturach. Od 2013 r. dane dotyczą spraw prowadzonych przez Policję lub powierzonych przez prokuratora w całości do prowadzenia przez Policję.

Dane o przestępstwach stwierdzonych od 2014 r.

CHAPTER IV

PUBLIC SAFETY. JUSTICE

General notes

1. The chapter presents statistical data:
  - concerning ascertained crimes in completed preparatory proceedings, on the basis of the statistics system of the National Police Headquarters,
  - concerning adjudications of common courts, on the basis of statistics of the Ministry of Justice.
2. In regard to presenting statistical information, the term "Justice" refers to data concerning the Supreme Court, Supreme Administrative Court, common courts (appeal, regional and district courts), military courts, organizational entities of public prosecutor's offices, the prison system and notarial services.
3. Data concerning ascertained crimes have been prepared in accordance with the classification of the Criminal Code of 1997, valid since 1 IX 1998 (the law dated 6 VI 1997, uniform text Journal of Laws 2018 item 1600, with later amendments), the Penal Fiscal Code valid since 17 X 1999 (the law dated 10 IX 1999, uniform text Journal of Laws 2018 item 1958) or other specific laws.
4. An **ascertained crime** is an event, which after the completion of preparatory proceedings was confirmed as a crime. In connection with the Criminal Code of 1997, crime is a felony or misdemeanour prosecuted upon by public accusation or private accusation, in connection with the Penal Fiscal Code – is a fiscal offence.

Information regarding ascertained crimes and rates of detectability of delinquents in ascertained crimes has been prepared on the basis of police information systems.

N o t e. Until 2012 presented data contained information on crimes ascertained by the Police, as well as ascertained in investigations conducted by the prosecutor's offices. Since 2013 data concern cases conducted by the Police or entrusted by the prosecutor entirely to the Police conduction.

Data about ascertained crimes since 2014 do

nie obejmują czynów karalnych popełnionych przez nieletnich. Zgodnie z obowiązującą metodologią stwierdzenie popełnienia czynów karalnych przez nieletnich dokonywane jest w postępowaniu sądowym po uprzednim przekazaniu przez Policję akt w sprawach nieletnich do sądu rodzinnego.

5. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw jest to stosunek liczby przestępstw wykrytych w danym roku (łącznie z wykrytymi po podjęciu z umorzenia) do liczby przestępstw stwierdzonych w danym roku, powiększonej o liczbę przestępstw stwierdzonych w podjętych postępowaniach, a umorzonych w latach poprzednich z powodu niewykrycia sprawców.

6. Wpływ spraw do sądów oznacza liczbę spraw, które zostały wniesione do sądów powszechnych w celu rozpatrzenia w postępowaniu sądowym.

W ramach struktury organizacyjnej sądownictwa powszechnego działają sądy apelacyjne, okręgowe i rejonowe.

7. Sądy apelacyjne rozpatrują sprawy odwoławcze od orzeczeń wydanych w pierwszej instancji przez sądy okręgowe. Do sądu apelacyjnego wpływają sprawy z kilku sądów okręgowych (od 2 do 6), objętych obszarem jego właściwości.

8. Sądy okręgowe rozpatrują w pierwszej instancji sprawy, gdy ustawa tak stanowi oraz w drugiej instancji – odwołania od orzeczeń sądów rejonowych.

Nie wszystkie sądy okręgowe rozpoznają sprawy gospodarcze.

9. Sprawą załatwioną jest:

- 1) w sądownictwie administracyjnym – sprawa, w której wydano wyrok, postanowienie kończące postępowanie, połączono ją z inną sprawą do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia, przekazano do innego sądu administracyjnego lub też zakreślono zgodnie z zasadami biurowości. W przypadku występowania w sprawie kilku osób uważa się ją za załatwioną z chwilą wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie, które dotyczy ostatniej z osób;
- 2) w sądownictwie powszechnym – sprawa, w której wydano wyrok, postanowienie lub połączono ją z inną sprawą albo przekazano do innego rodzaju sądu lub organu. W przypadku występowania w sprawie kilku osób uważa się ją za załatwioną, gdy dotyczy to wszystkich osób występujących w sprawie.

Liczba spraw do załatwienia (w Sądzie Najwyższym – do rozstrzygnięcia) jest sumą spraw niezakończonych w latach poprzednich

not include punishable acts committed by juveniles. In accordance with the existing methodology, the specification of the number of juveniles committing punishable acts takes place during court proceedings after the Police provides records in juvenile cases to the family court.

5. The rate of detectability of delinquents is the relation of the number of detected crimes in a given year (including those detected after resumption following discontinuance) to the total number of crimes ascertained in a given year, plus the number of crimes recorded in commenced proceedings and discontinued in previous years due to undetected delinquents.

6. Incoming cases are the number of cases that were filed in common courts for consideration in a court proceedings.

Appeal, regional and district courts function within the framework of the organizational structure of common courts.

7. Appeal courts consider cases in which the verdicts issued by regional courts of first instance are appealed. An appeal court considers cases from several regional courts (from 2 to 6) within its jurisdiction.

8. Regional courts consider cases relegated by the law in the first instance and appeals of regional court verdicts in the second instance.

Not all regional courts try commercial cases.

9. A resolved case is:

- 1) in administrative courts – a case in regard to which sentence or an order closing the proceedings has been issued, or combined with another case for joint examination and resolution, or which has been transferred to a different kind of administrative court or marked as resolved according to office administration rules. A case that involves a number of persons is considered resolved when an order closing the proceedings concerning the last of the persons in question is passed;
- 2) in common courts – a case in regard to which a sentence or order has been issued or combined with another case, or which has been transferred to a different kind of court or authority. A case that involves a number of persons is considered resolved when this applies to all the persons.

The **number of pending cases** (in the Supreme Court – cases waiting for decision) is the sum of all unresolved cases from previous years

i spraw, które wpłynęły w danym roku. **Sprawy (postępowania) załatwione lub zakończone** w danym roku obejmują również sprawy niezakończono w latach poprzednich.

10. Sprawy rodzinne obejmują postępowanie:

- 1) z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego;
- 2) dotyczące nałożenia na alkoholików obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu;
- 3) wobec nieletnich w zakresie:
  - a) zapobiegania i zwalczania demoralizacji w stosunku do osób, które nie ukończyły 18 lat,
  - b) postępowania w sprawach o czyny karalne w stosunku do osób, które dopuściły się takiego czynu po ukończeniu 13 lat, ale przed ukończeniem 17 lat,
  - c) wykonywania środków wychowawczych lub poprawczych w stosunku do osób, względem których środki te zostały orzeczone, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez te osoby 21 lat;
- 4) w związku z leczeniem narkomanów;
- 5) w sprawie kontroli umieszczania w zakładach lecznictwa psychiatrycznego.

Tryb postępowania wobec nieletnich przed sądem (pkt 3a i 3b) wynika z ustawy z dnia 26 X 1982 r. o postępowaniu wobec nieletnich (jednolity tekst Dz. U. 2018 poz. 969).

Zmiany dokonane w ustawie, które weszły w życie z dniem 2 I 2014 r. zniosły dwuetapową procedurę postępowania sądów wobec nieletnich. Przed zmianami sędzia, w momencie wpływu sprawy do sądu, mógł wszcząć postępowanie wyjaśniające wobec nieletniego, a następnie wobec tego samego nieletniego mógł wydać postanowienie o rozpoznaniu sprawy na posiedzeniu lub rozprawie w postępowaniu opiekuńczo-wychowawczym lub w postępowaniu poprawczym. Sprawy wszczęte przed dniem wejścia w życie nowych przepisów rozpatrywane były według dwuetapowej procedury. Zgodnie z obowiązującą jednoetapową procedurą sąd prowadzi postępowanie i orzeka w sprawach, w których zachodzi podejrzenie demoralizacji lub popełnienia czynu karalnego przez nieletniego.

11. Dorośli skazani są to osoby, które w chwili popełnienia przestępstwa miały ukończone 17 lat.

12. Rejestry sądowe prowadzone są na podstawie ustaw i przepisów wykonawczych. Stany rejestrów określają liczbę podmiotów zarejestrowanych w określonym dniu.

and cases that were brought in the given year. The **resolved cases and completed proceedings** in a given year also include the cases unresolved from previous year.

10. Family cases include the following proceedings:

- 1) family and custody law,
- 2) regarding enforcement of compulsory treatment of alcoholics;
- 3) with respect to juveniles concerning:
  - a) prevention and counteraction demoralization of persons under the age of 18,
  - b) proceedings in cases concerning punishable acts committed by persons between the age of 13-16,
  - c) execution of educative and corrective measures concerning persons with regard to whom such measures have been adjudicated, but not longer than until the age of 21;
- 4) compulsory treatment of drug addicts;
- 5) supervising the placement of an individual in a psychiatric treatment facility.

Court proceedings against juveniles (points 3a and 3b) are based on the Law on Proceedings Involving Juveniles, dated 26 X 1982 (uniform text Journal of Laws 2018 item 969).

Amendments to the law entered into force as of 2 I 2014 abolished the two-stage court proceedings against juveniles. Before the amendments, the judge, at the time the case was brought into the court, could institute investigative proceedings against a juvenile and then, with regard to the same juvenile issue the decision on the examination of the case in the course of tutorial and educational proceedings or correctional proceedings. Cases instituted before the effective date of new regulations were examined according to two-stage procedure. According to the valid single-stage procedure the court conducts the proceedings and adjudges of cases in which occur suspicion of demoralization or commitment punishable act by a juvenile.

11. Adult convicts are persons who were over 17 years of age at the time of committing the crime.

12. Court registers are kept on the basis of laws and executive regulations. Registers contain the number of entities registered on a given day.

Uwaga do tablic 1–2

Dane o przestępstwach stwierdzonych w latach 2015-2017 nie obejmują czynów karalnych popełnionych przez nieletnich; zgodnie z obowiązującą metodologią stwierdzenie popełnienia czynów karalnych przez nieletnich dokonywane jest w postępowaniu sądowym po uprzednim przekazaniu przez Policję akt w sprawach nieletnich do sądu rodzinnego.

Note to tables 1–2

Data about ascertained crimes in 2015-2017 do not include punishable acts committed by juveniles; in accordance with the existing methodology, the specification of the number of juveniles committing punishable acts takes place during court proceedings after the Police provides records in juvenile cases to the family court.

TABL. 1 (33). **PRZESTĘPSTWA STWIERDZONE PRZEZ POLICJĘ W ZAKOŃCZONYCH POSTĘPOWANIACH PRZYGOTOWAWCZYCH^a**
ASCERTAINED CRIMES BY THE POLICE IN COMPLETED PREPARATORY PROCEEDINGS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym w mias- tach of which urban areas	
O G Ó Ł E M	47783	32981	31221	31076	19846	TOTAL
w tym:						of which:
Przeciwko życiu i zdrowiu – art. 148–162 kk	1458	882	1000	1048	623	Against life and health – Art. 148–162 Criminal Code
w tym:						of which:
Zabójstwo – art. 148 kk	41	18	35	27	17	Homicide – Art. 148 Criminal Code
Uszczerbek na zdrowiu – art. 156 i 157 kk	610	398	535	593	326	Damage to health – Art. 156 and 157 Criminal Code
Udział w bójce lub pobiciu – art. 158 i 159 kk	696	332	323	305	206	Participation in violence or assault – Art. 158 and 159 Criminal Code
Przeciwko bezpieczeństwu po- wszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji – art. 163–180 kk	10207	5042	4936	4502	1725	Against public safety and safety in transport – Art. 163–180 Criminal Code
w tym prowadzenie pojazdu na drodze przez osobę w stanie nietrzeźwym lub pod wpływem środka odurzającego – art. 178a kk	9392	4082	3722	3344	1151	of which operating a motor vehicle while under the influence of alcohol or other intoxicant – Art. 178a Crimi- nal Code
Przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania – art. 189–196 kk	1606	1243	1274	1273	765	Against freedom, freedom of conscien- ce and religion – Art. 189–196 Crimi- nal Code
Przeciwko wolności seksualnej i obyczajności – art. 197–205 kk	191	153	252	219	131	Against sexual freedom and morals – Art. 197–205 Criminal Code
w tym zgwałcenie – art. 197 kk	81	72	116	91	38	of which rape – Art. 197 Criminal Code
Przeciwko rodzinie i opiece – art. 206–211 kk	3149	2210	1816	2625	1294	Against the family and guardianship – Art. 206–211 Criminal Code
w tym znęcanie się nad członkiem rodziny lub inną osobą zależną lub bezradną – art. 207 kk	1818	1258	1228	1327	535	of which cruelty to family member or to other dependent or helpless person – Art. 207 Criminal Code
Przeciwko czci i nietykalności cie- lnej – art. 212–217 kk	130	89	100	142	83	Against good name and personal inte- grity – Art. 212–217 Criminal Code
Przeciwko działalności instytucji państwowych oraz samorządu tery- torialnego – art. 222–231 kk^b	1400	1384	1056	1214	878	Against the activities of state institu- tions and local government – Art. 222–231 Criminal Code^b
w tym:						of which:
Naruszenie nietykalności cielesnej lub czynna napaść na funkcjonariusza publicznego – art. 222 i 223 kk	217	256	203	230	161	Battery or active assault on a public official – Art. 222 and 223 Criminal Code
Wywieranie wpływu na funkcjonariusza publicznego lub na czynności organu ad- ministracji rządowej, samorządowej lub państwowej bądź spowodowanie ciężkiego uszczerbku na zdrowiu funkcjonariusza publicznego podczas wykonywania przez niego czynności służbowych – art. 224 kk .	256	190	146	172	94	Exerting influence on a public official or on the activity of an organ of the gov- ernment administration, local government or State administration, or causing severe harm to the health of a public official dur- ing the performance of official duties – Art. 224 Criminal Code

a W 2010 r. łącznie z prokuratorem. b łącznie z przestępstwami z art. 250a kk (korupcja wyborcza) z rozdziału „Przeciwko wyborom i referendum” oraz z art. 296a (korupcja na stanowisku kierowniczym) i 296b kk (korupcja sportowa) z rozdziału „Przeciwko obrotowi gospodarczemu”.

a In 2010 including prosecutor's office. b Including Art. 250a Criminal Code (corruption concerning elections) in the section “Against election and referendum” and Art. 296a (corruption on the managing post) and 296b Criminal Code (corruption in sport) in the section “Against economic activity”.

TABL. 1 (33).

PRZESTĘPSTWA STWIERDZONE PRZEZ POLICJĘ W ZAKOŃCZONYCH POSTĘPOWANIACH PRZYGOTOWAWCZYCH^a (dok.)ASCERTAINED CRIMES BY THE POLICE IN COMPLETED PREPARATORY PROCEEDINGS^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym w miastach of which urban areas	
Znieważenie funkcjonariusza publicznego albo znieważanie lub poniżanie organu konstytucyjnego RP – art. 226 kk	507	480	373	470	330	Insulting a public official or belittling or insulting a constitutional body of the Republic of Poland – Art. 226 Criminal Code
Przestępstwa korupcyjne – art. 228–231, 250a, 296a i 296b kk	394	423	287	330	284	Corruption – Art. Art. 228–231, 250a, 296a and 296b Criminal Code
Przeciwko wymiarowi sprawiedliwości – art. 232–247 kk	1983	1266	1061	991	508	Against the judiciary – Art. 232–247 Criminal Code
Przeciwko porządkowi publicznemu – art. 252–264 kk	289	331	253	254	143	Against public order– Art. 252–264 Criminal Code
Przeciwko wiarygodności dokumentów – art. 270–277 kk^b	1435	1102	1467	1893	1425	Against the reliability of documents – Art. 270–277 Criminal Code^b
Przeciwko mieniu – art. 278–295 kk^c .... w tym:	21394	15320	14099	13191	9782	Against property – Art. 278–295 Criminal Code^c of which:
Kradzież rzeczy – art. 275 § 1, 278 i 279 ^d kk	7533	4236	3589	2945	2037	Property theft – Art. 275 § 1, 278 and 279 ^d Criminal Code
w tym kradzież samochodu	167	191	149	119	93	of which automobile theft
Kradzież z włamaniem – art. 279 ^e kk	5419	3267	2860	1975	1223	Burglary – Art. 279 ^e Criminal Code
Rozbój – art. 280 kk	686	254	253	178	134	Robbery – Art. 280 Criminal Code
Kradzież rozbójnicza – art. 281 kk	50	39	43	38	33	Theft with assault – Art. 281 Criminal Code
Wymuszenie rozbójnicze – art. 282 kk	108	24	18	23	14	Criminal coercion – Art. 282 Criminal Code
Oszustwo – art. 286 i 287 kk	2460	4617	4539	5515	4554	Fraud – Art. 286 and 287 Criminal Code
Krótkotrwały zabór pojazdu – art. 289 kk	180	83	105	90	41	Wilful short-term theft of automobile – Art. 289 Criminal Code
Przeciwko obrotowi gospodarczemu – art. 296–309 kk^f	441	361	385	277	193	Against economic activity – Art. 296–309 Criminal Code^f
Przeciwko obrotowi pieniędzmi i papierami wartościowymi – art. 310–315 kk .	1031	654	535	615	609	Against money and securities trading – Art. 310–315 kk Criminal Code
Przestępstwa z ustaw szczególnych:						Crimes by specific laws:
o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity Dz.U. z 2016 r. poz. 487)	53	9	6	10	5	on Sobriety and Alcohol Education (uniform text Journal of Laws 2016 item 487)
o prawie autorskim i prawach pokrewnych (jednolity tekst Dz.U. z 2016 r. poz. 666, z późn. zm.)	61	79	35	11	7	on Copyright and Related Laws (uniform text Journal of Laws 2016 item 666, with later amendments)
o przeciwdziałaniu narkomanii – ustawy z dnia 24 IV 1997 r. (tekst jednolity Dz.U. z 2003 r. Nr 24, poz. 198, z późn. zm.) i z dnia 29 VII 2005 r. (tekst jednolity: Dz.U. z 2016 r. poz. 224, z późn. zm.)	1888	1723	1900	1640	1059	on Counteracting Drug Addiction — laws dated 24 IV 1997 (unified text: Journal of Laws 2003 No. 24, item 198, with later amendments) and dated 29 VII 2005 (unified text: Journal of Laws 2016 item 224, with later amendments)
Przestępstwa skarbowe – kks	395	413	395	410	201	Treasury crimes – Penal Fiscal Code
w tym akcyza	370	328	371	357	159	of which excise

a W 2010 r. łącznie z prokuraturą. b Z wyłączeniem kradzieży lub przywłaszczenia dokumentu tożsamości (art. 275 § 1 kk). c łącznie z kradzieżą lub przywłaszczeniem dokumentu tożsamości (art. 275 § 1 kk z rozdziału „Przeciwko wiarygodności dokumentów”). d Wyłącznie w zakresie kradzieży samochodu poprzez włamanie. e Z wyłączeniem kradzieży samochodu poprzez włamanie. f Z wyłączeniem przestępstw korupcyjnych z art. 296a i 296b kk.

Ź r ó d ł o: dane Komendy Głównej Policji.

a In 2010 including prosecutor's office. b Excluding theft or appropriation of identification (Art. 275 § 1 Criminal Code). c Including theft or appropriation of identification (Art. 275 § 1 Criminal Code in the section "Against the reliability of documents"). d Exclusively in regard to automobile theft by burglary. e Excluding automobile theft by burglary. f Excluding corruption under Art. 296a and 296b Criminal Code.

S o u r c e: data of the National Police Headquarters.

TABL. 2 (34). **WSKAŹNIKI WYKRYWALNOŚCI SPRAWCÓW PRZESTĘPSTW STWIERDZONYCH PRZEZ POLICJĘ^a**
RATES OF DETECTABILITY OF DELINQUENTS IN ASCERTAINED CRIMES BY THE POLICE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w %		in %		
OGÓŁEM	72,5	71,0	72,9	77,5	TOTAL
w tym przestępstw ^b :					of which of crimes ^b :
Przeciwko życiu i zdrowiu	89,6	84,5	87,3	86,4	Against life and health
Przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji	99,4	98,8	99,0	98,5	Against public safety and safety of transport
Przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania	96,5	87,1	87,5	89,7	Against freedom, freedom conscience and religion
Przeciwko wolności seksualnej i obyczajności	89,0	83,0	90,1	88,6	Against sexual freedom and morals
Przeciwko rodzinie i opiece	100,0	99,6	99,9	99,8	Against the family and guardianship
Przeciwko czci i nietykalności cielesnej	90,8	71,1	72,0	74,7	Against good name and personal integrity
Przeciwko mieniu ^c	48,5	50,6	53,1	61,3	Against property ^c

a W 2010 r. łącznie z prokuraturą. b Artykuły kodeksu karnego patrz tabl. 1 na str. 88. c Łącznie z kradzieżą lub przywłaszczeniem dokumentu tożsamości (art. 275 § 1 kk z rozdziału „Przeciwko wiarygodności dokumentów”).

Źródło: dane Komendy Głównej Policji.

a In 2010 including prosecutor's office. b See Criminal Code articles table 1 on page 88. c Including theft or appropriation of identification (Art. 275 § 1 Criminal Code in the section "Against the reliability of documents").

Source: data of the National Police Headquarters.

TABL. 3 (35). **WPLYW SPRAW DO SĄDÓW Powszechnych**
INCOMING CASES IN COMMON COURTS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
SĄDY REJONOWE – sądy pierwszej instancji DISTRICT COURTS – courts of first instance					
OGÓŁEM	1262187	2999732	2853678	3107066	TOTAL
w tym sprawy:					of which cases:
Karne z aktami oskarżenia	32238	22620	22198	21297	Criminal with bills of indictment
O wykroczenia z wnioskami o ukaranie	25945	61566	53956	44607	Concerning petty offences with motions for punishment
Pozostałe karne i o wykroczenia ^a	75675	85485	92346	91582	Other criminal and concerning petty offences ^a
Cywilne	989970	2426060	2357334	2558789	Civil
w tym wieczysto-księgowo ^b	153002	177416	172137	168191	of which involving real estate registry ^b
Rodzinne	68169	65885	61641	65686	Family
Z zakresu prawa pracy	3023	3438	3701	2910	Labour law
Z zakresu ubezpieczeń społecznych	1222	2617	1972	1664	Related to social security law
Gospodarcze ^c	42866	332061	260530	320531	Commercial law ^c

a Obejmuje sprawy drugiej instancji, sprawy penitencjarne oraz sprawy, które podlegają rozpatrzeniu przez sąd w myśl innych przepisów niż prawa materialnego. b Łącznie ze zbiorami dokumentów. c Bez spraw rejestrowych.

a Including cases of the second instance, penitentiary cases as well as cases which are subject to court proceedings according to other regulations than substantive law. b Including collections of documents. c Excluding registry cases.

TABL. 3 (35). **WPLYW SPRAW DO SĄDÓW POWSZECHNYCH (dok.)**
INCOMING CASES IN COMMON COURTS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
SĄDY OKRĘGOWE – sądy pierwszej instancji i odwoławcze REGIONAL COURTS – courts of first instance and appeal					
O G Ó Ł E M	39626	43213	46254	44138	T O T A L
w tym sprawy:					of which cases:
Karne z aktami oskarżenia	598	595	543	604	Criminal with bills of indictment
Pozostałe karne i o wyroczenia ^a	18770	19523	19472	20147	Other criminal and concerning petty offences ^a
Cywilne ^b	10995	13633	15323	15107	Cyvil ^b
Z zakresu prawa pracy	638	611	712	571	Labour law
Z zakresu ubezpieczeń społecznych	6678	6387	7469	4725	Related to social security law
Gospodarcze	1752	2464	2735	2984	Commercial law

a Obejmuje sprawy drugiej instancji, sprawy penitencjarne oraz sprawy, które podlegają rozpatrzeniu przez sąd w myśl innych przepisów niż prawa materialnego. b Łącznie ze sprawami rodzinnymi (m.in. o rozwód).

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

a Including cases of the second instance, penitentiary cases as well as cases which are subject to court proceedings according to other regulations than substantive law. b Including family cases (i. a., divorce).

S o u r c e: data of the Ministry of Justice.

TABL. 4 (36). **DOROŚLI SKAZANI PRAWOMOCNIE PRZEZ SĄDY POWSZECHNE
ZA PRZESTĘPSTWA ŚCIGANE Z OSKARŻENIA PUBLICZNEGO**
ADULTS SENTENCED BY COMMON COURTS FOR CRIMES PROSECUTED
ON THE BASIS OF AN INDICTMENT

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	26503	17669	18943	14901	T O T A L
w tym mężczyźni	24602	15828	17012	13243	of which men
w tym za przestępstwa ^a :					of which for crimes ^a :
Przeciwko życiu i zdrowiu	2303	1684	1952	1750	Against life and health
w tym:					of which:
Zabójstwo	47	23	13	26	Homicide
Uszczerbek na zdrowiu, udział w bójce lub pobiciu	1135	754	851	775	Damage to health, participation in violence or assault
Przeciwko bezpieczeństwu w komuni- kacji	9150	3975	4562	3345	Against safety of transport
w tym za prowadzenie pojazdu na dro- dze w stanie nietrzeźwym lub pod wpływem środka odurzającego	8659	3509	3699	2691	of which operating a motor vehicle while under the influence of alcohol or other intoxicant
Przeciwko wolności, wolności sumie- nia i wyznania, wolności seksualnej i obyczajowości	684	571	599	530	Against freedom, freedom con- science and religion, sexual free- dom and morals
w tym zgwałcenie	63	60	58	56	of which rape
Przeciwko rodzinie i opiece	2423	1928	1631	1377	Against the family and custody
w tym znęcanie się nad członkiem rodziny lub inną osobą zależną lub bezzadną	1183	1046	957	854	of which cruelty to family member or to other dependent or helpless person
Przeciwko mieniu	5725	4584	4618	3514	Against property
w tym:					of which:
Kradzież rzeczy	1517	1127	1172	833	Property theft
Kradzież z włamaniem	851	823	796	566	Burglary
Rozbój	444	309	282	155	Robbery

a Artykuły kodeksu karnego patrz tabl. 1 na str. 88.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

a See Criminal Code articles table 1 on page 88.

S o u r c e: data of the Ministry of Justice.

TABL. 5 (37). **ZAŁATWIONE SPRAWY RODZINNE**
RESOLVED FAMILY CASES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	20815	13645	11931	11606	T O T A L
O rozwód	3959	4261	3994	4219	By divorce
O separację	343	220	203	181	By separation
O alimenty	7730	5387	4505	4229	By alimony
Nieletnich ^a :					Concerning juveniles ^a :
w postępowaniu wyjaśniającym w związku z:					in investigation proceedings involving:
demoralizacją	1790	x	x	x	demoralization
czynami karalnymi	3780	x	x	x	punishable acts
na posiedzeniu lub rozprawie w związku z:					at session or hearing involving:
demoralizacją	1181	x	x	x	demoralization
czynami karalnymi	2032	x	x	x	punishable acts
w postępowaniu w sprawach, w których zachodziło podejrzenie:					in investigation of case in which occur suspicion:
demoralizacji	x	1828	1614	1518	of demoralization
popęnienia czynu karalnego	x	1949	1615	1459	of committing punishable acts

a Dane dotyczą osób; od 2014 r. zmieniła się procedura postępowania sądów wobec nieletnich, patrz uwagi ogólne, ust. 9 na str. 86.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

a Data relate to persons; since 2014 changed court proceedings against juveniles, see general notes, item 9 on page 86.

S o u r c e: data of the Ministry of Justice.

TABL. 6 (38). **PODMIOTY W KRAJOWYM REJESTRZE SĄDOWYM^a**
Stan w dniu 31 XII
ENTITIES OF IN THE NATIONAL JUDICIAL REGISTER^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Rejestr Przedsiębiorców:					Register of Entrepreneurs:
Przedsiębiorstwa państwowe	9	3	2	2	State owned enterprises
Przedsiębiorstwa zagraniczne	1	1	1	1	Foreign enterprises
Spółeczno-zawodowe organizacje rolników ^b	91	85	84	80	Professional organizations of farmers ^b
Spółdzielnie	751	784	784	776	Cooperatives
Spółki jawne	1465	1592	1593	1593	Unlimited partnerships
Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością	4473	7619	8819	9702	Limited liability companies
Rejestr Stowarzyszeń, Innych Organizacji Społecznych i Zawodowych, Fundacji i Samodzielnych Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej^c:					Register of Associations, Other Social and Professional Organizations, Foundations and Independent Public Health Care Facilities^c:
Stowarzyszenia ^d	3738	4627	4776	4866	Associations ^d
Związki zawodowe	363	368	380	379	Trade unions
Izby gospodarcze	8	7	7	7	Economic chambers
Rejestr Dłużników Niewypłacalnych ..	18752	30323	31548	32385	Register of Insolvent Debtors

a Sądem rejestrowym prowadzącym Krajowy Rejestr Sądowy na terenie województwa jest Sąd Rejestrowy w Lublinie. b Prowadzące działalność gospodarczą. c Do 2011 r. – „Rejestr Stowarzyszeń, Innych Organizacji Społecznych i Zawodowych, Fundacji i Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej”. d Z wyłączeniem stowarzyszeń kultury fizycznej i związków sportowych.

U w a g a. Rejestr obejmuje także inne podmioty.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

a Register Court in Lublin is register court running National Court Register in lubelskie voivodship. b Conducting economic activity. c Until 2011 – "Register of Associations, Other Social and Professional Organizations, Foundations and Public Health Care Facilities". d Excluding physical education associations and sports associations.

N o t e. Register also included other entities.

S o u r c e: data of the Ministry of Justice.

DZIAŁ V LUDNOŚĆ

Uwagi ogólne

1. Tablice działu opracowano na podstawie:
  - 1) bilansów stanu i struktury ludności na terenie gminy. Bilanse ludności sporządzane są dla okresów międzypisowycych w oparciu o wyniki ostatniego spisu powszechnego, przy uwzględnieniu zmian w danym okresie spowodowanych ruchem naturalnym (urodzenia, zgony) i migracjami ludności (zameldowania i wymeldowania z innych gmin i z zagranicy na pobyt stały oraz czasowy), a także przesunięciami adresowymi ludności z tytułu zmian administracyjnych;
  - 2) rejestrów Ministerstwa Cyfryzacji – o migracjach wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały oraz czasowy (od 2006 r. źródłem danych jest rejestr PESEL – Powszechny Elektroniczny System Ewidencji Ludności);
  - 3) sprawozdawczości urzędów stanu cywilnego – o zarejestrowanych małżeństwach, urodzeniach i zgonach;
  - 4) sprawozdawczości sądów – o prawomocnie orzeczonych rozwodach.
2. Bilans ludności jest opracowywany dla dwóch kategorii zamieszkania – według **krajowej** oraz **międzynarodowej definicji zamieszkania**. Różnica dotyczy kryteriów w zakresie migracji czasowych uwzględnianych w każdym z bilansów – w przypadku:
  - 1) **krajowej definicji zamieszkania** – uwzględniane są migracje czasowe wewnętrzne, tj. różnica między liczbą osób, które czasowo wyjechały z gminy na ponad 3 miesiące (do 2005 r. – ponad 2 miesiące) do innego miejsca w kraju a liczbą osób przybyłych z innego miejsca w kraju na okres ponad 3 miesiące (do 2005 r. – ponad 2 miesiące); do ludności gminy nie są zatem zaliczani imigranci przebywający w Polsce czasowo, natomiast są zaliczani stali mieszkańcy Polski przebywający czasowo za granicą (bez względu na okres ich czasowego przebywania/nieobecności);
  - 2) **międzynarodowej definicji zamieszkania (rezydenci)** – uwzględniane są długookresowe migracje czasowe zarówno wewnętrzne jak

CHAPTER V POPULATION

General notes

1. Chapter tables were compiled on the basis of:
  - 1) the balances of the size and structure of the population in a gmina. Population balances are compiled for periods between censuses on the basis of the last census, taking into account changes in a given period connected with vital statistics (births, deaths) and migration of the population (registering and cancelling registration for permanent as well as temporary residence from other gminas and from abroad) as well as address changes of the population due to changes in the administrative division;
  - 2) the registers of the Ministry of Digital Affairs – on internal and international migration of population for permanent and temporary residence (since 2006 the source of these data is PESEL register – Common Electronic System of Population Register);
  - 3) documentation of Civil Status Offices – regarding registered marriages, births and deaths;
  - 4) documentation of courts – regarding the legally valid decisions in actions for divorce.
2. The balance of the population is being developed for the two categories of residence – according to **national** and **international definition of residence**. The difference concerns the criteria for the migration for temporary stay taken into account in each of the balance sheets – in the case of:
  - 1) **national definition of residence** – includes internal migration for temporary stay, i.e. the difference between the number of persons who temporarily left the gmina for more than 3 months (until 2005 – more than 2 months) to another place in the country and the number of persons who arrived from somewhere else in the country for more than 3 months (until 2005 – more than 2 months). For the population of the gmina therefore are not counted immigrants staying in Poland temporarily, but are counted Polish permanent residents temporarily staying abroad (regardless of the period of their temporary presence / absence);
  - 2) **the international definition of residence (residents)** – includes long-term temporary migration both – internal and international, i.e.

i zagraniczne, tj. różnica między liczbą osób, które wyjechały z gminy na co najmniej 12 miesięcy do innego miejsca w kraju lub za granicę a liczbą osób przybyłych do gminy z innego miejsca w kraju lub z zagranicy (imi-granci bez karty stałego pobytu) na co najmniej 12 miesięcy. Do rezydentów gminy zalicza się zatem wszystkie osoby mieszkające lub zamierzające mieszkać na jej terenie nie krócej niż 1 rok. Rezydenci (ludność rezydująca) to kategoria stanu ludności opracowana na potrzeby statystyki międzynarodowej zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1260/2013 z dnia 20 XI 2013 r. w sprawie statystyk europejskich w dziedzinie demografii.

Prezentowane w dziale dane o ludności i w zakresie współczynników demograficznych opracowano zgodnie z krajową definicją zamieszkania – z wyjątkiem tabl. 31, 32, która dotyczy rezydentów.

3. Dane o ludności, a także współczynniki demograficzne oraz przeliczenia na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.) opracowano przy przyjęciu liczby ludności zbilansowanej:

– dla lat 2000–2009 – w oparciu o wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 (dla lat 2000–2002 zastosowano podział administracyjny kraju obowiązujący według stanu w dniu 31 XII 2002 r.; dla pozostałych lat – każdorazowy podział administracyjny),

– od 2010 r. – w oparciu o wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011 (dla lat 2010 i 2011 zastosowano podział administracyjny z dnia 31 XII 2011 r.).

4. Przez ludność w wieku produkcyjnym rozumie się ludność w wieku zdolności do pracy. Dla mężczyzn przyjęto wiek 18–64 lata, dla kobiet 18–59 lat. Wśród ludności w wieku produkcyjnym wyróżnia się ludność w wieku **mobilnym**, tj. w wieku 18–44 lata i **niemobilnym**, tj. mężczyźni – 45–64 lata, kobiety – 45–59 lat. Przez ludność w wieku **nieprodukcyjnym** rozumie się ludność w wieku **przedprodukcyjnym**, tj. do 17 lat oraz ludność w wieku **poprodukcyjnym**, tj. mężczyźni – 65 lat i więcej, kobiety – 60 lat i więcej.

5. **Mediana wieku** (wiek środkowy) ludności jest parametrem wyznaczającym granicę wieku, którą połowa ludności już przekroczyła, a druga połowa jeszcze nie osiągnęła.

6. Dane o **ruchu naturalnym ludności** w podziale terytorialnym opracowano:

– małżeństwa – według miejsca zameldowania na pobyt stały męża przed ślubem (w przypadku gdy mąż przed ślubem mieszkał za granicą, przyjmuje się miejsce zameldowania żony przed ślubem);

the difference between the number of persons who left the gmina for at least 12 months to another place in the country or abroad and the number of persons who arrived to the community from elsewhere in the country or from abroad (immigrants without residence card) for at least 12 months. For residents of the gmina, therefore, are included all persons living or intending to live in the area of gmina for not less than 1 year. Residents (resident population) are the category of the state population developed for international statistics in accordance with Regulation of the European Parliament and of the Council (EU) No. 1260/2013 of 20 XI 2013 on European statistics on demography.

Presented in the section data on the population in terms of demographic rates are developed according to the national definition of residence – with the exception of table 31, 32, which relate to the residents.

3. Data about population as well as demographic rates and indicators per capita (per 1000 of population etc.) was prepared assuming the number of population balanced on:

– for 2000–2009 – the basis of results of the Population and Housing Census 2002 (for 2000–2002 there was applied the administrative division of the country obligatory as of 31 XII 2002; for remaining years – on administrative division in force at a given moment),

– since 2010 – the basis of results of the Population and Housing Census 2011 (for 2010–2011 was applied the administrative division of the country obligatory as of 31 XII 2011).

4. The **working age population** refers to males, aged 18–64, and females, aged 18–59. In this category the age groups of **mobility** (i.e. 18–44) and **non-mobility** (i.e. 45–64 for males and 45–59 for females) are distinguished. The **non-working age population** is defined as the **pre-working age population**, i.e., up to the age of 17 and the **post-working age population**, i.e., 65 and more for males and 60 and more for females.

5. **Median age** of population is a parameter determining border of age, which half of population has already exceeded and second half has not reached yet.

6. Data regarding the **vital statistics** according to territorial division were compiled as follows:

– marriages – according to the husband's place of permanent residence before the marriage (in cases when the husband lived abroad before the marriage, the wife's place of residence before the marriage is used);

- separacje – według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo (w przypadku gdy osoba wnosząca powództwo mieszka za granicą, przyjmuje się miejsce zamieszkania współmałżonka; w przypadku zgodnego wniosku stron przyjmuje się miejsce zamieszkania męża);
- rozwody – według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo (w przypadku gdy osoba wnosząca powództwo mieszka za granicą, przyjmuje się miejsce zamieszkania współmałżonka);
- urodzenia – według miejsca zameldowania na pobyt stały matki noworodka;
- zgony – według miejsca zameldowania na pobyt stały osoby zmarłej.

Współczynniki reprodukcji ludności:

- **współczynnik dzietności** oznacza liczbę dzieci, które urodziłaby przeciętnie kobieta w ciągu całego okresu rozrodczego (15–49 lat) przy założeniu, że w poszczególnych fazach tego okresu rodziłaby z intensywnością obserwowaną w badanym roku, tzn. przy przyjęciu cząstkowych współczynników płodności z tego okresu za niezmiennie,
- **współczynnik reprodukcji brutto** przedstawia liczbę córek urodzonych przeciętnie przez kobietę przy założeniu, że kobieta w wieku rozrodczym będzie rodzić z częstością, jaką charakteryzują się wszystkie kobiety rodzące w roku, dla którego oblicza się współczynnik reprodukcji (niezmiennie współczynniki płodności),
- **współczynnik dynamiki demograficznej** jest to stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów w danym okresie.

Przyrost naturalny ludności stanowi różnicę między liczbą urodzeń żywych i zgonów w danym okresie.

7. Przez niemowlęta rozumie się dzieci w wieku poniżej 1 roku.

8. Przeciętne dalsze trwanie życia wyraża średnią liczbę lat, jaką ma jeszcze do przeżycia osoba w wieku x lat, przy założeniu stałego poziomu umieralności z okresu, dla którego opracowano tablice trwania życia.

9. Prognoza ludności do 2050 r. opracowana została w 2014 r. na podstawie stanu wyjściowego ludności z dnia 31 XII 2013 r. oraz założeń dotyczących tendencji w dzietności, umieralności i migracjach zagranicznych.

10. Prognoza gospodarstw domowych do 2050 r. została opracowana w 2016 r. na podstawie wyników narodowych spisów powszechnych ludności i mieszkań z lat 2002 i 2011 w zakresie liczby i struktury gospodarstw domowych oraz założeń dotyczących tendencji w kształtowaniu się procesów demograficznych,

- separations – according to the plaintiff's place of residence (in case when person filling petition residing aboard, place of residence of a spouse has been taken; in cases unanimous petition of both of persons – residence of husband is used);
- divorces – according to the plaintiff's place of residence (in case when person filling petition residing aboard, place of residence of a spouse has been taken);
- births – according to the mother's place of permanent residence;
- deaths – according to the place of permanent residence of the deceased.

Reproduction rates:

- **total fertility rate** refers to the number of children which would be born to the average woman during the course of her entire reproductive period (15–49 years of age) assuming that in particular phases of this period she would give births with an intensity observed during a given year, i.e., in assuming age specific fertility rates for this period to be constant,
- **gross reproduction rate** refers to the number of daughters which would be born to the average woman assuming that a woman during her reproductive age will give births with an intensity which is characteristic for all women giving births in the year for which the reproduction rate is calculated (constant fertility rates),
- **demographic dynamics rate** is the ratio of the number of live births to the number of deaths in a given period.

Natural increase of the population accounts for the difference between the number of live births and deaths in a given period.

7. Infant is a child under the age of 1.

8. Life expectancy is expressed by the average number of years that a person at the exact age x still has to live, assuming a fixed mortality level from the period for which life expectancy tables were compiled.

9. Population projection until 2050 calculated in 2014 on the basis of population number and structure as of 31 XII 2013 as well as assumption concerning fertility, mortality and international migration .

10. The households projection until 2050 was calculated in 2016 on the basis of the results of the population and housing censuses in 2002 and 2011 in terms of the number and composition of households and assumptions about trends in the development of demographic, social and economic processes in Poland, especially under the pro-

społecznych i ekonomicznych zachodzących w Polsce, szczególnie wynikających z zachowań prorodzinnych i promażeńskich osób młodych, które uczestniczą w procesie formowania się rodzin i tworzenia nowych gospodarstw domowych.

11. Dane o migracjach ludności opracowano na podstawie informacji o zameldowaniach na pobyt stały. Informacje te nie uwzględniają zmian adresu w obrębie tej samej gminy (miasta), z wyjątkiem gmin miejsko-wiejskich, dla których został zachowany podział na tereny miejskie i wiejskie.

Napływ ludności obejmuje zameldowania na pobyt stały, odpływ – wymeldowania ze stałego miejsca zamieszkania.

12. Współczynniki dotyczące ruchu naturalnego i migracji ludności w podziale terytorialnym obliczono jako iloraz liczby faktów określonego rodzaju i liczby ludności według stanu w dniu 30 VI (do 2009 r. – zameldowanej na pobyt stały).

family and pro-marriage behavior patterns of young people who participate in the formation of families and the creation of new households.

11. Data regarding migration of the population were compiled on the basis of information regarding the registration for permanent residence. This information does not include changes of address within the same gmina (town), with the exception of urban-rural gminas for which the division into urban and rural areas has been kept.

The inflow of the population includes registrations of arrivals for permanent residence, outflow – registrations of departures from permanent residence.

12. Rates concerning vital statistics and migration of the population according to territorial division were calculated as the ratio of the number of defined events to the number of population as of 30 VI (to 2009 – registered for permanent residence).

TABL. 1 (39). **LUDNOŚĆ^a**
POPULATION^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
STAN W DNIU 30 VI AS OF 30 VI					
OGÓŁEM	2181608	2143221	2135715	2129260	TOTAL
mężczyźni	1057770	1038758	1034911	1031865	males
kobiety	1123838	1104463	1100804	1097395	females
Miasta	1015293	990832	991586	989744	Urban areas
Wieś	1166315	1152389	1144129	1139516	Rural areas
STAN W DNIU 31 XII AS OF 31 XII					
OGÓŁEM	2178611	2139726	2133340	2126317	TOTAL
na 1 km ²	87	85	85	85	per 1 km ²
w miastach % ludności ogółem	46,5	46,2	46,4	46,5	in urban areas in % of total population
mężczyźni	1056351	1037052	1033740	1030453	males
kobiety	1122260	1102674	1099600	1095864	females
na 100 mężczyzn	106	106	106	106	per 100 males
Miasta	1013036	988034	989469	988365	Urban areas
Wieś	1165575	1151692	1143871	1137952	Rural areas

a Na podstawie bilansów.

a Based on balances.

TABL. 2 (40). **LUDNOŚĆ W WIEKU PRODUKCYJNYM I NIEPRODUKCYJNYM**
Stan w dniu 31 XII
WORKING AND NON-WORKING AGE POPULATION
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
OGÓŁEM	2178611	2139726	2133340	2126317	TOTAL
W wieku przedprodukcyjnym ...	419121	382720	378515	376198	Pre-working age
mężczyźni	214608	195914	193587	192363	males
kobiety	204513	186806	184928	183835	females
Miasta	178284	166284	166083	166315	Urban areas
mężczyźni	91023	84952	84742	84813	males
kobiety	87261	81332	81341	81502	females
Wieś	240837	216436	212432	209883	Rural areas
mężczyźni	123585	110962	108845	107550	males
kobiety	117252	105474	103587	102333	females

TABL. 2 (40). **LUDNOŚĆ W WIEKU PRODUKCYJNYM I NIEPRODUKCYJNYM (dok.)**
Stan w dniu 31 XII
WORKING AND NON-WORKING AGE POPULATION (cont.)
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
W wieku produkcyjnym	1377527	1328014	1314738	1299079	Working age
w tym w wieku mobilnym	864972	839133	830734	820212	of which of mobility age
mężczyźni	724858	708369	702621	695622	males
w tym w wieku mobilnym	443632	431420	427535	422291	of which of mobility age
kobiety	652669	619645	612117	603457	females
w tym w wieku mobilnym	421340	407713	403199	397921	of which of mobility age
Miasta	666491	615480	608402	598925	Urban areas
mężczyźni	337888	319074	316590	312570	males
kobiety	328603	296406	291812	286355	females
Wieś	711036	712534	706336	700154	Rural areas
mężczyźni	386970	389295	386031	383052	males
kobiety	324066	323239	320305	317102	females
W wieku poprodukcyjnym	381963	428992	440087	451040	Post-working age
mężczyźni	116885	132769	137532	142468	males
kobiety	265078	296223	302555	308572	females
Miasta	168261	206270	214984	223125	Urban areas
mężczyźni	49667	61883	65201	68551	males
kobiety	118594	144387	149783	154574	females
Wieś	213702	222722	225103	227915	Rural areas
mężczyźni	67218	70886	72331	73917	males
kobiety	146484	151836	152772	153998	females
LUDNOŚĆ W WIEKU NIEPRODUKCYJNYM NA 100 OSÓB W WIEKU PRODUKCYJNYM	58	61	62	64	NON-WORKING AGE POPULATION PER 100 PERSONS OF WORKING AGE
mężczyźni	46	46	47	48	males
kobiety	72	78	80	82	females

TABL. 3 (41). **LUDNOŚĆ WEDŁUG PŁCI I WIEKU**
Stan w dniu 31 XII
POPULATION BY SEX AND AGE
As of 31 XII

WIEK AGE	2010	2015	2016	2017					
				ogółem grand total	w tym mężczyźni of which males	miasta urban areas		wieś rural areas	
						razem total	w tym mężczyźni of which males	razem total	w tym mężczyźni of which males
OGÓŁEM ... TOTAL	2178611	2139726	2133340	2126317	1030453	988365	465934	1137952	564519
0— 2 lata ..... years	69207	58131	58376	59543	30342	27883	14101	31660	16241
3— 6	84899	87105	83349	80771	41133	36586	18666	44185	22467
7—12	131105	127587	130045	131746	67302	56957	29014	74789	38288
13—15	76432	63876	62077	60481	31078	25140	12954	35341	18124
16—18	88534	70654	68035	66153	34000	29509	14993	36644	19007
19—24	198754	169599	162468	154771	78921	60660	30636	94111	48285
25—29	183703	160874	157932	155459	80444	68710	34923	86749	45521
30—34	167785	174157	172418	168144	87299	82350	41913	85794	45386
35—39	150309	162656	163550	165736	85519	80929	40908	84807	44611
40—44	133365	147214	150999	153606	78616	72915	36356	80691	42260
45—49	138153	130769	131905	134372	67878	61174	29941	73198	37937
50—54	160680	134595	132415	130483	64875	59326	27703	71157	37172
55—59	156737	154570	149587	143003	69569	68909	31083	74094	38486
60—64	125685	147892	149501	151402	71009	78424	34192	72978	36817
65—69	81680	115831	122374	126693	55790	66331	27864	60362	27926
70—74	77567	72995	75775	82847	33741	42128	16973	40719	16768
75—79	68621	65384	65212	63307	23586	29696	11045	33611	12541
80 lat i więcej ... and more	85395	95837	97322	97800	29351	40738	12669	57062	16682

TABL. 4 (42). **MIASTA I LUDNOŚĆ W MIASTACH**
Stan w dniu 31 XII
TOWNS AND URBAN POPULATION
As of 31 XII

GRUPY MIAST WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI GROUPS OF TOWNS BY NUMBER OF POPULATION		Miasta Towns	Ludność w miastach Urban population	
			w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	w % ogółu ludności in % of total population
OGÓŁEM	2010	42	1013036	46,5
TOTAL	2015	43	988034	46,2
	2016	46	989469	46,4
	2017	47	988365	46,5
Poniżej 2000		4	6023	0,3
Below				
2000— 4999		17	50021	2,4
5000— 9999		6	45012	2,1
10000— 19999		10	160562	7,6
20000— 49999		6	201665	9,5
50000— 99999		3	185232	8,7
100000—199999		—	—	—
200000 i więcej		1	339850	16,0
and more				

TABL. 5 (43). **GMINY ZAMIESZKANE PRZEZ LUDNOŚĆ WIEJSKĄ**
Stan w dniu 31 XII
GMINAS AND RURAL POPULATION
As of 31 XII

GRUPY GMIN WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI WIEJSKIEJ GROUPS OF GMINAS BY NUMBER OF RURAL POPULATION		Gminy ^a Gminas ^a	Ludność na wsi Rural population	
			w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	w % ogółu ludności in % of total population
OGÓŁEM	2010	193	1165575	53,5
TOTAL	2015	193	1151692	53,8
	2016	193	1143871	53,6
	2017	193	1137952	53,5
Poniżej 2000		1	1661	0,1
Below				
2000— 4999		91	346062	16,3
5000— 6999		58	342601	16,1
7000— 9999		25	206177	9,7
10000 i więcej		18	241451	11,4
and more				

a Wiejskie i miejsko-wiejskie.

a Rural and urban-rural gminas.

TABL. 6 (44). **MEDIANA WIEKU LUDNOŚCI WEDŁUG PŁCI**
MEDIAN POPULATION AGE BY SEX

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
OGÓŁEM	37,8	39,9	40,3	40,6	TOTAL
mężczyźni	35,7	37,9	38,3	38,7	males
kobiety	40,2	42,0	42,4	42,7	females
Miasta	38,2	40,8	41,3	41,7	Urban areas
mężczyźni	35,7	38,4	38,9	39,3	males
kobiety	40,9	43,3	43,8	44,2	females
Wieś	37,5	39,0	39,4	39,7	Rural areas
mężczyźni	35,6	37,5	37,8	38,2	males
kobiety	39,6	40,7	41,0	41,3	females

TABL. 7 (45). **RUCH NATURALNY LUDNOŚCI**
VITAL STATISTICS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Małżeństwa Marriages		Separacje Sepa- rations	Rozwody Divorces	Urodzenia żywe Live births	Zgony Deaths		Przyrost naturalny Natural increase
	ogółem total	w tym wyzna- niowe ^a of which religious ^a				ogółem total	w tym niemowląt of which infants	

W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH
IN ABSOLUTE NUMBERS

OGÓŁEM	2010	13302	9872	150	2483	22635	23037	106	-402
TOTAL	2015	10749	7382	77	3432	19715	22816	74	-3101
	2016	10654	7474	82	3129	19666	22284	69	-2618
	2017	10568	7533	83	3347	20898	23427	97	-2529
Miasta	2010	6163	4317	87	1646	10279	8834	54	1445
Urban areas	2015	4831	3054	40	2093	9300	9049	33	251
	2016	4836	3238	52	1898	9135	9103	34	32
	2017	4783	3161	52	2047	9623	9667	40	-44
Wieś	2010	7139	5555	63	837	12356	14203	52	-1847
Rural areas	2015	5918	4328	37	1339	10415	13767	41	-3352
	2016	5818	4236	30	1231	10531	13181	35	-2650
	2017	5785	4372	31	1300	11275	13760	57	-2485

NA 1000 LUDNOŚCI^b
PER 1000 POPULATION^b

OGÓŁEM	2010	6,10	4,53	6,88	1,14	10,38	10,56	4,68	-0,18
TOTAL	2015	5,02	3,44	3,59	1,60	9,20	10,65	3,75	-1,45
	2016	4,99	3,50	3,84	1,47	9,21	10,43	3,51	-1,23
	2017	4,96	3,54	3,90	1,57	9,81	11,00	4,64	-1,19
Miasta	2010	6,07	4,25	8,56	1,62	10,12	8,70	5,25	1,42
Urban areas	2015	4,88	3,08	4,04	2,11	9,39	9,13	3,55	0,25
	2016	4,88	3,27	5,24	1,91	9,21	9,18	3,72	0,03
	2017	4,83	3,19	5,25	2,07	9,72	9,77	4,16	-0,04
Wieś	2010	6,12	4,76	5,40	0,73	10,59	12,18	4,21	-1,58
Rural areas	2015	5,14	3,76	3,21	1,16	9,04	11,95	3,94	-2,91
	2016	5,09	3,70	2,62	1,08	9,20	11,52	3,32	-2,32
	2017	5,08	3,84	2,72	1,14	9,89	12,08	5,06	-2,18

a Ze skutkami cywilnymi. b W przypadku: separacji — na 100 tys. ludności; zgonów niemowląt — na 1000 urodzeń żywych.

a With civil law consequences. b In case of: separations — data are presented per 100 thous. population; infant deaths — per 1000 live births.

TABL. 8 (46). **MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE I ROZWIĄZANE**
MARRIAGES CONTRACTED AND DISSOLVED

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Małżeństwa zawarte Marriages contracted	Małżeństwa rozwiązane Marriages dissolved						Różnica między małżeństwami zawartymi a rozwiązanymi ^a Difference between contracted and dissolved marriages ^a
		ogółem total	przez śmierć by death ^{of}		przez rozwód ^b by divor- ce ^b	ogółem total	w tym przez rozwód of which by divorce	
			męża husband	żony wife				
OGÓŁEM 2010	13302	11987	7213	2291	2483	23,2	4,8	-1102
TOTAL 2015	10749	12281	6683	2166	3432	24,3	6,8	-3023
2016	10654	11968	6660	2179	3129	23,8	6,2	-2499
2017	10568	12397	6733	2317	3347	24,8	6,7	-3173
Miasta 2010	6163	5567	2909	1012	1646	23,2	6,9	-852
Urban areas 2015	4831	5829	2755	981	2093	25,1	9,0	-2176
2016	4836	5707	2808	1001	1898	24,8	8,2	-1875
2017	4783	5943	2811	1085	2047	26,0	9,0	-2106
Wieś 2010	7139	6420	4304	1279	837	23,2	3,0	-250
Rural areas 2015	5918	6452	3928	1185	1339	23,7	4,9	-846
2016	5818	6261	3852	1178	1231	23,0	4,5	-624
2017	5785	6454	3922	1232	1300	23,8	4,8	-1067

a Po uwzględnieniu salda migracji zagranicznych na pobyt stały osób pozostających w stanie małżeńskim.
b W podziale na miasta i wieś nie uwzględniono rozwodów orzeczonych z powództwa osób zamieszkałych za granicą.

a After considering net international migration for permanent residence of married persons. b Data by urban and rural areas exclude divorces in which both spouses were living abroad at the moment of filing petition for divorce.

TABL. 9 (47). **MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE WEDŁUG WIEKU NOWOŻEŃCÓW W 2017 R.**
MARRIAGES CONTRACTED BY AGE OF BRIDEGROOMS AND BRIDES IN 2017

MĘŻCZYŹNI W WIEKU MALES AT AGE	Ogółem Total	Kobiety w wieku Females at age							60 lat i więcej and more
		19 lat i mniej and less	20—24	25—29	30—34	35—39	40—49	50—59	
OGÓŁEM TOTAL									
OGÓŁEM	10568	168	2946	4641	1533	543	443	173	121
GRAND TOTAL									
19 lat i mniej	26	13	11	1	—	1	—	—	—
Under 20 years									
20—24	1451	106	1099	222	18	5	1	—	—
25—29	4630	41	1479	2819	261	24	6	—	—
30—34	2566	7	302	1313	796	125	22	1	—
35—39	900	—	47	233	335	217	67	1	—
40—49	549	1	8	46	109	148	214	19	4
50—59	241	—	—	6	13	18	105	87	12
60 lat i więcej	205	—	—	1	1	5	28	65	105
and more									
W tym wyznaniowe^a	7533	73	2282	3779	1002	229	103	38	27
Of which church or religious marriages^a									
19 lat i mniej	9	6	3	—	—	—	—	—	—
Under 20 years									
20—24	1071	46	835	180	10	—	—	—	—
25—29	3859	21	1206	2436	182	11	3	—	—
30—34	1844	—	207	997	561	74	5	—	—
35—39	502	—	27	141	206	103	25	—	—
40—49	167	—	4	25	39	41	54	2	2
50—59	36	—	—	—	4	—	13	17	2
60 lat i więcej	45	—	—	—	—	—	3	19	23
and more									
MIASTA URBAN AREAS									
RAZEM	4783	43	1007	2144	845	311	246	110	77
TOTAL									
19 lat i mniej	9	3	5	1	—	—	—	—	—
Under 20 years									
20—24	462	24	344	82	10	1	1	—	—
25—29	1917	11	500	1241	142	19	4	—	—
30—34	1331	4	128	661	450	73	14	1	—
35—39	482	—	27	129	173	118	34	1	—
40—49	307	1	3	27	64	84	115	10	3
50—59	153	—	—	2	6	14	64	61	6
60 lat i więcej	122	—	—	1	—	2	14	37	68
and more									

a Ze skutkami cywilnymi.
a With civil law consequences.

TABL. 9 (47). **MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE WEDŁUG WIEKU NOWOŻEŃCÓW W 2017 R. (dok.)**
 MARRIAGES CONTRACTED BY AGE OF BRIDEGROOMS AND BRIDES
 IN 2017 (cont.)

MĘZCZYŹNI W WIEKU MALES AT AGE	Ogółem Total	Kobiety w wieku Females at age							
		19 lat i mniej and less	20—24	25—29	30—34	35—39	40—49	50—59	60 lat i więcej and more
MIASTA (dok.) URBAN AREAS (cont.)									
W tym wyznaniowe^a	3161	16	730	1675	531	123	54	19	13
Of which church or religious marriages ^a									
19 lat i mniej	3	2	1	—	—	—	—	—	—
Under 20 years									
20—24	311	10	235	60	6	—	—	—	—
25—29	1537	4	392	1034	95	9	3	—	—
30—34	927	—	86	491	309	38	3	—	—
35—39	252	—	14	73	97	54	14	—	—
40—49	89	—	2	17	23	22	23	1	1
50—59	18	—	—	—	1	—	9	7	1
60 lat i więcej	24	—	—	—	—	—	2	11	11
and more									
WIEŚ RURAL AREAS									
RAZEM	5785	125	1939	2497	688	232	197	63	44
TOTAL									
19 lat i mniej	17	10	6	—	—	1	—	—	—
Under 20 years									
20—24	989	82	755	140	8	4	—	—	—
25—29	2713	30	979	1578	119	5	2	—	—
30—34	1235	3	174	652	346	52	8	—	—
35—39	418	—	20	104	162	99	33	—	—
40—49	242	—	5	19	45	64	99	9	1
50—59	88	—	—	4	7	4	41	26	6
60 lat i więcej	83	—	—	—	1	3	14	28	37
and more									
W tym wyznaniowe^a	4372	57	1552	2104	471	106	49	19	14
Of which church or religious marriages ^a									
19 lat i mniej	6	4	2	—	—	—	—	—	—
Under 20 years									
20—24	760	36	600	120	4	—	—	—	—
25—29	2322	17	814	1402	87	2	—	—	—
30—34	917	—	121	506	252	36	2	—	—
35—39	250	—	13	68	109	49	11	—	—
40—49	78	—	2	8	16	19	31	1	1
50—59	18	—	—	—	3	—	4	10	1
60 lat i więcej	21	—	—	—	—	—	1	8	12
and more									

a Ze skutkami cywilnymi.

a With civil law consequences.

TABL. 10 (48). **MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE WEDŁUG POPRZEDNIEGO STANU CYWILNEGO NOWOŻEŃCÓW W 2017 R.**
 MARRIAGES CONTRACTED BY PREVIOUS MARITAL STATUS OF BRIDEGROOMS AND BRIDES IN 2017

POPRZEDNI STAN CYWILNY MĘŻCZYŹN PREVIOUS MARITAL STATUS OF MALES	Ogółem Total	Poprzedni stan cywilny kobiet Previous marital status of females		
		panny single	wdowy widows	rozwidzione divorced
OGÓŁEM TOTAL				
OGÓŁEM	10568	9461	160	947
GRAND TOTAL				
Kawalerowie	9480	8980	57	443
Single				
Wdowcy	108	23	46	39
Widowers				
Rozwiedzeni	980	458	57	465
Divorced				
MIASTA URBAN AREAS				
RAZEM	4783	4150	76	557
TOTAL				
Kawalerowie	4129	3865	24	240
Single				
Wdowcy	65	15	26	24
Widowers				
Rozwiedzeni	589	270	26	293
Divorced				
WIEŚ RURAL AREAS				
RAZEM	5785	5311	84	390
TOTAL				
Kawalerowie	5351	5115	33	203
Single				
Wdowcy	43	8	20	15
Widowers				
Rozwiedzeni	391	188	31	172
Divorced				

TABL. 12 (50). **SEPARACJE ORZECZONE WEDŁUG WIEKU MAŁŻONKÓW W MOMENCIE WNIESIENIA POWÓDZTWA W 2017 R. (dok.)**
SEPARATIONS ADJUDICATED BY AGE A OF SPOUSES AT THE MOMENT OF FILING PETITION FOR A SEPARATION IN 2017 (cont.)

MĘŻCZYŹNI W WIEKU MALES AT AGE	Ogółem Total	Kobiety w wieku Females at age						60 lat i więcej and more
		24 lat i mniej and less	25—29	30—34	35—39	40—49	50—59	

W TYM MIASTO
OF WHICH URBAN AREAS

RAZEM	52	1	4	5	7	18	12	5
TOTAL								
24 i mniej and less	1	1	—	—	—	—	—	—
25—29	2	—	1	1	—	—	—	—
30—34	5	—	3	2	—	—	—	—
35—39	6	—	—	2	3	1	—	—
40—49	18	—	—	—	3	13	2	—
50—59	15	—	—	—	1	3	10	1
60 lat i więcej and more	5	—	—	—	—	1	—	4

TABL. 13 (51). **SEPARACJE ORZECZONE WEDŁUG LICZBY MAŁOLETNIICH DZIECI^a W MAŁŻENSTWIE**
SEPARATIONS ADJUDICATED BY THE NUMBER OF UNDERAGE CHILDREN^a IN THE MARRIAGE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
OGÓŁEM	150	77	82	83	TOTAL
separacje małżeństw:					separations:
Bez dzieci	62	39	38	41	Marriages without children
Z dziećmi	88	38	44	42	Marriages with children
o liczbie dzieci:					by number of children:
1	43	20	20	22	1
2	31	15	20	14	2
3	10	1	4	6	3
4 i więcej	4	2	—	—	4 and more

a Poniżej 18 lat.

a Below age 18.

TABL. 14 (52). **ROZWODY WEDŁUG WIEKU MAŁŻONKÓW W MOMENCIE WNIESIENIA
 POWÓDZTWA W 2017 R.**
 DIVORCES BY AGE OF SPOUSES AT THE MOMENT OF FILING PETITION
 FOR DIVORCE IN 2017

MĘŻCZYŹNI W WIEKU MALES AT AGE	Ogółem Total	Kobiety w wieku Females at age							
		19 lat i mniej	20—24	25—29	30—34	35—39	40—49	50—59	60 lat i więcej and more
OGÓŁEM TOTAL									
OGÓŁEM GRAND TOTAL	3347	7	139	526	712	652	844	349	118
19 lat i mniej Under 20 years	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20—24	51	4	37	9	1	—	—	—	—
25—29	324	2	71	213	36	2	—	—	—
30—34	632	1	25	227	314	61	4	—	—
35—39	686	—	5	61	267	299	52	2	—
40—49	1010	—	—	16	88	275	600	28	3
50—59	477	—	1	—	6	11	177	262	20
60 lat i więcej and more	167	—	—	—	—	4	11	57	95
MIASTA URBAN AREAS									
RAZEM TOTAL	2047	2	65	309	421	402	532	241	75
19 lat i mniej Under 20 years	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20—24	23	—	18	5	—	—	—	—	—
25—29	182	1	30	128	23	—	—	—	—
30—34	381	1	12	130	193	42	3	—	—
35—39	431	—	5	40	156	198	30	2	—
40—49	626	—	—	6	46	156	396	19	3
50—59	301	—	—	—	3	6	95	184	13
60 lat i więcej and more	103	—	—	—	—	—	8	36	59
WIEŚ RURAL AREAS									
RAZEM TOTAL	1300	5	74	217	291	250	312	108	43
19 lat i mniej Under 20 years	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20—24	28	4	19	4	1	—	—	—	—
25—29	142	1	41	85	13	2	—	—	—
30—34	251	—	13	97	121	19	1	—	—
35—39	255	—	—	21	111	101	22	—	—
40—49	384	—	—	10	42	119	204	9	—
50—59	176	—	1	—	3	5	82	78	7
60 lat i więcej and more	64	—	—	—	—	4	3	21	36

TABL. 15 (53). **ROZWODY WEDŁUG LICZBY MAŁOLETNICH DZIECI^a W MAŁŻEŃSTWIE**
DIVORCES BY THE NUMBER OF UNDERAGE CHILDREN^a IN THE MARRIAGE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	2483	3432	3129	3347	T O T A L
rozwoy małżeństw:					divorces:
Bez dzieci	944	1385	1205	1330	Marriages without children
Z dziećmi	1539	2047	1924	2017	Marriages with children
o liczbie dzieci:					by number of children:
1	999	1303	1160	1203	1
2	433	608	623	682	2
3	87	106	105	105	3
4 i więcej	20	30	36	27	4 and more
MIASTA	1646	2093	1898	2047	URBAN AREAS
rozwoy małżeństw:					divorces:
Bez dzieci	658	900	771	848	Marriages without children
Z dziećmi	988	1193	1127	1199	Marriages with children
o liczbie dzieci:					by number of children:
1	676	781	700	748	1
2	254	350	358	379	2
3	51	50	56	62	3
4 i więcej	7	12	13	10	4 and more
WIEŚ	837	1339	1231	1300	RURAL AREAS
rozwoy małżeństw:					divorces:
Bez dzieci	286	485	434	482	Marriages without children
Z dziećmi	551	854	797	818	Marriages with children
o liczbie dzieci:					by number of children:
1	323	522	460	455	1
2	179	258	265	303	2
3	36	56	49	43	3
4 i więcej	13	18	23	17	4 and more

a Poniżej 18 lat.

a Below the age 18.

TABL. 16 (54). **URODZENIA**
BIRTHS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015 ^a	2016 ^a	2017 ^a			SPECIFICATION
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
Urodzenia żywe	22635	19715	19666	20898	9623	11275	Live births
chłopcy	11724	10127	9982	10633	4857	5776	males
dziewczęta	10911	9588	9684	10265	4766	5499	females
Małżeńskie	19484	16072	16158	17300	7768	9532	Legitimate
chłopcy	10099	8267	8192	8815	3894	4921	males
dziewczęta	9385	7805	7966	8485	3874	4611	females
Pozamałżeńskie	3151	3643	3508	3598	1855	1743	Illegitimate
chłopcy	1625	1860	1790	1818	963	855	males
dziewczęta	1526	1783	1718	1780	892	888	females
Urodzenia martwe	90	52	44	52	17	35	Live still births

a Dane w zakresie urodzeń martwych oraz podziału na urodzenia małżeńskie i pozamałżeńskie zostały oszacowane.
a Data on stillbirths and on births divided into legitimate and illegitimate were estimated, see general notes.

TABL. 17 (55). **URODZENIA ŻYWE WEDŁUG KOLEJNOŚCI URODZENIA DZIECKA^a**
ORAZ WIEKU MATKI
LIVE BIRTHS BY BIRTH ORDER^a AND AGE OF MOTHER

LATA YEARS WIEK MATKI AGE OF MOTHER	Ogółem Total	Kolejność urodzenia dziecka u matki Birth order					6 i dalsze and over
		1	2	3	4	5	

W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH
IN ABSOLUTE NUMBERS

OGÓŁEM	2010	22635	10958	7980	2404	774	255	263
TOTAL	2015	19715	9187	7294	2211	645	212	153
	2016	19666	8823	7609	2305	576	219	134
	2017	20898	8683	8466	2711	643	234	161
19 lat i mniej		494	445	46	3	–	–	–
Under 20 years								
20–24		2874	1977	786	86	19	4	2
25–29		6921	3584	2669	535	93	27	13
30–34		7014	2027	3502	1122	234	84	45
35–39		2983	564	1293	766	214	83	63
40–44		591	77	168	196	80	36	34
45 lat i więcej		21	9	2	3	3	–	4
and more								

a W podziale według kolejności urodzenia dziecka nie uwzględniono urodzeń o nieustalonej kolejności urodzenia
a Data on the number of births by order exclude cases in which birth order is unknown.

TABL. 17 (55). **URODZENIA ŻYWE WEDŁUG KOLEJNOŚCI URODZENIA DZIECKA^a**
ORAZ WIEKU MATKI (dok.)
 LIVE BIRTHS BY BIRTH ORDER^a AND AGE OF MOTHER (cont.)

LATA YEARS WIEK MATKI AGE OF MOTHER	Ogółem Total	Kolejność urodzenia dziecka u matki				Birth order		
		1	2	3	4	5	6 i dalsze and over	
W ODSETKACH IN PERCENT								
OGÓŁEM	2010	100,0	48,4	35,3	10,6	3,4	1,1	1,2
TOTAL	2015	100,0	46,6	37,0	11,2	3,3	1,1	0,8
	2016	100,0	44,9	38,7	11,7	2,9	1,1	0,7
	2017	100,0	41,5	40,5	13,0	3,1	1,1	0,8
19 lat i mniej		100,0	90,1	9,3	0,6	–	–	–
Under 20 years								
20—24		100,0	68,8	27,3	3,0	0,7	0,1	0,1
25—29		100,0	51,8	38,6	7,7	1,3	0,4	0,2
30—34		100,0	28,9	49,9	16,0	3,3	1,2	0,6
35—39		100,0	18,9	43,3	25,7	7,2	2,8	2,1
40—44		100,0	13,0	28,4	33,2	13,5	6,1	5,8
45 lat i więcej		100,0	42,9	9,5	14,3	14,3	–	19,0
and more								

a W podziale według kolejności urodzenia dziecka nie uwzględniono urodzeń o nieustalonej kolejności urodzenia.
 a Data on the number of births by order exclude cases in which birth order is unknown.

TABL. 18 (56). **PŁODNOŚĆ KOBIET I WSPÓŁCZYNNIKI REPRODUKЦИИ LUDNOŚCI**
 FEMALE FERTILITY AND REPRODUCTION RATES OF POPULATION

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017		
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
Płodność — urodzenia żywe na 1000 kobiet w wieku lat: Fertility — live births per 1000 women aged:						
15—49 ^{ab}	42,44	38,80	39,08	41,96	41,46	42,39
15—19 ^a	13,88	11,27	10,04	9,07	7,51	10,27
20—24	55,81	43,87	41,37	43,53	38,52	46,76
25—29	93,92	84,37	86,69	91,58	87,45	95,08
30—34	73,13	73,47	77,01	85,57	87,30	83,83
35—39	31,11	32,37	32,93	37,41	38,48	36,35
40—44	7,07	7,40	7,10	7,95	8,06	7,84
45—49 ^b	0,23	0,37	0,40	0,32	0,36	0,29
Współczynniki: Rates:						
Dzietności ogólnej	1,367	1,257	1,271	1,372	1,330	1,400
Total fertility						
Reprodukcji brutto	0,659	0,611	0,626	0,674	0,659	0,683
Gross reproduction						
Dynamiki demograficznej	0,983	0,864	0,883	0,892	0,995	0,819
Demographic dynamics						

a, b Łącznie z urodzeniami z matek w wieku: a – poniżej 15 lat, b – 50 lat i więcej.
 a, b Including births from mothers aged: a – below 15, b – 50 and more.

TABL. 19 (57). ZGONY WEDŁUG PŁCI I WIEKU ZMARŁYCH
DEATHS BY SEX AND AGE OF DECEASED

LATA YEARS WIEK ZMARŁYCH AGE OF DECEASED	Ogółem Grand total	Męż- czyźni Males	Kobiety Females	Miasta Urban areas			Wieś Rural areas		
				razem total	męż- czyźni males	kobiety females	razem total	męż- czyźni males	kobiety females
W LICZBACH BEZWZGLEDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS									
OGÓŁEM 2010	23037	12303	10734	8834	4659	4175	14203	7644	6559
TOTAL 2015	22816	11908	10908	9049	4681	4368	13767	7227	6540
..... 2016	22284	11696	10588	9103	4756	4347	13181	6940	6241
..... 2017	23427	11963	11464	9667	4818	4849	13760	7145	6615
0 lat years	97	53	44	40	24	16	57	29	28
1—4	13	10	3	6	5	1	7	5	2
5—9	15	7	8	8	4	4	7	3	4
10—14	11	7	4	5	3	2	6	4	2
15—19	41	26	15	19	13	6	22	13	9
20—24	94	77	17	32	28	4	62	49	13
25—29	98	77	21	37	32	5	61	45	16
30—34	151	117	34	61	44	17	90	73	17
35—39	229	187	42	98	81	17	131	106	25
40—44	322	240	82	163	109	54	159	131	28
45—49	469	370	99	205	152	53	264	218	46
50—54	710	548	162	311	218	93	399	330	69
55—59	1299	964	335	534	366	168	765	598	167
60—64	1851	1333	518	866	572	294	985	761	224
65—69	2317	1516	801	1099	672	427	1218	844	374
70—74	2059	1241	818	963	528	435	1096	713	383
75—79	2530	1342	1188	1088	564	524	1442	778	664
80—84	3579	1556	2023	1415	611	804	2164	945	1219
85 lat i więcej and more	7542	2292	5250	2717	792	1925	4825	1500	3325

NA 100 TYS. LUDNOŚCI DANEJ PŁCI I GRUPY WIEKU
PER 100 THOUS. POPULATION OF GIVEN SEX AND AGE GROUP

OGÓŁEM 2010	1056	1163	955	870	971	780	1218	1322	1115
TOTAL 2015	1065	1146	988	913	1002	834	1195	1264	1126
..... 2016	1043	1130	962	918	1017	829	1152	1223	1082
..... 2017	1100	1159	1045	977	1032	927	1208	1264	1152
0 ^a lat years	464	498	429	416	494	336	506	502	509
1—4	17	25	8	17	27	6	17	23	10
5—9	14	12	15	16	16	17	11	10	13
10—14	11	13	8	11	13	9	10	13	7
15—19	37	45	28	39	53	25	35	40	29
20—24	70	112	26	61	106	15	75	116	32
25—29	63	95	28	53	89	14	71	99	39
30—34	89	132	41	73	103	41	104	159	42
35—39	139	220	53	122	199	43	155	239	62
40—44	211	308	110	226	304	149	198	312	73
45—49	352	551	150	339	515	171	363	579	131
50—54	540	838	245	518	778	290	559	882	203
55—59	888	1357	445	751	1145	430	1017	1530	462
60—64	1230	1889	648	1106	1676	666	1365	2090	626
65—69	1861	2773	1147	1691	2459	1133	2048	3087	1163
70—74	2595	3845	1738	2405	3279	1817	2789	4407	1657
75—79	3943	5632	2946	3645	5089	2792	4203	6103	3079
80—84	7082	9372	5962	6447	8221	5539	7570	10304	6279
85 lat i więcej and more	16217	18451	15403	15035	16045	14656	16968	20037	15871

a Na 100 tys. urodzeń żywych.
a Per 100 thous. live births

TABL. 20 (58). **ZGONY WEDŁUG WYBRANYCH PRZYCZYN^a**
DEATHS BY SELECTED CAUSES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Miasta	Wieś
	Total	Males	Females	Urban Areas	Rural Areas
na 100 tys. ludności per 100 thous. population					
OGÓŁEM 2010	1056	1163	955	870	1218
TOTAL 2015	1065	1146	988	913	1194
..... 2016	1043	1130	962	918	1152
w tym: of which:					
Choroby zakaźne i pasożytnicze ..... Infectious and parasitic diseases	2	3	1	2	2
w tym gruźlica i następstwa gruźlicy ..... of which tuberculosis and sequelae of tuberculosis	1	2	0	1	1
Nowotwory ..... Neoplasms	250	299	203	257	243
w tym nowotwory złośliwe ..... of which malignant neoplasms	243	291	197	251	235
w tym: of which:					
nowotwór złośliwy żołądka ..... malignant neoplasm of stomach	11	15	8	11	12
nowotwór złośliwy trzustki ..... malignant neoplasm of pancreas	10	10	10	12	9
nowotwór złośliwy tchawicy, oskrzela i płuca ..... malignant neoplasm of trachea, bronchus	58	86	31	60	56
nowotwór złośliwy sutki u kobiet ..... malignant neoplasm of female breast	14	–	28	16	13
nowotwór złośliwy szyjki macicy ..... malignant neoplasm of cervix uter	3	–	5	4	2
nowotwór złośliwy gruczołu krokowego ..... malignant neoplasm of prostate	14	29	–	13	15
białaczka ..... leukemia	7	8	6	6	7
Zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odży- wienia i przemiany metabolicznej ..... Endocrine, nutritional and metabolic diseases	17	17	18	16	18
w tym cukrzyca ..... of which diabetes mellitus	17	16	18	16	18
Choroby układu nerwowego i narządów zmysłów ..... Diseases of the nervous system and sense organs	12	11	13	12	12

a Zgodnie z Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych (X Rewizja).

a In accordance with the "International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems (ICD — 10 Revision)".

TABL. 20 (58). **ZGONY WEDŁUG WYBRANYCH PRZYCZYŃ^a (dok.)**
 DEATHS BY CAUSES^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Mężczyźni Males	Kobiety Females	Miasta Urban Areas	Wieś Rural Areas
	na 100 tys. ludności per 100 thous. population				
Choroby układu krążenia ..... Diseases of the circulatory system	530	499	559	438	609
w tym: of which:					
choroba nadciśnieniowa ..... hypertensive diseases	4	3	4	3	4
choroba niedokrwienna serca ..... ischemic heart disease	70	72	68	65	74
w tym ostry zawał serca ..... of which acute myocardial infarction	22	27	17	22	22
choroby naczyń mózgowych ..... diseases of cerebrovascular	68	66	70	56	79
miażdżycy ..... atherosclerosis	146	105	186	109	178
Choroby układu oddechowego ..... Diseases of the respiratory system	45	57	33	37	52
Choroby układu trawiennego ..... Diseases of the digestive system	27	37	18	28	27
w tym choroby wątroby ..... of which liver diseases	17	27	8	19	16
Stany rozpoczynające się w okresie okołoporodowym . Conditions originating in the perinatal period	2	3	1	2	2
Wady rozwojowe wrodzone ^Δ ..... Congenital anomalies ^Δ	2	2	1	2	1
Objawy i stany niedokładnie określone ^Δ ..... Symptoms and ill-defined conditions ^Δ	108	120	97	87	126
Urazy i zatrucia według zewnętrznej przyczyny ..... Injuries and poisonings by external cause	47	80	15	35	57
w tym: of which:					
wypadki komunikacyjne ..... transport accidents	9	15	4	7	11
samobójstwa ..... intentional self-harm	17	30	3	12	21

^a Zgodnie z Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych (X Rewizja).

^a In accordance with the "International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems (ICD — 10 Revision)".

TABL. 21 (59). **ZGONY NIEMOWLĄT WEDŁUG PŁCI I WIEKU**
INFANT DEATHS BY SEX AND AGE

LATA YEARS WIEK ZMARŁYCH AGE OF DECEASED	Ogółem Total	Chłopcy Males	Dziew- częta Fe- males	Miasta <i>Urban areas</i>			Wieś <i>Rural areas</i>		
				razem	chłopcy males	dziew- częta females	razem	chłopcy males	dziew- częta females
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS									
OGÓŁEM 2010	106	65	41	54	28	26	52	37	15
TOTAL 2015	74	46	28	33	19	14	41	27	14
..... 2016	69	46	23	34	26	8	35	20	15
..... 2017	97	53	44	40	24	16	57	29	28
0 dni / days	29	16	13	11	8	3	18	8	10
1 – 6.....	19	13	6	11	8	3	8	5	3
7 – 29 dni / days	14	6	8	2	1	1	12	5	7
1 – 11 miesięcy / months ..	35	18	17	16	7	9	19	11	8
NA 100 TYS. URODZEŃ ŻYWYCH PER 100 THOUS. OF LIVE BIRTHS OF EACH SEX									
OGÓŁEM 2010	468	554	376	525	528	522	421	576	253
TOTAL 2015	375	454	292	355	403	306	394	499	280
..... 2016	351	461	238	372	559	178	332	375	289
..... 2017	464	498	429	416	494	336	506	502	509
0 dni / days	139	150	127	114	165	63	160	139	182
1 – 6.....	91	122	58	114	165	63	71	87	55
7–29 dni / days	67	56	78	21	21	21	106	87	127
1 – 11 miesięcy / months ..	167	169	166	166	144	189	169	190	145

TABL. 22 (60). **ZGONY NIEMOWLĄT WEDŁUG WYBRANYCH PRZYCZYŃ^a**
INFANT DEATHS BY SELECTED CAUSES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	Chłopcy Males	Dziew- częta Females	Miasta Urban areas	Wieś Rural areas	
		w liczbach bezwzględ- nych in absolute numbers	na 100 tys. urodzeń żywych per 100 thous. live births				
OGÓŁEM 2010		106	466	552	374	523	419
TOTAL 2015		74	375	454	292	355	394
..... 2016		69	351	461	238	372	332
w tym: of which:							
Stany rozpoczynające się w okresie okołoporodowym		41	208	270	145	186	228
Conditions originating in the preinatal period							
w tym zaburzenia związane z okresem trwania ciąży i rozwojem płodu		29	147	170	124	120	171
of which disorders related to length of gestation and fetal growth							
Wady rozwojowe wrodzone ^Δ		23	117	150	83	164	76
Congenital anomalies ^Δ							
w tym wrodzone wady serca		8	41	50	31	66	19
of which congenital malformation of heart							

^a Zgodnie z Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych (X Rewizja).

^a In accordance with the "International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems (ICD — 10 Revision)".

TABL. 23 (61). **ZAMACHY SAMOBÓJCZE^a ZAREJESTROWANE PRZEZ POLICJĘ**
SUICIDES^a REGISTERED BY POLICE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	2017	SPECIFICATION
OGÓŁEM	502	465	557	TOTAL
w tym dokonane	351	341	331	of which committed
Miasta	219	192	244	Urban areas
Wieś	283	273	313	Rural areas
Wiek samobójców:				Age of suicidal persons:
12 lat i mniej	1	–	4	12 and less
13–18	25	20	26	13–18
19–24	57	47	55	19–24
25–29	44	36	56	25–29
30–49	168	174	202	30–49
50–69	166	145	183	50–69
70 lat i więcej	38	36	31	70 and more

a Usiłowane i dokonane; w podziale według wieku nie uwzględniono samobójców o nieustalonym wieku.

Źródło: dane Krajowego Systemu Informacji Policji (KSIP).

a Attempted and committed; data by age of suicidal persons exclude cases for which age is unknown.

Source: data of the National Police Information System (KSIP).

TABL. 24 (62). **PRZECIĘTNE DALSZE TRWANIE ŻYCIA**
LIFE EXPECTANCY

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Przeciętna liczba lat dalszego trwania życia dla osób w wieku lat Life expectancy at age specified					
	0	15	30	45	60	
MEŻCZYŹNI MALES						
OGÓŁEM	2010	71,2	56,9	42,7	29,3	18,0
TOTAL	2015	73,3	58,8	44,4	30,7	18,8
	2016	73,6	59,1	44,8	31,0	19,1
	2017	73,6	59,1	44,8	31,0	19,2
Miasta		74,8	60,4	46,0	32,2	20,2
Urban areas						
Wieś		72,6	58,1	43,8	30,0	18,4
Rural areas						
KOBIETY FEMALES						
OGÓŁEM	2010	81,0	66,5	51,7	37,2	23,7
TOTAL	2015	82,4	67,7	52,9	38,3	24,6
	2016	82,7	68,0	53,2	38,6	24,8
	2017	82,2	67,7	52,9	38,3	24,6
Miasta		82,3	67,7	52,9	38,3	24,7
Urban areas						
Wieś		82,1	67,6	52,9	38,3	24,4
Rural areas						

TABL. 25 (63). **PROGNOZA LUDNOŚCI DO 2050 R.**
Stan w dniu 31 XII
POPULATION PROJECTION UNTIL 2050
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2020	2030	2040	2050	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M w tys.	2096,5	1995,8	1862,5	1710,6	T O T A L in thous.
mężczyźni	1017,3	969,7	906,8	838,6	males
kobiety	1079,2	1026,1	955,6	872,0	females
Miasta	962,2	896,3	813,1	723,2	Urban areas
mężczyźni	452,5	419,8	381,1	341,9	males
kobiety	509,8	476,5	432,0	381,3	females
Wieś.....	1134,3	1099,4	1049,3	987,4	Rural areas
mężczyźni	564,8	549,8	525,7	496,7	males
kobiety	569,4	549,6	523,6	490,7	females
W wieku przedprodukcyjnym w tys.	360,8	305,8	259,1	227,0	Pre-working age in thous.
mężczyźni	184,8	157,1	133,2	116,7	males
kobiety	176,0	148,6	125,9	110,3	females
Miasta	154,4	126,7	104,7	91,0	Urban areas
mężczyźni	79,0	65,2	53,8	46,8	males
kobiety	75,4	61,5	50,8	44,2	females
Wieś.....	206,4	179,0	154,4	136,0	Rural areas
mężczyźni	105,8	91,9	79,3	69,9	males
kobiety	100,6	87,1	75,1	66,1	females
W wieku produkcyjnym w tys.	1253,5	1148,5	1009,3	822,6	Working age in thous.
mężczyźni	673,8	618,0	557,4	461,4	males
kobiety	579,7	530,5	451,8	361,2	females
Miasta	567,2	503,3	427,6	330,8	Urban areas
mężczyźni	296,6	263,4	230,5	180,6	males
kobiety	270,7	239,9	197,2	150,2	females
Wieś.....	686,3	645,2	581,6	491,8	Rural areas
mężczyźni	377,2	354,6	327,0	280,8	males
kobiety	309,0	290,6	254,6	211,0	females
W wieku poprodukcyjnym w tys.	482,2	541,5	594,1	661,0	Post-working age in thous.
mężczyźni	158,7	194,6	216,2	260,5	males
kobiety	323,5	347,0	377,9	400,5	females
Miasta	240,6	266,3	280,8	301,4	Urban areas
mężczyźni	76,9	91,2	96,8	114,5	males
kobiety	163,7	175,1	184,0	186,9	females
Wieś.....	241,6	275,2	313,3	359,6	Rural areas
mężczyźni	81,8	103,3	119,4	146,0	males
kobiety	159,8	171,9	193,9	213,6	females
LUDNOŚĆ W WIEKU NIEPRODUKCYJNYM NA 100 OSÓB W WIEKU PRODUKCYJNYM.....	67	74	85	108	NON-WORKING AGE POPULATION PER 100 PERSONS OF WORKING AGE
mężczyźni	51	57	63	82	males
kobiety.....	86	93	112	141	females

TABL. 26 (64). **PROGNOZA GOSPODARSTW DOMOWYCH DO 2050 R.**
Stan w dniu 31 XII
HOUSEHOLDS PROJECTION UNTIL 2050
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050	SPECIFICATION
GOSPODARSTWA DOMOWE w tys. HOUSEHOLDS in thous.								
OGÓŁEM	786,1	814,6	829,7	791,9	745,8	713,4	686,9	TOTAL
Miasta	407,4	416,3	414,5	393,5	363,5	341,3	325,7	Urban areas
Wieś	378,6	398,3	415,1	398,3	382,2	372,1	361,2	Rural areas
PRZECIĘTNA LICZBA OSÓB W GOSPODARSTWIE DOMOWYM AVERAGE NUMBER OF PERSONS IN HOUSEHOLD								
OGÓŁEM	2,6	2,5	2,4	2,4	2,5	2,5	2,5	TOTAL
Miasta	2,3	2,2	2,1	2,1	2,2	2,2	2,2	Urban areas
Wieś	3,0	2,8	2,6	2,7	2,7	2,7	2,7	Rural areas

TABL. 27 (65). **MIGRACJE WEWNĘTRZNE I ZAGRANICZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY**
INTERNAL AND INTERNATIONAL MIGRATION OF POPULATION
FOR PERMANENT RESIDENCE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Napływ ^a Inflow ^a				Odływ ^b Outflow ^b				Saldo migracji Net migration
	ogółem total	z miast from urban areas	ze wsi from rural areas	z zagranicy from abroad	ogółem total	do miast to urban areas	na wieś to rural areas	za granicę to abroad	
W LICZBACH BEZWZGLEDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS									
OGÓŁEM 2010	21071	10482	10168	421	25976	12782	12735	459	-4905
TOTAL 2015 ^c	18983	9248	9735	x	23797	12246	11551	x	-4814
2016	19238	9162	9427	649	23305	11694	11347	264	-4067
2017	19782	9338	9824	620	24513	12778	11456	279	-4731
Miasta	8278	3214	4826	238	13306	5916	7062	328	-5028
Urban areas 2015 ^c	7818	2824	4994	x	11694	5306	6388	x	-3876
2016	7964	2758	4817	389	11398	4992	6267	139	-3434
2017	8548	2954	5223	371	11863	5358	6360	145	-3315
Wieś	12793	7268	5342	183	12670	6866	5673	131	123
Rural areas 2015 ^c	11165	6424	4741	x	12103	6940	5163	x	-938
2016	11274	6404	4610	260	11907	6702	5080	125	-633
2017	11234	6384	4601	249	12650	7420	5096	134	-1416
NA 1000 LUDNOŚCI PER 1000 POPULATION									
OGÓŁEM 2010	9,66	4,80	4,66	0,19	11,91	5,86	5,84	0,21	-2,25
TOTAL 2015 ^c	8,86	4,32	4,54	x	11,10	5,71	5,39	x	-2,25
2016	9,01	4,29	4,41	0,30	10,91	5,48	5,31	0,12	-1,90
2017	9,29	4,39	4,61	0,29	11,51	6,00	5,38	0,13	-2,22
Miasta	8,15	3,17	4,75	0,23	13,11	5,83	6,96	0,32	-4,95
Urban areas 2015 ^c	7,89	2,85	5,04	x	11,80	5,36	6,45	x	-3,91
2016	8,03	2,78	4,86	0,39	11,49	5,03	6,32	0,14	-3,46
2017	8,64	2,98	5,28	0,37	11,99	5,41	6,43	0,15	-3,35
Wieś	10,97	6,23	4,58	0,16	10,86	5,89	4,86	0,11	0,11
Rural areas 2015 ^c	9,69	5,57	4,11	x	10,50	6,02	4,48	x	-0,81
2016	9,85	5,60	4,03	0,23	10,41	5,86	4,44	0,11	-0,55
2017	9,86	5,60	4,04	0,22	11,10	6,51	4,47	0,12	-1,24

a Zameldowania. b Wymeldowania. c Tylko migracje wewnętrzne.
a Registrations. b Cancelled registrations. c Only internal migration.

TABL. 28 (66).

MIGRACJE WEWNĘTRZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY WEDŁUG KIERUNKÓW

INTERNAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE BY DIRECTION

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Napływ ^a Inflow ^a			Odpływ ^b Outflow ^b		
	ogółem total	z tego samego województwa from the same voivodship	z innych województw from other voivodships	ogółem total	do tego samego województwa to the same voivodship	do innych województw to other voivodships

W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH
IN ABSOLUTE NUMBERS

OGÓŁEM ..... TOTAL	2010	20650	17218	3432	25517	17218	8299
	2015	18983	16084	2899	23797	16084	7713
	2016	18589	15675	2914	23041	15675	7366
	2017	19162	16180	2982	24234	16180	8054
Miasta ..... Urban areas	2010	8040	6268	1772	12978	8167	4811
	2015	7818	6213	1605	11694	7327	4367
	2016	7575	6005	1570	11259	7226	4033
	2017	8177	6561	1616	11718	7285	4433
Wieś ..... Rural areas	2010	12610	10950	1660	12539	9051	3488
	2015	11165	9871	1294	12103	8757	3346
	2016	11014	9670	1344	11782	8449	3333
	2017	10985	9619	1366	12516	8895	3621

NA 1000 LUDNOŚCI
PER 1000 POPULATION

OGÓŁEM ..... TOTAL	2010	9,47	7,89	1,57	11,70	7,89	3,80
	2015	8,86	7,50	1,35	11,10	7,50	3,60
	2016	8,70	7,34	1,36	10,79	7,34	3,45
	2017	9,00	7,60	1,40	11,38	7,60	3,78
Miasta ..... Urban areas	2010	7,92	6,17	1,75	12,78	8,04	4,74
	2015	7,89	6,27	1,62	11,80	7,39	4,41
	2016	7,64	6,06	1,58	11,35	7,29	4,07
	2017	8,26	6,63	1,63	11,84	7,36	4,48
Wieś ..... Rural areas	2010	10,81	9,39	1,42	10,75	7,76	2,99
	2015	9,69	8,57	1,12	10,50	7,60	2,90
	2016	9,63	8,45	1,17	10,30	7,38	2,91
	2017	9,64	8,44	1,20	10,98	7,81	3,18

a Zameldowania. b Wymeldowania.

a Registrations. b Cancelled registrations.

TABL. 29 (67). **MIGRACJE WEWNĘTRZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY WEDŁUG PŁCI I WIEKU MIGRANTÓW**
INTERNAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE BY SEX AND AGE OF MIGRANTS

WIEK MIGRANTÓW AGE OF MIGRANTS	Napływ ^a Inflow ^a			Odpływ ^b Outflow ^b			Saldo migracji Net migration		
	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety females	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety females	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety Females
OGÓŁEM ... 2010	20650	9262	11388	25517	11246	14271	-4867	-1984	-2883
TOTAL									
2015	18983	8746	10237	23797	10946	12851	-4814	-2200	-2614
2016	18589	8772	9817	23041	10753	12288	-4452	-1981	-2471
2017	19162	8983	10179	24234	11254	12980	-5072	-2271	-2801
0— 4 lata ..... years	1926	981	945	2380	1204	1176	-454	-223	-231
5— 9	1519	793	726	1699	903	796	-180	-110	-70
10—14	858	440	418	961	490	471	-103	-50	-53
15—19	720	339	381	817	379	438	-97	-40	-57
20—24	1358	417	941	1704	543	1161	-346	-126	-220
25—29	3176	1253	1923	4542	1743	2799	-1366	-490	-876
30—34	2789	1335	1454	4066	1927	2139	-1277	-592	-685
35—39	2122	1104	1018	2764	1452	1312	-642	-348	-294
40—44	1267	681	586	1521	847	674	-254	-166	-88
45—49	681	375	306	809	447	362	-128	-72	-56
50—54	570	296	274	628	328	300	-58	-32	-26
55—59	536	262	274	539	247	292	-3	15	-18
60—64	576	274	302	608	271	337	-32	3	-35
65 lat i więcej ..... and more	674	433	631	754	473	723	-80	-40	-92

a Zameldowania. b Wymeldowania.
a Registrations. b Cancelled registrations.

TABL. 30 (68).

MIGRACJE ZAGRANICZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY WEDŁUG PŁCI I WIEKU MIGRANTÓW

INTERNATIONAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE BY SEX AND AGE OF MIGRANTS

WIEK MIGRANTÓW AGE OF MIGRANTS	Imigranci Immigrants			Emigranci Emigrants			Saldo migracji Net migration		
	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety females	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety females	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety Females
OGÓŁEM ...2010	421	289	132	459	221	238	-38	68	-106
TOTAL									
2016	649	351	298	264	141	123	385	210	175
2017	620	319	301	279	141	138	341	178	163
0— 4 lata ..... years	285	139	146	16	4	12	269	135	134
5— 9	58	26	32	31	18	13	27	8	19
10—14	20	13	7	20	13	7	—	—	—
15—19	9	7	2	19	13	6	-10	-6	-4
20—24	18	6	12	21	12	9	-3	-6	3
25—29	34	17	17	31	13	18	3	4	-1
30—34	39	24	15	38	19	19	1	5	-4
35—39	40	23	17	30	10	20	10	13	-3
40—44	29	17	12	33	18	15	-4	-1	-3
45—49	19	6	13	18	10	8	1	-4	5
50—54	22	12	10	12	5	7	10	7	3
55—59	13	8	5	4	3	1	9	5	4
60—64	15	8	7	4	1	3	11	7	4
65 lat i więcej ..... and more	19	13	6	2	2	—	17	11	6

Uwaga. Brak danych o migracjach zagranicznych za 2015 r.

Note. No data available on international migration for 2015.

TABL. 31 (69). **REZYDENCI**
Stan w dniu 31 XII
USUAL RESIDENCE POPULATION
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M w tys.	2156,6	2118,5	2112,8	2105,4	T O T A L in thous.
mężczyźni w tys.	1045,9	1027,0	1024,0	1020,6	males in thous.
kobiety: w tys.	1110,7	1091,6	1088,8	1084,9	female: in thous.
na 100 mężczyzn	106	106	106	106	per 100 males
Miasta: w tys.	999,5	978,1	980,0	978,7	Urban areas: in thous.
w % ogółu ludności rezydującej	46,3	46,2	46,4	46,5	in % of total usual residence population
Wieś: w tys.	1157,1	1140,4	1132,7	1126,8	Rural areas: in thous.
w % ogółu ludności rezydującej	53,7	53,8	53,6	53,6	in % of total usual residence population

TABL. 32 (70). **REZYDENCI W WIEKU PRODUKCYJNYM I NIEPRODUKCYJNYM**
Stan w dniu 31 XII
WORKING AND NON-WORKING AGE USUAL RESIDENCE POPULATION
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w tys. in thous.				
O G Ó Ł E M	2156,6	2118,5	2112,8	2105,4	T O T A L
W wieku przedprodukcyjnym	415,9	379,8	375,9	373,8	Pre-working age
Miasta	176,2	163,0	163,1	163,3	Urban areas
mężczyźni	90,0	83,4	83,3	83,4	males
kobiety	86,2	79,6	79,8	79,9	females
Wieś	239,7	216,8	212,9	210,5	Rural areas
mężczyźni	123,0	111,0	109,0	107,8	males
kobiety	116,7	105,7	103,9	102,8	females
W wieku produkcyjnym	1359,2	1310,7	1297,8	1281,9	Working age
w tym w wieku mobilnym	849,9	826,1	818,4	807,9	of which of mobility age
Miasta	655,2	609,3	602,7	593,1	Urban areas
mężczyźni	332,6	315,6	313,3	309,2	males
w tym w wieku mobilnym	201,7	191,7	190,4	187,6	of which of mobility age
kobiety	322,7	293,7	289,4	283,9	females
w tym w wieku mobilnym	200,5	189,1	187,2	184,6	of which of mobility age
Wieś	703,9	701,3	695,1	688,8	Rural areas
mężczyźni	383,5	384,3	381,1	378,1	males
w tym w wieku mobilnym	234,8	233,6	231,3	228,9	of which of mobility age
kobiety	320,4	317,0	314,0	310,7	females
w tym w wieku mobilnym	212,8	211,8	209,5	206,9	of which of mobility age
W wieku poprodukcyjnym	381,5	428,1	439,0	449,8	Post-working age
Miasta	168,0	205,8	214,3	222,3	Urban areas
mężczyźni	49,6	61,8	65,0	68,3	males
kobiety	118,4	144,0	149,3	154,0	females
Wieś	213,5	222,3	224,7	227,5	Rural areas
mężczyźni	67,1	70,7	72,2	73,8	males
kobiety	146,3	151,6	152,5	153,6	females

TABL. 33 (71). **KOŚCIOŁY I ZWIĄZKI WYZNANIOWE W 2017 R.**
Stan w końcu roku
CHURCHES AND RELIGIOUS ASSOCIATIONS IN 2017
End of year

KOŚCIOŁY I ZWIĄZKI WYZNANIOWE CHURCHES AND RELIGIOUS ASSOCIATIONS	Wierni, wyznawcy Adherents, faithful	Duchowni Clergy	Jednostki kościelne ^a Church units ^a
Kościół Katolicki Catholic Church			
Kościół Rzymskokatolicki ^b	2202619	2364	705
Kościół Neounicki	124	1	1
Starokatolickie Old Catholic			
Kościół Polskokatolicki	3537	12	17
Kościół Starokatolicki Mariawitów	77	1	3
Kościół Katolicki Mariawitów	106	1	2
Prawosławne Orthodox			
Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny ^c	12500	43	31
Protestanckie i tradycji protestanckiej Protestant and Protestant-tradition			
Kościół Chrześcijan Baptystów	247	2	4
Kościół Adwentystów Dnia Siódmego	447	3	8
Kościół Boży w Chrystusie	36	3	1
Kościół Chrześcijan Wiary Ewangelicznej	226	14	14
Kościół Zielonoświątkowy	1180	23	14
Zrzeszenie Wolnych Badaczy Pisma Świętego	323	31	9
Świecki Ruch Misyjny „Epifania”	125	19	6
Nowoapostolski Kościół w Polsce	116	–	3
Kościół Chrystusowy w RP	455	20	3
Kościół Wolnych Chrześcijan	32	2	1
Kościół Ewangelicznych Chrześcijan	232	6	5
Kościół Jezusa Chrystusa w Werbkowicach ^d	30	3	1
Kościół Boży w Polsce	80	7	2
Islamskie Muslim			
Muzułmański Związek Religijny.....	60	1	–
Liga muźmańska w RP ^d	500	2	1
Dalekiego Wschodu Far Eastern Religions			
Buddyjski Związek Diamentowej Drogi Linii Karma Kagyū ^e	82	–	3
Związek Buddyjski Bencien Karma Kamtsang	96	–	–
Misja Buddyjska Trzy Schronienia w Polsce ^f	150	2	2
Instytut Wiedzy o Tożsamości „Misja Czaitanii”.....	155	15	1
Inne Other			
Świadkowie Jehowy w Polsce	8428	584	94
Kościół Jezusa Chrystusa Świętych w Dniach Ostatnich .	71	4	1

a Obejmują m.in.: parafie, zbory, gminy wyznaniowe, ośrodki. b Dane dotyczą diecezji: lubelskiej, siedleckiej i zamojsko-lubaczowskiej. c Dane dotyczą diecezji lubelsko-chełmskiej. d Dane dotyczą 2010 r. e Dane dotyczą 2011 r. f Dane dotyczą 2008 r.

a Including, among others, parishes, congregations, religious communities, centres. b Data concern dioceses: lubelska, siedlecka and zamojsko-lubaczowska c Data concern lubelsko-chełmska diocese. d Data concern year 2010. e Data concern year 2011. f Data concern year 2008.

DZIAŁ VI RYNEK PRACY

Uwagi ogólne

Aktywność ekonomiczna ludności

1. Dane zawarte w tabl. 1, 2 opracowano na podstawie reprezentacyjnego **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL)**, przeprowadzanego w cyklu kwartalnym metodą obserwacji ciągłej, tj. aktywność ekonomiczną bada się w każdym tygodniu w ciągu całego kwartału. Badaniem objęte są osoby **w wieku 15 lat i więcej**, będące członkami gospodarstw domowych w wylosowanych mieszkaniach, z wyjątkiem osób nieobecnych 12 miesięcy i więcej, jeżeli ich nieobecność nie wynikała z charakteru wykonywanej pracy. Gospodarstwo domowe oznacza zespół osób spokrewnionych lub spowinowacanych, a także niespokrewnionych, mieszkających razem i utrzymujących się wspólnie. Badanie nie obejmuje gospodarstw domowych w obiektach zbiorowego zakwaterowania.

Dane BAEL od 2010 r. uogólniono na podstawie bilansów ludności opracowywanych przy wykorzystaniu wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011. Dane te nie są w pełni porównywalne z wynikami badań dla okresów wcześniejszych, publikowanymi w poprzednich edycjach Rocznika.

2. Podstawowe kryterium podziału na aktywnych zawodowo i biernych zawodowo stanowi praca, tzn. fakt wykonywania, posiadania bądź poszukiwania pracy.

Do **aktywnych zawodowo** zaliczono osoby pracujące i bezrobotne:

1) **do pracujących** zaliczono osoby, które w badanym tygodniu:

- wykonywały, przez co najmniej 1 godzinę, pracę przynoszącą zarobek lub dochód albo pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa w rolnictwie lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem,
- formalnie miały pracę, ale jej nie wykonywały (np. z powodu choroby, urlopu, przerwy w działalności zakładu, trudnych warunków atmosferycznych); jeżeli przerwa w pracy wynosiła ponad 3 miesiące; ponadto w BAEL przyjmuje się, że jeżeli przerwa w pracy wynosiła ponad 3 miesiące, dodatkowym kryterium w przypadku pracow-

CHAPTER VI LABOUR MARKET

General notes

Economic activity of the population

1. Data in tables 1, 2 were compiled on the basis of the **Labour Force Survey (LFS)**, a sample survey conducted on a quarterly basis using the continuous observation method, i.e., economic activity of the population is observed in each week during the whole quarter. The survey covers **persons aged 15 and more**, being members of households in dwellings selected on a random basis. The survey does not cover the members of households absent for 12 months and more except persons whose absence results from the type of their job. A household is a group of people living together in a dwelling and maintaining themselves jointly. The survey does not include institutional households.

The LFS data since 2010 were generalized on the basis of the population balances compiled with the use of the Population and Housing Census 2011. The data are not fully comparable to the surveys' results for the previous periods published in the previous edition of the Yearbook.

2. The main criterion in dividing the population into economically active and inactive is work, i.e. performing, holding or looking for work.

Economically active persons include employed and unemployed persons:

1) **employed** persons are persons, who during the reference week:

- performed, for at least 1 hour, any work providing earnings or income, or assisted (without wages or salaries) in maintaining a family-owned farm in agriculture or family-owned business outside agriculture,
- formally had a work, but did not perform it (e.g., due to illness, vacation, a break in company activity, bad weather) if the break in employment did not exceed 3 months; the additional criterion in case of employment as a paid employees (employees hired on the basis of an employment contract and outworkers) was the fact of receiving at least 50% of the hitherto remuneration.

ników najemnych (zatrudnieni na podstawie stosunku pracy oraz osoby wykonujące pracę nakładczą) był fakt otrzymywania co najmniej 50% dotychczasowego wynagrodzenia.

- 2) za **bezrobotne** uznaje się osoby w wieku 15–74 lata, które spełniały jednocześnie trzy warunki:
- w okresie badanego tygodnia nie były osobami pracującymi,
  - w ciągu 4 tygodni (wliczając jako ostatni tydzień badany) aktywnie poszukiwały pracy,
  - były gotowe podjąć pracę w ciągu 2 tygodni następujących po tygodniu badanym.

Do bezrobotnych zaliczono również osoby, które znalazły pracę i oczekiwały na jej rozpoczęcie w okresie 3 miesięcy oraz były gotowe tę pracę podjąć.

Do **biernych zawodowo** zaliczono osoby, które nie zostały zakwalifikowane jako pracujące lub bezrobotne.

3. Współczynnik aktywności zawodowej obliczono jako udział aktywnych zawodowo (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

Wskaźnik zatrudnienia obliczono jako udział pracujących (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

Stopę bezrobocia obliczono jako udział bezrobotnych (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności aktywnej zawodowo (ogółem lub danej grupy).

4. Ze względu na zaokrąglenia dokonywane przy uogólnianiu wyników reprezentacyjnego badania aktywności ekonomicznej ludności (BAEL), w tabl. 1-2 sumy składników mogą się różnić od podanych wielkości „ogółem”.

Pracujący

1. Dane opracowano na podstawie sprawozdawczości z badań prowadzonych przez przedsiębiorstwa i jednostki sfery budżetowej oraz szacunków (m.in. w zakresie gospodarstw indywidualnych w rolnictwie).

2. Dane o **pracujących** dotyczą osób wykonujących pracę przynoszącą im zarobek lub dochód; do pracujących zalicza się:

- 1) osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie lub wybór lub stosunek służbowy);

- 2) **unemployed persons** are persons aged 15–74, who simultaneously fulfill three conditions:

- within the reference week were not employed,
- within a 4-week period (the last week being the reference week) actively sought work,
- were available for work within a 2-week period following the reference week.

The unemployed also include persons who found and were waiting to begin it within a 3-month period and were available for that work.

Economically inactive persons are persons who are not classified either as employed or unemployed.

3. The **activity rate** is calculated as the share of economically active persons (total or in a given group) in the population aged 15 and more (total or in a given group).

The **employment rate** is calculated as the share of the employed persons (total or in a given group) in the population aged 15 and more (total or in a given group).

The **unemployment rate** calculated as the share of unemployed (total or in a given group) in the economically active population (total or in a given group).

4. Due to rounding-off results of the Labour Force Survey (LFS), sum of components in tables 1-2 can differ from the amount given in the item “total”.

Employment

1. Data were compiled on the basis of reports from enterprises and budgetary sphere entities as well as estimates (i.a. in regard to private farms in agriculture).

2. Data regarding **employment** concern persons performing work providing earnings or income and include:

- 1) employees hired on the basis of an employment contract (labour contract, posting, appointment, election or service relation);

- 2) pracodawców i pracujących na własny rachunek, a mianowicie:
  - a) właścicieli, współwłaścicieli i dzierżawców gospodarstw indywidualnych w rolnictwie (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin), z pewnymi wyłączeniami w latach 2005-2009; patrz ust. 5 na str. 126,
  - b) właścicieli i współwłaścicieli (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin; z wyłączeniem wspólników spółek, którzy nie pracują w spółce) podmiotów prowadzących działalność gospodarczą poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie,
  - c) inne osoby pracujące na własny rachunek, np. osoby wykonujące wolne zawody;
- 3) osoby wykonujące pracę nakładczą;
- 4) agentów (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin oraz osobami zatrudnionymi przez agentów);
- 5) członków spółdzielni produkcji rolniczej (rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni powstałych na ich bazie oraz spółdzielni kółek rolniczych);
- 6) duchownych pełniących obowiązki duszpasterskie.

3. Pełnozatrudnieni są to osoby zatrudnione w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym w danym zakładzie pracy lub na danym stanowisku pracy, w tym również osoby, które zgodnie z obowiązującymi przepisami pracują w skróconym czasie pracy, np. z tytułu warunków szkodliwych dla zdrowia lub przedłużonym czasie pracy, np. dozorczy mienia; **niepełnozatrudnieni** są to osoby, które zgodnie z umową o pracę pracują stale w niepełnym wymiarze czasu pracy. Niepełnozatrudnieni w głównym miejscu pracy są to osoby, które oświadczyły, że dany zakład jest ich głównym miejscem pracy.

4. Dane dotyczące **pracujących według stanu** podano bez przeliczenia niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych, przy przyjęciu zasady jednorazowego ujmowania tych osób w **głównym miejscu pracy**.

5. Dane dotyczące **pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie według stanu w dniu 31 XII** w latach 2005-2009 wyznaczono na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 oraz Powszechnego Spisu Rolnego 2002 oraz od 2010 r. na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego 2010.

Do pracujących w gospodarstwach indywidualnych zaliczono osoby pracujące w gospodarstwach prowadzących działalność rolniczą, przy czym:

- 2) employers and own-account workers, i.e.:
  - a) owners, co-owners, and leaseholders of private farms in agriculture (including contributing family workers), with some exceptions in 2005-2009; see item 5 on page 126,
  - b) owners and co-owners (including contributing family workers; excluding partners in companies who do not work in them) of entities conducting economic activity other than that related to private farms in agriculture,
  - c) other self-employed persons, e.g., persons practising learned professions;
- 3) outworkers;
- 4) agents (including contributing family workers and persons employed by agents);
- 5) members of agricultural production cooperatives (agricultural producers' cooperatives and cooperatives established on their basis as well as agricultural farmers' cooperatives);
- 6) clergy fulfilling priestly obligations.

3. Full-time paid employees are persons employed on a full-time basis, as defined by a given company or for a given position, as well as persons who, in accordance with regulations, work a shortened work-time period, e.g. due to hazardous conditions, or a longer work-time period, e.g. property caretaker; **part-time paid employees** are persons who, in accordance with labour contracts, regularly work on a part-time basis. Part-time paid employees in the main workplace are persons who declared that the given workplace is their main workplace.

4. Data concerning **employment on a given day** are presented without converting part-time paid employees into full-time paid employees, each person being listed once according to the **main job**.

5. Data concerning **employed persons on private farms in agriculture as of 31 XII** in 2005-2009 were estimated on the basis of the results of the Population and Housing Census as well as the Agricultural Census 2002 as well as since 2010 on the basis of the Agricultural Census 2010.

The following employed persons on private farms conducting agricultural activity are included in the group of employed persons on private farms, while:

- 1) w latach 2005-2009 nie zaliczono osób pracujących:
  - a) w gospodarstwach o powierzchni użytków rolnych powyżej 1 ha produkujących **wyłącznie** na własne potrzeby;
  - b) w gospodarstwach o powierzchni użytków rolnych do 1,0 ha (łącznie z indywidualnymi właścicielami zwierząt gospodarskich nieposiadających użytków rolnych) produkujących **wyłącznie** lub **głównie** na własne potrzeby;
- 2) od 2010 r. ujęto wszystkich pracujących w tych gospodarstwach niezależnie od powierzchni użytków rolnych oraz przeznaczenia produkcji rolniczej (razem z produkującymi **wyłącznie** lub **głównie** na własne potrzeby).

Dane o pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie od 2010 r. nie są w pełni porównywalne z danymi za lata poprzednie.

6. Dane o zatrudnionych na podstawie stosunku pracy dotyczą:

- 1) **zatrudnienia według stanu w dniu 31 XII** osób pełnozatrudnionych (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo) oraz niepełnozatrudnionych w głównym miejscu pracy bez przeliczania na pełnozatrudnionych;
- 2) **przeciętnego zatrudnienia** pracowników pełnozatrudnionych (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo) oraz niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

7. Dane grupowane według sekcji opracowano **metodą przedsiębiorstw**. Definicję metody przedsiębiorstw podano w uwagach ogólnych do Rocznika, ust. 5 na str. 25.

8. W tabl. 3 dane prezentowane są według faktycznego miejsca pracy pracownika i rodzaju działalności, natomiast w pozostałych tablicach — według siedziby przedsiębiorstwa (jednostki).

9. Prezentowane dane o pracujących, z wyjątkiem tabl. 3 nie obejmują: fundacji, stowarzyszeń, partii politycznych, związków zawodowych, organizacji społecznych, organizacji pracodawców, samorządu gospodarczego i zawodowego, rolników indywidualnych, duchownych oraz podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

Dane o pracujących nie obejmują jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

10. Informacje o **ruchu zatrudnionych** obejmują pełnozatrudnionych oraz od 2009 r. sezo-

- 1) in 2005-2009 are not included the following employed persons:
  - a) on farms with the area more than 1 ha of agricultural land producing **exclusively** for their own needs;
  - b) on farms with the area to 1 ha of agricultural land (including individual owners of livestock who do not possess agricultural land) producing **exclusively** or **mainly** for their own needs;
- 2) since 2010 are included the whole number of employed persons on those farms independently from area of agricultural land as well as from destination of agricultural output (including producing **exclusively** or **mainly** for their own needs).

Data regarding employed persons on private farms in agriculture since 2010 are not strictly comparable to those for previous year.

6. Data regarding employees hired on the basis of employment contracts concern:

- 1) **the employment, on a given 31 XII**, of full-time paid employees (including seasonal and temporary employees) as well as part-time paid employees in the main job without converting them into full-time paid employees;
- 2) **the average paid employment** — full-time paid employees (including seasonal and temporary employees) as well as part-time paid employees in terms of full-time paid employees.

7. Data grouped according to sections were compiled using the **enterprise method**. The definition of the enterprise method is presented in the general notes to the Yearbook, item 5 on page 25.

8. In table 3 data are presented by actual workplace of employed person and type of activity, in other tables — by seat of enterprise (unit).

9. Presented data on employed persons, excluding table 3, do not include: foundations, associations, political parties, trade unions, social organizations, employers organizations, economic and professional local government, individual farmers, clergy and economic entities employing up to 9 persons.

Data on employed persons do not include budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety.

10. Information regarding **labour turnover** concerns full-time paid employees as well as since

nowych i zatrudnionych dorywczo. Dane te dotyczą **liczby przyjęć do pracy i zwolnień z pracy**, a nie liczby osób. Liczba przyjęć do pracy oraz zwolnień z pracy może być wyższa od liczby osób, ponieważ jedna osoba może kilkakrotnie zmienić pracę w ciągu roku.

Do liczby przyjętych do pracy zaliczono osoby podejmujące pracę po raz pierwszy i kolejny. Do liczby zwolnionych z pracy zaliczono osoby, z którymi rozwiązano umowę o pracę w drodze wypowiedzenia przez pracownika lub zakład pracy (łącznie ze zwolnieniami grupowymi), osoby, które przeniesiono na emeryturę lub rentę z tytułu niezdolności do pracy, osoby, które porzuciły pracę, a także – ze względów ewidencyjnych – osoby zmarłe. Ponadto do liczby przyjętych do pracy lub zwolnionych z pracy zaliczono osoby przeniesione służbowo lub przyjęte z innego zakładu pracy na podstawie porozumienia między podmiotami, a także osoby powracające do pracy i odchodzące z pracy na urlopy wychowawcze, bezpłatne i rehabilitację.

Współczynnik przyjęć (zwolnień) obliczono jako stosunek liczby przyjęć pomniejszonej o osoby powracające do pracy z urlopów wychowawczych (lub liczby zwolnień pomniejszonej o osoby, które otrzymały urlopy wychowawcze) w roku badanym do liczby pełnozatrudnionych według stanu w dniu 31 XII z roku poprzedzającego rok badany.

11. Wolne miejsca pracy to miejsca powstałe w wyniku ruchu zatrudnionych bądź nowo utworzone, w stosunku do których spełnione zostały jednocześnie trzy warunki:

- 1) miejsca pracy w dniu sprawozdawczym były faktycznie nieobsadzone,
- 2) pracodawca czyni starania, aby znaleźć osoby chętne do podjęcia pracy,
- 3) w przypadku znalezienia właściwych kandydatów, pracodawca byłby gotów do natychmiastowego przyjęcia tych osób.

12. Nowo utworzone miejsca pracy to miejsca pracy powstałe w wyniku zmian organizacyjnych, rozszerzenia lub zmiany profilu działalności oraz wszystkie miejsca pracy w jednostkach nowo powstałych.

2009 seasonal and temporary employees. These data concern **the number of hires and the number of terminations** and not the number of persons. The number of hires and terminations may be greater than the number of persons as one person may change work several times within a year.

Hired persons are persons starting work for the first or a subsequent time. Terminated persons are persons with whom work contracts have been dissolved upon the wish of either the employee or the employer (including group dismissals), persons, who have retired or been granted a pension due to an inability to work, persons who have left work as well as – for record-keeping purposes – persons, who have died. Moreover, persons hired or terminated include persons transferred on the basis of inter-entities agreements as well as persons returning to and leaving work within the framework of child-care and unpaid vacation and rehabilitation.

The hire (termination) rate is calculated as the ratio of the number of hires less the number of persons returning to work from child-care leaves (or the number of terminations less the number of persons granted child-care leaves) during a survey year to the number of full-time paid employees as of 31 XII from the year preceding the surveyed year.

11. Vacancies job are created due to labour turnover or newly established fulfilling simultaneously three criteria:

- 1) they are actually free to take on the reporting day,
- 2) employer made attempts to find persons willing to take the job,
- 3) in case of finding adequate persons, the employer would be ready to employ them immediately.

12. Newly created jobs are the jobs created in the course of organizational changes, expanding or changing business profile, and all jobs in the newly established units.

Bezrobocie

1. Dane o **bezrobotnych zarejestrowanych** obejmują osoby, które zgodnie z ustawą z dnia 20 IV 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, obowiązującą od 1 VI 2004 r. (jednolity tekst Dz. U. 2017 poz. 1065, z późniejszymi zmianami), określone są jako bezrobotne.

Pod pojęciem **bezrobotnego** należy rozumieć osobę, która ukończyła 18 lat i nie osiągnęła wieku emerytalnego, jest osobą niezatrudnioną i niewykonywującą innej pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy (bądź jeśli jest osobą niepełnosprawną – zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy), nieuczącą się w szkole, z wyjątkiem szkół dla dorosłych (lub przystępującą do egzaminu eksternistycznego z zakresu tej szkoły) lub szkół wyższych w systemie studiów niestacjonarnych, zarejestrowaną we właściwym dla miejsca zameldowania (stałego lub czasowego) powiatowym urzędzie pracy oraz poszukującą zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, z dodatkowymi wyłączeniami dotyczącymi źródeł dochodów, zapisanymi w ustawie.

2. **Stopę bezrobocia rejestrowanego** obliczono jako stosunek liczby bezrobotnych zarejestrowanych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo, tj. bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

Stopę bezrobocia rejestrowanego podaje się z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie (będących składową cywilnej ludności aktywnej zawodowo) wyszacowanych na podstawie wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2010.

Dane od 2010 r. nie są w pełni porównywalne z danymi za lata poprzednie.

3. Informacje o wydatkach Funduszu Pracy podaje się zgodnie z ustawą z dnia 20 IV 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, obowiązującą od 1 VI 2004 r. (jednolity tekst Dz. U. 2017 poz. 1065, z późniejszymi zmianami).

Unemployment

1. Data regarding **registered unemployed persons** include persons who, in accordance with the Law dated 20 IV 2004 on Promoting Employment and Labour Market Institutions, in force since 1 VI 2004 (uniform text Journal of Laws 2017 item 1065, with later amendments), are classified as unemployed.

An **unemployed person** is understood as a person who is at least 18 years old and has not reached the retirement age, is not employed and not performing any other kind of paid work who is capable of work and ready to take full-time employment obligatory for a given job or service (or in case he/she is a disabled person – capable and ready to take work comprising no less than a half of working time), not attending a school with the exception of schools for adults (or taking extra curriculum exam within the scope of this school programme exam) or tertiary schools in part-time programme, looking for employment or other kind of paid work and registered in a powiat labour office, appropriate for his/her permanent stay, with additional provisions concerning the sources of income, included in the mentioned law.

2. The **registered unemployment rate** is calculated as the relation of the number of registered unemployed persons to the economically active civilian population, i.e., excluding persons in active military service as well as employees of budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety.

The registered unemployment rate is given considering employed persons on private farms in agriculture (as part of the economically active civilian population) estimated on the basis of the Agricultural Census 2010.

Data since 2010 are not strictly comparable to those for previous years.

3. Information concerning Labour Fund expenditures are given according to Law dated 20 IV 2004, on Promotion of Employment and Labour Market Institutions, in force since 1 VI 2004 (uniform text Journal of Laws 2017 item 1065, with later amendments).

Warunki pracy

1. Informacje o **wypadkach przy pracy** obejmują wszystkie wypadki przy pracy, jak również wypadki traktowane na równi z wypadkami przy pracy niezależnie od tego, czy wykazana została niezdolność do pracy. Informacje o wypadkach przy pracy w jednostkach budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego dotyczą tylko pracowników cywilnych.

Dane o wypadkach przy pracy, poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie, uzyskiwane są ze statystycznej karty wypadku przy pracy (Z-KW).

Wypadki przy pracy w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie opracowano na podstawie sprawozdawczości Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS) i dotyczą tylko tych wypadków, z tytułu których przyznano w danym roku jednorazowe odszkodowania.

Za jeden wypadek przy pracy liczy się wypadek każdej pracującej osoby poszkodowanej w wypadku indywidualnym, jak również w wypadku zbiorowym.

2. Dane według sekcji i działów PKD 2007 opracowano **metodą jednostek lokalnych rodzaju działalności**.

3. Za **wypadek przy pracy** uważa się nagłe zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w związku z pracą:

- 1) podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika zwykłych czynności lub poleceń przełożonych oraz czynności na rzecz pracodawcy, nawet bez polecenia;
- 2) w czasie pozostawania pracownika w dyspozycji pracodawcy w drodze między siedzibą pracodawcy a miejscem wykonywania obowiązku wynikającego ze stosunku pracy.

Na równi z wypadkiem przy pracy, w zakresie uprawnienia do świadczeń określonych w ustawie o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, traktuje się wypadek, któremu pracownik uległ:

- w czasie podróży służbowej,
- podczas szkolenia w zakresie powszechnej samoobrony,
- przy wykonywaniu zadań zleconych przez działające u pracodawcy organizacje związkowe.

Work conditions

1. Information regarding **accidents at work** includes all accidents at work, as well as accidents treated equally to accidents at work, regardless of whether incapacity for work was indicated. Information regarding accidents at work in budgetary units conducting activity within the scope of national defence and public safety concerns only civilian employees.

Data regarding accidents at work, excluding private farms in agriculture, are obtained from statistical report on accidents at work (Z-KW).

Accidents at work on private farms in agriculture were compiled on the basis of reports of the Agricultural Social Insurance Fund (ASIF) and are related only to the accidents for which one-off compensations were granted in a given year.

Each accident, regardless whether the victim was injured during a single or multiple casualty incident, is counted as one accident at work.

2. Data according to sections and divisions of the PKD 2007/NACE Rev. 2 were compiled using the **local kind-of-activity unit method**.

3. **Accident at work** is understood as a sudden event, leading to injury or death caused by external reason, which occurred in connection with work:

- 1) during or in connection with performance of ordinary activities or instructions by the employee and activities for the employers, even without instructions;
- 2) when the employee remains at the disposal of the employer on the way between the seat of the employer and the place of performing the obligation arising from the employment relationship.

Every accident is treated **equally to accident at work**, as regards entitlement to benefits defined in the law on social insurance against accidents at work and occupational diseases if the employee had such accident:

- during a business trip,
- during training within the scope of national self-defence,
- when performing tasks ordered by trade union organisations functioning at the employer's.

Za wypadek przy pracy uważa się również nagłe zdarzenie, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w okresie ubezpieczenia wypadkowego podczas:

- 1) uprawiania sportu w trakcie zawodów i treningów przez osobę pobierającą stypendium sportowe;
- 2) wykonywania odpłatnie pracy w czasie odbywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania;
- 3) pełnienia mandatu posła lub senatora, pobierającego uposażenie;
- 4) sprawowania mandatu posła do Parlamentu Europejskiego wybranego w Rzeczypospolitej Polskiej;
- 5) odbywania – na podstawie skierowania wydanego przez powiatowy urząd pracy lub inny podmiot kierujący – szkolenia lub stażu związanego z pobieraniem przez absolwenta stypendium;
- 6) wykonywania przez członka rolniczej spółdzielni produkcyjnej, spółdzielni kółek rolniczych oraz przez inną osobę traktowaną na równi z członkiem spółdzielni, pracy na rzecz tych spółdzielni;
- 7) wykonywania lub współpracy przy wykonywaniu pracy na podstawie umowy agencyjnej, umowy-zlecenia lub umowy o świadczenie usług;
- 8) wykonywania zwykłych czynności związanych z prowadzeniem lub współpracą przy prowadzeniu działalności pozarolniczej;
- 9) wykonywania przez osobę duchowną czynności religijnych lub czynności związanych z powierzonymi funkcjami duszpasterskimi lub zakonnymi;
- 10) odbywania zastępczych form służby wojskowej;
- 11) nauki w Krajowej Szkole Administracji Publicznej przez słuchaczy pobierających stypendium.

4. Za ciężki wypadek przy pracy uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiło ciężkie uszkodzenie ciała, a mianowicie: utrata wzroku, słuchu, mowy, zdolności płodzenia lub inne uszkodzenie ciała albo rozstrój zdrowia, naruszające podstawowe funkcje organizmu, a także choroba nieuleczalna lub zagrażająca życiu, trwała choroba psychiczna, trwała, całkowita lub znaczna niezdolność do pracy w zawodzie albo trwałe poważne zeszpecenie lub zniekształcenie ciała.

Accident at work is also understood as a sudden incident, causing injury or death, which happened within the term of accident insurance in the course of:

- 1) practising sports during competitions and training by a person receiving sport scholarship;
- 2) performance of paid work while serving the sentence of imprisonment or temporary detentions;
- 3) exercising a mandate by members of parliament or senate who receive salaries;
- 4) serving a mandate of the European Parliament member elected in the Republic of Poland;
- 5) doing – on the basis of appointment issues by powiat labour office or other supervising entity – training or internship connected with a scholarship received by school leavers;
- 6) performance of work by members of agricultural producers' cooperatives, agricultural farmers' cooperatives and by other persons treated equally to members of cooperatives, for the benefit of these cooperatives;
- 7) performance or cooperation in performance of work on the basis of agency agreements, contracts of mandate or contracts of services;
- 8) performance of typical activities related to running, or cooperation in running, a non-agricultural economic activity;
- 9) performance of religious activities or activities connected with entrusted pastoral or monastic functions by clergymen;
- 10) serving supplementary forms of military service;
- 11) education of students receiving scholarship at the National School of Public Administration.

4. Serious accident at work is an accident which results in serious bodily harm, i.e.: loss of sight, hearing, speech, ability to procreate, other bodily harm or health-related problems disrupting primary bodily functions or resulting in incurable and life-threatening diseases, permanent mental illness, a permanent, total or significant incapacity for work in the occupation, or a permanent significant disfigurement or distortion of the body.

5. Za śmiertelny wypadek przy pracy uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiła śmierć osoby poszkodowanej na miejscu wypadku lub w okresie 6 miesięcy od chwili wypadku.

6. Wypadki przy pracy klasyfikuje się m.in. według **wydarzeń** je powodujących (określających rodzaj kontaktu człowieka z czynnikiem, który spowodował wypadek) oraz **przyczyn** wypadków (wszelkich braków i nieprawidłowości związanych z czynnikami materialnymi, z organizacją pracy, z nieprawidłowym zachowaniem się pracownika). Każdy wypadek przy pracy jest wynikiem jednego wydarzenia, ale najczęściej kilku przyczyn, w związku z tym suma przyczyn jest większa od ogólnej liczby wypadków. Wydarzenia powodujące urazy od 2005 r. pogrupowano zgodnie z zaleceniami EUROSTAT-u.

7. Wskaźnik wypadkowości jest to liczba osób poszkodowanych przypadających na 1000 pracujących; do obliczenia wskaźnika przyjęto przeciętną liczbę pracujących obliczoną jako średnia arytmetyczna 2 stanów w dniu 31 XII, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego.

8. Informacje o zatrudnionych w warunkach zagrożenia czynnikami szkodliwymi dla zdrowia opracowano na podstawie sprawozdawczości; przy czym:

1) dane obejmują zatrudnionych w podmiotach o liczbie pracujących powyżej 9 osób, zaliczanych do sekcji: „Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo” (bez: gospodarstw indywidualnych w rolnictwie, łowiectwa i pozyskiwania zwierząt łownych, włączając działalność usługową oraz rybołówstwa w wodach morskich); „Górnictwo i wydobywanie”; „Przetwórstwo przemysłowe”; „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych”; „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”; „Budownictwo” (bez realizacji projektów budowlanych związanych ze wznoszeniem budynków); „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle”; „Transport i gospodarka magazynowa”; „Informacja i komunikacja” (bez: działalności związanej z produkcją filmów, nagrań wideo, programów telewizyjnych, nagrań dźwiękowych i muzycznych oraz pozostałej działalności usługowej w zakresie informacji); „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna” (w zakresie badań naukowych i prac rozwojowych oraz działalności weterynaryjnej); działalność w zakresie usług administrowania

5. Fatal accident at work is an accident which leads to the death of a victim at the site of the accident or within 6 months of the accident.

6. Accidents at work are classified, i.e., according to **contact-mode of injury** (describing the type of contact of the victim with the factor which caused the accident) as well as according to their **causes** (all shortcomings and irregularities connected with material agents, organisation of work, incorrect employee's action). Each accident at work is the result of a single event, but frequently the result of several causes, thus the sum of causes is greater than the total number of accidents. Since 2005, contact-modes of injury have been grouped according to the EUROSTAT recommendations.

7. Incidence ratio is the number of persons injured per 1000 persons employed. To calculate the ratio, the average number of working persons was assumed, expressed as an arithmetic mean for two consecutive years, as of 31 XII, i.e. from the year preceding the surveyed year and from the surveyed year.

8. Information regarding persons working in hazardous conditions caused by factors harmful to health is compiled on the basis of reports, wherein:

1) data concern persons employed by entities with the number of employees more than 9 persons, included in the sections: "Agriculture, forestry and fishing" (excluding: private farms in agriculture, hunting, trapping and related service activities as well as marine fishing); "Mining and quarrying"; "Manufacturing"; "Electricity, gas, steam and air conditioning supply"; "Water supply; sewerage, waste management and remediation activities"; "Construction" (excluding development of building projects); "Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles"; "Transportation and storage"; "Information and communication" (excluding: motion picture, video and television programme production, sound recording and music publishing activities as well as other information service activities); "Professional, scientific and technical activities" (in the scope of scientific research and development as well as veterinary activities); "Administrative and support service activities" (in the scope of rental and leasing activities; travel agency, tour operator as well as other reservation service and related activities and other cleaning activities); "Education" (only tertiary education); "Human health and social

i działalność wspierająca (w zakresie wynajmu i dzierżawy, działalności organizatorów turystyki, pośredników i agentów turystycznych oraz pozostałej działalności usługowej w zakresie rezerwacji i działalności z nią związanej oraz pozostałego sprzątnięcia); „Edukacja” (w zakresie szkół wyższych); „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna” (w zakresie opieki zdrowotnej); „Pozostała działalność usługowa” (w zakresie naprawy i konserwacji komputerów i artykułów użytku osobistego i domowego);

- 2) dane dotyczą osób narażonych na działanie czynników związanych: ze środowiskiem pracy (substancje chemiczne, przemysłowe pyły zwłókniające, hałas, wibracje, gorący lub zimny mikroklimat itp.), z uciążliwością pracy (wymuszona pozycja ciała, nadmierne obciążenie fizyczne itp.) oraz z czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi;
- 3) do obliczenia wskaźnika na 1000 zatrudnionych przyjęto liczbę zatrudnionych na podstawie stosunku pracy według stanu w dniu 31 XII z roku badanego.

9. Ocena ryzyka zawodowego to kompleksowe oszacowanie kombinacji prawdopodobieństwa wystąpienia urazu ciała lub pogorszenia stanu zdrowia i ich ciężkości, w sytuacji zagrożenia, dokonywane w celu wyboru właściwych środków bezpieczeństwa.

10. Za chorobę zawodową uważa się chorobę, która została spowodowana działaniem czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy lub specyfiką wykonywanej pracy.

Choroby zawodowe prezentowane w tabl. 22(93) podaje się od 2009 r. zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 VI 2009 r. (tekst jednolity Dz. U. 2013 poz. 1367).

Do obliczenia wskaźnika na 100 tys. zatrudnionych przyjęto liczbę zatrudnionych na podstawie stosunku pracy według stanu w dniu 31 XII z roku poprzedzającego rok badany.

work activities” (in the scope of human health activities); “Other service activities” (in the scope of repair of computers and personal and household goods);

- 2) data concern persons exposed to factors connected with the working environment (chemical substances, fibrosis-inducing industrial dusts, noise, vibrations, hot or cold microclimate, etc.), strenuous work conditions (forced body positioning, excessive physical exertion, etc.) as well as mechanical factors connected with particularly dangerous machinery;
- 3) the number of employees hired on the basis of an employment contract as of 31 XII from the surveyed year was assumed to calculate the ratio per 1000 paid employees.

9. Occupational risk assessment risk is a comprehensive estimation of the combination of probability of bodily injury or deterioration of health and their severity, occurring in an emergency situation. It is made in order to choose appropriate safety measures.

10. A disease is deemed an occupational disease if it has been caused by the health hazards occurring in the working environment or the nature of performed work.

Occupational diseases in table 22(93) have been reported since 2009 pursuant to the decree of the Council of Ministers, dated 30 VI 2009 (uniform text Journal of Laws 2013 item 1367).

The number of employees hired on the basis of an employment contract as of 31 XII from the year preceding the surveyed year was assumed to calculate the ratio per 100 thous. paid employees.

Aktywność ekonomiczna ludności

Economic activity of the population

TABLE 1 (72). **AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ**
 – na podstawie BAEL
 ECONOMIC ACTIVITY OF THE POPULATION AGED 15 AND MORE
 – on the LFS basis

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2016	2017				SPECIFICATION	
	przeciętne w roku			kwartały		quarters		
	annual averages			I	II	III		IV
LUDNOŚĆ w tys.	1956	1710	1701	1703	1703	1699	1698	POPULATION in thous.
Mężczyźni	944	821	816	818	818	816	815	Men
Kobiety	1011	889	884	886	886	883	882	Women
Aktywni zawodowo	1093	941	934	926	941	943	927	Economically active persons
mężczyźni	599	523	522	523	526	526	513	men
kobiety	494	418	412	403	415	417	414	women
Pracujący	986	866	867	851	880	883	854	Employed persons
mężczyźni	538	480	483	477	487	495	471	men
kobiety	447	386	384	374	393	388	383	women
Bezrobotni ^a	108	75	67	75	61	60	73	Unemployed persons ^a
mężczyźni	61	44	39	46	38	31	42	men
kobiety	46	31	28	29	22	29	31	women
Bierni zawodowo	862	769	766	777	763	756	770	Economically inactive persons
Mężczyźni	345	298	294	294	292	290	302	Men
Kobiety	517	471	472	483	471	466	469	Women
WSPÓŁCZYNNIK AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ w %	55,9	55,0	54,9	54,4	55,3	55,5	54,6	ACTIVITY RATE
in %								in %
mężczyźni	63,5	63,7	64,0	63,9	64,3	64,5	62,9	men
kobiety	48,9	47,0	46,6	45,5	46,8	47,2	46,9	women
Miasta	54,9	55,4	54,8	55,2	55,9	55,3	53,1	Urban areas
Wieś	56,8	54,7	55,0	53,7	54,6	55,6	55,9	Rural areas
WSKAŹNIK ZATRUDNIENIA w %	50,4	50,6	51,0	50,0	51,7	52,0	50,3	EMPLOYMENT RATE
in %								in %
mężczyźni	57,0	58,5	59,2	58,3	59,5	60,7	57,8	men
kobiety	44,2	43,4	43,4	42,2	44,4	43,9	43,4	women
Miasta	48,3	50,4	51,0	50,5	52,8	51,5	48,8	Urban areas
Wieś	52,4	50,9	51,1	49,6	50,8	52,4	51,6	Rural areas
STOPA BEZROBOCIA w %	9,9	8,0	7,2	8,1	6,5	6,4	7,9	UNEMPLOYMENT RATE
in %								in %
mężczyźni	10,2	8,4	7,5	8,8	7,2	5,9	8,2	men
kobiety	9,3	7,4	6,8	7,2	5,3	7,0	7,5	women
Miasta	12,1	9,0	7,3	8,4	5,5	7,0	7,8	Urban areas
Wieś	7,8	7,3	7,3	7,8	7,3	5,8	8,0	Rural areas

a Osoby w wieku 15—74 lata.

a Persons aged 15—74.

TABL. 2 (73).

AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG WIEKU ORAZ POZIOMU WYKSZTAŁCENIA W IV KWARTALE 2017 R. – na podstawie BAEL

ECONOMIC ACTIVITY OF THE POPULATION AGED 15 AND MORE BY AGE AND EDUCATIONAL LEVEL IN IV QUARTER 2017 – on the LFS basis

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ludność Popula- tion	Aktywni zawodowo Economically active persons			Bierni zawo- dowo Econom- ically inactive persons	Współ- czynnik aktyw- ności zawo- dowej Activity rate	Wskaź- nik za- trudnie- nia Em- ploy- ment rate	Stopa bezro- bocia Unem- ploy- ment rate
		ogółem total	pracują- cy em- ployed	bezrobot- ni ^a unem- ployed ^a				
		w tys. in thous.		w % in %				
OGÓŁEM ..... TOTAL	1698	927	854	73	770	54,6	50,3	7,9
Według wieku: By age:								
w tym w wieku produkcyj- nym ^b ..... of which of working age ^b	1197	893	821	72	304	74,6	68,6	8,1
15—24 lata	217	71	49	22	147	32,7	22,6	31,0
25—34	290	234	211	23	57	80,7	72,8	9,8
35—44	290	255	244	11	35	87,9	84,1	4,3
45—54	250	211	200	12	39	84,4	80,0	5,7
55 lat i więcej ..... and more	650	157	151	6	493	24,2	23,2	3,8
Według poziomu wykształcenia: By educational level:								
Wyższe ..... Tertiary	352	271	255	15	81	77,0	72,4	5,5
Policealne i średnie zawodo- we ..... Post-secondary and voca- tional secondary	432	281	262	19	151	65,0	60,6	6,8
Średnie ogólnokształcące ..... General secondary	158	77	65	12	81	48,7	41,1	15,6
Zasadnicze zawodowe ..... Basic vocational	391	239	219	20	153	61,1	56,0	8,4
Gimnazjalne, podstawowe, niepełne podstawowe i bez wykształcenia szkolnego .... Lower secondary, primary, incomplete primary and without school education	365	60	52	8	305	16,4	14,2	13,3

a Osoby w wieku 15—74 lata. b Mężczyźni 18—64 lata, kobiety 18—59 lat.

a Persons aged 15—74. b Men aged 18—64, women aged 18—59.

Pracujący

Employment

TABL. 3 (74). **PRACUJĄCY^a**
Stan w dniu 31 XII
EMPLOYED PERSONS^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017	
				ogółem total	z liczby ogółem kobiety of total numer women
OGÓŁEM	794127	817161	829185	842599	409514
TOTAL					
sektor publiczny	180572	165201	167629	167830	110062
public sector					
sektor prywatny	613555	651960	661556	674769	299452
private sector					
Rolnictwo ^b , leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	308062	308163	308129	308400	149964
Agriculture ^b , forestry and fishing					
Przemysł	103710	107469	109761	112925	33123
Industry					
w tym przetwórstwo przemysłowe	85521	88282	90598	92965	30070
of which manufacturing					
Budownictwo	35656	33183	35243	37616	3691
Construction					
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	95966	97874	99139	99705	52586
Trade; repair of motor vehicles ^Δ					
Transport i gospodarka magazynowa	31882	33910	35739	38314	7457
Transportation and storage					
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	8092	8794	9063	9545	6192
Accommodation and catering ^Δ					
Informacja i komunikacja	6043	7540	8355	9172	2973
Information and communication					
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	13474	14070	13958	13354	9118
Financial and insurance activities					
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	7270	7486	7596	7753	3566
Real estate activities					
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	14166	17482	18081	18636	9458
Professional, scientific and technical activities					
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	9286	11224	11302	11882	5057
Administrative and support service activities					
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	33965	35345	35498	35833	21176
Public administration and defence; compulsory social security					
Edukacja	66407	66980	67305	67557	51937
Education					
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	45036	48962	50500	51820	41057
Human health and social work activities					
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	6313	6652	6789	6943	4344
Arts, entertainment and recreation					
Pozostała działalność usługowa	8799	12027	12727	13144	7815
Other service activities					

a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności. b Dla gospodarstw indywidualnych w rolnictwie dane szacunkowe; patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 126.

a By actual workplace and kind of activity. b For private farms in agriculture estimated data; see general notes, item 5 on page 126.

TABL. 4 (75). **PRACUJĄCY^a WEDŁUG STATUSU ZATRUDNIENIA**
Stan w dniu 31 XII
EMPLOYED PERSONS^a BY EMPLOYMENT STATUS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym Of which		
		zatrudnieni na podstawie stosunku pracy employees hired on the basis of an employment contract	właściciele, współwłaściciele i bezpłatnie pomagający członkowie rodzin owners, co-owners including contributing family workers	
OGÓŁEM	2010	345994	341768	3107
TOTAL	2015	344510	340781	2789
	2016	355662	352193	2626
	2017	359262	355974	2529
sektor publiczny	155197	155197		–
public sector				
sektor prywatny	204065	200777		2529
private sector				
w tym: of which:				
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	4220	3800		40
Agriculture, forestry and fishing				
Przemysł	102514	101784		707
Industry				
w tym przetwórstwo przemysłowe	76489	75783		683
of which manufacturing				
Budownictwo	16532	16212		320
Construction				
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	45729	44844		740
Trade; repair of motor vehicles ^Δ				
Transport i gospodarka magazynowa	15241	14998		243
Transportation and storage				
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	3578	3479		99
Accommodation and catering ^Δ				
Informacja i komunikacja	2707	2683		24
Information and communication				
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	6540	6321		8
Financial and insurance activities				
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	5580	5513		67
Professional, scientific and technical activities				
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	4821	4779		42
Administrative and support service activities				
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	34973	34973		–
Public administration and defence; compulsory social security				
Edukacja	64849	64739		110
Education				
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	41061	40957		104
Human health and social work activities				
Pozostała działalność usługowa	390	373		17
Other service activities				

^a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

^a Excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 5 (76). PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE
 AVERAGE PAID EMPLOYMENT

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017	
				ogółem total	w tym podmioty o liczbie pracujących powyżej 9 osób ^a of which entities em- ploying more than 9 persons ^a
OGÓŁEM TOTAL	398413	390441	398183	403908	338413
sektor publiczny ..... public sector	163966	148956	149287	150153	150153
sektor prywatny ..... private sector	234447	241485	248896	253755	188260
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo ..... Agriculture, forestry and fishing	8776	8561	8766	8898	2816
Przemysł ..... Industry	99472	97829	101614	103619	96399
w tym przetwórstwo przemysłowe ..... of which manufacturing	73823	72426	76494	77999	71262
Budownictwo ..... Construction	26435	22860	23817	24086	15860
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ .... Trade; repair of motor vehicles ^Δ	65180	61079	61831	61702	42344
Transport i gospodarka magazynowa ..... Transportation and storage	15424	18493	18676	20045	14104
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ ..... Accommodation and catering ^Δ	5133	4913	5035	5211	2872
Informacja i komunikacja ..... Information and communication	2812	3080	3208	3405	2500
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa ..... Financial and insurance activities	10031	7798	7454	7173	6371
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ ..... Real estate activities	5722	5764	5762	5861	4488
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna ..... Professional, scientific and technical activities	9158	8662	8994	8959	5216
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ ..... Administrative and support service activities	4655	5032	5638	5850	4568
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne ..... Public administration and defence; compulsory social security	33559	33716	33665	33567	33566
Edukacja ..... Education	63212	62344	62215	63142	62566
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna ..... Human health and social work activities	39955	40135	40846	41720	39195
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją ..... Arts, entertainment and recreation	5334	5254	5464	5519	5294
Pozostała działalność usługowa ..... Other service activities	3555	4922	5200	5151	278

a Bez zatrudnionych za granicą.

a Excluding persons employed abroad.

TABL. 6 (77). **PEŁNOZATRUDNIENI I NIEPEŁNOZATRUDNIENI^a**
Stan w dniu 31 XII
FULL- AND PART-TIME PAID EMPLOYMENT^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Pełnozatrudnieni Full-time employees		Niepełnozatrudnieni Part-time employees		
	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women	
OGÓŁEM	2010	316886	158586	24882	15401
TOTAL	2015	315340	162429	25441	16950
	2016	327040	167858	25153	16486
	2017	331071	169802	24903	16101
sektor publiczny		142648	96561	12549	8609
public sector					
sektor prywatny		188423	73241	12354	7492
private sector					
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		2747	673	1053	825
Agriculture, forestry and fishing					
Przemysł		98513	29137	3271	1355
Industry					
w tym przetwórstwo przemysłowe		72935	25545	2848	1241
of which manufacturing					
Budownictwo		15416	1366	796	199
Construction					
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		42172	24431	2672	1897
Trade; repair of motor vehicles ^Δ					
Transport i gospodarka magazynowa		14489	2136	509	166
Transportation and storage					
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		2642	1951	837	530
Accommodation and catering ^Δ					
Informacja i komunikacja		2494	876	189	92
Information and communication					
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		6146	4848	175	143
Financial and insurance activities					
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		4270	1747	530	353
Real estate activities					
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		5156	2836	357	208
Professional, scientific and technical activities					
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		4356	1846	423	278
Administrative and support service activities					
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne		33759	20077	1214	575
Public administration and defence; compulsory social security					
Edukacja		55348	43297	9391	6901
Education					
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		38586	31409	2371	1768
Human health and social work activities					
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		4700	3014	1003	734
Arts, entertainment and recreation					
Pozostała działalność usługowa		277	158	96	68
Other service activities					

^a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

^a Excluding economic entities employing up to 9 person.

TABL. 7 (78). PRZYJĘCIA DO PRACY^a
HIRES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Z liczby ogółem Of total number				Współ- czynnik przyjęć w % Hire rate in %	
		kobiety women	podjemu- jący pierwszą pracę persons starting work for the first time	osoby, które poprzednio pracowały persons formerly employed	powracający z urlopów wychow- awczych persons returning from child- care leaves		
OGÓŁEM	2010	50706	20093	9299	38444	1055	15,7
TOTAL	2015	53190	24759	7766	32663	509	16,9
	2016	59667	27909	10635	35106	387	18,7
	2017	66977	30974	10309	41952	785	20,6
sektor publiczny		16741	11508	2682	11198	228	11,8
public sector							
sektor prywatny		50236	19466	7627	30754	557	27,3
private sector							
w tym: of which:							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i ry- bactwo		430	120	85	229	#	17,1
Agriculture, forestry and fishing							
Przemysł		20816	7050	3086	12186	279	21,6
Industry							
w tym przetwórstwo przemysłowe .... of which manufacturing		17439	6678	2731	9863	271	24,5
Budownictwo		5780	264	538	3595	4	38,3
Construction							
Handel; naprawa pojazdów samocho- dowych ^Δ		12618	7398	2629	7993	198	29,7
Trade; repair of motor vehicles ^Δ							
Transport i gospodarka magazynowa .. Transportation and storage		3731	427	398	2268	3	26,8
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		734	436	164	344	4	27,3
Accommodation and catering ^Δ							
Działalność finansowa i ubezpiecze- niowa		682	528	97	469	25	10,0
Financial and insurance activities							
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		501	185	54	362	4	11,6
Real estate activities							
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		947	516	162	634	6	18,9
Professional, scientific and technical activities							
Administrowanie i działalność wspiera- jąca ^Δ		3766	1675	267	2717	5	85,9
Administrative and support service activities							
Administracja publiczna i obrona na- rodowa; obowiązkowe zabezpiecze- nia społeczne		3782	2171	714	2480	72	11,0
Public administration and defence; compulsory social security							
Edukacja		7551	6045	542	5589	92	14,3
Education							
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna . Human health and social work activities		4629	3643	1307	2526	71	12,2
Działalność związana z kulturą, roz- rywką i rekreacją		532	343	136	303	11	11,2
Arts, entertainment and recreation							

^a Dane obejmują pełnozatrudnionych oraz sezonowych i zatrudnionych dorywczo; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

^a Data cover full-time paid employees as well as seasonal and temporary paid employees; excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 8 (79). ZWOLNIENIA Z PRACY^a
TERMINATIONS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Z liczby ogółem Of total number					Współ- czynnik zwolnień w % Termina- tion rate in %	
		kobiety women	zwolnieni w drodze wypowiedzenia terminated due to dissolution of an employment contract		przeniesieni na emerytu- rę, rentę z tytułu niezdolności do pracy, rehabilitację retired or granted pension due to an inability to work or due to reha- bilitation	korzystają- cy z urlopów wychowawczych persons granted child-care		
			przez zakład pracy by em- ployer	przez pracow- nika by em- ployee				
OGÓŁEM	2010	50410	20260	7971	2929	2671	1272	15,5
TOTAL	2015	50466	21401	6646	3996	4587	677	16,0
	2016	51087	23933	4214	4270	4583	835	15,9
	2017	59660	25650	5193	5470	6778	901	18,2
sektor publiczny		14668	8613	1783	493	3903	301	10,3
public sector								
sektor prywatny		44992	17037	3410	4977	2875	600	24,4
private sector								
w tym: of which:								
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo ..		340	89	19	19	61	16	12,9
Agriculture, forestry and fishing								
Przemysł		17451	5272	1011	2063	1798	188	18,1
Industry								
w tym przetwórstwo przemysłowe		14347	4904	803	1554	1197	177	20,3
of which manufacturing								
Budownictwo		5308	264	272	288	200	8	35,2
Construction								
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		12241	7183	1030	1783	488	264	28,6
Trade; repair of motor vehicles ^Δ								
Transport i gospodarka magazynowa		3059	268	192	169	214	8	21,9
Transportation and storage								
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		648	421	25	90	35	14	23,7
Accommodation and catering ^Δ								
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa. Financial and insurance activities		1294	782	455	106	219	33	19,3
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		519	224	24	33	212	6	11,9
Real estate activities								
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		816	393	41	106	125	10	16,2
Professional, scientific and technical ac- tivities								
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities		3763	1621	446	199	65	27	85,3
Administracja publiczna i obrona naro- dowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne		3635	2014	152	85	1094	89	10,5
Public administration and defence; com- pulsory social security								
Edukacja		5395	3443	1268	150	1062	89	10,2
Education								
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		4260	3198	207	239	1066	118	11,0
Human health and social work activities								
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		514	314	24	41	137	17	10,7
Arts, entertainment and recreation								

a Dane obejmują pełnozatrudnionych oraz sezonowych i zatrudnionych dorywczo; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

a Data cover full-time paid employees as well as seasonal and temporary paid employees; excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 9 (80). **ABSOLWENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH, ZAWODOWYCH I LICEÓW OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH, KTÓRZY PODJĘLI PRACĘ PO RAZ PIERWSZY^a**
 THE GRADUATES OF TERTIARY SCHOOLS, LEAVERS OF VOCATIONAL AND SECONDARY SCHOOLS STARTING WORK FOR THE FIRST TIME^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym kobiety Of which women	Z liczby ogółem — absolwenci szkół of total number — school leavers				
			wyższych tertiary	policealnych i średnich zawodowych post-secondary and secondary vocational	liceów ogólnokształcących general secondary	zasadniczych zawodowych basic vocational	
OGÓŁEM	2010	6545	2953	2941	1503	860	1241
TOTAL	2015	5688	2833	2660	1306	752	970
	2016	5394	2472	2612	1312	553	917
	2017	5627	2656	2661	1354	683	929
sektor publiczny		1847	1250	1414	237	102	94
public sector							
sektor prywatny		3780	1406	1247	1117	581	835
private sector							
w tym: of which:							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		71	26	49	14	2	6
Agriculture, forestry and fishing							
Przemysł		2019	561	542	663	317	497
Industry							
w tym przetwórstwo przemysłowe		1753	518	468	562	283	440
of which manufacturing							
Budownictwo		268	34	75	81	25	87
Construction							
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		972	461	278	277	204	213
Trade; repair of motor vehicles ^Δ							
Transport i gospodarka magazynowa		100	37	40	25	10	25
Transportation and storage							
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		57	38	13	28	6	10
Accommodation and catering ^Δ							
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		84	66	69	5	10	–
Financial and insurance activities							
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		26	12	10	7	#	#
Real estate activities							
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna ..		112	70	76	26	6	4
Professional, scientific and technical activities							
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		60	20	9	20	11	20
Administrative and support service activities							
Administracja publiczna i obrona narodowa; obo- wiązkowe zabezpieczenia społeczne		518	339	419	44	34	21
Public administration and defence; compulsory social security							
Edukacja		355	286	311	21	15	8
Education							
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		852	643	673	126	21	32
Human health and social work activities							
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekrea- cją		91	55	61	12	#	#
Arts, entertainment and recreation							

a Zatrudnieni na podstawie stosunku pracy; dane obejmują pełnozatrudnionych; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

a Employed on the basis of an employment contract; data cover full-time paid employees; excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 10 (81). **MIEJSCA PRACY WOLNE, NOWO UTWORZONE I ZLIKwidOWANE W 2017 R.**
JOB VACANCIES, NEWLY CREATED AND LIQUIDATED IN 2017

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Miejsca pracy Jobs						
	wolne (stan w dniu 31 XII) vacancies (as of 31 XII)			nowo utworzone ^a newly created ^a		zlikwidowane ^a liquidated ^a	
	ogółem total	w tym nowo utworzone of which newly created jobs	z liczby ogółem w jednostkach o liczbie pracujących powyżej 9 osób of total number in entities employing more than 9 persons	ogółem total	w tym w jednostkach o liczbie pracujących powyżej 9 osób of which in entities employing more than 9 persons	ogółem total	w tym w jednostkach o liczbie pracujących powyżej 9 osób of which in entities employing more than 9 persons
				w tys. in thous.			
OGÓŁEM	3,1	0,6	1,4	24,6	10,8	10,9	4,8
TOTAL							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	0,0	0,0	0,0	0,3	0,1	0,1	0,0
Agriculture, forestry and fishing							
Przemysł	0,4	0,0	0,3	5,4	2,5	1,5	0,6
Industry							
w tym przetwórstwo przemy- słowe	0,4	0,0	0,3	5,0	2,2	1,3	0,5
of which manufacturing							
Budownictwo	1,3	0,3	0,1	4,2	1,0	1,9	0,7
Construction							
Handel; naprawa pojazdów sa- mochodowych ^Δ	0,2	0,0	0,2	4,3	1,8	2,7	1,0
Trade; repair of motor vehicles ^Δ							
Transport i gospodarka magazy- nowa	0,4	0,1	0,1	2,1	0,5	1,0	0,2
Transportation and storage							
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ ..	0,1	–	0,0	0,8	0,1	0,3	0,0
Accommodation and catering ^Δ							
Informacja i komunikacja	0,0	0,0	0,0	0,4	0,2	0,1	0,0
Information and communication							
Działalność finansowa i ubezpie- czeniowa	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Financial and insurance activities							
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ ..	0,0	0,0	0,0	0,2	0,1	0,2	0,1
Real estate activities							

a W ciągu roku.

a During the year.

TABL. 10 (81). **MIEJSCA PRACY WOLNE, NOWO UtwORZONE I ZLIKwidOWANE
 W 2017 R. (dok.)**
 JOB VACANCIES, NEWLY CREATED AND LIQUIDATED IN 2017 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Miejsca pracy Jobs						
	wolne (stan w dniu 31 XII) vacancies (as of 31 XII)			nowo utworzone ^a newly created ^a		zlikwidowane ^a liquidated ^a	
	ogółem total	w tym nowo utworzone of which newly created jobs	z liczby ogółem w jednost- kach o liczbie pracujących powyżej 9 osób of total number in entities employing more than 9 persons	ogółem total	w tym w jednostkach o liczbie pracujących powyżej 9 osób of which in entities employing more than 9 persons	ogółem total	w tym w jednostkach o liczbie pracujących powyżej 9 osób of which in entities employing more than 9 persons
	w tys. in thous.						
Działalność profesjonalna, nau- kowa i techniczna	0,1	0,0	0,0	0,7	0,2	0,5	0,1
Professional, scientific and tech- nical activities							
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	0,0	0,0	0,0	1,1	0,5	0,7	0,4
Administrative and support ser- vice activities							
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe za- bezpieczenia społeczne	0,1	0,0	0,1	1,0	1,0	0,4	0,4
Public administration and de- fence; compulsory social secu- rity							
Edukacja	01	0,0	0,1	2,8	2,2	0,8	0,7
Education							
Opieka zdrowotna i pomoc spo- łeczna	0,3	0,0	0,3	0,6	0,4	0,3	0,2
Human health and social work activities							
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	0,0	-	0,0	0,3	0,1	0,1	0,1
Arts, entertainment and recrea- tion							
Pozostała działalność usługowa Other service activities	-	-	-	0,3	0,0	0,2	0,0

a W ciągu roku.

a During the year.

Bezrobocie

Unemployment

TABL. 11 (82). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI, STOPA BEZROBOCIA ORAZ OFERTY PRACY**
Stan w dniu 31 XII
REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS, UNEMPLOYMENT RATE
AS WELL AS JOB OFFERS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Bezrobotni zarejestrowani ogółem	119709	107895	95596	81221	Total registered unemployed persons
w tym kobiety	59385	52567	47184	41455	of which women
Z liczby ogółem – bezrobotni:					Of total number – unemployed persons:
dotychczas niepracujący	37500	26485	21745	17372	previously not employed
absolwenci ^a	8872	6141	4778	3716	school-leavers ^a
bez kwalifikacji zawodowych	29844	32493	29313	25016	without occupational qualifications
zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy	3966	4023	3393	2530	terminated for company reasons
długotrwale bezrobotni ^b	61852	65635	58418	48214	long-term unemployed ^b
posiadający prawo do zasiłku ...	12669	9130	8012	7572	possessing benefit rights
posiadający co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia	.	17340	16413	15377	with at least one child under 6 years of age
niepełnosprawni	4149	4795	4363	3651	disabled persons
Stopa bezrobocia rejestrowanego ^c w %	13,1	11,7	10,3	8,8	Registered unemployment rate ^c in %
Oferty pracy	722	1525	1764	1896	Job offers

a Za bezrobotnego absolwenta uważa się osobę w okresie do upływu 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki potwierdzonej świadectwem, dyplomem lub innym dokumentem ukończenia szkoły (dotyczy absolwentów z wykształceniem zasadniczym zawodowym, średnim, policealnym lub wyższym), kursów zawodowych trwających co najmniej 24 miesiące lub nabycia uprawnień do wykonywania zawodu przez osoby niepełnosprawne. b Pozostający w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego w miejscu pracy. c Patrz uwagi ogólne, ust. 2 na str. 129.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

a An unemployed school-leaver is a person who has, within the last 12 months graduated any school confirmed by a certificate, diploma or other document completion of education (concerns school-leavers with basic vocational, secondary, post-secondary or tertiary education), has completed a minimum of 24 months of vocational training courses or disabled persons who acquired qualifications to work in a given occupation. b Remaining in the register rolls of the powiat labour office for the overall period of over 12 months during the last two years, excluding the periods of undergoing a traineeship and on a job occupational training. c See general notes, item 2 on page 129.

S o u r c e: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

TABL. 13 (84). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI WEDŁUG WIEKU, POZIOMU WYKSZTAŁCENIA, CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY ORAZ STAŻU PRACY (dok.)**
 Stan w dniu 31 XII
 REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY AGE, EDUCATIONAL LEVEL,
 DURATION OF UNEMPLOYMENT AND WORK SENIORITY (cont.)
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010		2015		2016		2017	
	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women
WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA BY EDUCATIONAL LEVEL								
Wyższe ..... Tertiary	16698	11008	16644	11108	14685	9860	12905	8808
Policealne oraz średnie za- wodowe ..... Post-secondary as well as vocational secondary	29441	15854	26315	14093	23375	12610	19990	11192
Średnie ogólnokształcące ... General secondary	15117	9387	12596	7653	11166	7040	9792	6216
Zasadnicze (zawodowe) ..... Basic vocational	29821	11988	26712	10173	23161	8933	19118	7636
Gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe ..... Lower secondary, primary and incomplete primary	28632	11148	25628	9540	23209	8741	19416	7603
WEDŁUG CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY^{ab} BY DURATION OF UNEMPLOYMENT ^{ab}								
3 miesiące i mniej ..... months and less	41599	18610	29943	12733	25963	10878	23412	10270
3— 6 ..... 3—6 months	20389	10677	15333	7800	12524	6280	11142	5782
6—12 ..... 6—12 months	19146	9502	15552	7339	13752	6870	10927	5493
12—24 ..... 12—24 months	19796	10049	16386	8194	15415	8067	12056	6652
Powyżej 24 miesięcy ..... More than 24 months	18779	10547	30681	16501	27942	15089	23684	13255
WEDŁUG STAŻU PRACY^b BY WORK SENIORITY ^b								
Bez stażu pracy ..... No work seniority	37 500	20760	26485	14516	21745	12136	17372	10097
Ze stażem pracy: With work seniority:								
1 rok i mniej ..... and less	21607	11742	23810	12810	22365	12244	19823	11211
1— 5 ..... 1—5 years	23449	10646	22234	10284	20127	9667	17858	9062
5—10 ..... 5—10 years	12262	5715	12576	5761	11295	5230	9878	4705
10—20 ..... 10—20 years	13749	6411	12433	5491	11157	4854	9400	4098
20—30 ..... 20—30 years	8578	3307	7806	2938	6731	2464	5262	1868
powyżej 30 lat ..... more than 30 years	2564	804	2551	767	2176	589	1628	414

a Od momentu rejestracji w urzędzie pracy. b Przedziały zostały domknięte prawostronnie, np. w przedziale 3—6 uwzględniono osoby, które pozostawały bez pracy 3 miesiące i 1 dzień do 6 miesięcy.

U w a g a. Według stanu w dniu 31 XII 2017 r. wśród bezrobotnych było 18783 osoby (w tym 6444 kobiet) w wieku 50 lat i więcej.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

a From the date of registering in a labour office. b Intervals were shifted upward, e.g., in the interval 3—6 persons remaining unemployed from 3 months and 1 day to 6 months were included.

N o t e. As of 31 XII 2017 among the unemployed were 18783 persons (of which 6444 women) aged 50 and more.

S o u r c e: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

TABL. 14 (85). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI KORZYSTAJĄCY Z AKTYWNYCH FORM PRZECIWDZIAŁANIA BEZROBOCIU^a**
 REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BENEFITTING FROM LABOUR MARKET PROGRAMME^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Bezrobotni, którzy:					Unemployed persons who:
Podjęli zatrudnienie przy pracach interwencyjnych	1901	2140	2385	2685	Undertaking employment in intervention works
w tym kobiety	1057	1173	1265	1345	of which women
Podjęli zatrudnienie przy robotach publicznych	3445	1353	1564	1727	Undertaking employment in public works
w tym kobiety	1099	503	621	653	of which women
Rozpoczęli szkolenie lub staż u pracodawcy	35819	18857	19201	20060	Started training or internship with the employer
w tym kobiety	21966	10943	11208	11871	of which women
Rozpoczęli prace społecznie użyteczne	1839	1423	1460	1216	Started a social useful works
w tym kobiety	1074	876	897	709	of which women
Liczba zgłoszonych ofert pracy	55016	56241	65495	69209	Number of submitted job offers

a W ciągu roku.

Źródło: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

a During the year.

Source: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

TABL. 15 (86). **WYDATKI FUNDUSZU PRACY^a**
 EXPENDITURES OF LABOUR FUND^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
	w mln zł in mln zł				w odsetkach in percent	
OGÓŁEM	514,5	354,3	399,7	427,4	100,0	TOTAL
w tym:						of which:
Zasilki dla bezrobotnych	122,6	104,8	93,3	86,6	20,3	Unemployment benefits
Szkolenia	16,9	8,6	8,9	11,4	2,7	Training
Środki na podjęcie działalności gospodarczej i wyposażenie stanowisk pracy	138,1	75,9	81,7	76,8	18,0	Means for starting of economic activity and equipping of workseat
Roboty publiczne	25,0	9,9	12,6	16,7	3,9	Public works
Prace interwencyjne	9,4	10,9	11,9	14,2	3,3	Intervention works
Stypendia za okres stażu	153,6	101,2	101,0	100,3	23,5	Scholarships for intership period

a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 129.

Źródło: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

a See general notes, item 3 on page 129.

Source: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

Warunki pracy

Work conditions

TABL. 16 (87). **POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY^a**
(poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie)
PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK^a
(excluding private farms in agriculture)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	W wypadkach In accidents			Z liczby ogółem – niezdolni do pracy ^b Of total number – persons incapable for work ^b			SPECIFICATION
		śmier- telnych fatal	cięż- kich serious	innych other	1–3 dni days	4–20	21 dni i więcej days and more	
OGÓŁEM TOTAL								
OGÓŁEM 2010	3772	10	21	3741	33	1066	2459	TOTAL
.....2015	3447	17	16	3414	38	1137	2140	
.....2016	3661	10	11	3640	66	1208	2335	
..... 2017	3621	14	21	3586	46	1129	2333	
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	49	2	–	47	–	15	32	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	1243	6	13	1224	11	349	868	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe	920	4	12	904	10	283	614	of which manufacturing
Budownictwo	216	–	3	213	–	41	175	Construction
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	481	2	2	477	5	185	279	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka magazyno- wa	192	3	2	187	1	49	135	Transportation and stor- age
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	35	–	–	35	2	17	16	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja	6	–	–	6	–	2	3	Information and commu- nication
Działalność finansowa i ubezpie- czeniowa	41	–	–	41	–	16	22	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	54	–	–	54	–	16	34	Real estate activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	27	–	–	27	–	11	16	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	71	–	–	71	2	24	44	Administrative and sup- port service activities
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	271	–	–	271	6	86	167	Public administration and defence; compul- sory social security
Edukacja	270	–	–	270	9	90	150	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	615	–	1	614	8	209	364	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	41	1	–	40	2	15	23	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługowa	9	–	–	9	–	4	5	Other service activities

a Zgłoszone w danym roku. b Z wyłączeniem wypadków śmiertelnych.

a Registered in a given year. b Excluding fatal accidents.

TABL. 16 (87). **POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY^a (dok.)**
PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	W wypadkach In accidents			Z liczby ogółem – niezdolni do pracy ^b Of total number – persons incapable for work ^b			SPECIFICATION	
		śmier- telnych fatal	cięż- kich serious	innych other	1–3 dni days	4–20	21 dni i więcej days and more		
NA 1000 PRACUJĄCYCH ^c (wskaźnik wypadkowości) PER 1000 EMPLOYED PERSONS ^c (incidence rate)									
OGÓŁEM	2010	7,88	0,02	0,04	7,82	0,07	2,23	5,14	TOTAL
	2015	6,75	0,03	0,03	6,69	0,07	2,23	4,19	
	2016	7,03	0,02	0,02	6,99	0,13	2,32	4,49	
	2017	6,79	0,03	0,04	6,72	0,09	2,12	4,38	
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		8,65	0,35	–	8,30	–	2,65	5,65	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł		11,16	0,05	0,12	10,99	0,10	3,13	7,80	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe .		10,02	0,04	0,13	9,85	0,11	3,08	6,69	of which manufacturing
Budownictwo		5,93	–	0,08	5,85	–	1,13	4,80	Construction
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		4,84	0,02	0,02	4,80	0,05	1,86	2,81	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka magazyno- wa		5,19	0,08	0,05	5,06	0,03	1,32	3,65	Transportation and stor- age
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		3,76	–	–	3,76	0,21	1,83	1,72	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja		0,68	–	–	0,68	–	0,23	0,34	Information and commu- nication
Działalność finansowa i ubezpie- czeniowa		3,00	–	–	3,00	–	1,17	1,61	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		7,04	–	–	7,04	–	2,08	4,43	Real estate activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		1,47	–	–	1,47	–	0,60	0,87	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		6,12	–	–	6,12	0,17	2,07	3,80	Administrative and sup- port service activities
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne		7,60	–	–	7,60	0,17	2,41	4,68	Public administration and defence; compul- sory social security
Edukacja		4,00	–	–	4,00	0,13	1,33	2,22	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		12,02	–	0,02	12,00	0,16	4,09	7,11	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		5,97	0,15	–	5,82	0,29	2,18	3,35	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługowa		0,70	–	–	0,70	–	0,31	0,39	Other service activities

a Zgłoszone w danym roku. b Z wyłączeniem wypadków śmiertelnych. c W liczbie pracujących nie uwzględniono pracowników cywilnych jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

a Registered in a given year. b Excluding fatal accidents. c The number of employed persons does not include the civilian employees of the budgetary units conducting activity within the national defence and public safety.

TABL. 17 (88). **WYDARZENIA I PRZYCZYNY WYPADKÓW PRZY PRACY^a**
(poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie)
EVENTS AND CAUSES OF ACCIDENTS AT WORK^a
(excluding private farms in agriculture)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W tym Of which						
		rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo agriculture, forestry and fishing	przemysł industry		budow- nictwo con- struc- tion	handel; naprawa pojazdów samo- chodowych ^Δ trade; repair of motor vehicles ^Δ	trans- port i gospo- darka maga- zynowa trans- port and storage	opieka zdrowotna i pomoc spo- leczna health and social work
			razem total	w tym przetwó- rstwo przemys- łowe of which manufac- turing				
OGÓŁEM 2010	3772	73	1251	1057	340	577	138	570
TOTAL 2015	3447	48	1076	819	197	499	220	640
.....2016	3661	49	1088	827	228	519	209	633
2017	3621	49	1243	920	216	481	192	615
Kontakt z prądem elektrycznym, temperaturą, niebezpiecznymi substancjami i preparatami che- micznymi ..... Contact with electrical voltage tem- perature, hazardous substances and chemicals	104	1	52	43	2	12	2	10
Zderzenie z lub uderzenie w: Horizontal or vertical impact with or against:								
nieruchomy obiekt ..... a stationary object	1287	19	319	235	76	120	76	289
obiekt w ruchu ..... object in motion	716	8	308	215	55	133	46	45
w tym przez: of which by:								
spadający obiekt ..... falling object	281	4	130	75	31	56	11	15
poruszający się lub transpor- towany obiekt ..... moving or transported object	167	2	64	50	14	38	9	13
Kontakt z przedmiotem ostrym, szorstkim, chropowatym ..... Contact with sharp, coarse and rough object	593	4	256	214	37	111	13	89
w tym kontakt z przedmiotem ostrym ..... of which contact with sharp ma- terial agent	357	2	151	134	19	81	3	63
Uwięzienie, zmiażdżenie ..... Pretension, crush, etc.	227	3	131	101	20	22	7	14
Obciążenie fizyczne lub psychiczne. Physical or mental stress	560	5	161	101	22	80	35	112
w tym obciążenie układu mię- śniowo-szkieletowego ..... of which physical stress on the muscular-skeletal system	496	3	142	87	21	74	33	104
Przejaw agresji ze strony człowieka lub zwierzęcia ..... Bite, kick, etc. (human or animal)	118	9	9	4	2	2	13	55
Pozostałe ..... Others	16	-	7	7	2	1	-	1

a Zgłoszone w danym roku.

a Registered in a given year.

TABL. 17 (88). **WYDARZENIA I PRZYCZYNY WYPADKÓW PRZY PRACY^a (dok.)**
 EVENTS AND CAUSES OF ACCIDENTS AT WORK^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W tym Of which						
		rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo agriculture, forestry and fishing	przemysł industry		budow- nictwo con- struc- tion	handel; naprawa pojazdów samo- chodo- wych ^Δ trade; repair of motor vehicles ^Δ	trans- port i gospo- darka maga- zynowa trans- port and storage	opieka zdrowotna i pomoc spo- leczna health and social work
			razem total	w tym przetwó- rstwo przemy- słowe of which manufac- turing				
OGÓŁEM 2010	6940	124	2534	2158	736	1039	248	907
TOTAL 2015	6526	82	2358	1799	455	1067	410	902
..... 2016	6823	88	2297	1791	476	1110	418	928
2017	6791	80	2626	1974	458	974	419	879
Niewłaściwy stan czynnika materialnego ..... Inappropriate condition of material objects/agents	711	7	283	237	54	48	79	103
Niewłaściwa organizacja: Inappropriate organisation of:								
pracy ..... work station	276	2	141	108	36	41	8	16
stanowiska pracy ..... work post	400	4	186	137	33	52	22	50
Brak lub niewłaściwe posługiwanie się czynnikiem materialnym ..... Absence or inappropriate use of material objects/agents	468	3	251	181	41	73	16	34
Nieużywanie sprzętu ochronnego ... Not using protective equipment	87	2	38	25	7	27	2	6
Niewłaściwe samowolne zachowanie się pracownika ..... Inappropriate wilful employee's action	421	11	214	149	36	81	17	27
Niewłaściwy stan psychofizyczny pracownika ^b ..... Wrong mental and physical state of an employee ^b	121	-	39	29	10	19	8	22
Nieprawidłowe zachowanie się pracownika ..... Incorrect employee's action	4120	47	1401	1054	235	608	256	602
Inne ..... Other	187	4	73	54	6	25	11	19

^a Zgłoszone w danym roku. ^b Spowodowany m.in.: nagłym zachorowaniem, niedyspozycją fizyczną lub psychiczną, nadużyciem alkoholu.

^a Registered in a given year. ^b Caused by, e.g.: sudden illness, physical or mental indisposition, alcohol abuse.

TABL. 18 (89). **POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY W GOSPODARSTWACH INDYWIDUALNYCH W ROLNICTWIE^a**
PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK ON PRIVATE FARMS IN AGRICULTURE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
OGÓŁEM	2247	2084	2004	1957	TOTAL
w tym wypadki śmiertelne	16	12	11	6	of which fatal accidents
Wydarzenia powodujące urazy:					Events causing injury:
upadek osób	1173	1018	1002	1045	persons falling
uderzenie lub przygnięcie przez spadające przedmioty	166	158	146	145	persons hit or crushed by falling objects
przejechanie, uderzenie, pochwylenie przez środki transportu w ruchu	50	24	28	33	persons run over, hit or caught by moving means of transport
pochwycenie, uderzenie przez części ruchome maszyn i urządzeń ...	294	278	238	222	persons caught or hit by moving parts of machinery and equipment
uderzenie, przygnięcie, pogryzienie przez zwierzęta	241	177	180	130	persons hit, crushed or bitten by animals
działanie:					influence of:
skrajnych temperatur	10	6	7	8	extreme temperatures
materiałów szkodliwych	1	4	–	–	hazardous materials
inne wydarzenia	312	419	403	374	other events

a Z tytułu których przyznano jednorazowe odszkodowania.

Źródło: dane Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

a For which one-off compensations were granted.

S o u r c e: data of the Agricultural Social Insurance Fund.

TABL. 19 (90). **ZATRUDNIENI W WARUNKACH ZAGROŻENIA^a**
Stan w dniu 31 XII
PERSONS WORKING IN HAZARDOUS CONDITIONS^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total		Zagrożenie Hazard						
			związane connected with			czynnikami mecha- nicznymi związa- nymi z maszynami szczególnie niebez- piecznymi			
			ze środowiskiem pracy work environment		z uciążliwością pracy strenuous work		connected with mechanical factors related to particu- larly dangerous ma- chinery		
			ogółem grand total	w tym przez jedną grupę czynni- ków of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynni- ków of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynni- ków of which one group of factors	razem total
na 1000 zatrudnionych badanej zbiorowości per 1000 paid employees of the surveyed population									
OGÓŁEM	2010	94,2	68,8	70,3	48,0	13,7	12,3	10,2	8,5
TOTAL	2015	92,1	71,0	66,6	48,7	15,3	14,2	10,2	8,0
	2016	90,4	69,1	66,6	48,7	13,2	11,8	10,6	8,6
	2017	84,7	65,1	61,7	47,6	13,2	9,4	9,8	8,1
sektor publiczny		47,4	35,4	18,2	17,1	24,8	14,0	4,4	4,3
public sector									
sektor prywatny		99,2	76,6	78,6	59,5	8,6	7,6	11,9	9,6
private sector									
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		83,1	62,0	44,7	44,7	8,7	8,7	29,8	8,7
Agriculture, forestry and fishing									
Przemysł		152,9	114,0	115,1	86,2	20,9	13,0	16,9	14,8
Industry									
w tym przetwórstwo przemysłowe .. of which manufacturing		126,0	96,6	84,5	67,0	22,4	12,9	19,1	16,7
Budownictwo		84,0	75,8	67,9	63,2	9,6	7,9	6,4	4,7
Construction									
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych ^Δ		10,1	4,9	6,7	2,3	0,5	0,4	2,9	2,2
Trade; repair of motor vehicles ^Δ									
Transport i gospodarka magazyno- wa		59,4	59,1	14,7	14,4	36,5	36,5	8,2	8,2
Transportation and storage									
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		2,8	0,6	1,7	0,6	-	-	1,1	-
Professional, scientific and technical activities									
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		467,1	411,5	414,0	411,5	2,6	-	50,5	-
Administrative and support service activities									
Edukacja		1,4	1,4	-	-	0,8	0,8	0,6	0,6
Education									
Opieka zdrowotna i pomoc społecz- na		4,9	3,7	3,9	3,4	0,9	0,2	0,1	0,1
Human health and social work activ- ities									

^a Liczeni tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego, tzn. mającego największe szkodliwe znaczenie na danym stanowisku pracy; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

^a Listed only once by predominant factor, i.e., the factor having the most hazardous effect at a given workstation; excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 20 (91).

ZATRUDNIENI W WARUNKACH ZAGROŻENIA^a WEDŁUG GRUP CZYNNIKÓW ZAGROŻEN

Stan w dniu 31 XII

EMPLOYEES WORKING IN HAZARDOUS CONDITIONS^a BY GROUPS

OF HAZARDOUS FACTORS

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
	w osobach in persons				w od- set- kach in per- cent	
OGÓŁEM	18700	18202	18509	17858	100,0	TOTAL
zagrożenia związane:						hazard connected
Ze środowiskiem pracy	13960	13166	13639	13013	72,9	With work environment
działanie:						influence of:
jednej grupy czynników	9526	9633	9976	10037	56,2	one group of factors
dwóch i więcej grup czynników	4434	3533	3663	2976	16,7	two or more groups of factors
Z uciążliwością pracy	2710	3027	2698	2773	15,5	With strenuous work
działanie:						influence of:
jednej grupy czynników	2433	2809	2407	1973	11,0	one group of factors
dwóch i więcej grup czynników	277	218	291	800	4,5	two or more groups of factors
Z czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi	2030	2009	2172	2072	11,6	With connected with mechanical factors related to particularly dangerous machinery
działanie:						influence of:
jednej grupy czynników	1691	1590	1759	1708	9,6	one group of factors
dwóch i więcej grup czynników	339	419	413	364	2,0	two or more groups of factors

a Liczeni tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego, tzn. mającego największe szkodliwe znaczenie na danym stanowisku pracy; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

a Listed only once by predominant factor, i.e., the factor having the most hazardous effect at a given workstation; excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 21 (92). **ZATRUDNIENI^a NA STANOWISKACH PRACY, DLA KTÓRYCH DOKONANO OCENY RYZYKA ZAWODOWEGO^b W 2017 R.**
PERSONS^a WORKING AT WORKSTATIONS ASSESSED FOR OCCUPATIONAL RISK^b IN 2017

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Przeprowa- dzenie oceny ryzy- ka zawodowe- go Assessment of occupa- tional risk	Wyeliminowa- nie lub ograni- czenie ryzyka zawodowe- go Elimination or limitation of occupa- tional risk	Środki zastosowane do wyeliminowania lub ograniczenia ryzyka zawodowego Measures taken to eliminate or reduce the occupational risk		
			techniczne technical	organiza- cyjne organisa- tional	ochrony indywidu- alnej personal protection
na 1000 zatrudnionych badanej zbiorowości per 1000 paid employees of the surveyed population					
OGÓŁEM	257	137	39	34	107
TOTAL					
sektor publiczny	244	135	49	35	90
public sector					
sektor prywatny	261	137	35	34	114
private sector					
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	319	297	60	49	283
Agriculture, forestry and fishing					
Przemysł	261	143	41	30	120
Industry					
w tym przetwórstwo przemysłowe	243	129	42	31	110
of which manufacturing					
Budownictwo	296	199	39	58	171
Construction					
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	201	77	20	32	59
Trade; repair of motor vehicles ^Δ					
Transport i gospodarka magazynowa	306	191	50	61	113
Transportation and storage					
Informacja i komunikacja	168	76	–	76	17
Information and communication					
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	73	31	18	8	21
Professional, scientific and technical activities					
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	632	451	2	15	440
Administrative and support service activities					
Edukacja	127	33	24	24	16
Education					
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	302	149	55	28	105
Human health and social work activities					

^a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 8 na str. 132. ^b Patrz uwagi ogólne, ust. 9 na str. 133.

^a Data concern entities employing more than 9 persons and refer to selected kinds of activity; see general notes, item 8 on page 132. ^b See general notes, item 9 on page 133.

TABL. 22 (93). **CHOROBY ZAWODOWE**
OCCUPATIONAL DISEASES

CHOROBY	Liczba przypadków Number of cases		DISEASES	
	w liczbach bezwzględ- nych in absolute numbers	na 100 tys. zatrudnio- nych per 100 thous. paid employees		
OGÓŁEM	2010	118	29,7	TOTAL
	2015	125	30,7	
	2016	89	21,6	
	2017	97	22,9	
Pylice płuc		9	2,1	Pneumoconioses
Astma oskrzelowa		3	0,7	Bronchial asthma
Przewlekłe choroby narządu głosu spowodo- wane nadmiernym wysiłkiem głosowym		19	4,5	Chronic diseases of vocal organ related to excessive vocal effort
Choroby skóry		2	0,5	Skin diseases
Przewlekłe choroby układu ruchu wywołane sposobem wykonywania pracy		2	0,5	Chronic diseases of locomotor system related to the way the job is performed
Przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego wywołane sposobem wykony- wania pracy		8	1,9	Chronic diseases of peripheral nervous system related to the way job is per- formed
Obustronny trwały ubytek słuchu typu ślima- kowego spowodowany hałasem		2	0,5	Bilateral permanent noise-induced hear- ing loss of cochlear type
Zespół wibracyjny		3	0,7	Vibration sendrome
Choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa		45	10,6	Infectious and parasitic diseases or their sequels
Pozostałe choroby zawodowe		4	0,9	Other occupational diseases

Źródło: dane Instytutu Medycyny Pracy w Łodzi.

Source: data of the Institute of Occupational Medicine in Łódź.

TABL. 23 (94). **KORZYSTAJĄCY ZE ŚWIADCZEŃ Z TYTUŁU PRACY W WARUNKACH SZKODLIWYCH DLA ZDROWIA I UCIAŻLIWYCH^a**
Stan w dniu 15 XII
PERSONS RECEIVING BENEFITS FOR WORK IN HARMFUL AND STRENUOUS CONDITIONS^a
As of 15 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Posiłki profilaktyczne Preventive food	Napoje Drinks	Inne środki odżywcze Other nutrition	Dodatki pieniężne Allowances	Skrócony czas pracy Short time work	Dodatki urlopy Extra leaves	Uprawnienia wynikające z pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze Entitlements arising from work in particular conditions ^b
OGÓŁEM	2010	25669	25224	3564	19460	2742	436	242
TOTAL	2015	20533	27675	2424	10391	1618	190	615
	2016	20380	24040	3183	10787	1534	177	515
	2017	21754	23112	2372	9786	1519	212	536
sektor publiczny		5492	9464	661	2680	36	168	198
public sector								
sektor prywatny		16262	13648	1711	7106	1483	44	338
private sector								
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		824	548	38	9	2	-	-
Agriculture, forestry and fishing								
Przemysł		15462	14476	1700	6578	1474	34	379
Industry								
w tym przetwórstwo przemysłowe		7145	8784	712	2881	127	11	69
of which manufacturing								
Budownictwo		2773	1259	150	689	4	2	3
Construction								
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		617	964	28	339	10	10	-
Trade; repair of motor vehicles ^Δ								
Transport i gospodarka magazynowa		1250	812	359	1542	15	131	105
Transportation and storage								
Informacja i komunikacja		-	27	-	-	-	-	-
Information and communication								
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		119	462	97	77	-	-	-
Professional, scientific and technical activities								
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		461	2	-	2	-	-	-
Administrative and support service activities								
Edukacja		45	11	-	438	-	-	-
Education								
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		203	4551	-	112	14	35	49
Human health and social work activities								

^a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 8 na str.132.

^a Data concern entities employing more than 9 persons and refer to selected kinds of activity; see general notes, item 8 on page 132.

TABL. 24 (95). **ŚWIADCZENIA Z TYTUŁU WYPADKÓW PRZY PRACY I CHORÓB ZAWODOWYCH^a**
BENEFITS FOR ACCIDENTS AT WORK AND OCCUPATIONAL DISEASES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Liczba świadczeń Number of benefits		Średni koszt świadczeń w zł na 1 świadczenie Average cost of benefits in zł per 1 benefit		
	ogółem total	w tym z tytułu wypadków przy pracy of which due to accidents at work	ogółem total	w tym z tytułu wypadków przy pracy of which due to accidents at work	
OGÓŁEM	2010	1504	1471	3472	3375
TOTAL	2015	1333	1307	4281	4101
	2016	1407	1388	4179	4076
	2017	1177	1166	4309	4253
sektor publiczny		412	407	4374	4308
public sector					
sektor prywatny		765	759	4274	4223
private sector					
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		25	22	11184	11568
Agriculture, forestry and fishing					
Przemysł		601	597	4283	4258
Industry					
w tym przetwórstwo przemysłowe		402	399	3834	3812
of which manufacturing					
Budownictwo		98	96	5033	4804
Construction					
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		99	99	3715	3715
Trade; repair of motor vehicles ^Δ					
Transport i gospodarka magazynowa		43	43	4158	4158
Transportation and storage					
Informacja i komunikacja		1	1	1600	1600
Information and communication					
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		9	9	2644	2644
Professional, scientific and technical activities					
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		–	–	–	–
Administrative and support service activities					
Edukacja		25	25	3488	3488
Education					
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		276	274	3861	3804
Human health and social work activities					

^a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności.

^a Data concern entities employing more than 9 persons and related to selected kind of activities.

DZIAŁ VII

WYNAGRODZENIA. ŚWIADCZENIA Z UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

Uwagi ogólne

Wynagrodzenia

1. Wynagrodzenia obejmują wypłaty pieniężne oraz wartość świadczeń w naturze bądź ich ekwiwalenty należne pracownikom z tytułu pracy.

Prezentowane dane nie obejmują wynagrodzeń pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, a ponadto w tabl. 1 (w części „w tym podmioty”) nie obejmują wynagrodzeń zatrudnionych w organizacjach społecznych, politycznych, związków zawodowych i innych.

Składnikami wynagrodzeń są: wynagrodzenia osobowe, wypłaty z tytułu udziału w zysku i w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach, dodatkowe wynagrodzenia roczne dla pracowników jednostek sfery budżetowej, wynagrodzenia bezosobowe, wynagrodzenia agencyjno-prowizyjne, honoraria (wynagrodzenia z tytułu korzystania lub rozporządzania prawami autorskimi lub prawami pokrewnymi).

Do wynagrodzeń osobowych zalicza się m.in.: wynagrodzenia zasadnicze, premie i nagrody, dodatki (np. za pracę w warunkach szkodliwych dla zdrowia, za staż pracy, za pełnienie funkcji kierowniczych), wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych, wynagrodzenia za czas niewykonywania pracy (przestoje płatne, urlopy, choroby), nagrody jubileuszowe, odprawy rentowe i emerytalne, ekwiwalenty pieniężne za niewykorzystany urlop wypoczynkowy i inne, świadczenia deputatowe i odszkodowawcze. Wynagrodzenia osobowe dotyczą osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy, osób wykonujących pracę nakładczą oraz uczniów, którzy zawarli z zakładem pracy umowę o pracę w celu przygotowania zawodowego.

2. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie (nominalne) przypadające na 1 zatrudnionego obliczono przyjmując:

- wynagrodzenia osobowe, bez wynagrodzeń osób wykonujących pracę nakładczą oraz uczniów, a także osób zatrudnionych za granicą,

CHAPTER VII

WAGES AND SALARIES. SOCIAL SECURITY BENEFITS

General notes

Wages and salaries

1. Wages and salaries include monetary payments as well as the value of benefits in kind or their equivalents due to employees for work performed.

Presented data do not include wages and salaries of employees in budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety, moreover in table 1 (in range “of which entities”) do not include wages and salaries of employees in social and political organizations, trade unions and others.

Components of wages and salaries are comprised of: personal wages and salaries, payments from profit and balance surplus in co-operatives, annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere entities, impersonal wages and salaries, agency commission wages and salaries, fees (wages and salaries for using copyrights or related rights).

Personal wages and salaries comprise, i.a.: basic wages and salaries, premiums and prizes, bonuses (e.g., for working in unhealthy conditions, for seniority, for serving in management positions), wages and salaries for working overtime, wages and salaries for time off (paid lay-offs, holidays, illness) jubilee prizes, severance payments, monetary equivalents for unused holidays and other, allowances and claim benefits. Personal wages and salaries concern employees hired on the basis of an employment contract, persons engaged in outwork as well as apprentices, who concluded a labour contract with an employer for the purpose of vocational training.

2. The average monthly (nominal) wages and salaries per paid employee were calculated assuming:

- personal wages and salaries, excluding wages and salaries of persons engaged in outwork as well as apprentices and persons employed abroad,

- wypłaty z tytułu udziału w zysku i w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach,
- dodatkowe wynagrodzenia roczne dla pracowników jednostek sfery budżetowej,
- honoraria wypłacone niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, np. dziennikarzom, realizatorom filmów, programów radiowych i telewizyjnych.

Dane o przeciętnych wynagrodzeniach dotyczą osób pełnozatrudnionych oraz niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

3. Dane o wynagrodzeniach podaje się **w ujęciu brutto**, tj. łącznie z zaliczkami na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych oraz ze składkami na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe i chorobowe) płaconymi przez ubezpieczonego pracownika.

4. Dane w tabl. 3-6 opracowano na podstawie reprezentacyjnego badania struktury wynagrodzeń według zawodów za październik 2016 r. Dane dotyczą zatrudnionych, którzy otrzymali wynagrodzenie za cały miesiąc, bez zatrudnionych w organizacjach: społecznych, politycznych, związków zawodowych i innych. Do obliczenia wynagrodzenia przyjęto sumę: wypłat wynagrodzeń osobowych za badany miesiąc z uwzględnieniem wypłat dokonanych za okresy dłuższe niż miesiąc w przeliczeniu na jeden miesiąc (np. 1/3 premii kwartalnej, 1/12: nagród i premii rocznych, wypłat z tytułu udziału w zysku i w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach, dodatkowych wynagrodzeń rocznych dla pracowników jednostek sfery budżetowej oraz honorariów).

Świadczenia z ubezpieczeń społecznych

1. Informacje o **świadczeniach emerytalnych i rentowych** (poza rolnikami indywidualnymi) dotyczą świadczeń wypłacanych w ramach pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych (ze środków Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, budżetu państwa – w ramach dotacji celowej oraz od 2007 r. także z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa i w okresie od 1 I 2009 r. do 30 VI 2014 r. także ze środków zgromadzonych w otwartych funduszach emerytalnych – OFE).

Informacje o **świadczeniach emerytalnych i rentowych rolników indywidualnych** dotyczą świadczeń wypłacanych przez Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego ze środków Funduszu Emerytalno-Rentowego i budżetu państwa (w ra-

- payments from profit and balance surplus in co-operatives,
- annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere entities,
- fees paid to selected groups of employees for performing work in accordance with a labour contract, e.g., to journalists, film producers, radio and television program producers.

Data regarding average wages and salaries concern full-time paid employees as well as part-time paid employees, the wages and salaries of whom have been converted into those of full-time paid employees.

3. Data regarding wages and salaries are given **in gross terms**, i.e. including deductions for personal income taxes and employee's contributions to compulsory social security (retirement, pension and illness).

4. Data in tables 3-6 were compiled on the basis of sample survey structure of wages and salaries by occupations for October 2016. Data concern paid employees, who received wages and salaries for the whole month, excluding paid employees in social and political organizations, trade unions and others. For calculating wages and salaries the sum of the following were assumed: payments of personal wages and salaries for the reference month including payments made for periods longer than one month calculated per month (e.g. 1/3 of quarterly premiums, 1/12 of: annual prizes and premiums, payments from profit and balance surplus in cooperatives, annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere entities and fees).

Social security benefits

1. Information regarding **retirement pay and pension benefits** (excluding farmers) concern benefits which are paid in regard to non-agricultural social security system by the Social Insurance Institution (from the sources of the Social Insurance Fund, the state budget – within the scope of the targeted grants as well as since 2007 also from the separate division of the state budget expenditures, and in the period from 1 I 2009 to 30 VI 2014 from the sources gathered in the open pension funds – OFE).

Information regarding **retirement pay and pension benefits for farmers** concerns benefits financed which are paid by the Agricultural Social Insurance Fund from the source of the Pension Fund and by the state budget (within the scope of

mach dotacji celowej oraz od 2007 r. także z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa), a także ze środków wypłacanych w ramach pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych, w przypadku gdy rolnicy posiadają uprawnienia do łącznego pobierania świadczeń z tych środków.

2. Do świadczeń emerytalnych i rentowych uprawnieni są (łącznie z członkami ich rodzin) m.in.:

- 1) pracownicy;
- 2) osoby wykonujące pracę nakładczą;
- 3) członkowie rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni powstałych na ich bazie oraz spółdzielni kółek rolniczych;
- 4) osoby wykonujące pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy na warunkach zlecenia;
- 5) osoby prowadzące pozarolniczą działalność (w tym osoby prowadzące działalność gospodarczą na własny rachunek, twórcy, artyści);
- 6) duchowni;
- 7) żołnierze zawodowi;
- 8) funkcjonariusze: Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Agencji Wywiadu, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej;
- 9) rolnicy indywidualni;
- 10) inwalidzi wojenni i wojskowi oraz kombatancki.

3. Świadczenia emerytalne i rentowe (renty wypłacane także z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych) obejmują:

- 1) emerytury;
- 2) renty z tytułu niezdolności do pracy;
- 3) renty rodzinne.

4. Świadczenia emerytalne i rentowe obejmują kwotę świadczeń należnych (bieżących i wyrównawczych) uwzględniającą od 2007 r. zmniejszenia m. in. z tytułu osiągnięcia przychodów z pracy.

5. Dane dotyczące przeciętnej miesięcznej emerytury i renty obliczono dzieląc ogólną kwotę świadczeń przez odpowiadającą im liczbę świadczeniobiorców.

6. Dane o przeciętnych świadczeniach emerytalno-rentowych prezentowane są w ujęciu brutto, tj. łącznie z zaliczkami na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych.

the targeted grant as well as since 2007 also from the separate division of the state budget expenditures) and also from the source which paid in regard to non-agricultural social security system, in case of farmers who are authorized to receive benefits from those sources simultaneously.

2. Among others the following persons (including members of their families) are authorized to receive retirement pay and pensions:

- 1) employed persons;
- 2) outworkers;
- 3) members of agricultural producers' cooperatives and cooperatives established on their basis as well as agricultural farmers' cooperatives;
- 4) persons employed on the basis of agency agreements or on the basis of order agreements;
- 5) persons engaged in non-agricultural economic activity (of which self-employed persons, creators, artists);
- 6) clergy;
- 7) professional soldiers;
- 8) the Police, Internal Security Agency and Foreign Intelligence Agency, Border Guard, State Fire Department and Penitentiary Staff functionaries
- 9) farmers;
- 10) war and military invalids as well as combatants.

3. Retirement and other pension benefits (pensions also paid due to accidents at work and job-related illnesses) include:

- 1) retirement pensions;
- 2) disability pensions;
- 3) survivors pensions.

4. Retirement pay and pension benefits include the amount of benefits due (current and compensatory) taking into account since 2007 the deductions, among others, in respect of achieving revenue from work.

5. Data regarding the average monthly retirement pay and pension are calculated by dividing the total amount of benefits by the corresponding number of persons receiving these benefits.

6. Data concerning average retirement and pension benefits are presented in gross terms, i.e., including deductions for personal income taxes.

Wynagrodzenia

Wages and salaries

TABL. 1 (96). **PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO**
AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym podmioty o liczbie pracują- cych powyżej 9 osób of which entities employing more than 9 persons	
					w zł in zł	
O G Ó Ł E M	2922,60	3497,98	3625,04	3824,28	4020,25	T O T A L
sektor publiczny	3469,90	4111,08	4260,68	4427,64	4427,65	public sector
sektor prywatny	2530,18	3109,79	3233,77	3458,74	3695,33	private sector
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	3389,07	4493,99	4593,51	4601,98	5010,63	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	3068,17	3760,83	3846,90	4102,95	4215,13	Industry
w tym przetwórstwo przemy- słowe	2485,04	3194,98	3322,75	3575,17	3672,22	of which manufacturing
Budownictwo	2356,25	2817,88	2954,05	3190,33	3572,30	Construction
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	2088,62	2505,26	2687,49	2911,82	3048,88	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka maga- zynowa	2245,52	2736,71	2808,20	2928,71	3112,70	Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	1762,71	2220,97	2328,04	2524,82	2656,49	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja	4021,16	5173,53	5446,12	5751,77	6271,05	Information and communica- tion
Działalność finansowa i ubez- pieczeniowa	4012,91	4572,02	4748,56	4872,48	5095,51	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	2940,90	3502,23	3713,53	3898,78	3923,48	Real estate activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	2868,94	3278,23	3399,04	3607,04	3991,23	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	2830,78	2654,03	2806,15	3010,25	3058,60	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obro- na narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	3860,96	4445,45	4678,91	4960,39	4960,40	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja	3257,68	4035,65	4086,39	4151,32	4161,97	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	3108,42	3505,54	3703,73	3940,51	3992,51	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	2658,86	3166,86	3270,38	3424,68	3452,35	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługowa	2289,26	2682,92	2874,97	2934,85	2417,62	Other service activities

TABL. 2 (97). **PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO^a**
WEDŁUG SEKTORÓW EKONOMICZNYCH
 AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES^a
 BY ECONOMIC SECTORS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017
	w zł in zł			
OGÓŁEM ..... TOTAL	3099,60	3699,48	3815,95	4020,25
sektor publiczny ..... public sector	3469,90	4111,08	4260,68	4427,65
sektor prywatny ..... private sector	2747,76	3354,83	3457,16	3695,33
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybnictwo ..... Agriculture, forestry and fishing	3681,11	4918,53	5053,31	5010,63
Przemysł i budownictwo ..... Industry i construction	3076,60	3774,78	3863,83	4124,31
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ ; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia ^Δ ; informacja i komunikacja ..... Trade; repair of motor vehicles ^Δ ; transport and storage, accommodation and catering ^Δ ; information and communication	2345,35	2806,05	2956,33	3175,52
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości ^Δ ..... Financial and insurance activities; real estate activities	3788,43	} 3963,01	} 4094,03	} 4253,99
Pozostałe usługi ^b ..... Other services ^b	3341,70			

a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób; bez zatrudnionych poza granicami kraju. b Sekcje: Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna; Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ; Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne. Edukacja; Opieka zdrowotna i pomoc społeczna; Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją; Pozostała działalność usługowa.

a Excluding economic entities employing up to 9 persons; excluding persons employed abroad. b Sections: Professional, scientific and technical activities; Administrative and support service activities; Public administration and defence; compulsory social security; Education; Human health and social work activities; Arts, entertainment and recreation; Other service activities.

TABL. 3 (98). **ZATRUDNIENI¹ WEDŁUG WYSOKOŚCI WYNAGRODZENIA BRUTTO ZA PAŹDZIERNIK 2016 R.**
PAID EMPLOYMENT¹ BY AMOUNT OF GROSS WAGES AND SALARIES FOR OCTOBER 2016

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total			Sektor publiczny Public sector			Sektor prywatny Private sector			
		ogółem total	męż- czyźni males	kobie- ty fema- les	razem total	męż- czyźni males	kobie- ty fema- les	razem total	męż- czyźni males	kobie- ty fema- les	
OGÓŁEM	a	337,8	165,6	172,2	145,8	48,1	97,7	192,0	117,5	74,5	
TOTAL	b	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	
z tego według przedziałów wynagrodzeń ustalonych na podstawie krotności przeciętnego wynagrodzenia brutto (PW =4346,76 zł) dla gospodarki narodowej w październiku 2016 roku: out of by were determined on the basic of multiplication of average gross wages and salaries (PW =4346,76 zł) for national economy in October 2016:											
Do 1850,00 zł zł and less	Do 1850,00 zł zł and less	a	37,3	20,4	16,9	2,3	0,5	1,8	35,0	19,9	15,1
		b	11,1	12,3	9,8	1,6	1,1	1,8	18,2	16,9	20,3
1850,01 – 2173,38	1850,01 zł – 50% PW	a	36,8	15,5	21,3	9,4	2,4	7,0	27,4	13,1	14,3
		b	10,9	9,3	12,4	6,5	4,9	7,2	14,2	11,1	19,1
2173,39 – 2912,33	50 – 67% PW	a	67,7	31,3	36,4	26,2	8,5	17,7	41,5	22,8	18,7
		b	20,0	18,9	21,1	18,0	17,7	18,1	21,7	19,5	25,0
2912,34 – 3260,07	67 – 75% PW	a	29,2	14,8	14,4	13,2	4,4	8,8	16,0	10,4	5,6
		b	8,6	8,9	8,4	9,0	9,2	8,9	8,3	8,8	7,6
3260,08 – 4346,76	75 – 100% PW	a	78,1	37,7	40,4	41,8	12,2	29,6	36,3	25,5	10,8
		b	23,0	22,8	23,4	28,5	25,4	30,3	19,0	21,9	14,4
4346,77 – 5433,45	100 – 125% PW	a	44,3	19,2	25,1	29,0	8,7	20,3	15,3	10,5	4,8
		b	13,1	11,6	14,6	19,9	18,2	20,9	8,0	8,9	6,5
5433,46 – 6520,14	125 – 150% PW	a	20,5	11,5	9,0	11,2	4,6	6,6	9,3	6,9	2,4
		b	6,1	7,0	5,2	7,7	9,5	6,8	4,8	5,9	3,1

¹ Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

¹ Data concern full- and part-time paid employees without converting into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons.

TABL. 3 (98). **ZATRUDNIENI¹ WEDŁUG WYSOKOŚCI WYNAGRODZENIA BRUTTO
 ZA PAŹDZIERNIK 2016 R. (dok.)**
 PAID EMPLOYMENT¹ BY AMOUNT OF GROSS WAGES AND SALARIES
 FOR OCTOBER 2016 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total			Sektor publiczny Public sector			Sektor prywatny Private sector			
		a – w tys. osób in thous. person	b – w odsetkach in percent		ogółem total	męż- czyźni males	kobie- ty fema- les	razem total	męż- czyźni males	kobie- ty fema- les	razem total
6520,15 – 7606,83	150 – 175% PW	a	9,5	5,8	3,7	4,7	2,3	2,4	4,8	3,5	1,3
		b	2,8	3,5	2,2	3,2	4,8	2,4	2,5	2,9	1,8
7606,84 – 8693,52	175 – 200% PW	a	5,3	3,3	2,0	3,0	1,7	1,3	2,3	1,6	0,7
		b	1,6	2,0	1,2	2,1	3,5	1,4	1,2	1,4	0,9
8693,53 – 9780,21	200 – 225% PW	a	2,9	2,0	0,9	1,5	0,9	0,6	1,4	1,1	0,3
		b	0,9	1,2	0,5	1,1	1,9	0,6	0,7	0,9	0,4
9780,22 – 10866,90	225 – 250% PW	a	1,7	1,1	0,6	1,0	0,5	0,5	0,7	0,6	0,1
		b	0,5	0,7	0,3	0,7	1,1	0,5	0,4	0,5	0,2
10866,91 – 11953,59	250 – 275% PW	a	1,4	0,8	0,6	0,8	0,4	0,4	0,6	0,4	0,2
		b	0,4	0,5	0,3	0,5	0,8	0,4	0,3	0,3	0,3
11953,60 – 13040,28	275-300% PW	a	0,8	0,5	0,3	0,6	0,3	0,3	0,2	0,2	0,0
		b	0,3	0,3	0,2	0,4	0,6	0,3	0,1	0,2	0,1
13040,29 – 20000,00	300% PW – – 20000,00zł	a	1,7	1,2	0,5	1,0	0,6	0,4	0,7	0,6	0,1
		b	0,5	0,7	0,3	0,7	1,2	0,4	0,4	0,5	0,2
Od 20000,01 zł zł and more	Od 20000,01 zł zł and more	a	0,6	0,5	0,1	0,1	0,1	0,0	0,5	0,4	0,1
		b	0,2	0,3	0,1	0,1	0,1	0,0	0,2	0,3	0,1

¹ Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

¹ Data concern full- and part-time paid employees without converting into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons.

TABL. 4 (99). **ZATRUDNIENI^a ORAZ PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO WEDŁUG GRUP ZAWODÓW WYKONYWANYCH ZA PAŹDZIERNIK 2016 R.**
PAID EMPLOYMENT^a AND AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES BY PERFORMED OCCUPATIONAL GROUPS FOR OCTOBER 2016

GRUPY ZAWODÓW ^b	Zatrudnieni w odsetkach Paid employees in percent			Przeciętne wynagrodzenia brutto w zł Average gross wages and salaries in zł			OCCUPATIONAL GROUPS ^b
	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety females	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety females	
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0	3721,84	3875,39	3574,12	TOTAL
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	7,3	7,7	7,0	6320,28	7026,62	5570,09	Managers
Specjaliści	28,3	17,0	39,1	4561,20	5160,71	4311,48	Professionals
specjaliści nauk fizycznych, matematycznych i technicznych	2,4	3,5	1,4	4728,13	5059,10	3918,08	science and engineering professionals
specjaliści do spraw zdrowia ..	6,8	1,9	11,4	4620,66	6181,48	4365,46	health professionals
specjaliści nauczania i wychowania	12,5	6,3	18,5	4337,58	4606,62	4249,90	teaching professionals
specjaliści do spraw ekonomicznych i zarządzania	4,5	3,0	5,9	4176,95	4534,62	4004,35	business and administration professionals
specjaliści do spraw technologii informacyjno-komunikacyjnych	0,8	1,5	0,2	6567,53	6620,28	6254,02	information and communications technology professionals
specjaliści z dziedziny prawa, dziedzin społecznych i kultury	1,3	0,8	1,7	6176,46	7047,89	5755,62	legal, social and cultural professionals
Technicy i inny średni personel	11,1	9,6	12,5	3745,35	4072,38	3502,95	Technicians and associate professionals
średni personel nauk fizycznych, chemicznych i technicznych	2,9	4,5	1,3	4269,85	4465,11	3643,03	science and engineering associate professionals
średni personel do spraw zdrowia	1,7	1,1	2,3	3024,01	3285,85	2907,93	health associate professionals
średni personel do spraw biznesu i administracji	5,2	3,2	7,2	3796,96	3989,94	3713,01	business and administration associate professionals
średni personel z dziedziny prawa, spraw społecznych, kultury i pokrewnej	1,0	0,3	1,6	3304,88	3186,74	3328,49	legal, social, cultural and related associate professionals
technicy informatycy	0,3	0,5	0,1	3329,37	3401,13	2860,58	information and communications technicians
Pracownicy biurowi	7,1	6,3	7,8	3294,79	3227,05	3347,91	Clerks
sekretarki, operatorzy urządzeń biurowych i pokrewni ..	2,3	1,1	3,5	3377,19	3617,58	3301,83	general and keyboard clerks
pracownicy obsługi klienta	0,8	0,3	1,3	3840,02	4739,10	3624,73	customer services clerks
pracownicy do spraw finansowo-statystycznych i ewidencji materiałowej	3,3	4,6	1,9	3072,94	3016,18	3208,60	numerical and material recording clerks
pozostali pracownicy obsługi biura	0,7	0,3	1,1	3384,53	3350,74	3391,93	other clerical support workers

a Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 7, pkt 1) na str. 25.

a Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. b See general notes to the Yearbook, item 7, point 1) on page 25.

TABL. 4 (99). **ZATRUDNIENI^a ORAZ PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO WEDŁUG GRUP ZAWODÓW WYKONYWANYCH ZA PAŹDZIERNIK 2016 R. (dok.)**
 PAID EMPLOYMENT^a AND AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES
 BY PERFORMED OCCUPATIONAL GROUPS FOR OCTOBER 2016 (cont.)

GRUPY ZAWODÓW ^b	Zatrudnieni w odsetkach Paid employees in percent			Przeciętne wynagrodzenia brutto w zł Average gross wages and salaries in zł			OCCUPATIONAL GROUPS ^b
	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety females	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety females	
Pracownicy usług i sprzedawcy	10,1	5,3	14,7	2435,85	2697,61	2345,49	Service and sales workers
pracownicy usług osobistych	2,0	1,4	2,5	2355,51	2404,25	2329,88	personal service workers
sprzedawcy i pokrewni	6,9	3,0	10,8	2427,05	2751,92	2340,66	sales workers
pracownicy opieki osobistej i pokrewni	0,7	0,1	1,3	2364,77	2274,28	2372,55	personal care workers
pracownicy usług ochrony	0,5	0,8	0,1	3026,39	3055,36	2835,32	protective services workers
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	0,3	0,5	0,1	2717,66	2742,26	2516,37	Skilled agricultural, forestry and fishery workers
Robotnicy przemysłowi i rze- mieśnicy	15,8	26,8	5,2	3113,85	3263,40	2366,90	Craft and related trades workers
robotnicy budowlani i pokrew- ni (z wyłączeniem elektry- ków)	2,8	5,8	0,0	2939,74	2939,16	3062,33	building and related trades workers, excluding electri- cians
robotnicy obróbki metali, mechanicy maszyn i urzą- dzeń i pokrewni	3,6	7,2	0,2	3455,21	3459,37	3274,45	metal, machinery and relat- ed trades workers
rzemieśnicy i robotnicy poligraficzni	0,6	0,9	0,3	3085,92	3304,55	2394,89	handicraft and printing workers
elektrycy i elektronicy	2,4	4,8	0,0	3968,19	3972,30	2806,07	electrical and electronic trades workers
robotnicy w przetwórstwie spożywczym, obróbce drewna, produkcji wyrobów tekstylnych i pokrewni	6,4	8,1	4,7	2688,18	2901,48	2329,11	food processing, wood working, garment and other craft and related trades workers
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	10,9	18,8	3,4	3123,97	3214,75	2639,10	Plant and machine operators and assemblers
operatorzy maszyn i urządzeń wydobywczych i przetwórc- zych	4,5	6,6	2,5	3451,16	3827,87	2490,07	stationary plant and ma- chine operators
monterzy	0,7	0,8	0,6	2856,71	2950,39	2747,98	assemblers
kierowcy i operatorzy pojaz- dów	5,7	11,4	0,3	2901,25	2880,26	3787,33	drivers and mobile plant operators
Pracownicy przy pracach prostych	9,1	8,0	10,2	2548,49	2837,43	2329,04	Elementary occupations
w tym:							of which:
robotnicy pomocniczy w rolnictwie, leśnictwie i rybołówstwie	0,2	0,3	0,2	1965,82	2042,38	1850,00	agricultural, forestry and fishery labourers
robotnicy pomocniczy w górnictwie, przemyśle, budownictwie i transpor- cie	3,3	5,0	1,7	2957,63	3094,24	2560,08	labourers in mining, construc- tion, manufacturing and transport

a Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 7, pkt 1) na str. 25.

a Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. b See general notes to the Yearbook, item 7, point 1) on page 25.

TABL. 5 (100). PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO ZA PAŹDZIERNIK 2016 R. ¹
 AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES FOR OCTOBER 2016¹

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total			Sektor publiczny Public sector			Sektor prywatny Private sector			
	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety fema- les	razem total	męż- czyźni males	kobiety fema- les	razem total	męż- czyźni males	kobiety fema- les	
a – w zł in zł b – ogółem = 100 total = 100										
O G Ó Ł E M T O T A L										
O G Ó Ł E M	a	3721,84	3875,39	3574,12	4185,16	4562,79	3999,18	3370,02	3593,99	3016,55
TOTAL	b	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA BY EDUCATIONAL LEVEL										
Wyższe ze stopniem naukowym co najmniej doktora oraz tytułem magistra, lekarza lub równorzędnym	a	4813,22	5551,63	4422,89	4800,10	5431,16	4544,33	4840,87	5708,49	4081,43
Tertiary with academic degree (at least doctor- ate) or tertiary with master degree, physician degree or equivalent	b	129,3	143,3	123,7	114,7	119,0	113,6	143,6	158,8	135,3
Wyższe z tytułem inżyniera, licencjata, dyplomowane- go ekonomisty lub równo- rzędnym	a	3839,67	4212,33	3510,03	4017,73	4457,89	3837,45	3711,57	4126,50	3094,35
Tertiary with engineerde- gree, licentiate (bachelor), economist with diploma or equivalent	b	103,2	108,7	98,2	96,0	97,7	96,0	110,1	114,8	102,6
Policealne	a	3456,59	3722,33	3317,04	3592,32	3588,88	3593,05	3352,51	3760,63	2986,70
Post – secondary	b	92,9	96,1	92,8	85,8	78,7	89,8	99,5	104,6	99,0
Średnie zawodowe	a	3235,65	3436,66	2921,95	3527,96	3896,68	3245,22	3115,72	3316,46	2686,28
Vocational secondary	b	86,9	88,7	81,8	84,3	85,4	81,1	92,5	92,3	89,1
Średnie ogólnokształcące	a	2900,67	3119,70	2699,73	3231,40	3739,42	3011,52	2784,08	2997,63	2532,73
General secondary	b	77,9	80,5	75,5	77,2	82,0	75,3	82,6	83,4	84,0
Zasadnicze zawodowe	a	2755,18	2988,38	2297,45	2923,98	3386,21	2404,29	2706,32	2901,45	2248,75
Basic vocational	b	74,0	77,1	64,3	69,9	74,2	60,1	80,3	80,7	74,5
Gimnazjalne	a	2550,97	2668,05	2112,43	2171,13	2024,25	2438,19	2572,46	2697,51	2080,15
Lower secondary	b	68,5	68,8	59,1	51,9	44,4	61,0	76,3	75,1	69,0
Podstawowe i niepełne podstawowe	a	2784,54	2995,69	2455,43	2731,59	3180,49	2426,17	2807,43	2949,31	2480,32
Primary and incomplete primary	b	74,8	77,3	68,7	65,3	69,7	60,7	83,3	82,1	82,2

¹ Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

¹ Data concern full- and part-time paid employees without converting into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons.

TABL. 5 (100). **PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO ZA PAŹDZIERNIK 2016 R.¹ (dok.)**
 AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES FOR OCTOBER 2016¹ (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total			Sektor publiczny Public sector			Sektor prywatny Private sector			
	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety fema- les	razem total	męż- czyźni males	kobiety fema- les	razem total	męż- czyźni males	kobiety fema- les	
a – w zł in zł b – ogółem = 100 total = 100										
WEDŁUG WIEKU BY AGE										
24 lata i mniej ..... and less	a	2514,42	2610,36	2317,46	2606,24	2696,57	2528,83	2499,80	2601,38	2255,80
	b	67,6	67,4	64,8	62,3	59,1	63,2	74,2	72,4	74,8
25 – 34	a	3223,72	3376,99	3026,06	3372,86	3618,78	3236,98	3160,99	3321,35	2862,58
	b	86,6	87,1	84,7	80,6	79,3	80,9	93,8	92,4	94,9
35 – 44	a	3775,07	4018,69	3554,81	4215,33	4682,94	4004,58	3482,47	3783,82	3059,54
	b	101,4	103,7	99,5	100,7	102,6	100,1	103,3	105,3	101,4
45 – 54	a	3962,25	4200,43	3792,15	4404,27	4815,13	4240,52	3470,64	3854,43	2976,07
	b	106,5	108,4	106,1	105,2	105,5	106,0	103,0	107,2	98,7
55 – 59	a	3980,02	4110,92	3875,60	4252,49	4621,18	4071,88	3632,25	3748,25	3465,00
	b	106,9	106,1	108,4	101,6	101,3	101,8	107,8	104,3	114,9
60 – 64	a	4331,60	4328,86	4336,12	4703,48	4930,37	4465,78	3834,25	3794,08	3968,46
	b	116,4	111,7	121,3	112,4	108,1	111,7	113,8	105,6	131,6
65 lat i więcej ..... and more	a	5350,00	5415,00	3653,32	6256,18	6278,73	4111,34	4241,31	4291,36	3569,19
	b	143,7	139,7	102,2	149,5	137,6	102,8	125,9	119,4	118,3
WEDŁUG STAŻU PRACY BY WORK SENIORITY										
do 1,9 roku ..... and less	a	2688,96	2736,37	2632,92	2742,09	2873,77	2671,46	2671,47	2710,27	2612,01
	b	72,2	70,6	73,7	65,5	63,0	66,8	79,3	75,4	86,6
2,0 - 4,9	a	2880,75	3049,55	2681,86	3101,18	3386,78	2946,55	2803,19	2980,96	2527,87
	b	77,4	78,7	75,0	74,1	74,2	73,7	83,2	82,9	83,8
5,0 - 9,9	a	3335,70	3470,71	3170,68	3629,53	3911,04	3475,79	3211,93	3367,19	2944,22
	b	89,6	89,6	88,7	86,7	85,7	86,9	95,3	93,7	97,6
10,0 - 14,9	a	3681,39	3907,18	3422,19	4024,66	4459,77	3796,14	3484,95	3737,88	3028,93
	b	98,9	100,8	95,7	96,2	97,7	94,9	103,4	104,0	100,4
15,0 - 19,9	a	4026,99	4390,46	3709,72	4540,54	5158,83	4266,86	3685,96	4116,67	3110,76
	b	108,2	113,3	103,8	108,5	113,1	106,7	109,4	114,5	103,1
20,0 lat i więcej ..... and more	a	4145,58	4345,37	3987,26	4461,06	4860,22	4269,73	3710,26	3964,90	3320,19
	b	111,4	112,1	111,6	106,6	106,5	106,8	110,1	110,3	110,1

1 Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

1 Data concern full- and part-time paid employees without converting into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons.

TABL. 6 (101).

**MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO NAJWYŻSZE (decyle) W GRUPACH
DECYLOWYCH PRACOWNIKÓW ZATRUDNIONYCH¹ WEDŁUG WIELKICH
GRUP ZAWODÓW² WYKONYWANYCH ZA PAŹDZIERNIK 2016 R.**

 DECILE EARNINGS (the upper limits of gross wages and salaries received
by decile) PAID EMPLOYMENT¹ BY GREAT OCCUPATIONAL GROUPS²
FOR OCTOBER 2016

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Najwyższe wynagrodzenia (decyle) w grupie decylowej Decile earnings (the upper limits of gross wages and salaries received by decile)									
	pierwszej first	drugiej second	trzeciej third	czwartej fourth	piątej (media- na) fifth (median)	szóstej sixth	siódmej seventh	ósmej eight	dziwiąt- tej ninth	
	w zł				in zł					
O G Ó Ł E M	a	1850,00	2100,00	2473,23	2835,00	3234,62	3650,00	4141,51	4758,62	5918,16
TOTAL	b	1850,00	2088,62	2528,00	2889,10	3283,81	3672,15	4196,36	4977,69	6362,25
	c	1851,20	2109,20	2412,50	2775,00	3188,50	3634,05	4098,74	4625,59	5486,38
Przedstawiciele władz publicz- nych, wyżsi urzędnicy i kierow- nicy	a	2629,00	3520,35	4195,81	4716,43	5300,00	5951,67	6787,50	7958,42	10488,61
Public government representa- tives senior officials and man- agers	b	2629,00	3625,66	4329,36	4885,37	5548,49	6427,34	7506,76	9178,00	11811,29
	c	2617,55	3450,00	4087,50	4566,16	5101,67	5658,66	6265,98	7065,00	8541,67
Specjaliści	a	2658,25	3111,04	3494,16	3819,93	4158,76	4479,86	4856,79	5416,05	6783,33
Professionals	b	2699,63	3198,60	3603,48	4041,43	4459,76	4919,75	5607,33	6663,13	8486,11
	c	2646,89	3078,29	3449,99	3761,30	4053,88	4362,35	4682,30	5083,42	5960,99
Technicy i inny średni personel	a	2000,00	2451,17	2782,00	3099,47	3445,54	3788,70	4151,78	4754,79	5767,51
Technicians and associate pro- fessionals	b	1850,00	2499,83	2864,64	3256,46	3678,50	4080,00	4640,20	5435,13	6769,55
	c	2023,29	2427,48	2752,49	3027,15	3337,98	3626,69	3932,51	4328,39	5090,65
Pracownicy biurowi	a	1850,00	2200,00	2511,60	2798,66	3097,95	3420,73	3724,35	4165,00	4803,49
Clerks	b	1850,00	2000,00	2500,00	2781,00	3058,47	3400,00	3665,76	4040,43	4668,74
	c	1920,40	2254,24	2520,57	2818,47	3119,25	3438,98	3809,96	4235,45	4954,33
Pracownicy usług i sprzedawcy	a	1850,00	1850,00	1883,00	1987,80	2100,00	2262,07	2476,28	2800,00	3500,00
Service and sales workers	b	1850,00	1850,00	1916,06	2044,24	2252,00	2497,00	2818,27	3386,33	4018,25
	c	1850,00	1850,00	1869,20	1970,13	2068,17	2202,02	2404,51	2661,95	3207,31
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	a	1850,00	1850,00	1850,00	1973,44	2312,50	2610,00	2892,39	3249,00	4958,48
Skilled agricultural, forestry and fishery workers	b	1850,00	1850,00	1850,00	1957,20	2312,50	2554,80	2892,39	3260,00	5207,83
	c	1850,00	1850,00	1850,00	2606,81	2723,31	2755,02	2808,20	2921,47	3123,87

1 Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania na pełnozatrudnionych i obejmują pod-
mioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. 2 Patrz uwagi ogólne, ust. 7, pkt 1) na str. 25.

1 Data concern full- and part-time paid employees without converting into full-time paid employees and include entities
employing more than 9 persons. 2 See general notes, item 7, point 1) on page 25.

TABL. 6 (101). **MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO NAJWYŻSZE (decyle) W GRUPACH DECYLOWYCH PRACOWNIKÓW ZATRUDNIONYCH¹ WEDŁUG WIELKICH GRUP ZAWODÓW² WYKONYWANYCH ZA PAŹDZIERNIK 2016 R. (dok.)**
 DECILE EARNINGS (the upper limits of gross wages and salaries received by decile) PAID EMPLOYMENT¹ BY GREAT OCCUPATIONAL GROUPS² FOR OCTOBER 2016 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Najwyższe wynagrodzenia (decyle) w grupie decylowej Decile earnings (the upper limits of gross wages and salaries received by decile)								
		pierwszej first	drugiej second	trzeciej third	czwartej fourth	piątej (mediana) fifth (median)	szóstej sixth	siódmej seventh	ósmej eight	dziewiątej ninth
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	a	1850,00	1959,97	2220,00	2537,27	2815,83	3120,00	3513,52	3950,06	4800,00
Craft and related trades workers	b	1850,00	2018,68	2400,00	2729,97	3006,84	3345,13	3665,65	4141,51	5088,94
	c	1850,00	1850,00	1936,69	2096,98	2202,00	2313,85	2530,01	2711,29	3137,55
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	a	1850,00	1900,00	2064,00	2423,50	2824,38	3168,78	3506,75	3981,35	5119,38
Plant and machine operators and assemblers	b	1850,00	1950,00	2100,00	2533,86	2911,34	3285,76	3588,92	4158,88	5452,44
	c	1850,00	1850,00	2000,00	2046,00	2273,14	2567,61	2991,92	3338,26	3955,07
Pracownicy przy pracach prostych	a	1850,00	1942,40	2048,79	2169,70	2298,90	2433,18	2640,40	2937,94	3478,50
Elementary occupations	b	1850,00	1946,80	2139,10	2317,50	2521,25	2742,04	3081,80	3439,07	4225,78
	c	1850,00	1936,69	2034,83	2110,40	2213,18	2308,19	2430,58	2635,99	2943,40

1 Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. 2 Patrz uwagi ogólne, ust. 7, pkt 1) na str. 25.

1 Data concern full- and part-time paid employees without converting into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. 2 See general notes, item 7, point 1) on page 25.

Świadczenia z ubezpieczeń społecznych

Social security benefits

TABL. 7 (102). **EMERYCI I RENCISCI^a**
 RETIREES AND PENSIONERS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	543923	507614	508444	508894	TOTAL
Pobierający emerytury i renty wypłacane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych	360290	349716	352741	356125	Persons receiving retirement and other pension paid by the Social Insurance Institution retirement pay
emerytury	225038	232704	239360	247302	retirement pensions
renty z tytułu niezdolności do pracy	80484	62028	58575	54275	disability pensions
renty rodzinne	54768	54984	54806	54549	survivors pensions
Rolnicy indywidualni	183633	157898	155703	152769	Farmers

a Przeciętne w roku.

Ź r ó d ł o: dane Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

a Annual averages.

S o u r c e: data of the Social Insurance Institution and the Agricultural Social Insurance Fund.

TABL. 8 (103). **ŚWIADCZENIA EMERYTALNE I RENTOWE BRUTTO**
GROSS RETIREMENT AND OTHER PENSION BENEFITS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
OGÓŁEM GRAND TOTAL					
Świadczenia w mln zł	8159,0	9684,0	9879,1	10196,5	Benefits in mln zł
WYPŁACANE PRZEZ ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH PAID BY THE SOCIAL INSURANCE INSTITUTION					
Razem Total					
Świadczenia w mln zł	6072,1	7457,3	7670,6	7993,9	Benefits in mln zł
Przeciętna miesięczna emerytura i renta w zł	1404,45	1776,99	1812,13	1870,57	Average monthly retirement and other pension in zł
Emerytury Retirement pensions					
Świadczenia w mln zł	4131,6	5316,4	5558,0	5893,0	Benefits in mln zł
Przeciętna miesięczna emerytura w zł...	1529,95	1903,84	1935,04	1985,78	Average monthly retirement pension in zł
Renty z tytułu niezdolności do pracy Disability pensions					
Świadczenia w mln zł	1110,0	1095,5	1047,5	1014,4	Benefits in mln zł
Przeciętna miesięczna renta w zł	1149,27	1471,80	1490,31	1557,53	Average monthly pension in zł
Renty rodzinne Survivors pensions					
Świadczenia w mln zł	830,6	1045,4	1065,0	1086,5	Benefits in mln zł
Przeciętna miesięczna renta w zł	1263,76	1584,45	1619,32	1659,76	Average monthly pension in zł
ROLNIKÓW INDYWIDUALNYCH^a FARMERS^a					
Świadczenia w mln zł	2086,9	2226,7	2208,5	2202,6	Benefits in mln zł
Przeciętna miesięczna emerytura i renta w zł	947,04	1175,20	1182,01	1201,47	Average monthly retirement and other pension in zł

a Łącznie z wypłatami z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w przypadku łączenia uprawnień do świadczeń z tego systemu z uprawnieniami do świadczeń z Funduszu Emerytalno-Rentowego; patrz uwagi ogólne ust. 1 na str. 161.

Źródło: dane Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

a Including payments from non-agricultural social security system, in case of a simultaneous right to benefits from this system and to benefits from the Pension Fund; see general notes, item 1 on page 161.

Source: data of the Social Insurance Institution and the Agricultural Social Insurance Fund.

DZIAŁ VIII

BUDŻETY GOSPODARSTW DOMOWYCH

Uwagi ogólne

1. Podstawowym źródłem informacji o warunkach bytu ludności, tj. poziomie i strukturze dochodu rozporządzalnego, wydatków i spożycia oraz wyposażeniu gospodarstw domowych w przedmioty trwałego użytkowania jest reprezentacyjne badanie **budżetów gospodarstw domowych**. Badaniem objęte są wszystkie gospodarstwa domowe, z wyjątkiem zamieszkujących obiekty zbiorowego zakwaterowania oraz gospodarstw członków korpusu dyplomatycznego państw obcych. Gospodarstwa domowe obywateli obcego państwa zamieszkujące w Polsce stale lub przez dłuższy czas i posługujące się językiem polskim biorą udział w badaniu.

Jednostką badania jest **gospodarstwo domowe** jedno- lub wieloosobowe. Gospodarstwo domowe **jednoosobowe** stanowi osoba utrzymująca się samodzielnie, tzn. niełączyca swoich dochodów z dochodami innych osób bez względu na to, czy mieszka sama czy z innymi osobami. Przez gospodarstwo domowe **wieloosobowe** rozumie się zespół osób zamieszkujących razem i wspólnie utrzymujących się.

Wyniki badania oparte są na oświadczeniach osób biorących udział w badaniu budżetów gospodarstw domowych.

W celu zachowania relacji między strukturą badanej zbiorowości a strukturą społeczno-demograficzną zbiorowości generalnej, dane uzyskane z badania budżetów gospodarstw domowych od 2010 r. przeważone zostały strukturą gospodarstw domowych według liczby osób i miejsca zamieszkania pochodzącą z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011.

2. Badanie budżetów gospodarstw domowych prowadzone jest metodą rotacji miesięcznej w cyklu kwartalnym, co oznacza, że w każdym miesiącu w badaniu uczestniczą inne gospodarstwa domowe, a po kwartale w gospodarstwach domowych, które brały udział w badaniu miesięcznym danego kwartału przeprowadzany jest wywiad dotyczący niektórych wydatków, m.in. na zakup przedmiotów trwałego użytkowania (telewizor, pralka, lodówka itp.), na opłatę za usługi (lekarskie, stomatologiczne itp.) oraz wyposaże-

CHAPTER VIII

HOUSEHOLD BUDGETS

General notes

1. The basic source of information regarding the living conditions of the population, i.e., the level and structure of available income, expenditures, consumption as well as the equipment of households with durable goods is a representative **household budget** survey. In the survey there are included all the households, with the exception of those living in institutional households as well as households of members of the diplomatic corps of foreign countries. The households of foreign citizens with permanent or long-lasting residence in Poland and using Polish language participate in the survey.

The survey unit is a one- or a multi-person **household**. A **one-person** household is understood as an individual independently maintained, i.e., income is not combined with the income of others regardless of whether the individual lives alone or with other persons. A **multi-person** household is understood as a group of people living together and maintaining themselves jointly.

Survey results are based on declarations made by persons participating in the household budget survey.

In order to maintain the relation between the structure of the surveyed population and the socio-demographic structure of the total population, data obtained from the household budget survey since 2010 were weighted with the structure of households on the basis of Population and Housing Census 2011.

2. The survey of household budgets is conducted using the method of monthly rotation with a quarterly cycle, which means that, each month, different households participate in the survey, and after each quarter an interview is conducted in households which participated in the monthly survey of a given quarter concerning some expenditures, i.e., on purchases of durable goods (a television set, washing machine, refrigerator, etc.), on payments for services (medical, dental, etc.) as well as

nie gospodarstw domowych w przedmioty trwałego użytkowania.

Badaniem objęto wszystkie gospodarstwa domowe zamieszkałe w wylosowanych mieszkaniach, reprezentujące społeczno-ekonomiczne grupy ludności, tj. gospodarstwa domowe: pracowników, rolników, pracujących na własny rachunek, emerytów i rencistów oraz utrzymujących się z niezarobkowych źródeł (innych niż emerytura i renta).

3. Kategorie osób występujących w gospodarstwach domowych (tabl. 1) ustalone zostały na podstawie ich głównego źródła utrzymania, czyli źródła przynoszącego największy dochód:

- 1) osoby pracujące, do których zalicza się:
  - a) pracujących najemnie, dla których głównym źródłem utrzymania jest dochód z pracy najemnej, niezależnie od rodzaju umowy zawartej z pracodawcą (umowa o pracę na czas nieokreślony lub określony, mianowanie, powołanie, praca sezonowa, praca dorywcza, umowa o wykonanie pracy nakładczej, umowa-zlecenie, umowa ustna itd.),
  - b) pracujących w gospodarstwie indywidualnym w rolnictwie (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin), dla których głównym źródłem utrzymania jest dochód z pracy w użytkowanym przez siebie gospodarstwie indywidualnym w rolnictwie,
  - c) pracujących na własny rachunek (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin), dla których głównym źródłem utrzymania jest prowadzenie działalności gospodarczej (poza użytkowaniem gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie), w tym wynajem nieruchomości związanych z prowadzoną działalnością gospodarczą oraz wykonywanie wolnego zawodu; a także członków spółdzielni produkcji rolniczej;
- 2) osoby pobierające emeryturę lub rentę, których głównym źródłem utrzymania jest otrzymywana emerytura lub renta;
- 3) osoby utrzymujące się z niezarobkowych źródeł innych niż emerytura lub renta, których głównym źródłem utrzymania są: zasiłki z ubezpieczeń społecznych, pozostałe świadczenia społeczne (m.in. zasiłki rodzinne wraz z dodatkami, świadczenia i zasiłki pielęgnacyjne, renta socjalna, zasiłki stałe, okresowe oraz pozostała pomoc pieniężna, materialna i w formie usług, stypendia, świadczenia dla bezrobotnych), dochody z tytułu własności, dochody z wynajmu nieruchomości — budynków, gruntów — niezwiązanych z prowadzoną

on furnishing the household with durable goods.

The survey included all households within randomly selected dwellings representing of socio-economic groups of the population, i.e., households of: employees, farmers, self-employed, retirees, pensioners as well as households maintained from non-earned sources (other than retirement pay and pensions).

3. The categories of persons comprising households (table 1) were established on the basis of their primary source of maintenance, i.e., source deriving the greatest income:

- 1) employed persons include:
  - a) hired employees, for whom the main source of maintenance is income from hired work, regardless of the type of contract concluded with the employer (a labour contract for a specified or unspecified period, postings, appointments, seasonal work, odd jobs, outwork, commission contracts, verbal contracts, etc.),
  - b) employees on a private farm in agriculture (including contributing family workers) for whom the main source of maintenance is income from work in private farm in agriculture,
  - c) self-employed persons (including contributing family workers), for whom the main source of maintenance is conducting economic activity (excluding the use of a private farm in agriculture) and practising a learned profession as well as members of agricultural production cooperatives;
- 2) persons receiving retirement pension or other pension for whom the main source of maintenance is the retirement or other pension;
- 3) persons maintained from non-earned sources other than retirement or other pension for whom the main source of maintenance are: social security allowances or other social benefits (i.a. family allowances, supplements to family allowances, nursing allowances and benefits, social pension, permanent and temporary benefits and other aid, whether monetary, material or in the form of services, scholarships, unemployment benefits), income from property and rental of real estate not connected with conducting economic activity, other in-

działalnością gospodarczą, pozostałe dochody oraz inne przychody (podjęte lokaty i sprzedane papiery wartościowe, sprzedaż majątku, zaciągnięte pożyczki i kredyty);

- 4) osoby pozostające na utrzymaniu (bez własnego źródła utrzymania) utrzymywane przez inne osoby będące członkami tego samego gospodarstwa domowego.

4. Dochód rozporządzalny obejmuje bieżące dochody pieniężne i niepieniężne (w tym wartość spożycia naturalnego, tj. wartość towarów i usług konsumpcyjnych pobranych na potrzeby gospodarstwa domowego z działalności gospodarczej na własny rachunek — rolniczej i pozarolniczej oraz wartość towarów i usług otrzymanych bezpłatnie), bez zaliczek na podatek dochodowy od osób fizycznych płaconych z tytułu dochodów (z pracy najemnej, ze świadczeń społecznych — z ubezpieczeń społecznych i pozostałych świadczeń społecznych), bez składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne płacone przez ubezpieczonego pracownika (patrz uwagi ogólne działu „Wynagrodzenia. Świadczenia z ubezpieczeń społecznych”, ust. 3 na str. 161) oraz bez podatków płaconych przez osoby pracujące na własny rachunek.

W skład dochodu rozporządzalnego wchodzi:

- 1) dochód z pracy najemnej — uzyskany we wszystkich miejscach pracy danego członka gospodarstwa domowego, niezależnie od długości trwania okresu pracy i rodzaju umowy o pracę — który obejmuje wszystkie dochody uzyskiwane z tytułu pracy najemnej, w tym: wynagrodzenia (patrz dział „Wynagrodzenia. Świadczenia z ubezpieczeń społecznych”, ust. 1 na str. 160), wypłaty niezaliczone do wynagrodzeń (np. dodatek za rozłąkę, ekwiwalent pieniężny za używanie własnej odzieży zamiast roboczej, kwoty uzyskane z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych), zasiłki chorobowe (pobrane w czasie trwania stosunku pracy), wyrównawcze, opiekuńcze, dochody w formie niepieniężnej (opłacone przez pracodawcę);
- 2) dochód z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie, który stanowi różnicę między wartością produkcji rolniczej (łącznie ze spożyciem naturalnym) a poniesionymi na nią bieżącymi nakładami (tj. zakup produktów i usług, wynagrodzenie i składki na obowiązkowe ubezpieczenie społeczne pracowników najemnych). Dochód ten jest pomniejszony o podatki związane z prowadzeniem gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie oraz powiększony o dopłaty dla rolnictwa;

come as well as other revenue (deposits withdrawn and securities sold, the sale of assets, extended loans and credits);

- 4) dependents (without their own source of maintenance) are maintained by other persons being members of the same household.

4. Available income includes current monetary and non-monetary income (including the value of own consumption, i.e., consumer goods and services acquired for household needs from self-employed agricultural or non-agricultural economic activity as well as the value of goods and services received free of charge), excluding prepayments on personal income tax paid from income (from hired labour, from social benefits — from social security benefits and other social benefits) excluding contributions to obligatory social security paid by the insured employee (see general notes in the chapter “Wages and salaries. Social security benefits”, item 3 on page 161) as well as excluding taxes paid by self-employed persons.

Available income comprises:

- 1) income from hired work — obtained in all workplaces by the given household member, regardless of the length of time worked or the type of labour agreement — which includes: all income obtained from hired labour, including: wages and salaries (see the chapter “Wages and salaries. Social security benefits”, item 1 on page 160), payments not included in wages and salaries (e.g., severance pay, the monetary equivalent for the use of personal rather than company clothing, sums received from a company social benefit fund), sickness benefits (taken during the period of employment), compensatory and nursing benefits, income in a non-monetary form (paid by the employer);
- 2) income from a private farm in agriculture, which accounts for the difference in the value of agricultural production (including own consumption) and current expenditures borne on it (i.e., the purchase of products and services, wages and salaries as well as contributions to compulsory social security of hired employees). This income is reduced by taxes connected with tending a private farm in agriculture and increased by subsidies in agriculture;

- 3) dochód z pracy na własny rachunek, który stanowi część dochodu uzyskanego z prowadzonej działalności gospodarczej na własny rachunek (poza gospodarstwem indywidualnym w rolnictwie) oraz dochód z wykonywania wolnego zawodu, jaki został przeznaczony na pozyskanie towarów i usług konsumpcyjnych na potrzeby gospodarstwa domowego oraz na inwestycje o charakterze mieszkaniowym (zakup, budowa, remont lub modernizacja mieszkania lub domu mieszkalnego);
  - 4) dochód z własności (odsetki, udziały w zyskach z działalności gospodarczej, dywidendy) oraz dochód z wynajmu nieruchomości (dochód netto, czyli przychody minus nakłady i ewentualnie podatki, pochodzący z wynajmu lokali mieszkalnych, garaży i innych budynków niezwiązanych z prowadzoną działalnością gospodarczą oraz ziemi);
  - 5) dochód ze świadczeń społecznych, który obejmuje m.in. emerytury i renty, zasiłki z ubezpieczeń społecznych i pozostałych świadczeń społecznych (m. in. zasiłki dla bezrobotnych, zasiłki i świadczenia przedemerytalne, świadczenia rodzinne, rentę socjalną, świadczenia pieniężne i niepieniężne udzielane na podstawie ustawy o pomocy społecznej, stypendia oraz pomoc od instytucji niekomercyjnych);
  - 6) pozostały dochód, który obejmuje m.in. dary od osób prywatnych (w tym alimenty), odszkodowania z tytułu ubezpieczeń w instytucjach ubezpieczeniowych, wygrane w grach hazardowych i loteryjnych.
- 3) income from self-employment, which accounts for a portion of income obtained from conducting self-employed economic activity (excluding a private farm in agriculture), of which income from leasing real estate and income from practicing a learned profession, which was designated for household needs as well as for investments with a residential character (purchasing, building, renovating or modernizing a dwelling or house);
  - 4) income from property (interest, shares in economic activity, profits, dividends) and income from rental of real estate (net income i.e. revenues minus investments and taxes, from rental of dwellings, garages and other buildings not connected with conducting economic activity and from land leasing);
  - 5) income from social benefits, which includes, i.a.: retirement pay and pensions, social security benefits and other social benefits (among others: unemployment benefits, pre-retirement allowances and benefits, family benefits, social pension, monetary and non-monetary assistance provided on the basis of the Law on Social Assistance, scholarships and assistance from non-commercial institutions);
  - 6) other income, which includes, i.a.: gifts from private persons (of which alimony), insurance indemnities, winnings from games of chance and lotteries.

Dochód rozporządzalny przeznaczony jest na wydatki oraz przyrost oszczędności.

Dochód do dyspozycji jest to dochód rozporządzalny pomniejszony o pozostałe wydatki. Dochód do dyspozycji przeznaczony jest na wydatki na towary i usługi konsumpcyjne oraz przyrost oszczędności.

5. Wydatki obejmują wydatki na towary i usługi konsumpcyjne oraz pozostałe wydatki.

Wydatki na towary i usługi konsumpcyjne przeznaczone są na zaspokojenie potrzeb gospodarstwa domowego. Obejmują wydatki na towary i usługi zakupione za gotówkę, również przy użyciu karty płatniczej lub kredytowej i na kredyt, wartość artykułów otrzymanych bezpłatnie oraz wartość spożycia naturalnego. Towary konsumpcyjne obejmują dobra nietrwałego użytkowania (np. żywność, napoje, artykuły farmaceutyczne), półtrwałego użytkowania (np. odzież, książki, zabawki) i trwałego użytkowania (np. samochody, pralki, lodówki, telewizory).

Available income is designated for expenditures as well as for an increase in savings.

Disposable income is understood as available income less other expenditures. Disposable income is designated for consumer goods and services as well as for an increase in savings.

5. Expenditures include expenditures on consumer goods and services as well as other expenditures.

Expenditures on consumer goods and services are designated for meeting household needs. They include expenditures on goods and services purchased for cash, also using a debit or credit card and on credit, the value of articles received gratis as well as the value of own consumption. Consumer goods include non-durable goods (e.g., food, beverages, pharmaceutical products), semi-durable goods (e.g., clothing, books, toys) and durable goods (e.g., cars, washing machines, refrigerators, television sets).

Pozostałe wydatki obejmują m.in. kwoty przekazane innym gospodarstwom domowym i instytucjom niekomercyjnym, w tym dary; koszty zakwaterowania młodzieży i studentów uczących się poza domem; alimenty dla osób prywatnych; niektóre podatki, np.: od nieruchomości, od spadków i darowizn, od dochodów z własności, z wynajmu i sprzedaży nieruchomości oraz straty pieniężne.

Wydatki na towary i usługi konsumpcyjne zregulowano zgodnie ze zmienioną i obowiązującą od 2013 r. nomenklaturą Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP), włączając wydatki na ubezpieczenie na życie w pozycji „pozostałe wydatki na towary i usługi”.

6. Spożycie artykułów żywnościowych (w ujęciu ilościowym) w gospodarstwach domowych obejmuje artykuły zakupione za gotówkę, również przy użyciu karty płatniczej lub kredytowej i na kredyt, otrzymane nieodpłatnie oraz pobrane z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie bądź z prowadzonej działalności gospodarczej na własny rachunek (spożycie naturalne); bez spożycia w placówkach gastronomicznych.

7. Zagrożenie ubóstwem — gospodarstwo domowe (a tym samym wszystkie osoby wchodzące w jego skład) zostało uznane za ubogie, jeżeli poziom jego wydatków (obejmujących także wartość artykułów otrzymanych bezpłatnie oraz wartość spożycia naturalnego) był niższy od wartości przyjętej za granicę ubóstwa.

Relatywna granica ubóstwa to 50% średnich miesięcznych wydatków ustalonych na poziomie wszystkich gospodarstw domowych z uwzględnieniem tzw. oryginalnej skali ekwiwalentności OECD.

„Ustawowa” granica ubóstwa to kwota, która zgodnie z obowiązującą ustawą o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. 2016 poz. 930) uprawnia do ubiegania się o przyznanie świadczenia pieniężnego z systemu pomocy społecznej.

Minimum egzystencji, uznawane za granicę ubóstwa skrajnego, wyznacza poziom zaspokojenia potrzeb, poniżej którego występuje biologiczne zagrożenie życia oraz rozwoju psychofizycznego człowieka. Przy ustalaniu granic ubóstwa skrajnego przyjmuje się poziom minimum egzystencji obliczany przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych dla 1-osobowego gospodarstwa pracowniczego.

Other expenditures include, i.a.: amounts transferred to other households and non-commercial institutions, including gifts; boarding costs of youth and students studying away from home; alimony for private persons; some taxes, e.g.: on real estate, inheritance and donations, income from property as well as renting and selling real estate and monetary losses.

Expenditures on consumer goods and services were aggregated in accordance with modified and adopted since 2013 nomenclature of the Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP), including expenditures on life insurance in item “Other goods and services”.

6. Consumption of foodstuffs (in terms of quantity) in households includes articles purchased for cash with the use of cash or credit card and on credit, received gratis as well as taken from a private farm in agriculture or from conducted self-employed economic activity (own consumption); excluding consumption in catering establishments.

7. Risk of poverty — a household and thus all its members have been recognized as poor if the expenditure level (including the value of products received free of charge as well as the value of own consumption) is below the adopted poverty line.

Relative poverty line is 50% of the mean monthly expenditure determined at the level of all households estimated with the use of the original OECD equivalence scale.

“Legal” poverty line is the amount, which according to the Law on Social Assistance (uniform text Journal of Laws 2016 item 930), provides eligibility for a monetary benefit from social assistance.

The subsistence minimum, regarded as the extreme poverty threshold, sets the level of the satisfaction of needs below which there is a biological threat to life or psychophysical human development.

TABL. 1 (104). **GOSPODARSTWA DOMOWE**
HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Gospodarstwa domowe objęte badaniem	2186	2054	2062	2057	Households included in the survey
Przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym	2,97	2,84	2,76	2,69	Average number of persons in a household
w tym:					of which:
pracujących	1,17	1,11	1,09	1,08	employed
pobierających świadczenia społeczne	0,90	0,89	1,09	1,28	receiving social benefits
w tym emeryturę lub rentę	0,75	0,77	0,74	0,80	of which retirement pay and pension
pozostających na utrzymaniu	0,85	0,78	0,52	0,29	dependents

TABL. 2 (105). **PRZECIĘTNY MIESIĘCZNY DOCHÓD ROZPORZĄDZALNY NA 1 OSOBĘ**
W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH
AVERAGE MONTHLY AVAILABLE INCOME PER CAPITA IN HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010 ^a	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w zł		in zł		
Dochód rozporządzalny	978,09	1226,74	1299,14	1436,58	Available income
w tym dochód do dyspozycji ..	928,38	1174,92	1244,78	1373,48	of which disposable income
w tym:					of which:
z pracy najemnej	444,18	568,11	601,65	611,77	from hired work
z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie	89,53	108,93	89,33 ^b	158,27 ^c	from a private farm in agriculture
z pracy na własny rachunek	62,53	85,18	88,10	92,60	from self-employment
ze świadczeń społecznych	314,28	391,56	445,03	503,63	from social security benefits

a Bez błędu względnego szacunków. b–c Błąd względny szacunków przekracza 10% i wynosi: b – 20,61%, c – 34,18%.

a Without relative error of estimates. b–c Relative error of estimates more than 10% and is: b – 20,61%, c – 34,18%.

TABL. 3 (106). **PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYDATKI NA 1 OSOBE W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH**
 AVERAGE MONTHLY EXPENDITURES PER CAPITA IN HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010 ^a	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w zł		in zł		
Wydatki ogółem	833,03	971,28	1029,45	1086,53	Total expenditures
w tym towary i usługi konsumpcyjne ^b	783,32	919,45	975,10	1023,44	of which consumer goods and services ^b
w tym:					of which:
żywność i napoje bezalkoholowe	220,10	247,16	264,33	280,40	food and non-alcoholic beverages
napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	20,24	21,82	21,26	21,18	alcoholic beverages and tobacco
odzież i obuwie	46,94	54,15	59,95	57,68	clothing and footwear
użytkowanie mieszkania lub domu i nośniki energii	150,96	163,23	165,30	175,95	housing, water, electricity, gas and other fuels
wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego	44,82	54,96	64,05	63,09	furnishings, household equipment and routine household maintenance
zdrowie	38,03	54,97	56,85	60,34	health
w tym artykuły farmaceutyczne	25,27	32,65	33,54	34,37	of which pharmaceuticals
transport	84,36	102,03	102,54	114,13	transport
łączność ^c	38,29	47,74	49,50	49,29	communication ^c
rekreacja i kultura ^d	57,90	60,13	65,77	69,32	recreation and culture ^d
edukacja ^e	8,78	8,97	9,62	7,37	education ^e
restauracje i hotele	17,24	37,53	41,75	47,71	restaurants and hotels
pozostałe towary i usługi	46,07	57,26	64,93	66,77	miscellaneous goods and services
w tym higiena osobista	23,68	27,38	30,36	31,28	of which personal hygiene

a Bez błędu względnego szacunków. b Łącznie z kieszonkowym nieuwzględnionym w podziale według rodzajów wydatków. c Od 2013 r. łącznie z wydatkami na usługi internetowe. d Od 2013 r. bez wydatków na usługi internetowe. e Łącznie z wychowaniem przedszkolnym.

a Without relative error of estimates. b Including pocket money not considered in items by types of expenditure. c Since 2013 including expenditures for Internet services. d Since 2013 excluding expenditures for Internet services. e Including pre-school education.

TABL. 4 (107). **PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE SPOŻYCIĘ NIEKTÓRYCH ARTYKUŁÓW ŻYWNOŚCIOWYCH NA 1 OSOBĘ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH**
AVERAGE MONTHLY CONSUMPTION OF SELECTED FOODSTUFFS PER CAPITA IN HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Pieczywo i produkty zbożowe ^a w kg.....	7,47	6,57	6,62	6,56	Bread and cereals ^a in kg
w tym pieczywo ^b	4,80	3,96	3,88	3,71	of which bread ^b
Mięso ^c w kg.....	5,49	5,37	5,60	5,61	Meat ^c in kg
w tym:					of which:
mięso surowe.....	x	3,13	3,28	3,23	raw meat
w tym drób.....	x	1,37	1,50	1,50	of which poultry
wędliny i pozostałe przetwory mięsne ^d	2,29	2,03	2,10	2,14	processed meat and other meat preparations ^d
Ryby i owoce morza ^{ef} w kg.....	0,39	0,27	0,29	0,29	Fish and seafood ^{ef} in kg
Mleko ^g w l.....	3,81	3,72	3,79	3,65	Milk ^g in l
Jogurty w kg.....	0,58	0,44	0,45	0,47	Yoghurt in kg
Sery i twarogi ^h w kg.....	0,82	0,78	0,83	0,86	Cheese and curd ^h in kg
Jaja w szt.	13,98	13,36	13,67	13,84	Eggs in units
Oleje i pozostałe tłuszcze ⁱ w kg.....	1,35	1,12	1,15	1,20	Oils and fats ⁱ in kg
w tym masło.....	0,14	0,17	0,19	0,19	of which butter
Owoce ^k w kg.....	3,23	3,59	3,81	3,49	Fruit ^k in kg
Warzywa w kg.....	10,71	9,84	10,19	10,08	Vegetables in kg
w tym ziemniaki.....	4,90	4,22	4,11	3,81	of which potatoes
Cukier w kg.....	1,50	1,23	1,36	1,26	Sugar in kg
Kawa, herbata, kakao w kg.....	0,25	0,23	0,23	0,25	Coffee, tea, cocoa in kg
Wody mineralne i źródlane w l.....	3,33	4,62	5,01	5,32	Mineral or spring waters in l
Soki owocowe i warzywne w l.....	0,69	0,71	0,71	0,74	Fruit and vegetable juices in l

a–e, h–i Od 2013 r.: a – bez mąki ziemniaczanej, b – bez pieczywa chrupkiego, tostowego i cukierniczego, c – łącznie z boczkiem surowym (ujmowanym do 2012 r. w pozycji „Oleje i tłuszcze”), d – bez przetworów podrobowych, e – bez konserw rybnych, h – bez serków słodkich, i – bez boczku surowego. f Do 2012 r. określane jako „Ryby”; bez marynat, przetworów ze zwierząt morskich i słodkowodnych, wyrobów garmażeryjnych i panierowanych. g Bez zagęszczonego i w proszku. k łącznie z nasionami i pestkami jadalnymi.

a–e, h–i Since 2013: a – excluding potato flour, b – excluding crisp bread, toasted bread and confectionery, c – including raw bacon (until 2012, included in position “Oils and fats”), d – excluding offal preparations, e – excluding canned fish, h – excluding sweet cottage cheese, i – excluding raw bacon. f Until 2012 defined as „Fish”; excluding pickles, processed sea and fresh-water food and fish, ready-to-serve foods including coated food products. g Excluding condensed and powdered milk. k Including seeds and edible kernel.

TABL. 5 (108). **GOSPODARSTWA DOMOWE WYPOSAŻONE W NIEKTÓRE PRZEDMIOTY TRWAŁEGO UŻYTKOWANIA^a**
HOUSEHOLDS EQUIPPED WITH SELECTED DURABLE GOODS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w % ogółu gospodarstw domowych in % of total households				
Chłodziarka, chłodziarko-zamrażarka	98,4	99,1	99,3	99,4	Refrigerator, fridge-freezer
Zamrażarka.....	37,6	29,8	29,4	28,7	Freezer
Automat pralniczy.....	80,7	91,7	91,5	92,5	Automatic washing machine
Zmywarka do naczyń.....	6,8	18,7	21,4	23,9	Dishwasher
Kuchenka mikrofalowa.....	46,4	53,0	54,1	55,0	Microwave oven

a Opracowano na podstawie stanu w końcu poszczególnych kwartałów.

a Compiled on the basis of data at the end of individual quarters.

TABL. 5 (108). **GOSPODARSTWA DOMOWE WYPOSAŻONE W NIEKTÓRE PRZEDMIOTY TRWAŁEGO UŻYTKOWANIA^a (dok.)**
HOUSEHOLDS EQUIPPED WITH SELECTED DURABLE GOODS^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w % ogółu gospodarstw domowych in % of total households				
Samochód osobowy	58,9	66,4	67,9	68,7	Passenger car
Sprzęt do odbioru, nagrywania i odtwarzania dźwięku ^b	x	79,3	77,1	75,6	Equipment for the reception, recording and reproduction of sound ^b
Odbiornik telewizyjny	98,2	97,2	97,6	97,1	Television set
Odtwarzacz DVD	44,3	30,2	25,1	20,2	DVD player
Telefon komórkowy	85,8	92,8	93,1	94,4	Mobile phone
w tym smartfon	x	42,5	51,4	57,5	of which smartphone
Zestaw kina domowego	10,1	8,1	7,8	6,1	Home theatre system
Urządzenie do odbioru telewizji satelitarnej lub kablowej	56,9	57,7	53,9	55,4	Satellite or cable television equipment
Aparat fotograficzny cyfrowy	39,6	45,6	42,1	37,5	Digital camera
Komputer osobisty	59,5	70,5	71,7	70,2	Personal computer
w tym z dostępem do Internetu	50,3	68,4	69,5	68,5	of which with access to the Internet
w tym z dostępem szerokopasmowym	x	65,0	66,3	67,1	of which broadband access
Drukarka	36,2	36,8	33,2	30,3	Printer
w tym drukarka wielofunkcyjna	x	25,9	24,8	23,6	of which multifunction printer
Rower (bez dziecięcego)	x	x	x	71,6	Bicycle (excluding children's)
Motocykl, skuter, motorower	x	x	x	9,6	Motorcycle, scooter, motorbike

a Opracowano na podstawie stanu w końcu poszczególnych kwartałów. b Obejmuje: radio, radiomagnetofon, radio z odtwarzaczem płyt kompaktowych lub radiomagnetofon z odtwarzaczem płyt kompaktowych, wieżę.

a Compiled on the basis of data at the end of individual quarters. b Includes: radio, cassette player, CD player or cassette player with CD player, stereo.

TABL. 6 (109). **WSKAŹNIKI ZAGROŻENIA UBÓSTWEM W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH^a**
AT-RISK OF POVERTY RATES IN HOUSEHOLDS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Osoby – w % ogółu osób w gospodarstwach domowych – o wydatkach poniżej:					Persons – in % of total persons in households – with expenditures below:
relatywnej granicy ubóstwa	27,3	19,2	18,5	18,4	relative poverty threshold
„ustawowej” granicy ubóstwa	11,8	14,9	17,2	14,0	“legal” poverty threshold
minimum egzystencji	9,4	8,6	7,8	6,8	subsistence minimum

a Patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 178.

a See general notes, item 7 on page 178.

DZIAŁ IX

INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. MIESZKANIA

Uwagi ogólne

Infrastruktura komunalna

1. Informacje o urządzeniach i usługach komunalnych opracowano **metodą rodzaju działalności**, tj. według kryterium przeznaczenia urządzeń, niezależnie od przeważającego rodzaju działalności podmiotu gospodarczego.

Dane o urządzeniach komunalnych dotyczą urządzeń czynnych.

2. Informacje o długości **sieci wodociągowej i gazowej** dotyczą sieci rozdzielczej, tj. bez połączeń prowadzących do budynków mieszkalnych i innych obiektów. Ponadto informacje o sieci gazowej uwzględniają dane o sieci przesyłowej.

Dane o **długości sieci kanalizacyjnej**, oprócz przewodów ulicznych uwzględniają kolektory, tj. przewody odbierające ścieki z sieci ulicznej; nie uwzględniają natomiast kanałów przeznaczonych wyłącznie do odprowadzania wód opadowych.

Przez **przyłącza wodociągowe, kanalizacyjne i gazowe** prowadzące do budynków mieszkalnych (łącznie z budynkami zbiorowego zamieszkania, jak np.: hotele pracownicze, domy studenckie i internaty, domy opieki społecznej) rozumie się odgałęzienia łączące poszczególne budynki z siecią rozdzielczą lub w przypadku kanalizacji – z siecią ogólnospławną.

Dane dotyczące przyłączy gazowych dotyczą również połączeń prowadzących do budynków niemieszkalnych.

3. Źródł uliczny jest to urządzenie zainstalowane do ulicznego przewodu wodociągowego, służące do pobierania wody przez ludność bezpośrednio z tego przewodu.

Dane o zużyciu wody z wodociągów w gospodarstwach domowych obejmują ilość wody pobranej z sieci wodociągowej za pomocą urządzeń zainstalowanych w budynku.

4. Dane o **korzystających z wodociągu i kanalizacji** obejmują ludność zamieszkałą w budynkach mieszkalnych dołączonych do określonej sieci.

CHAPTER IX

MUNICIPAL INFRASTRUCTURE. DWELLINGS

General notes

Municipal infrastructure

1. Information regarding municipal installations and services was compiled using the **kind of activity method**, i.e., according to the criterion of installation designation, regardless of the predominant kind of activity of the economic entity.

Data regarding municipal installations concern operative installations.

2. Information regarding the length of the **water supply and gas supply networks** concerns distribution network, i.e., excluding connections leading to residential buildings and other constructions. Moreover information regarding gas supply network includes data on the transmission (main) network.

Data regarding the **length of the sewage system**, apart from street conduits, include collectors, i.e., conduits receiving sewerage from the street network; while they do not include sewers designed exclusively for draining run-off.

Water supply, sewage and gas supply connections leading, to residential buildings (including buildings with multiple residents, e.g.: employee boarding houses, student dormitories and boarding schools, social welfare homes) are understood as branches linking individual buildings with the distribution system or, in the case of the sewage system, with the main drainage system.

Data on gas supply connections have concerned also connections leading to non-residential buildings.

3. As street spring we mean a device connected with the water supply system, used by population as direct source of water supply.

Data regarding consumption of water in households includes quantity of water collected from water-line system by facilities installed in building.

4. Data regarding the **users of water supply systems and sewage systems** include the population living in residential buildings connected to a defined system.

Dane o **korzystających z gazu** dotyczą ludności w mieszkaniach wyposażonych w instalacje gazu z sieci.

Dane o ludności korzystającej z wodociągu, kanalizacji i gazu obejmują również ludność w budynkach zbiorowego zamieszkania.

5. Dane o liczbie odbiorców i zużyciu energii elektrycznej od 2005 r. obejmują także gospodarstwa domowe, których głównym źródłem utrzymania jest dochód z użytkowanego gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie.

Dane o **liczbie odbiorców gazu** podano łącznie z odbiorcami korzystającymi z gazomierzy zbiorowych.

Dane o **zużyciu gazu** odnoszą się do wszystkich gospodarstw domowych.

Zużycie energii elektrycznej i gazu z sieci w gospodarstwach domowych ustala się na podstawie zaliczkowego systemu opłat.

6. Informacje z zakresu ciepłownictwa obejmują budynki mieszkalne oraz urzędy i instytucje ogrzewane centralnie za pośrednictwem sieci przesyłowej rozumianej jako układ instalacji połączonych i współpracujących ze sobą, służących do przesyłania i dystrybucji czynnika grzejącego do odbiorcy.

Dane w tabl. 4 dotyczą budynków i lokali ogrzewanych przy pomocy urządzeń jednostek gospodarki komunalnej i mieszkaniowej oraz spółdzielni mieszkaniowych i zakładów pracy, niezależnie od źródeł wytwarzania energii cieplnej (własnych lub obcych).

Kotłownia to budynek lub pomieszczenie wraz z ustawionymi w nim kotłami oraz urządzeniami służącymi do wytwarzania energii cieplnej na cele grzewcze lub ogrzewania i równoczesnego dostarczania ciepłej wody.

7. Dane o odpadach komunalnych dotyczą odpadów powstających w gospodarstwach domowych, z wyłączeniem pojazdów wycofanych z eksploatacji, a także odpady niezawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych.

8. Dane o nieczystościach ciekłych dotyczą nieczystości pochodzących z gospodarstw domowych (budynków mieszkalnych), budynków użyteczności publicznej oraz budynków jednostek prowadzących działalność gospodarczą – w przypadku gdy nie są odprowadzane siecią kanalizacyjną.

Data regarding the **gas users** concern the population in dwellings equipped with gas installations connected to the gas-line system.

Data regarding the population using the water-line system, the sewage system and the gas-line system also include the population in collective accommodation facilities.

5. Data regarding the number of consumers and the consumption of electricity since 2005 include also households, in which the main source of maintenance is income from a private farm in agriculture.

Data regarding the **number of consumers using gas from gas supply** include consumers using collective gas-meters.

Data regarding the **consumption of gas** from gas supply, concern all the households.

The consumption of electricity and gas from the gas supply in households is established on the basis of an estimated system of payments.

6. Information within the range of heating regards dwellings as well as offices and institutions with central heating within transmission thermal-line — with is considered as a system of conduits leading heating medium to distribution line.

Data in table 4 apply to the buildings and premises heated by installations operated by communal and housing organizations and by housing co-ops or enterprises, regardless of the sources supplying the thermal energy (own and other).

Boiler-house is a building or space with boilers and installations used for production of thermal energy to heating or both heating and supplying warm water.

7. Data on municipal waste concern the waste produced in households, excluding end-of-life vehicles and waste not containing hazardous waste originating from other producers of waste, which because of its character or composition is similar to waste from households.

8. Data on liquid waste concern waste which comes from households (dwellings), public buildings and buildings of units running a business – in case they are not discharged by sewage system.

9. Parki spacerowo-wypoczynkowe są to tereny zieleni o powierzchni co najmniej 2 ha, urządzone i konserwowane z przeznaczeniem na cele wypoczynkowe ludności, wyposażone w drogi, place, aleje spacerowe, ławki itp.

Zieleńce są to obiekty o powierzchni poniżej 2 ha, w których funkcji dominuje wypoczynek.

Tereny zieleni osiedlowej występują przy zabudowie mieszkaniowej, pełnią funkcję wypoczynkową, izolacyjną i estetyczną.

Mieszkania

1. Informacje o **zasobach mieszkaniowych i mieszkaniach oddanych do użytkowania** dotyczą mieszkań, a także izb i powierzchni użytkowej w tych mieszkaniach, znajdujących się w budynkach mieszkalnych i niemieszkalnych. Dane nie obejmują lokali zbiorowego zamieszkania (hotelii pracowniczych, domów studenckich i internatów, domów opieki społecznej i in.) i pomieszczeń nieprzeznaczonych na cele mieszkalne, a z różnych względów zamieszkałych (pomieszczeń inwentarskich, barakowozów, statków, wagonów i in.).

Mieszkanie jest to lokal składający się z jednej lub kilku izb łącznie z pomieszczeniami pomocniczymi, wybudowany lub przebudowany dla celów mieszkalnych, konstrukcyjnie wydzielony (trwałymi ścianami) w obrębie budynku, do którego to lokalu prowadzi niezależne wejście z klatki schodowej, ogólnego korytarza, wspólnej sieni bądź bezpośrednio z ulicy, podwórza lub ogrodu.

Izba jest to pomieszczenie w mieszkaniu oddzielone od innych pomieszczeń stałymi ścianami, o powierzchni co najmniej 4 m², z bezpośrednim oświetleniem dziennym, tj. oknem lub oszklonymi drzwiami w ścianie zewnętrznej budynku. Za izbę uważa się zarówno pokój, jak i kuchnię – jeśli odpowiada warunkom określonym w definicji.

Dane o **liczbie izb w mieszkaniach** uwzględniają także izby użytkowane wyłącznie do prowadzenia działalności gospodarczej, jeżeli izby te znajdowały się w obrębie mieszkania konstrukcyjnego i nie miały dodatkowego, oddzielnego wejścia z ulicy, podwórza lub z ogólnie dostępnej części budynku.

Powierzchnia użytkowa mieszkania jest to łączna powierzchnia pokoi, kuchni, przedpokoi, łazienek i wszystkich innych pomieszczeń wchodzących w skład mieszkania.

9. Strolling and recreational parks are green areas of at least 2 ha in size, maintained for the recreational needs of the population, featuring roads, squares, walkways, benches, etc.

Lawns are areas of less than 2 ha in size, in which recreational activity dominates.

Estate green belts are located in residential areas and are used for the purposes of recreation, isolation and aesthetic visual appearance.

Dwellings

1. Information regarding **dwelling stocks and completed dwellings** concerns dwellings, as well as rooms and the usable floor space in these dwellings, located in residential and non-residential buildings. Data do not include collective accommodation facilities (employee hostels, student dormitories and boarding schools, social welfare homes and others) and spaces not designed for residential purposes, but which for various reasons are inhabited (animal accommodations, caravans, ships, wagons and others).

A dwelling is a premise comprising one or several rooms including auxiliary spaces, built or remodeled for residential purposes, structurally separated (by permanent walls) within a building, into which a separate access leads from a staircase, passage, common hall or directly from the street, courtyard or garden.

A room is a space in a dwelling separated from other spaces by permanent walls, with an area of at least 4 m², with direct day lighting, i.e., with a window or door containing a glass element in an external wall of the building. A kitchen area is treated as a room if it meets the conditions described in the definition.

Data regarding the **number of rooms in dwellings** also include rooms used exclusively for conducting economic activity, if these rooms are located within a construction of dwelling and do not have an additional, separate access from the street, courtyard or from a common space in the building.

The usable floor space of a dwelling is the total usable floor space of the rooms, kitchen, foyers, bathrooms, and all other spaces comprising the dwelling.

2. Dane o **zasobach mieszkaniowych** opracowano na podstawie bilansu zasobów mieszkaniowych — według stanu w dniu 31 XII, w każdym razowym podziale administracyjnym.

3. **Bilanse zasobów mieszkaniowych** sporządza się dla okresów międzypisowych w oparciu o wyniki ostatniego spisu powszechnego (dla lat 2002–2009 przyjęto jako bazę wyjściową wyniki spisu 2002, od 2010 r. — wyniki spisu 2011), przyjmując od 2002 r. za podstawę mieszkania zamieszkałe i niezamieszkałe oraz uwzględniając przyrosty i ubytki zasobów mieszkaniowych.

4. Mieszkania według stosunków własnościowych sklasyfikowano według następujących form własności:

1) **osób fizycznych** – mieszkania, do których prawo własności posiada osoba fizyczna (jedna lub więcej), przy czym osoba ta:

- może być właścicielem całej nieruchomości np. indywidualny dom jednorodzinny,
- może posiadać udział w nieruchomości wspólnej, jako właściciel lokalu mieszkalnego, np. znajdującego się w budynku wielomieszkaniowym objętym wspólnotą mieszkaniową. Zaliczono tu również mieszkania w budynkach spółdzielni mieszkaniowych, dla których zostało ustanowione odrębne prawo własności na rzecz osoby fizycznej (osób fizycznych) ujawnione w księdze wieczystej.

Pojęcie **wspólnoty mieszkaniowej** odnosi się do budynku wielomieszkaniowego, w którym część lub wszystkie lokale stanowią wyodrębnioną własność, potwierdzoną wpisem do księgi wieczystej. Wspólnotę mieszkaniową tworzy ogół właścicieli lokali (mieszkalnych i użytkowych) w danym budynku;

2) **spółdzielni mieszkaniowych** – mieszkania własnościowe (zajmowane na podstawie spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego) lub lokatorskie (zajmowane na podstawie stosunku najmu);

3) **gmin** (komunalne) – mieszkania stanowiące własność gminy lub powiatu (lokalnej wspólnoty samorządowej), a także mieszkania przekazane gminie, ale pozostające w dyspozycji jednostek użyteczności publicznej, takich jak: zakłady opieki zdrowotnej, ośrodki pomocy społecznej, jednostki systemu oświaty, instytucje kultury;

4) **towarzystw budownictwa społecznego**;

5) **zakładów pracy** (sektora publicznego i prywatnego);

2. Data regarding **dwelling stocks** have been compiled on the basis of the balance of dwelling stocks, as of 31 XII, in each administrative division.

3. **The balances of dwelling stocks** are estimated for the periods between censuses on the basis of results from last census (for the years 2002–2009 the basis assumed v/ere the results of 2002 census, since 2010 — the results of 2011 census), since 2002 assuming inhabited and uninhabited dwellings as a basis and considering increases and decreases of dwelling stocks.

4. Dwellings by type type of ownership, were classified according to the following forms of ownership:

1) **natural persons** – dwellings, which are owned by a natural person (one or more), while this person:

- can be an owner of a whole real estate for example an individual detached house,
- can have a share in the common real estate, as the owner of dwelling for example located in a block of flats included in a condominium. There are also included dwellings in building of housing cooperatives for which a separate ownership right benefit of a natural person (natural persons) exposed in a real-estate register, was established.

The notion of **condominium** refers to a block of flats, in which a part or all dwellings constitute separate ownerships, confirmed by an entry in the land and mortgage register. Condominium is created by all owners of dwellings (residential and business premises) in a given building;

2) **housing cooperatives** – member-owned dwellings (occupied on the basis of the cooperative ownership right to a residential premise), and condominiums (occupied on the basis of a contract of tenancy);

3) **gminas** (municipal) – dwellings owned by a gmina or a powiat (local government community), and also dwellings transferred to a gmina, but remaining at the disposal of public utilities such as: health care establishments, social aid centres, units of education system, cultural institutions;

4) **public building society**;

5) **workplaces** (of public and private sector);

- 6) **Skarbu Państwa** – mieszkania pozostające w zasobie lub zarządzie Agencji Nieruchomości Rolnych, Wojskowej Agencji Mieszkaniowej oraz organów administracji państwowej, np. ministerstw;
- 7) **innych podmiotów** – mieszkania stanowiące własność instytucji budujących dla zysku – przeznaczone na sprzedaż, ale jeszcze nie-sprzedane osobom fizycznym lub na wynajem, mieszkania stanowiące własność instytucji wyznaniowych, stowarzyszeń, fundacji, partii, związków zawodowych itp.

5. Dane o mieszkaniach, których budowę rozpoczęto dotyczą mieszkań: w nowych budynkach mieszkalnych, w budynkach niemieszkalnych, uzyskanych w wyniku rozbudowy budynków (w części stanowiącej rozbudowę), uzyskanych w wyniku przebudowy pomieszczeń niemieszkalnych.

6. Informacje o mieszkaniach, powierzchni użytkowej mieszkań oraz o izbach oddanych do użytkowania dotyczą mieszkań w budynkach nowo wybudowanych i rozbudowanych (w części stanowiącej rozbudowę) oraz uzyskanych w wyniku przebudowy pomieszczeń niemieszkalnych.

Informacje o efektach:

- **budownictwa indywidualnego** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez osoby fizyczne (prowadzące i nieprowadzące działalności gospodarczej), fundacje, kościoły i związki wyznaniowe, z przeznaczeniem na użytek własny inwestora lub na sprzedaż i wynajem.
- **budownictwa przeznaczonego na sprzedaż lub wynajem** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez różnych inwestorów w celu osiągnięcia zysku (bez mieszkań oddanych do użytkowania przez osoby fizyczne prowadzące i nieprowadzące działalności gospodarczej, zaliczanych do budownictwa indywidualnego);
- **budownictwa spółdzielczego** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez spółdzielnie mieszkaniowe, z przeznaczeniem dla osób będących członkami tych spółdzielni;
- **budownictwa komunalnego (gminnego)** dotyczą mieszkań realizowanych w całości z budżetu gminy (głównie o charakterze socjalnym lub interwencyjnym);
- **budownictwa społecznego czynszowego** dotyczą mieszkań realizowanych przez towarzystwa budownictwa społecznego (działające na zasadzie non profit), z wykorzystaniem kredytu z Banku Gospodarstwa Krajowego (do 31 V 2009 r. z Krajowego Funduszu Mieszkaniowego);

- 6) **State Treasury** – dwellings remaining in the stock or under the management of Agricultural Property Agency, Military Housing Agency and organs of state administration, e.g. ministries;
- 7) **other entities** – dwellings owned by institutions, constructing for profit – for sale, but not yet sold to natural persons or for rental, dwellings owned by religious institutions, associations, foundations, political parties, labour unions etc.

5. Data regarding dwellings which construction has begun, concern dwellings: in new residential buildings, in non-residential buildings, dwellings created as a result of enlarging building (the enlarged portion), created as a result of adapting non-residential spaces.

6. Information regarding dwellings, usable floor space of dwellings as well as regarding rooms completed concerns dwellings in newly built and expanded buildings (the enlarged portion) as well as dwellings obtained as a result of adapting non-residential spaces.

Information regarding the results of:

- **private construction** concerns dwellings completed by natural persons (conducting or not conducting economic activity), foundations, churches and religious associations, designed for the own use of the investor or for sale and rent.
- **construction for sale or rent** concerns dwellings completed by various investors in order to achieve a profit (excluding dwellings completed by natural persons conducting or not conducting economic activity included in private construction);
- **cooperative construction** concerns dwellings completed by housing cooperatives, designed for persons being members of these cooperatives;
- **municipal (gmina) construction** concerns dwellings realized entirely from the gmina budget (primarily with a public assistance or intervention character);
- **public building society** concerns dwellings built by public building societies (operating on a non profit basis) utilizing credit granted by the Bank of National Economy (since 31 V 2009 from the National Housing Fund);

— **budownictwa zakładowego** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez zakłady pracy (sektora publicznego i prywatnego), z przeznaczeniem na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych pracowników tych zakładów (bez mieszkań oddanych do użytkowania przez osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą zaliczanych do budownictwa indywidualnego);

7. Informacje o dokonanych **transakcjach kupna/sprzedaży nieruchomości** potwierdzone aktem notarialnym pochodzą od organów prowadzących rejestr cen i wartości nieruchomości, tj. od starostów i prezydentów miast na prawach powiatu.

— **company construction** concerns dwellings completed by companies (of the public and private sectors), designed for meeting the residential needs of the employees of these companies (excluding dwellings completed by natural persons conducting economic activity included in private construction);

7. Data regarding **purchase/sale transactions of real estates confirmed** by notarial act come from bodies managing register of real estate prices and values, i.e. from starosts and presidents of cities with powiat status.

Infrastruktura komunalna

Municipal infrastructure

TABL. 1 (110). **WODOCIĄGI I KANALIZACJA**
Stan w dniu 31 XII
WATER SUPPLY AND SEWAGE SYSTEMS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Sieć rozdzielcza w km					Distribution network in km
Wodociągowa	19402,8	21023,5	21134,2	21233,0	Water supply:
miasta	2625,0	2829,8	2886,8	2934,6	urban areas
wieś	16777,8	18193,7	18247,4	18298,4	rural areas
Kanalizacyjna ^a	4432,1	6278,9	6459,9	6442,9	Sewage ^a
miasta	2209,8	2638,3	2718,2	2741,8	urban areas
wieś	2222,3	3640,6	3741,7	3701,1	rural areas
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych w szt.					Connections leading to residential buildings in pcs
Wodociągowe	344347	369593	373719	377495	Water supply system
miasta	86073	89707	91526	92910	urban areas
wieś	258274	279886	282193	284585	rural areas
Kanalizacyjne	99841	128063	133107	134534	Sewage system
miasta	60150	69041	71517	72562	urban areas
wieś	39691	59022	61590	61972	rural areas
Zdroje uliczne	973	528	510	504	Street outlets
Miasta	392	266	264	261	Urban areas
Wieś	581	262	246	243	Rural areas
Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych (w ciągu roku) w hm³	57,2	61,1	59,8	59,1	Consumption of water from water supply system in households (during the year) in hm³
Miasta: w hm ³	31,8	31,0	30,3	29,9	Urban areas: in hm ³
na 1 mieszkańca w m ³	31,3	31,3	30,5	30,2	per capita in m ³
Wieś w hm ³	25,4	30,1	29,5	29,2	Rural areas in hm ³
Ścieki odprowadzone siecią kanalizacyjną (w ciągu roku) w hm³	50,2	49,1	50,3	50,2	Wastewater discharged by sewage system (during the year) in hm³
w tym oczyszczane	50,2	49,1	50,3	50,2	of which treated

a Łącznie z kolektorami.

a Including collectors.

TABL. 2 (111). **ODBIORCY ORAZ ZUŻYCIE ENERGII ELEKTRYCZNEJ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH**
CONSUMERS AND CONSUMPTION OF ELECTRICITY IN HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Odbiorcy (stan w dniu 31 XII) w tys.	765,9	777,8	785,3	792,0	Consumers (as of 31 XII) in thous.
Miasta	386,6	395,5	400,5	405,7	Urban areas
Wieś	379,3	382,2	384,8	386,3	Rural areas

TABL. 2 (111). **ODBIORCY ORAZ ZUŻYCIENIE ENERGII ELEKTRYCZNEJ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH (dok.)**
CONSUMERS AND CONSUMPTION OF ELECTRICITY IN HOUSEHOLDS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Zużycie (w ciągu roku)					Consumption (during the year)
W GWh	1448,7	1417,3	1421,8	1435,8	In GWh
miasta	687,0	639,5	635,1	639,6	urban areas
wieś	761,7	777,8	786,7	796,2	rural areas
W kWh:					In kWh:
miasta: na 1 mieszkańca	676,6	645,4	640,5	646,2	urban areas: per capita
na 1 odbiorcę ^a	1777,0	1616,7	1585,8	1576,4	per consumer ^a
wieś — na 1 odbiorcę ^a	2008,5	2034,9	2044,4	2061,4	rural areas — per consumer ^a

a Do przeliczeń przyjęto liczbę odbiorców według stanu w dniu 31 XII.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Gospodarki.

a The number of consumers as of 31 XII was used in calculations.

S o u r c e: data of the Ministry of Economy.

TABL. 3 (112). **SIEĆ GAZOWA ORAZ ODBIORCY I ZUŻYCIENIE GAZU Z SIECI W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH**
Stan w dniu 31 XII
GAS SUPPLY SYSTEM AS WELL AS CONSUMERS AND CONSUMPTION OF GAS FROM GAS SUPPLY SYSTEM IN HOUSEHOLDS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Sieć rozdzielcza i przesyłowa					Distribution and transmission network in km
w km	7988,4	8654,8	8865,8	9191,6	of which transmission
w tym przesyłowa	977,9	1028,2	1030,4	1030,5	urban areas
miasta	121,4	98,4	102,7	103,2	rural areas
wieś	856,6	929,8	927,7	927,4	Urban areas
Miasta	2318,0	2609,9	2715,8	2905,4	Rural areas
Wieś	5670,4	6044,9	6150,0	6286,2	
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych w szt.	129080	143356	149688	153260	Connections leading to residential and non-residential buildings in pcs
Miasta	62545	70992	74499	76612	Urban areas
Wieś	66535	72364	75189	76648	Rural areas
Odbiorcy gazu z sieci^a w tys.	294,7	318,8	323,8	325,5	Consumers of gas from gas supply system^a in thous.
Miasta	248,4	265,8	268,7	269,3	Urban areas
Wieś	46,3	53,0	55,0	56,2	Rural areas
Zużycie gazu z sieci (w ciągu roku):					Consumption of gas from gas supply system (during the year):
W GWh ^b	161,8	<u>1678,2</u> 149,8	1784,0	1885,7	In GWh ^b
miasta	124,2	<u>1239,0</u> 110,6	1301,7	1363,9	urban areas
wieś	37,5	<u>439,2</u> 39,2	482,2	521,8	rural areas
Na 1 mieszkańca w kWh ^c	75,1	<u>783,0</u> 69,9	835,3	885,6	Per capita in kWh ^c
miasta	123,6	<u>1250,4</u> 111,6	1312,8	1378,1	urban areas
wieś	32,6	<u>381,2</u> 34,0	421,5	457,9	rural areas

a Łącznie z odbiorcami korzystającymi z gazomierzy zbiorczych. b, c W latach 2010 i 2015 (mianownik) w jednostkach naturalnych: b — hm³, c — m³.

a Including consumers using collective gas-meter. b, c In 2010 and 2015 (denominator) in natural units: b — hm³, c — m³.

TABL. 4 (113). **OGRZEWNICTWO**
Stan w dniu 31 XII
HOUSE-HEATING
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017			SPECIFICATION
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
Sieć ciepła w km	1249,5	1308,6	1274,4	1322,6	1205,9	116,7	Heating network in km
w tym przesyłowa	737,8	794,1	791,2	825,5	751,9	73,6	of which transmission
Kotłownie	561	944	944	918	654	264	Boiler rooms
Sprzedaż energii ciepłej (w ciągu roku) w TJ	10122	7788	8169	8234	8116	118	Sale of heating energy (during the year) in TJ
Kubatura budynków ogrzewa- nych centralnie w dam ³	85592	99032	.	101511	97181	4330	Cubature of buildings with central heating in dam ³
w tym budynków mieszkal- nych	55593	56809	57101	58334	57642	692	of which residential buildings

TABL. 5 (114). **LUDNOŚĆ KORZYSTAJĄCA Z SIECI WODOCIĄGOWEJ, KANALIZACYJNEJ
I GAZOWEJ**
POPULATION USING WATER SUPPLY, SEWAGE AND GAS SUPPLY
SYSTEMS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Ludność w tys. — korzystająca ^a z:					Population in thous. — using ^a :
wodociągu	1766,9	1857,6	1854,5	1850,3	water supply system
miasta	950,6	935,8	936,0	935,3	urban areas
wieś	816,3	921,8	918,5	915,0	rural areas
kanalizacji	1027,9	1114,7	1120,0	1119,9	sewage system
miasta	869,2	876,5	878,7	877,6	urban areas
wieś	158,7	238,2	241,3	242,3	rural areas
gazu	854,5	864,1	869,2	870,1	gas supply system
miasta	698,1	691,8	691,8	690,3	urban areas
wieś	156,4	172,3	177,4	179,8	rural areas
Ludność — w % ogółu ludności ^b — korzystająca ^a z:					Population — in % of total population ^b — using ^a :
wodociągu	81,1	86,8	86,9	87,0	water supply system
miasta	93,8	94,7	94,6	94,6	urban areas
wieś	70,0	80,0	80,3	80,4	rural areas
kanalizacji	47,2	52,1	52,5	52,7	sewage system
miasta	85,8	88,7	88,8	88,8	urban areas
wieś	13,6	20,7	21,1	21,3	rural areas
gazu	39,2	40,4	40,7	40,9	gas supply system
miasta	68,9	70,0	69,9	69,8	urban areas
wieś	13,4	15,0	15,5	15,8	rural areas

a Dane szacunkowe. b Na podstawie bilansów.
a Estimated data. b Based on balances.

TABL. 6 (115). **ODPADY KOMUNALNE^a**
MUNICIPAL WASTE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
				ogółem	w tym z gospodarstw domowych	
				total	of which from households	
w tys. t		in thous. t				
Odpady komunalne zebrane ^b ..	337,8	384,8	419,4	439,9	357,2	Municipal waste collected ^b
zmieszane	306,7	297,6	310,8	314,1	241,5	mixed
miasta	246,9	212,6	217,6	219,1	160,3	urban areas
wieś	59,9	84,9	93,2	95,0	81,2	rural areas
zebrane selektywnie	31,0	87,2	108,6	125,8	115,7	collected separately
w tym:						of which:
papier i tektura	7,4	11,1	8,9	6,3	4,2	paper and cardboard
szkło	10,9	19,5	20,6	20,7	18,7	glass
tworzywa sztuczne	3,6	9,3	9,9	8,5	7,6	plastic
metale	0,4	1,5	2,1	0,9	0,7	metals
wielkogabarytowe	1,5	6,5	9,0	12,0	11,4	largesize
biodegradowalne	5,3	19,1	26,4	31,0	29,7	biodegradable

a Patrz uwagi ogólne do działu, ust. 7 na str. 184. b Do 2013 r. dane szacunkowe.

a See general notes, item 7 on page 184. b Until 2013 estimated data.

TABL. 7 (116). **NIECZYSTOŚCI CIEKŁE^a**
LIQUID WASTE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Nieczystości ciekłe ^b wywiezione (w ciągu roku) w dam ³	1292,3	1299,0	1362,0	1420,2	Liquid waste ^b removed (during the year) in dam ³
miasta	411,3	362,4	325,5	317,9	urban areas
wieś	880,9	936,6	1036,5	1102,3	rural areas
w tym z gospodarstw domowych ^c	777,0	850,4	902,0	963,4	of which from households ^c
miasta	287,9	249,4	229,0	208,9	urban areas
wieś	489,1	601,0	673,0	754,5	rural areas
Zbiorniki bezodpływowe w tys. (stan w dniu 31 XII)	183	171	172	174	Septic tanks in thous. (as of 31 XII)
Przydomowe oczyszczalnie ścieków w tys. (stan w dniu 31 XII)	11	22	23	24	Household waste water treatment systems in thous. (as of 31 XII)

a Patrz uwagi ogólne, ust. 8 na str. 184. b Ścieki gromadzone przejściowo w zbiornikach bezodpływowych.

a See general notes, item 8 on page 184. b Sewage stored temporarily in septic tanks.

TABL. 8 (117). **SKŁADOWISKA ODPADÓW KOMUNALNYCH**
LANDFILL SITES WITH MUNICIPAL WASTE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2016	2017			SPECIFICATION
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
Czynne składowiska kontrolowane (stan w dniu 31 XII):							Controlled landfill sites in operation (as of 31 XII):
liczba	70	39	33	32	5	27	number
powierzchnia w ha	137,1	94,6	88,3	92,0	17,4	74,6	area in ha

TABL. 9 (118). **TERENY ZIELENI OGÓLNODOSTĘPNEJ I OSIEDLOWEJ**
Stan w dniu 31 XII
GENERALLY ACCESSIBLE GREEN AREAS AND GREEN AREAS
OF HOUSING ESTATES
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010		2015		2016		2017		SPECIFICATION
	ogółem total	w tym miasta of which urban areas	ogółem total	w tym miasta of which urban areas	ogółem total	w tym miasta of which urban areas	ogółem total	w tym miasta of which urban areas	
OGÓŁEM w ha	2743,3	2299,7	2784,9	2294,7	2792,8	2298,8	2799,8	2305,1	TOTAL in ha
w % powierzchni ogólnej województwa ^a	0,1	2,4	0,1	2,3	0,1	2,3	0,1	2,3	in % of total area space of the voivodship ^a
na 1 mieszkańca ^b w m ²	12,5	22,7	13,0	23,2	13,1	23,2	13,2	23,3	per capita ^b in m ²
Tereny zieleni ogólnodostępnej w ha:									Generally accessible green areas in ha:
parki spacerowo-wypoczynkowe	817,0	537,3	860,5	563,5	860,5	566,0	867,5	571,4	strolling-recreational parks
zielenie	517,4	425,4	538,2	436,3	538,3	437,6	539,4	438,3	lawns
Tereny zieleni osiedlowej w ha	1408,9	1337,0	1386,2	1294,9	1394,0	1295,2	1392,9	1295,5	Green areas of housing estates in ha

a, b W przypadku miast obliczono: a – w % ogólnej powierzchni miast, b – na 1 mieszkańca miast.

a, b For urban areas calculated: a – in % total urban areas space, b – per capita in urban areas.

Mieszkania

Dwellings

TABL. 10 (119). **ZASOBY MIESZKANIOWE^a**
Stan w dniu 31 XII
DWELLING STOCKS^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017			SPECIFICATION
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
Mieszkania w tys.	732,8	761,5	767,8	774,4	396,9	377,5	Dwellings in thous.
Izby w mieszkaniach tys. ...	2796,4	2927,0	2954,4	2982,4	1479,8	1502,6	Rooms in dwellings in thous.
Powierzchnia użytkowa mieszkań w tys. m ²	55572,3	58539,3	59166,3	59796,0	26094,7	33701,3	Usable floor space of dwellings in thous. m ²
Przeciętna:							Average:
liczba izb w mieszkaniu ...	3,82	3,84	3,85	3,85	3,73	3,98	number of rooms in a dwelling
powierzchnia użytkowa w m ² :							usable floor space in m ² :
1 mieszkania	75,8	76,9	77,1	77,2	65,7	89,3	per dwelling
na 1 osobę	25,5	27,4	27,7	28,1	26,4	29,6	per person
liczba osób ^b na:							number of persons ^b :
1 mieszkanie	2,97	2,81	2,78	2,75	2,49	3,01	per dwelling
1 izbę	0,78	0,73	0,72	0,71	0,67	0,76	per room

a Na podstawie bilansów. b Patrz uwagi ogólne, ust. 12 na str. 27.

a Based on balances. b See general notes to the Yearbook, item 12 on page 27.

TABL. 11 (120). **MIESZKANIA W ZASOBACH MIESZKANIOWYCH^a WYPOSAŻONE
W INSTALACJE**
Stan w dniu 31 XII
DWELLINGS IN DWELLING STOCKS^a FITTED WITH INSTALLATIONS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Mieszkania — w % — wyposażone w Dwellings — in % — fitted with					
	wodociąg water supply system	ustęp lavatory	łazienkę bathroom	gaz z sieci gas from gas supply system	centralne ogrzewanie central heating	
OGÓŁEM	2010	91,2	84,1	81,5	42,1	74,1
	2015	91,5	84,8	82,2	42,9	75,2
	2016	91,6	84,9	82,4	42,9	75,4
	2017	91,7	85,1	82,5	43,2	75,6
Miasta	2010	98,0	96,5	94,8	70,6	90,2
	2015	98,2	96,7	95,1	71,1	90,7
	2016	98,1	96,7	95,1	70,9	90,7
	2017	98,1	96,7	95,1	70,9	90,8
Wieś	2010	84,2	71,5	67,9	13,1	57,7
	2015	84,7	72,5	68,9	13,7	59,1
	2016	84,8	72,6	69,1	13,8	59,4
	2017	84,9	72,9	69,4	14,1	59,7

a Na podstawie bilansów zasobów mieszkaniowych.

a Based on balances of dwelling stocks.

TABL. 12 (121). **DODATKI MIESZKANIOWE WYPŁACONE W 2017 R.**
HOUSING ALLOWANCES PAID OUT IN 2017

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Dodatki wypłacone użytkownikom lokali Dwellings allowances paid out user to					
		gminnych gminas	spółdziel- czych cooperatives	wspólnot mieszka- niowych housing commu- nity	prywat- nych private	towa- rzystw budow- nic- twa społecz- nego public building society	innych others

W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH
IN ABSOLUTE NUMBERS

OGÓŁEM	a	160732	45776	61475	30691	14133	2030	6627
TOTAL	b	28451,2	9024,2	10203,5	5139,5	2518,2	445,6	1120,2
	c	177,0	197,1	166,0	167,5	178,2	219,5	169,0
Miasta	a	142964	43151	57185	28058	7627	2030	4913
Urban areas	b	25890,0	8652,4	9509,6	4666,2	1694,1	445,6	922,1
	c	181,1	200,5	166,3	166,3	222,1	219,5	187,7
Wieś	a	17768	2625	4290	2633	6506	–	1714
Rural areas	b	2561,2	371,8	693,9	473,3	824,2	–	198,0
	c	144,1	141,6	161,7	179,8	126,7	–	115,5

W % OGÓŁEM
IN % OF TOTAL

OGÓŁEM	a	100,0	28,5	38,2	19,1	8,8	1,3	4,1
TOTAL	b	100,0	31,7	35,9	18,1	8,9	1,6	3,9
Miasta	a	100,0	30,2	40,0	19,6	5,3	1,4	3,4
Urban areas	b	100,0	33,4	36,7	18,0	6,5	1,7	3,6
Wieś	a	100,0	14,8	24,1	14,8	36,6	–	9,6
Rural areas	b	100,0	14,5	27,1	18,5	32,2	–	7,7

TABL. 13 (122). **GOSPODARKA GRUNTAMI POD BUDOWNICTWO MIESZKANIOWE**
ADMINISTRATION OF GROUNDS FOR DWELLING CONSTRUCTION

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Powierzchnia gruntów przekazanych inwestorom pod budownictwo Area of grounds transferred to investors for dwelling construction			Powierzchnia gruntów w zasobie gminy pod budownictwo mieszkaniowe Area of grounds in gminas stock of grounds for dwelling construction				
	ogółem total	w tym of which		wielorodzinne multi-family		jednorodzinne single-family		
		spółdzielcze co-operative	osób fizycznych of natural persons	razem total	w tym uzbrojone of which developed	razem total	w tym uzbrojone of which developed	
				w ha	in ha			
OGÓŁEM ..... TOTAL	2010	39,2	–	33,1	125,2	71,8	770,5	490,7
	2015	24,2	–	21,8	133,8	79,4	755,5	489,7
	2016	28,9	0,2	20,6	130,4	76,2	741,8	489,9
	2017	26,6	0,3	23,9	129,7	75,5	720,7	479,2
Miasta ..... Urban areas	2010	13,4	–	11,7	106,8	60,1	192,4	114,6
	2015	8,1	–	7,5	118,7	68,7	171,6	109,0
	2016	13,2	0,2	8,8	115,3	65,5	173,4	111,8
	2017	11,6	0,3	10,8	114,6	64,8	163,4	106,9
Wieś ..... Rural areas	2010	25,8	–	21,4	18,4	11,7	578,1	376,1
	2015	16,1	–	14,3	15,1	10,7	583,9	380,7
	2016	15,7	–	11,8	15,1	10,7	568,4	378,1
	2017	15,0	–	13,1	15,1	10,7	557,3	372,3

TABL. 14 (123). **MIESZKANIA, KTÓRYCH BUDOWĘ ROZPOCZĘTO**
DWELLINGS IN WHICH CONSTRUCTION HAS BEGUN

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
OGÓŁEM	7302	7653	6902	7355	TOTAL
Indywidualne	4900	4406	4431	4671	Private
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	1549	2808	1967	2352	For sale or rent
Spółdzielcze	662	299	261	297	Cooperative
Komunalne (gminne)	70	140	119	35	Municipal (gmina)
Spoleczne czynszowe	120	–	124	–	Public building society
Zakładowe	1	–	–	–	Company

TABL. 15 (124). **MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA**
DWELLINGS COMPLETED

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Mieszkania	5667	6229	7020	7361	Dwellings
miasta	3262	3288	4035	4326	urban areas
wieś	2405	2941	2985	3035	rural areas
Indywidualne	3692	4383	4400	4252	Private
miasta	1342	1536	1444	1342	urban areas
wieś	2350	2847	2956	2910	rural areas
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem ^a	1267	1486	2152	2708	For sale or rent
Spółdzielcze	533	107	411	221	Cooperative
Komunalne (gminne)	58	63	29	178	Municipal (gmina)
Spoleczne czynszowe	84	189	28	–	Public building society
Zakładowe	33	1	–	2	Company
Mieszkania na 1000 zawartych małżeństw	426	579	659	697	Dwellings per 1000 marriages contracted
Miasta	529	681	834	904	Urban areas
Wieś	337	497	513	525	Rural areas
Izby	26335	28422	31095	31449	Rooms
miasta	12908	12026	14388	14816	urban areas
wieś	13427	16396	16707	16633	rural areas
Indywidualne	20067	22953	23331	22187	Private
miasta	6869	6898	6786	6087	urban areas
wieś	13198	16055	16545	16100	rural areas
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem ^a	4075	4458	6470	8105	For sale or rent
Spółdzielcze	1706	337	1146	744	Cooperative
Komunalne (gminne)	128	95	84	406	Municipal (gmina)
Spoleczne czynszowe	255	573	64	–	Public building society
Zakładowe	104	6	–	7	Company

a Bez budownictwa osób fizycznych przeznaczonego na sprzedaż lub wynajem w celu osiągnięcia zysku.

a Excluding construction realised by natural persons designated for sale or rent in order to achieve profit.

TABL. 15 (124). **MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA (dok.)**
DWELLINGS COMPLETED (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Powierzchnia użytkowa mieszkań w m²	610578	656532	714161	713527	Usable floor space of dwellings in m²
miasta	276383	258770	309178	310586	urban areas
wieś	334195	397762	404983	402941	rural areas
Indywidualne	495202	550126	563963	542277	Private
miasta	166179	159293	162378	149088	urban areas
wieś	329023	390833	401585	393189	rural areas
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem ^a	77168	90072	124470	152044	For sale or rent
Spółdzielcze	30428	5730	22943	11994	Cooperative
Komunalne (gminne)	2339	1733	1341	6979	Municipal (gmina)
Spoleczne czynszowe	3677	8765	1444	–	Public building society
Zakładowe	1764	106	–	233	Company
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m²	107,7	105,4	101,7	96,9	Average usable floor space per dwelling in m²
miasta	84,7	78,7	76,6	71,8	urban areas
wieś	139,0	135,2	135,7	132,8	rural areas
Indywidualne	134,1	125,5	128,2	127,5	Private
miasta	123,8	103,7	112,5	111,1	urban areas
wieś	140,0	137,3	135,9	135,1	rural areas
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem ^a	60,9	60,6	57,8	56,1	For sale or rent
Spółdzielcze	57,1	53,6	55,8	54,3	Cooperative
Komunalne (gminne)	40,3	27,5	46,2	39,2	Municipal (gmina)
Spoleczne czynszowe	43,8	46,4	51,6	–	Public building society
Zakładowe	53,5	106,0	–	116,5	Company

a Bez budownictwa osób fizycznych przeznaczonego na sprzedaż lub wynajem w celu osiągnięcia zysku.

a Excluding construction realised by natural persons designated for sale or rent in order to achieve profit.

TABL. 16 (125). **MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA WEDŁUG LICZBY IZB**
DWELLINGS COMPLETED BY NUMBER OF ROOMS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W budynkach indywidualnych In private buildings					W budynkach poza indywidualnymi In non-private buildings					
		razem total	w % razem — mieszkania o liczbie izb in % of total — dwellings with specified number of rooms				razem total	w % razem — mieszkania o liczbie izb in % of total — dwellings with specified number of rooms				
			1	2	3	4 i więcej and more		1	2	3	4 i więcej and more	
OGÓŁEM ...	2010	5667	3692	0,4	2,5	7,1	90,0	1975	3,7	21,5	41,5	33,4
TOTAL	2015	6229	4383	0,3	4,4	9,3	86,0	1846	4,9	27,4	41,2	26,5
	2016	7020	4400	0,8	4,4	7,6	87,2	2620	4,5	30,5	39,0	26,0
	2017	7361	4252	0,9	3,3	9,0	86,9	3109	7,0	27,4	35,3	30,3
Miasta	2010	3262	1342	0,8	5,6	14,5	79,1	1920	3,8	21,8	41,7	32,8
Urban areas	2015	3288	1536	0,9	11,3	20,5	67,3	1752	5,1	28,2	41,2	25,5
	2016	4035	1444	2,2	11,4	14,4	72,0	2591	4,5	30,8	39,4	25,3
	2017	4326	1342	2,5	8,4	20,5	68,7	2984	7,3	28,2	36,2	28,3
Wieś	2010	2405	2350	0,2	0,7	2,9	96,2	55	–	10,9	32,7	56,4
Rural areas	2015	2941	2847	0,0	0,6	3,2	96,1	94	2,1	10,6	42,6	44,7
	2016	2985	2956	0,1	1,0	4,3	94,6	29	–	–	6,9	93,1
	2017	3035	2910	0,1	0,9	3,8	95,3	125	–	8,0	12,8	79,2

TABL. 17 (126). **ZAWARTE TRANSAKcje KUPNA-SPRZEDAŻY LOKALI, NIERUCHOMOŚCI
GRUNTOWYCH I ZABUDOWANYCH W 2017 R.**

REACHED PURCHASE-SALE TRANSACTIONS OF THE PREMISES,
LAND REAL ESTATES AND BUILT-UP REAL ESTATES IN 2017

WYSZCZEGÓLNIENIE	Zawarte umowy w formie aktu notarialnego Reached contracts by form of notarial act	Wartość w tys. zł Value in thous. zł	Powierzchnia w m ² Area in m ²	Średnia cena 1 m ² powierzchni w zł Average price per 1 m ² of area in zł	SPECIFICATION
LOKALE^a PREMISES^a					
Mieszkalne	5878	1307428,4	311721,2	4194	Residential
Niemieszkalne	656	101141,6	31667,4	3194	Non-residential
NIERUCHOMOŚCI GRUNTOWE^b LAND REAL ESTATES^b					
Grunty przeznaczone pod zabudowę:					Land designated for devel- opment:
mieszkaniową	.	145535,6	2221337	65,5	housing
przemysłową	.	22686,4	899243	25,2	industrial
inną	.	196488,4	7563587	26,0	another
Użytki rolne	.	380685,8	101943994	3,7	Agricultural land
Nieruchomości leśne	.	9641,0	3683622	2,6	Forest estates
NIERUCHOMOŚCI ZABUDOWANE^b BUILT-UP REAL ESTATES^b					
Nieruchomości zabudowane budynkami mieszkalnymi ...	.	355305,7	3060827	116,1	Real estates built-up with residential buildings
Nieruchomości zabudowane budynkami pełniącymi inne funkcje niż zagrodowa i mieszkaniowa	.	317178,6	2008207	157,9	Real estates built-up with buildings not functioning as farmstead and resi- dential buildings
Grunty rolne zabudowane	.	172658,4	14979461	11,5	Agricultural built-up land

a Powierzchnia użytkowa. b Rodzaj prawa do działki – własność.

a The usable floor space. b Type of the right to parcel – ownership.

DZIAŁ X

EDUKACJA I WYCHOWANIE

Uwagi ogólne

1. System edukacji w Polsce funkcjonuje zgodnie z ustawą z dnia 14 XII 2016 r. prawo oświatowe (tekst jednolity Dz. U. 2017 poz. 59), ustawą o systemie oświaty z dnia 7 IX 1991 r. (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 1457) oraz ustawą z dnia 27 VII 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (tekst jednolity Dz. U. 2017 poz. 2183, z późniejszymi zmianami).

Od 1 IX 2017 r. rozpoczęto reformę systemu edukacji, która docelowo wprowadza 8-letnią szkołę podstawową, 4-letnie liceum ogólnokształcące, 5-letnie technikum, 3-letnią branżową szkołę I stopnia, 2-letnią branżową szkołę II stopnia oraz likwiduje gimnazja.

W wyniku wdrażania nowego systemu edukacji w roku szkolnym 2017/18:

- 1) w szkołach podstawowych kształcą się pierwszy rocznik uczniów realizujących program klasy siódmej, co skutkuje brakiem absolwentów z roku szkolnego 2016/17 (przejście z 6- na 8-letnią szkołę podstawową),
- 2) nie odbył się nabór do klasy pierwszej gimnazjów, które ulegają stopniowej likwidacji,
- 3) rozpoczął się nabór do klasy pierwszej szkół branżowych I stopnia, które powstały z przekształcenia dotychczasowych zasadniczych szkół zawodowych (istniejących do roku szkolnego 2016/17). W szkołach branżowych I stopnia w roku szkolnym 2017/18 pozostali jeszcze uczniowie oddziałów zasadniczych szkół zawodowych.

2. Prezentowane dane obejmują:

- 1) placówki wychowania przedszkolnego;
- 2) szkoły dla dzieci i młodzieży oraz dla dorosłych:
  - a) podstawowe,
  - b) gimnazja,
  - c) ponadgimnazjalne,
- 3) szkoły policealne;
- 4) szkoły wyższe;
- 5) specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, młodzieżowe ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii, ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze;
- 6) placówki pozaszkolne.

3. Dane obejmują szkoły i placówki prowadzone przez jednostki administracji centralnej (rządowej), jednostki samorządu terytorialnego (gminy, powiaty i województwo) oraz inne osoby prawne i fizyczne.

4. Szkoły (z wyjątkiem szkół wyższych) i placówki mogą być publiczne, niepubliczne oraz nie-

CHAPTER X

EDUCATION

General notes

1. The educational system in Poland functions according to the Law on School Education of 14 XII 2016 (uniform text Journal of Laws 2017 item 59), the Education System Law of 7 IX 1991 (uniform text Journal of Laws 2018 item 1457) and the Higher Education Law of 27 VII 2005 (uniform text Journal of Laws 2017 item 2183, with later amendments).

The reform of the education system began on 1 IX 2017, eventually implementing 8-year primary school, 4-year general secondary school, 5-year technical secondary school, 3-year stage I sectoral vocational school, 2-year stage II sectoral vocational school. Lower secondary schools are being phased out.

As a result of the reform of the education system introduced in the 2017/18 school year:

- 1) the first year of pupils following the seventh grade curriculum attends primary schools, which results in the lack of the 2016/17 school year graduates (transition from the 6- to 8-year primary school),
- 2) there was no recruitment to the first grade of lower secondary schools which are being phased out,
- 3) stage I sectoral vocational schools transformed from basic vocational schools (operating until the 2016/17 school year), began recruitment to grade 1. The remaining students enrolled in basic vocational school sections pursued their education in stage I sectoral vocational schools in the 2017/18 school year.

2. The presented data include:

- 1) pre-primary education establishments;
- 2) schools for children, youth and adults:
  - a) primary schools,
  - b) lower secondary schools,
  - c) upper secondary schools,
- 3) post-secondary schools;
- 4) higher education institutions;
- 5) special education care centres, youth education centres, youth social therapy centres and rehabilitation and education centres;
- 6) extracurricular institutions.

3. Data comprise schools and establishments managed by central (government) administration units and local government units (gminas, powiats and voivodship), as well as by other legal and natural persons.

4. Schools (with the exception of higher education institutions) and establishments can be

publiczne o uprawnieniach szkół publicznych. Szkoła niepubliczna może uzyskać uprawnienia szkoły publicznej, jeżeli realizuje minimum programowe oraz stosuje zasady klasyfikowania i promowania uczniów ustalone przez Ministra Edukacji Narodowej, umożliwiające uzyskanie świadectw lub dyplomów państwowych. Jednostki administracji centralnej (rządowej) i jednostki samorządu terytorialnego mogą prowadzić tylko szkoły publiczne. Szkoły podstawowe i gimnazja mogą być tylko publiczne lub niepubliczne o uprawnieniach szkół publicznych.

Szkoły wyższe mogą być publiczne i niepubliczne; uczelnie niepubliczne tworzone są na podstawie zezwolenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

5. Szkoły dla dzieci i młodzieży (łącznie ze specjalnymi) obejmują:

- 1) **szkoły podstawowe**, w tym szkoły sportowe i mistrzostwa sportowe (bez szkół specjalnych), szkoły filialne (bez szkół specjalnych), szkoły artystyczne niedające uprawnień zawodowych (bez szkół specjalnych), realizujące jednocześnie program szkoły podstawowej;
- 2) **gimnazja** (bez szkół specjalnych);
- 3) 3-letnie **szkoły specjalne przysposabiające do pracy**;
- 4) 3-letnie **branżowe szkoły I stopnia** (do roku szkolnego 2016/17 2-, 3-letnie **zasadnicze szkoły zawodowe**);
- 5) 3-letnie **licea ogólnokształcące**, w tym szkoły sportowe i mistrzostwa sportowe (bez szkół specjalnych);
- 6) 4-letnie **technika**;
- 7) **ogólnokształcące szkoły artystyczne** dające uprawnienia zawodowe (bez szkół specjalnych), które prezentuje się z wyłączeniem szkół realizujących wyłącznie kształcenie artystyczne;
- 8) funkcjonujące w latach szkolnych:
  - 2002/03-2013/14 – 3-letnie licea profilowane,
  - 2004/05-2013/14 – 2-letnie uzupełniające licea ogólnokształcące,
  - 2004/05-2013/14 – 3-letnie technika uzupełniające dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych.

6. Szkoły policealne – kształcące w formie dziennej, wieczorowej, zaocznej i stacjonarnej – obejmują:

- 1) szkoły policealne (1-, 1,5- lub 2-letnie), łącznie ze szkołami specjalnymi;
- 2) kolegia pracowników służb społecznych (3-letnie);
- 3) funkcjonujące do roku szkolnego 2015/16 nauczycielskie kolegia języków obcych (3-letnie) i kolegia nauczycielskie (3-letnie), w których absolwentom nie nadawano tytułu licencjata.

public, non-public and non-public with the competence of a public school. A non-public school can obtain the competence of a public school, if it implements the minimum curriculum and applies the principles of classifying and promoting pupils and students as established by the Minister of National Education, allowing students to obtain state certificates or diplomas. Central (government) administration units and local government units can administer public schools only. Primary schools and lower secondary schools can be public schools or non-public schools with the competence of public schools only.

Tertiary education can be public and non-public; non-public higher education institutions are established on the basis of a permit of the Minister of Science and Higher Education.

5. Schools for children and youth (including special schools) comprise:

- 1) **primary schools**, including sports schools and athletic schools (excluding special schools), branch schools (excluding special schools), art schools not leading to professional certification (excluding special schools) simultaneously conducting a primary school curriculum;
  - 2) **lower secondary schools** (excluding special schools);
  - 3) 3-year **special job-training schools**;
  - 4) 3-year **stage I sectoral vocational schools** (until the 2016/17 school year 2-, 3-year **basic vocational schools**);
  - 5) 3-year **general secondary schools**, including sports schools and athletic schools (excluding special schools);
  - 6) 4-year **technical secondary schools**;
  - 7) **general art schools** leading to professional certification (excluding special schools), with the exception of schools providing art education only;
  - 8) schools operating in the school years:
    - 2002/03-2013/14 – 3-year specialised secondary schools,
    - 2004/05-2013/14 – 2-year supplementary general secondary schools,
    - 2004/05-2013/14 – 3-year supplementary technical secondary schools for graduates of basic vocational schools.
- 6. Post-secondary schools** – educating in day, evening, part-time and full-time mode – comprise:
- 1) post-secondary schools (1-, 1,5- or 2-year), including special schools;
  - 2) colleges of social work (3-year);
  - 3) functioning until the school year 2015/16 foreign language teacher training colleges (3-year) operating until the 2015/16 school year, in which graduates did not obtain the title of Bachelor.

7. Szkoły wyższe realizują kształcenie w formie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych. Informacje z zakresu szkół wyższych:

- 1) do roku akademickiego 2015/16 podawano łącznie z nauczycielskimi kolegiami języków obcych i kolegiami nauczycielskimi, w których absolwentom nadawano się tytuł licencjata;
- 2) obejmują cudzoziemców studiujących w Polsce (w tym studiujący w jednostkach zamiejscowych polskich uczelni za granicą);
- 3) nie obejmują Polaków studiujących za granicą (z wyjątkiem osób studiujących w jednostkach zamiejscowych polskich uczelni za granicą);

Studentów i absolwentów wykazano zgodnie z siedzibą poszczególnych szkół wyższych łącznie z filiami, zamiejscowymi podstawowymi jednostkami organizacyjnymi oraz zamiejscowymi ośrodkami dydaktycznymi.

8. Szkoły dla dorosłych kształcące w formie stacjonarnej i zaocznej – obejmują:

- 1) szkoły podstawowe dla dorosłych;
- 2) gimnazja dla dorosłych;
- 3) 3-letnie licea ogólnokształcące dla dorosłych;
- 4) funkcjonujące w latach szkolnych:
  - 2002/03-2013/14 – 2-, 3-letnie zasadnicze szkoły dla dorosłych oraz 4-letnie technika dla dorosłych,
  - 2004/05-2013/14 – 2-letnie uzupełniające licea ogólnokształcące dla dorosłych dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych,
  - 2004/05-2014/15 – 3-letnie technika uzupełniające dla dorosłych na podbudowie programowej zasadniczej szkoły zawodowej,
  - 2002/03-2012/13 – 3-letnie licea profilowane dla dorosłych,
  - 2002/03-2016/17 – 3-letnie licea ogólnokształcące dla dorosłych.

9. Prezentowane dane o nauczaniu **języka mniejszości narodowych i etnicznych** oraz **języka regionalnego** obejmują samodzielne szkoły dla dzieci i młodzieży mniejszości narodowych i etnicznych oraz posługujących się językiem regionalnym, jak również szkoły i zespoły międzyskolne, w których organizowane są dodatkowe zajęcia z nauczania tych języków.

10. Szkoły specjalne organizowane są dla dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym dla młodzieży niepełnosprawnej. Kształcenie może być realizowane w systemie szkolnym lub w formie indywidualnej. Kształcenie specjalne odbywa się w szkołach ogólnodostępnych (w których tworzone są oddziały specjalne lub klasy integracyjne i ogólnodostępne), w funkcjonujących samodzielnie szkołach specjalnych oraz w specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych, innych placówkach oświatowo-wychowawczych lub w placówkach wykonujących działalność leczniczą (łącznie z zakładami lecznictwa uzdrowiskowego).

11. Specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze są to placówki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej w wieku 3 lat i więcej, które z racji

7. Tertiary education (university level) consists of full-time and part-time programmes. Data regarding tertiary education:

- 1) until the 2015/16 academic year, included foreign language teacher training colleges and teacher training colleges in which graduates obtained the title of Bachelor;
- 2) comprise foreigners studying in Poland (including students at branch units of Polish higher education institutions operating abroad);
- 3) do not include Poles studying abroad (with an exception of persons at branch units of Polish higher education institutions operating abroad);

Data on students and graduates are given according to the seats of higher education institutions including their branches, branch basic organisational units and branch teaching centres.

8. Schools for adults – educating in full-time and part-time mode – comprise:

- 1) primary schools for adults;
- 2) lower secondary schools for adults;
- 3) 3-year general secondary schools for adults;
- 4) schools operating in the school years:
  - 2002/03-2013/14 – 2-, 3-year basic vocational schools for adults and 4-year technical secondary schools for adults,
  - 2004/05-2013/14 – 2-year supplementary general secondary schools for adults for graduates of basic vocational schools,
  - 2004/05-2014/15 – 3-year supplementary technical schools for adults based on the curriculum of basic vocational school,
  - 2002/03-2012/13 – 3-year specialised secondary schools for adults,
  - 2002/03-2016/17 – 3-year general secondary schools for adults.

9. Data on teaching a **language of national and ethnic minorities** as well as a **regional language** include independently operating schools for children and youth of national and ethnic minorities as well as students using regional language, as well as schools and interschool groups in which additional language classes are organised.

10. Special schools are organised for children and youth with special educational needs, including youth with disabilities. Education may be conducted within the school system or individually. Education is provided in mainstream schools (in which special or integrated and mainstream sections are established), in special schools operating independently, as well as in special educational care centres, other educational institutions or in the units performing health care activities (including health resort treatment).

11. Special education care centres are facilities for disabled children and youth aged 3 and years and more who cannot, due to their

niepełnosprawności nie mogą uczęszczać do przedszkola lub szkoły.

12. Młodzieżowe ośrodki wychowawcze przeznaczone są dla młodzieży niedostosowanej społecznie. Zadaniem ośrodków jest eliminowanie przyczyn i przejawów niedostosowania społecznego oraz przygotowanie wychowanków do samo-dzielnego życia, zgodnie z normami prawnymi i społecznymi.

13. Młodzieżowe ośrodki socjoterapii są placówkami dla młodzieży niedostosowanej społecznie, z zaburzeniami zachowania i zagrożonej uzależnieniem w stopniu utrudniającym realizację zadań życiowych bez udzielenia specjalnej pomocy.

14. Ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze są placówkami umożliwiającymi dzieciom i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim realizację obowiązku szkolnego poprzez uczestnictwo w zajęciach rewalidacyjno-wychowawczych.

15. Zadaniem wychowania pozaszkolnego jest stwarzanie młodzieży warunków sprzyjających rozwijaniu zainteresowań i uzdolnień oraz rekreacji i wypoczynku w czasie wolnym od zajęć szkolnych

Do placówek **wychowania pozaszkolnego** zaliczono: pałace młodzieży, młodzieżowe domy kultury, ogniska pracy pozaszkolnej, międzyszkolne ośrodki sportowe i inne placówki publiczne i niepubliczne.

16. Internat to placówka opiekuńczo-wychowawcza przeznaczona dla młodzieży uczęszczającej do szkół ogólnokształcących i zawodowych zlokalizowanych poza stałym miejscem zamieszkania. **Bursa** to międzyszkolna placówka pełniąca funkcję internatu.

17. Dane o nauczycielach, poza nauczycielami akademickimi, dotyczą nauczycieli (łącznie z nauczycielami religii) zatrudnionych przy realizacji obowiązujących zajęć edukacyjnych, tj. bez wychowawców świetlic, bibliotekarzy, prowadzących wyłącznie zajęcia pozalekcyjne itp.

Dane o **nauczycielach akademickich** zaprezentowano według faktycznej lokalizacji uczelni oraz ich jednostek zamiejscowych i dotyczą zatrudnionych na stanowiskach: profesora, docenta, adiunkta, asystenta oraz zatrudnionych na pozostałych stanowiskach dydaktycznych: starszego wykładowcy, wykładowcy, lektora, instruktora, dyplomowanego bibliotekarza i dyplomowanego pracownika dokumentacji i informacji naukowej.

Dane o nauczycielach dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

18. Studia podyplomowe – forma kształcenia, na którą są przyjmowani kandydaci posiadający kwalifikacje co najmniej pierwszego stopnia, prowadzona między innymi w uczelni, instytucie naukowym PAN, kończąca się uzyskaniem kwalifikacji podyplomowych.

disability, attend a regular pre-school or a school.

12. Youth education centres are intended for socially maladjusted youth. The goal of the centres is to eliminate the causes and manifestations of the social maladjustment as well as to prepare the young people for independent life, compliant with legal and social norms.

13. Youth social therapy centres are facilities intended for socially maladjusted youth having behavioural disorders and susceptible to addiction to a degree affecting performance of life tasks without receiving special assistance.

14. Rehabilitation and education centres are facilities enabling children and youth with a profound intellectual retardation to fulfil their schooling obligation through participating in rehabilitation and education classes.

15. The aim of **extracurricular education** is offering young people favourable conditions to develop interests and aptitudes, as well as rest and recreation in their leisure time.

Extracurricular education establishments include: youth centres, cultural establishments for youth, extracurricular interest groups, interschool sport centres and other public and non-public establishments.

16. Boarding school is a care and educational facility designated for youth attending general and vocational schools located outside their place of permanent residence. A **dormitory** is an interschool facility serving as a boarding school.

17. Data regarding **teachers**, excluding academic teachers, concern teachers (including teachers of religion) employed to implement obligatory teaching programmes, i.e. excluding community centre educators and librarians conducting exclusively extracurricular activities, etc.

Data regarding **academic teachers** are presented by actual seat of higher education institutions and their branch units and concern the positions of: professor, associate professor, assistant professor and assistant lecturer as well as other didactic positions: senior lecturer, lecturer, foreign language instructor, instructor, qualified librarian and qualified scientific documentation and information staff.

Data regarding teachers concern full-time and part-time paid employees converted into full time equivalent units.

18. Non-degree postgraduate programmes – a level of education open to holders of first cycle degree and provided by a higher education institution, scientific institute of the Polish Academy of Sciences, research institute or the Centre for Postgraduate Medical Studies, leading to the award of postgraduate qualifications.

19. Studia doktoranckie (studia trzeciego stopnia), prowadzone przez uprawnioną jednostkę organizacyjną uczelni, instytut naukowy PAN, instytut badawczy lub międzynarodowy instytut naukowy działający na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej utworzony na podstawie odrębnych przepisów, na które są przyjmowani kandydaci posiadający kwalifikacje drugiego stopnia, kończące się uzyskaniem kwalifikacji trzeciego stopnia.

20. Dane dotyczące:

- 1) wychowania przedszkolnego, szkół (poza szkołami wyższymi) oraz specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych, młodzieżowych ośrodków wychowawczych, młodzieżowych ośrodków socjoterapii, ośrodków rewalidacyjno-wychowawczych, wychowania pozaszkolnego oraz internatów i burs podano według stanu na początku roku szkolnego; dane o absolwentach – na koniec roku szkolnego;
- 2) szkół wyższych – prezentuje się według stanu w dniu 30 XI; studenci są wykazywani tyle razy na ilu kierunkach studiują; dane o absolwentach dotyczą liczby wydanych dyplomów ukończenia studiów wyższych; absolwenci wykazani są z danego roku akademickiego; dane o studiach podyplomowych i doktoranckich oraz o nauczycielach akademickich według stanu w dniu 31 XII.

21. Współczynnik skolaryzacji:

- 1) **brutto** jest to relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (niezależnie od wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadającej temu poziomowi nauczania;
- 2) **netto** jest to relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (w danej grupie wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadającej temu poziomowi nauczania.

22. Prezentowane informacje, z wyjątkiem danych o szkołach wyższych, opracowano na podstawie systemu informacji oświatowej administrowanego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej.

Od roku akademickiego 2017/18 dane o szkołach wyższych, z wyjątkiem danych o części szkół teologicznych opracowano na podstawie Zintegrowanego Systemu Informacji o Nauce i Szkolnictwie Wyższym POL-on administrowanego przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

23. Dane (poza szkołami wyższymi i dla dorosłych) prezentuje się, jeśli nie zaznaczono inaczej, łącznie ze szkołami specjalnymi.

19. Doctoral studies (third-cycle programmes), open to holders of the second cycle qualification and lead upon successful completion to the award of a third cycle qualification conferred by an authorised academic unit of a higher education institution, scientific institute of the Polish Academy of Sciences, a research institute or an international scientific institute established under separate legislation and active on the territory of the Republic of Poland.

20. Data regarding:

- 1) pre-primary education, schools (excluding higher education institutions) as well as special education care centres, youth education centres, youth social therapy centres and rehabilitation and education centres, extracurricular education as well as boarding schools and dormitories are provided as of the beginning of the school year; data concerning graduates – as of the end of the school year;
- 2) tertiary education - are presented as of 30 XI; students are shown as many times as many courses they take; data regarding graduates concern the number of issued university diplomas; graduates are shown as of a given academic year; data regarding non-degree postgraduate programmes as well as academic teachers as of 31 XII.

21. Enrolment rate:

- 1) **gross** – is the ratio of the number of pupils or students (as of the beginning of the school year) at a given level of education (regardless of age) to the population (as of 31 XII) in the age group defined as corresponding to this level of education;
- 2) **net** – is the ratio of the number of pupils or students (as of the beginning of the school year) at a given level of education (in a given age group) to the population (as of 31 XII) in the age group defined as corresponding to this level of education.

22. The presented information, excluding the data on higher education institutions, has been compiled on the basis of the Educational Information System administered by the Ministry of National Education.

Since the 2017/18 academic year, data on higher education institutions, excluding the data on a part of schools of theology, have been compiled on the basis of the Integrated System of Information on Science and Higher Education POL-on administered by the Ministry of Science and Higher Education.

23. Data (excluding higher education institutions and schools for adults) are presented together with special schools, if not otherwise stated.

TABL. 1 (127). **EDUKACJA WEDŁUG SZCZEBLI KSZTAŁCENIA**
EDUCATION BY LEVEL

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
SZKOŁY SCHOOLS					
Szkoły:					Schools:
podstawowe	1055	971	960	981	primary
gimnazja	467	476	478	146	lower secondary
specjalne przysposabiające do pracy	24	27	28	29	special job-training
zasadnicze zawodowe	107	94	93	x	basic vocational
branżowe szkoły I stopnia ^a	x	x	x	86	stage I sectoral vocational ^a
licea ogólnokształcące	163	143	136	134	general secondary
uzupełniające licea ogólnokształcące	9	x	x	x	supplementary general secondary
licea profilowane	37	x	x	x	specialised secondary
technika	153	144	140	141	technical secondary
technika uzupełniająca	15	x	x	x	supplementary technical secondary
artystyczne ogólnokształcące ^b	6	6	6	6	general art ^b
policealne	171	149	138	123	post-secondary
wyższe	19	18	18	17	higher education institutions
dla dorosłych	172	105	97	87	for adults
podstawowe	–	–	–	–	primary
gimnazja	4	5	2	1	lower secondary
zasadnicze zawodowe	6	x	x	x	basic vocational
licea ogólnokształcące	57	100	95	86	general secondary
uzupełniające licea ogólnokształcące ...	63	x	x	x	supplementary general secondary
licea profilowane	2	x	x	x	specialised secondary
technika	2	x	x	x	technical secondary
technika uzupełniająca	38	x	x	x	supplementary technical secondary
NAUCZYCIELE^c TEACHERS ^c					
Szkoły:					Schools:
podstawowe ^d	11314	11330	10809	12990	primary ^d
gimnazja ^d	6558	5827	5719	3846	lower secondary ^d
zasadnicze zawodowe ^{de}	1057	915	858	x	basic vocational ^{de}
branżowe szkoły I stopnia ^{ae}	x	x	x	861	stage I sectoral vocational ^a
licea ogólnokształcące ^{df}	3438	2675	2570	2552	general secondary ^{df}
licea profilowane ^d	275	x	x	x	specialised secondary ^d
technika ^{dg}	3275	3353	3409	3435	technical secondary ^{dg}
policealne	654	590	597	554	post-secondary
wyższe ^h	6716	6374	6417	6152	higher education institutions ^h

a Łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. b Dające uprawnienia zawodowe; ponadto funkcjonowały szkoły artystyczne realizujące wyłącznie kształcenie artystyczne – w roku szkolnym: 2010/11 – 11 szkół, 2015/16 – 11, 2016/17 – 11, 2017/18 – 12. c Patrz uwagi ogólne, ust. 17 na str. 203. d–g Łącznie ze szkołami: d – dla dorosłych, e – specjalnymi przysposabiającymi do pracy, f – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (dla młodzieży – do roku szkolnego 2012/13, dla dorosłych – do roku szkolnego 2013/14), g – uzupełniającymi technikami (dla młodzieży – do roku szkolnego 2013/14, dla dorosłych – do roku szkolnego 2014/15) oraz ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe i szkołami artystycznymi nie dającymi uprawnień zawodowych. h Nauczyciele akademicy.

a Including basic vocational school sections. b Leading to professional certification; there were also art schools providing only art education, in the school year: 2010/11 – 12 schools, 2015/16 – 11, 2016/17 – 11, 2017/18 – 12. c See general notes, item 17 on page 203. d–g Including: d – schools for adults, e – special job-training schools, f – supplementary general secondary schools (for youth - until the 2012/13 school year, for adults - until the 2013/14 school year), g – supplementary technical secondary schools (for youth - until the 2013/14 school year, for adults - until the 2014/15 school year) and general secondary art schools leading to professional certification and art schools not leading to professional certification. h Academic teachers.

TABL. 1 (127). **EDUKACJA WEDŁUG SZCZEBLI KSZTAŁCENIA (dok.)**
EDUCATION BY LEVEL (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
UCZNIOWIE I STUDENCI PUPILS AND STUDENTS					
Wychowanie przedszkolne ^a	17204	21132	19206	19337	Pre-primary education ^a
Szkoły:					Schools:
podstawowe	127790	135232	122857	142277	primary
gimnazja	75277	62123	60876	40022	lower secondary
specjalne przysposabiające do pracy	594	615	579	605	special job-training
zasadnicze zawodowe	10991	8182	7744	4968	basic vocational
branżowe szkoły I stopnia ^b	x	x	x	2491	stage I sectoral vocational ^b
licea ogólnokształcące	45961	33976	32423	31247	general secondary
uzupełniające licea ogólnokształcące	265	x	x	x	supplementary general secondary
licea profilowane	3141	x	x	x	specialised secondary
technika	30845	31050	31209	30803	technical secondary
technika uzupełniająca	675	x	x	x	supplementary technical secondary
artystyczne ogólnokształcące ^c	790	681	697	684	general art ^c
policealne	20769	17407	17000	15873	post-secondary
wyższe	100590	77562	73699	71554	tertiary
dla dorosłych	10916	8116	7192	6224	for adults
podstawowe	—	—	—	—	primary
gimnazja	139	199	124	66	lower secondary
zasadnicze zawodowe	193	x	x	x	basic vocational
licea ogólnokształcące	4893	7917	7068	6158	general secondary
uzupełniające licea ogólnokształcące ...	3641	x	x	x	supplementary general secondary
licea profilowane	164	x	x	x	specialised secondary
technika	38	x	x	x	technical secondary
technika uzupełniająca	1848	x	x	x	supplementary technical secondary
ABSOLWENCI GRADUATES					
Szkoły:					Schools:
podstawowe	22485	19902	x	.	primary
gimnazja	25029	20886	20133	.	lower secondary
specjalne przysposabiające do pracy	120	152	127	.	special job-training
zasadnicze zawodowe	3701	2538	2241	.	basic vocational
licea ogólnokształcące	15478	11377	10815	.	general secondary
uzupełniające licea ogólnokształcące	258	x	x	x	supplementary general secondary
licea profilowane	1069	x	x	x	specialised secondary
technika	7274	6668	7126	.	technical secondary
technika uzupełniająca	154	x	x	x	supplementary technical secondary
artystyczne ogólnokształcące ^d	146	118	122	.	general art ^d
policealne	6230	5448	4878	.	post-secondary
wyższe	29526	20421	21022	.	tertiary
dla dorosłych	2627	2457	2255	.	for adults
podstawowe	—	—	x	.	Primary
gimnazja	57	44	69	.	lower secondary
zasadnicze zawodowe	37	x	x	x	basic vocational
licea ogólnokształcące	1032	2413	2186	.	general secondary
uzupełniające licea ogólnokształcące ...	1152	x	x	x	supplementary general secondary
licea profilowane	51	x	x	x	specialised secondary
technika	—	x	x	x	technical secondary
technika uzupełniająca	298	x	x	x	supplementary technical secondary

a Dotyczy dzieci w wieku 6 lat, w roku szkolnym 2014/15 w wieku 5-6 lat, natomiast w roku szkolnym 2015/16 w wieku 5 lat, objętych edukacją w placówkach wychowania przedszkolnego, ujętych również w tabl. 31 na str. 227. b Łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. c Dające uprawnienia zawodowe; ponadto w szkołach artystycznych realizujących wyłącznie kształcenie artystyczne w roku szkolnym: 2010/11 – 495 uczniów, 2015/16 – 536, 2016/17 – 535, 2017/18 – 643. d Dające uprawnienia zawodowe; ponadto w szkołach artystycznych realizujących wyłącznie kształcenie artystyczne w roku szkolnym: 2010/11 – 35 absolwentów, 2015/16 – 56, 2016/17 – 55.

Źródło: dane — z wyjątkiem szkół wyższych — Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Concerns children aged 6, in the 2014/15 school year aged 5-6, in the 2015/16 school year aged 5, attending pre-primary education establishments, shown also described in table 31 on page 227. b Including basic vocational school sections. c Leading to professional certification; also in art schools providing only art education in the school year: 2010/11 – 495 students, 2015/16 – 536, 2016/17 – 535, 2017/18 – 643. d Leading to professional certification; also in art schools providing only art education in the school year: 2010/11 – 35 graduates, 2015/16 – 56, 2016/17 – 55.

Source: data — with the exception of the higher education institutions — of the Ministry of National Education.

TABL. 2 (127). **SZKOŁY WEDŁUG ORGANÓW PROWADZĄCYCH**
SCHOOLS BY SCHOOL GOVERNING AUTHORITY

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Szkoły Schools				Uczniowie i studenci Pupils and students				Absolwenci Graduates		
	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	2010/11	2015/16	2016/17
Szkoły podstawowe ..... Primary schools	1055	971	960	981	127790	135232	122857	142277	22485	19902	x
Jednostki administracji centralnej (rządowej) ..... Central (government) administration units	2	2	2	1	313	334	312	302	53	58	x
Jednostki samorządu terytorialnego ..... Local government units	972	800	785	799	124170	126610	114522	132509	21886	18738	x
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne ..... Associations and other social organizations	57	134	134	137	2239	5444	4934	5504	438	784	x
Organizacje wyznaniowe ..... Religious organizations	3	3	3	5	351	547	547	907	38	87	x
Pozostałe ..... Others	21	32	36	39	717	2297	2542	3055	70	235	x
Gimnazja ..... Lower secondary schools	467	476	478	146	75277	62123	60876	40022	25029	20886	20133
Jednostki administracji centralnej (rządowej) ..... Central (government) administration units	1	1	1	1	20	11	3	10	5	4	4
Jednostki samorządu terytorialnego ..... Local government units	433	426	426	115	72487	58668	57135	37444	24144	19791	18921
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne ..... Associations and other social organizations	22	30	30	16	1370	1478	1572	1099	406	496	516
Organizacje wyznaniowe ..... Religious organizations	4	4	4	3	747	901	944	599	254	275	346
Pozostałe ..... Others	7	15	17	11	653	1065	1222	870	220	320	346
Branżowe szkoły I stopnia ^{ab} Stage I sectoral vocational schools ^{ab}	131	121	121	115	11585	8797	8323	8064	3821	2690	2368
Jednostki administracji centralnej (rządowej) ..... Central (government) administration units	6	5	5	4	184	128	137	173	80	37	42
Jednostki samorządu terytorialnego ..... Local government units	110	97	96	90	9314	6800	6369	6094	3092	2086	1827
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne ..... Associations and other social organizations	7	10	11	11	804	674	740	750	257	192	179
Organizacje wyznaniowe ..... Religious organizations	–	–	1	1	–	–	7	10	–	–	7
Pozostałe ..... Others	8	9	8	9	1283	1195	1070	1037	392	375	313

a Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe. b Łącznie ze specjalnymi szkołami przysposabiającymi do pracy i od roku szkolnego 2017/18 oddziałami zasadniczych szkół zawodowych.

a Until the 2016/17 school year, basic vocational schools. b Including social job-training schools and since the 2017/18 school year, basic vocational school sections.

TABL. 2 (128). **SZKOŁY WEDŁUG ORGANÓW PROWADZĄCYCH (cd.)**
SCHOOLS BY SCHOOL GOVERNING AUTHORITY (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Szkoły Schools				Uczniowie i studenci Pupils and students				Absolwenci Graduates		
	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	2010/11	2015/16	2016/17
Licea ogólnokształcące^a ..... General secondary schools^a	172	143	136	134	46226	33976	32423	31247	15736	11377	10815
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	1	1	1	1	191	145	153	156	61	47	42
Central (government) administration units											
Jednostki samorządu terytorialnego	143	111	106	104	43333	31391	29747	28373	14661	10504	9954
Local government units											
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	14	11	11	9	779	456	482	470	301	148	171
Associations and other social organizations											
Organizacje wyznaniowe	4	4	4	4	763	725	732	781	284	244	227
Religious organizations											
Pozostałe	10	16	14	16	1160	1259	1309	1467	429	434	421
Others											
Licea profilowane ..... Specialised secondary schools	37	x	x	x	3141	x	x	x	1069	x	x
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	–	x	x	x	–	x	x	x	–	x	x
Central (government) administration units											
Jednostki samorządu terytorialnego	33	x	x	x	3028	x	x	x	1035	x	x
Local government units											
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	3	x	x	x	47	x	x	x	10	x	x
Associations and other social organizations											
Organizacje wyznaniowe	–	x	x	x	–	x	x	x	–	x	x
Religious organizations											
Pozostałe	1	x	x	x	66	x	x	x	24	x	x
Others											
Technika^b ..... Technical secondary schools^b	174	150	146	141	32310	31731	31906	30803	7574	6786	7126
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	15	13	13	8	2224	2008	2046	1306	565	388	307
Central (government) administration units											
Jednostki samorządu terytorialnego	139	118	115	115	28364	28273	28409	28042	6685	6069	6527
Local government units											
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	14	14	13	12	1022	992	1004	980	123	217	194
Associations and other social organizations											
Organizacje wyznaniowe	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Religious organizations											
Pozostałe	6	5	5	6	700	458	447	475	201	112	98
Others											

a, b Łącznie ze szkołami: a – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (do roku szkolnego 2012/13), b – technikami uzupełniającymi (do roku szkolnego 2013/14) i ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe.

a, b Including: a – supplementary general secondary schools (until the 2012/13 school year), b – supplementary technical secondary schools (until the 2013/14 school year) and general art schools leading to professional certification.

TABL. 2 (128). **SZKOŁY WEDŁUG ORGANÓW PROWADZĄCYCH (dok.)**
SCHOOLS BY SCHOOL GOVERNING AUTHORITY (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Szkoły Schools				Uczniowie i studenci Pupils and students				Absolwenci Graduates		
	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	2010/11	2015/16	2016/17
Szkoły policealne	171	149	138	123	20769	17407	17000	15873	6230	5448	4878
Post-secondary schools											
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	5	3	3	3	279	114	109	121	124	40	47
Central (government) administration units											
Jednostki samorządu terytorialnego	61	50	36	33	5772	4217	3797	3480	1961	1538	1432
Local government units											
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	18	15	15	14	715	990	1004	685	321	559	429
Associations and other social organizations											
Organizacje wyznaniowe	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Religious organizations											
Pozostałe	87	81	84	73	14003	12086	12090	11587	3616	3311	2970
Others											
Szkoły wyższe	19	18	18	17	100590	77562	73699	71554	29526	20421	21022
Tertiary education											
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	8	8	8	8	62932	52828	53390	51877	17412	14024	14902
Central (government) administration units											
Organizacje wyznaniowe	1	1	1	1	16627	11799	10438	9616	5312	3336	3051
Religious organizations											
Pozostałe	10	9	9	8	21031	12935	9871	10061	6670	3061	3069
Others											
Szkoły dla dorosłych	172	105	97	87	10916	8116	7192	6224	2627	2457	2255
Schools for adults											
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	8	2	2	1	274	112	94	70	47	34	34
Central (government) administration units											
Jednostki samorządu terytorialnego	64	48	44	41	4111	3072	2651	2234	1005	915	888
Local government units											
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	37	15	14	11	1708	655	553	457	522	222	198
Associations and other social organizations											
Organizacje wyznaniowe	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Religious organizations											
Pozostałe	63	40	37	34	4823	4277	3894	3463	1053	1286	1135
Others											

Źródło: dane — z wyjątkiem szkół wyższych — Ministerstwa Edukacji Narodowej.

Source: data — with the exception of the higher education institutions — of the Ministry of National Education.

TABL. 3 (129). **UCZNIOWIE WEDŁUG GRUP WIEKU**
PUPILS AND STUDENTS BY AGE GROUPS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18
	w % ludności danej grupy wieku		in % of population of given age group	
7–13 ^a lat / years	95,6	89,7	94,9	93,5
14–15 ^b	96,4	94,8	94,7	94,8
16–18	95,9	94,7	94,6	94,6
19–21 lat / years	27,1	26,1	25,9	24,9

a W roku szkolnym 2010/11 i 2016/17 – grupa wieku 7–12 lat, a w roku szkolnym 2015/16 – grupa wieku 6–12 lat. b W latach szkolnych 2010/11-2016/17 – grupa wieku 13–15 lat.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a In the 2010/11 and 2016/17 school year – age group 7–12, in the 2015/16 school year – age group 6–12. b In the 2010/11-2016/17 school years – age group 13–15.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 4 (130). WSPÓŁCZYNNIK SKOLARYZACJI
ENROLLMENT RATE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Grupy wieku Age groups	2010/11			2015/16			2016/17			2017/18		
		ogół- tem total	męż- czyźni males	ko- biety fe- males	ogół- tem total	męż- czyźni males	ko- biety fe- males	ogół- tem total	męż- czyźni males	ko- biety fe- males	ogół- tem total	męż- czyźni males	ko- biety fe- males
		w %						in %					
BRUTTO GROSS													
Szkoly: / Schools:													
podstawowe ^a ..... primary ^a	7–13	97,5	97,5	97,4	89,8	89,6	88,9	94,5	94,6	94,4	93,8	94,2	93,3
gimnazja ^b ..... lower secondary ^b	14–15	98,7	100,0	97,3	97,6	98,6	96,5	98,3	98,6	98,0	99,1	98,8	99,3
branżowe szkoły I stop- nia ^{cd} ..... stage I sectoral voca- tional ^{cd}	16–18	13,3	19,3	7,0	12,5	17,7	7,0	12,2	17,3	6,8	12,2	17,4	6,7
licea ogólnokształcące i profilowane ^e ..... general and special- ised secondary ^e	16–18	65,6	52,5	79,3	59,3	47,8	71,4	58,0	46,3	70,5	56,5	45,0	68,8
technika ^f ..... technical ^f	16–18	38,6	49,6	27,1	44,9	55,0	34,3	46,9	57,5	35,7	47,6	58,4	36,2
policealne ..... post-secondary	19–21	21,4	15,7	27,4	22,1	13,0	31,5	22,5	13,3	32,1	21,8	12,4	31,6
NETTO NETTO													
Wychowanie przed- szkolne ^g ..... Pre-primary education ^g	6	85,2	87,0	83,3	96,3	96,9	95,7	85,1	87,7	82,4	91,0	91,9	90,1
Szkoly: / Schools:													
podstawowe ^a ..... primary ^a	7–13	95,4	95,4	95,4	89,2	88,4	89,9	91,8	92,0	91,5	92,4	92,6	92,2
gimnazja ^b ..... lower secondary ^b	14–15	94,6	94,4	94,8	92,8	92,7	92,9	92,4	92,1	92,7	90,6	89,9	91,5
branżowe szkoły I stop- nia ^{cd} ..... stage I sectoral voca- tional ^{cd}	16–18	11,0	15,9	5,9	9,8	14,1	5,3	9,6	13,8	5,2	9,4	13,6	5,0
licea ogólnokształcące i profilowane ^e ..... general and special- ised secondary ^e	16–18	55,3	41,1	70,2	48,0	34,7	62,0	47,3	33,9	61,5	46,9	33,7	60,9
technika ^f ..... technical ^f	16–18	26,3	33,6	18,7	33,7	41,4	25,5	34,6	42,7	26,1	35,4	43,4	26,8
policealne ..... post-secondary	19–21	9,2	6,4	12,1	8,1	4,8	11,6	7,3	4,3	10,5	6,8	3,8	10,0

a W roku szkolnym 2010/11 i 2016/17 – grupa wieku 7–12 lat, w roku szkolnym 2015/16 – grupa wieku 6–12 lat, w roku szkolnym 2017/18 – grupa wieku 7-13 lat. b W latach szkolnych 2010/11-2016/17 – grupa wieku 13–15 lat, w roku szkolnym 2017/18 – grupa wieku 14-15 lat. c Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe. d-f łącznie z: d – specjalnymi przysposabiającymi do pracy i od roku szkolnego 2017/18 oddziałami zasadniczych szkół zawodowych, e – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi i liceami profilowanymi (w roku szkolnym 2010/11), f – technikami uzupełniającymi (w roku szkolnym 2010/11) i artystycznymi ogólnokształcącymi dającymi uprawnienia zawodowe. g Dotyczy dzieci objętych obowiązkową edukacją w placówkach wychowania przedszkolnego, za wyjątkiem roku szkolnego 2015/16 – dotyczy dzieci w wieku 5 lat.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a In the 2010/11 and 2016/17 school year – age group 7–12, in the 2015/16 school year – age group 6–12, in the 2017/18 school year – age group 7–13. b In the 2010/11-2016/17 school years – age group 13–15, in the 2017/18 school year – age group 14–15. c Until the 2016/17 school year, basic vocational schools. d-f Including: d – special job-training schools and since the 2017/18 school year, basic vocational school sections, e – supplementary general and specialised secondary schools (in the 2010/11 school year), f – supplementary technical secondary schools (in the 2010/11 school year) and general art schools leading to professional certification. g Concerns children attending obligatory pre-primary education establishments, excluding the 2015/16 school year – concerns children aged 5.

Source: data of the Ministry of National Education.

Uwaga do tablic 5 i 6

W podziale według języków obcych jedna osoba może być wykazana więcej niż jeden raz.

Note to tables 5 and 6

In distribution by foreign languages, one person may be indicated more than once.

TABLE 5 (131). **UCZĄCY SIĘ JEZYKÓW OBCYCH W SZKOŁACH DLA DZIECI I MŁODZIEŻY ORAZ POLICEAŁNYCH**
PUPILS AND STUDENTS STUDYING FOREIGN LANGUAGES IN SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH AND IN POST SECONDARY SCHOOLS

LATA YEARS JEZYKI OBCE FOREIGN LANGUAGES	Ogółem Grand total	W % ogółu uczniów w szkołach			In % of total pupils and students at schools					
		podstawowych		primary	gimnazjach lower secondary	branżowych I stopnia ^{ab}	liceach ogólnokształcących ^c	technikach ^d	policealnych ^e	
		razem total	miasta urban areas	wieś rural areas						
NAUCZANIE OBOWIĄZKOWE OBLIGATORY EDUCATION										
Angielski 2010/11	284704	94,2	96,5	92,2	94,8	59,7	99,3	97,6	28,8	
English 2015/16	266672	98,5	98,8	98,2	98,8	68,5	99,5	99,1	56,2	
2016/17	260160	98,8	98,0	98,8	98,4	68,0	99,4	99,5	56,9	
2017/18	246879	98,6	98,3	98,8	98,7	63,7	99,7	97,2	58,3	
Francuski ... 2010/11	8349	0,2	0,4	0,1	3,4	–	9,6	2,8	0,1	
French 2015/16	5902	–	–	–	3,6	–	9,2	1,8	–	
2016/17	5520	–	–	–	3,7	–	8,6	1,6	–	
2017/18	4616	0,2	0,3	0,1	3,3	–	8,1	1,5	–	
Niemiecki 2010/11	75830	2,0	2,4	1,7	37,8	11,6	49,0	56,9	1,6	
German 2015/16	70189	1,1	1,5	0,8	50,9	12,0	49,2	61,0	1,0	
2016/17	70743	1,3	1,7	0,9	53,3	12,3	48,6	61,2	2,9	
2017/18	67997	7,9	9,0	6,8	53,0	11,9	48,1	61,9	2,3	
Rosyjski 2010/11	40274	2,9	0,2	5,3	17,2	24,7	19,9	32,7	1,8	
Russian 2010/11	33017	0,4	0,1	0,6	23,1	18,6	21,9	29,1	–	
2016/17	32927	0,5	0,1	1,0	23,3	17,5	22,4	28,9	1,4	
2017/18	29094	2,6	1,3	4,0	21,9	15,1	21,6	27,3	1,3	
Włoski 2010/11	1054	–	–	–	0,3	–	1,7	0,1	0,1	
Italian 2015/16	1072	–	–	–	0,3	–	2,6	0,0	–	
2016/17	914	–	–	–	0,3	–	2,3	–	–	
2017/18	947	–	–	–	0,3	–	2,7	–	–	
Inne 2010/11	2900	0,1	–	0,1	–	–	6,1	0,1	–	
Others 2015/16	9476	0,1	0,2	–	5,1	–	16,6	1,6	3,8	
2016/17	10061	0,1	0,2	–	6,3	–	17,5	1,4	0,1	
2017/18	10771	1,3	2,2	0,3	6,0	–	19,6	1,3	–	
NAUCZANIE DODATKOWE^f ADDITIONAL EDUCATION ^f										
Angielski 2010/11	9768	3,3	0,6	5,7	2,5	0,3	0,1	0,3	12,2	
English 2015/16	652	0,3	0,1	0,6	0,0	1,8	–	–	3,5	
2016/17	602	0,3	0,1	0,6	0,0	1,3	–	–	0,5	
2017/18	542	0,2	0,0	0,4	0,0	2,1	–	–	0,7	
Francuski 2010/11	1605	0,2	0,3	0,1	1,0	–	1,1	0,4	–	
French 2015/16	266	0,1	0,1	0,0	0,3	–	–	–	–	
2016/17	147	0,1	0,1	–	0,1	–	0,0	–	–	
2017/18	225	0,1	0,2	0,0	0,1	–	–	–	–	

a Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe. b–d Łącznie z: b – specjalnymi przysposabiającymi do pracy i od roku szkolnego 2017/18 oddziałami zasadniczych szkół zawodowych, c – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (do roku szkolnego 2012/13), d – technikami uzupełniającymi (do roku szkolnego 2013/14) oraz artystycznymi ogólnokształcącymi dającymi uprawnienia zawodowe. e Dane nie obejmują kolegiów nauczycielskich, nauczycielskich kolegiów języków obcych i kolegiów pracowników służb społecznych. f Prowadzone w ramach godzin będących do dyspozycji dyrektora szkoły.

a Until the 2016/17 school year, basic vocational schools. b–d Including: b – special job-training schools and since the 2017/18 school year, basic vocational school sections, c – supplementary general secondary schools (until the 2012/13 school year), d – supplementary technical secondary schools (until the 2013/14 school year) and general art schools leading to professional certification. e Data do not include teacher training colleges, foreign language teacher training colleges and colleges of social work. f Conducted during the hours which are at the disposal of a headperson.

TABL. 5 (131). **UCZĄCY SE JEZYKÓW OBCYCH W SZKOŁACH DLA DZIECI I MŁODZIEŻY ORAZ POLICEALNYCH^a (dok.)**
 PUPILS AND STUDENTS STUDYING FOREIGN LANGUAGES IN SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH AND IN POST SECONDARY SCHOOLS (cont.)

L A T A Y E A R S JĘZYKI OBCE FOREIGN LANGUAGES	Ogółem Grand total	W % ogółu uczniów w szkołach In % of total pupils and students at schools							
		podstawowych primary			gimnazj- zjach lower secondary	branżo- wych I stopnia ^{ab} stage I sectoral vocation- al ^{ab}	liceach ogólnoksz- tałcących ^c general second- ary ^c	techni- kach ^d technical second- ary ^d	policeal- nych ^e post- second- ary ^e
		razem total	miasta urban areas	wieś rural areas					
NAUCZANIE DODATKOWE ^f (dok.) ADDITIONAL EDUCATION ^f (cont.)									
Niemiecki ... 2010/11	22045	6,7	8,0	5,6	12,2	0,6	6,6	3,1	0,2
German 2015/16	10574	3,0	1,7	4,2	7,9	1,7	2,6	2,1	–
2016/17	8340	3,0	1,4	4,6	5,3	1,8	2,0	1,9	0,2
2017/18	8837	3,9	3,0	4,8	5,7	1,5	1,5	1,4	0,3
Inne 2010/11	20690	7,7	3,4	11,5	9,5	–	6,5	1,1	0,8
Others 2015/16	10819	4,2	1,1	7,2	6,3	–	2,7	1,0	0,0
2016/17	9361	4,3	1,1	7,5	4,8	–	2,8	0,9	–
2017/18	9430	4,4	1,7	7,1	5,3	–	2,5	0,9	0,2

a Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe. b–d Łącznie z: b – specjalnymi przysposabiającymi do pracy i od roku szkolnego 2017/18 oddziałami zasadniczych szkół zawodowych, c – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (do roku szkolnego 2012/13), d – technikami uzupełniającymi (do roku szkolnego 2013/14) oraz artystycznymi ogólnokształcącymi dającymi uprawnienia zawodowe. e Dane nie obejmują kolegiów nauczycielskich, nauczycielskich kolegiów języków obcych i kolegiów pracowników służb społecznych. f Prowadzone w ramach godzin będących do dyspozycji dyrektora szkoły.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Until the 2016/17 school year, basic vocational schools. b–d Including: b – special job-training schools and since the 2017/18 school year, basic vocational school sections, c – supplementary general secondary schools (until the 2012/13 school year), d – supplementary technical secondary schools (until the 2013/14 school year) and general art schools leading to professional certification. e Data do not include teacher training colleges, foreign language teacher training colleges and colleges of social work. f Conducted during the hours which are at the disposal of a headperson.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 6 (132). **UCZĄCY SIĘ JEZYKÓW OBCYCH W SZKOŁACH DLA DOROSŁYCH^a**
 PUPILS AND STUDENTS STUDYING FOREIGN LANGUAGES IN SCHOOLS FOR ADULTS^a

L A T A Y E A R S JĘZYKI OBCE FOREIGN LANGUAGES	Ogółem Grand total	W % ogółu uczniów w szkołach In % of total students at school		
		gimnazjach lower secondary	liceach ogólnoksz- tałcących ^b general secondary ^b	technikach ^c technical secondary ^c
Angielski 2010/11	8354	78,4	80,6	56,8
English 2015/16	7116	77,4	87,9	–
2016/17	6460	54,0	90,5	–
2017/18	14430	100,0	86,3	–
Niemiecki 2010/11	404	–	2,0	12,4
German 2015/16	211	10,6	2,4	–
2016/17	209	23,4	2,6	–
2017/18	522	–	2,4	–
Rosyjski 2010/11	1908	47,5	14,9	29,1
Russian 2015/16	754	12,1	9,2	–
2016/17	544	21,0	7,3	–
2017/18	663	–	7,2	–

a Dane dotyczą nauczania obowiązkowego. b–c Łącznie ze szkołami: b – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (do roku szkolnego 2013/14), c – technikami uzupełniającymi (do roku szkolnego 2014/15).

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Data concern obligatory education. b–c Including: b – supplementary general secondary schools (until the 2013/14 school year), c – supplementary technical secondary schools (until the 2014/15 school year).

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 7 (133). **KSZTAŁCENIE OSÓB ZE SPECJALNYMI POTRZEBAMI EDUKACYJNYMI^a**
EDUCATION FOR PEOPLE WITH SPECIAL EDUCATIONAL NEEDS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	2010/11	2015/16	2016/17	SPECIFICATION
	uczniowie pupils and students				absolwenci graduates			
Szkoły podstawowe	2647	2997	3219	4002	485	491	x	Primary schools
w tym specjalne	995	1066	1112	1345	200	179	x	of which special schools
Gimnazja	2353	2062	2051	1505	741	663	599	lower secondary
w tym specjalne	1194	974	917	796	402	291	343	of which special schools
Specjalne szkoły przy- sposabiające do pracy	594	615	579	605	120	152	127	Special job-training schools
Branżowe szkoły I stopnia ^b	831	846	770	724	312	227 ^c	159 ^c	Stage I sectoral vocational schools b
w tym specjalne	723	688	617	583	261	210	133	of which special schools
Licea ogólnokształcące ^d .	267	200	205	212	71	65	52	General secondary schools ^d
w tym specjalne	122	35	18	17	32	7	3	of which special schools
Technika ^e	112	200	215	231	10	22 ^e	28 ^e	Technical secondary schools ^e
w tym specjalne	–	86	82	87	–	13	17	of which special schools
Szkoły policealne	16	8	19	27	10	–	6	Post-secondary schools
w tym specjalne	–	8	13	21	–	–	6	of which special schools

a Patrz uwagi ogólne, ust. 10 na str. 202. b Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. c W przypadku szkół ogólnodostępnych dane dotyczą absolwentów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe lub kwalifikacje w zawodzie. d–e łącznie z: d – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (do roku szkolnego 2012/13), e – technikami uzupełniającymi (do roku szkolnego 2013/14) oraz szkołami artystycznym ogólnokształcącymi i dającymi uprawnienia zawodowe.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a See general notes, item 10 on page 202. b Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year, including basic vocational school sections. c Data for mainstream schools concern graduates with statement of special education needs who passed examination confirming vocational qualifications (carried out both on the basis of the former and the new care curriculum for vocational education). d–e Including: d – supplementary general secondary schools (until the 2012/13 school year), e – supplementary technical secondary schools (until the 2013/14 school year) and general art schools leading to professional certification.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 8 (134). **SPECJALNE OŚRODKI SZKOLNO-WYCHOWAWCZE, MŁODZIEŻOWE OŚRODKI WYCHOWAWCZE, MŁODZIEŻOWE OŚRODKI SOCJOTERAPII ORAZ OŚRODKI REWALIDACYJNO-WYCHOWAWCZE**
SPECIAL EDUCATION CARE CENTRES, YOUTH EDUCATION CENTRES, YOUTH SOCIAL THERAPY CENTRES AND REHABILITATION AND EDUCATION CENTRES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
SPECJALNE OŚRODKI SZKOLNO-WYCHOWAWCZE SPECIAL EDUCATIONAL CARE CENTERS					
Ośrodki	26	26	26	26	Centres
Miejsca	1784	1460	1415	1388	Places
Wychowankowie	1485	1072	979	937	Residents
w tym:					of which:
niewidomi i słabowidzący	27	23	22	22	blind and sight impaired
niesłyszący i słabosłyszący	122	73	61	64	deaf and hearing impaired
z niepełnosprawnością ruchową ^a .	5	9	11	9	motor-skill impaired ^a
niepełnosprawni intelektualnie ^b	1186	811	720	677	with intellectual disability ^b
zagrożeni niedostosowaniem społecznym	–	1	2	1	socially maladjusted

a Od 2013 r. dotyczy wychowanków z niepełnosprawnością ruchową i afazją. b Do 2015 r. wykazywani jako wychowankowie z upośledzeniem umysłowym.

a Since 2013, data have concerned residents with impaired motor skills and with aphasia. b Until 2015, indicated as residents with mental impairment.

TABL. 8 (134). **SPECJALNE OŚRODKI SZKOLNO-WYCHOWAWCZE, MŁODZIEŻOWE OŚRODKI WYCHOWAWCZE, MŁODZIEŻOWE OŚRODKI SOCJOTERAPII ORAZ OŚRODKI REWALIDACYJNO-WYCHOWAWCZE (dok.)**
 SPECIAL EDUCATION CARE CENTRES, YOUTH EDUCATION CENTRES, YOUTH SOCIAL THERAPY CENTRES AND REHABILITATION AND EDUCATION CENTRES (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
MŁODZIEŻOWE OŚRODKI WYCHOWAWCZE YOUTH EDUCATION CENTERS					
Ośrodki	2	3	2	2	Centres
Miejsca	156	324	168	156	Places
Wychowankowie	145	196	119	123	Residents
MŁODZIEŻOWE OŚRODKI SOCJOTERAPII YOUTH SOCIAL THERAPY CENTERS					
Ośrodki	4	3	3	3	Centres
Miejsca	150	111	111	112	Places
Wychowankowie	200	137	130	139	Residents
OŚRODKI REWALIDACYJNO-WYCHOWAWCZE REHABILITATION AND EDUCATION CENTRES					
Ośrodki	7	9	9	10	Centres
Miejsca	227	323	302	304	Places
Wychowankowie	217	250	245	244	Residents
w tym:					of which:
niepełnosprawni intelektualnie w stopniu głębokim ^a	119	140	132	120	with a profound intellectual disability ^a
z niepełnosprawnościami sprzężonymi	98	110	113	124	with multiple disability

a Do 2015 r. wykazywani jako wychowankowie z upośledzeniem umysłowym.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Until 2015, indicated as residents with mental impairment.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 9 (135). **WYCHOWANIE POZASZKOLNE**
EXTRACURRICULAR EDUCATION

RODZAJE PLACÓWEK KIND OF INSTITUTIONS	Pla- cówki Institu- tions	Uczestnicy stałych i okresowych form zajęć ^a Participants in permanent and temporary forms of activities ^a								
		ogółem total	arty- stycz- nych arts	tech- nicznych technical	informa- tycznych informat- ical	przed- miotow- ych subjects	tury- styczno- -krajoz- -naw- -cznych tourism	sporto- wych sports	innych others	
OGÓŁEM	2010	22	96447	86045	512	259	188	423	324	8696
TOTAL	2015	17	114478	107760	433	126	107	1533	69	4450
	2016	18	107150	99962	534	149	80	726	96	5603
	2017	18	107150	99962	534	149	80	726	96	5603
W tym młodzieżowe domy kultury		9	105883	99042	514	149	64	706	76	5332
Of which youth community centres										

a Biorący systematyczny udział w pracy kół w okresie od 1 X roku poprzedzającego rok badany do 30 IX roku badane-
go.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Systematic participation in extracurricular activities in period from 1 X of the year preceding the surveyed year to 30 IX of the surveyed year.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 10 (136). **INTERNATY I BURSYP DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**
BOARDING-SCHOOLS AND DORMITORIES FOR CHILDREN AND YOUTH
(EXCLUDING SPECIAL SCHOOLS)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2017/18		2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	
	placówki esta- blish- ments	miejsca beds	korzystający boarders				
			ogółem total				
OGÓŁEM	73	8258	7106	6643	6671	6766	82
TOTAL							
Internaty	56	5138	4791	3721	3677	3891	76
Boarding-schools							
branżowe szkoły I stopnia ^a i technika ^b basic vocational and technical sec- ondary ^a	35	3302	2917	2276	2285	2344	71
licea ogólnokształcące	21	1836	1802	1445	1392	1547	84
general secondary							
Bursy	17	3120	2315	2922	2994	2875	92
Dormitories							

a Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. b łącznie ze szkołami artystycznymi ogólnokształcącymi, policealnymi oraz kolejami pracowników służb społecznych.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year, including basic vocational school sections. b Including general art schools, post-secondary schools and colleges of social work.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 11 (137). **SZKOŁY PODSTAWOWE DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**
PRIMARY SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010/11			2015/16			2016/17			2017/18		
	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
Szkoły	1023	158	865	935	167	768	923	171	752	940	198	742
Schools												
w tym: of which:												
sportowe i mistrzostwa sportowego ..	1	1	-	3	3	-	3	3	-	3	3	-
sports and athletic												
filialne	66	-	66	35	-	35	27	-	27	25	-	25
branch												
artystyczne ^a	1	1	-	1	1	-	1	1	-	1	1	-
arts ^a												
Oddziały	7641	2590	5051	7896	2976	4920	7445	2852	4593	8694	3410	5284
Sections												
Uczniowie	126795	58278	68517	134166	65340	68826	121745	60882	60863	140926	71509	69417
Pupils												
w tym kobiety	61735	28342	33393	66147	32415	33732	59722	30045	29677	68788	35086	33702
of which females												
w tym I klasa	20495	9579	10913	27463	13882	13581	11248	4928	6320	19327	10044	9283
of which grade 1												

a Dotyczy szkół realizujących jednocześnie program szkoły podstawowej.

a Concerns schools simultaneously conducting the primary school programme.

TABL. 11 (137). **SZKOŁY PODSTAWOWE DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (dok.)**
PRIMARY SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010/11			2015/16			2016/17			2017/18		
	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
Uczniowie (dok.) Pupils (cont.)												
w tym szkoły: of which schools:												
sportowe i mistrzostwa sportowego .. sports and athletic	539	539	–	1902	1902	–	1703	1703	–	1860	1860	–
filialne	973	–	973	659	–	659	460	–	460	342	–	342
artystyczne ^a	312	312	–	331	331	–	309	309	–	302	302	–
Absolwenci	22285	10081	12204	19723	9392	10331	x	x	x	.	.	.
Graduates												
w tym kobiety ... of which females	10849	4897	5952	9720	4648	5072	x	x	x	.	.	.
w tym szkoły: of which schools:												
sportowe i mistrzostwa sportowego .. sports and athletic	114	114	–	274	274	–	x	x	x	.	.	.
filialne	78	–	78	22	–	22	x	x	x	.	.	.
artystyczne ^a	51	51	–	58	58	–	x	x	x	.	.	.
Liczba uczniów na: Number of pupils per:												
1 szkołę	124	369	79	143	391	90	132	356	81	.	.	.
1 oddział	17	23	14	17	22	14	16	21	13	.	.	.

a Dotyczy szkół realizujących jednocześnie program szkoły podstawowej.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Concerns schools simultaneously conducting the primary school programme.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 12 (138). **GIMNAZJA DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**
LOWER SECONDARY SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010/11			2015/16			2016/17			2017/18		
	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
Gimnazja	431	138	293	437	144	293	440	150	290	127	43	84
Lower secondary												
w tym szkoły: of which schools:												
sportowe i mistrzostwa sportowego .. sports and athletic	1	1	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
z oddziałami przygotowującymi do pracy ^a	4	3	1	7	6	1	6	5	1	7	5	2
with job-training sections ^a												

a Na podbudowie programowej VI klasy szkoły podstawowej.

a Based on the curriculum of grade 6 of primary school.

TABL. 12 (138). **GIMNAZJA DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (dok.)**
LOWER SECONDARY SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010/11			2015/16			2016/17			2017/18		
	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
Oddziały ..... Sections	3491	1548	1943	2832	1343	1489	2796	1360	1436	1848	895	953
Uczniowie ..... Pupils	74083	37071	37012	61149	31718	29431	59936	31862	28074	39313	20881	18432
w tym kobiety ... of which females	35984	18091	17893	29503	15317	14186	29234	15583	13651	19250	10223	9027
w tym I klasa ..... of which grade 1	24228	12189	12039	19842	10334	9508	20095	10710	9385	-	-	-
w tym szkoły: of which schools:												
sportowe i mistrzostwa sportowego sports and athletic	187	187	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
z oddziałami przysposabiającymi do pracy ^a ..... with job-training sections ^a	491	199	292	529	314	215	440	235	205	133	61	72
Absolwenci ..... Graduates	24627	12054	12573	20595	10699	9896	19877	10541	9336	.	.	.
w tym kobiety ... of which females	12125	5987	6138	9890	5151	4739	9749	5213	4536	.	.	.
w tym szkoły: of which schools:												
sportowe i mistrzostwa sportowego sports and athletic	51	51	-	-	-	-	-	-	-	.	.	.
z oddziałami przysposabiającymi do pracy ^a ..... with job-training sections ^a	179	78	101	169	92	77	176	76	100	.	.	.
Liczba uczniów na: Number of pupils per:												
1 szkołę ..... school	172	269	126	140	220	100	136	212	97	310	486	219
1 oddział ..... section	21	24	19	22	24	20	21	23	20	21	23	19

^a Na podbudowie programowej VI klasy szkoły podstawowej.
Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a Based on the curriculum of grade 6 of primary school.
Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 13 (139). **BRANŻOWE SZKOŁY I STOPNIA^a DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**
STAGE I SECTORAL VOCATIONAL SCHOOLS^a FOR YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
Szkoły	89	76	76	71	Schools
Oddziały	418	392	368	342	Sections
Uczniowie	10268	7494	7127	6876	Students
w tym kobiety	2430	1862	1759	1649	of which females
w tym I klasa	3948	2534	2526	2310	of which 1st grade
Absolwenci	3440	2328	2108	.	Graduates
w tym kobiety	924	610	567	.	of which females

^a Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year, including basic vocational school sections.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 14 (140). **UCZNIOWIE I ABSOLWENCI BRANŻOWYCH SZKÓŁ I STOPNIA^a DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych) WEDŁUG PODGRUP KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA**
STUDENTS AND GRADUATES OF STAGE I SECTORAL VOCATIONAL SCHOOLS^a FOR YOUTH (excluding special schools) BY NARROW FIELDS OF EDUCATION

PODGRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^b	2015/16	2016/17	2017/18	2016/17 ^b	NARROW FIELDS OF EDUCATION ^c
	uczniowie students			absolwenci graduates	
OGÓŁEM.....	7494	7127	6876	1278	TOTAL
w tym:					of which:
Artystyczne.....	16	12	19	–	Arts
Biznesu i administracji.....	184	207	205	49	Business and administration
Inżynieryjno-techniczne.....	3211	3158	3053	488	Engineering and engineering trades
Produkcji i przetwórstwa.....	758	625	595	112	Manufacturing and processing
Architektury i budownictwa.....	1379	1337	1311	269	Architecture and construction
Rolnicza.....	88	72	69	6	Agriculture
Usług dla ludności.....	1858	1716	1624	354	Personal services

a Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. b Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013). c W podziale według podgrup kierunków kształcenia dane dotyczą absolwentów, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe lub kwalifikacje w zawodzie.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year, including basic vocational school sections. b According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013). c In distribution by narrow fields of education, data concern the graduates who passed examination confirming vocational qualifications (carried out both on the basis of the former and the new core curriculum for vocational education).

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 15 (141). **LICEA OGÓLNOKSZTAŁCĄCE^a DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**
GENERAL SECONDARY SCHOOLS^a FOR YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
Szkoły.....	167	140	134	132	Schools
Oddziały.....	1665	1278	1232	1190	Sections
Uczniowie.....	46104	33941	32405	31230	Students
w tym kobiety.....	28492	21360	20441	19660	of which females
w tym I klasa.....	15479	10958	10586	10397	of which 1st grade
Absolwenci.....	15704	11370	10812	.	Graduates
w tym kobiety.....	9841	7188	6889	.	of which females

a W roku szkolnym 2010/11 łącznie z uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a In the 2010/11 school year, including supplementary general secondary schools.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 16 (142). **TECHNIKA DLA MŁODZIEŻY^a (bez szkół specjalnych)**
 TECHNICAL SECONDARY SCHOOLS FOR YOUTH^a (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
Szkoły	168	141	138	139	Schools
Oddziały	1366	1351	1364	1369	Sections
Uczniowie	31520	30964	31127	30716	Students
w tym kobiety	10692	11287	11218	11075	of which females
w tym I klasa	8552	8664	8735	8515	of which 1st grade
Absolwenci	7428	6655	7109	.	Graduates
w tym kobiety	2592	2518	2676	.	of which females

a W roku szkolnym 2010/11 łącznie z technikami uzupełniającym.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a In the 2010/11 school year, including supplementary technical secondary schools.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 17 (143). **UCZNIOWIE I ABSOLWENCI TECHNIKÓW DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych) WEDŁUG PODGRUP KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA**
 STUDENTS AND GRADUATES OF TECHNICAL SECONDARY SCHOOLS
 FOR YOUTH (excluding special schools) BY NARROW FIELDS OF EDUCATION

PODGRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^a	2015/16	2016/17	2017/18	2016/17	NARROW FIELDS OF EDUCATION ^a
	uczniowie students			absol- wenci ^b graduates ^b	
OGÓŁEM	30964	31127	30716	4411	TOTAL
Społeczna	2243	2293	2383	406	Social and behavioural sci- ence
Biznesu i administracji.....	1974	2009	1950	370	Business and administration
Technologii teleinformatycznych .	5053	5537	5973	379	Information and communica- tion technologies
Inżynierijno-techniczna.....	8509	8745	8412	1002	Engineering and engineering trades
Produkcji i przetwórstwa	807	727	562	114	Manufacturing and processing
Architektury i budownictwa.....	2814	2610	2410	402	Architecture and construction
Rolnicza	906	828	771	100	Agriculture
Leśna	291	296	281	66	Forestry
Weterynaryjna.....	173	175	180	17	Veterinary
Usług dla ludności.....	7270	7073	6875	1210	Personal services
Usług transportowych	794	751	781	45	Transport services
Pozostałe	130	83	138	300	Others

a Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013). b W podziale według podgrup kierunków kształcenia dane dotyczą absolwentów, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe lub kwalifikacje w zawodzie.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013). b In distribution by narrow fields of education, data concern the graduates who passed examination confirming vocational qualifications (carried out both on the basis of the former and the new core curriculum for vocational education).

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 18 (144). **SZKOŁY ARTYSTYCZNE DLA DZIECI I MŁODZIEŻY**
LEVEL ART SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
SZKOŁY ARTYSTYCZNE NIE DAJĄCE UPRAWNIENIŃ ZAWODOWYCH LEVEL ART SCHOOLS NOT LEADING TO PROFESSIONAL CERTIFICATION					
Szkoły	29	29	29	29	Schools
w tym kształcące wyłącznie w zakresie przedmiotów artystycznych	29	26	26	26	of which educating only in art subjects
Uczniowie	2018	2098	2189	2963	Pupils
w tym kobiety	1256	1380	1430	1899	of which females
Absolwenci	241	258	502	.	Graduates
w tym kobiety	160	161	333	.	of which females
SZKOŁY ARTYSTYCZNE DAJĄCE UPRAWNIENIA ZAWODOWE LEVEL ART SCHOOLS LEADING TO PROFESSIONAL CERTIFICATION					
Szkoły	17	17	17	18	Schools
w tym kształcące wyłącznie w zakresie przedmiotów ar- tystycznych	11	11	11	12	of which educating only in art subjects
Uczniowie	1285	1292	1311	1384	Students
w tym kobiety	871	914	944	993	of which females
Absolwenci	181	174	241	.	Graduates
w tym kobiety	127	123	184	.	of which females
W tym ogólnokształcące szkoły artystyczne Of which general art. schools					
Szkoły	6	6	6	6	Schools
Uczniowie	790	681	697	684	Students
w tym kobiety	584	516	533	532	of which females
Absolwenci	146	118	122	.	Graduates
w tym kobiety	110	87	88	.	of which females

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 19 (145). **SZKOŁY POLICEALNE (bez szkół specjalnych)**
POST-SECONDARY SCHOOLS (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
Szkoły	171	149	138	122	Schools
Oddziały	838	810	825	829	Sections
Uczniowie	20769	17407	17000	15852	Students
w tym kobiety	13003	12221	11901	11283	of which females
Absolwenci	6230	5448	4872	.	Graduates
w tym kobiety	4268	3999	3610	.	of which females

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 20 (146). **UCZNIOWIE I ABSOLWENCI SZKÓŁ POLICEALNYCH (bez szkół specjalnych)
WEDŁUG PODGRUP KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA**
STUDENTS AND GRADUATES OF POST-SECONDARY SCHOOLS (excluding special schools)
BY NARROW FIELDS OF EDUCATION

PODGRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^a	2015/16	2016/17	2017/18	2016/17	NARROW FIELDS OF EDUCATION ^a
	uczniowie students			absol- wenci ^b gradu- ates ^b	
OGÓŁEM	17407	17000	15852	3056	TOTAL
Artystyczna	920	1133	1052	272	Arts
Biznesu i administracji.....	3665	3393	2898	389	Business and administration
Technologii teleinformatycznych	957	997	813	46	Information and communication technologies
Medyczna	3205	3196	3301	1142	Health
Opieki społecznej	718	298	276	61	Social services
Usług dla ludności	3350	3561	3881	576	Personal services
Ochrony i bezpieczeństwa	625	525	352	51	Security services
Higieny i bezpieczeństwa pracy	2368	2166	1713	161	Hygiene and occupational health services
Pozostałe	1599	1731	1566	358	Others

a Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013). b W podziale według podgrup kierunków kształcenia dane dotyczą absolwentów, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe, kwalifikacje w zawodzie lub egzamin dyplomowy.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013). b In distribution by narrow fields of education data concern graduates who passed exam certifying professional qualification, qualification to perform a job or graduation exam.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 21 (147). **SZKOŁY WYŻSZE**
HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

TYPY SZKÓŁ	Szkoły Schools	Nauczyciele akademicy ^a Academic teacher ^a	Studenci Students	Absol- wenci ^b Graduates ^b	TYPES OF SCHOOLS
OGÓŁEM					TOTAL
2010/11	19	6716	100590	29526	
2015/16	18	6374	77562	20421	
2016/17	18	6417	73699	21022	
2017/18	17	6152	71554	.	
Uniwersytety	2	2649	30890	9119	Universities
Wyższe szkoły techniczne	1	582	8805	2679	Higher schools of technology
Wyższe szkoły rolnicze	1	747	7960	2581	Higher schools of agriculture
Wyższe szkoły ekonomiczne	1	24	214	140	Higher schools of economics
Wyższe szkoły pedagogiczne	1	10	124	52	Higher schools of pedagogy
Uniwersytety medyczne	1	1292	7012	1513	Medical universities
Pozostałe szkoły wyższe	9	624	14732	4408	Other higher education institu- tions
Szkoły wyższe resortu obrony narodowej	1	224	1817	530	Higher schools of the Ministry of National Defence

a Pełno- i niepełnozatrudnieni w przeliczeniu na pełne etaty, zatrudnieni w pełnym wymiarze godzin w więcej niż jednej szkole wyższej wykazani zostali w każdym miejscu pracy; patrz uwagi ogólne, ust. 17 na str. 203. b W podziale według typów szkół – z roku akademickiego 2016/17.

a Full-time and part-time employed converted into full-time equivalent units, teachers employed full-time in more than one institution have been shown in all workplaces; see general notes, item 17 on page 203. b According to type of school – from the 2016/17 academic year.

TABL. 22 (148). **STUDENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH WEDŁUG SYSTEMÓW STUDIÓW I TYPÓW SZKÓŁ**
STUDENTS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS BY MODE OF STUDY
AND TYPE OF SCHOOLS

TYPY SZKÓŁ	Ogółem Grand total	W tym kobiety Of which females	Z liczby ogółem na studiach Of grand total number, in				TYPES OF SCHOOLS	
			stacjonarnych full-time pro- grammes		niestacjonarnych part-time pro- grammes			
			razem total	w tym kobiety of which females	razem total	w tym kobiety of which females		
OGÓŁEM	2010/11	100590	61458	61991	37949	38599	23509	TOTAL
	2015/16	77562	45706	60065	36203	17497	9503	
	2016/17	73699	43385	57731	34699	15968	8686	
	2017/18	71554	42400	55978	33806	15576	8594	
Uniwersytety		30890	20653	27883	18538	3007	2115	Universities
Wyższe szkoły techniczne ...		8805	2666	7014	2358	1791	308	Higher schools of technology
Wyższe szkoły rolnicze		7960	5127	6413	4254	1547	873	Higher schools of agriculture
Wyższe szkoły ekonomiczne .		214	164	74	56	140	108	Higher schools of economics
Wyższe szkoły pedagogiczne .		124	90	–	–	124	90	Higher schools of pedagogy
Uniwersytety medyczne		7012	4835	5101	3916	1911	919	Medical universities
Pozostałe szkoły wyższe		14732	8252	7852	4131	6880	4121	Other higher education institutions
Szkoły wyższe resortu obrony narodowej		1817	613	1641	553	176	60	Higher schools of the Ministry of National Defence

TABL. 23 (149). **ABSOLWENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH WEDŁUG SYSTEMÓW STUDIÓW I TYPÓW SZKÓŁ**
GRADUATES OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS BY MODE OF STUDY
AND TYPE OF SCHOOLS

TYPY SZKÓŁ	Ogółem Grand total	W tym kobiety Of which females	Z liczby ogółem na studiach Of total number at study forms				TYPES OF SCHOOLS	
			stacjonarnych full-time pro- grammes		niestacjonarnych part-time pro- grammes			
			razem total	w tym kobiety of which females	razem total	w tym kobiety of which females		
OGÓŁEM	2010/11	29526	19924	17189	11161	12337	8763	TOTAL
	2014/15	22521	15091	15874	10601	6647	4490	
	2015/16	20421	13200	15490	10162	4931	3038	
	2016/17	21022	13578	16302	10598	4720	2980	
Uniwersytety		9119	6638	7974	5759	1145	879	Universities
Wyższe szkoły techniczne ...		2679	972	2168	827	511	145	Higher schools of technology
Wyższe szkoły rolnicze		2581	1720	2280	1553	301	167	Higher schools of agriculture
Wyższe szkoły ekonomiczne .		140	91	35	18	105	73	Higher schools of economics
Wyższe szkoły pedagogiczne .		52	34	–	–	52	34	Higher schools of pedagogy
Uniwersytety medyczne		1513	1144	1322	1060	191	84	Medical universities
Pozostałe szkoły wyższe		4408	2749	2074	1183	2334	1566	Other higher education institutions
Szkoły wyższe resortu obrony narodowej		530	230	449	198	81	32	Higher schools of the Ministry of National Defence

TABL. 24 (150). **NAUCZYCIELE AKADEMICY^a W SZKOŁACH WYŻSZYCH**
ACADEMIC TEACHERS^a IN HIGHER SCHOOLS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
	ogółem total				w tym kobiety of which females				
OGÓŁEM	6716	6374	6417	6152	3072	3055	3088	2944	TOTAL
Profesorowie	1361	1308	1295	1283	353	382	375	381	Professors
w tym z tytułem naukowym profesora	667	667	652	631	175	195	131	174	of which with academic title of professor
Docenci	36	26	24	19	7	8	7	6	Associate professors (docents)
w tym ze stopniem naukowym doktora habilitowanego	–	1	1	–	–	–	–	–	of which with degree of habilitated doctor ^b
Adiunkci	2828	2637	2602	2509	1352	1353	1325	1267	Assistant professors
w tym ze stopniem naukowym doktora habilitowanego	290	629	693	702	116	295	319	323	of which with degree of habilitated doctor ^b
Asystenci	1165	1235	1297	1277	644	670	714	699	Assistants lecturers
Pozostali	1326	1168	1199	1064	716	642	667	592	Others

a Pełno- i niepełnozatrudnieni w przeliczeniu na pełne etaty; nauczyciele zatrudnieni w pełnym wymiarze godzin w więcej niż jednej szkole wyższej wykazani zostali w każdym miejscu pracy; patrz uwagi ogólne, ust. 17 na str. 203.

a Full-time and part-time employed converted into full-time equivalent units; teachers employed full-time in more than one institution have been shown in all workplaces; see general notes, item 17 on page 203. b The habilitated doctor's degree (second doctorate), which is higher than a doctorate, is peculiar to Poland. The degree is awarded on the basis of an appropriate dissertation and is necessary for obtaining the title of professor and a professorial post in scientific institutions.

TABL. 25 (151). **CUDZOZIEMCY^a – STUDENCI I ABSOLWENCI WEDŁUG FORM STUDIÓW I TYPOW SZKÓŁ**

FOREIGNERS^a – STUDENTS AND GRADUATES BY MODE OF STUDY AND TYPE OF SCHOOLS

TYPY SZKÓŁ	Studenci Students		Absolwenci ^b Graduates ^b		TYPES OF SCHOOLS	
	ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females		
OGÓŁEM	2010/11	2042	1045	243	139	TOTAL
	2015/16	6552	3332	1050	612	
	2016/17	6926	3447	1424	841	
	2017/18	6922	3430	.	.	
studia: stacjonarne		4133	2160	1172	719	full-time programmes
niestacjonarne		211	109	252	122	part-time programmes
Uniwersytety		2186	1347	486	322	Universities
Wyższe szkoły techniczne		707	190	131	43	Higher schools of technology
Wyższe szkoły rolnicze		152	95	31	23	Higher schools of agriculture
Wyższe szkoły ekonomiczne		22	18	23	17	Higher schools of economics
Wyższe szkoły pedagogiczne		2	1	–	–	Higher schools of pedagogy
Uniwersytety medyczne		1407	635	187	80	Medical universities
Pozostałe szkoły wyższe		2440	1144	566	356	Other higher education institutions
Szkoły wyższe resortu obrony narodowej		6	–	–	–	Higher schools of the Ministry of National Defence

a Ujęci również w pozostałych tablicach dotyczących studentów i absolwentów. b W podziale według typów szkół – z roku szkolnego 2016/17.

a Also shown in other tables regarding students and graduates. b According to mode of study and type of school – from the 2016/17 academic year.

TABL. 26 (152). **STUDIA PODYPLOMOWE I STUDIA DOKTORANCKIE**
POSTGRADUATE AND DOCTORAL PROGRAMMES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015/16	2016/17	2017/18	2015/16	2016/17	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
	sluchacze studiów podyplomowych students of postgraduate studies			wydane świadectwa słuchaczom studiów podyplomowych certificates issued to students of postgraduate studies		uczestnicy studiów doktoranckich students of doctoral studies			
OGÓŁEM	5763	6341	6822	4350	4241	3155	3032	2829	TOTAL
w tym kobiety	4595	5118	5596	3331	3404	1718	1639	1515	of which women
Uniwersytety	2052	2016	2032	1413	1385	2465	2377	2194	Universities
Wyższe szkoły techniczne ..	220	188	193	160	136	167	170	161	Higher schools of technology
Wyższe szkoły rolnicze	213	188	195	187	139	139	111	108	Higher schools of agriculture
Wyższe szkoły ekonomiczne	393	455	583	334	395	–	–	–	Higher schools of economics
Wyższe szkoły pedagogiczne	232	294	258	232	351	–	–	–	Higher schools of pedagogy
Uniwersytety medyczne	172	152	109	114	106	336	330	318	Medical universities
Pozostałe szkoły wyższe	2366	2947	3325	1733	1632	–	–	–	Other higher education institutions
Szkoły wyższe resortu obrony narodowej	48	62	84	76	58	–	–	–	Higher schools of the Ministry of National Defence
Instytuty Badawcze	67	39	43	101	39	20	17	29	Research institutes
Instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk	x	x	x	x	x	28	27	19	Scientific institutes of the Polish Academy of Sciences

TABL. 27 (153). **STUDIA PODYPLOMOWE WEDŁUG PODGRUP KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA**
POSTGRADUATE PROGRAMMES BY NARROW FIELDS OF EDUCATION

PODGRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^a	Słuchacze Students		Wydane świadectwa ^b Certificates issued ^b		NARROW FIELDS OF EDUCATION ^a
	2016/17	2017/18	2016/17	2017/18	
OGÓŁEM	6341	6822	4350	4241	TOTAL
w tym:					of which:
Pedagogiczna	2491	2812	1209	1805	Education
Artystyczna	45	56	53	37	Arts
Językowa	344	1	157	28	Languages
Spoleczna	481	552	395	260	Social and behavioural sciences
Dziennikarstwa i informacji	63	81	22	55	Journalism and information
Biznesu i administracji	1430	954	1015	756	Business and administration
Technologii teleinformatycznych	78	86	63	53	Information and Communication Technologies (ICTs)
Produkcji i przetwórstwa	48	53	55	47	Manufacturing and processing
Rolnicza	130	117	173	120	Agriculture

^a Zgodnie z Międzynarodową Standardową Klasyfikacją Edukacji (ISCED-F 2013). ^b Z poprzedniego roku akademickiego.

^a According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013). ^b From the previous academic year.

TABL. 27 (153). **STUDIA PODYPLOMOWE WEDŁUG PODGRUP KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA (dok.)**
POSTGRADUATE STUDIES BY NARROW FIELDS OF EDUCATION (cont.)

PODGRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^a	Słuchacze Students		Wydane świadectwa ^b Certificates issued ^b		NARROW FIELDS OF EDUCATION ^a
	2016/17	2017/18	2016/17	2017/18	
Weterynaryjna	66	66	34	20	Veterinary
Medyczna	583	744	515	500	Health
Opieki społecznej	84	368	70	198	Welfare
Usług dla ludności	31	46	13	14	Personal services
Higieny i bezpieczeństwa pracy	27	82	28	27	Hygiene and occupational health services
Ochrony i bezpieczeństwa	81	105	85	81	Security services
Usług transportowe	62	84	76	58	Transport services

a Zgodnie z Międzynarodową Standardową Klasyfikacją Edukacji (ISCED-F 2013). b Z poprzedniego roku akademickiego.

a According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013). b From the previous academic year.

TABL. 28 (154). **STUDENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH OTRZYMUJĄCY STYPENDIA^a**
STUDENTS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS RECEIVING SCHOLARSHIPS
AND GRANTS^a

SZKOŁY	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18				SCHOOLS
				ogółem ^b total ^b	w tym otrzymu- jący stypendia of which recipi- ents of		otrzymują- cy stypen- dia w % ogółu stu- dentów danej grupy szkół scholarship recipients in % of total students of a given type of schools	
					socjal- ne social grant	rektora dla naj- lepszych studentów scholar- ship for outstand- ing students awarded by the rectors		
OGÓŁEM	32402	24093	22455	21142	14212	3697	29,5	TOTAL
Uniwersytety	15315	11379	10275	9874	6859	1522	32,0	Universities
Wyższe szkoły technicz- ne	2981	2719	2630	2389	1551	509	27,1	Higher schools of technology
Wyższe szkoły rolnicze ..	3844	3123	2996	2817	1884	484	35,4	Higher schools of agriculture
Wyższe szkoły ekono- miczne	992	150	75	58	36	9	27,1	Higher schools of economics
Wyższe szkoły pedago- giczne	202	56	52	39	25	6	31,5	Higher schools of pedagogy
Uniwersytety medyczne	2238	1613	1615	1593	1020	388	22,7	Medical universities
Pozostałe szkoły wyższe	6703	4528	4289	3969	2560	697	26,9	Other higher educa- tion institutions
Szkoły wyższe resortu obrony narodowej	127	525	523	403	277	82	22,2	Higher schools of the Ministry of National Defence

a Łącznie z cudzoziemcami. b W podziale według rodzajów jedna osoba może być wykazana więcej niż jeden raz.

a Including foreigners. b In the division by type of scholarships one person may be included more than once.

TABL. 29 (155). **DOMY I STOŁÓWKI STUDENCKIE**
Stan w dniu 30 XI
STUDENT DORMITORIES AND CANTEENS
As of 30 XI

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
DOMY STUDENCKIE STUDENT DORMITORIES					
Domy	27	29	32	34	Dormitories
Miejsca	8560	8489	8671	9254	Beds
Korzystający:					Boarding:
studenci	8206	7745	6670	6502	students
w % ogółu studentów	7,8	7,7	9,1	9,1	in % of total students
dokrotanci	.	54	49	50	doctoral studies
w % ogółu doktorantów	.	2,2	1,6	1,8	in % of total
STOŁÓWKI STUDENCKIE STUDENT CANTEENS					
Stołówki	6	3	3	5	Canteens
Miejsca	1326	576	370	659	Places

TABL. 30 (156). **SZKOŁY DLA DOROSŁYCH**
SCHOOLS FOR ADULTS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Szkoły Schools	Oddziały Sections	Uczniowie Students		Absolwenci Graduates		
			ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females	
Gimnazja ..... Lower secondary schools	2010/11	4	11	139	32	57	22
	2015/16	5	15	199	58	44	13
	2016/17	2	10	124	34	69	22
	2017/18	1	6	66	23	.	.
Licea ogólnokształcące ^a ..... General secondary schools ^a	2010/11	120	337	8534	3686	2184	1088
	2015/16	100	323	7917	3234	2413	1082
	2016/17	95	302	7068	2847	2186	960
	2017/18	86	276	6158	2444	.	.

a Łącznie z uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (do roku szkolnego 2013/14).

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Including supplementary general secondary schools (until the 2013/14 school year).

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 31 (157). **WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE**
PRE-PRIMARY EDUCATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
Placówki	1321	1350	1377	1372	Establishments
miasta	359	403	451	464	urban areas
wieś	962	947	926	908	rural areas
Przedszkola	414	540	554	561	Nursery schools
w tym specjalne	7	17	18	20	of which special
miasta	271	337	350	362	urban areas
wieś	143	203	204	199	rural areas
Oddziały przedszkolne przy szkolach podstawowych ..	805	688	707	698	Pre-primary sections of primary schools
Zespoły wychowania przedszkolnego	8	10	9	9	Pre-primary education groups
Punkty przedszkolne	94	112	107	104	Pre-primary points
Miejsca:					Places:
Przedszkola	39194	47713	51194	52398	Nursery schools
w tym specjalne	129	470	503	512	of which special
miasta	30469	35184	37799	38676	urban areas
wieś	8725	12529	13395	13722	rural areas
Zespoły wychowania przedszkolnego	259	204	198	183	Pre-primary education groups
Punkty przedszkolne	1900	2705	2748	2730	Pre-primary points
Dzieci	55421	59715	69123	70334	Children
miasta	33107	33605	39044	39693	urban areas
wieś	22314	26110	30079	30641	rural areas
w tym w wieku: 6 lat	17204	5276	18647	19337	of which aged: 6 years
5 lat	16177	21132	19206	19198	5 years
Przedszkola	38652	42791	47702	48339	Nursery schools
w tym specjalne	121	314	328	357	of which special
miasta	30148	31738	35176	35810	urban areas
wieś	8504	11053	12526	12529	rural areas
w tym w wieku: 6 lat	8390	2909	9481	9992	of which aged: 6 years
5 lat	10926	13214	13173	13379	5 years
Oddziały przedszkolne przy szkolach podstawowych ..	15006	14800	19056	19714	Pre-primary sections of primary schools
w tym w wieku 6 lat	8814	2325	9062	9270	of which aged 6 years
Zespoły wychowania przedszkolnego	218	144	158	135	Pre-primary education groups
Punkty przedszkolne	1545	1980	2207	2146	Pre-primary points
Dzieci w placówkach wychowania przedszkol- nego na 1000 dzieci w wieku:					Children attending pre-primary education establishments per 1000 children aged:
3-6 lat	636	763	807	845	3-6
3-5	569	818	792	822	3-5
6	852	458	851	910	6
5 lat	769	963	902	924	5
Dzieci w przedszkolach na:					Children attending nursery schools per:
1000 dzieci w wieku:					1000 children aged:
3-6 lat	442	543	555	579	3-6
3-5	451	595	598	618	3-5
1 przedszkole	93	79	86	470	Nursery school
100 miejsc	99	90	93	92	100 places

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

Source: data of the Ministry of National Education.

DZIAŁ XI

OCHRONA ZDROWIA I POMOC SPOŁECZNA

Uwagi ogólne

1. Dane o ochronie zdrowia – jeśli nie zaznaczono inaczej – podaje się łącznie z danymi o placówkach podległych resortom obrony narodowej, spraw wewnętrznych i administracji oraz do 2011 r. – Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego; z wyłączeniem ochrony zdrowia w zakładach karnych.

2. Ustawa z dnia 15 IV 2011 r. o działalności leczniczej (jednolity tekst Dz. U. 2018 poz. 160), która zastąpiła ustawę o zakładach opieki zdrowotnej – określa m.in. zasady wykonywania działalności leczniczej oraz zasady funkcjonowania placówek leczniczych.

3. Prezentowane w dziale dane dotyczą placówek (do 2011 r. – zakłady opieki zdrowotnej) wykonujących działalność leczniczą w zakresie:

- a) ambulatoryjnej opieki zdrowotnej (przychodnie łącznie z ośrodkami zdrowia, poradniami, ambulatoriami i izbami chorych oraz zakładami badań diagnostycznych i medycznymi laboratoriami diagnostycznymi),
- b) stacjonarnej opieki zdrowotnej (szpitale – ogólne, psychiatryczne i uzdrowiskowe, ośrodki leczenia odwykowego, ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów, regionalne ośrodki psychiatrii sądowej, zakłady opiekuńczo-lecznicze i pielęgnacyjno-opiekuńcze, hospicja, oddziały opieki paliatywnej, sanatoria).

Na mocy wymienionej ustawy działalność lecznicza może być też wykonywana przez praktyki zawodowe (indywidualne lub grupowe) – lekarzy, lekarzy dentyistów oraz pielęgniarek lub położnych.

4. Dane o **pracownikach medycznych** dotyczą pracujących w: placówkach wykonujących działalność leczniczą, praktykach zawodowych, aptekach oraz domach pomocy społecznej, żłobkach i klubach dziecięcych.

Dane dotyczą pracujących bezpośrednio z pacjentem, tj. bez osób, dla których głównym miejscem pracy jest uczelnia, jednostka administracji państwowej, samorządu terytorialnego lub NFZ.

Dane obejmują osoby pracujące w wymiarze pełnego etatu, w wymiarze godzin przekraczającym pełny etat oraz w niepełnym wymiarze godzin w stosunku do czasu pracy określonego

CHAPTER XI

HEALTH CARE AND SOCIAL WELFARE

General notes

1. The data concerning health care – unless otherwise stated – are given including health care units subordinated to the Ministry of National Defence, the Ministry of the Interior and Administration and until 2011 – the Internal Security Agency; excluding health care in prisons.

2. The Law on Health Care Activities, dated 15 IV 2011 (uniform text Journal of Laws 2018 item 160), replacing the Law on Care Health Facilities – specifies, among others, the rules of performing health care activities and of the functioning of health care units.

3. Presented in the section data (for 2011 – health care institutions) performing medical activities in the following areas:

- a) out-patient health care (out-patients departments including health centres, clinics, ambulatory departments and infirmaries, diagnostic facilities and medical diagnostic laboratories),
- b) in-patient health care (hospitals – general, psychiatric and health resorts, detoxification centres, addiction recovery centres, regional centres of forensic psychiatry, chronic medical care homes, nursing homes, hospices, palliative care wards, sanatoria).

Under that law, medical activity can be carried out also by professional practices (individual or group) – doctors, dentists and nurses or midwives.

4. Data regarding **medical personnel** concerns persons employed: in units engaged in medical activities, professional practices, pharmacies, and social welfare homes and facilities, nurseries and children's clubs.

Data concern working directly with a patient, i.e., excluding persons for whom the primary workplace is university, units of state or local government administration and National Health Fund.

Data includes persons working full-time, overtime as well as part-time in relation to work time defined in the obligatory regulations for a given type of work, when this work has a basic charac-

obowiązującymi przepisami dla danego rodzaju pracy, w przypadku jeśli ta praca ma dla nich charakter podstawowy, łącznie z osobami odbywającymi staż.

Dane o osobach **posiadających prawo wykonywania zawodu medycznego** podaje się na podstawie centralnych rejestrów osób posiadających prawo wykonywania zawodu medycznego prowadzonych przez naczelne rady samorządów zawodowych: lekarzy i lekarzy dentystów, pielęgniarek i położnych oraz farmaceutów.

Dane o **specjalistach** dotyczą lekarzy i lekarzy dentystów ze specjalizacją II stopnia oraz od 2005 r. posiadających tytuł specjalisty w odpowiedniej dziedzinie medycyny, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 2 I 2013 r. w sprawie specjalizacji lekarskich i lekarzy dentystów (Dz. U. 2013 poz. 26).

5. Dane o stacjonarnej opiece zdrowotnej nie obejmują opieki dziennej.

Dane o szpitalach obejmują placówki medyczne, które do 2011 r. były traktowane jako filie.

Dane o łóżkach w placówkach **stacjonarnej opieki zdrowotnej** dotyczą łóżek znajdujących się stale w salach dla chorych, zajętych przez chorych lub przygotowanych na ich przyjęcie.

Dane o **łóżkach w szpitalach ogólnych** nie obejmują miejsc dziennych na oddziałach szpitalnych oraz do 2007 r. miejsc (łóżek i inkubatorów) dla noworodków.

Dane o łóżkach na oddziałach:

- chirurgicznych obejmują chirurgię ogólną, dziecięcą, szczękową, urazowo-ortopedyczną, neurochirurgię, kardiochirurgię, a także urologię;
- zakaźnych obejmują łóżka na oddziałach obserwacyjno-zakaźnych;
- psychiatrycznych – łóżka na oddziałach leczenia uzależnień;
- gruźlicy i chorób płuc – łóżka na oddziałach pulmonologicznych.

6. Zakłady opiekuńczo-lecznicze i zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze udzielają całodobowych świadczeń w zakresie pielęgnacji i rehabilitacji osób niewymagających hospitalizacji oraz zapewniają im produkty lecznicze i materiały medyczne.

7. Lecznictwo uzdrowiskowe obejmuje szpitale i sanatoria działające na obszarze uzdrowiska wykorzystujące w leczeniu, rehabilitacji i profilaktyce przede wszystkim właściwości naturalnych surowców leczniczych oraz właściwości lecznicze klimatu na terenach, na których są położone.

Dane o **szpitalach psychiatrycznych** nie obejmują oddziałów psychiatrycznych w szpitalach ogólnych.

ter, including persons undergoing internships.

Data about **persons with the right to practise medical profession** are quoted on the basis of central registries of persons entitled to practice medical profession conducted by supreme councils of the following professional governments: doctors and dentists, nurses and midwives and pharmacists.

Data on **doctor specialists and dental specialists** concern doctors with grade II specialization and since 2005 with specialists title in proper medicine domains in accordance with the decree of the Minister of Health, dated 2 I 2013 on Doctors and Dentists Specializations (Journal of Laws 2013 item 26).

5. Data on in-patient health care do not include day-care.

Data on hospitals comprise health care units, which until 2011 were treated as hospital branches.

Data regarding **beds in in-patient health care units** concern permanent beds in patient rooms, either occupied or prepared to receive patients.

Data regarding **beds in general hospitals** do not include day-care places in hospital wards and until 2007 – places (beds and incubators) for newborns.

Data regarding beds in:

- surgical wards are given together with general surgery, paediatric surgery, orthopaedic trauma surgery, neurosurgery, maxillo-facial, cardiosurgery and urology;
- infectious disease wards are given together with beds in communicable disease wards;
- psychiatric wards are given together with beds in addiction recovery wards;
- tubercular wards are given together with beds in pulmonology wards.

6. Chronic medical care homes and nursing homes provide 24-hour health services in scope of nursing and rehabilitation of persons who do not require hospitalization, as well as provide them with medicinal products and medical devices.

7. Health resort treatment includes hospitals and sanatoria, operating in the areas of health resort protection, using in the rehabilitation and preventive therapy primarily natural materials and the healing properties of the climate in the areas where the facility is located.

Data regarding **psychiatric hospitals** do not include psychiatric wards in general hospitals.

8. Porady udzielone przez lekarzy i lekarzy dentyistów w zakresie ambulatoryjnej opieki zdrowotnej podano łącznie z badaniami profilaktycznymi oraz z poradami lekarskimi udzielonymi w izbach przyjęć szpitali ogólnych i orzeczeniami wojskowych komisji lekarskich.

9. Dane dotyczące ratownictwa medycznego i pomocy doraźnej obejmują działalność jednostek zgłoszonych do systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne (zespoły ratownictwa medycznego, szpitalne oddziały ratunkowe, lotnicze pogotowie ratunkowe, izby przyjęć).

10. Dane o aptekach ogólnodostępnych nie obejmują aptek działających w strukturze i na potrzeby szpitali.

Punkty apteczne są to ogólnodostępne punkty sprzedaży leków gotowych, których asortyment jest ściśle określony i są głównie usytuowane na terenach wiejskich.

11. Dane o zachorowaniach na choroby zakaźne podano zgodnie z „Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych” (X Rewizja), obowiązującą od 1997 r.

Informacje o zachorowaniach na choroby zakaźne obejmują wszystkie przypadki zarejestrowane w województwie.

12. Zgodnie z ustawą z dnia 4 II 2011 r. o opiece nad dziećmi do lat 3 (jednolity tekst Dz. U. 2018 poz. 603, z późniejszymi zmianami), opieka może być organizowana w formie żłobka, klubu dziecięcego, sprawowana przez dziennego opiekuna oraz nianię.

13. Karta Dużej Rodziny na mocy ustawy z dnia 5 XII 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (tekst jednolity Dz. U. 2017 poz. 1832, z późniejszymi zmianami) przysługuje, niezależnie od dochodów, rodzinom z co najmniej trójką dzieci:

- 1) poniżej 18 lat,
- 2) poniżej 25 lat, w przypadku gdy dziecko uczy się w szkole lub w szkole wyższej,
- 3) bez ograniczeń wiekowych w przypadku dziecka posiadającego orzeczenie o niepełności.

Karta wydawana jest bezpłatnie każdemu członkowi rodziny (również rodziny zastępczej i rodzinnego domu dziecka) spełniającej wymienione warunki. Posiadacze karty mają zapewnione zniżki, przede wszystkim, przy zakupie towarów i usług konsumpcyjnych.

14. Dane dotyczące wspierania rodziny oraz pieczy zastępczej, począwszy od danych za 2012 rok, prezentowane są zgodnie z ustawą z dnia 9 VI 2011 r. o wspieraniu rodziny oraz systemie pieczy zastępczej (jednolity tekst Dz. U. 2017 poz. 697).

8. Consultations provided by doctors and dentists are presented together with preventive examinations, also together with consultations provided by doctors in admission rooms in general hospitals and with the opinions of military medical commissions.

9. Data concerning emergency medical services and first-aid includes units covered by the State Emergency Medical Services system (ambulance emergency rescue teams, hospital emergency wards, medical air rescue, admission rooms).

10. Generally available pharmacies do not include pharmacies, which operate in the structure and for needs of hospitals.

Pharmaceutical outlets are sales outlets for selling prepared medicines, the range of which is precisely defined and are located in rural areas.

11. Data concerning incidence of infectious diseases is given in accordance with the "International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems" obligatory since 1 I 1997 (ICD-10 Revision).

Information concerning incidents of infectious diseases includes all cases registered in the voivodship.

12. According to the law on childcare for children younger than 3 years, dated 4 II 2011 (uniform text Journal of Laws 2018 item 603, with later amendments), care can be organized in nurseries, children's clubs, provided by day carer and nanny.

13. Large Family Card basis on the law dated 5 XII 2014 of Large Family Card (uniform text Journal of Laws 2017 item 1832, with later amendments). The card can be obtained, regardless of the received income, by families with at least three children:

- 1) up to the age of 18,
- 2) up to the age of 25 in case when children learn at school or higher education institution,
- 3) without age limits in the case of children with a certificate of disability.

The Card is issued free of charge to each member of the family (including foster family and foster home) meeting the conditions specified. The holders of the Card can take advantage of discounts while purchasing consumer goods and services.

14. Data concerning family support and foster care, from data for 2012, are presented according to the Law on Family Support and Foster Care System, dated 9 VI 2011 (uniform text Journal of Laws 2017 item 697).

15. Dane o świadczeniach i dodatkach z programu „Rodzina 500+” prezentowane są na podstawie ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. 2017 poz. 1815 z późniejszymi zmianami).

Świadczenie finansowane jest z budżetu państwa.

16. Placówka wsparcia dziennego wspiera funkcje opiekuńcze i wychowawcze rodziny. Może być prowadzona w formie:

- 1) **opiekuńczej**, w tym kół zainteresowań, świetlic, klubów i ognisk wychowawczych, zapewnia dziecku opiekę i wychowanie, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, zabawę i zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań,
- 2) **specjalistycznej** – organizuje zajęcia socjoterapeutyczne, terapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne oraz logopedyczne; realizuje indywidualny program korekcyjny, program psychokorekcyjny lub psychoprophylaktyczny, w szczególności terapię pedagogiczną, psychologiczną i socjoterapię,
- 3) **pracy podwórkowej** – realizowanej przez wychowawcę, polegającej na działaniach animacyjnych i socjoterapeutycznych,
- 4) w **połączonych formach**.

17. Rodzinna piecza zastępcza jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców. Zapewnia pracę z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka, przygotowanie dziecka do samodzielnego i odpowiedzialnego życia, zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych, kulturalno-rekreacyjnych i religijnych.

Formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

- 1) **rodziny zastępcze**:
  - a) spokrewnione,
  - b) niezawodowe, umieszcza się w tym samym czasie nie więcej niż 3 dzieci (z wyjątkiem licznego rodzeństwa),
  - c) zawodowe – umieszcza się w tym samym czasie nie więcej niż 3 dzieci (z wyjątkiem licznego rodzeństwa); w tym:
    - zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego – przyjmują dzieci na podstawie orzeczenia sądu w przypadku gdy dziecko zostało doprowadzone przez Policję lub Straż Graniczną, na wniosek rodziców, dziecka lub innej osoby w przypadku, o którym mowa w art. 12a ustawy z dnia 29 VII 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jednolity Dz.U. 2015 poz. 1390),

15. Data on benefits and supplements under “Family 500+” programme are presented according to the Law on State Aid in Raising Children dated 11 II 2016 (Journal of Law 2017 item 1815 with later amendments).

Benefit is financed from the state budget.

16. Day-support centre – supports the family in its care and education functions. It may be operated in the form of:

- 1) **care centre**, including interest circles, day-rooms, clubs, educational centres, provides a child with: care and education, assistance in learning, organisation of leisure time, entertainment and sport classes and development of interests,
- 2) **specialist centre** – organises socio-therapeutic, therapeutic, corrective, compensating and speech therapy classes, implement an individual corrective programme, a psychocorrective or psychopreventive programme, in particular pedagogic, psychological and psychotherapy,
- 3) **street work** – carries out motivating and sociotherapeutic activities,
- 4) in a **combination of the forms**.

17. Family foster care shall be exercised in case when it is impossible for the parents to provide care and education for a child. It guarantees a work with a family to make possibility for a child to return to its family, or when it is impossible – efforts aimed at child’s adoption; preparation of a child to live an independent and responsible life; satisfaction of children’s emotional needs, in particular the needs related to welfare, health-care, education, culture, recreation and religious.

The forms of family foster care are the following:

- 1) **foster families**:
  - a) related,
  - b) non-professional – placed in it may be not more than 3 children (except for numerous siblings)
  - c) professional – placed in it may be not more than 3 children (except for numerous siblings) including:
    - professional that performs the function of a family emergency house shall receive a child on the basis of a court ruling, case when a child was escorted by Police or Border Guard, upon consent of parents, child or another person in the case referred to in Article 12a of the Law on Counteracting Domestic Violence, dated 29 VII 2005 (uniform tekst Journal of Laws 2015, item 1390),

- zawodowe specjalistyczne – umieszczą się w nich w szczególności: dzieci legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, dzieci na podstawie ustawy z dnia 26 X 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (jednolity tekst Dz.U. 2018 Nr 969, z późniejszymi zmianami), małoletnie matki z dziećmi,

2) **rodzinne domy dziecka** – w tym samym czasie, może w nich przebywać łącznie nie więcej niż 8 dzieci (z wyjątkiem liczego rodzeństwa).

18. Instytucjonalna piecza zastępcza jest sprawowana w formie:

- 1) **placówki opiekuńczo-wychowawczej**, która jest prowadzona jako placówka typu:
  - a) **interwencyjnego** – zapewnia doraźną opiekę nad dzieckiem w czasie trwania sytuacji kryzysowej, w szczególności placówka jest obowiązana przyjąć dziecko w przypadkach wymagających natychmiastowego zapewnienia mu opieki,
  - b) **rodzinnego** – wychowuje dzieci w różnym wieku, w tym dorastające i samodzielnie się; umożliwia wspólne wychowanie i opiekę licznemu rodzeństwu; współpracuje z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i asystentem rodziny,
  - c) **socjalizacyjnego** – zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby, w szczególności emocjonalne, rozwojowe, zdrowotne, bytowe, społeczne i religijne; realizuje przygotowany we współpracy z asystentem rodziny plan pomocy dziecku; umożliwia kontakt dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi, podejmuje działania w celu powrotu dziecka do rodziny; zapewnia dziecku dostęp do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych; obejmuje dziecko działaniami terapeutycznymi, zapewnia korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych,
  - d) **specjalistyczno-terapeutycznego** – sprawuje opiekę nad dzieckiem o indywidualnych potrzebach, w szczególności: legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności; wymagającym stosowania specjalnych metod wychowawczych i specjalistycznej terapii; wymagającym wyrównywania opóźnień rozwojowych i edukacyjnych. Placówka, zapewnia zajęcia wychowawcze, socjoterapeutyczne,

- professional specialist shall receive in particular: children with a disability certificate or a certificate of high or moderate level of disability, children on the basis of the Law on Proceedings Involving Juveniles, dated 26 X 1982 (uniform text Journal of Laws 2018 No. 969, with later amendments), under-age mothers with children.

2) **foster homes** – placed in it may be not more than 8 children (except for numerous siblings).

18. Institutional foster care shall be exercised in the form of:

- 1) **care and education centre**, which shall be exercised in the form of:
  - a) **an intervention** – provides immediate care for a child in the crisis situation, especially if it is required for the centre to place the child under immediate care,
  - b) **a family** – educates children of various age groups, including adolescents and those becoming independent; enables common education and care for numerous siblings; cooperate with a family foster care coordinator and a family assistant.
  - c) **a socialization** – provides a child with full-time care and education, and fulfil its needs, especially emotional, development, health, living, social and religious needs, implements a child assistance plan prepared in cooperation with a family assistant, enables contacts with parents and other close persons, unless otherwise decided by a court, takes actions aimed at the child's return to a family, provides a child with access to education adjusted to its age and development skills, provides a child with therapeutic actions, provides access to eligible healthcare services,
  - d) **a specialist therapy** – provides care for a child with individual needs, in particular: a child with a disability certificate or a certificate of high or moderate level of disability, a child requiring the application of special education methods and specialist therapy, a child requiring dealing with their developmental and emotional retardation. The centre provides educational, socio-therapeutic, corrective, compensating, speech therapy, and therapeutic activities compensating for lacks in upbringing in a

korekcyjne, kompensacyjne, logopedyczne, terapeutyczne, rekompensujące braki w wychowaniu w rodzinie i przygotowujące do życia społecznego, a dzieciom niepełnosprawnym także odpowiednią rehabilitację i zajęcia rewalidacyjne;

- 2) **regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej** – umieszczane są w niej dzieci, które ze względu na stan zdrowia wymagają stosowania specjalistycznej opieki i rehabilitacji i nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej. W tym samym czasie można w niej umieścić nie więcej niż 30 dzieci;
- 3) **interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego** – umieszcza się w nim dzieci do ukończenia pierwszego roku życia, które wymagają specjalistycznej opieki i w okresie oczekiwania na przysposobienie nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej. W ośrodku, w tym samym czasie, można umieścić nie więcej niż 20 dzieci.

19. Dane o domach i zakładach pomocy społecznej dotyczą placówek, dla których organami prowadzącymi są: jednostki samorządu terytorialnego, stowarzyszenia, organizacje społeczne, kościoły i związki wyznaniowe, fundacje, osoby fizyczne i prawne. Rodzaje domów i zakładów prezentuje się zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 III 2004 r. (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 1508).

20. Dane o świadczeniach pomocy społecznej prezentuje się zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 III 2004 r.

Zasiłek stały przysługuje osobie całkowicie niezdolnej do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności.

Zasiłek okresowy przysługuje osobie lub rodzinie ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego

Zasiłek celowy przyznawany jest w celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej, pokrycia części lub całości wydatków na świadczenia zdrowotne, zakupu żywności, opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, wykonania drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, pokrycia kosztów pogrzebu. Może być przyznany osobie lub rodzinie, które poniosły straty w wyniku zdarzenia losowego, klęski żywiołowej lub ekologicznej.

family and preparing for social life, as well as proper rehabilitation for disabled children,

- 2) **regional care and therapy centre** – a centre where children shall be placed, due to their health condition requiring specialist care and rehabilitation and cannot be placed in family foster care or a care and education centre. The total number of 30 children at most may be placed in a regional care and therapy centre at the same time.
- 3) **pre-adoptive intervention centre** – a centre where shall be placed children up to the 1 year old, requiring special care who, waiting for adoption, cannot be covered by family foster. The total number of 20 children at most may be placed in a pre-adoptive intervention centre at the same time.

19. Data concerning social welfare homes and facilities are related to the institutions for which the founding bodies are: local government entities, associations, social organizations, churches and religious associations, foundations, natural and legal persons. Types of social welfare homes and facilities are presented in accordance with the Act on Social Assistance of 12 III 2004 (uniform text Journal of Laws 2018 item 1508).

20. Data on social welfare benefits are presented according to the Act on Social Assistance of 12 III 2004.

A person entirely incapable of working due to age or disability is entitled to **permanent benefit**.

A person or a family is entitled to a **temporary benefit** because of long illness, disability, unemployment, perspective of remaining or becoming entitled to benefits from other systems of social security.

Appropriated benefit is offered in order to fulfil a necessary livelihood need, covering part or whole of expenditures on health treatment, purchase of food, liquid and solid fuels, clothes, goods necessary for routine household maintenance, making small repairs in the dwelling, covering burial costs. The benefit may be given to a person or a family that incurred losses in result of fortuitous event, or natural or ecological disaster.

TABL. 1 (158). **PRACOWNICY MEDYCZNI^a**
 Stan w dniu 31 XII
 MEDICAL PERSONNEL^a
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Lekarze	5319	5387	5288	Doctors
w tym kobiety	3132	3221	3103	of which women
Lekarze dentyści	882	907	827	Dentists
w tym kobiety	726	716	669	of which women
Farmaceuci	1868	1945	1921	Pharmacists
w tym kobiety	1626	1685	1653	of which women
Pielęgniarki	12785	12473	12383	Nurses
w tym magistrzy pielęgniarstwa	1846	2106	2283	of which master of nursing
Położne	1486	1516	1502	Midwives
w tym magistrzy położnictwa	338	361	396	of which master of midwifery
Fizjoterapeuci	1534	1544	1524	Physiotherapists
w tym z wyższym wykształceniem	940	1182	1257	of which with higher education
Diagności laboratoryjni ^b	478	517	544	Laboratory diagnosticians ^b

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 228; dane dotyczą pracujących bezpośrednio z pacjentem, tj. bez osób, dla których głównym miejscem pracy jest uczelnia, jednostka administracji państwowej lub samorządu terytorialnego albo NFZ.
^b Analitycy medyczni i inni pracownicy z wyższym wykształceniem, np. chemicy, fizycy, mikrobiolodzy.

Źródło: dane Ministerstwa Zdrowia, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, a w przypadku farmaceutów – tylko w zakresie pracujących w aptekach szpitalnych.

^a See general notes, item 4 on page 228; data concern working directly with a patient, i.e., excluding persons for whom the primary workplace is university, units of state of local government administration and National Health Fund. ^b Medical analysts and other employees with tertiary education, i.e. chemists, physicists, microbiologists.

Source: data of the Ministry of Health, the Ministry of Interior and regard to pharmacists – only in the scope of the pharmacists employed with hospital's pharmacies.

TABL. 2 (159). **LEKARZE SPECJALIŚCI^a**
 Stan w dniu 31 XII
 DOCTORS SPECIALISTS^a
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Lekarze ze specjalizacją	3615	3545	3528	Doctors with specialization
w % ogółu lekarzy	68,0	65,8	66,7	in % of total doctors
w tym:				of which:
Anestezjologii i intensywnej terapii	190	181	179	Anaesthesiology and intensive therapy
Chirurgii ^b	439	413	429	Surgery ^b
Chorób płuc	92	82	84	Pulmonary diseases
Chorób wewnętrznych	319	300	285	Internal diseases
Dermatologii ^c i wenerologii	52	50	47	Dermatology ^c and venereology
Kardiologii	150	164	165	Cardiology
Medycyny rodzinnej	735	746	718	Family medicine
Neurologii ^{cd}	170	157	155	Neurology ^{cd}
Okulistyki	100	105	109	Ophthalmology
Onkologii ^e	41	43	46	Oncology ^e
Otolaryngologii ^{eg}	70	54	52	Otolaryngology ^{eg}
Pediatrici	146	148	143	Paediatrics
Położnictwa i ginekologii	209	208	211	Obstetrics and gynecology
Psychiatrii ^c	116	115	121	Psychiatry ^c
Radiodiagnostyki ^f	159	146	146	Radiology ^f

^a Patrz notka a do tabl. 1. b Chirurgii ogólnej, dziecięcej, klatki piersiowej, ortopedii i traumatologii, ortopedii i traumatologii narządu ruchu, neurochirurgii, chirurgii onkologicznej, plastycznej i szczękowej, kardiochirurgii oraz urologii i chirurgii naczyniowej. c Łącznie ze specjalistami dziećmi. d–f Również: d neuropatologii, e patologii onkologicznej oraz onkologii i hematologii, f radiologii i diagnostyki obrazowej, radioterapii onkologicznej i radiologii dziecięcej. g Razem z otorynolaryngologią.

^a See footnote a to the table 1. b General, pediatric and thoracic surgery, orthopaedics and traumatology, orthopaedics and traumatology of locomotor system, neurosurgery, oncological, plastic and maxillofacial surgery, cardiosurgery as well as urology and vascular surgery. c Including children's specialists. d–f Also: d neuropathology. e) oncological pathology, oncology and hematology. f radiology and imaging diagnostics, oncological radiotherapy and pediatric radiology. g Including otorhinolaryngology.

TABL. 2 (159). **LEKARZE SPECJALIŚCI^a (dok.)**
 Stan w dniu 31 XII
DOCTORS SPECIALISTS^a (cont.)
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Lekarze dentyści ze specjalizacją	225	223	219	Dentists with specialization
w % ogółu lekarzy dentyistów	25,5	24,6	26,5	in % of total dentists
w tym:				of which:
Chirurgii stomatologicznej	31	25	25	Oral surgery
Chirurgii szczękowo-twarzowej	2	7	5	Maxillo-facial surgery
Ortodoncji	42	39	39	Orthodontics
Periodontologii (paradontologii)	15	12	14	Periodontology (paradontics)
Protetyki stomatologicznej	49	39	38	Dental prosthetics
Stomatologii dziecięcej	31	30	30	Children's dentistry
Stomatologii zachowawczej	54	70	68	Restorative dentistry

a Patrz notka a do tabl. 1.

Źródło: dane Ministerstwa Zdrowia oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

a See footnote a to the table 1.

Source: data of the Ministry of Health and the Ministry of Interior.

TABL. 3 (160). **AMBULATORYJNA OPIEKA ZDROWOTNA^a**
OUT-PATIENT HEALTH CARE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Przychodnie (stan w dniu 31 XII)	1186	1227	1288	Out-patients departments (as of 31 XII)
miasta	820	861	915	urban areas
wieś	366	366	373	rural areas
Praktyki lekarskie^b (stan w dniu 31 XII)	414	391	379	Medical practices^b (as of 31 XII)
miasta	243	229	220	urban areas
wieś	171	162	159	rural areas
Porady udzielone^c w tys.	19122,9	18604,6	18488,2	Consultations provided^c in thous.
miasta	14931,9	14585,3	14528,1	urban areas
wieś	4191,0	4019,2	3960,1	rural areas
lekarskie	16137,3	16075,0	16141,5	doctors
w tym specjalistyczne	6038,0	6351,9	6015,2	of which specialized
stomatologiczne	2985,6	2529,5	2346,7	dental

a Patrz uwagi ogólne, ust. 8 na str. 230. b Dane obejmują praktyki, które podpisały kontrakty z NFZ lub z przychodniami. c Łącznie z poradami finansowanymi przez pacjentów (środki niepubliczne). Od 2017 r. porady nocnej i świątecznej opieki zdrowotnej regulowane są ustawą z dnia 25 maja 2017 (Dz.U. 2017 poz. 1200). Do 30.09.2017 r. porady wykazywane są w Podstawowej Opiece Zdrowotnej (POZ), a od 01.10.2017 r. w Nocnej i Świątecznej Opiece Zdrowotnej łącznie z poradami w ramach podkontraktów ze szpitalem na wykonywanie tych porad.

a See general notes, item 8 on page 230. b Data concern medical practices that have signed contract with National Health Fund or with out-patients departments. c Including consultations paid by patients (non-public funds). From 2017, Holiday and Nighttime Medical Services are regulated by the Act of 25 May 2017 (Journal of Laws 2017, item 1200). Till 30/09/2017, consultations is shown in Primary Health Care (POZ), and from 01/10/2017 Holiday and Nighttime Medical Services including consultations under subcontracts with the hospital.

TABL. 4 (161). STACJONARNA OPIEKA ZDROWOTNA^a
IN-PATIENT HEALTH CARE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	2017	SPECIFICATION
ZAKŁADY — stan w dniu 31 XII FACILITIES — as of 31 XII				
Szpitala ogólne	57	55	53	General hospitals
Szpitala psychiatryczne	3	3	3	Psychiatric hospital
Ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów	1	1	1	Addiction recovery centres
Zakłady opiekuńczo–lecnicze ^b	22	20	22	Chronic medical care homes ^b
Zakłady pielęgnacyjno–opiekuńcze ^b	7	11	6	Nursing homes ^b
Hospicja	6	4	6	Hospice
Oddziały opieki paliatywnej	5	5	5	Palliative care wards
Lecznictwo uzdrowskowe:				Health resort treatment:
sanatoria	7	7	6	sanatoria
szpitale	2	2	2	hospitals
ŁÓŻKA W ZAKŁADACH — stan w dniu 31 XII BEDS IN FACILITIES — as of 31 XII				
Szpitala ogólne ^c	11307	11256	11190	General hospitals ^c
Szpitala psychiatryczne	1202	1199	1162	Psychiatric hospital
Ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów	30	30	30	Addiction recovery centres
Zakłady opiekuńczo–lecnicze ^b	1288	1318	1306	Chronic medical care homes ^b
Zakłady pielęgnacyjno–opiekuńcze ^b	262	316	224	Nursing homes ^b
Hospicja	74	68	80	Hospice
Oddziały opieki paliatywnej	72	66	87	Palliative care wards
Lecznictwo uzdrowskowe:				Health resort treatment:
sanatoria	1110	1119	1179	sanatoria
szpitale	224	224	224	hospitals
LECZENI w tys. IN-PATIENTS in thous.				
Szpitala ogólne ^d	463,4	464,7	411,7	General hospitals ^d
Szpitala psychiatryczne	11,6	11,3	11,0	Psychiatric hospital
Ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów	0,1	0,1	0,1	Addiction recovery centres
Zakłady opiekuńczo–lecnicze ^b	2,3	2,2	2,2	Chronic medical care homes ^b
Zakłady pielęgnacyjno–opiekuńcze ^b	0,7	0,7	0,6	Nursing homes ^b
Hospicja	1,2	1,1	1,2	Hospice
Oddziały opieki paliatywnej	1,3	1,2	1,2	Palliative care wards
Lecznictwo uzdrowskowe – kuracjusze:				Health resort treatment patients:
w sanatoriach	22,3	22,5	20,3	in sanatoria
w szpitalach	5,8	5,6	3,7	in hospitals

a Patrz uwagi ogólne ust. 5 na str. 229. b Łącznie z zakładami typu psychiatrycznego. c Łącznie z łóżkami i inkubatorami dla noworodków. d Bez międzyoddziałowego ruchu chorych.

Źródło: w zakresie szpitali ogólnych – dane Ministerstwa Zdrowia oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, w zakresie zakładów opieki długoterminowej – dane Ministerstwa Zdrowia, w zakresie zakładów psychiatrycznych – dane Instytutu Psychiatrii i Neurologii.

a See general notes, item 5 on page 229. b Including psychiatric types facilities. c Including beds and incubator for newborns. d Excluding inter-ward patient transfere.

S o u r c e: In regard to general hospitals – data of the Ministry of Health and the Ministry of Interior, in regard to long-term facilities – data of the Ministry of Health; in regard to psychiatric facilities – data of the Institute of Psychiatry and Neurology.

TABL. 5 (162). **SZPITALA OGÓLNE^a**
GENERAL HOSPITALS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Szpitala ogólne (stan w dniu 31 XII)	57	55	53	General hospitals (as of 31 XII)
Łóżka (stan w dniu 31 XII)	11307	11256	11190	Beds (as of 31 XII)
na 10 tys. ludności	52,8	52,8	52,6	per 10 thous. population
w tym na oddziałach:				of which in specified wards:
Chorób wewnętrznych	2225	2165	2101	Internal diseases
w tym kardiologicznych ^b	541	498	514	of which cardiological ^b
Chirurgicznych	2197	2184	2158	Surgical
Pediatrycznych	581	511	469	Paediatric
Ginekologiczno-położniczych	1136	1092	1159	Gynaecological-obstetric
Onkologicznych	292	349	283	Oncological
Anestezjologii i intensywnej terapii	168	195	191	Anaesthesiology and intensive therapy
Zakaźnych	244	244	243	Communicable
Gruźlicy i chorób płuc	612	612	613	Tubercular and pulmonary
Dermatologicznych	80	83	82	Dermatology
Neurologicznych	649	653	653	Neurological
Psychiatrycznych	456	467	442	Psychiatric
Leczeni^c w tys.	463,4	464,7	411,7	In-patients^c in thous.
w tym na oddziałach ^d :				of which in specified wards ^d :
chorób wewnętrznych	106,7	104,7	100,7	internal diseases
w tym kardiologicznych ^b	39,1	38,0	37,5	of which cardiological ^b
chirurgicznych	107,3	110,3	112,2	surgical
pediatrycznych	23,0	21,8	19,3	paediatric
ginekologiczno-położniczych	60,3	55,8	63,6	gynaecological-obstetric
onkologicznych	20,4	21,5	16,9	oncological
anestezjologii i intensywnej terapii	3,5	3,6	3,8	anaesthesiology and intensive therapy
zakaźnych	10,1	10,0	16,0	communicable
gruźlicy i chorób płuc	19,4	19,3	19,1	tubercular and pulmonary
dermatologicznych	3,2	2,8	3,1	dermatological
neurologicznych	28,5	28,8	28,5	neurological
psychiatrycznych	4,5	4,5	4,3	psychiatric
Wypisani w tys.	447,0	446,9	393,6	Discharges in thous.
Zmarli w tys.	10,8	11,2	11,9	Deaths in thous.
Leczeni ^c na: 10 tys. ludności	2162	2176	1933	In-patients ^c per: 10 thous. population
1 łóżko ^e	41,0	41,3	36,8	bed ^e
Przeciętny pobyt chorego w dniach	6,1	6,1	5,9	Average patient stay in days
Przeciętne wykorzystanie łóżka w dniach	261	262	261	Average bed use in days

a Patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 229. b Łącznie z oddziałami intensywnej opieki kardiologicznej.
c Bez międzyoddziałowego ruchu chorych. d Łącznie z międzyoddziałowym ruchem chorych. e Bez łóżek i inkubatorów dla noworodków na oddziałach neonatologicznych.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Zdrowia oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

a See general notes, item 5 on page 229. b Including intensive cardiological care wards. c Excluding inter-ward patient transfers. d Including inter-ward patient transfers. e Excluding beds and incubators for newborns on neonatology wards.

S o u r c e: data of the Ministry of Health and the Ministry of Interior.

TABL. 6 (163). RATOWNICTWO MEDYCZNE I POMOC DORAŻNA^a
 Stan w dniu 31 XII
EMERGENCY MEDICAL SERVICES AND FIRST AID^a
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Zespoły ratownictwa medycznego	88	88	88	79	Ambulance emergency rescue teams
podstawowe	48	48	50	54	basic
specjalistyczne	40	40	38	35	specialization
Szpitalne oddziały ratunkowe	19	15	16	16	Hospital emergency wards
Izby przyjęć ^b	18	26	25	26	Admission room ^b
Lotnicze pogotowie ratunkowe ^c	1	1	1	1	Medical air rescue ^c
Wyjazdy na miejsce zdarzenia ^d					Calls to the incident places ^d
w tys.	180,8	185,4	191,2	193,4	in thous.
na 1000 ludności	82,9	86,5	89,5	90,8	per 1000 population
Osoby, którym udzielono świadczenia zdrowotne ^d :					Person who received health care benefits ^d (during the year):
w tys.	181,6	188,6	192,1	194,6	in thous.
w tym:					of which
dzieci i młodzież w wieku do 18 lat	9,4	10,5	10,8	11,3	children and youth up to 18 years of age
w wieku 65 lat i więcej	76,4	84,5	87,3	87,5	aged 65 and more
na 1000 ludności	83,2	88,0	89,9	91,4	per 1000 population

a Patrz uwagi ogólne, ust. 9 na str. 230. b Komórki organizacyjne szpitali zgłoszone do współpracy z ratownictwem medycznym. c Samolot lub śmigłowiec wraz z załogą, tj. pilotem i osobami udzielającymi pierwszej pomocy lub podejmującymi medyczne działania ratunkowe. d W ciągu roku.

a See general notes, item 9 on page 230. b Organizational cells of hospitals applied to co-operate with emergency medical system. c Airplane or helicopter, including crew, i.e. pilot and people giving first aid or acting as medical rescue. d During the year.

TABL. 7 (164). APTEKI OGÓLNODOSTĘPNE I PUNKTY APTECZNE^a
 Stan w dniu 31 XII
GENERALLY AVAILABLE PHARMACIES AND PHARMACEUTICAL OUTLETS^a
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Apteki	793	819	833	831	Pharmacies
w tym prywatne	785	815	830	829	of which private
w tym na wsi	239	244	245	241	of which in rural areas
Punkty apteczne	51	56	58	58	Pharmaceutical outlets
w tym na wsi	51	56	58	58	of which in rural areas
Liczba ludności na:					Population per:
1 aptekę i punkt apteczny	2581	2445	2394	2392	pharmacy and pharmaceutical outlet
1 aptekę	2747	2613	2561	2559	pharmacy
w tym na wsi	4877	4720	4669	4722	of which in rural areas
Farmaceuci pracujący w aptekach i w punktach aptecznych	1659	1715	1795	1740	Pharmacists employed in pharmacies and pharmaceutical outlets

a Patrz uwagi ogólne, ust. 10 na str. 230.

a See general notes, item 10 on page 230.

TABL. 8 (165). **KRWIODAWSTWO^a**
BLOOD DONATION^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Regionalne centra (stan w dniu 31 XII)	1	1	1	1	Regional centres (as of 31 XII)
Oddziały terenowe (stan w dniu 31 XII)	10	10	10	10	Local branches (as of 31 XII)
Krwiodawcy w tys.	27,6	25,5	25,1	25,2	Blood donors in thous.
w tym honorowi	27,5	25,4	25,1	25,2	of which honorary blood donors
Liczba donacji ^b krwi pełnej w tys.	49,9	49,7	48,2	50,4	Number of collected donations ^b of whole blood in thous.
Wyprodukowana liczba jednostek świeżo mrożonego osocza (FFP) ^c w tys.	64,9	63,6	61,2	61,3	Number of prepared units of fresh frozen plasma (FFP) ^c in thous.

a Bez danych Ministerstwa Obrony Narodowej i Ministerstwa Spraw Wewnętrznych. b Donacja jest to pobranie krwi lub jej składnika do celów klinicznych, diagnostycznych lub produkcyjnych. c Jedna jednostka świeżo mrożonego osocza równa się 200 ml, jeden litr osocza równa się 5 jednostkom.

Ź r ó d ł o: dane Narodowego Centrum Krwi.

a Excluding data of the Ministry of National Defence and the Ministry of Interior. b Donation is collection of blood components for clinical, diagnostic or manufacturing purposes. c One unit of freshly frozen plasma equals 200 ml, one litre of plasma equals 5 units.

S o u r c e: data of the National Blood Centre.

TABL. 9 (166). **ZACHOROWANIA NA NIEKTÓRE CHOROBY ZAKAŻNE I ZATRUCIA**
INCIDENCE OF INFECTIOUS DISEASES AND POISONINGS

CHOROBY	2010	2015	2016	2017	2010	2015	2016	2017	DISEASES
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers				na 100 tys. ludności per 100 thous. population				
Gruźlica	646	486	444	466	29,6	22,7	20,8	21,9	Tuberculosis
Krzusiec	3	100	118	79	0,1	4,7	5,5	3,7	Whooping cough
Wirusowe zapalenie wątroby	189	284	241	271	8,7	13,3	11,3	12,7	Viral hepatitis
typ A	2	2	1	38	0,1	0,1	0,0	1,8	type A
typ B	69	69	64	55	3,2	3,2	3,0	2,6	type B
typ C	118	213	176	178	5,4	9,9	8,2	4,8	type C
Różyczka	278	76	40	3	12,7	3,5	1,9	0,1	Rubella
AIDS ^a	6	3	2	–	0,3	0,1	0,1	–	AIDS ^a
Salmonellozy	508	535	794	811	23,3	25,0	37,2	38,1	Salmonella infections
Inne bakteryjne zatrucia pokarmowe	55	7	16	2	2,5	0,3	0,7	0,1	Other bacterial food borne intoxications
Biegunki u dzieci w wieku do lat 2 ^b	2273	2031	1807	2271	488,6	524,7	470,1	573,8	Acute diarrhoea in children under 2 years ^b
Szkarlatyna (płonica)	541	757	699	540	24,8	35,3	32,7	25,4	Scarlet fever
Bakteryjne zapalenie opon mózgowych i/lub mózgu ..	37	32	24	29	1,7	1,5	1,1	1,4	Bacterial meningitis and/or encephalitis
Wirusowe zapalenie opon mózgowych	46	16	28	22	2,1	0,7	1,3	1,0	Viral meningitis
Wirusowe zapalenie mózgu	11	9	10	12	0,5	0,4	0,5	0,6	Viral encephalitis
Świnka (zapalenie przyusznicy nagminne)	140	134	108	92	6,4	6,3	5,1	4,3	Mumps
Grypa ^c	9063	78786	99449	118809	415,4	3676,1	4656,5	5579,8	Influenza ^c
Choroby weneryczne	55	48	45	31	2,5	2,2	2,1	1,5	Venereal diseases
Szczepieni przeciw wścieklicznie	261	401	340	368	12,0	18,7	15,9	17,3	Rabies vaccinations

a Dane nieostateczne z uwagi na specyfikę choroby. b Wskaźnik obliczono na 10 tys. dzieci w wieku do lat 2. c Łącznie z podejrzeniami zachorowań.

Ź r ó d ł o: dane Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego – PZH (na podstawie rejestru chorób zakaźnych prowadzonego przez stacje sanitarno-epidemiologiczne), Instytutu Gruźlicy i Chorób Płuc oraz Instytutu Wenerologii Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego.

a Preliminary data because of specific features of the disease. b Ratio calculated per 10 thous. children up to the age of 2. c Including influenza-like illness.

S o u r c e: data of the National Institute of Public Health - NIH (on the ground of register of infectious diseases kept by sanitary and epidemiological stations), the Tuberculosis and Lung Diseases Institute and the Institute of Venereology of the Medical University of Warsaw.

TABL. 10 (167). **ŻŁOBKI I KLUBY DZIECIĘCE**
Stan w dniu 31 XII
NURSERY AND CHILDREN'S CLUBS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Żłobki	14	52	67	78	Nurseries
w tym publiczne	14	22	22	1	of which public
Oddziały żłobkowe przy przedszkolach ..	7	7	8	8	Nursery wards of nursery schools
Kluby dziecięce	.	15	20	19	Children's clubs
w tym publiczne	.	-	-	-	of which public
Miejsca	1285	2819	3327	3846	Places
w tym:					of which:
w żłobkach	1086	2413	2778	3221	in nurseries
w klubach dziecięcych	.	228	332	409	in children's clubs
Dzieci przebywające (w ciągu roku)	2038	3801	4290	5336	Children staying (during the year)
w tym:					of which:
w żłobkach	1729	3335	3702	4640	in nurseries
w klubach dziecięcych	.	255	349	452	in children's clubs
Miejsca w żłobkach i klubach dziecię- cych na 1000 dzieci w wieku do lat 3					Places in nurseries and children's clubs per 1000 children up to the age of 3 in
w miastach	41,4	105,6	122,1	137,9	urban areas
Dzieci w żłobkach i klubach dziecięcych: na 1000 dzieci w wieku do lat 3	18,3	45,3	52,5	61,0	Children in nurseries and children's clubs: per 1000 children up to the age of 3
na 100 miejsc	98,4	93,3	92,2	94,5	per 100 places

TABL. 11 (168). **WSPIERANIE RODZINY W 2017 R.**
FAMILY SUPPORT IN 2017

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	SPECIFICATION
Świadczenie wychowawcze ^a : przeciętna miesięczna liczba rodzin otrzymujących świadczenie	147499	Child-raising benefit ^a average monthly numer of families receiving benefit
przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które rodziny otrzymują świadczenie	232488	average monthly numer of children to which families receive benefits
wyплаты świadczenia w tys. zł	1410427,4	benefit payments in thous. zł
Dodatek wychowawczy ^a : przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka otrzymują do- datek	1983	Child-rising suplement ^a average monthly numer of children to which foster families and foster homes receive benefits
wyплаты świadczenia w tys. zł	11704,5	benefit payments in thous. zł
Dodatek do zryczałtowanej kwoty ^a : przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które pla- cówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego otrzymują dodatek	197	Lump sum suplement ^a : average monthly numer of children to which family care and education centres receive benefits
wyплаты świadczenia w tys. zł	1175,9	benefit payments in thous. zł
Rodziny posiadające Kartę Dużej Rodziny	26582	Family Large Family Card holder

a W ramach programu "Rodzina 500+".

a Within the "Family 500+" programme.

TABL. 12 (169). **PLACÓWKI WSPARCIA DZIENNEGO**
Stan w dniu 31 XII
DAY-SUPPORT CENTRES
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	placówki centres				wychowankowie residents				
OGÓŁEM	80	87	87	88	2622	2594	2306	2302	TOTAL
Opiekuńcze	69	69	68	66	2321	2139	1837	1822	General care
Specjalistyczne	11	14	15	13	301	383	384	358	Specialized
Praca podwórkowa	.	2	3	5	.	43	71	76	Street work
W połączonych formach	.	2	1	4	.	29	14	46	In a combination of the forms

TABL. 13 (170). **RODZINNA PIECZA ZASTĘPCZA**
Stan w dniu 31 XII
FAMILY FOSTER CARE
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015 ^a	2016 ^a	2017 ^a	SPECIFICATION
Rodziny zastępcze	1686	1768	1707	1681	Foster families
Spokrewnione	1420	1188	1123	1109	Related
dzieci ^b	1912	1573	1505	1463	children ^b
Niezawodowe	215	499	500	485	Non-professional
dzieci ^b	320	656	652	632	children ^b
Zawodowe ^c	51	81	84	87	Professional ^c
dzieci ^b	208	250	254	270	children ^b
Rodzinne domy dziecka	.	11	11	15	Foster homes
dzieci ^d	.	76	78	109	children ^d

a Niektóre dane nie są w pełni porównywalne z danymi za lata poprzednie z powodu zmiany przepisów prawnych. b W 2010 r. w wieku do 18 lat, w latach 2015–2017 w wieku do 25 lat. c W 2010 r. rodziny zastępcze zawodowe niespokrewnione z dzieckiem. d W wieku do 25 lat.

a Some data are not fully comparable with data for previous years due to changes of the provisions of the law. b In 2010 up to the age of 18, in 2015–2017 up to the age of 25. c In 2010 professional families, not related to the child. d Up to the age of 25.

TABL. 14 (171). **INSTYTUCJONALNA PIECZA ZASTĘPCZA^a**
INSTITUTIONAL FOSTER CARE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	2010	2015	2016	2017	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	placówki centres				wychowankowie residents				wolontariusze volunteers				
	stan w dniu 31 XII				as of 31 XII								
Placówki opiekuńczo-wychowawcze	37	58	59	83	1083	1048	1043	1033^b	48	174	194	174	Care and education centres
interwencyjne	2	2	2	2	17	37	28	32	–	–	–	–	intervention
rodzinne	9	11	12	36	192	146	201	208	8	89	103	52	family
socjalizacyjne	14	26	25	25	425	541	476	454	25	57	70	97	socialization
łączące zadania placówek ^c	12	19	20	20	449	324	338	339	15	28	21	25	combining tasks of the centres ^c

a Patrz uwagi ogólne, ust. 18 na str. 232. b W tym 46 wychowanków w wieku 0–3 lata i 77 w wieku 4–6 lat oraz 24 sieroty i 111 niepełnosprawnych. c Łączące zadania placówek interwencyjnych, socjalizacyjnych i specjalistyczno-terapeutycznych; do 2011 r. – placówki wielofunkcyjne.

a See general notes, item 18 on page 232. b Of which 46 residents at age 0–3 and 77 at age 4–6, 24 orphans and 111 disabled. c Combining tasks of the intervention, socialization and specialist therapy centres; until 2011 – multi-functional centres.

TABL. 15 (172). **POMOC SPOŁECZNA STACJONARNA^a**
Stan w dniu 31 XII
STATIONARY SOCIAL WELFARE^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Domy i zakłady (bez filii)	69	73	71	69	Homes and facilities (excluding branches)
Miejsca ^b	5554	5595	5544	5256	Places ^b
na 10 tys. ludności	25,5	26,1	26,0	24,7	per 10 thous. population
Mieszkańcy ^b	5339	5191	5190	5009	Residents ^b
w tym kobiety	2420	2377	2395	2290	of which women
w tym do 18 lat	228	161	147	113	of which up to age 18
w tym umieszczeni w ciągu roku ..	1410	1138	1161	1262	of which placed within during the year
na 10 tys. ludności	24,5	24,3	24,3	23,6	per 10 thous. population
Osoby oczekujące na umieszczenie ..	340	240	257	262	Persons awaiting a place

a Łącznie ze środowiskowymi domami samopomocy. b Łącznie z filiami.

a Including community self-help homes. b Including branches.

TABL. 16 (173). **PLACÓWKI STACJONARNEJ POMOCY SPOŁECZNEJ^a WEDŁUG GRUP MIESZKAŃCÓW**
Stan w dniu 31 XII
STATIONARY SOCIAL WELFARE FACILITIES^a BY GROUPS OF RESIDENTS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Domy i zakłady (bez filii)^b	69	73	71	69	Homes and facilities (excluding branches)^b
w których mogą przebywać:					in which may be:
Osoby w podeszłym wieku	21	21	21	21	Aged persons
Przewlekłe somatycznie chorzy ..	13	14	14	13	Chronically ill with somatic disorders
Dorośli niepełnosprawni intelektualnie	12	16	16	16	Mentally retarded
Dzieci i młodzież niepełnosprawna intelektualnie	5	7	8	7	Children and young mentally retarded
Przewlekłe psychicznie chorzy	10	12	12	13	Chronically mentally ill
Niepełnosprawni fizycznie	4	4	4	5	Physically handicapped
Matki z małoletnimi dziećmi i kobiety w ciąży	3	2	2	–	Mothers with dependent children and pregnant women
Bezdomni	15	12	11	12	Homeless
Inne osoby	5	9	8	8	Other persons
Mieszkańcy w domach i zakładach^c	5339	5191	5190	5009	Residents in homes and facilities^c
dla:					for:
Osób w podeszłym wieku	1335	1096	1124	1015	Aged persons
Przewlekłe somatycznie chorych	634	777	766	681	Chronically ill with somatic disorders
Dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie	1065	1310	1329	1330	Adults mentally retarded
Dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie	369	129	124	113	Children and young mentally retarded
Przewlekłe psychicznie chorych ..	732	814	806	826	Chronically mentally ill
Niepełnosprawnych fizycznie	287	288	284	292	Physically handicapped
Matki z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży	131	31	14	–	Mothers with dependent children and pregnant women
Bezdomnych	730	658	638	670	Homeless
Innych osób	56	88	105	82	Other persons

a Łącznie ze środowiskowymi domami samopomocy. b W dalszym podziale placówki mogą być wykazane kilkakrotnie, gdyż jedna placówka może być przeznaczona dla kilku grup mieszkańców. c Łącznie z filiami.

a Including community self-help homes. b In the division facilities may be shown several times, because one facility may be designed for few group of residents. c Including branches.

TABL. 17 (174). **ŚWIADCZENIA POMOCY SPOŁECZNEJ^a**
SOCIAL ASSISTANCE BENEFITS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	Korzystający ^b Beneficiaries ^b	Udzielone świadczenia w tys. zł Benefits granted in thous. zł	SPECIFICATION
OGÓŁEM			TOTAL
2010	155863	190150,7	
2015	136524	184151,7	
2016	123154	181254,9	
2017	106750	176756,3	
Pomoc pieniężna	61233	118221,3	Monetary assistance
w tym:			of which:
Zasilek:			Benefit:
stały	10412	52422,3	permanent
okresowy	20145	39349,3	temporary
celowy	30517	25848,6	appropriated
Pomoc na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki	86	371,1	Assistance to reach self-dependence and to continue education
Pomoc niepieniężna	45517	58535,0	Non-monetary assistance
w tym:			of which:
Schronienie	418	1524,4	Shelter
Posilek	38753	19458,9	Meals
Ubranie	5	1,0	Clothing
Sprawienie pogrzebu	211	568,6	Burial
Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	6040	36933,4	Attendance services and specialized attendance services
Pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, zatrudnienia i na zagospodarowanie	64	42,0	Assistance in gaining adequate housing conditions, gaining employment and for running one's own household

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 20 na str. 233. ^b W podziale według form świadczeń korzystający mogą być wykazani kilkakrotnie.

Źródło: dane Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

a See general notes, item 20 on page 233. b Under the item benefits, recipients may be shown several times.

S o u r c e: data of the Ministry of Labour and Social Policy.

DZIAŁ XII

KULTURA. TURYSTYKA. SPORT

Uwagi ogólne

Kultura

1. **Książka** jest to wydawnictwo zwarte o objętości powyżej 48 stron, **broszura** – o objętości od 5 do 48 stron. Wydawnictwa te zaliczane są do wydawnictw nieperiodycznych.

2. Gazety i czasopisma są to wydawnictwa periodyczne. **Gazety** (periodyki informacji ogólnej) są to wydawnictwa będące przede wszystkim źródłem informacji o bieżących wydarzeniach krajowych i zagranicznych. **Czasopisma** (inne periodyki) są to wydawnictwa omawiające problemowo zagadnienia społeczne, polityczne i gospodarcze, specjalistyczne – fachowe i naukowe, a także wydawnictwa urzędowe.

3. Do **księgozbioru** bibliotek publicznych zaliczono książki i broszury oraz gazety i czasopisma.

Czytelnik (użytkownik aktywnie wypożyczający) to użytkownik zarejestrowany, który wypożyczył na zewnątrz co najmniej jedną pozycję w ciągu roku.

4. W muzeach jako **muzealia** wykazano rzeczy ruchome i nieruchomości wpisane do inwentarza muzealiów.

5. Informacje dotyczące **galerii sztuki** obejmują jednostki, których podstawowym rodzajem działalności jest wystawiennictwo.

6. Informacje o **teatrach i instytucjach muzycznych** dotyczą profesjonalnych jednostek artystycznych i rozrywkowych prowadzących regularną działalność sceniczną.

W liczbie teatrów uwzględniono jednostki wyodrębnione pod względem prawnym, organizacyjnym i ekonomiczno-finansowym, prowadzące jednorodną działalność sceniczną, niezależnie od liczby posiadanych scen.

Jednostki pogrupowano wyodrębiając:

— działalność **teatrów dramatycznych i lalkowych**,

CHAPTER XII

CULTURE. TOURISM. SPORT

General notes

Culture

1. A **book** is understood as a publication containing more than 48 pages, while a **pamphlet** contains from 5 to 48 pages. These publications are considered to be non-periodic publications.

2. **Newspapers** and magazines are periodic publications. Newspapers (general information periodicals) are publications being primarily a source of information regarding current domestic and foreign events. **Magazines** (other periodicals) are publications addressing social, political and economic, specialized and scientific issues as well as government publications.

3. Books and pamphlets as well as newspapers and magazines constitute the **collection** of public libraries.

Reader/borrower (user actively borrowing books) is a person registered in the library, who borrowed at least one volume in reported year.

4. Movable subjects and real estate registered in exhibit inventory are presented as **exhibits** in museums.

5. Information concerning **art galleries** includes entities, in which exhibiting is the basic type of activity.

6. Information regarding **theatres and music institutions** concerns professional, artistic and entertainment entities conducting regular performances.

Theatres include entities, independent in regard to their legal, organizational, economic and financial status, conducting uniform performing activity, regardless of the number of stages possessed.

Entities are grouped comprising:

— the activity of **dramatic and puppet theatres**,

- działalność **teatrów muzycznych**, obejmującą działalność sceniczną oper, operetek, musicali i baletów,
- działalność koncertową **filharmonii, orkiestr i chórów**.

7. Informacje o **kinach** dotyczą działalności kin ogólnie dostępnych, tj. powołanych do publicznego udostępniania filmów w formie projekcji na seansach filmowych, bez względu na rodzaj stosowanego nośnika filmu (taśma światłoczuła, taśma magnetyczna eksploatowana w technice video, nośnik cyfrowy). Wśród kin stałych wyróżnia się **miniplexy** – posiadające od 3 do 7 sal i **multiplexy** – posiadające 8 sal i więcej.

8. Dane o **abonentach radiowych i telewizyjnych** dotyczą osób i instytucji, które uiściły opłaty abonamentowe uprawniające do korzystania z urządzeń odbiorczych radiofonii bezprzewodowej oraz z odbiorczych urządzeń telewizyjnych. Dane dotyczą także osób korzystających — na mocy szczególnych przepisów — z prawa do bezpłatnego korzystania z urządzeń odbiorczych (np. inwalidów wojennych i wojskowych).

Dane obejmują również instytucje opłacające abonament za korzystanie z odbiorników radiowych i telewizyjnych w samochodach.

Turystyka

1. **Termin turystyka** — zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 692/2011 obowiązującym od 2012 r., oznacza czynności odwiedzających, którzy podejmują podróż do głównego miejsca docelowego położonego poza ich zwykłym otoczeniem, na okres krótszy niż rok, w dowolnym głównym celu, w tym w celu służbowym, wypoczynkowym lub innym celu osobistym, innym niż zatrudnienie przez podmiot miejscowy dla odwiedzanego miejsca.

Wszystkie kategorie podróżnych, które mieszczą się w zakresie pojęcia „turystyka” są określane mianem odwiedzających. W grupie tej wyróżnia się:

- turystów, tj. osoby, które spędziły co najmniej jedną noc poza miejscem stałego zamieszkania,
- odwiedzających jednodniowych, tj. osoby, które nie nocują w miejscu odwiedzanym.

- the activity of **music theatres**, including opera, operetta, musical and ballet performances,
- the concert activity of **philharmonic orchestras, orchestras and choirs**.

7. Information regarding **cinemas** concerns the activity of public cinemas, i.e., established for the purpose of public film screenings, regardless of the film carrier used (light-sensitive, magnetic tape and digital). Among indoor cinemas one can distinguish **miniplexes** — equipped with 3 to 7 screens and **multiplexes** — equipped with 8 screens and more.

8. Data regarding **radio and television subscribers** concern persons and institutions, which paid the subscription fee in order to use wireless radio and television receivers. The data also concern persons exempt, on the basis of special regulations, from paying the subscription fee (e.g., disabled war and military veterans).

Data also concern institutions paying the subscription for using radio and television receivers in vehicles.

Tourism

1. **Tourism** in accordance with the Regulation (EU) No. 692/2011 of the European Parliament and of the Council in force since 2012, means the activity of visitors taking a trip to a main destination outside their usual environment, for less than a year, for any main purpose, including business, leisure or other personal purpose, other than to be employed by a resident entity in the place visited.

All categories of travellers which fall within the term "tourism" are defined as visitors. This group comprises:

- tourists, i.e., persons who spent at least one night away from their place of permanent residence,
- one-day visitors, i.e., persons who do not spend the night at the place visited.

2. Baza noclegowa turystyki dotyczy turystycznych obiektów noclegowych, tj. obejmuje obiekty hotelowe i pozostałe obiekty (od 2011 r. posiadające 10 i więcej miejsc noclegowych; do 2010 r. bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych).

3. W ramach:

- obiektów hotelowych do grupy „inne obiekty hotelowe” zalicza się te, które nie spełniają wymagań dla hoteli, moteli i pensjonatów, ale świadczą usługi typowe dla hoteli (np. zajazdy, gościńce),
- pozostałych obiektów do grupy „inne obiekty” zalicza się te, które nie odpowiadają warunkom przewidzianym dla poszczególnych rodzajów obiektów oraz obiekty wykorzystywane dla potrzeb turystyki (np. domy studenckie, internaty, ośrodki do wypoczynku sobotnio-niedzielnego i świątecznego, ośrodki sportowo-rekreacyjne).

4. W informacjach o obiektach i miejscach noclegowych turystyki nie uwzględnia się obiektów i miejsc w obiektach przejściowo nieczynnych z powodu przebudowy, remontu itp.

5. Stopień wykorzystania miejsc noclegowych lub **pokoi** jest to stosunek liczby udzielonych noclegów lub pokoi w danym roku do nominalnej liczby miejsc noclegowych lub pokoi w danym roku. Przez nominalną liczbę miejsc noclegowych lub pokoi rozumie się sumę miejsc noclegowych lub pokoi przygotowanych dla turystów w każdym dniu działalności obiektu.

6. Turyści zagraniczni korzystający z turystycznych obiektów noclegowych rejestrowani są według kraju stałego zamieszkania. Turysta zagraniczny może być wykazywany wielokrotnie, jeśli w czasie jednorazowego pobytu w Polsce korzysta z kilku obiektów noclegowych.

7. Płacówki gastronomiczne w obiektach turystycznych zbiorowego zakwaterowania obejmują zakłady i punkty gastronomiczne stałe i sezonowe. Do barów i kawiarni zaliczono także: winiarnie, piwiarnie, jadalnie itp.; do punktów gastronomicznych — także smażalnie, pijalnie, lodziarnie, bufety itp.

2. Tourist accommodation establishments include hotels and similar facilities and other facilities (since 2011 with 10 and more bed places; until 2010 excluding rooms for rent and agrotourism lodgings).

3. Within:

- hotels and similar facilities, the group “other hotel facilities” has covered facilities which do not meet requirements for hotels, motels and boarding houses, but which provide hotel services (e.g. road houses, inns),
- other facilities, the group “miscellaneous facilities” includes facilities which do not correspond to conditions expected in particular facilities, and other facilities used for tourism (e.g. student dormitories, boarding schools, weekend and holiday accommodation establishments, sport and recreational centres).

4. Facilities and places temporarily unavailable due to expansion, renovation, etc., are not included in data regarding **facilities and the number of bed places for tourists**.

5. Occupancy rate of bed places or rooms is a relation of the number of bed places or rooms in a given year to the nominal number of bed places or rooms in a given year. The nominal number of bed places or rooms shall mean total bed places or rooms prepared for tourists each day of a facility's operation.

6. Foreign tourists using tourist accommodation establishments are registered according to country of their permanent residence. A foreign tourist may be indicated more than once if during a single stay in Poland he/she uses more than one accommodation facility.

7. Catering establishments in collective tourists accommodation establishments include permanent and seasonal catering facilities and outlets. Catering facilities and cafes also include: wine houses, beer halls, canteens, etc.; catering outlets also include fry houses, drink bars, ice-cream parlours, snack bars, etc.

Sport

1. Dane o **organizacjach kultury fizycznej** obejmują wybrane organizacje o ogólnopolskim zasięgu działania (Akademicki Związek Sportowy, Polski Związek Sportu Niepełnosprawnych „Start”, Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej, Zrzeszenie „Ludowe Zespoły Sportowe”) i dotyczą głównie rekreacji ruchowej, a w przypadku PZSN „Start” – rehabilitacji ruchowej w środowisku niepełnosprawnych.

2. W kategoriach ćwiczących w organizacjach kultury fizycznej (tabl. 19) oraz ćwiczących, trenerów i instruktorów sportowych według dziedziny i rodzaju sportu w klubach sportowych (tabl. 20) jedna osoba może być wykazywana wielokrotnie, jeśli uprawia, bądź prowadzi zajęcia w kilku rodzajach sportu.

W zależności od wieku osoby ćwiczące zaliczane są do kategorii juniorów lub seniorów; dla poszczególnych rodzajów sportu stosuje się różne granice wieku.

Sport

1. Data regarding **physical education organizations** include selected organizations with a national scope of activity (the University Sports Association AZS, the Polish Sports Association for the Disabled "Start", the Society for Promotion of Physical Culture, the Association of "Rural Sports Clubs") and primarily concern recreational activity and in case of the Polish Sports Association for the Disabled "Start" – rehabilitation activity for the persons with disabilities.

2. In the category of persons practising sports in physical education organizations (table 19) as well as persons practicing sports, coaches and sports instructors according to sports fields and kinds of sports clubs (table 20) one person may be indicated more than once, depending on the number of sports practised or taught.

Persons practising sports are classified as either juniors or seniors, depending on age; various age groups are applied for individual sports.

Kultura

Culture

TABLE 1 (175). **KSIĄŻKI I BROSZURY WYDANE^a**
BOOKS AND PAMPHLETS PUBLISHED^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Wydawnictwa naukowe Scientific publications	Podręczniki dla szkół wyższych University textbooks	Wydawnictwa zawodowe Professional publications	Podręczniki szkolne School textbooks	Wydawnictwa popularne Popular science	Literatura piękna Belles-lettres	
							razem total	w tym dla dzieci i młodzieży of which for children and youth
Tytuły 2010	1129	670	41	28	–	164	226	25
Titles 2015	1359	614	23	43	27	447	192	13
2016	1239	627	31	68	6	297	185	25
2017	1241	652	25	35	6	322	154	47
Nakład w tys. egz. 2010	964,1	206,9	18,5	62,4	–	158,0	464,3	35,7
Number of copies in thous. 2012	995,8	261,4	19,2	17,0	–	192,6	505,6	20,0

a Według miejsca wydania.

Źródło: dane Biblioteki Narodowej.

a According to published place.

Source: data of the National Library.

TABLE 2 (176). **GAZETY I CZASOPISMA WYDANE^a**
NEWSPAPERS AND MAGAZINES PUBLISHED^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Ukazujące się Published as specified								nieregularnie irregularly
		w tygodniu weekly		w miesiącu monthly		1 raz once				
		6–2 razy times	1 raz once	3–2 razy times	1 raz once	na 2 miesiące bi-monthly	w kwartale quarterly	w półroczu half-yearly	w roku yearly	
Tytuły 2010	284	2	21	10	31	16	71	25	68	40
Titles 2015	302	1	22	8	35	30	94	23	47	42
2016	275	1	24	8	31	32	95	19	28	37
2017	334	1	22	6	30	31	108	22	61	53
Nakład w tys. egz. 2010	22155,7	9283,0	9419,1	1144,2	1155,3	416,0	451,6	117,0	43,7	125,8
Number of copies in thous. 2013	18836,7	5853,5	7453,9	720,0	1856,1	1768,6	1033,6	38,7	26,7	85,6

a Według miejsca wydania.

Źródło: dane Biblioteki Narodowej.

a According to published place.

Source: data of the National Library.

TABL. 3 (177). **BIBLIOTEKI PUBLICZNE (z filiami)**
PUBLIC LIBRARIES (with branches)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Biblioteki (stan w dniu 31 XII)	597	583	582	583	Libraries (as of 31 XII)
w tym na wsi	461	440	436	435	of which in rural areas
Punkty biblioteczne (stan w dniu 31 XII)	163	174	166	156	Library service points (as of 31 XII)
w tym na wsi	137	.	.	.	of which in rural areas
Księgozbiór (stan w dniu 31 XII) w tys. wol.	6321,7	6240,4	6296,6	6349,8	Collection (as of 31 XII) in thous. vol.
w tym na wsi	3448,2	3198,0	3171,9	3202,3	of which in rural areas
Czytelnicy ^a w tys.	381,6	379,0	372,3	362,9	Borrowers ^a in thous.
w tym na wsi	153,4	146,1	141,2	138,3	of which in rural areas
Wypożyczenia ^{ab} :					Loans ^{ab} :
w tys. wol.	7482,9	7227,5	7097,6	6612,1	in thous. vol.
w tym na wsi	3107,0	2799,8	2672,7	2444,7	of which in rural areas
na 1 czytelnika w wol.	19,6	19,1	19,1	18,2	per borrower in vol.
w tym na wsi	20,3	19,2	18,9	17,7	of which in rural areas

a Łącznie z punktami bibliotecznymi; od 2013 r. przyporządkowano w podziale na miasta i wieś według siedziby jednostki macierzystej. b W 2010 r. bez wypożyczeń międzybibliotecznych.

a Including library service points; since 2013 assigned with division into urban areas and rural areas according to the parent entity's registered office. b In 2010 excluding interlibrary lending.

TABL. 4 (178). **MUZEJA**
MUSEUMS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Muzea i oddziały muzealne ^a	45	53	57	56	Museums with branches ^a
Muzealia ^a w tys.	419,5	433,2	442,9	332,0	Museum exhibits ^a in thous.
Wystawy czasowe	202	229	212	270	Temporary exhibitions
własne ^b	137	160	146	219 ^d	own ^b
obce ^c	65	69	66	51	exterior ^c
Zwiedzający muzea i wystawy w tys.	948,0	1131,9	1285,0	1371,7	Museum and exhibition visitors in thous.
w tym młodzież szkolna ^e	316,1	306,1	345,7	332,4	of which primary and secondary school students ^e

a Stan w dniu 31 XII. b W kraju. c Krajowe i z zagranicy. d Własne i współorganizowane. e Zwiedzająca muzea w zorganizowanych grupach.

a As of 31 XII. b In Poland. c Domestic and foreign. d Own and co-organized. e Visiting museums in organized groups.

TABL. 5 (179). **INSTYTUCJE PARAMUZEALNE**
MUSEUM-RELATED INSTITUTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Instytucje^a (stan w dniu 31 XII) ...	7	5	5	3	Institutions^a (as of 31 XII)
Zwiedzający w tys.	213,2	264,9	315,6	271,6	Visitors in thous.
w zorganizowanych grupach	69,2	53,8	59,2	28,8	of which in organized groups
w tym młodzież szkolna w zorganizowanych grupach	51,7	38,4	41,0	19,4	of which primary and secondary schools students visiting in groups

a Obejmują ogrody zoologiczne i botaniczne, rezerwy przyrody oraz planetaria, miasteczka i centra techniki (jeśli nie posiadają statusu muzeum), a także nie będące muzeami ekspozycje stałe, prezentujące osiągnięcia, odkrycia i ciekawostki z dziedziny historii, archeologii, kultury, przyrody, techniki itp.

a Including zoological and botanical gardens, reserves and planetarium, technical towns and centers (if they did not possess a museum status) as well as permanent exhibitions (which are not museums) presenting achievements, findings and curiosities from history, archeology, culture, nature, technics etc.

TABL. 6 (180). **GALERIE SZTUKI**
ART GALLERIES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017			SPECIFICATION
				ogółem total	sektor sector		
					publiczny public	prywatny private	
Galerie (stan w dniu 31 XII)	11	10	10	9	4	5	Galleries (as of 31 XII)
Wystawy ^a	148	136	121	125	73	52	Exhibitions ^a
w tym z zagranicy	3	7	5	10	7	3	of which foreign
Ekspozycje ^a	157	136	124	127	75	52	Expositions ^a
Zwiedzający w tys.	65,9	94,7	109,9	102,9	43,3	59,6	Visitors in thous.

a W kraju.

a In Poland.

TABL. 7 (181). **TEATRY I INSTYTUCJE MUZYCZNE**
THEATRES AND MUSIC INSTITUTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE	Instytucje ^a Institutions ^a	Miejsca na widowni w stałej salii ^a Seating in fixed halls ^a	Przedsta- wienia i koncerty ^b Performances and concerts ^b	Widzowie i słucha- cze ^b w tys. Audience ^b in thous.	SPECIFICATION
Teatry i instytucje muzyczne 2010	6	1734	940	234,1	Theatres and music institutions
2015	9	2011	1127	224,1	
2016	9	1998	1145	249,8	
2017	10	2020	1360	367,1	
Teatry:					Theatres:
dramatyczne	5	606	692	177,1	dramatic
lalkowe	1	200	238	33,0	puppet
Teatry muzyczne	2	490	128	40,2	Musical theatres
Filharmonie	1	554	175	73,8	Philharmonic halls
Orkiestry symfoniczne i kameralne .	1	170	107	29,7	Symphonic and chamber orchestras
Zespoły pieśni i tańca	–	–	20	13,3	Song and dance ensembles

a Stan w dniu 31 XII. b Dane dotyczą działalności prowadzonej na terenie województwa, łącznie z imprezami organizowanymi w plenerze.

a As of 31 XII. b Data concern activity performed in voivodship area, including outdoor events.

TABL. 8 (182).

CENTRA KULTURY, DOMY I OŚRODKI KULTURY, KLUBY, ŚWIETLICE

Stan w dniu 31 XII

CENTRES OF CULTURE, CULTURAL CENTRES AND ESTABLISHMENTS, CLUBS
AND COMMUNITY CENTRES
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	2017			SPECIFICATION
			ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
Institucje	190	218	225	72	153	Institutions
centra kultury	21	24	33	12	21	centres of culture
domy kultury	35	35	38	27	11	cultural establishments
ośrodki kultury	116	117	109	27	82	cultural centres
kluby	13	13	12	4	8	clubs
światlice	5	29	33	2	31	community centres
Pracownie specjalistyczne	423	458	488	228	260	Specialised workshops
Imprezy (w ciągu roku)	11724	12795	12947	7714	5233	Events (during the year)
Uczestnicy imprez (w ciągu roku) w tys.	1955,7	2012,9	2001,5	1320,6	680,8	Event participants (during the year) in thous.
Kursy (w ciągu roku)	301	313	288	101	187	Courses (during the year)
Absolwenci kursów (w ciągu roku)	5246	4789	5014	1929	3085	Course graduates (during the year)
w tym dzieci i młodzież szkolna	2600	2417	2653	1175	1478	of which primary and secondary school students
Grupy (zespoły) artystyczne	1221	1302	1355	604	751	Artistic groups (ensembles)
Członkowie grup (zespołów) arty- stycznych	18584	20118	20896	10646	10250	Members of artistic groups (ensem- bles)
w tym dzieci i młodzież szkolna	11090	12071	12699	7533	5166	of which primary and secondary school students
Koła (kluby/sekcje)	1370	1632	1786	735	1051	Groups (clubs/sections)
Członkowie kół (klubów/sekcji)	23918	28981	35786	15966	19820	Members of groups (clubs/sections)
w tym dzieci i młodzież szkolna	10314	13480	17018	8999	8019	of which primary and secondary school students

TABL. 9 (183). **KINA STAŁE**
INDOOR CINEMAS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Kina (stan w dniu 31 XII)	29	30	34	32	Cinemas (as of 31 XII)
w tym miasta	28	29	33	31	of which in urban areas
w tym multiplexy	1	3	3	3	of which multiplexes
Sale projekcyjne (stan w dniu 31 XII)	38	58	64	62	Screens in fixed cinemas (as of 31 XII)
w tym miasta	37	57	63	61	of which in urban areas
w tym multiplexy	8	25	25	25	of which multiplexes
Miejsca na widowni (stan w dniu 31 XII) w tys.	9,8	11,5	12,8	11,7	Seats in fixed cinemas (as of 31 XII) in thous.
w tym miasta	9,6	11,3	12,6	11,5	of which in urban areas
w tym multiplexy	1,5	4,4	4,4	4,4	of which multiplexes
Seanse:					Screenings:
w tys.	26,4	62,3	70,5	77,1	in thous.
w tym miasta	26,4	62,3	70,5	77,1	of which in urban areas
w tym multiplexy	16,3	33,5	42,8	44,2	of which multiplexes
na 1 kino	910	2077	2075	2408	per cinema
Widzowie:					Audience:
w tys.	1105,5	1555,6	1802,7	2017,4	in thous.
w tym miasta	1105,1	1555,5	1802,4	2017,4	of which in urban areas
w tym multiplexy	752,3	794,0	958,9	1016,1	of which multiplexes
na 1 kino	38,1	51,9	53,0	63,0	per cinema
na 1 seans	42	25	26	26	per screening

TABL. 10 (184). **WYBRANE INSTYTUCJE KULTURY DOSTĘPNE DLA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH PORUSZAJĄCYCH SIĘ NA WÓZKACH INWALIDZKICH**
SELECTED CULTURAL INSTITUTIONS ACCESSIBLE TO THE DISABLED MOVING ON WHEELCHAIRS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010		2015		2016		2017		SPECIFICATION
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	w % ogólnej liczby obiektów in % of total numbers of objects	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	w % ogólnej liczby obiektów in % of total numbers of objects	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	w % ogólnej liczby obiektów in % of total numbers of objects	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	w % ogólnej liczby obiektów in % of total numbers of objects	
Biblioteki publiczne .	138	23,1	247	42,4	256	44,0	265	45,5	Public libraries
Muzea	7	15,6	26	49,1	26	45,6	26	46,4	Museums
Galerie	2	18,2	4	40,0	4	40,0	4	44,4	Art galleries
Kina stałe	21	72,4	24	80,0	27	79,4	27	84,4	Indoor cinemas

TABL. 11 (185). **ABONENCI TELEWIZJI KABLOWEJ**
CABLE TELEVISION SUBSCRIBERS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
OGÓŁEM w tys.	221,9	200,4	162,8	161,1	TOTAL in thous.
Na 1000 ludności	102	94	76	76	Per 1000 population

Źródło: dane Urzędu Komunikacji Elektronicznej.

Source: data of the Office of Electronic Communications.

TABL. 12 (186). **ABONENCI RADIOWI I TELEWIZYJNI**
Stan w dniu 31 XII
RADIO AND TELEVISION SUBSCRIBERS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w tys. in thous.				na 1000 ludności per 1000 population				
Abonenci radiowi	339,5	336,6	336,1	335,7	156	157	158	158	Radio subscribers
miasta	193,9	191,7	190,8	190,8	191	194	193	193	urban areas
wieś	145,6	144,8	145,3	144,9	125	126	127	127	rural areas
Abonenci telewizyjni.	327,3	322,7	322,2	321,9	150	151	151	151	Television subscribers
miasta	186,4	182,7	181,8	181,8	184	185	184	184	urban areas
wieś	140,9	140,0	140,5	140,2	121	122	123	123	rural areas

Źródło: dane Dyrekcji Generalnej Poczty Polskiej.

Source: data of the Polish Post General Directorate.

Turystyka

Tourism

Uwaga do tablic 13–18.

Dane za lata 2016 i 2017 opracowano z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu.

Note to table 13–18.

Data for 2016 and 2017 were compiled with consideration imputation for units, which refused to participate in the survey.

TABL. 13 (187). **BAZA NOCLEGOWA TURYSTYKI^a**
TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Obiekty (stan w dniu 31 VII)	322	369	422	445	Facilities (as of 31 VII)
w tym całoroczne	199	240	268	290	of which open all year
Obiekty hotelowe	117	149	172	190	Hotels and similar facilities
hotele	49	89	107	116	hotels
motele	9	4	5	5	motels
pensjonaty	11	15	16	16	boarding houses
inne obiekty hotelowe	48	41	44	53	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	205	220	250	255	Other facilities
domy wycieczkowe	1	1	1	1	excursion hostels
szkolne schroniska młodzieżowe.	38	35	32	31	school youth hostels
ośrodki wczasowe	56	32	33	34	holiday centres
ośrodki kolonijne	6	3	3	3	holiday youth centres
ośrodki szkoleniowo- -wypoczynkowe	28	23	29	27	training-recreational centres
domy pracy twórczej	2	3	3	2	creative arts centres
zespoły domków turystycznych ^b .	16	15	21	20	complexes of tourist cottages ^b
kempingi	4	2	3	6	camping sites
pola biwakowe	7	1	1	1	tent camp sites
hostele	–	3	4	6	hostels
zakłady uzdrowiskowe	4	5	5	5	health establishment
pokoje gościnne	.	41	55	59	rooms for rent
kwatery agroturystyczna	.	30	33	32	agrotourism lodgings
inne obiekty	43	26	27	28	miscellaneous facilities
Miejsca noclegowe (stan w dniu 31 VII)	20307	21848	24554	25981	Bed places (as of 31 VII)
w tym całoroczne	12140	14710	16377	17678	of which open all year
Obiekty hotelowe	6940	8634	10179	11428	Hotels and similar facilities
hotele	3667	5875	7320	8086	hotels
motele	379	128	160	161	motels
pensjonaty	456	634	651	631	boarding houses
inne obiekty hotelowe	2438	1997	2048	2550	other hotel facilities

a W 2010 r. bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych; w latach 2015–2017 dane dotyczą obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. b Łącznie z miejscami kempingowymi, jeśli występują na terenie zespołu.

a In 2010 excluding rooms for rent and agrotourism lodgings; in 2015–2017 data concern establishments possessing 10 and more bed places. b Including camping sites if they exist in the territory of the complexes of tourist cottages.

TABL. 13 (187). **BAZA NOCLEGOWA TURYSTYKI^a (cd.)**
TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Miejsca noclegowe (dok.)					Bed places (cont.)
Pozostałe obiekty	13367	13214	14375	14553	Other facilities
domy wycieczkowe	45	53	53	53	excursion hostels
szkolne schroniska młodzieżowe ..	1493	1732	1703	1704	school youth hostels
ośrodki wczasowe	3691	2852	2694	2544	holiday centres
ośrodki kolonijne	691	340	359	349	holiday youth centres
ośrodki szkoleniowo- -wypoczynkowe	1605	1674	2121	2179	training-recreational centres
domy pracy twórczej	193	272	272	168	creative arts centres
zespoły domków turystycznych ^b ..	1005	728	905	914	complexes of tourist cottages ^b
kempingi	355	310	390	620	camping sites
pola biwakowe	580	50	50	50	tent camp sites
hostele	–	70	92	228	hostels
zakłady uzdrowiskowe	1241	1456	1454	1470	health establishment
pokoje gościnne	.	834	1082	1161	rooms for rent
kwatery agroturystyczna	.	446	528	509	agrotourism lodgings
inne obiekty	2468	2397	2672	2604	miscellaneous facilities
Korzystający z noclegów	665609	794409	916452	1026942	Tourists accommodated
w tym turyści zagraniczni	89940	112055	120767	129533	of which foreign tourists
Obiekty hotelowe	450397	586432	687813	789894	Hotels and similar facilities
hotele	306628	466582	568929	664425	hotels
motele	16696	5363	2923	4404	motels
pensjonaty	16364	28670	27334	30715	boarding houses
inne obiekty hotelowe	110709	85817	88627	90350	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	215212	207977	228639	237048	Other facilities
domy wycieczkowe	1423	#	#	#	excursion hostels
szkolne schroniska młodzieżowe ..	24558	18581	16763	17811	school youth hostels
ośrodki wczasowe	29288	28906	29210	24810	holiday centres
ośrodki kolonijne	3407	1175	1408	1369	holiday youth centres
ośrodki szkoleniowo- -wypoczynkowe	49026	47740	49829	46955	training-recreational centres
domy pracy twórczej	7041	6908	6872	#	creative arts centres
zespoły domków turystycznych ^b ..	15863	10881	13799	16950	complexes of tourist cottages ^b
kempingi	5466	#	4363	5651	camping sites
pola biwakowe	2018	#	#	#	tent camp sites
hostele	–	420	1481	6751	hostels
zakłady uzdrowiskowe	38057	36075	37356	39663	health establishment
pokoje gościnne	.	23583	28368	27184	rooms for rent
kwatery agroturystyczna	.	3787	3616	4155	agrotourism lodgings
inne obiekty	39065	22706	29547	34304	miscellaneous facilities

a W 2010 r. bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych; w latach 2015–2017 dane dotyczą obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. b Łącznie z miejscami kempingowymi, jeśli występują na terenie zespołu.

a In 2010 excluding rooms for rent and agrotourism lodgings; in 2015–2017 data concern establishments possessing 10 and more bed places. b Including camping sites if they exist in the territory of the complexes of tourist cottages.

TABL. 13 (187). **BAZA NOCLEGOWA TURYSTYKI^a (dok.)**
 TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Udzielone noclegi	1612094	1711623	1971666	2149371	Nights spent
w tym turystom zagranicznym	128884	171369	188479	211183	of which foreign tourists
Obiekty hotelowe	672373	879861	1035586	1199340	Hotels and similar facilities
hotele	425466	668329	817836	973206	hotels
motele	24911	9134	3797	5757	motels
pensjonaty	27706	53700	59093	60933	boarding houses
inne obiekty hotelowe	194290	148698	154860	159444	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	939721	831762	936080	950031	Other facilities
domy wycieczkowe	11857	#	#	#	excursion hostels
szkolne schroniska młodzieżowe..	56110	42383	38830	40933	school youth hostels
ośrodki wczasowe	148831	116864	115701	95597	holiday centres
ośrodki kolonijne	30905	12824	13750	11835	holiday youth centres
ośrodki szkoleniowo- wypoczynkowe	119196	106846	140851	131287	training-recreational centres
domy pracy twórczej	18653	19280	12740	#	creative arts centres
zespoły domków turystycznych ^b ..	51660	36702	46812	42339	complexes of tourist cottages ^b
kempingi	8723	#	6380	8104	camping sites
pola biwakowe	5793	#	#	#	tent camp sites
hostele	–	1477	5867	18887	hostels
zakłady uzdrowiskowe	380916	355909	389066	407612	health establishment
pokoje gościnne	.	43399	54474	60841	rooms for rent
kwatery agroturystyczna	.	13758	15754	21319	agrotourism lodgings
inne obiekty	107077	73061	89051	93302	miscellaneous facilities

^a W 2010 r. bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych; w latach 2015–2017 dane dotyczą obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. ^b Łącznie z miejscami kempingowymi, jeśli występują na terenie zespołu.

^a In 2010 excluding rooms for rent and agrotourism lodgings; in 2015–2017 data concern establishments possessing 10 and more bed places. ^b Including camping sites if they exist in the territory of the complexes of tourist cottages.

TABL. 14 (188). **TURYSŃCI ZAGRANICZNI KORZYSTAJĄCY Z BAZY NOCLEGOWEJ TURYSTYKI^a**
FOREIGN TOURISTS ACCOMMODATED IN TOURIST ACCOMMODATION
ESTABLISHMENTS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Korzystający z noclegów	89940	112055	120767	129533	Tourists accommodated
Obiekty hotelowe	84305	104098	109518	114445	Hotels and similar facilities
hotele	72200	88665	94694	101604	hotels
motele	1686	827	332	491	motels
pensjonaty	186	443	502	570	boarding houses
inne obiekty hotelowe	10233	14163	13990	11780	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	5635 ^b	7957	11249	15088	Other facilities
domy wycieczkowe	61	#	#	#	excursion hostels
szkolne schroniska młodzieżowe ..	488	789	526	1231	school youth hostels
ośrodki wczasowe	11	915	371	290	holiday centres
ośrodki szkoleniowo- -wypoczynkowe	1328	1746	1855	2064	training-recreational centres
domy pracy twórczej	73	42	22	#	creative arts centres
zespoły domków turystycznych ^b ..	23	-	1974	5302	complexes of tourist cottages ^b
kempingi	1138	#	826	1095	camping sites
pola biwakowe	3	-	-	-	tent camp sites
zakłady uzdrowiskowe	81	71	95	151	health establishment
pokoje gościnne	.	1753	2494	1405	rooms for rent
kwatery agroturystyczna	.	36	26	146	agrotourism lodgings
inne obiekty	2429	1364	1607	2791	miscellaneous facilities
Udzielone noclegi	128884^b	171369	188479	211183	Nights spent
Obiekty hotelowe	115648	151957	163730	179690	Hotels and similar facilities
hotele	95909	125234	138790	157478	hotels
motele	2190	1064	345	555	motels
pensjonaty	225	710	895	929	boarding houses
inne obiekty hotelowe	17324	24949	23700	20728	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	13236 ^b	19412	24749	31493	Other facilities
domy wycieczkowe	371	#	#	#	excursion hostels
szkolne schroniska młodzieżowe ..	939	2350	2194	3325	school youth hostels
ośrodki wczasowe	21	1056	579	517	holiday centres
ośrodki szkoleniowo- -wypoczynkowe	3041	6435	6138	5929	training-recreational centres
domy pracy twórczej	283	105	39	#	creative arts centres
zespoły domków turystycznych ^b ..	57	-	2828	6887	complexes of tourist cottages ^b
kempingi	1500	#	1495	1667	camping sites
pola biwakowe	3	-	-	-	tent camp sites
zakłady uzdrowiskowe	749	723	888	1237	health establishment
pokoje gościnne	.	3235	2881	2152	rooms for rent
kwatery agroturystyczna	.	86	234	1185	agrotourism lodgings
inne obiekty	6272	3989	6020	7937	miscellaneous facilities

a W 2010 r. bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych; w latach 2015–2017 dane dotyczą obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. b Łącznie z miejscami kempingowymi, jeśli występują na terenie zespołu.

a In 2010 excluding rooms for rent and agrotourism lodgings; in 2015–2017 data concern establishments possessing 10 and more bed places. b Including camping sites if they exist in the territory of the complexes of tourist cottages.

TABL. 15 (189).

TURYŚCI ZAGRANICZNI KORZYSTAJĄCY Z BAZY NOCLEGOWEJ TURYSTYKI^a
WEDŁUG OBYWATELSTWA
 FOREIGN TOURISTS ACCOMMODATED IN TOURIST ACCOMMODATION
 ESTABLISHMENTS^a BY CITIZENSHIP

KRAJE	2010	2015	2016	2017	2010	2015	2016	2017	COUNTRIES
	korzystający z noclegów tourists accommodated				udzielone noclegi nights spent				
O G Ó Ł E M	89940	112055	120767	129533	128884	171369	188477	211183	TOTAL
w tym:									of which:
Australia	363	217	300	245	606	385	553	512	Australia
Austria	956	508	494	475	1388	955	896	1067	Austria
Belgia	1342	793	1085	1130	1990	1436	2011	1898	Belgium
Czechy	810	1482	1286	1394	1776	2702	2269	2626	Czech Republic
Dania	261	442	391	466	486	840	735	1126	Denmark
Finlandia	656	579	487	704	867	758	672	1050	Finland
Francja	3106	3509	3656	3265	5117	6945	6678	6066	France
Grecja	189	170	288	175	264	286	666	372	Greece
Hiszpania	918	1709	1165	1258	1458	4018	2610	2805	Spain
Holandia	1310	1157	1511	1359	2086	2290	2794	2403	Holland
Irlandia	518	385	650	459	1050	728	1682	932	Ireland
Izrael	27300	22692	23893	26362	30743	24340	25784	31243	Israel
Japonia	1221	936	919	673	1484	1274	1263	1364	Japan
Kanada	424	372	464	489	762	780	988	1065	Canada
Niemcy	6359	5915	6827	7048	11368	11862	13580	14090	Germany
Norwegia	471	1212	863	999	871	2483	1656	1972	Norway
Portugalia	255	287	345	258	528	1161	734	617	Portugal
Rosja	5751	12993	15607	15091	7655	15853	18342	19776	Russia
Słowacja	699	647	775	1551	988	1160	1405	2270	Slovakia
Stany Zjednoczone Ameryki	2302	1907	2584	2550	4125	4548	5665	5552	United States
Szwecja	986	997	954	2993	1551	1833	2210	6334	Sweden
Turcja	140	323	367	314	300	1052	1314	862	Turkey
Ukraina	11700	23197	26788	29351	17014	36218	42621	48025	Ukraine
Węgry	1369	800	841	925	1875	1268	1454	1726	Hungary
Wielka Brytania	2851	3485	3905	3672	6185	7957	9195	7991	United Kingdom
Włochy	2573	2658	3231	3812	5265	6520	8101	11265	Italy

^a W 2010 r. bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych; w latach 2015–2017 dane dotyczą obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych.

^a In 2010 excluding rooms for rent and agrotourism lodgings; in 2015–2017 data concern establishments possessing 10 and more bed places.

TABL. 16 (190). **WYKORZYSTANIE BAZY NOCLEGOWEJ TURYSTYKI^a**
OCCUPANCY IN TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	stopień wykorzystania miejsc noclegowych				stopień wykorzystania pokoi				
	occupancy rate of bed places				occupancy rate of rooms				
Obiekty hotelowe	26,7	28,9	29,1	30,6	31,8	36,7	36,8	38,4	Hotels and similar facilities
hotele	32,1	31,8	31,7	34,2	37,9	41,2	40,6	43,2	hotels
motele	18,7	14,6	7,3	9,8	25,0	20,1	11,9	16,5	motels
pensjonaty	18,3	27,4	27,4	28,0	19,1	30,6	30,5	31,1	boarding houses
inne obiekty hotelowe	21,4	21,8	21,8	19,9	24,9	24,9	25,4	23,5	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	40,5	32,5	33,5	33,3	x	x	x	x	Other facilities

a Patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 246.

a See general notes, item 5 on page 246.

TABL. 17 (191). **PLACÓWKI GASTRONOMICZNE W BAZIE NOCLEGOWEJ TURYSTYKI^a**
Stan w dniu 31 VII
CATERING ESTABLISHMENTS IN TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS^a
As of 31 VII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Restauracje Restaurants	Bary i kawiarnie Bars and coffee shops	Stołówki Canteens	Punkty gastronomiczne Food stands	SPECIFICATION
OGÓŁEM					TOTAL
2010	112	87	53	36	
2015	135	87	42	15	
2016	157	76	36	10	
2017	163	83	38	12	
Obiekty hotelowe	142	63	4	6	Hotels and similar facilities
hotele	99	45	1	4	hotels
motele	3	1	–	–	motels
pensjonaty	8	6	–	1	boarding houses
inne obiekty hotelowe	32	11	3	1	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	21	20	34	6	Other facilities
domy wycieczkowe	–	1	–	–	excursion hostels
szkolne schroniska młodzieżowe ..	–	–	3	–	school youth hostels
ośrodki wczasowe	2	8	6	3	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	6	3	5	1	training-recreational centres
domy pracy twórczej	1	1	–	–	creative arts centres
zespoły domków turystycznych	1	–	1	–	complexes of tourist cottages
kempingi	–	1	1	–	camping sites
zakłady uzdrowiskowe	2	4	7	1	health establishment
pokoje gościnne	5	1	2	1	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	–	–	1	–	agrotourism lodgings
inne obiekty	4	1	8	–	miscellaneous facilities

a W 2010 r. bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych; w latach 2015–2017 dane dotyczą obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych.

a In 2010 excluding rooms for rent and agrotourism lodgings; in 2015–2017 data concern establishments possessing 10 and more bed places.

TABL. 18 (192). **HOTELE WEDŁUG KATEGORII**
HOTELS BY CATEGORY

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Kategorie Categories					w trakcie kategory- zacji in the process of the categori- sation
		*****	****	***	**	*	
OGÓŁEM^a 2010	49	–	4	21	9	1	14
TOTAL^a 2015	89	1	9	48	20	5	6
2016	107	1	10	65	19	4	8
2017	116	1	11	71	21	4	8
Pokoje ^a 2010	1945	–	291	860	327	32	435
Rooms ^a 2015	3070	13	492	1684	634	114	133
2016	3726	13	535	2157	502	99	420
2017	4116	13	625	2362	600	99	417
Miejsca noclegowe ^a 2010	3667	–	583	1488	616	50	930
Bed places ^a 2015	5875	31	944	3155	1233	213	299
2016	7320	26	1012	4192	1005	207	878
2017	8086	26	1222	4569	1177	201	891
Korzystający z noclegów w tys. 2010	306,6	–	52,4	133,8	73,8	4,5	42,1
Tourists accommodated in thous. 2015	466,6	73,7		272,5	91,0	16,2	13,2
2016	568,9	88,6		328,0	90,1	14,9	47,3
2017	664,4	101,5		382,3	92,1	14,1	74,5
w tym turyści zagraniczni 2010	72,2	–	12,5	33,6	23,8	0,1	2,2
of which foreign tourists 2015	88,7	11,2		58,5	15,1	0,6	3,2
2016	94,7	11,5		61,6	12,2	1,5	7,9
2017	101,6	14,4		61,5	13,9	1,7	10,2
Stopień wykorzystania w %:							
Occupancy rate in %:							
miejsc noclegowych 2010	32,1	–	34,9	35,7	39,9	#	19,3
bed places 2015	31,8	#	32,2	33,6	32,9	27,3	14,6
2016	31,7	#	34,4	32,8	30,0	26,2	25,4
2017	34,2	#	35,1	35,4	30,5	27,9	33,6
pokoje 2010	37,9	–	46,5	39,5	45,7	#	24,1
rooms 2015	41,2	#	44,3	42,7	40,5	34,6	20,0
2016	40,6	#	45,3	42,1	37,5	34,8	30,4
2017	43,2	#	46,6	44,6	38,2	39,4	38,3

a Stan w dniu 31 VII.

a As of 31 VII.

Sport
Sport

TABL. 19 (193). **ORGANIZACJE KULTURY FIZYCZNEJ I KLUBY SPORTOWE**
Stan w dniu 31 XII
PHYSICAL EDUCATION ORGANIZATIONS AND SPORTS CLUBS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2014	2016	SPECIFICATION
ORGANIZACJE KULTURY FIZYCZNEJ				
PHYSICAL EDUCATION ORGANIZATIONS				
Jednostki organizacyjne	126	83	68	Organizational entities
Członkowie	10344	8017	6871	Members
Ćwiczący ^a	10454	9556	8191	Persons practising sports ^a
KLUBY SPORTOWE				
SPORTS CLUBS				
Jednostki organizacyjne	787	739	731	Organizational entities
Członkowie	50308	48401	48647	Members
Ćwiczący	49270	46144	47369	Persons practising sports
mężczyźni	35714	33632	35528	males
kobiety	13556	12512	11841	females
w wieku do 18 lat	37519	34414	35231	aged up to 18
Sekcje sportowe	1809	1492	1424	Sports sections
Trenerzy	572	629	968	Coaches
Instruktorzy sportowi	1439	1444	1151	Sports instructors
Inne osoby prowadzące zajęcia sportowe	648	524	410	Other persons conducting sports activities

^a Dane szacunkowe.

U w a g a. Dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co dwa lata.

a Estimated data.

N o t e. Data on the basis of periodic surveys conducted every two years.

TABL. 20 (194). **WYBRANE DZIEDZINY I RODZAJE SPORTU W KLUBACH SPORTOWYCH^a W 2016 R.**
 SELECTED SPORTS FIELDS AND KINDS OF SPORTS IN SPORTS CLUBS^a IN 2016

DZIEDZINY I RODZAJE SPORTU	Sekcje Sections	Ćwiczący Persons practising sports			Trenerzy Coaches	Instruktorzy Instructors	SPORTS FIELDS AND KINDS OF SPORTS
		ogółem total	z liczby ogółem of total				
			kobiety females	juniorzy juniors			
O G Ó Ł E M	1424	51109	13071	38174	1049	1296	T O T A L
w tym:							of which:
Akrobatyka sportowa	3	205	145	180	3	5	Sports acrobatics
Badminton	15	292	133	260	1	15	Badminton
Boks	12	330	60	232	14	15	Boxing
Brydż sportowy	1	12	–	–	–	1	Bridge
Gimnastyka ^b	8	139	104	125	6	5	Gymnastic ^b
Jeździectwo ^b	9	176	139	96	3	29	Equestrian sport ^b
Judo	7	295	103	279	4	10	Judo
Kajakarstwo klasyczne	1	63	22	62	1	2	Classic canoeing
Karate tradycyjne	10	632	203	584	8	10	Traditional karate
Kick-boxing	7	296	75	212	2	11	Kick-boxing
Kolarstwo przełajowe	1	30	1	–	1	–	Cross-country cycling
Kolarstwo szosowe	5	109	25	59	2	3	Road cycling
Koszykówka	64	1764	566	1589	48	38	Basketball
Kręglarstwo	1	38	14	–	–	–	Bowling
Lekkoatletyka	81	1998	880	1630	37	61	Athletics
Łucznictwo	3	82	38	57	3	2	Archery
Narciarstwo alpejskie	5	150	60	124	1	11	Alpine skiing
Orientacja sportowa	2	59	26	51	1	2	Orientation races
Piłka nożna	427	20702	1505	15257	517	282	Football
Piłka ręczna	78	2460	1067	2219	62	55	Handball
Piłka siatkowa ^b	221	5186	2534	4108	85	131	Volleyball ^b
Pływanie	42	2607	1277	2498	37	59	Swimming
Podnoszenie ciężarów	10	208	63	143	8	7	Weight lifting
Rugby	1	120	–	90	5	–	Rugby
Sport lotniczy ^b	18	768	76	62	–	81	Air sport ^b
Sport motorowy ^b	5	113	17	42	–	6	Motorsport ^b
Strzelectwo sportowe	20	864	89	88	44	41	Sports shooting
Szachy	25	1070	326	720	6	33	Chess
Teakwon-do ITF	14	1224	411	1086	13	32	Teakwon-do ITF
Tenis	17	597	268	438	6	28	Tennis
Tenis stołowy	112	2164	806	1665	28	72	Table tennis
Trójbój siłowy	1	25	8	–	–	1	Strength triathlon
Wspinaczka sportowa	1	52	13	3	–	11	Climbing sport
Zapasy w stylu klasycznym ..	14	383	94	327	14	10	Greco-Roman wrestling
Zapasy w stylu wolnym	14	478	267	416	15	12	Free style wrestling
Żeglarstwo (regatowe)	3	166	66	36	–	17	Sailing (yachting)

a Łącznie z uczniowskimi klubami sportowymi UKS i wyznaniowymi klubami sportowymi. b Dziedzina sportu (obejmuje kilka pokrewnych rodzajów sportu).

U w a g a. Dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co dwa lata.

a Including Students Sports Club UKS and Religious Sports Clubs. b A sports field (consists of related kinds of sports).

N o t e. Data on the basis of periodic surveys conducted every two years.

DZIAŁ XIII

NAUKA I TECHNIKA.

SPOŁECZEŃSTWO INFORMACYJNE

Uwagi ogólne

Nauka i technika

1. Działalność badawcza i rozwojowa (B+R) to ogół działań polegających na prowadzeniu i wspieraniu badań naukowych i prac rozwojowych. Jest to praca twórcza, prowadzona w sposób metodyczny, podejmowana w celu zwiększenia zasobów wiedzy, w tym wiedzy o człowieku, kulturze i społeczeństwie oraz w celu tworzenia nowych zastosowań dla wiedzy już istniejącej.

Działalność badawcza i rozwojowa (B+R) obejmuje:

- **badania podstawowe**, tj. oryginalne prace badawcze eksperymentalne lub teoretyczne podejmowane przede wszystkim w celu zdobycia nowej wiedzy o podstawach zjawisk i obserwowalnych faktów bez nastawienia na bezpośrednie zastosowanie komercyjne;
- **badania stosowane** (w tym badania przemysłowe), tj. prace badawcze podejmowane w celu zdobycia nowej wiedzy, zorientowane przede wszystkim na zastosowanie w praktyce. Prowadzone są w celu opracowywania nowych produktów, procesów i usług lub wprowadzania znaczących ulepszeń do istniejących produktów, procesów i usług. Badania te uwzględniają tworzenie elementów składowych systemów złożonych, budowę prototypów w środowisku laboratoryjnym lub w środowisku symulującym istniejące systemy;
- **prace rozwojowe**, tj. nabywanie, łączenie, kształtowanie i wykorzystywanie dostępnej aktualnie wiedzy i umiejętności z dziedziny nauki, technologii i działalności gospodarczej oraz innej wiedzy i umiejętności do planowania produkcji oraz tworzenia i projektowania nowych, zmienionych lub ulepszonych produktów, procesów i usług.

Dane z zakresu działalności badawczej i rozwojowej prezentuje się, zgodnie z metodologią stosowaną przez Eurostat w układzie **Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007)** oraz w układzie **sektorów instytucjonalnych**.

Zgodnie z Rozporządzeniem Wykonawczym Komisji (UE) nr 995/2012 z dnia 26 X 2012 r. statystyki dotyczące działalności badawczo-rozwojowej na poziomie regionalnym za 2017 r.

CHAPTER XIII

SCIENCE AND TECHNOLOGY.

INFORMATION SOCIETY

General notes

Science and technology

1. Research and development (R&D) comprise all activities consisting in conducting and supporting scientific research and experimental development. It is creative work, conducted in methodological manner, undertaken to increase the stock of knowledge, including knowledge of humankind, culture and society, and to devise new applications of available knowledge.

Research and development (R&D) includes:

- **basic research**, i.e. original experimental or theoretical work undertaken primarily to acquire new knowledge of the underlying foundation of phenomena and observable facts, without any direct commercial application or use in view;
- **applied research** (including industrial research), i.e. research undertaken in order to acquire new knowledge, directed primarily towards application or use in practice. It is conducted to develop new products, processes and services or to bring about a significant improvement in existing products, processes and services. This type of research comprises the creation of components of complex systems, construction of prototypes in laboratory environment or in environment simulating existing systems;
- **experimental development**, i.e. acquiring, combining, shaping and using existing scientific, technological, business and other relevant knowledge and skills for the purpose of producing plans and arrangements or designs for new, altered or improved products, processes and services.

Data on research and development are presented, in accordance with methodology applied by Eurostat, in a breakdown by **Statistical classification of economic activities in the European Community (NACE Rev. 2)** and by **institutional sectors**

According to Commission Implementing Regulation (EU) No 995/2012 of 26 X 2012 statistics on Research and Development at regional level for 2017 have been compiled on the basis of local

zostały opracowane na podstawie danych jednostek lokalnych. Wzorem lat ubiegłych dane dotyczące podmiotów w tabl. 1 opracowano metodą przedsiębiorstw.

2. Informacje dotyczące działalności badawczej i rozwojowej obejmują:

1) podmioty wyspecjalizowane badawczo, tj. podmioty, których głównym (statutowym) celem działalności jest prowadzenie badań naukowych i prac rozwojowych bądź ich bezpośrednie wsparcie; są to:

- a) **instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk**, działające na podstawie ustawy z dnia 30 IV 2010 r. o Polskiej Akademii Nauk (tekst jednolity Dz. U. 2016 poz. 572, z późn. zm.);
- b) **instytuty badawcze** działające na podstawie ustawy z dnia 30 IV 2010 r. o instytutach badawczych (tekst jednolity Dz. U. 2018, poz. 736);
- c) **szkoły wyższe**;
- d) **pozostałe**, tj. pozostałe podmioty zaklasyfikowane według PKD 2007 do działu 72 „Badania naukowe i prace rozwojowe” oraz inne powiązane z nimi instytucjonalnie jednostki pomocnicze lub nadzorujące, zaklasyfikowane bądź niezaklasyfikowane według PKD 2007 do działu 72 „Badania naukowe i prace rozwojowe”.

2) podmioty gospodarcze, które obok swojej podstawowej działalności prowadzą prace badawczo-rozwojowe.

3. Do **pracujących** (do 2015 r. zatrudnionych) w działalności badawczej i rozwojowej zaliczono:

1) w kategorii **pracowników naukowo-badawczych**:

- a) pracowników naukowych, naukowo-dydaktycznych, badawczo-technicznych, inżynierskich i technicznych w jednostkach wyspecjalizowanych badawczo oraz uczestników studiów doktoranckich prowadzących prace badawczo-rozwojowe,
- b) pracowników naukowych i innych pracujących w działalności badawczej i rozwojowej w podmiotach gospodarczych prowadzących prace badawcze i rozwojowe,

2) w kategorii **techników i pracowników równorzędnych** — pracowników, którzy uczestniczą w działalności badawczej i rozwojowej wykonując zadania naukowe i techniczne zazwyczaj pod kierunkiem pracowników naukowo-badawczych;

3) w kategorii **pozostały personel** — pracowników na stanowiskach robotniczych oraz administracyjno-ekonomicznych uczestniczących w realizacji prac badawczych i rozwojowych lub bezpośrednio z nimi związanych.

units data. As in previous years, data on entities in table 1 were compiled using an enterprise method.

2. Information regarding **research and development** covers:

1) dedicated research entities, i.e. entities whose main (statutory) aim is conducting scientific research and experimental development or their direct support; they include:

- a) **scientific institutes of the Polish Academy of Sciences**, functioning on the basis of the Polish Academy of Sciences Act of 30 IV 2010 (consolidated text, Journal of Laws of 2016, item 572, as amended);
- b) **research institutes** functioning on the basis Research Institutes Act of 30 IV 2010 (consolidated text, Journal of Laws of 2018, item 736);
- c) **higher education institutions**;
- d) **other**, i.e. other entities classified into NACE Rev. 2 division 72 'Scientific research and development' or other institutionally linked auxiliary or supervising units, classified or unclassified into NACE Rev. 2 division 72 'Scientific research and development'.

2) economic entities which apart from their main activity conduct research and development.

3. **Persons employed (up to 2015 employees)** in R&D include:

1) **researchers (RSE)**:

- a) researchers, academics, research and technical assistants, engineering and technical assistants employed in dedicated research units and students of doctoral studies conducting R&D,
- b) researchers and other staff employed in R&D in economic entities conducting R&D,

2) **technicians and equivalent staff** are persons who participate in R&D by performing scientific and technical tasks, normally under the supervision of researchers;

3) **other supporting staff** include skilled and unskilled craftsmen, secretarial and clerical staff participating in R&D projects or directly associated with such projects.

4. Dane o **pracujących** (do 2015 r. zatrudnionych), dotyczą osób bezpośrednio zaangażowanych w prace B+R; podawane są w dwóch ujęciach, tj. w osobach (tabl. 2) i tzw. ekwiwalentach pełnego czasu pracy (tabl. 1)

Ekwiwalenty pełnego czasu pracy (EPC) są to jednostki przeliczeniowe służące do ustalenia liczby faktycznie pracujących w działalności badawczo-rozwojowej. Jeden ekwiwalent pełnego czasu pracy oznacza jeden osoborok poświęcony wyłącznie na działalność badawczą i rozwojową.

Dane o **pracujących — personalu wewnętrznym** (w osobach i tzw. ekwiwalentach pełnego czasu pracy) obejmują pracujących w danej jednostce w ramach etatowego i pozaetatowego czasu pracy.

Osoby niezatrudnione w danej jednostce, a wykonujące na jej rzecz prace B+R w ramach umów cywilnoprawnych lub nieodpłatnie (na zasadzie wolontariatu), zaliczane są do **personalu zewnętrznego**.

5. Nakłady na działalność badawczą i rozwojową obejmują **nakłady wewnętrzne**, ujmujące wartość prac badawczych i rozwojowych danej jednostki wykonanych przez własne zaplecze badawcze, niezależnie od źródeł ich finansowania.

Nakłady inwestycyjne na działalność B+R obejmują nakłady poniesione na środki trwałe łącznie z kosztami zakupu lub wytworzenia aparatury naukowo-badawczej, niezbędnej do wykonania określonych prac B+R, spełniającej kryteria zaliczania do środków trwałych, lecz do czasu zakończenia tych prac nieujętej w ewidencji środków trwałych. Od 2016 r. zawierają także m.in. nakłady poniesione na wartości niematerialne i prawne oraz oprogramowanie komputerowe, które do 2015 r. zaliczano do nakładów bieżących.

6. Dane o nakładach na działalność badawczą i rozwojową (tabl. 5) prezentuje się w układzie **sektorów instytucjonalnych**, według kryteriów zbieżnych ze stosowanymi w systemie rachunków narodowych. Dodatkowo wyodrębniono sektor szkolnictwa wyższego. Sektory instytucjonalne występują zarówno jako **sektory wykonawcze**, obejmujące krajowe grupy podmiotów prowadzące badania naukowe i prace rozwojowe, wydające środki na tę działalność, jak i **sektory finansujące**, z których środki te pochodzą. Wyróżnia się następujące sektory instytucjonalne:

- 1) **sektor rządowy** — podmioty sektora instytucji rządowych i samorządowych w systemie rachunków narodowych z wyłączeniem publicznych szkół wyższych;
- 2) **sektor przedsiębiorstw** — krajowe podmioty gospodarcze, klasyfikowane w systemie rachunków narodowych do sektorów przedsiębiorstw niefinansowych, instytucji finansowych oraz gospodarstw domowych, z wyłączeniem prywatnych szkół wyższych;
- 3) **sektor szkolnictwa wyższego** — krajowe szkoły wyższe: publiczne i prywatne (w tym organizacji wyznaniowych) oraz podległe im

4. Data on **persons employed** (up to 2015 employees) cover personnel directly engaged in R&D; data are presented in two units, i.e. in persons (table 2) and full-time equivalents (tables 1).

Full-time equivalent (FTE) is a conversion unit used to determine the number of person actually employed in research and development. One FTE equals one person-year spent exclusively on R&D.

Data on **persons employed — internal personnel** (in persons and full-time equivalents) covered persons employed in a given unit under employment contracts and civil law contracts.

Persons not employed in a given unit but performing R&D for it under civil law contracts or without remuneration (voluntary work) were included in **external personnel**.

5. Expenditures on research and development include **intramural expenditures**, including the value of research and development works of a given entity carried out by their own research facilities, regardless of their sources of financing.

Capital R&D expenditures include expenditures on fixed assets together with costs of purchasing or manufacturing research equipment necessary for performing particular R&D projects, meeting the criteria for inclusion in fixed assets, but not included in records of fixed assets until completion of the project. Since 2016 they included, i.a. expenditures on intangible assets and software which up to 2015 were included in current expenditures.

6. Data on expenditures on research and development (table 5) are presented in a breakdown by **institutional sectors**, on the basis of criteria coinciding with the ones used in the system of national accounts. Additionally, higher education sector was distinguished. Institutional sectors are distinguished as **performance sectors** covering national groups of entities conducting R&D, spending funds on this activity and **financing sectors** which provide outlays on research and development. The following institutional sectors can be distinguished:

- 1) **government sector** — entities of government and local self-government institutions sector in the system of national accounts; excluding public higher education institutions;
- 2) **business enterprise sector** — national economic entities classified in the system of national accounts into non-financial corporations, financial corporations or households sector; excluding public higher education institutions;
- 3) **higher education sector** — national higher education institutions and institutes, research centres or clinics supervised by them. Since

instytuty, centra badawcze i kliniki. Od 2016 r. do tego sektora zaliczane są również instytuty PAN oraz instytuty badawcze prowadzące studia doktoranckie;

- 4) **sektor prywatnych instytucji niekomercyjnych** — krajowe klasyfikowane w systemie rachunków narodowych do sektora instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych, z wyłączeniem szkół wyższych organizacji wyznaniowych;
- 5) **zagranica** — wyłącznie wśród sektorów finansujących i obejmuje jednostki będące nierezydentami, które dokonują transakcji z jednostkami instytucjonalnymi będącymi rezydentami lub mającymi inne powiązania gospodarcze z rezydentami. Włączone są tu instytucje i organy Unii Europejskiej oraz organizacje międzynarodowe i ponadnarodowe.

7. W tablicach działu wyodrębniono sześć podstawowych dziedzin nauk zgodnie z Klasyfikacją Dziedzin Nauki i Techniki OECD, tj. nauki: przyrodnicze, inżynieryjne i techniczne, medyczne i nauki o zdrowiu, rolnicze i weterynaryjne, społeczne oraz humanistyczne łącznie ze sztuką.

8. Działalność innowacyjna obejmuje szereg działań o charakterze badawczym (naukowym), technicznym, organizacyjnym, finansowym i handlowym, których celem jest opracowanie i wdrożenie innowacji. Prezentowane w dziale dane obejmują działalność innowacyjną w przemyśle i dotyczą opracowywania i wdrażania (wprowadzania na rynek) nowych lub istotnie ulepszonych, w zakresie swoich cech i zastosowań, produktów (wyrobów, usług) — **innowacja produktowa** oraz zastosowania nowych lub istotnie ulepszonych metod produkcji, a także z zakresu logistyki, zaopatrzenia, dystrybucji i wspierających procesy w przedsiębiorstwie — **innowacja procesowa**, przy czym produkty te i procesy są nowe przynajmniej z punktu widzenia wprowadzającego je przedsiębiorstwa.

Nakłady na działalność innowacyjną obejmują nakłady na: badania naukowe i prace rozwojowe (B+R), zakup wiedzy ze źródeł zewnętrznych (gotowej technologii w postaci dokumentacji i praw — patenty, wynalazki nieopatentowane, licencje, ujawnienia know-how, znaki towarowe itp.), zakup oprogramowania komputerowego, nakłady inwestycyjne na środki trwałe niezbędne do wprowadzenia innowacji (maszyny, urządzenia techniczne, narzędzia, środki transportu, budynki, budowle oraz grunty), szkolenie personelu związane z działalnością innowacyjną, marketing dotyczący nowych lub istotnie ulepszonych produktów oraz pozostałe przygotowania do wprowadzenia innowacji produktowych i procesowych.

Produkt nowy jest to produkt (wyrób lub usługa), który różni się znacząco swoimi cechami lub przeznaczeniem od produktów dotychczasowych

Produkt istotnie ulepszony jest to produkt (wyrób lub usługa) już istniejący, który został znacząco udoskonalony poprzez zastosowanie nowych materiałów, komponentów oraz innych cech zapewniających lepsze działanie produktu.

2016 this sector has included institutes of the Polish Academy of Sciences and research institutes offering doctoral studies;

- 4) **private non-profit sector** — entities classified in the system of national accounts into non-profit institutions serving households; excluding ecclesiastical academies;
- 5) **abroad** — only distinguished among financing sectors and covers non-resident units carrying out transactions with resident institutional units or units which have other economic connections with residents. European Union institutions and bodies as well as international and transnational organisations are included.

7. Six main fields of science were listed in the chapter tables according to Fields of Science and Technology Classification of OECD, i.e. natural sciences, engineering and technology, medical and health sciences, agricultural sciences, social sciences as well as humanities.

8. Innovation activity comprises many different scientific, technological, organizational, financial and commercial actions aimed at developing and implementing innovations. Data presented in the section include innovation activity in industry and concern the development and implementation (introduction on the market) of new or significantly improved products (goods and services) with regard to their features and applications — **product innovation** and applications of new or significantly improved production methods and those in the area of logistics, supply, distribution and methods supporting processes in enterprises — **process innovation** in which this products and processes are novel at least for the enterprise.

Expenditures on innovation activity include expenditures on: R&D, acquisition of knowledge from external sources (complete technology in the form of documentation and rights — patents, non-patented inventions, licences, disclosures of know-how, trademarks etc.), acquisition of computer software, capital expenditures on fixed assets required for introduction of innovations (machinery, technical equipment, tools, transport equipment, buildings constructions and land), personnel training connected with innovation activity, marketing connected with new or significantly improved products and other preparations for the implementation of product and process innovations.

A new product is a product (good or service) that differs significantly in its characteristics or intended uses from the previous products.

A significantly improved product is an existing product (good or service) which has been significantly improved through the use of new materials, components and other characteristics that enhance the performance of this product.

9. Wynalazek podlegający opatentowaniu — bez względu na dziedzinę techniki — jest to nowe rozwiązanie, posiadające poziom wynalazczy, tzn. niewynikające dla znawcy w sposób oczywisty ze stanu techniki, nadające się do przemysłowego stosowania

10. Wzór użytkowy podlegający ochronie jest to nowe i użyteczne rozwiązanie o charakterze technicznym, dotyczące kształtu, budowy lub zestawienia przedmiotu o trwałej postaci.

9. A patentable invention — regardless of the field of technology — is any new solution which involves an inventive step, i.e. which for an expert does not obviously result from the state of the art and which is capable of industrial application.

10. An utility model eligible for protection — any new and useful solution of a technical character related to the shape, structure or assembly of an object of permanent form.

Społeczeństwo informacyjne

1. Prezentowane informacje opracowano na podstawie uogólnionych wyników badań dotyczących wykorzystania technologii informacyjno-telekomunikacyjnych, przeprowadzonych metodą reprezentacyjną według zharmonizowanej metodologii stosowanej w krajach Unii Europejskiej.

2. Dane o **przedsiębiorstwach** dotyczą podmiotów gospodarczych w których liczba pracujących przekracza 9 osób i zaliczanych według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007) do wybranych sekcji: Przetwórstwo przemysłowe, Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę, Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja, Budownictwo, Handel; naprawa pojazdów samochodowych, Transport i gospodarka magazynowa, Zakwaterowanie i gastronomia, Informacja i komunikacja, Obsługa rynku nieruchomości, Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (z wyłączeniem działalności weterynaryjnej), Administrowanie i działalność wspierająca, Pozostała działalność usługowa — naprawa i konserwacja komputerów i sprzętu komunikacyjnego.

3. Pojęcie **administracja publiczna** odnosi się do organów świadczących usługi publiczne, jak i prowadzących typową działalność administracyjną. Możemy do nich zaliczyć na przykład organy podatkowe, instytucje ubezpieczeń społecznych, organy publicznej służby zdrowia, instytucje związane z ochroną środowiska i pozostałe prowadzące działalność publiczną. Administracja publiczna może być szczebla lokalnego, regionalnego i krajowego.

4. **Handel elektroniczny prowadzony przez przedsiębiorstwa** polega na składaniu zamówienia (zakup) lub przyjmowaniu przez przedsiębiorstwo zamówienia (sprzedaż) za pośrednictwem sklepu internetowego, formularzy elektronicznych na stronie internetowej przedsiębiorstwa, sieci extranet innego przedsiębiorstwa lub wiadomości typu EDI (wiadomości w uzgodnionym formacie, np. EDIFACT, XML posiadające strukturę umożliwiającą ich automatyczne przetwarzanie). Nie uwzględnia się zamówień przyjmowanych lub składanych za pośrednictwem poczty elektronicznej.

Information Society

1. The information presented has been compiled on the basis of the generalized results of representative surveys on the ICT (Information and Communication Technologies) usage conducted in the European Union according to a harmonized methodology.

2. Data on **enterprises** concern economic entities employing more than 9 persons and included in the selected sections according to the NACE Rev.2: manufacturing; electricity, gas, steam and air conditioning supply; water supply, sewerage and waste management and remediation activities; construction; wholesale and retail trade, repair of motor vehicles and motorcycles; transportation and storage; accommodation and food service activities; information and communication; real estate activities; professional, scientific and technical activities (excluding veterinary activities); administrative and support service activities; other service activities (repair of computers and communication equipment).

3. **Public authorities** refer to both public services and administration activities, e.g. tax, customs, business registration, social security, public health, environment of commune administrations. Public authorities can be at local, regional or national level.

4. **E-commerce conducted by enterprise** type of trade where orders are received or sent via web shop, web forms on a enterprises website, an extranet of another enterprise or via EDI-type messages (which means messages in an agreed format, e.g. EDIFACT, XML allowing their automatic processing), without the email messages typed manually.

Nauka i technika

Science and technology

TABL. 1 (195). **PODMIOTY ORAZ PRACUJĄCY W DZIAŁALNOŚCI BADAWCZEJ I ROZWOJOWEJ**
ENTITIES AND INTERNAL PERSONNEL IN RESEARCH AND DEVELOPMENTA. **PODMIOTY**

Stan w dniu 31 XII

ENTITIES

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	67	167	207	202	TOTAL
w tym podmioty wyspecjalizowane badawczo	29	37	40	41	of which R&D dedicated entities
instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk	#	#	#	#	scientific institutes of the Polish Academy of Sciences
instytuty badawcze	5	#	#	5	research institutes
szkoły wyższe	10	10	10	11	higher education institutions
pozostałe	#	21	24	#	others
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	–	#	#	–	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	29	75	96	102	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe	28	71	91	97	of which manufacturing
Budownictwo	–	#	#	6	Construction
Usługi ^a	38	89	107	94	Services ^a

B. **PRACUJĄCY**^bINTERNAL PERSONNEL^b

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017			SPECIFICATION	
	ogółem total			pracownicy naukowo-badawczy researchers	technicy i pracownicy równorzędni technicians and equivalent staff	pozostali personel other supporting staff		
	w EPC		in FTE					
O G Ó Ł E M	3427,4	3880,3	4199,1	4291,0	3458,3	556,0	276,7	TOTAL
w tym podmioty wyspecjalizowane badawczo	2987,8	3219,5	3362,9	3429,2	2850,0	362,5	216,7	of which R&D dedicated entities
instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk	#	#	#	#	#	#	#	scientific institutes of the Polish Academy of Sciences
instytuty badawcze	537,7	491,4	457,3	463,3	257,0	156,2	50,1	research institutes
szkoły wyższe	2559,2	2512,7	2755,4	2749,1	2441,9	172,6	134,6	higher education institutions
pozostałe	#	#	#	#	#	#	#	others
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	–	#	#	–	–	–	–	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	277,0	454,4	543,7	607,7	379,7	182,3	45,7	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe	277,0	442,9	536,7	599,2	372,2	181,9	45,1	of which manufacturing
Budownictwo	–	#	#	10,0	#	#	–	Construction
Usługi ^a	3150,4	3210,4	3398,4	3673,3	3070,6	371,7	231,0	Services ^a

a Obejmują pozostałe rodzaje działalności (sekcje G-U). b W latach 2010 i 2015 – zatrudnieni.

a Concern other sections of activity (G-U). b In 2010 and 2015 – paid employees.

TABL. 2 (196). **PRACUJĄCY^a W DZIAŁALNOŚCI BADAWCZEJ I ROZWOJOWEJ WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA**
Stan w dniu 31 XII
INTERNAL PERSONNEL^a IN RESEARCH AND DEVELOPMENT
BY EDUCATIONAL LEVEL
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Z wykształceniem Education					pozostałym others
		wyższym higher				innym others	
		z tytułem naukowym profesora with title of professor	ze stopniem naukowym with scientific degree of		pozostałym others		
			doktora habilitowanego habilitated doctor ^b (HD)	doktora doctor (PhD)			
OGÓŁEM	2010	7138	610	831		3080	2066
TOTAL	2015	7754	644	1189	2721	2627	573
	2016	8040	637	1283	2779	2804	537
	2017	8154	625	1333	2720	2916	560
w tym podmioty wyspecjalizowane badawczo		6857	623	1329	2676	1948	281
of which R&D dedicated entities							
instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk		#	#	#	#	#	#
scientific institutes of the Polish Academy of Sciences							
instytuty badawcze		726	40	60	178	363	85
research institutes							
szkoły wyższe		5849	567	1254	2446	1431	151
higher education institutions							
pozostałe		#	#	#	#	#	#
others							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		-	-	-	-	-	-
Agriculture, forestry and fishing							
Przemysł		927	#	#	29	673	#
Industry							
w tym przetwórstwo przemysłowe		914	#	#	29	#	#
of which manufacturing							
Budownictwo		10	-	-	-	#	#
Construction							
Usługi^c		7217	#	#	2691	#	#
Services^c							

a W latach 2010 i 2015 – zatrudnieni. c Obejmują pozostałe rodzaje działalności (sekcje G-U).

a In 2010 and 2015 – paid employees. b The habilitated doctor's degree (HD), which is higher than a doctorate (second doctorate), is peculiar to Poland. The degree is awarded on the basis of an appropriate dissertation and is necessary for obtaining the title of professor and a professorial post in scientific institutions. c Concern other sections of activity (G-U).

TABL. 3 (197). **NAKLADY^a NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ I ROZWOJOWĄ (ceny bieżące)**
GROSS DOMESTIC EXPENDITURES^a ON RESEARCH AND DEVELOPMENT
ACTIVITY (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017				
	ogółem grand total				nakłady expenditures			
					bieżące current		inwestycyjne capital expenditures	
					razem total	w tym osobo- we of which labour costs	razem total	w tym maszyny, urządzenia techniczne ^b of which instruments and equipment ^b
w mln zł		in mln zł						
OGÓŁEM	362,2	733,7	624,9	668,8	586,2	405,7	82,6	55,2
TOTAL								
w tym podmioty wyspecjalizowane badawczo	316,7	628,9	497,3	518,1	484,4	350,5	33,7	26,3
of which R&D dedicated entities								
instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk	#	#	#	#	#	#	#	#
scientific institutes of the Polish Academy of Sciences								
instytuty badawcze	98,0	141,5	108,8	95,4	83,9	34,5	11,5	#
research institutes								
szkoły wyższe	178,3	461,0	367,8	390,3	373,1	299,8	17,2	14,0
higher education institutions								
pozostałe	#	#	#	#	#	#	#	0,7
others								
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	—	#	#	—	—	—	—	—
Agriculture, forestry and fishing								
Przemysł	35,0	79,3	84,5	119,7	79,5	36,9	40,2	24,9
Industry								
w tym przetwórstwo przemysłowe	35,0	72,7	68,9	118,6	78,9	36,4	39,7	24,8
of which manufacturing								
Budownictwo	—	#	#	0,7	#	0,4	#	—
Construction								
Usługi^c	327,2	601,5	502,8	548,4	#	368,3	#	30,2
Services^c								

a Wewnętrzne, bez amortyzacji środków trwałych. b Dotyczy „maszyn, urządzeń technicznych i narzędzi” oraz „środków transportu”. c Obejmują pozostałe rodzaje działalności (sekcje G-U).

a Internal, excluding depreciation of fixed assets. b Concerns "machinery, technical equipment and tools" as well as "transport equipment". c Concern other sections of activity (G-U).

TABL. 4 (198). **NAKLADY^a NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ I ROZWOJOWĄ
WEDŁUG DZIEDZIN B+R (ceny bieżące)**
GROSS DOMESTIC EXPENDITURES^a ON RESEARCH AND DEVELOPMENT
BY FIELD OF R&D (current prices)

DZIEDZINY B+R	2010	2015	2016	2017	FIELDS OF R&D
	w mln zł in mln zł				
OGÓŁEM	362,2	733,7	624,9	668,8	TOTAL
Nauki przyrodnicze	50,2	142,2	86,6	120,8	Natural sciences
Nauki inżynieryjne i techniczne	95,3	217,4	163,2	160,8	Engineering and technology
Nauki medyczne i nauki o zdrowiu	23,4	128,8	121,2	111,7	Medical and health sciences
Nauki rolnicze i weterynaryjne	138,2	110,3	122,9	129,5	Agricultural and veterinary sciences
Nauki społeczne	37,0	70,1	66,0	75,4	Social sciences
Nauki humanistyczne i sztuki	18,1	64,9	65,1	70,6	Humanities and the arts

a Wewnętrzne, w cenach bieżących, bez amortyzacji środków trwałych.

a Internal, in current prices, excluding depreciation of fixed assets.

TABL. 5 (199). **NAKLADY^a NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ I ROZWOJOWĄ
WEDŁUG ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA (ceny bieżące)**
GROSS DOMESTIC EXPENDITURES^a ON RESEARCH AND DEVELOPMENT
ACTIVITY BY SOURCE OF FUNDS (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w mln zł		in mln zł		w odsetkach		in percent		
OGÓŁEM	362,2	733,7	624,9	668,8	100,0	100,0	100,0	100,0	TOTAL
sektor:									sector:
Rządowy	239,2	434,0	374,1	430,0	66,0	59,1	59,9	64,3	Government
Przedsiębiorstw	47,9	117,8	153,0	157,1	13,2	16,1	24,5	23,5	Business enterprise
Szkolnictwa wyższego	#	#	55,9	54,8	#	#	8,9	8,2	Higher education
Prywatnych instytucji niekomercyjnych	#	#	0,1	0,4	#	#	0,0	0,1	Private non-profit
Zagranica	53,6	#	41,8	26,3	14,8	#	6,7	3,9	Abroad

a Wewnętrzne, bez amortyzacji środków trwałych.

a Internal, excluding depreciation of fixed assets.

TABL. 6 (200). **NAKLADY BIEŻĄCE^a NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ I ROZWOJOWĄ WEDŁUG RODZAJÓW BADAŃ (ceny bieżące)**
 CURRENT EXPENDITURES^a ON RESEARCH AND DEVELOPMENT ACTIVITY BY TYPE OF ACTIVITY (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	Badania Research		Prace rozwojowe Experimental develop- ment	SPECIFICATION	
		podsta- wowe basic	stosowane applied			
		w mln zł		in mln zł		
OGÓŁEM	2010	235,4	131,7	46,6	57,1	TOTAL
	2015	492,8	308,7	101,0	83,1	
	2016	534,0	329,0	85,7	119,3	
	2017	586,2	382,6	88,7	114,9	
w tym podmioty wyspecjalizowane badawczo		484,4	377,9	75,9	30,6	of which R&D dedicated entities
instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk		#	#	#	#	scientific institutes of the Polish Academy of Sciences
instytuty badawcze		83,9	42,7	25,0	16,2	research institutes
szkoły wyższe		373,1	324,8	47,4	0,9	higher education institutions
pozostałe		#	#	#	#	others
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		-	-	-	-	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł		79,5	#	9,3	#	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe ..		78,9	2,9	9,3	66,7	of which manufacturing
Budownictwo		0,6	#	-	#	Construction
Usługi^b		506,0	379,6	79,4	47,0	Services^b

a Wewnętrzne, bez amortyzacji środków trwałych. b Obejmują pozostałe rodzaje działalności (sekcje G-U).

a Internal; excluding depreciation of fixed assets. b Concern other sections of activity (G-U).

TABL. 7 (201). **STOPIEŃ ZUŻYCIA APARATURY NAUKOWO-BADAWCZEJ W DZIAŁALNOŚCI BADAWCZEJ I ROZWOJOWEJ**
 Stan w dniu 31 XII
 DEGREE OF CONSUMPTION OF RESEARCH EQUIPMENT IN RESEARCH AND DEVELOPMENT ACTIVITY
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w %		in %		
OGÓŁEM	60,2	67,3	75,0	81,7	TOTAL
w tym podmioty wyspecjalizowane badawczo	60,0	68,2	75,9	82,9	of which R&D dedicated entities
instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk	#	#	#	#	scientific institutes of the Polish Academy of Sciences
instytuty badawcze	67,2	75,8	78,9	83,2	research institutes
szkoły wyższe	#	66,5	74,9	82,4	higher education institutions
pozostałe	#	#	#	14,1	others
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	-	#	#	-	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	65,1	47,6	56,0	53,5	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe	65,1	47,6	56,0	53,6	of which manufacturing
Budownictwo	-	#	70,8	80,8	Construction
Usługi^a	60,0	67,2	75,0	82,9	Services^a

a Obejmują pozostałe rodzaje działalności (sekcje G-U).

a Concern other sections of activity (G-U).

TABL. 8 (202).

**UDZIAŁ PRZYCHODÓW NETTO ZE SPRZEDAŻY PRODUKTÓW NOWYCH
LUB ISTOTNIE ULEPSZONYCH W PRZYCHODACH NETTO ZE SPRZEDAŻY
W PRZEMYSLE^a W 2017 R.**

 SHARE OF NET REVENUES FROM SALES OF NEW OR SIGNIFICANTLY IMPROVED
PRODUCTS IN NET REVENUES FROM SALES
IN INDUSTRY^a IN 2017

WYSZCZEGÓLNIENIE	Produkty – w % – wprowadzone na rynek w latach 2015-2017 Products – in % – introduced into the market during 2015-2017				SPECIFICATION
	ogółem total	z tego produkty nowe lub istotnie ulepszone of which new or significantly improved product		w tym eksport ogółem of which export total	
		dla rynku to the market	tylko dla przedsiębiorstwa only to the enterprise		
OGÓŁEM	4,0	2,0	2,0	1,6	TOTAL
sektor publiczny	0,8	0,6	0,3	0,0	public sector
sektor prywatny	4,4	2,2	2,2	1,8	private sector
W tym przetwórstwo przemysłowe	5,6	2,8	2,8	2,2	Of which manufacturing
w tym:					of which:
Produkcja artykułów spożywczych	3,0	1,0	2,0	0,1	Manufacture of food products
Produkcja napojów	1,3	0,1	1,2	1,1	Manufacture of beverages
Produkcja wyrobów farmaceutycznych ^Δ	0,1	—	0,1	—	Manufacture of pharmaceutical products ^Δ
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	2,9	0,5	2,5	2,2	Manufacture of rubber and plastic products
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	7,5	0,1	7,4	0,1	Manufacture of other non-metallic mineral products
Produkcja wyrobów z metali ^Δ ...	5,2	2,7	2,5	1,9	Manufacture of metal products ^Δ
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ .	14,1	10,3	3,8	6,5	Manufacture of machinery and equipment n.e.c.
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^Δ	38,6	24,9	13,7	38,1	Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób; wartość produkcji sprzedanej przyjęto w cenach producenta, dotyczy produktów wprowadzonych na rynek w latach 2015-2017.

a Data concern economic entities employing more than 49 persons; value of sold production is given in producer's prices apply to products introduced into the market during 2015-2017.

TABL. 9 (203).

PRZEDSIĘBIORSTWA INNOWACYJNE W PRZEMYŚLE^a WEDŁUG RODZAJÓW WPROWADZONYCH INNOWACJI W LATACH 2015-2017INNOVATIVE ENTERPRISES IN INDUSTRY^a BY TYPE OF INTRODUCED INNOVATION DURING 2015-2017

WYSZCZEGÓLNIENIE	Przedsiębiorstwa przemysłowe, które wprowadziły innowacje produktowe lub procesowe w % ogółu przedsiębiorstw w latach 2015-2017 Industrial enterprises, which introduced product or process innovation in % of total enterprises during 2015-2017				SPECIFICATION
	ogółem grand total	nowe lub istotnie ulepszone produkty new or significantly improved products		nowe lub istotnie ulepszone procesy new or significantly improved processes	
		razem total	w tym nowe dla rynku of which new to the market		
OGÓŁEM	39,0	23,9	11,3	34,5	TOTAL
sektor publiczny	36,8	7,9	2,6	36,8	public sector
sektor prywatny	39,3	26,1	12,5	34,2	private sector
W tym przetwórstwo przemysłowe	38,8	27,9	13,6	33,3	Of which manufacturing
w tym:					of which:
Produkcja artykułów spożywczych	28,6	23,4	10,4	24,7	Manufacture of food products
Produkcja napojów	60,0	40,0	20,0	60,0	Manufacture of beverages
Produkcja wyrobów farmaceutycznych ^Δ	50,0	50,0	—	50,0	Manufacture of pharmaceutical products ^Δ
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	37,5	37,5	12,5	37,5	Manufacture of rubber and plastic products
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	33,3	33,3	16,7	33,3	Manufacture of other non-metallic mineral products
Produkcja wyrobów z metali ^Δ ...	46,2	20,5	10,3	38,5	Manufacture of metal products ^Δ
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ ..	75,0	58,3	25,0	66,7	Manufacture of machinery and equipment n.e.c.
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^Δ ..	50,0	50,0	33,3	50,0	Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers

^a W zakresie innowacji produktowych i procesowych; dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

^a For product and process innovations; data concern economic entities employing more than 49 persons.

TABL. 10 (204). **NAKLĄDY NA DZIAŁALNOŚĆ INNOWACYJNĄ W PRZEMYSŁE^a (ceny bieżące)**
 EXPENDITURES ON INNOVATION ACTIVITIES IN INDUSTRY^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym nakłady Of which expenditures							
		na działalność badawczą i rozwojową ^b on research and development activity ^b	na zakup on the acquisition		oprogramowania of the software	inwestycyjne na maszyny i urządzenia techniczne i narzędzia oraz środki transportu ^c capital on the acquisition of machinery and technical equipment, tools and transport equipment ^c	na szkolenie personelu związane z działalnością innowacyjną on staff training connected with innovation activity	na marketing nowych lub istotnie ulepszonych produktów on the marketing for new or significantly improved products	
			wiedzy ze źródeł zewnętrznych (gotowej technologii w postaci dokumentacji i praw) of knowledge from external sources (complete technology in the form of documentation and rights)						
w tys zł in thous. zł									
OGÓŁEM 2010	490981	46812	137247	15620	221267	748	4470		
TOTAL 2015	555346	157307	5966	5518	375583	361	4240		
2016	474511	166231	#	20317	273047	1163	9821		
2017	604073	101816	7976	6116	477928	806	7230		
W tym przetwórstwo przemysłowe ..... Of which manufacturing	396870	100578	#	2437	#	#	#		
w tym: of which:									
Produkcja artykułów spożywczych ..... Manufacture of food products	74095	#	—	1056	52865	#	#		
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych ..... Manufacture of rubber and plastic product	12428	#	—	#	#	—	—		
Produkcja wyrobów z metali ^Δ ..... Manufacture of metal products ^Δ	44691	12062	#	329	30242	69	#		
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ ..... Manufacture of machinery and equipment n.e.c.	34209	27268	#	#	#	#	#		

a W zakresie innowacji produktowych i procesowych; dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. b Nakłady wewnętrzne i zewnętrzne. c Dane łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem.

a For product and process innovations; data concern entities employing more than 49 persons. b Internal and external expenditures. c Including instruments, movables and endowments.

TABL. 11 (205). **NAKLADY NA DZIAŁALNOŚĆ INNOWACYJNĄ W PRZEMYSŁE^a**
WEDŁUG ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA (ceny bieżące)
 EXPENDITURES ON INNOVATION ACTIVITIES IN INDUSTRY^a BY SOURCE
 OF FUNDS (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	Z tego środki Of which funds			
			własne own	pozyskane z zagranicy (bezzwrotne) received from abroad (not re-payable)	kredyty bankowe bank credits	pozostałe ^b others ^b
OGÓŁEM	2010	490981	423647	20833	29921	16580
TOTAL	2015	555346	335919	47901	139630	17128
	2016	474511	370051	4316	78855	21289
	2017	604073	520431	39221	40743	3679
W tym przetwórstwo przemysłowe		396870	#	39221	40743	#
Of which manufacturing						
w tym: of which:						
Produkcja artykułów spożywczych		74095	41210	#	21445	#
Manufacture of food products						
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych		12428	2664	#	#	#
Manufacture of rubber and plastic product						
Produkcja wyrobów z metali ^Δ		44691	19817	#	#	#
Manufacture of metal products ^Δ						
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ		34209	29967	3227	#	#
Manufacture of machinery and equipment n.e.c.						

a W zakresie innowacji produktowych i procesowych; dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. b Na pozostałe nakłady składają się: nakłady budżetowe, nakłady pochodzące z funduszy kapitału ryzyka i pozostałe środki.

a For product and process innovations; data concern entities employing more than 49 persons. b The others consist budget funds, funds from venture capital and other resources

TABL. 12 (206). **WYNAŁAZKI I WZORY UŻYTKOWE KRAJOWE^a**
 DOMESTIC INVENTIONS AND UTILITY MODELS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Wynałazki:					Inventions:
zgłoszone	124	211	181	253	patent applications
udzielone patenty	55	185	191	159	patents granted
Wzory użytkowe:					Utility models:
zgłoszone	24	48	41	44	utility model application
udzielone prawa ochronne	24	22	32	49	rights of protection granted

a Zgłoszone w Urzędzie Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej.

Źródło: dane Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej.

a Filed at the Patent Office of the Republic of Poland.

S o u r c e: data of the Patent Office of the Republic of Poland.

Spoleczeństwo informacyjne

Information society

TABL. 13 (207). **PRZEDSIĘBIORSTWA^a WYKORZYSTUJĄCE WYBRANE TECHNOLOGIE INFORMACYJNO-TELEKOMUNIKACYJNE**
Stan w styczniu
ENTERPRISES^a USING SELECTED INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES
As in January

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w % ogółu przedsiębiorstw in percent of total enterprises				
Komputery ^b	93,9	93,3	94,6	96,6	Computers ^b
Dostęp do Internetu	91,6	91,6	94,0	95,8	Internet access
Dostęp do Internetu przez łącze szerokopasmowe ^c	62,4	91,6	94,0	95,8	Internet access via broadband connection ^c
w tym mobilne łącze szerokopasmowe	15,0	54,1	62,2	64,1	of which mobile broadband
Własna strona internetowa	56,6	61,6	62,0	61,9	Own Website

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Stacjonarne i przenośne, np. laptopy (notebooki); w latach 2015–2017 również smartfony i nettopy; dane nie obejmują komputerów zintegrowanych na jednej płycie montażowej, komputerów służących do sterowania i regulacji procesów technologicznych. c Od 2010 r. obejmuje także mobilne łącze w technologii 3G.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons. b Desktop and portable computers e.g. laptops (notebooks); in 2015–2017 including smartphones and nettops; data do not include computers integrated to other machines or devices on the same assembly board, computers used for the control and regulation of technological processes. c Since year 2010 includes mobile connection via 3G technology.

TABL. 14 (208). **CELE WYKORZYSTANIA INTERNETU W PRZEDSIĘBIORSTWACH^a**
PURPOSE OF USING THE INTERNET BY ENTERPRISES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w % ogółu przedsiębiorstw in percent of total enterprises				
Przedsiębiorstwa wykorzystujące Internet w kontaktach z administracją publiczną	96,0	94,0	95,8	94,3	Enterprises using the Internet in their contacts with public administration
Przedsiębiorstwa prowadzące sprzedaż przez sieci komputerowe	8,3	7,8	10,9	12,0	Enterprises which received orders via computer networks
Przedsiębiorstwa dokonujące zakupów przez sieci komputerowe	15,8	33,6	30,0	32,2	Enterprises which sent orders via computer networks

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons.

DZIAŁ XIV

CENY

Uwagi ogólne

1. Podstawę do opracowania **wskaźników cen towarów i usług konsumpcyjnych** stanowi obserwacja cen reprezentantów towarów i usług.

Wskaźniki cen obliczono przy przyjęciu systemu wag opracowanego na podstawie struktury wydatków (bez spożycia naturalnego) poszczególnych grup gospodarstw domowych na zakup towarów i usług konsumpcyjnych z roku poprzedzającego rok badany, uzyskanej z badania budżetów gospodarstw domowych.

Grupowania towarów i usług konsumpcyjnych dokonano na podstawie Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu zaadaptowanej na potrzeby zharmonizowanych wskaźników cen konsumpcyjnych (CICOP/HICP).

2. Informacje o **cenach detalicznych** są wynikiem badania cen prowadzonego w zakresie:

- towarów i usług konsumpcyjnych,
- towarów i usług niekonsumpcyjnych nabywanych przez ludność na cele produkcyjno-inwestycyjne związane głównie z rolnictwem.

Źródłem informacji o cenach detalicznych towarów i usług są notowania cen dokonywane przez ankietatorów w wybranych punktach sprzedaży, w wytypowanych rejonach badania.

Ceny roczne obliczono jako średnie arytmetyczne przeciętnych cen w poszczególnych miesiącach, z wyjątkiem cen niektórych artykułów, które obliczono przy zastosowaniu współczynników wyrażających udział zakupów dokonywanych przez ludność w poszczególnych miesiącach roku.

3. Dane o **cenach skupu** dotyczą cen płaconych przez podmioty gospodarcze skupujące produkty rolne bezpośrednio od ich producentów. Przeciętne ceny roczne obliczono jako iloraz wartości (bez podatku od towarów i usług) i ilości poszczególnych produktów rolnych.

4. Źródłem informacji o **cenach produktów rolnych i zwierząt gospodarskich uzyskiwanych przez rolników na targowiskach** są notowania cen dokonane przez stałych ankietatorów na celowo wytypowanych targowiskach. Przeciętne ceny roczne obliczono jako średnie arytmetyczne z przeciętnych cen w poszczególnych miesiącach.

CHAPTER XIV

PRICES

General notes

1. The basis for compiling the **price indices of consumer goods and services** is price observation of representatives of goods and services.

The consumer price indices have been calculated applying the weights system based on the structure of expenditure (excluding own consumption) of particular groups of households on purchasing consumer goods and services from the year preceding the surveyed year, derived from the household budget survey.

The grouping of consumer goods and services is presented on the basis of the Classification of Individual Consumption by Purpose adapted to the needs of the Harmonized Indices of Consumer Prices (COICOP/HICP).

2. Information about **retail prices** comes from the following price surveys:

- consumer goods and services,
- non-consumer goods and services purchased for production and investment purposes, mainly with agriculture

The sources of information on retail prices of goods and services are the following quotations conducted by price collectors in selected sales outlets, in selected price survey regions.

Annual prices have been computed as the arithmetic means of the average monthly prices apart from annual prices of selected goods which have been calculated with the use of coefficients expressing monthly shares of purchases made by consumers in particular months of a year.

3. Data on **procurement prices** concern prices paid by economic entities purchasing agricultural products directly from their producers. Average annual prices were calculated as a quotient of value (without value added tax – VAT) and quantity of each agricultural product.

4. The information on **prices of agricultural products and livestock received by farmers on marketplaces** comes from price quotations of agricultural products, provided by a network of interviewers collecting it on selected marketplaces. Average annual prices were calculated as arithmetic mean of average monthly prices.

TABL. 1 (209) **WSKAŹNIK CEN TOWARÓW I USŁUG KONSUMPCYJNYCH**
PRICE INDICES OF CONSUMER GOODS AND SERVICES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	rok poprzedni = 100 previous year = 100				
OGÓŁEM	101,8	98,8	99,1	102,2	TOTAL
w tym:					of which:
Żywność i napoje bezalkoholowe	102,0	98,5	100,3	104,6	Food and non-alcoholic beverages
Napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe ..	105,8	100,8	99,8	100,7	Alcoholic beverages and tobacco
Odzież i obuwie	98,4	96,7	96,6	96,2	Clothing and footwear
Mieszkanie	102,4	100,4	99,1	101,7	Dwelling
Zdrowie	102,5	101,7	99,3	101,5	Health
Transport	106,3	90,4	95,8	104,5	Transport
Rekreacja i kultura	93,4	101,6	96,8	99,9	Recreation and culture
Edukacja	102,3	100,7	100,7	102,6	Education

TABL. 2 (210). **CENY DETALICZNE WYBRANYCH TOWARÓW I USŁUG**
RETAIL PRICES OF SELECTED GOODS AND SERVICES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w zł in zł				
Ryż – za 1 kg	4,62	3,97	4,14	4,30	Rice – per kg
Chleb pszenno-żytni – za 0,5 kg	1,95	2,07	2,03	2,04	Wheat-rye bread – per 0,5 kg
Makaron jajeczny – za 400 g	3,76	3,60	3,51	3,68	Egg pasta – per 400 g
Mąka pszenna – za 1 kg	1,95	2,26	2,22	2,26	Wheat flour – per kg
Mięso wołowe z kością (rostbef) – za 1 kg	21,49	25,81	25,09	26,72	Beef meat, bone-in (roast beef) – per kg
Mięso wieprzowe bez kości — schab środkowy (do 2016 r. — z kością) – za 1 kg	14,32	14,45	13,78	17,21	Pork meat, boneless — centre loin (until 2016 — bone in) – per kg
Kurczęta patroszone – za 1 kg	6,51	7,17	6,90	6,91	Disembowelled chicken – per kg
Szynka wieprzowa gotowana – za 1 kg .	19,69	22,00	21,76	21,82	Pork ham, boiled – per kg
Kielbasa wędzona – za 1 kg	12,86	14,83	14,50	15,71	Smoked sausage – per kg
Filety z morszczuka mrożone – za 1 kg .	17,10	23,40	24,79	25,26	Fillets of hake, frozen – per kg
Karp świeży – za 1 kg	12,63	13,06	13,75	13,62	Fresh carp – per kg
Śledź solony odgłowiony – za 1 kg	8,01	11,14	11,81	12,14	Salted herring, headless – per kg
Mleko krowie spożywcze o zawartości tłuszczu 3–3,5% sterylizowane – za 1 l ..	2,64	2,91	2,82	2,90	Cows' milk, fat content 3–3,5% sterilized – per l
Ser twarogowy półtłusty – za 1 kg	12,14	13,13	13,32	14,26	Semi-fat cottage cheese – per kg
Ser dojrzewający – za 1 kg	17,60	19,20	17,93	20,40	Ripening cheese – per kg
Jaja kurze świeże – za 1 szt.	0,46	0,52	0,51	0,56	Hen eggs, fresh – per piece
Masło świeże o zawartości tłuszczu 82,5% – za 200 g	4,16	4,09	4,04	5,75	Fresh butter, fat content 82,5% – per 200 g
Olej rzepakowy produkcji krajowej – za 1 l.	5,67	5,84	5,93	6,21	Rape-oil, domestic production – per l
Pomarańcze – za 1 kg	5,10	4,67	4,88	5,41	Oranges – per kg
Jabłka ^a – za 1 kg	2,20	2,40	2,33	2,83	Apples ^a – per kg
Buraki ^a – za 1 kg	1,63	1,72	1,84	1,82	Beetroots ^a – per kg
Marchew ^a – za 1 kg	1,65	2,32	2,08	1,86	Carrots ^a – per kg
Ziemniaki ^a – za 1 kg	1,35	1,21	1,37	1,26	Potatoes ^a – per kg

^a Średnie ceny roczne obliczono przy zastosowaniu współczynników wyrażających udział zakupów dokonanych przez ludność w poszczególnych miesiącach roku.

^a Annual average prices were calculated with the use of coefficients expressing monthly shares of purchases made by consumers in particular months of a year.

TABL. 2 (210). **CENY DETALICZNE WYBRANYCH TOWARÓW I USŁUG (dok.)**
 RETAIL PRICES OF SELECTED GOODS AND SERVICES (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w zł in zł				
Cukier biały kryształ – za 1 kg	2,77	2,18	2,85	3,03	White sugar, crystallized – per kg
Kawa naturalna mielona – za 250 g	6,21	7,10	7,26	7,74	Natural coffee, ground – per 250 g
Herbata czarna liściasta – za 100 g	3,08	3,37	4,22	4,53	Black tea, leaf – per 100 g
Wódka czysta 40% – za 0,5 l	19,32	25,29 ^a	24,81	24,01	Vodka pure – per 0,5 l:
Papierosy – za 20 szt.	9,24	12,84	13,35	13,78	Cigarettes – per 20 pcs
Garnitur męski 2-częściowy, z tkaniny z udziałem wełny – za 1 kpl	500,91	673,18 ^a	641,82	616,00	Men's suit, fabric of wool – per set
Półbuty męskie skórzane, na podszwie nieskórzanej – za 1 parę	156,77	221,69	236,79	229,46	Men's low leather shoes with non-leather sole – per pair
Półbuty damskie skórzane, na podszwie nieskórzanej – za 1 parę	161,56	187,85	202,98	200,02	Women's low leather shoes with non-leather sole – per pair
Podzelowanie obuwia męskiego – za 1 parę	29,29	33,63	34,25	35,90	Resoling men's shoes – per pair
Zimna woda z miejskiej sieci wodociągowej – za 1 m ³	2,37	2,87	2,98	3,11	Cold water by municipal water-system – per 1 m ³
Energia elektryczna dla gospodarstw domowych (taryfa całodobowa) ^b – za 1 kWh	0,62	0,65	0,64	0,66	Electricity for households (all-day tariff) ^b – per kWh
Gaz ziemny wysokometanowy z sieci dla gospodarstw domowych – za 1 kWh ^{bc}	2,46	0,24	0,22	0,21	Natural net-gas, high-methanated for households – per kWh ^{bc}
Węgiel kamienny – za 1 t	740,95	822,46	805,91	833,34	Hard coal – per t
Ciepła woda – za 1 m ³	19,09	24,60	25,13	24,47	Hot water – per 1 m ³
Centralne ogrzewanie lokali mieszkalnych – za 1 m ² p u	3,19	3,57	3,25	2,89	Heating of dwellings - per m ² of usable floor space
Chłodziarko-zamrażarka typu domowego, poj. ok. 340 l ^d	1221	1117	1097	1650	Fridge-freezer, capacity about 340 l ^d
Pralka automatyczna domowa, na 5-7 kg suchej bielizny ^e	1145	1197	1267	1334	Automatic washing machine, dry-linen capacity not exceeding 5-7 kg ^e
Odkurzacz typu domowego	373,82	371,74	358,68	361,23	Vacuum cleaner
Żelazko z nawilżaczem	234,07	193,91	206,24	241,95	Iron with duschsystem
Proszek do prania – za 300 g ^f	4,18	5,62	5,68	5,74	Washing powder – per 300 g ^f
Benzyna silnikowa bezołowiowa 95-oktanowa – za 1 l	4,61	4,63	4,36	4,64	Unleaded 95 octane motor petrol – per l
Bilet normalny na przejazd autobusem miejskim, jednorazowy	1,95	2,58	2,76	2,78	Regular ticket for travelling by intra-urban bus
Przejazd taksówka osobową, taryfa dzienna – za 5 km	15,43	14,89	14,01	14,96	Taxi daily fare – for 5 km distance
Bilet normalny do kina	13,73	17,06	17,01	17,21	Regular cinema ticket
Ondulacja na zimno włosów damskich ..	61,52	72,72	74,17	73,79	Women's cold wave
Ciągnik rolniczy	76748	1754761	176355	180698	Farm tractor
Kopaczka do ziemniaków ciągnikowa 2-rzędowa, zawieszana	13363	14926	15051	15729	Tractor potato elevator digger 2-row, mounted
Mocznik nawozowy 46% N – za 25 kg ..	29,97	38,56	36,67	36,14	Urea, nutritive content 46% N – per 25 kg
Przemiał pszenicy – za 1 dt	26,70	32,72	32,92	35,02	Grinding of wheat – per dt
Badanie kliniczne krowy	25,72	31,38	31,67	33,37	Cow's clinical examination

a Z uwagi na zmianę reprezentanta objętego badaniem cen dane nie w pełni porównywalne z danymi za lata poprzednie. b Łącznie z opłatami stałymi i zmiennymi. c–e W 2010 r.: c – za 1 m³, d – pojemność ok. 300 l, e – na 5 kg suchej bielizny. f W 2010 r. – za 400 g, w 2015 r. za 280 g.

a Due to the changes of representative item covered by the price survey data not fully comparable to those published in the previous Yearbook. b Including standing and variable charges. c–e In 2010: c – per 1 m³, d – capacity about 300 l, e – dry-lined capacity not exceeding 5 kg. f In 2010 per 400 g, in 2015 per 280 g.

TABL. 3 (211). **PRZECIĘTNE CENY SKUPU WAŻNIEJSZYCH PRODUKTÓW ROLNYCH**
 AVERAGE PROCUREMENT PRICES OF MAJOR AGRICULTURAL PRODUCTS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w zł		in zł		
Ziarno zbóż konsumpcyjnych i paszowych – za 1 dt:					Cereal grain consumer and for feeds – per dt:
pszenicy	59,00	62,72	58,86	64,24	wheat
żyta	39,60	44,83	48,01	54,37	rye
jęczmienia	50,24	61,47	61,06	64,42	barley
owsa i mieszanek zbożowych	33,75	42,35	53,51	52,76	oats and mixed cereal
pszenżyta	44,37	49,42	49,81	55,33	triticale
Ziemniaki – za 1 dt	24,90	29,53	25,63	24,97	Potatoes – per dt
w tym jadalne (bez wczesnych)	45,34	45,22	58,28	64,63	of which edible (excluding early kinds)
Buraki cukrowe – za 1 dt	10,83	11,31	12,13	10,46	Sugar beets – per dt
Rzepak i rzepak przemysłowy – za 1 dt	128,75	147,14	158,05	154,51	Industrial rape and agrimony – per dt
Liście tytoniu – za 1 dt	671,11	835,26	948,16	853,78	Raw tobacco – per dt
Chmiel surowy – za 1 dt	741,20	1466	1848	2034,27	Raw hop – per dt
Żywiec rzeźny – za 1 kg					Animals for slaughter – per kg:
bydło (bez cieląt)	4,76	6,52	6,81	6,66	cattle (excluding calves)
cielęta	8,72	10,61	10,24	9,46	calves
trzoda chlewna	3,84	4,24	4,68	5,05	pigs
Mleko krowie – za 1 l	1,02	1,11	1,12	1,40	Cows' milk – per l
Jaja kurze konsumpcyjne – za 1 szt.	0,19	0,28	0,25	0,33	Consumer hen eggs – per piece

TABL. 4 (212). **PRZECIĘTNE CENY UZYSKIWANE PRZEZ ROLNIKÓW NA TARGOWISKACH**
 AVERAGE MARKET-PLACE PRICES RECEIVED BY FARMERS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w zł		in zł		
Ziemniopłody – za 1 dt					Crops – per dt
Ziarno zbóż: pszenicy	59,62	66,85	66,00	74,27	Cereal grain of: wheat
żyta	42,36	52,66	54,43	60,26	rye
jęczmienia	52,34	62,41	61,86	68,43	barley
owsa	39,71	50,48	52,67	60,16	oats
pszenżyta	49,61	58,34	59,45	66,74	triticale
Ziemniaki jadalne (bez wczesnych) ..	80,99	76,76	90,70	77,96	Edible potatoes (excluding early kinds)
Zwierzęta gospodarskie – za 1 szt.					Livestock – per head
Prosię na chów	111,43	147,11	137,01	138,75	Piglet
Jaja kurze – za 1 szt.	0,50	0,60	0,61	0,67	Hen eggs – per piece

DZIAŁ XV

ROLNICTWO, ŁOWIECTWO I LEŚNICTWO

Uwagi ogólne

Rolnictwo

1. Prezentowane informacje opracowano **metodą rodzaju działalności** i dotyczą działalności rolniczej w zakresie produkcji roślinnej i zwierzęcej prowadzonej przez podmioty gospodarcze niezależnie od sekcji PKD 2007, do której są zaliczane.

2. **Gospodarstwo rolne** to jednostka wyodrębniona pod względem technicznym i ekonomicznym, posiadająca odrębne kierownictwo (użytkownik lub zarządzający) i **prowadząca działalność rolniczą**.

Gospodarstwo indywidualne to gospodarstwo rolne użytkowane przez osobę fizyczną.

Gospodarstwa indywidualne obejmują:

- 1) gospodarstwa o powierzchni 1 ha i więcej użytków rolnych;
- 2) gospodarstwa o powierzchni poniżej 1 ha użytków rolnych (w tym nieposiadające użytków rolnych) prowadzące produkcję rolną (roślinną i zwierzęcą) o znaczącej (określonej odpowiednimi progami) skali, w tym działy specjalne produkcji rolnej.

Do **działalności rolniczej** zaliczamy działalność związaną z uprawą roślin, która obejmuje: wszystkie uprawy rolne (w tym grzyby jadalne), warzywnictwo i ogrodnictwo, szkółkarstwo, hodowlę i nasiennictwo roślin rolniczych i ogrodniczych oraz chów i hodowlę zwierząt gospodarskich, tj. bydła, owiec, kóz, koni, trzody chlewnej, drobiu, królików, pozostałych zwierząt futerkowych, dzikich zwierząt utrzymywanych w gospodarstwie dla produkcji mięsa (np. dziki, sarny, danielę) i pszczół, a także działalność polegającą na utrzymaniu użytków rolnych według zasad dobrej kultury rolnej (zgodnie z normami).

3. Zgodnie z definicjami w ust. 2, od 2010 r. w badaniach rolniczych nie ujmuje się posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących działalności rolniczej oraz posiadaczy poniżej 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność rolniczą o małej skali (poniżej określonych progów).

4. **Powierzchnia użytków rolnych** obejmuje powierzchnię użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej i użytków rolnych pozostałych.

Użytki rolne w dobrej kulturze rolnej – utrzymywane zgodnie z normami spełniającymi wymogi

CHAPTER XV

AGRICULTURE, HUNTING AND FORESTRY

General notes

Agriculture

1. The presented information was compiled using the **kind-of-activity method** and concerns agricultural activity in the area of crop and animal production conducted by economic entities regardless of the branch of the NACE Rev. 2 in which they are included.

2. An **agricultural holding** is understood as a single unit, both technically and economically, which has a single management (holder or manager) and which **conducts agricultural activity**.

A **natural person's agricultural holding** is understood as an agricultural holding used by a natural person.

Natural person's agricultural holdings include:

- 1) holdings with an area of 1 ha or more of agricultural land;
- 2) holdings with an area of less than 1 ha of agricultural land (including holdings without agricultural land) conducting agricultural production (crop and animal output) of significant (determined by the appropriate thresholds) scale, of which special branches of agricultural activities.

An **agricultural activity** includes activity related to the cultivation of plants, which covers: all field crops (including mushrooms), vegetable gardening and horticulture, nursery, cultivation and seed production of agricultural and horticultural crops as well as activity related to rearing and breeding of livestock, such as cattle, sheep, goats, horses, pigs, poultry, rabbits, other fur-covered animals, wild animals kept for slaughter (such as wild boar, roe deer, fallow deer) and bees, as well as activity of maintaining agricultural land in accordance with cultivation principles with respects for environment protection requirements (according to the norms).

3. According to the definitions in item 2, since 2010 agricultural surveys have not included owners of agricultural land who do not conduct agricultural activities, and owners of less than 1 ha of agricultural land who conduct agricultural activities on a small scale (below the specified thresholds).

4. The **agricultural land area** including area of agricultural land in a good agricultural condition and other agricultural land.

Agricultural land in a good agricultural condition – maintained in accordance with norms meeting

Ustawy z dnia 5 II 2015 r. o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego (tekst jednolity Dz. U. poz. 1551, z późniejszymi zmianami) – prezentuje się w podziale na: powierzchnię pod zasiewami, grunty ugorowane, uprawy trwałe (w tym sady), ogrody przydomowe, łąki trwałe i pastwiska trwałe.

Użytki rolne pozostałe to użytki rolne nieużytkowane i nieutrzymywane w dobrej kulturze rolnej.

Powierzchnia zasiewów to powierzchnia wszystkich upraw zasianych i zasadzonych w gospodarstwie rolnym, z wyłączeniem powierzchni upraw zaliczanych od 2010 r. do upraw trwałych, a także powierzchni ogrodów przydomowych oraz upraw na przyranie uprawianych jako plon główny.

Dane o powierzchni i produkcji warzyw oraz truskawek uwzględniają ich uprawę w ogrodach przydomowych. Od 2013 r. dane dotyczące truskawek obejmują także uprawy ekologiczne.

Dane dotyczące drzew i krzewów owocowych do 2014 r. uwzględniały ich uprawę poza sadami. W 2015 r. dane o powierzchni uprawy drzew i krzewów owocowych dotyczyły wyłącznie sadów, ale dane o zbiorach z tego okresu obejmowały produkcję owoców zarówno w sadach, jak i poza sadami. Od 2016 r. dane dotyczące powierzchni i zbiorów owoców z drzew i krzewów odnoszą się jedynie do ich upraw w sadach.

Od 2014 r. powierzchnie upraw warzywniczych, sadowniczych oraz truskawek są szacowane wyłącznie według położenia gruntów.

Grunty ugorowane to grunty orne niewykorzystywane do celów produkcyjnych, ale utrzymane według zasad dobrej kultury rolnej, przy zachowaniu wymogów ochrony środowiska, łącznie z powierzchnią upraw na przyranie uprawianych jako plon główny (nawozy zielone).

Uprawy trwałe to łączna powierzchnia plantacji drzew i krzewów owocowych oraz ich szkótek (**sady**), szkótek drzew i krzewów ozdobnych, szkótek drzew leśnych do celów handlowych, innych upraw trwałych, w tym wikliny oraz drzew i krzewów owocowych rosnących poza plantacjami, a także upraw trwałych pod osłonami.

Ogrody przydomowe to powierzchnia upraw przeznaczonych przede wszystkim na samozaopatrzenie. Do ogrodów przydomowych nie zalicza się powierzchni trawników i ogrodów ozdobnych oraz powierzchni przeznaczonej na rekreację.

Łąki i pastwiska są to łąki i pastwiska trwałe, do których nie zalicza się gruntów ornych obsianych trawami w ramach płodozmianu.

5. Globalna produkcja rolnicza obejmuje:

- 1) **produkcję roślinną**, tj. surowe (nieprzetworzone) produkty pochodzenia roślinnego (zbiory danego roku);

requirements of the Law of 5 II 2015 on payments under direct support schemes (uniform text Journal of Laws item 1551, with later amendments) – is presented on the basis of a division into sown area, fallow land, permanent crops (including orchards), kitchen gardens, permanent meadows and permanent pastures.

Other agricultural land is agricultural land which is not used and maintained in a good condition.

Sown area is the area of all crops sown and planted in the agricultural holding, except for the area of crops which since 2010 were included to permanent crops, as well as the area of kitchen gardens as well as area intended for ploughing, cultivated as major crops.

Data on the area and production of vegetables and strawberries include their cultivation in the kitchen gardens. Since 2013 data on strawberries include also organic cultivation of this species.

Data on fruit trees and bushes up to 2014 included their cultivation out of plantations. In 2015 area of fruit trees and bushes concerned only orchards but data on fruit production concerned the production from orchards, as well as outside plantations. Since 2016 data on area and fruit production from fruit trees and bushes have related to orchards only.

Since 2014 the area of vegetables, fruit and strawberries have been estimated only by the field location.

Fallow land is the arable land not used for production purposes but maintained in a good agricultural condition, in compliance with the environmental protection requirements, as well as the crop area intended for ploughing of plants cultivated as major crops (green fertilizers).

Permanent crops stand for the total plantation area of fruit-bearing trees and shrubs, and their nurseries (orchards), nurseries of ornamental trees and shrubs, and nurseries of forest trees for commercial purposes, as well as other permanent crops, of which wicker, fruit-bearing trees and shrubs grown outside plantations, as well as other permanent crops cultivated under covers.

Kitchen gardens stand for the area of crops which mainly serve as self-supplies. The area of lawns and ornamental gardens, as well as recreation area, should not be treated as part of kitchen gardens.

Meadows and pastures are understood as permanent meadows and pastures, and do not include arable land sown with grass as part of crop rotation.

5. Gross agricultural output includes:

- 1) **crop output**, i.e., raw (not processed) products of plant origin (harvests for a given year);

2) **produkcję zwierzęcą**, tj. produkcję żywności rzeźnego oraz surowych (nieprzetworzonych) produktów pochodzenia zwierzęcego i przyrost pogłowia zwierząt gospodarskich (inwentarza żywego – stada podstawowego i obrotowego), do którego zaliczono: bydło, trzodę chlewną, owce, konie i drób.

Końcowa produkcja rolnicza stanowi sumę wartości: produkcji towarowej, spożycia naturalnego produktów rolnych pochodzących z własnej produkcji, przyrostu zapasów produktów roślinnych i zwierzęcych oraz przyrostu wartości pogłowia zwierząt gospodarskich (inwentarza żywego – stada podstawowego i obrotowego). Produkcja końcowa, w odróżnieniu od produkcji globalnej, nie obejmuje tych produktów pochodzących z własnej produkcji, które zostały zużyte na cele produkcyjne, np. pasz, materiału siewnego, obornika.

Towarowa produkcja rolnicza stanowi sumę sprzedaży produktów rolnych do skupu oraz na targowiskach.

W produkcji rolniczej (globalnej, końcowej i towarowej) prezentowane dane nie uwzględniają płatności uzupełniających do powierzchni upraw (m.in. chmielu, tytoniu, zbóż, oleistych, strączkowych i roślin przeznaczonych na nasiona oraz na paszę).

6. Przy ustalaniu produkcji rolniczej w cenach stałych przyjęto średnie krajowe ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany (dla sprzedaży targowiskowej – ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach, dla pozostałych elementów produkcji – średnie ceny skupu), z wyjątkiem ziemniaków, warzyw i owoców, w przypadku których przyjmuje się średnie ceny z dwóch kolejnych lat, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego, np. dla 2017 r. – z lat 2016 i 2017.

7. Dane o **produkcji, plonach i skupie** zbóż, strączkowych i oleistych dotyczą ziarna. Dane dotyczące **zbóż** obejmują: zboża podstawowe, mieszanki zbożowe, kukurydzę na ziarno, grykę, proso i inne zbożowe. Dane dotyczące **zbóż podstawowych**, tj. pszenicy, żyta, jęczmienia, owsa i pszenżyta – jeśli nie zaznaczono inaczej – nie obejmują mieszanek zbożowych.

Strączkowe na ziarno obejmują: konsumpcyjne (groch, fasola, bób oraz pozostałe) i pastewne (peluszką, wyka, łubin, bobik oraz pozostałe, np. mieszanki strączkowe).

Do upraw **przemysłowych** zalicza się: buraki cukrowe, uprawy roślin oleistych (rzepak, rzepik, mak, słonecznik, soja, gorczyca i len oleisty), włóknistych (len, konopie) i innych przemysłowych (tj. tytoń, chmiel, cykorię). Uprawy **pastewne** obejmują: strączkowe pastewne, motylkowe drobnonasienne (w tym wieloletnie, tj. konieczyna, lucerna i esparceta) z innymi pastewnymi i trawami, a także okopowe pastewne (buraki pastewne, brukiew, marchew pastewna, kapusta pastewna, rzepa itp.) oraz kukurydzę na zielonkę.

2) **animal output**, i.e., production of animals for slaughter, raw (not processed) products of animal origin as well as the increase in farm animal stocks (livestock – the basic and working herd), which include: cattle, pigs, sheep, horses and poultry.

Final agricultural output is the sum of the following values: market output, own consumption of agricultural products from own production, increases in inventories products of plant and animal origin and the increase in farm animal stocks (livestock – the basic and working herd). Final output, as opposed to gross output, does not include those products from own output that were utilized for production purposes, e.g. feed, sown material, manure.

Agricultural market output is the sum of agricultural product sales at procurement centres and on marketplaces.

Agricultural output (gross, final and market) the presented data are not include supplementary area payments calculated for particular year (among others: hop, tobacco, cereals, oilseeds crops, pulses and plants intended for seeds and feed).

6. The average national current prices for the year preceding the surveyed year were assumed in calculating agricultural output in constant prices (for market sales – prices received by farmers at marketplaces, for other elements of production – average procurement prices), excluding potatoes, vegetables and fruit, for which the average prices for two consecutive years, i.e., the year preceding the surveyed year and the survey year, e.g. for 2017 – the prices from 2016 and 2017, are assumed.

7. Data regarding the **production, yields and procurement** of pulses and oilseeds plants as well as cereals concerns grain. Data concerning **cereals** include: basic cereals, cereal mixed, maize for grain, buckwheat, millet and other cereals. Data regarding **basic cereals**, i.e., wheat, rye, barley, oats and triticale, unless otherwise stated, do not include cereal mixed.

Pulses for grain include: consumer pulses (peas, beans, broad beans and others) and feed pulses (field peas, vetch, lupine, field beans and others, e.g., pulses mixed).

Industrial crops include: sugar beets, oilseeds crops (rape, turnip rape, poppy, sunflower, soya, mustard and oil-flax), fibrous plants (flax, hemp) and other industrial plants (i.e. tobacco, hop, chicory). **Feed plants** include: pulses, legumes (of which perennial legumes: clover, lucerne and sainfoin) with other feed plants and field grasses, as well as root plants (fodder beet, rutabaga, fodder carrot, fodder cabbage, turnip) and maize for green feed.

8. Dane o produkcji **żywca rzeźnego** obejmują: skup zwierząt rzeźnych (pomniejszony o zwierzęta wyselekcjonowane do dalszego chowu), sprzedaż targowiskową oraz ubój z przeznaczeniem na spożycie naturalne.

9. Dane o **ciągnikach rolniczych** dotyczą ciągników 4-kołowych i gąsienicowych.

10. **Skup produktów rolnych** dotyczy ilości i wartości produktów rolnych (roślinnych i zwierzęcych) skupionych przez podmioty gospodarcze bezpośrednio od producentów.

11. Dane o **atestowanych gospodarstwach ekologicznych** zostały opracowane na podstawie wykazów producentów przekazanych przez upoważnione jednostki certyfikujące Głównemu Inspektorowi Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, zgodnie z art. 9 pkt 2 ustawy z dnia 25 czerwca 2009 r. o rolnictwie ekologicznym (Dz. U. Nr 116, poz. 975).

12. **Lata gospodarcze** obejmują okres od 1 VII do 30 VI (np. rok gospodarczy 2016/17 oznacza okres od 1 VII 2016 r. do 30 VI 2017 r.).

13. Do wyliczeń wskaźników natężenia przyjęto – jeśli nie zaznaczono inaczej – użytki rolne, powierzchnię zasiewów i zwierzęta gospodarskie według stanu w czerwcu.

14. Dane o użytkowaniu gruntów, powierzchni zasiewów, zbiorach i plonach ziemiopłodów, zwierzętach gospodarskich i produkcji zwierzęcej oraz o ciągnikach opracowano na podstawie sprawozdawczości, wyników badań reprezentacyjnych, wyników spisów rolniczych i szacunków.

15. Dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – prezentuje się według siedziby użytkownika gospodarstwa.

8. Data regarding the production of **animals for slaughter** concern the purchase of animals for slaughter (excluding animals selected for further breeding), market sales and slaughter intended for own consumption.

9. Data regarding **agricultural tractors** concern 4-wheeled and tracked tractors.

10. **Procurement of agricultural products** includes the quantity and value of agricultural products (crop and animal origin) purchased by economic entities directly from producers.

11. Data on **certified organic farms** have been elaborated on the basis of producers registers delivered by authorized certifying bodies to the Main Inspector of Agricultural and Food Quality according to Article 9 point 2 of Legal Act of 25 June 2009 on organic farming (Journal of Laws No. 116, item 975).

12. **Farming years** cover the period from 1 VII to 30 VI (e.g. the 2016/17 farming year covers the period from 1 VII 2016 to 30 VI 2017).

13. Intensity ratios were calculated on the basis of agricultural land, sown area, and livestock as of June, unless otherwise indicated.

14. Data regarding land use, sown area, crop production and yields, livestock and animal-based production, as well as tractors were compiled on the basis of reports, results of sample surveys, agricultural census results and estimates.

15. Data – unless otherwise stated – are presented by the official residence of the land user.

Leśnictwo

1. Informacje w zakresie leśnictwa dotyczą:

1) **lasów publicznych** stanowiących własność:

a) Skarbu Państwa – zarządzanych oraz użytkowanych czasowo lub w wieczność przez:

- Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe (w skrócie „Lasy Państwowe”), nadzorowane przez Ministra Środowiska,
- jednostki ochrony przyrody (parki narodowe),
- jednostki organizacyjne innych ministrów, wojewodów, gmin lub związków komunalnych i Agencję Nieruchomości Rolnych,

b) gmin (w tym gmin mających od 1999 r. również status miasta na prawach powiatu),

Forestry

1. Information within the scope of forestry concerns:

1) **public forests** owned by:

a) the State Treasury – managed and utilized temporarily or perpetually by:

- State Forests National Forest Holding (abbreviated as "State Forests") supervised by the Minister of the Environment,
- nature protection units (national parks),
- organizational units supervised by different ministers, voivods, gminas or municipal associations and the Agricultural Property Agency,

b) gminas (of which gminas which are also cities with powiat status since 1999),

c) innych jednostek publicznych, np. szkół wyższych, instytucji naukowych itp.;

2) **lasów prywatnych** stanowiących własność:

- a) osób fizycznych,
- b) wspólnot gruntowych będących własnością wszystkich lub części mieszkańców wsi,
- c) spółdzielni produkcji rolniczej,
- d) innych osób prawnych.

2. Powierzchnia gruntów leśnych obejmuje powierzchnię lasów oraz gruntów związanych z gospodarką leśną.

Do **powierzchni lasów** zalicza się grunty o zwartej powierzchni co najmniej 0,1 ha:

- pokryte roślinnością leśną (powierzchnia zalesiona),
- przejściowo pozbawione roślinności leśnej (zręby, halizny, płazowiny, plantacje choinek i krzewów oraz poletka łowieckie).

Są to grunty przeznaczone do produkcji leśnej lub wchodzące w skład rezerwatów przyrody i parków narodowych albo wpisane do rejestru zabytków.

Do **gruntów związanych z gospodarką leśną** zalicza się grunty zajęte pod wykorzystywane dla potrzeb gospodarki leśnej: budynki i budowle, linie podziału przestrzennego lasu, drogi leśne, szkółki leśne, miejsca składowania drewna itp.

Zręby są to grunty przejściowo pozbawione drzewostanu w ciągu ostatnich 5 lat (do 2008 r. – 2 lat) i przewidywane do odnowienia w najbliższych latach.

Halizny są to grunty przejściowo pozbawione drzewostanu dłużej niż 5 lat (do 2008 r. – 2 lata) oraz uprawy i młodniki I klasy wieku (1–20 lat) o zadrzewieniu niższym niż 0,5 (pełne zadrzewienie – 1,0), przewidywane do odnowienia w najbliższych latach.

Płazowiny są to grunty porośnięte drzewami II klasy wieku (21–40 lat) o zadrzewieniu do 0,3 włącznie albo drzewami III i wyższych klas wieku (41 lat i więcej) o zadrzewieniu do 0,2 włącznie, z wyjątkiem drzewostanów w klasie odnowienia i do odnowienia.

Drzewostany w klasie odnowienia są to drzewostany rębne i przeszlębne podlegające jednocześnie użytkowaniu i odnowieniu (pod osłoną), w których co najmniej 50% powierzchni (w drzewostanach użytkowanych rębniami gniazdowymi co najmniej 30% powierzchni) zostało odnowione sztucznie lub naturalnie oraz drzewostany młodszych klas wieku wymagające przebudowy za pomocą rębni złożonych, z uwagi na złe efekty produkcyjne.

Drzewostany w klasie do odnowienia obejmują drzewostany rębne i przeszlębne użytkowane

c) other public units, e.g. higher education institutions, science institutions etc.;

2) **private forests** owned by:

- a) natural persons,
- b) land held in common by all or part of the residents of a village,
- c) agricultural production cooperatives,
- d) other legal persons.

2. Forest land includes areas of forest as well as land connected with silviculture.

Forest areas include land with a homogeneous area of at least 0,1 ha:

- covered by forest vegetation (wooded area),
- temporarily devoid of forest vegetation (felling sites, blanks, irregularly stocked open stands, coniferous tree and bush plantations, hunting grounds).

These areas are designated for silviculture production, comprising portions of nature reserves and national parks or are registered as nature monuments.

Land connected with silviculture includes land used for purposes of forest management: buildings and structures, spatial division lines in forests, forest roads, forest nurseries, wood stockpiling areas, etc.

Felling sites are areas temporarily devoid of tree stands within the past 5 years (until 2008 – 2 years) and designated for renewal in coming years.

Blanks are areas temporarily devoid of tree stands for longer than 5 years (until 2008 – 2 years) as well as crops and greenwoods in age category I (1–20 years), with plantings at less than 0,5 (full planting at 1,0), designated for renewal in coming years.

Irregularly stocked open stands are areas planted with trees in age category II (21–40 years) with plantings of up to 0,3 inclusive, or planted with trees in age category III or higher (41 years or more) with plantings of up to 0,2 inclusive, excluding tree stands in the restocking class and in the class for restocking.

Tree stands in the restocking class are tree stands which have reached or passed felling maturity being simultaneously utilized and renewed (under cover), in which at least 50% of the area (in tree stands utilized through nested fellings of at least 30% of the area) was renewed artificially or naturally as well as tree stands in the lower age categories requiring reconstruction through complex fellings in view of poor production results.

Tree stands in the class for restocking include tree stands that have reached or passed felling

rębniami złożonymi, które wymagają uprzedniego odnowienia jako bezwzględnego warunku kontynuacji cięć tymi rębniami.

Drzewostany o budowie przerębowej są to drzewostany składające się z grup i kęp drzew o różnym wieku i wysokości, przenikające się nawzajem na całej powierzchni, w których prowadzone są jednocześnie zabiegi związane z użytkowaniem, odnowieniem i pielęgnowaniem lasu.

Przez **odnowienia** rozumie się powstawanie młodego drzewostanu w miejsce drzewostanu usuwanego lub usuniętego:

- 1) odnowienia sztuczne są to uprawy leśne zakładane przez sadzenie lub siew;
- 2) odnowienia naturalne są to uprawy leśne powstałe na powierzchni lasów z samosiewu i odrosli, uznane za pełnowartościowe i pokrywające co najmniej 50% terenu.

Zalesienia polegają na zakładaniu upraw leśnych na gruntach pozostających poprzednio poza uprawą leśną (niezaliczonych do powierzchni lasów).

Zadrzewienia są to produkcyjne i ochronne skupiska drzew i krzewów na terenach poza lasami. Występują wzdłuż tras komunikacyjnych i cieków wodnych, wśród upraw rolnych, przy domach i budynkach gospodarczych oraz w obrębie i przy zakładach przemysłowych. Do zadrzewień nie zalicza się: sadów, plantacji, szkółek drzew i krzewów, cmentarzy, urządzonej zieleni komunalnej w miastach i wsiach, ogrodów działkowych, skupisk drzew otaczających obiekty zabytkowe.

3. Lesistość (wskaźnik lesistości) obliczono jako stosunek procentowy powierzchni lasów do ogólnej powierzchni województwa.

Udział powierzchni gruntów leśnych w powierzchni lądowej województwa obliczono jako stosunek powierzchni lasów i gruntów związanych z gospodarką leśną do powierzchni ogólnej województwa pomniejszonej o grunty pod wodami (obejmujące powierzchniowe wody płynące oraz stojące); od 2002 r. – zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 III 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków (tekst jednolity Dz. U. 2016 poz. 1034) – do powierzchni lądowej kraju zalicza się grunty pod stawami oraz rowy użytkowane rolniczo.

4. Dane o pozyskaniu drewna w podziale według sortymentów drzewnych opracowano na podstawie klasyfikacji jakościowo-wymiarowej określonej Polskimi Normami.

maturity, that are utilized through complex fellings and that require prior renewal as the necessary condition for continuation of these fellings.

Tree stands with a selection structure are tree stands consisting of groups and clumps of trees of various ages and heights, intermingled throughout the entire stand, in which activity connected with the utilization, renewal and tending of the forest is conducted simultaneously.

Renewals are understood as new tree stands formed in place of removed stands:

- 1) artificial renewals are tree crops established through planting or sowing;
- 2) natural renewals are tree crops formed in woodland areas through self-seeding and offshoots, considered full-value and covering at least 50% of the area.

Afforestation consists in establishing woodland crops on land previously outside silviculture (not included in forest area).

Plantings are productive and protective clusters of trees and shrubs outside the forest. The term includes trees along roads, rivers, canals and among agricultural crops, on farmlands and within plants area. The term excludes orchards, plantations, forest and shrub nurseries, cemeteries and estate green belts within cities and rural, home gardens and allotments, trees and shrubs surrounding monumental places.

3. Forest cover (the forest cover indicator) was calculated as the percentage ratio of forest area to the total area of the voivodship.

Share of forest land in land area of the voivodship is calculated as the percentage ratio of forest area (including land connected with silviculture) to the total area of the voivodship without lands under waters (i.e. surface flowing waters and surface standing waters). According to the decree of the Minister of Regional Development and Construction dated 29 III 2001 in regard to the registration of land and buildings (uniform text Journal of Laws 2016 item 1034) – since 2002 land under ponds as well as ditches used for agricultural purposes have been calculated to land area.

4. Data on removals in the rows according to wood assortments were compiled on the quality-size classification defined by Polish Norms.

Rolnictwo

Agriculture

TABL. 1 (213). **UWARUNKOWANIA I WAŻNIEJSZE WYNIKI EKONOMICZNO-PRODUKCYJNE W ROLNICTWIE^a**TRENDS AND MAJOR ECONOMIC AND PRODUCTION RESULTS IN AGRICULTURE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Gospodarstwa rolne ^b w tys.	188,3	.	180,0	.	Agricultural holdings ^b in thous.
w tym gospodarstwa indywidualne	188,1	.	179,8	.	of which private farms
Powierzchnia użytków rolnych (stan w czerwcu) ^b w tys. ha	1383,1	1444,0	1428,6	1455,9	Agricultural land area (as of June) ^b in thous. ha
w tym gospodarstwa indywidualne	1341,5	1406,2	1381,3	1420,9	of which private farms
Udział w ogólnej powierzchni zasiewów (stan w czerwcu) ^b w %:					Share in total sown area (as of June) ^b in %:
zbóż podstawowych	63,2	62,2	62,3	63,5	basic cereals
w tym gospodarstwa indywidualne	63,4	62,3	62,4	63,7	of which private farms
ziemniaków ^c	2,7	1,9	1,9	1,9	potatoes ^c
w tym gospodarstwa indywidualne	2,8	2,0	1,9	2,0	of which private farms
roślin przemysłowych	9,3	10,3	11,2	12,8	industrial plants
w tym gospodarstwa indywidualne	8,9	10,0	10,9	12,2	of which private farms
Plony z 1 ha w dt:					Yields per 1 ha in dt:
zbóż podstawowych	31,3	38,0	42,0	44,5	of basic cereals
w tym gospodarstwa indywidualne	31,3	37,6	41,7	44,2	of which private farms
ziemniaków ^c	277	214	300	289	potatoes ^c
w tym gospodarstwa indywidualne	277	214	300	289	of which private farms
rzepaku i rzepiku	22,1	24,8	25,6	32,7	of rape and turnip rape
w tym gospodarstwa indywidualne	22,2	24,2	25,5	32,8	of which private farms
Bydło, trzoda chlewna, owce i konie w przeliczeniowych sztukach dużych (stan w czerwcu) ^{bd} na 100 ha użytków rolnych	35,4	27,9	27,6	28,4	Cattle, pigs, sheep and horses in terms of large heads (as of June) ^{bd} per 100 ha of agricultural land
w tym gospodarstwa indywidualne ...	35,8	27,9	27,8	28,5	of which private farms
Udział krów w pogłowie bydła (stan w czerwcu) ^b w %	48,1	40,7	38,4	38,8	Share of cows in cattle stocks (as of June) ^b in %
w tym gospodarstwa indywidualne ...	48,2	40,6	38,3	38,8	of which private farms
Udział loch w pogłowie trzody chlewnej (stan w czerwcu) ^b w %	9,5	8,9	8,1	7,4	Share of sows in pig stocks (as of the end of July) ^b in %
w tym gospodarstwa indywidualne ...	9,5	8,3	7,5	7,4	of which private farms
Produkcja żywca rzeźnego w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami i podrobami) ^e na 1 ha użytków rolnych w kg	170,5	169,9	175,3	188,1	Production of animals for slaughter in terms of meat (including fats and pluck) ^e per 1 ha of agricultural land in kg
Produkcja mleka krowiego w l: na 1 ha użytków rolnych	536,8	542,1	531,4	556,5	Production of cows' milk in l: per 1 ha of agricultural land
w tym gospodarstwa indywidualne	542,3	542,5	536,0	555,0	of which private farms
na 1 krowę	4078	5370	5503	5749	per cow
w tym gospodarstwa indywidualne	4059	5351	5481	5718	of which private farms
Ciągniki rolnicze (stan w czerwcu) ^b na 100 ha użytków rolnych w szt.	12,1	.	12,8	.	Agricultural tractors (as of June) ^b per 100 ha of agricultural land in units
w tym gospodarstwa indywidualne ...	12,4	.	13,2	.	of which private farms
Zużycie nawozów mineralnych lub chemicznych (łącznie z wieloskładnikowymi) w przeliczeniu na czysty składnik ^{bf} na 1 ha użytków rolnych w kg ...	106,0	127,3	132,0	165,8	Consumption of mineral or chemical fertilizers (including mixed fertilizers) in terms of pure ingredient ^{bf} per 1 ha of agricultural land in kg
w tym gospodarstwa indywidualne ...	104,7	126,6	132,6	165,6	of which private farms

a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 282. b W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. c Bez ogrodów przydomowych. d Patrz uwaga do tabl. 11 na str. 297. e Dotyczy mięsa: wołowego, cielęcego, wieprzowego, baraniego, końskiego, drobiowego, koziego, króliczego i dziczyzny; w wadze poubojowej cieplej. f Dotyczy odpowiednio lat gospodarczych: 2009/10, 2014/15, 2015/16, 2016/2017.

a See general notes, item 3 on page 282. b In 2010 data of the Agricultural Census. c Excluding kitchen gardens. d See note to the table 11 on page 297. e Concerns meat: beef, veal, pork, mutton, horseflesh, poultry, goat, rabbit and game; in post-slaughter warm weight. f Concerns respectively the: 2009/10, 2014/15, 2015/16, 2016/2017 farming years.

TABL. 2 (214). **POWIERZCHNIA UŻYTKÓW ROLNYCH WEDŁUG RODZAJÓW UŻYTKÓW^a**
 Stan w czerwcu
 AGRICULTURAL LAND AREA BY LAND TYPE^a
 As of June

WYSZCZEGÓLNIENIE		Ogółem	W tym gospodarstwa indywidualne	SPECIFICATION
		Grand total	Of which private farms	
		w ha	in ha	
OGÓŁEM	2010 ^b	1383136	1341520	TOTAL
	2015	1443958	1406229	
	2016	1428579	1381283	
	2017	1455859	1420932	
W dobrej kulturze rolnej		1445608	1411356	In good agricultural condition
Pod zasiewami		1113950	1087772	Sown area
Grunty ugorowane		14903	14492	Fallow land
Uprawy trwałe		81162	80688	Permanent crops
Ogrody przydomowe		5437	5425	Kitchen gardens
Łąki trwałe		216267	210177	Meadows
Pastwiska trwałe		13888	12801	Pastures
Pozostałe		10252	9576	Others

a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 282. b Dane Powszechnego Spisu Rolnego.

a See general notes, item 3 on page 282. b Data of the Agricultural Census.

TABL. 3 (215). **GOSPODARSTWA ROLNE WEDŁUG GRUP OBSZAROWYCH^a**
 Stan w czerwcu
 FARMS BY AREA GROUPS^a
 As of June

LATA YEARS	Gospodarstwa Farms										Przeciętna powierzchnia ogólna gospodarstwa w ha Average total farm area in ha	
	w tys. in thous.	o powierzchni użytków rolnych – w odsetkach with agricultural land area of – in percent									ogółem total	w tym użytki rolne of which agricultural land
		do 1,00 ha up to	1,01– –1,99	2,00 – –4,99	5,00– –9,99	10,00– –14,99	15,00– –19,99	20,00– –49,99	50,00 ha i więcej and more			
OGÓŁEM TOTAL												
2010	188,3	1,3	17,1	35,4	27,9	9,6	3,7	4,2	0,8	8,50	7,35	
2013	178,1	2,7	15,2	35,6	26,7	9,6	4,1	5,0	1,0	8,89	7,72	
2016	180,0	0,6	15,0	39,9	25,3	8,7	3,9	5,2	1,3	9,05	7,94	
w tym GOSPODARSTWA INDYWIDUALNE of which PRIVATE FARMS												
2010	188,1	1,3	17,1	35,4	27,9	9,6	3,7	4,2	0,7	8,23	7,13	
2013	178,0	2,7	15,2	35,6	26,7	9,6	4,1	5,0	1,0	8,67	7,52	
2016	179,8	0,6	15,0	40,0	25,3	8,7	3,9	5,2	1,2	8,76	7,68	

a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 282; dane Powszechnego Spisu Rolnego.

U w a g a. Od 2013 r. dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co trzy lata.

a See general notes, item 3 on page 282; data of the Agricultural Census.

N o t e. Since 2013 data on the basis of period survey conducted every three years.

TABL. 4 (216). **DYNAMIKA GLOBALNEJ, KOŃCOWEJ I TOWAROWEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ (ceny stałe^a)**
 INDICES OF GROSS, FINAL AND MARKET AGRICULTURAL OUTPUT (constant prices^a)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	ogółem total			w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms			
	rok poprzedni = 100			previous year = 100			
Produkcja globalna	101,0	94,0	116,7	100,9	94,6	117,0	Gross output
roślinna	101,4	87,5	125,5	101,2	88,6	125,3	crop
zwierzęca	100,3	109,2	98,7	100,2	108,8	99,8	animal
Produkcja końcowa	103,8	92,5	123,2	103,7	93,3	123,7	Final output
roślinna	106,7	83,0	139,5	106,6	84,4	139,4	crop
zwierzęca	100,7	109,4	98,8	100,7	109,0	99,9	animal
Produkcja towarowa	101,4	95,7	116,2	101,4	96,2	116,4	Market output
roślinna	102,9	88,0	127,5	103,0	89,0	127,1	crop
zwierzęca	99,7	108,5	99,4	99,7	108,0	100,4	animal

a Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 10, pkt. 1) na str. 27.

a See general notes to the Yearbook, item 10, point 1) on page 27.

TABL. 5 (217). **STRUKTURA GLOBALNEJ I TOWAROWEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ (ceny stałe^a)**
 STRUCTURE OF GROSS AND MARKET AGRICULTURAL OUTPUT (constant prices^a)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	w odsetkach in percent			
PRODUKCJA GLOBALNA GROSS OUTPUT				
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0	TOTAL
Produkcja roślinna	62,9	65,3	72,3	Crop output
Zboża	15,6	21,7	20,4	Cereals
w tym zboża podstawowe	12,7	19,1	17,6	of which basic cereals
w tym: pszenica	7,1	10,8	10,4	of which: wheat
żyto	0,7	1,0	0,6	rye
jęczmień	2,2	2,6	2,8	barley
Ziemniaki	4,7	2,9	3,6	Potatoes
Przemysłowe	6,7	7,1	8,4	Industrial
w tym buraki cukrowe	2,9	2,5	2,8	of which sugar beets
Warzywa	10,3	9,3	10,4	Vegetables
Owoce	14,5	15,4	20,0	Fruit
Siano łąkowe	2,4	1,3	1,4	Meadow hay
Pozostałe	8,7	7,6	8,1	Other

a Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 10, pkt. 1) na str. 27.

a See general notes to the Yearbook, item 10, point 1) on page 27.

TABL. 5 (217). **STRUKTURA GLOBALNEJ I TOWAROWEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ (dok.)**
 STRUCTURE OF GROSS AND MARKET AGRICULTURAL OUTPUT (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	w odsetkach in percent			
PRODUKCJA GLOBALNA (dok.) GROSS OUTPUT (cont.)				
Produkcja zwierzęca	37,1	34,7	27,7	Animal output
Żywiec rzeźny ^a	21,8	18,3	15,4	Animals for slaughter ^a
w tym:				of which:
bydło (bez cieląt)	3,4	3,1	2,6	cattle (excluding calves)
cielęta	1,2	0,3	0,2	calves
trzoda chlewna	11,6	9,4	7,3	pigs
owce	0,0	0,0	0,0	sheep
drób	5,3	5,3	5,2	poultry
Przyrost stada (podstawowego i obrotowego)	-0,2	-0,3	0,0	Increase in herd (basic and working)
Mleko krowie	11,0	13,4	9,7	Cows' milk
Jaja kurze	3,0	1,5	1,5	Hen eggs
Obornik	1,1	0,7	0,5	Manure
Pozostałe	0,4	1,1	0,6	Other
PRODUKCJA TOWAROWA MARKET OUTPUT				
O G Ó Ł E M	100,0	100,0	100,0	T O T A L
Produkcja roślinna	54,0	57,5	65,6	Crop output
Zboża	6,9	12,2	12,3	Cereals
w tym zboża podstawowe	6,1	10,9	10,5	of which basic cereals
w tym: pszenica	4,6	7,5	7,4	of which: wheat
żyto	0,4	0,7	0,5	rye
jęczmień	0,8	1,5	1,7	barley
Ziemniaki	2,6	1,8	2,5	Potatoes
Przemysłowe	9,5	7,9	7,2	Industrial
w tym buraki cukrowe	4,4	3,5	3,8	of which sugar beets
Warzywa	12,5	12,0	13,0	Vegetables
Owoce	19,8	20,2	25,7	Fruit
Pozostałe	2,7	3,4	4,9	Other
Produkcja zwierzęca	46,0	42,5	34,4	Animal output
Żywiec rzeźny ^a	29,3	24,9	21,0	Animals for slaughter ^a
w tym:				of which:
bydło (bez cieląt)	4,8	4,3	3,6	cattle (excluding calves)
cielęta	0,6	0,4	0,2	calves
trzoda chlewna	15,2	12,6	9,8	pigs
owce	0,1	0,0	0,0	sheep
drób	7,3	7,3	7,1	poultry
Mleko krowie	12,8	15,1	11,0	Cows' milk
Jaja kurze	3,6	1,7	1,7	Hen eggs
Pozostałe	0,3	0,8	0,7	Other

a Bydło, cielęta, trzoda chlewna, owce, konie, drób, kozy i króliki.

a Cattle, calves, pigs, sheep, horses, poultry, goats and rabbits.

TABL. 6 (218). **POWIERZCHNIA ZASIEWÓW^a**
 Stan w czerwcu
 SOWN AREA^a
 As of June

ZIEMIOPLÓDY	2010	2015	2016	2017		CROPS
				ogółem total	w tym gospo- darstwa indywi- dualne of which private farms	
w ha in ha						
OGÓŁEM	1009254	1103653	1074439	1113950	1087772	TOTAL
Zboża	794708	818720	792108	829131	812807	Cereals
zboża podstawowe	637697	686338	669639	707105	692927	basic cereals
pszenica	259485	310011	310733	322387	314928	wheat
żyto	63421	52046	37383	44457	42614	rye
jęczmień	125148	103555	118738	115146	112258	baryle
owies	72591	64800	61439	76002	75514	oats
pszennyto	117053	155926	141346	149113	147613	triticale
mieszanki zbożowe	119905	78032	71474	77104	77010	cereal mixed
gryka, proso i inne zbożo- we	18621	15554	19586	13458	13393	buckwheat, millet and cereal others
kukurydza na ziarno	18485	38800	31409	31464	29477	maize for grain
Strączkowe	28693	58993	52701	44910	44125	Edible pulses
konsumpcyjne	16299	27913	28629	23247	23045	edible
pastewne ^b	12394	31080	24072	21663	21080	feed ^b
Ziemniaki	26956	21311	20268	21305	21263	Potatoes
Przemysłowe	94366	113947	119988	143002	135779	Industrial
w tym:						of which:
buraki cukrowe	33668	32339	35768	40912	39495	sugar beets
oleiste	51593	72564	76385	92385	86664	oilseeds
w tym rzepak i rzepik	44104	65047	69947	84133	78504	of which rape and turnip rape
Pastewne	38704	61629	47958	44151	42765	Feed
w tym:						of which:
okopowe	1738	458	633	975	974	root plants
kukurydza na paszę	21646	35488	29176	28859	27879	maize for feeds
Pozostałe uprawy ^c	25827	29053	41416	31451	31033	Other crops ^c

a W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. b Łącznie z mieszankami zbożowo-strączkowymi na ziarno. c Warzywa, truskawki, wysadki okopowych itp.

a In 2010 data of the Agricultural Census. b Including cereal and pulse mixed for grain. c Vegetables, strawberries, root plant planting etc

TABL. 7 (219). **ZBIORY I PLONY WYBRANYCH ZIEMIOPŁODÓW**
 SELECTED CROP PRODUCTION AND YIELDS

ZIEMIOPŁODY	2010	2015	2016	2017		CROPS
				ogółem total	w tym gospo- darstwa indywidu- alne of which private farms	

ZBIORY w t
 PRODUCTION in t

Zboża	2523885	3027230	3274124	3641312	3545527	Cereals
w tym:						of which:
zboża podstawowe	1996939	2605781	2809245	3143473	3063194	basic cereals
pszenica	974911	1367451	1547445	1690700	1643222	wheat
żyto	150503	153474	112537	140823	132103	rye
jęczmień	383454	354666	456917	464477	448592	barley
owies	175843	191925	181257	243330	241645	oats
pszenżyto	312229	538266	511091	604143	597632	triticale
mieszanki zbożowe	408023	241101	222259	260880	260647	cereal mixed
Ziemniaki	746118	456047	607809	615751	614501	Potatoes
Buraki cukrowe	1614205	1674634	2247917	2407160	2322449	Sugar beets
Rzepak i rzepik	97566	161467	179163	275202	257232	Rape and turnip rape
Siano łąkowe ^a	936978	835850	1028424	1059237	1041484	Meadow hay ^a

PLONY z 1 ha w dt
 YIELDS per 1 ha in dt

Zboża	31,8	37,0	41,3	43,9	43,6	Cereals
w tym:						of which:
zboża podstawowe	31,3	38,0	42,0	44,5	44,2	basic cereals
pszenica	37,6	44,1	49,8	52,4	52,2	wheat
żyto	23,7	29,5	30,1	31,7	31,0	rye
jęczmień	30,6	34,2	38,5	40,3	40,0	barley
owies	24,2	29,6	29,5	32,0	32,0	oats
pszenżyto	26,7	34,5	36,2	40,5	40,5	triticale
mieszanki zbożowe	34,0	30,9	31,1	33,8	33,8	cereal mixed
Ziemniaki	277	214	300	289	289	Potatoes
Buraki cukrowe	479	518	629	588	588	Sugar beets
Rzepak i rzepik	22,1	24,8	25,6	32,7	32,8	Rape and turnip rape
Siano łąkowe ^a	46,3	39,8	47,9	49,0	49,6	Meadow hay ^a

a Od 2016 r. łącznie z powierzchnią wspólnot gruntowych uwzględnioną w gospodarstwach indywidualnych.
 a Since 2016 including the area of land communities taken into account in the private farms.

TABLE 8 (220). **POWIERZCHNIA, ZBIORY I PLONY WARZYW GRUNTOWYCH^a**
AREA, PRODUCTION AND YIELDS OF GROUND VEGETABLES^a

WARZYWA	2010	2015	2016	2017		VEGETABLES
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	

POWIERZCHNIA^b w ha — stan w czerwcu
 AREA^b in ha — as of June

OGÓŁEM	15876	15821	15832	15926	15636	TOTAL
Kapusta	1710	1386	1224	1223	1220	Cabbages
Kalafiorzy	2322	1620	1515	1530	1530	Cauliflowers
Cebula	1191	1169	1123	1116	1000	Onions
Marchew jadalna	2188	2501	2579	2676	2600	Carrots
Buraki ćwikłowe	843	1112	1103	1040	1040	Beetroots
Ogórki	1094	962	908	911	900	Cucumbers
Pomidory	1334	975	973	973	973	Tomatoes
Pozostałe ^c	5194	6096	6407	6458	6373	Others ^c

ZBIORY w t
 PRODUCTION in t

OGÓŁEM	460860	364671	503555	503652	493982	TOTAL
Kapusta	81862	48483	64715	64301	64050	Cabbages
Kalafiorzy	45497	22680	40991	40890	40890	Cauliflowers
Cebula	36347	32262	43547	38500	35000	Onions
Marchew jadalna	97108	81743	110519	115917	111800	Carrots
Buraki ćwikłowe	37423	33545	46230	43160	43160	Beetroots
Ogórki	28550	20735	21802	21251	20970	Cucumbers
Pomidory	50585	29250	45731	45930	45930	Tomatoes
Pozostałe ^c	83490	95974	130020	133703	132182	Others ^c

PLONY z 1 ha w dt
 YIELDS per 1 ha in dt

Kapusta	479	350	529	526	525	Cabbages
Kalafiorzy	196	140	271	267	267	Cauliflowers
Cebula	305	276	388	345	350	Onions
Marchew jadalna	444	327	429	433	430	Carrots
Buraki ćwikłowe	444	302	419	415	415	Beetroots
Ogórki	261	216	240	233	233	Cucumbers
Pomidory	379	300	470	472	472	Tomatoes
Pozostałe ^c	161	157	203	207	207	Others ^c

a Łącznie z ogrodami przydomowymi; od 2014 r. według położenia gruntów. b W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego, w pozostałych latach według szacunków. c Pietruszka, pory, seler, rzodkiewka, sałata, rabarbar itp.

a Including kitchen gardens; since 2014 by location of lands. b In 2010 data of the Agricultural Census, in other years data based on estimation. c Parsley, leeks, celeries, radish, salad, rhubarb etc.

TABL. 9 (221). **POWIERZCHNIA I ZBIORY OWOCÓW Z DRZEWE^a**
AREA AND PRODUCTION OF FRUIT TREE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	

POWIERZCHNIA^b w ha — stan w czerwcu
 AREA^b in ha — as of June

OGÓŁEM	30267	30153	30086	30093	29894	TOTAL
Jablonie	20079	22817	22735	22752	22600	Apples
Grusze	802	590	550	564	540	Pears
Śliwy	1883	1216	1317	1327	1320	Plums
Wiśnie	4248	4705	4656	4628	4620	Cherries
Czereśnie	600	490	510	510	510	Sweet cherries
Pozostałe ^c	2655	335	319	312	304	Others ^c

ZBIORY^d w t
 PRODUCTION^d in t

OGÓŁEM	317982	546462	599339	350426	348988	TOTAL
Jabłka	271385	480630	525265	313980	312553	Apples
Gruszki	5843	6795	9578	5497	5487	Pears
Śliwki	10350	13763	18121	10902	10901	Plums
Wiśnie	25193	39072	39836	17430	17430	Cherries
Czereśnie	2945	4515	4838	1710	1710	Sweet cherries
Pozostałe ^c	2265	1688	1701	907	907	Others ^c

a Patrz uwagi ogólne, ust. 4, na str. 282. b W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego, w pozostałych latach dane według szacunków; do 2014 r. łącznie z ogrodami przydomowymi; od 2015 r. jedynie uprawy w sadach. c Brzoskwinie, morele, orzechy włoskie. d Od 2016 jedynie owoce zebrane w sadach.

a See general notes, item 4, on page 282. b In 2010 data of the Agricultural Census, in other years data based on estimation; up to 2014 including kitchen gardens; since 2015 orchard only. c Peaches, apricots, walnuts. d Since 2016 fruit harvested in orchards only.

TABLE 10 (222). **POWIERZCHNIA I ZBIORY OWOCÓW Z KRZEWÓW OWOCOWYCH I PLANTACJI JAGODOWYCH^a**
AREA AND PRODUCTION OF FRUIT BUSHES AND BERRY FRUIT^a

O W O C E	2010	2015	2016	2017		F R U I T
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	

POWIERZCHNIA^b w ha — stan w czerwcu
 AREA^b in ha — as of June

Truskawki ^c	5547	7973	7979	7973	7973	Strawberries ^c
Maliny ^d	18621	18753	20782	20773	20770	Raspberries ^d
Porzeczki	14453	17020	16977	16958	16900	Currants
Agrest	639	554	702	703	702	Gooseberries
Pozostałe ^e	6821	4016	5475	5487	5286	Others ^e

ZBIORY^f w t
 PRODUCTION^f in t

O G Ó Ł E M	230473	219548	273543	225662	224367	T O T A L
Truskawki ^c	46468	57083	55472	47838	47838	Strawberries ^c
Maliny ^d	72175	63084	107477	84294	84289	Raspberries ^d
Porzeczki	87259	78106	84973	68552	68455	Currants
Agrest	2960	3850	5364	3690	3690	Gooseberries
Pozostałe ^e	21611	17425	21300	21287	20095	Others ^e

a Patrz uwagi ogólne, ust. 4, na str. 282. b W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego, w pozostałych latach dane według szacunków; do 2014 r. łącznie z ogrodami przydomowymi; od 2015 r. dla krzewów jedynie uprawy w sadach, dla truskawek nadal łącznie z uprawą w ogrodach przydomowych. c Od 2010 r. łącznie z poziomkami; do 2009 r. poziomki uwzględniano w pozycji „pozostałe”. d łącznie z jeżyną bezkolcową. e Aronia, borówka wysoka, winorośl, leszczyna i inne. f Od 2016 r. jedynie owoce zebrane w sadach.

a See general notes, item 4, on page 282. b In 2010 data of the Agricultural Census, in other years data based on estimation; up to 2014 including kitchen gardens; since 2015 for fruit bushes in orchard only, in case of strawberries area of cultivation in kitchen gardens is still included. c Since 2010 including wild strawberries; until 2009 wild strawberries was included in item "others". d Including thornless blackberry. e Chokeberry, highbush blueberry, grape, hazel and others. f Since 2016 fruit harvested in orchards only.

TABL. 11 (223). **BYDŁO, TRZODA CHLEWNA, OWCE I KONIE^a**
 Stan w czerwcu
 CATTLE, PIGS, SHEEP AND HORSES^a
 As of June

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	ogółem total				w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms				

W SZTUKACH
IN HEADS

Bydło	387014	366284	361777	374180	379393	359061	354766	366844	Cattle
w tym krowy	186035	149186	138912	145293	182831	145811	135947	142213	of which cows
Trzoda chlewna	997034	574611	558353	616217	981189	546627	527666	602556	Pigs
w tym lochy	94872	51331	45318	45888	93514	45502	39469	44815	of which sows
Owce	17076	12309	13542	15306	15464	11333	12424	14144	Sheep
w tym maciorki	12349	8261	10025	11005	11089	7453	9274	10187	of which ewes
Konie ^b	29156	.	20520	.	28209	.	20173	.	Horses ^b
W przeliczeniowych sztukach dużych (bydło, trzoda chlewna, owce i konie)	489688	40347 ^c	394778	413521 ^d	480138	392633 ^c	384130	405163 ^d	In terms of large heads (cattle, pigs, sheep and horses)

NA 100 ha UŻYTKÓW ROLNYCH w szt.
PER 100 ha OF AGRICULTURAL LAND in heads

Bydło	28,0	25,4	25,3	25,7	28,3	25,5	25,7	25,8	Cattle
w tym krowy	13,5	10,3	9,7	10,0	13,6	10,4	9,8	10,0	of which cows
Trzoda chlewna	72,1	39,8	39,1	42,3	73,1	38,9	38,2	42,4	Pigs
w tym lochy	6,9	3,6	3,2	3,2	6,9	3,2	2,9	3,2	of which sows
Owce	1,2	0,9	0,9	1,1	1,2	0,8	0,9	1,0	Sheep
w tym maciorki	0,9	0,6	0,7	0,8	0,8	0,5	0,7	0,7	of which ewes
Konie ^b	2,1	.	1,4	,	2,1	.	1,5	.	Horses ^b
W przeliczeniowych sztukach dużych (bydło, trzoda chlewna, owce i konie)	35,4	27,9 ^c	27,6	28,4 ^d	35,8	27,9 ^c	27,8	28,5 ^d	In terms of large heads (cattle, pigs, sheep and horses)

a W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego; patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 282. b Dane szacunkowe; od 2013 r. dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co trzy lata. c–d Do obliczeń przyjęto stan koni z: c – 2013 r., d – 2016 r.

U w a g a. Przeliczenia pogłowia zwierząt ze sztuk fizycznych na przeliczeniowe sztuki duże dokonuje się przy wykorzystaniu następujących współczynników (mnożników): dla bydła – 0,8, dla trzody chlewnej – 0,15, dla owiec – 0,08, dla koni – 1,0.

a In 2010 data of the Agricultural Census; see general notes, item 3 on page 282. b Estimated data; since 2013 data on the basis of period survey conducted every three years. c–d For the calculation we use the horses stocks of: c – 2013, d – 2016.

N o t e. The following ratios (multipliers) are used in calculating livestock in physical units per head in terms of large heads: for cattle – 0,8, for pigs – 0,15, for sheep – 0,08, for horses – 1,0.

TABL. 12 (224). **DRÓB^a**
 Stan w końcu roku
 POULTRY^a
 As of the end of year

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010 ^b	2015	2016	2017		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
Kury w tys. szt.	7475,4	5393,9	4922,6	6555,0	6378,8	Hens in thous. heads
w tym nioski	2256,1	1254,5	1610,6	2085,5	1993,3	of which laying hens
Gęsi w tys. szt.	371,5	99,4	101	58,9	58,9	Geese in thous. heads
Indyki w tys. szt.	547,2	639,8	409	788,0	788,0	Turkeys in thous. heads
Kaczki ^c w tys. szt.	540,1	320,3	305,9	352,7	351,8	Ducks ^c in thous. heads
Kury na 100 ha użytków rolnych ^d w szt.	540,5	373,6	344,6	450,3	448,9	Hens per 100 ha of agricultural land ^d in heads
w tym nioski	163,1	86,9	112,7	143,3	140,3	of which laying hens

a W latach 2010 i 2015 w wieku powyżej 2 tygodni. b Dane Powszechnego Spisu Rolnego. c Łącznie z drobiem pozostałym. d Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 282.

a In 2010 and 2015 more than 2 weeks. b Data of the Agricultural Census. c Including other poultry. d See general notes, item 3 on page 282.

TABL. 13 (225). **PRODUKCJA ŻYWCA RZEŹNEGO^a**
 PRODUCTION OF ANIMALS FOR SLAUGHTER^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	

W TYSIĄCACH SZTUK
 IN THOUSAND HEADS

Bydło (bez cieląt)	80,5	71,2	70,2	111,8	110,0	Cattle (excluding calves)
Cielęta	83,8	11,5	6,5	1,8	1,8	Calves
Trzoda chlewna	1278,6	1088,7	1040,1	1174,2	1148,9	Pigs
Owce	14,2	7,2	8,3	9,7	9,0	Sheep
Konie	6,0	4,4	3,5	3,0	3,0	Horses

W TYSIĄCACH TON ŻYWEJ WAGI
 IN THOUSAND TONNES OF LIVE WEIGHT

Bydło (bez cieląt)	47,3	44,1	41,8	57,3	56,2	Cattle (excluding calves)
Cielęta	8,4	1,2	0,7	0,2	0,2	Calves
Trzoda chlewna	161,6	166,6	162,3	178,1	175,3	Pigs
Owce	0,4	0,2	0,3	0,3	0,3	Sheep
Konie	3,2	2,5	2,0	1,6	1,6	Horses
Drób	92,5	109,6	123,8	126,8	123,7	Poultry
Kozy i króliki	0,6	0,1	0,1	0,0	0,0	Goats and rabbits

a Dane obejmują skup zwierząt rzeźnych (pomniejszony o zwierzęta wyselekcjonowane do dalszego chowu), sprzedaż targowiskową oraz ubój z przeznaczeniem na spożycie naturalne.

a Data include purchase of animals for slaughter (excluding animals selected for further breeding), market sales and slaughter intended for own consumption.

TABL. 14 (226). **PRODUKCJA MIĘSA^a, TŁUSZCZÓW I PODROBÓW**
PRODUCTION OF MEAT^a, FATS AND PLUCK

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
W TYSIĄCACH TON IN THOUSAND TONNES					
Produkcja żywca rzeźnego w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami i podrobami)	235,9	245,3	250,5	273,9	Production of animals for slaughter in terms of meat (including fats and pluck)
mięso i tłuszcze	223,4	233,0	237,8	259,6	meat and fats
wołowe	24,7	22,8	21,5	29,4	Beef
cielęce	5,1	0,7	0,4	0,1	Veal
wieprzowe	126,1	129,9	126,6	138,9	pork
baranie	0,2	0,1	0,1	0,2	mutton
końskie	1,7	1,3	1,1	0,9	horseflesh
drobiowe	64,7	76,7	86,6	88,8	poultry
kozy i królicze ^b	0,9	1,4	1,5	1,5	goat and rabbit ^b
podroby	12,5	12,4	12,6	14,2	Pluck
NA 100 ha UŻYTKÓW ROLNYCH ^c w dt PER 100 ha OF AGRICULTURAL LAND ^c in dt					
OGÓŁEM	170,5	160,9	175,3	188,1	TOTAL

^a W wadze poubojowej ciepłej. Dane obejmują skup zwierząt rzeźnych (pomniejszony o zwierzęta wyselekcjonowane do dalszego chowu), sprzedaż targowiskową oraz ubój z przeznaczeniem na spożycie naturalne. ^b Łącznie z dziczyzną. ^c Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 282.

^a In post-slaughter warm weight. Data include purchase of animals for slaughter (excluding animals selected for further breeding), market sales and slaughter intended for own consumption. ^b Including game. ^c See general notes, item 3 on page 282.

TABL. 15 (227). **PRODUKCJA MLEKA KROWIEGO I JAJ KURZYCH**
PRODUCTION OF COWS' MILK AND HEN EGGS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
Produkcja mleka:						Milk production:
w mln l	742,4	782,7	759,2	810,1	788,3	in million l
na 100 ha użytków rolnych ^a w tys. l	53,7	54,2	53,1	55,6	55,5	per 100 ha agricultural land ^a in thous. l
Przeciętny roczny udój mleka od 1 krowy w l	4078	5370	5503	5749	5718	Average annual quantity of milk per cow in l
Produkcja jaj w mln szt.	462,4	254,6	293,1	471,7	451,4	Eggs production in mln units
Przeciętna roczna liczba jaj od 1 kury niośki w szt.	191	179	179	242	243	Average annual number of eggs per laying hen in units

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 282.

^a See general notes, item 3 on page 282.

TABL. 16 (228). **CIĄGNIKI ROLNICZE**
Stan w czerwcu
AGRICULTURAL TRACTORS
As of June

WYSZCZEGÓLNIENIE		Ogółem Total	W tym gospodar- stwa indywidualne Of which private farms	SPECIFICATION
W sztukach	2010 ^a	166815	165935	In units
	2013	172286	171550	
	2016	182494	181694	
Powierzchnia użytków rolnych ^b na 1 ciągnik w ha	2010 ^a	8,3	8,1	Agricultural land area ^b per tractor in ha
	2013	8,0	7,8	
	2016	7,8	7,6	

a Dane Powszechnego Spisu Rolnego. b Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 282.

U w a g a. Od 2010 r. dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co trzy lata.

a Data of the Agricultural Census. b See general notes, item 3 on page 282.

N o t e. Since 2010 data on the basis of periodic surveys conducted every three years.

TABL. 17 (229). **ZUŻYCIENIE NAWOZÓW MINERALNYCH LUB CHEMICZNYCH
ORAZ WAPNIOWYCH W PRZELICZENIU NA CZYSTY SKŁADNIK**
CONSUMPTION OF MINERAL OR CHEMICAL AND LIME FERTILIZERS
IN TERMS OF PURE INGREDIENT

WYSZCZEGÓLNIENIE	2009/10 ^a	2014/15	2015/16	2016/17		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym gospodar- stwa indywi- dualne of which private farms	

W TONACH
IN TONNES

Nawozy mineralne lub chemiczne ^b	146642	183822	188592	241414	235289	Mineral or chemical fertilizers ^b
azotowe	79966	96611	94074	122987	119498	nitrogenous
fosforowe	32065	34960	37271	47374	46459	phosphatic
potasowe	34611	52251	57246	71054	69332	potassic
Nawozy wapniowe ^c	37907	34912	61500	72832	71417	Lime fertilizers ^c

NA 1 ha UŻYTKÓW ROLNYCH^d w kg
PER 1 ha OF AGRICULTURAL LAND^d in kg

Nawozy mineralne ^b	106,0	127,3	132,0	165,8	165,6	Mineral or chemical fertilizers ^b
azotowe	57,8	66,9	65,9	84,5	84,1	nitrogenous
fosforowe	23,2	24,2	26,1	32,5	32,7	phosphatic
potasowe	25,0	36,2	40,1	48,8	48,8	potassic
Nawozy wapniowe ^c	27,4	24,2	43,0	50,0	50,3	Lime fertilizers ^c

a Dane Powszechnego Spisu Rolnego 2010. b Łącznie z wieloskładnikowymi. c Przeważnie w postaci wapna palonego; łącznie z wapnem defekacyjnym. d Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 282.

a Data of the Agricultural Census 2010. b Including mixed fertilizers. c Most frequently in the form of quicklime; including defecated lime. d See general notes, item 3 on page 282.

TABL. 18 (230). **WARTOŚĆ SKUPU WAŻNIEJSZYCH PRODUKTÓW ROLNYCH (ceny bieżące^a)**
 VALUE OF MAJOR AGRICULTURAL PRODUCTS PROCUREMENT (current prices^a)

PRODUKTY ROLNE	2010	2015	2016	2017		AGRICULTURAL PRODUCTS
				ogółem grand total	w tym od gospodarstw indywidualnych of which from private farms	
W TYSIĄCACH ZŁOTYCH IN THOUSAND ZLOTYS						
OGÓŁEM	3015832,5	4045655,9	4134447,4	4415762,0	4275139,4	TOTAL
Produkty roślinne ...	1497832,2	2131478,7	2115832,7	2083906,0	1998171,2	Crop products
w tym:						of which:
Zboża	298307,3	474268,6	460479,8	481169,4	426580,7	Cereals
w tym zboża podstawowe	259175,1	417695,9	393907,4	399509,1	355217,1	of which basic cereals
pszenica	196033,1	321356,3	301325,4	301743,6	265877,1	wheat
żyto	16109,0	11957,4	10260,3	13083,4	11515,2	rye
jęczmień	34144,9	63658,8	66525,5	64894,8	61989,5	barley
owies i mieszanki zbożowe	1409,9	3304,2	4505,5	2565,5	2039,6	oats and cereal mixed
pszenżyto	11478,2	17419,3	11290,6	17221,7	13795,7	triticale
w tym zboża konsumpcyjne i paszowe	296374,1	471611,5	458314,0	479724,0	425309,1	of which consumer and for feeds cereals
w tym zboża podstawowe	257308,2	415164,7	391892,2	398235,6	354117,4	of which basic cereals
pszenica	194971,9	320161,1	300253,0	301603,4	265736,9	wheat
żyto	16096,6	11695,0	10222,2	12983,4	11417,2	rye
jęczmień	33724,9	62983,3	66103,2	64586,3	61689,4	barley
owies i mieszanki zbożowe	1256,7	3269,5	4238,0	2428,2	1908,5	oats and cereal mixed
pszenżyto	11258,1	17055,9	11075,7	16634,2	13365,4	triticale
Strączkowe konsumpcyjne ^b	4553,2	14400,1	17843,1	24964,6	24453,7	Edible pulses ^b
Ziemniaki	6317,9	7719,0	9417,6	10848,5	8824,1	Potatoes
Buraki cukrowe	174696,7	191000,5	272674,7	250856,6	249668,8	Sugar beets
Rzepak i rzepik	128393,2	140681,4	101321,0	164032,2	146036,3	Rape and turnip rape
Warzywa	129429,4	133545,6	148225,5	149566,6	144973,5	Vegetables
Owoce	587852,0	977440,5	916729,9	777465,8	775968,7	Fruit
Produkty zwierzęce .	1518000,3	1914177,2	2018614,6	2331856,0	2276968,2	Animal products
w tym:						of which:
Żywiec rzeźny ^c	984112,2	1272616,0	1371882,7	1499620,4	1473781,7	Animals for slaughter ^c
bydło (bez cieląt)	184787,2	252784,7	261734,2	363425,3	360487,5	cattle (excluding calves)
cielęta	21681,2	24594,4	15699,9	8260,0	8245,8	calves
trzoda chlewna	469143,1	559357,6	631199,4	630063,6	617826,6	pigs
owce	1677,3	1519,0	1744,9	2158,7	2145,5	sheep
konie	8362,7	12398,5	10083,8	10045,0	10045,0	horses
drób	298460,6	421961,8	451420,4	485667,8	475031,2	poultry
Mleko krowie	515122,0	604997,5	608751,0	796510,3	768636,7	Cow milk
Jaja kurze konsumpcyjne	2287,8	1085,3	588,1	1298,5	604,4	Consumer hen's eggs

NA 1 ha UŻYTKÓW ROLNYCH^d w zł
 PER 1 ha OF AGRICULTURAL LAND^d in zł

OGÓŁEM	2180	2802	2894	3033	3009	TOTAL
Produkty: roślinne	1083	1476	1481	1431	1406	Products: crop
zwierzęce	1098	1326	1413	1602	1602	animal

a Płacone dostawcom; bez podatku VAT. b Bez materiału siewnego. c W wadze żywej. d Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 282.

a Paid to suppliers; excluding VAT. b Excluding sowing. c In live weight. d See general notes, item 3 on page 282.

TABL. 19 (231). SKUP WAŻNIEJSZYCH PRODUKTÓW ROLNYCH
PROCUREMENT OF MAJOR AGRICULTURAL PRODUCTS

PRODUKTY ROLNE	2010	2015	2016	2017		AGRICULTURAL PRODUCTS
				ogółem total	w tym od gospodarstw indywidualnych of which from private farms	
Zboża w t	527381	778729	795717	756021	668552	Cereals in t
w tym zboża podstawowe	470249	685231	672884	630285	561104	of which basic cereals
pszenica	332129	512070	511548	469724	414484	wheat
żyto	40666	26753	21360	24057	21155	rye
jęczmień	67738	103477	108996	100724	96273	barley
owies i mieszanki zbożowe	4037	7785	8386	4827	3930	oats and cereal mixed
pszenżyto	25679	35146	22594	30953	25262	triticale
w tym zboża konsumpcyjne i paszowe	524420	774688	792613	753956	666690	of which consumer and for feeds cereals
w tym zboża podstawowe	467318	681239	669855	628330	559352	of which basic cereals
pszenica	330453	510449	510142	469521	414281	wheat
żyto	40645	26085	21291	23882	20981	rye
jęczmień	67123	102470	108265	100261	95816	barley
owies i mieszanki zbożowe	3724	7720	7920	4602	3709	oats and cereal mixed
pszenżyto	25373	34515	22237	30064	24565	triticale
Strączkowe konsumpcyjne ^a w t	1585	5013	8057	9429	9273	Edible pulses ^a in t
Ziemniaki w t	25369	26138	36752	43446	33870	Potatoes in t
Buraki cukrowe w t	1613298	1688759	2247917	2397370	2381004	Sugar beets in t
Rzepak i rzepik ^a w t	99727	95610	64109	106166	94572	Rape and turnip rape ^a in t
Warzywa w t	166031	158249	203978	159368	157892	Vegetables in t
Owoce w t	340625	547353	484664	341057	339651	Fruit in t
Żywiec rzeźny ^b w t	250038	278810	292453	304219	298256	Animals for slaughter ^b in t
bydło (bez cieląt)	38784	38768	38429	54543	54087	cattle (excluding calves)
cielęta	2487	2317	1533	873	870	calves
trzoda chlewna	122306	131844	134997	124844	122451	pigs
owce	250	209	250	315	313	sheep
konie	1525	1649	1264	1045	1045	horses
drób	84686	104023	115980	122599	119490	poultry
Żywiec rzeźny w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami) ^c w t ..	177442	198133	208036	212418	208143	Animals for slaughter in terms of meat (including fats) ^c in t
Mleko krowie w tys. l	507491	544591	543773	569828	550590	Cow milk in thous. l
Jaja kurze konsumpcyjne w tys. szt.	11919	3828	2361	3983	1590	Consumer hen's eggs in thous. units

a Bez materiału siewnego. b W wadze żywej. c Wołowe, cielęce, wieprzowe, baranie, końskie i drobiowe; w wadze poubojowej ciepłej.

a Excluding sowing. b In live weight. c Beef, veal, pork, mutton, horseflesh and poultry; in post-slaughter warm weight.

TABL. 20 (232). **EKOLOGICZNE GOSPODARSTWA ROLNE**
ORGANIC FARMS

LATA YEARS	Z certyfikatem Certified		W okresie przestawiania Under conversion	
	gospodarstwa farms	powierzchnia ekologicznych użytków rolnych w ha organic agricultural land in ha	gospodarstwa farms	powierzchnia ekologicznych użytków rolnych w ha organic agricultural land in ha
2010	1386	23538	576	11316
2015	1643	29586	182	4466
2016	1487	25187	493	6156
2017	1904	29001	1387	22938

Źródło: dane Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych.

Source: data of the Main Inspectorate of Agricultural and Food Quality.

Łowiectwo

Hunting

TABL. 21 (233). **WAŻNIEJSZE ZWIERZĘTA ŁOWNE^a**
Stan w dniu 10 III
MAJOR GAME SPECIES^a
As of 10 III

ZWIERZĘTA ŁOWNE	2010 ^b	2015	2016	2017	GAME SPECIES
	W SZTUKACH		IN HEADS		
Łosie	1525	3956	4018	4054	Moose
Daniele	58	382	311	327	Fallow deer
	W TYSIĄCACH SZTUK		IN THOUSAND HEADS		
Jelenie	4,8	8,2	7,6	8,5	Deer
Sarny	47,3	54,6	52,7	56,1	Roe deer
Dziki	13,4	16,8	12,9	11,4	Wild boars
Lisy	18,5	17,8	16,7	15,7	Foxes
Zające	51,8	78,6	83,8	88,4	Hares
Bażanty	41,2	47,3	51,8	55,5	Pheasants
Kuropatwy	39,4	27,0	26,5	28,4	Partridges

a Dane szacunkowe. b Dane nie obejmują ośrodków hodowli zwierzyny zarządzanych przez Lasy Państwowe.

Źródło: dane Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych, Polskiego Związku Łowieckiego oraz innych jednostek prowadzących ośrodki hodowli zwierzyny.

a Estimated data. b Data excluding centres of game breeding managed by the State Forests

Source: data of the Generale Directorate of the State Forests, Polish Hunting Association and other units running game breeding centres.

TABL. 22 (234). **ODSTRZAŁ^a WAŻNIEJSZYCH ZWIERZĄT ŁOWNYCH**
SHOOT^a OF MAIN GAME SPECIES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11 ^b	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
	w sztukach		in heads		
Łosie	–	–	–	–	Moose
Daniele	–	75	70	80	Fallow deer
Jelenie	963	2728	3035	3129	Deer
Sarny	8020	12718	13539	14985	Roe deer
Dziki	11984	20670	19001	16558	Wild boars
Lisy	11475	11056	11316	11639	Foxes
Zająca	1441	1653	2477	1753	Hares
Bażanty	4113	7143	7389	7593	Pheasants
Kuropatwy	273	78	34	39	Partridges

a Dane dotyczą łowieckiego roku gospodarczego, tzn. obejmują okres od 1 IV do 31 III (np. łowiecki rok gospodarczy 2017/18 oznacza okres od 1 IV 2017 r. do 31 III 2018 r.). b Dane nie obejmują ośrodków hodowli zwierzyny zarządzanych przez Lasy Państwowe.

Ź r ó d ł o: dane Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych, Polskiego Związku Łowieckiego oraz innych jednostek prowadzących ośrodki hodowli zwierzyny.

a Data concern the hunting year, i.e., cover the period from 1 IV to 31 III (e.g. the 2017/18 hunting year covers the period from 1 IV 2017 to 31 III 2018). b Data excluding centres of game breeding managed by the State Forests

S o u r c e: data of the Generale Directorate of the State Forests, Polish Hunting Association and other units running game breeding centres.

TABL. 23 (235). **KOŁA I CZŁONKOWIE POLSKIEGO ZWIĄZKU ŁOWIECKIEGO
ORAZ OBWODY ŁOWIECKIE**
Stan w dniu 10 III
CLUBS AND MEMBERS OF THE POLISH HUNTING ASSOCIATION
AND HUNTING DISTRICTS
As of 10 III

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Koła łowieckie:					Hunting clubs:
liczba ^a	120	119	119	120	number ^a
członkowie ^b	6428	7280	7404	7624	members ^b
Obwody łowieckie:					Hunting districts:
liczba	323	323	321	321	number
powierzchnia ogółem w tys. ha	2111,6	2098,5	2166,1	2169,8	area in thous. ha
w tym na gruntach leśnych ...	483,3	487,5	570,4	574,6	of which in forest land

a Dane grupowane według siedziby koła łowieckiego. b Dane grupowane według siedziby zamieszkania członka koła.

Ź r ó d ł o: dane Polskiego Związku Łowieckiego.

a Data grouped according to the seat of hunting club. b Data grouped according to the seat of member of hunting club.

S o u r c e: data of the Polish Hunting Association.

Leśnictwo

Forestry

TABL. 24 (236). **POWIERZCHNIA GRUNTÓW LEŚNYCH**
Stan w dniu 31 XII
FOREST LAND
AS OF 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
OGÓŁEM w ha	585811	592426	594147	594597	TOTAL in ha
Lasy	577347	584034	585746	586197	Forests
Publiczne	344989	344951	345194	345244	Public
zalesione	340582	340490	340558	340087	wooded
niezalesione	4407	4462	4636	5157	non-wooded
w tym:					of which:
własność Skarbu Państwa	343887	343611	343846	343862	owned by the State Treasury
zalesione	339484	339157	339217	338715	wooded
niezalesione	4403	4454	4629	5147	non-wooded
w tym:					of which:
w zarządzie Lasów Państwowych	323396	328338	328669	328864	managed by the State Forests
zalesione	319977	324166	324322	324000	wooded
niezalesione	3419	4172	4347	4865	non-wooded
parki narodowe	12030	12170	12171	12178	national parks
zalesione	11870	11899	11900	11908	wooded
niezalesione	161	271	271	271	non-wooded
własność gmin	1101	1330	1337	1357	owned by gmina
zalesione	1098	1322	1330	1347	wooded
niezalesione	4	8	8	11	non-wooded
Prywatne	232359	239083	240552	240953	Private
zalesione	230016	236830	238121	238528	wooded
niezalesione	2343	2253	2431	2425	non-wooded
Grunty związane z gospodarką leśną	8464	8392	8401	8400	Land connected with silviculture
LESISTOŚĆ w %	23,0	23,2	23,3	23,3	FOREST COVER in %
UDZIAŁ POWIERZCHNI GRUNTÓW LEŚNYCH W POWIERZCHNI LĄDOWEJ WOJEWÓDZTWA w %	23,5	23,8	23,8	23,8	SHARE OF FOREST LAND IN LAND AREA OF THE VOIVODSHIP in %

Uwaga do tablic 25, 26

Dane opracowano na podstawie wielkoobszarowej inwentaryzacji stanu lasów kraju przeprowadzonej w latach 2013–2017 przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej.

Note to tables 25, 26

Data prepared on the large-scale forest inventory in the country conducted in 2013–2017 by the Bureau for Forest Management and Geodesy.

TABL. 25 (237). POWIERZCHNIA LASÓW
FOREST AREAS
A. WEDŁUG WIEKU DRZEWOSTANÓW
BY AGE OF TREE STANDS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem w ha Total in ha	W tym – w % ogółem – powierzchnia zalesiona Of which wooded area in % of grand total area								
		razem total	drzewostany tree stands							w klasie odnowienia ^a i o budowie przerębowej in renewal class ^a with a trough fell construction
			w klasie wieku in age group							
			I (1–20 lat years)	II (21–40)	III (41–60)	IV (61–80)	V (81–100)	VI i wyższe and higher (101 lat i więcej years and older)		
OGÓŁEM	585746	98,3	9,4	16,5	24,5	25,8	14,1	5,6	2,4	
TOTAL w tym: / of which:										
W zarządzie Lasów Państwowych	328670	98,7	10,7	14,7	20,3	26,3	15,6	7,7	3,4	
Managed by the State Forests										
Lasy prywatne	240552	97,7	8,1	19,2	30,2	25,4	12,7	1,7	0,4	
Private forests										

B. WEDŁUG GATUNKÓW PANUJĄCYCH (przeważających) W DRZEWOSTANIE
BY DOMINANT SPECIES IN THE TREE STANDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total		W tym Of which		SPECIFICATION
			w zarządzie Lasów Państwowych managed by the State Forests	lasy prywatne private forests	
	w ha in ha	w odsetkach in percent			
OGÓŁEM	585746	100,0	100,0	100,0	TOTAL
Drzewa iglaste	321147	54,9	56,7	53,7	Coniferous trees
w tym:					of which:
sosna	308269	52,8	54,9	51,0	pine
świerk	4304	0,7	0,5	1,0	spruce
jodła	5442	0,9	0,8	1,1	fir
Drzewa liściaste	264599	45,1	43,3	46,3	Broadleaved trees
w tym:					of which:
buk	17625	3,0	2,7	2,7	beech
dąb	77582	13,2	15,0	11,2	oak
grab	40984	7,0	5,7	8,9	hornbeam
brzoza	49372	8,4	7,8	8,9	birch
olisza	44992	7,7	7,9	6,6	alder
osika	15748	2,7	1,6	4,2	aspen

a Łącznie z klasą do odnowienia.

Źródło: dane Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych.

a Including regeneration class.

Source: data of the Directorate General of the State Forests.

TABL. 26 (238). **ZASOBY DRZEWNE NA PNIU**
GROWING STOCK OF STANDING WOOD
A. WEDŁUG WIEKU DRZEWOSTANÓW
BY AGE OF TREE STANDS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem grubizna brutto ^a w tys. m ³ Gross ^a grand total timber in thous. m ³	W tym – w % ogółem – na powierzchni zalesionej Of which wooded area in % of grand total area										
		razem total	drzewostany tree stands								w klasie odnowienia ^c i o budowie przerebowej in renewal class ^c with a trough fell construction	przeństwo- je ^b hold- over trees ^b
			w klasie wieku in age group						VI i wyższe and higher (101 lat i więcej years and older)			
			I (1–20 lat years)	II (21–40)	III (41–60)	IV (61–80)	V (81– 100)	VI (101– 120)				
OGÓŁEM TOTAL	157460,8	99,9	0,9	9,9	25,3	31,1	19,8	9,2	3,1	0,6		
w tym: / of which:												
W zarządzie Lasów Państwowych	92976,0	99,9	0,6	8,6	19,7	32,7	22,1	12,1	3,5	0,6		
Managed by the State Forests												
Lasy prywatne	58064,1	99,9	1,5	12,8	34,9	30,5	16,9	2,4	0,3	0,6		
Private forests												

B. WEDŁUG GATUNKÓW PANUJĄCYCH (przeważających) W DRZEWOSTANIE
BY DOMINANT SPECIES IN THE TREE STANDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem grubizna brutto ^a Gross ^a total timber	W tym Of which			SPECIFICATION
		w zarządzie Lasów Państwowych managed by the State Forests	lasy prywatne private forests		
		w tys. m ³ in thous.m ³	w odsetkach in percent		
OGÓŁEM	157460,8	100,0	100,0	100,0	TOTAL
Drzewa iglaste	97412,3	61,9	65,5	57,2	Coniferous trees
w tym:					of which:
sosna	94318,1	59,9	63,4	55,2	pine
świerk	652,2	0,4	0,4	0,5	spruce
jodła	1538,6	1,0	1,1	0,9	fir
Drzewa liściaste	60048,5	38,1	34,5	42,8	Broadleaved trees
w tym:					of which:
buk	6708,2	4,3	3,4	3,7	beech
dąb	15599,9	9,9	10,4	9,8	oak
grab	9855,7	6,3	4,8	9,0	hornbeam
brzoza	8860,5	5,6	4,9	6,6	birch
olsza	11440,3	7,3	7,7	6,2	alder
osika	3510,5	2,2	1,2	4,0	aspens

a W korze. b Drzewa niewycięte w terminie przewidzianym kolejną rębności. c Łącznie z klasą do odnowienia.
Źródło: dane Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych.

a Overbark. b Trees not felled in the assumed through fell order. c Including regeneration class.

Source: data of the Directorate General of the State Forests.

TABL. 27 (239). **ODNOWIENIA, ZALESIENIA I INNE PRACE HODOWLANE**
RENEWALS, AFFORESTATIONS AND OTHER FOREST BREEDING WORK

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017				SPECIFICATION
				ogółem grand total	lasy publiczne public forests		lasy prywatne ^a private forests ^a	
					razem total	w tym wła- sność Skarbu Pań- stwa of which owned by the State Treas- ury		
Powierzchnia produkcyjna szkółek leśnych (stan w dniu 31 XII)	144	122	121	125	125	125	.	Production area of forest nurseries (as of 31 XII)
Odnowienia i zalesienia	2158	2678	2733	2698	2423	2423	275	Renewals and afforestations
odnowienia	1762	2526	2571	2507	2411	2411	96	renewals
sztuczne	1547	2120	2211	2095	2055	2055	40	artificial
zrębów ^b	1481	2072	2176	2063	2050	2050	13	felling sites ^b
halizn i plazowin	67	48	34	32	5	5	27	blanks and irregularly stocked open stands
naturalne	215	406	360	412	356	356	56	natural
zalesienia ^c	396	153	162	190	11	11	179	afforestations ^c
Poprawki i uzupełnienia ^d	245	265	238	294	283	283	11	Corrections and supplements ^d
Pielęgnowanie ^e	13073	15204	15860	16730	15642	15627	1088	Tending ^e
w tym:								of which:
upraw ^f	10814	12825	13085	13709	12621	12620	1088	crops ^f
młodników	1872	2354	2745	3006	3006	3006	.	greenwoods
wprowadzanie podszytów ^g	4	–	4	1	1	1	.	introduction of undergrowth ^g
Melioracje	2403	3323	3091	3033	3033	3033	.	Drainage

a Dane szacunkowe. b Łącznie z odnowieniami pod osłoną drzewostanów. c Użytków rolnych i nieużytków przeznaczonych do zalesienia w planie zagospodarowania przestrzennego. d Dodatkowe wprowadzanie sadzonek w uprawach i młodnikach, w powstałych lukach i przerzedzeniach. e Prace hodowlane związane z pielęgnowaniem gleby i drzewostanu w wieku do 20 lat. f W lasach prywatnych łącznie z pielęgnowaniem młodników. g Sadzenie krzewów lub drzew stale znajdujących się w dolnej warstwie drzewostanu, spełniających rolę pielęgnacyjną.

a Estimated data. b Including renewals protected by tree stands. c Agricultural land and wasteland designated for afforestation in land development plan. d Additional introduction of seedlings into crops and greenwoods as well as into gaps and thinning. e Forest breeding work connected with tending soils and tree stands aged up to 20 years. f In private forests including greenwoods tending. g Planting bushes or trees remaining in lower layers of a tree stand and serving a tending role.

TABL. 28 (240). **POZYSKANIE DREWNA^a**
REMOVALS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017				SPECIFICATION
				ogółem grand total	las publiczne public forests		las prywatne private forests	
					razem total	w tym wła- sność Skarbu Pań- stwa of which owned by the State Treas- ury		
OGÓŁEM w dam ³	1486,5	1897,3	1999,5	1978,3	1827,4	1827,1	150,9	TOTAL in dam ³
Grubizna	1446,6	1842,2	1950,3	1929,3	1778,4	1778,1	150,9	Timber
Grubizna iglasta	957,1	1229,5	1317,7	1310,9	1209,2	1209,0	101,7	Coniferous
w tym drewno:								of which:
wielkowymiarowe ...	532,2	669,9	716,4	686,2	608,9	608,8	77,2	large-size wood
średniowymiarowe do przerobu prze- mysłowego	322,7	421,5	466,0	492,6	478,1	478,1	14,5	medium-size wood for industrial uses
Grubizna liściasta	489,5	612,7	632,6	618,4	569,2	569,1	49,2	Non-coniferous
w tym drewno:								of which:
wielkowymiarowe ...	151,6	146,5	150,4	130,6	109,1	109,0	21,5	large-size wood
średniowymiarowe do przerobu prze- mysłowego	242,6	308,1	327,3	332,1	320,0	320,0	12,0	medium-size wood for industrial uses
Drewno małowymia- rowe^b	39,9	55,0	49,2	48,9	48,9	48,9	–	Slash^p
Do przerobu przemy- słowego	0,5	0,3	0,2	0,1	0,1	0,1	–	Slash for industrial uses
Opałowe	39,4	54,7	49,0	48,8	48,8	48,8	–	Slash for fuel
GRUBIZNA NA 100 ha POWIERZCHNI LASÓW w m ³	250,6	315,4	333,0	329,1	515,1	517,1	62,6	TIMBER PER 100 ha OF FOREST AREAS in m³

a Bez pozyskania drewna (grubizny) z zadrzewień. b Wyłącznie w lasach publicznych.

Uwaga. Dla prezentowanych lat nie pozyskano karpiny.

a Excluding logging (large timber) from plantings. b Exclusively in public forests.

Note. For presented years the stump wood wasn't gained.

TABL. 29 (241). **ZADRZEWIENIA I POZYSKANIE DREWNA Z ZADRZEWIEN**
TRES AND SHRUPS OUTSIDE THE FOREST AND REMOVALS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym na grun- tach prywat- nych of which on private land	
Sadzenie w szt.:						Plantings in units of:
drzew	35232	21615	26662	20880	12981	trees
krzewów	24664	23010	31027	16922	3838	bushes
Pozyskanie drewna (grubizny) ^a w m ³	98210	125021	124845	73777	46820	Removals (timber) ^a in m ³
grubizna iglasta	15953	22151	25985	14115	9733	coniferous
w tym drewno wielkowymia- rowe ogólnego przeznaczenia	7290	11743	14189	7802	5354	of which large-size general purpose wood
grubizna liściasta	82257	102870	98860	59662	37087	non-coniferous
w tym drewno wielkowymia- rowe ogólnego przeznaczenia	25044	33832	32716	19512	12980	of which large-size general purpose wood

a Dane szacunkowe; nie uwzględniono w danych o ogólnym pozyskaniu drewna (grubizny).

a Estimated data; excluded from data on total removals (timber).

TABL. 30 (242). **POŻARY W LASACH^a**
FOREST FIRES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Pożary	156	637	195	272	Number of fires
w tym: podpalenia	42	164	35	66	of which: arcons
nieostrożność dorosłych .	97	384	119	160	negligence of adults
Powierzchnia lasów dotkniętych pożarami w ha	61,6	315,4	41,9	77,1	Area of forest burned in ha
w tym: podpalenia	24,2	79,2	10,3	18,2	of which: arcons
nieostrożność dorosłych .	31,9	194,7	24,4	38,4	negligence of adults
Przeciętna powierzchnia lasu objęta jednym pożarem w ha	0,4	0,5	0,2	0,3	Average forest areas burned by fire in ha

a Łącznie z pożarami ugaszonymi bez udziału jednostek straży pożarnej.

Ź r ó d ł o: dane Komendy Głównej Państwowej Straży Pożarnej i Instytutu Badawczego Leśnictwa.

a Including fires extinguished without the participation of fire service units.

S o u r c e: data of the Main Office of the State Fire Service and the Forest Research Institute.

DZIAŁ XVI

PRZEMYSŁ I BUDOWNICTWO

Uwagi ogólne

Przemysł

1. Informacje w zakresie **przemysłu** dotyczą podmiotów gospodarczych zaliczonych zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności (PKD 2007) do sekcji: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”.

Ponadto w tabl. 3 dane o produkcji wyrobów dotyczą podmiotów produkujących wyroby przemysłowe, niezależnie od rodzaju prowadzonej działalności sklasyfikowanej według PKD 2007.

2. Dane opracowano **metodą przedsiębiorstw**, z wyjątkiem informacji o ilości produkcji wyrobów, które opracowano metodą zakładową, tj. według rzeczywistej lokalizacji produkcji, a nie według miejsca siedziby przedsiębiorstwa. Definicję metody przedsiębiorstw podano w uwagach ogólnych do Rocznika, ust. 5 na str. 25.

3. Przedstawione w tabl. 3 wyroby prezentuje się zgodnie z Polską Klasyfikacją Wyrobów i Usług — PKWiU 2015 oraz nomenklaturą PRODPOL stosowaną w badaniach produkcji wyrobów przemysłowych, która zharmonizowana jest z Listą PRODCOM, rekomendowaną przez EUROSTAT do badań produktowych w krajach członkowskich UE.

W niektórych przypadkach wyroby prezentuje się według dodatkowych grupowań, stanowiących sumę niektórych pozycji PKWiU/PRODPOL-u.

Ponadto w niektórych wyrobach zastosowano również skrócone nazwy.

4. **Produkcja sprzedana** dotyczy całokształtu działalności podmiotu gospodarczego, tj. zarówno działalności przemysłowej, jak i nieprzemysłowej.

Produkcja sprzedana przemysłu obejmuje:

- 1) wartość sprzedanych wyrobów gotowych (niezależnie od tego, czy otrzymano za nie należne opłaty), półfabrykatów i części własnej produkcji;

CHAPTER XVI

INDUSTRY AND CONSTRUCTION

General notes

Industry

1. Information within the scope of **industry** concerns economic entities included, in accordance with NACE rev. 2, in the sections: “Mining and quarrying”, “Manufacturing”, “Electricity, gas, steam and air conditioning supply” as well as “Water supply; sewerage, waste management and remediation activities”.

Moreover, data in table 3 show industrial products manufactured by entities, irrespective of their kind-of-activity as classified according to NACE Rev. 2.

2. Data were compiled using **the enterprise method**, excluding information concerning the quantity of production of goods, which were compiled using the company method, i.e. by real location of production, not by the seat of enterprise. The definition of the enterprise method is presented in the general notes to the Yearbook, item 5 on page 25.

3. Products in table 3 are presented according to the Polish Classification of Products and Goods — PKWiU 2015 and PRODPOL nomenclature applied in surveys on production of industry products which is harmonised with PRODCOM List, recommended by the EUROSTAT for product surveys in EU member states.

In some cases products are presented according to additional groupings, comprising the sum of some PKWiU/PRODPOL headings.

Moreover, abbreviated names were used for some products.

4. **Sold production** concerns the total activity of an economic entity, i.e., both industrial and non-industrial production.

Sold production of industry includes:

- 1) the value of finished products sold (regardless of whether or not payments due were received for them), semi-finished products and parts of own production;

- 2) wartość robót i usług świadczonych odpłatnie, tj. zarówno przemysłowych jak i nieprzemysłowych;
- 3) zryczałtowaną odpłatność agenta w przypadku zawarcia umowy na warunkach zlecenia lub pełne przychody agenta w przypadku zawarcia umowy agencyjnej;
- 4) wartość produktów w formie rozliczeń w naturze;
- 5) produkty przeznaczone na powiększenie wartości własnych środków trwałych.

Produkcję sprzedaną przemysłu prezentuje się w cenach bazowych. Definicję **ceny bazowej** podano w uwagach ogólnych do Rocznika, ust. 9 na str. 26.

Jako **cenę stałą** w 2017 r. przyjęto ceny stałe 2015 r. (średnie ceny bieżące 2015 r.).

5. Dane o przeciętnym zatrudnieniu i przeciętnym wynagrodzeniu miesięcznym dotyczą pracowników najemnych, tj. osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie lub wybór) lub stosunku służbowego i obejmują pracowników pełnozatrudnionych oraz niepełnozatrudnionych — na terenie kraju — w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

Budownictwo

1. Informacje w dziale dotyczą działalności podmiotów gospodarczych zaliczonych zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności (PKD 2007) do sekcji „Budownictwo”, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

2. Dane opracowano **metodą przedsiębiorstw**. Definicję metody przedsiębiorstw podano w uwagach ogólnych do Rocznika ust. 5 na str. 25.

3. Produkcja budowlano-montażowa dotyczy działalności zrealizowanej na terenie kraju i obejmuje roboty budowlane o charakterze inwestycyjnym, remontowym i konserwacyjnym oraz budownictwo tymczasowe na placach budów — wykonane siłami własnymi systemem zleciowym (tj. na rzecz obcych zleciodawców) przez podmioty budowlane.

4. Podziału produkcji budowlano-montażowej według rodzajów obiektów budowlanych oraz

- 2) the value of paid work and services rendered, i.e., both industrial and non-industrial;
- 3) lump sum agent fees in the case of concluding an agreement on commission terms and full agent fees in the case of concluding an agency agreement;
- 4) the value of products in the form of settlements in kind;
- 5) products designated for increasing the value of own fixed assets.

Sold production of industry is presented in basic prices. The definition of **basic price** is given in the general notes to the Yearbook, item 9 on page 26.

As constant prices in 2017 were adopted 2015 constant prices (2015 average current prices).

5. Data regarding average employment and average monthly wages and salaries concerns hired employees, i.e., persons employed on the basis of a work agreement (labour contract, appointment, promotion or selection) or service relation and includes full-time and part-time paid employees, within the country, calculated as full-time employment.

Construction

1. Information in the chapter concerns activities of economic entities included, in accordance with NACE rev. 2, in the section “Construction”, employing more than 9 persons.

2. . Data were compiled using **the enterprise method**. The definition of the enterprise method is presented in the general notes to the Yearbook, item 5 on page 25.

3. Construction and assembly production concerns activity realized domestically and includes construction works with an investment and a restoration — conservation character as well as temporary construction on construction sites realized by construction entities on the basis of the contract system (i.e. for outside clients).

4. The division of construction and assembly production by type of construction as well as the

podziału budynków oddanych do użytku według rodzajów budynków dokonano na podstawie Polskiej Klasyfikacji Obiektów Budowlanych (PKOB).

5. Informacje o budynkach oddanych do użytkowania (przez wszystkich inwestorów):

- w zakresie liczby budynków obejmują tylko budynki nowo wybudowane,
- w zakresie kubatury budynków obejmują budynki nowo wybudowane i rozbudowane (tylko w części dotyczącej rozbudowy).

6. Dane o przeciętnym zatrudnieniu i przeciętnym wynagrodzeniu miesięcznym dotyczą pracowników najemnych, tj. osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie lub wybór) lub stosunku służbowego i obejmują pracowników pełnozatrudnionych oraz niepełnozatrudnionych — na terenie kraju — w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

division of buildings completed by type of buildings was made on the basis of the Polish Classification of Construction Objects (PKOB).

5. Information on buildings completed (by all investors):

- within the scope of the number of buildings includes only newly built buildings,
- within the scope of the cubic volume of buildings includes newly built and expanded buildings (only concerning the expanded portion).

6. Data regarding average employment and average monthly wages and salaries concerns hired employees, i.e., persons employed on the basis of a work agreement (labour contract, appointment, promotion or selection) or service relation and includes full-time and part-time paid employees, within the country, calculated as full-time employment.

Przemysł

Industry

TABL. 1 (243). **PRODUKCJA SPRZEDANA PRZEMYSŁU^a (ceny bieżące)**
SOLD PRODUCTION OF INDUSTRY^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017	
	w mln zł in mln zł				2016=100 (ceny stałe) (constant prices)
OGÓŁEM	22631,3	31256,9	32328,2	34486,9	105,7
TOTAL					
w tym:					
of which:					
Przetwórstwo przemysłowe	16351,6	22937,2	24218,6	25922,6	106,8
Manufacturing					
w tym:					
of which:					
Produkcja artykułów spożywczych	5303,2	5999,7	6808,3	7098,3	101,7
Manufacture of food products					
Produkcja napojów	1188,7	1222,3	1321,1	1462,9	114,9
Manufacture of beverages					
Produkcja wyrobów tekstylnych	40,1	65,2	97,9	92,8	94,1
Manufacture of textiles					
Produkcja odzieży	209,3	260,6	311,5	328,7	107,2
Manufacture of wearing apparel					
Produkcja skór i wyrobów skórzanych ^Δ	107,1	122,7	140,3	169,0	118,6
Manufacture of leather and related products					
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^Δ	526,8	831,3	918,9	949,9	103,5
Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker ^Δ					
Produkcja papieru i wyrobów z papieru	418,0	718,2	763,3	816,7	107,2
Manufacture of paper and paper products					
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji	246,3	307,9	362,6	418,2	112,6
Printing and reproduction of recorded media					
Produkcja wyrobów farmaceutycznych ^Δ	120,4	321,9	358,9	116,2	48,9
Manufacture of pharmaceutical products ^Δ					
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych ..	480,7	#	#	696,4	104,1
Manufacture of rubber and plastic products					
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	610,9	570,3	608,3	710,6	112,3
Manufacture of other non-metallic mineral products					
Produkcja metali	183,2	541,7	602,8	779,9	123,2
Manufacture of basic metals					
Produkcja wyrobów z metali ^Δ	1062,0	1745,2	1694,7	1913,1	112,9
Manufacture of metal products ^Δ					
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ	983,6	1694,3	1589,8	1746,9	119,2
Manufacture of machinery and equipment n.e.c.					
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^Δ	464,2	1085,5	1504,9	1682,4	114,9
Manufacture of motor vehicles, trailers and semi- trailers					
Produkcja mebli	1059,6	1218,3	1318,4	1288,4	97,9
Manufacture of furniture					

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.
^a Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 2 (244). **PRODUKCJA SPRZEDANA PRZEMYSŁU WEDŁUG LICZBY ZATRUDNIONYCH W PODMIOTACH GOSPODARCZYCH W PRZEMYSŁE^a (ceny bieżące)**
SOLD PRODUCTION OF INDUSTRY BY NUMBER OF PAID EMPLOYEES IN ECONOMIC ENTITIES IN INDUSTRY^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w mln zł in mln zł				
OGÓŁEM	22631,3	31256,9	32328,2	34486,9	TOTAL
podmioty o liczbie zatrudnionych:					entities with following number of paid employees:
49 osób i mniej	2788,9	3743,4	3877,7	4207,5	49 persons and less
50-249	5504,7	7496,0	7675,6	7155,8	50-249
250 osób i więcej	14337,7	20017,4	20774,9	23123,5	250 persons and more

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 3 (245). **PRODUKCJA WAŻNIEJSZYCH WYROBÓW^a**
PRODUCTION OF MAJOR PRODUCTS^a

WYROBY	2010	2015	2016	2017		PRODUCTS
				ogółem total	udział w produkcji krajowej w % share in domestic production in %	
Produkty uboju ^b wliczane do wydajności poubojowej w tys. t:						Slaughter products ^b included in slaughter capacity in thous. t:
bydła i cieląt	28,0	14,0	18,2	14,6	6,5	cattle and calves
trzody chlewnej	70,0	73,2	70,1	71,2	5,4	pigs
Soki owocowe i warzywne w tys. t	24,7	100	114	81,1	8,2	Fruit and vegetables juice in thous. t
Masło oraz inne tłuszcze otrzymane z mleka w tys. t	16,4	18,8	17,6	#	#	Butter and other fats from milk in thous. t
Mleko płynne przetworzone w tys. hl	864	764	773	660	1,9	Processed liquid milk in thous. hl
Sery podpuszczkowe dojrzewające w tys. t	26,2	44,1	46,2	50,8	15,0	Rennet ripening cheese in thous. t
Ser świeży niedojrzewający i twaróg w tys. t	20,3	16,4	16,5	16,5	3,6	Non-ripening fresh cheese and cottage in thous. t
Mąka pszenna w tys. t	286	284	306	370	15,3	Wheat flour in thous. t
Mąka żytnia w tys. t	17,8	11,9	11,8	10,4	4,4	Rye flour in thous. t
Obuwie z wierzchami wykonanymi ze skóry w tys. par	682	510	634	768	5,2	Footwear with leather uppers in thous. pairs
Tarcica iglasta w dam ³	83,2	72,2	72,0	79,3	1,8	Coniferous sawnwood in dam ³
Tarcica liściasta w dam ³	20,4	39,7	46,0	43,1	7,5	Leafy sawnwood in dam ³
Okna i drzwi, ościeżnice i progi drewniane w tys. m ²	532	699	2850	3179	16,2	Wooden windows, doors, window-frames and thresholds in thous. m ²

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Obejmują mięso, tłuszcze, podroby oraz części niejadalne (odpadki); w wadze poubojowej ciepłej.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons. b Including meat, fats, offal animal disposal unfit for human consumption.

TABL. 4 (246). PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE W PRZEMYSŁE^a
 AVERAGE PAID EMPLOYMENT IN INDUSTRY^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017
OGÓŁEM	92481	91208	94582	96399
TOTAL				
sektor publiczny	17106	9928	9986	10182
public sector				
sektor prywatny	75376	81280	84596	86218
private sector				
w tym: of which:				
Przetwórstwo przemysłowe	67250	66190	69896	71262
Manufacturing				
w tym: of which:				
Produkcja artykułów spożywczych	19173	17238	18716	18147
Manufacture of food products				
Produkcja napojów	1103	1325	1357	1510
Manufacture of beverages				
Produkcja wyrobów tekstylnych	219	389	389	387
Manufacture of food products				
Produkcja odzieży	3920	3268	3533	3624
Manufacture of wearing apparel				
Produkcja skór i wyrobów skórzanych ^A	1045	915	997	1072
Manufacture of leather and related products				
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^A	3536	3569	3888	4089
Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker ^A				
Produkcja papieru i wyrobów z papieru	1513	1700	1850	1965
Manufacture of paper and paper products				
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji	776	1006	1232	1226
Printing and reproduction of recorded media				
Produkcja wyrobów farmaceutycznych ^A	694	823	794	544
Manufacture of pharmaceutical products ^A				
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	2239	2190	2277	2517
Manufacture of rubber and plastic products				
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	3080	2682	2750	2847
Manufacture of other non-metallic mineral products				
Produkcja metali	527	771	865	889
Manufacture of basic metals				
Produkcja wyrobów z metali ^A	5150	6015	6427	6825
Manufacture of metal products ^A				
Produkcja maszyn i urządzeń ^A	5935	6401	6370	6518
Manufacture of machinery and equipment n.e.c.				
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^A	1235	1474	1606	1759
Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers				
Produkcja mebli	5487	5760	6157	6435
Manufacture of furniture				

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez zatrudnionych za granicą.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad.

TABL. 5 (247). **PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO W PRZEMYSŁE^a**
AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES IN INDUSTRY^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017
	w zł		in zł	
OGÓŁEM	3166,22	3868,97	3956,29	4215,14
TOTAL				
sektor publiczny	4010,03	4528,44	4751,10	4990,67
public sector				
sektor prywatny	2974,68	3788,42	3862,47	4123,50
private sector				
w tym: of which:				
Przetwórstwo przemysłowe	2557,75	3285,47	3416,17	3672,23
Manufacturing				
w tym: of which:				
Produkcja artykułów spożywczych	2312,53	2797,05	2944,06	3248,84
Manufacture of food products				
Produkcja napojów	3572,61	4067,47	4319,00	4513,29
Manufacture of beverages				
Produkcja wyrobów tekstylnych	1721,58	2155,06	2230,16	2448,97
Manufacture of food products				
Produkcja odzieży	1509,03	2025,96	2132,63	2284,25
Manufacture of wearing apparel				
Produkcja skór i wyrobów skórzanych ^Δ	1779,15	1984,14	2134,02	2310,99
Manufacture of leather and related products				
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^Δ	2155,59	2654,53	2892,37	3053,67
Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker ^Δ				
Produkcja papieru i wyrobów z papieru	2688,97	3677,03	3744,09	4087,65
Manufacture of paper and paper products				
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji	2798,51	2715,27	2750,93	3271,73
Printing and reproduction of recorded media				
Produkcja wyrobów farmaceutycznych ^Δ	3826,04	4259,85	4554,78	4660,78
Manufacture of pharmaceutical products ^Δ				
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	2131,55	2437,07	2510,77	2799,27
Manufacture of rubber and plastic products				
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	2586,53	2904,20	2990,26	3286,56
Manufacture of other non-metallic mineral products				
Produkcja metali	2691,10	4039,22	4109,38	4369,56
Manufacture of basic metals				
Produkcja wyrobów z metali ^Δ	2468,60	3392,09	3465,72	3778,87
Manufacture of metal products ^Δ				
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ	2642,55	3529,74	3684,11	3770,45
Manufacture of machinery and equipment n.e.c.				
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^Δ	3257,54	3745,74	3845,09	4149,43
Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers				
Produkcja mebli	2390,12	2933,76	3186,93	3305,03
Manufacture of furniture				

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez zatrudnionych za granicą.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad.

Budownictwo

Construction

TABL. 6 (248). **PRODUKCJA BUDOWLANO-MONTAŻOWA^a WEDŁUG GRUP (ceny bieżące)**
CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION^a BY GROUPS (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
	w mln zł in mln zł				w odsetkach in percent	
OGÓŁEM	3044,7	2800,6	2498,8	2932,1	100,0	TOTAL
Budowa budynków ^A	1252,0	880,8	767,3	852,4	29,1	Construction of buildings
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej ^A	1173,5	1109,7	953,0	1133,5	38,7	Civil engineering
Roboty budowlane specjalistyczne	619,2	810,2	778,6	946,3	32,2	Specialised construction activities

a Wykonana przez przedsiębiorstwa mające siedzibę zarządu na terenie województwa lubelskiego, siłami własnymi bez podwykonawców. Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Realized by enterprises which have a seat of board in the lubelskie voivodship, by own resources without subcontractors participation. Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 7 (249). **PRODUKCJA BUDOWLANO-MONTAŻOWA^a WEDŁUG RODZAJÓW OBIEKTÓW BUDOWLANYCH (ceny bieżące)**
CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION^a BY TYPE OF CONSTRUCTIONS (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	Roboty o charakterze inwestycyjnym	Roboty o charakterze remontowym	SPECIFICATION
		Works with an investment character	Works with a renovation (restoration) character	
w mln zł in mln zł				
OGÓŁEM				TOTAL
	2010	3044,7	1951,8	1092,8
	2015	2800,6	2151,2	649,4
	2016	2498,8	1987,7	511,2
	2017	2932,1	2327,1	605,1
Budynki	1460,2	1225,2	234,7	Buildings
Budynki mieszkalne	598,0	554,2	43,8	Residential buildings
budynki mieszkalne jednorodzinne ..	56,2	#	#	one-dwelling buildings
budynki o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniaowe	528,3	500,3	28,0	two- and more dwelling buildings
budynki zbiorowego zamieszkania ...	13,5	#	#	residences for communities

a Wykonana przez przedsiębiorstwa mające siedzibę zarządu na terenie województwa lubelskiego, siłami własnymi bez podwykonawców. Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Realized by enterprises which have a seat of board in the lubelskie voivodship, by own resources without subcontractors participation. Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 7 (249).

PRODUKCJA BUDOWLANO-MONTAŻOWA^a
WEDŁUG RODZAJÓW OBIEKTÓW BUDOWLANYCH (dok.)
 CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION^a
 BY TYPE OF CONSTRUCTIONS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Roboty o charakterze inwestycyjnym	Roboty o charakterze remontowym	SPECIFICATION
	Total	Works with an investment character	Works with a renovation (restoration) character	
	w mln zł		in mln zł	
Budynki (dok.)				Buildings (cont.)
Budynki niemieszkalne	862,2	671,2	190,9	Non-residential buildings
hotele i budynki zakwaterowania turystycznego	17,5	15,7	1,8	hotels and similar buildings
budynki biurowe	86,3	74,1	12,2	office buildings
budynki handlowo-usługowe	197,0	113,5	83,4	wholesale and retail trade buildings
budynki transportu i łączności	4,3	3,7	0,6	traffic and communication buildings
budynki przemysłowe i magazynowe	407,3	343,5	63,7	industrial buildings and warehouses
ogólnodostępne obiekty kulturalne, budynki o charakterze edukacyjnym, budynki szpitali i zakładów opieki medycznej oraz budynki kultury fizycznej	123,9	98,8	25,1	public entertainment, education, hospital or institutional care buildings and sport halls
pozostałe budynki niemieszkalne	26,0	21,8	4,1	other non-residential buildings
Obiekty inżynierii lądowej i wodnej ...	1471,9	1101,6	370,4	Civil engineering works
w tym:				of which:
Infrastruktura transportu	805,8	506,3	299,6	Transport infrastructures
w tym:				of which:
autostrady, drogi ekspresowe, ulice i drogi pozostałe	710,2	432,9	277,3	highways, streets and roads
mosty, wiadukty, estakady, tunele i przejścia nadziemne i podziemne	7,1	6,8	0,3	bridges, elevated highways, tunnels and subways
Rurociągi, linie telekomunikacyjne i elektroenergetyczne	465,8	413,0	52,8	Pipelines, communication and electricity lines
rurociągi i linie telekomunikacyjne oraz linie elektroenergetyczne przesyłowe	290,2	260,6	29,6	long-distance pipelines, communication and electricity power lines
rurociągi sieci rozdzielczej i linie kablowe rozdzielcze	175,6	152,4	23,2	local pipelines and cables
w tym oczyszczalnie wód i ścieków	19,2	14,9	4,3	of which waste water and water treatment plants

^a Wykonana przez przedsiębiorstwa mające siedzibę zarządu na terenie województwa lubelskiego, siłami własnymi bez podwykonawców. Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

^a Realized by enterprises which have a seat of board in the lubelskie voivodship, by own resources without subcontractors participation. Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 8 (250). **BUDYNKI ODDANE DO UŻYTKOWANIA^a**
BUILDINGS COMPLETED^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Budynki^b	4428	5225	5172	5097	Buildings^b
w tym budynki mieszkalne jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniowe ^c	3403	3651	3831	3715	of which one-dwelling as well as two- and more dwelling residential buildings ^c
miasta	1326	1238	1364	1207	urban areas
wieś	3102	3987	3808	3890	rural areas
W tym budynki indywidualne ^d	4146	4807	4827	4766	Of which private buildings ^d
miasta	1146	992	1111	977	urban areas
wieś	3000	3815	3716	3789	rural areas
w tym:					of which:
mieszkalne jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniowe ^c	3330	3551	3675	3575	one-dwelling as well as two- and more dwelling residential buildings ^c
niemieszkalne	815	1161	1063	1096	non-residential
w tym gospodarstw rolnych ..	396	672	611	592	of which farm buildings
Kubatura^e w dam³	6004,9	9174,1	7548,9	9365,7	Cubic volume^e in dam³
w tym budynki mieszkalne jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniowe ^c	2980,2	3339,2	3682,0	3788,1	of which one-dwelling as well as two- and more dwelling residential buildings ^c
miasta	2818,7	4830,0	3872,0	4943,2	urban areas
wieś	3186,2	4344,1	3676,9	4422,5	rural areas
W tym budynki indywidualne ^d	3614,6	4500,6	4339,2	4541,7	Of which private buildings ^d
miasta	1118,4	1128,0	1180,5	1045,0	urban areas
wieś	2496,2	3372,6	3158,8	3496,7	rural areas
w tym:					of which:
mieszkalne jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniowe ^c	2365,4	2722,1	2824,7	2761,5	one-dwelling as well as two- and more dwelling residential buildings ^c
niemieszkalne	1246,5	1746,5	1473,6	1750,1	non-residential
w tym gospodarstw rolnych ..	464,7	1043,7	906,6	1130,2	of which farm buildings

a Patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 313. b Nowo wybudowane. c Bez domów letnich i domków wypoczynkowych oraz rezydencji wiejskich nieprzystosowanych do stałego zamieszkania (ujętych wyłącznie w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych). d Realizowane przez osoby fizyczne, fundacje, kościoły i związki wyznaniowe, z przeznaczeniem na użytek własny inwestora lub na sprzedaż i wynajem. e Budynków nowo wybudowanych i rozbudowanych (tylko w części dotyczącej rozbudowy).

a See general notes, item 5 on page 313. b Newly built. c Excluding summer homes and holiday cottages as well as rural residences not adapted for permanent residence (included exclusively in the total number of residential buildings). d Realized by natural persons, foundations, churches and religious associations, designed for the own use of the investor or for sale and rent. e Of newly built and expanded buildings (only concerning the expanded portion).

TABL. 9 (251). **BUDYNKI ODDANE DO UŻYTKOWANIA^a WEDŁUG RODZAJÓW BUDYNKÓW**
BUILDING COMPLETED^a BY TYPE OF BUILDINGS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
BUDYNKI^b BUILDINGS^b					
Budynki mieszkalne	3404	3749	3920	3810	Residential buildings
w tym:					of which:
Budynki jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszkanie ^c	3403	3651	3831	3810	One-dwelling buildings as well as two- and more dwelling buildings ^c
w tym jednorodzinne	3318	3538	3681	3685	of which one-dwelling buildings
Budynki zbiorowego zamieszkania	1	3	1	-	Residences for communities
Budynki niemieszkalne	1024	1476	1252	1287	Non-residential buildings
w tym:					of which:
Hotele i budynki zakwaterowania turystycznego	17	42	17	15	Hotels and similar buildings
Budynki biurowe	20	35	19	17	Office buildings
Budynki handlowo-usługowe	182	217	118	110	Wholesale and retail trade buildings
Budynki łączności, dworców i terminali	2	11	10	1	Communication buildings, stations, terminals and associated buildings
Budynki garaży	194	244	234	207	Garage buildings
Budynki przemysłowe	33	63	52	38	Industrial buildings
Zbiorniki, silosy i budynki magazynowe	95	112	92	101	Reservoirs, silos and warehouses
Ogólnodostępne obiekty kulturalne oraz budynki muzeów i bibliotek	26	14	6	5	Public entertainment buildings, museums and libraries
Budynki szkół i instytucji badawczych	7	9	7	6	School, university and research buildings
Budynki szpitali i zakładów opieki medycznej	7	11	9	8	Hospital or institutional care buildings
Budynki kultury fizycznej	25	14	3	7	Sport halls
Budynki gospodarstw rolnych	402	685	616	599	Non-residential farm buildings
Budynki przeznaczone do sprawowania kultu religijnego i czynności religijnych	2	7	6	5	Buildings used as places of worship and for religious activities

a Patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 313. b Nowo wybudowane. c Bez domów letnich i domków wypoczynkowych oraz rezydencji wiejskich nieprzystosowanych do stałego zamieszkania (ujętych wyłącznie w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych).

a See general notes, item 5 on page 313. b Newly built. c Excluding summer homes and holiday cottages as well as rural residences not adapted for permanent residence (included exclusively in the total number of residential buildings).

TABL. 9 (251). **BUDYNKI ODDANE DO UŻYTKOWANIA^a WEDŁUG RODZAJÓW BUDYNKÓW (dok.)**
BUILDING COMPLETED^a BY TYPE OF BUILDINGS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
KUBATURA ^b w dam ³ CUBIC VOLUME ^b in dam ³					
Budynki mieszkalne	2993,8	3385,3	3723,6	3788,1	Residential buildings
w tym:					of which:
Budynki jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniowe ^c	2980,2	3339,2	3682,0	3788,1	One-dwelling buildings as well as two- and more dwelling buildings ^c
w tym jednorodzinne	2230,5	2498,7	2639,2	2605,7	of which one-dwelling buildings
Budynki zbiorowego zamieszkania	13,6	16,8	10,5	-	Residences for communities
Budynki niemieszkalne	3011,1	5788,8	3825,3	5577,6	Non-residential buildings
w tym:					of which:
Hotele i budynki zakwaterowania turystycznego	98,7	132,1	108,3	79,8	Hotels and similar buildings
Budynki biurowe	151,2	290,1	96,5	175,5	Office buildings
Budynki handlowo-usługowe	635,8	1490,2	433,2	868,8	Wholesale and retail trade buildings
Budynki łączności, dworców i terminali	15,2	16,2	11,2	0,1	Communication buildings, stations, terminals and associated buildings
Budynki garaży	46,1	130,1	69,0	63,8	Garage buildings
Budynki przemysłowe	459,8	755,0	1268,8	853,9	Industrial buildings
Zbiorniki, silosy i budynki magazynowe	680,9	1116,3	630,8	1802,6	Reservoirs, silos and warehouses
Ogólnodostępne obiekty kulturalne oraz budynki muzeów i bibliotek	91,8	205,5	17,3	13,5	Public entertainment buildings, museums and libraries
Budynki szkół i instytucji badawczych	163,5	152,7	103,4	88,3	School, university and research buildings
Budynki szpitali i zakładów opieki medycznej	38,0	158,3	60,6	57,2	Hospital or institutional care buildings
Budynki kultury fizycznej	144,3	190,6	69,4	51,3	Sport halls
Budynki gospodarstw rolnych	472,1	1123,0	926,2	1431,1	Non-residential farm buildings
Budynki przeznaczone do sprawowania kultu religijnego i czynności religijnych	2,9	23,7	13,6	36,0	Buildings used as places of worship and for religious activities

a Patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 313. b Budynków nowo wybudowanych i rozbudowanych (tylko w części dotyczącej rozbudowy). c Bez domów letnich i domków wypoczynkowych oraz rezydencji wiejskich nieprzystosowanych do stałego zamieszkania (ujętych wyłącznie w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych).

a See general notes, item 5 on page 313. b Of newly built and expanded buildings (only concerning the expanded portion). c Excluding summer homes and holiday cottages as well as rural residences not adapted for permanent residence (included exclusively in the total number of residential buildings).

TABL. 10 (252). **PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE I PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO W BUDOWNICTWIE^a**
AVERAGE PAID EMPLOYMENT AND AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES IN CONSTRUCTION^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Przeciętne zatrudnienie	18846	14680	15330	15860	Average paid employment
sektor publiczny	224	128	125	115	public sector
sektor prywatny	18622	14552	15205	15745	private sector
Budowa budynków ^A	7512	4559	4553	4778	Construction of buildings
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej ^A	6467	5525	6070	6451	Civil engineering
Roboty budowlane specjalistyczne	4868	4595	4707	4631	Specialised construction activities
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w zł.....	2637,02	3189,29	3293,39	3572,30	Average monthly gross wages and salaries in zł
sektor publiczny	2357,07	2695,83	2977,87	3019,20	public sector
sektor prywatny	2640,39	3193,63	3295,99	3576,34	private sector
Budowa budynków ^A	2335,77	2745,04	2773,23	2981,48	Construction of buildings
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej ^A	3002,99	3712,48	3896,31	4237,29	Civil engineering
Roboty budowlane specjalistyczne	2615,15	3001,68	3019,04	3255,54	Specialised construction activities

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez zatrudnionych za granicą.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad.

DZIAŁ XVII

TRANSPORT. TELEKOMUNIKACJA

Uwagi ogólne

Transport

1. Dane dotyczące ogólnej długości **linii kolejowych eksploatowanych** w dniu 31 XII ustalono jako sumę długości linii kolejowych normalnotorowych, wąskotorowych i szerokotorowych (dane o długości tych linii ujęto w długości linii normalnotorowych) czynnych w tym dniu. **Linia kolejowa** jest to element sieci kolejowej pomiędzy dwiema stacjami węzłowymi (lub krańcowymi).

2. Do dróg krajowych zalicza się:

- autostrady i drogi ekspresowe oraz drogi leżące w ich ciągu do czasu wybudowania autostrad i dróg ekspresowych,
- drogi międzynarodowe,
- drogi stanowiące inne połączenia zapewniające spójność sieci dróg krajowych,
- drogi dojazdowe do ogólnodostępnych przejść granicznych obsługujących ruch międzynarodowy osobowy i towarowy,
- drogi alternatywne dla autostrad płatnych,
- drogi stanowiące ciągi obwodnicowe dużych aglomeracji miejskich,
- drogi o znaczeniu obronnym.

Do **dróg wojewódzkich** zalicza się drogi inne niż podano wyżej, stanowiące połączenia między miastami, mające znaczenie dla województwa i drogi o znaczeniu obronnym niezaliczone do dróg krajowych.

Do **dróg powiatowych** zalicza się drogi inne niż podano wyżej, stanowiące połączenia miast będących siedzibami powiatów z siedzibami gmin i siedzib gmin między sobą.

Do **dróg gminnych** zalicza się drogi o znaczeniu lokalnym niezaliczone do innych kategorii, stanowiące uzupełniającą sieć dróg służących miejscowym potrzebom, z wyłączeniem dróg wewnętrznych.

CHAPTER XVII

TRANSPORT. TELECOMMUNICATIONS

General notes

Transport

1. Data concerning the total length of **railway lines operated** on 31 XII was established as the sum of the length of standard gauge, narrow gauge and wide gauge railway lines (data concerning the length of these lines is given in terms of standard gauge lines) operating on that day. **The railway line** is an element of the rail network between two junction stations (or terminal stations).

2. National roads include:

- motorways and expressways as well as roads which are designated to become motorways and expressways,
- international roads,
- roads which are other links ensuring the efficiency of the national road network,
- approach roads to generally accessible border crossings servicing international passenger and freight traffic,
- roads which are an alternative to toll motorways,
- roads which are bypasses around large urban agglomerations,
- roads with a military significance.

Voivodship roads include roads other than those presented above, which are links between cities, have a large significance for the voivodship and roads with a military significance not included among national roads.

Powiat roads include roads other than those mentioned above, which link powiat capital cities with gmina capital cities and gmina capital cities with other such cities.

Gmina roads include roads with a local significance not included in the other categories, which supplement the network of roads servicing local needs, excluding internal roads.

Do **dróg miejskich** zaliczono drogi (ulice) leżące w granicach administracyjnych miast.

Do **dróg zamiejskich** zaliczono drogi leżące poza granicami administracyjnymi miast.

3. Informacje o **pojazdach samochodowych i ciągnikach zarejestrowanych** według stanu w dniu 31 XII prezentowane są na podstawie danych centralnej ewidencji pojazdów prowadzonej przez Ministerstwo Cyfryzacji (do 26 XI 2015 r. – Ministerstwo Spraw Wewnętrznych).

4. **Linia autobusowa** jest stałym połączeniem drogowym dwóch krańcowych miejscowości oraz wybranych miejscowości pośrednich przy użyciu jednego lub kilku autobusów regularnie kursujących między tymi miejscowościami według ogłoszonego rozkładu.

Długość linii autobusowej jest to długość trasy w km pomiędzy dwiema krańcowymi miejscowościami niezależnie od ilości kursów autobusów odbywających się na tej linii.

5. **Transport samochodowy zarobkowy**, zarówno w zakresie przewozu ładunków, jak i pasażerów, obejmuje usługi świadczone odpłatnie przez podmioty, w których transport samochodowy stanowi podstawową działalność gospodarczą; ponadto w zakresie przewozu pasażerów obejmuje również usługi wykonywane odpłatnie przez podmioty prowadzące podstawową działalność gospodarczą inną niż transport samochodowy.

6. Informacje o **komunikacji miejskiej naziemnej** dotyczą **komunikacji autobusowej, tramwajowej i trolejbusowej** i obejmują działalność przedsiębiorstw i zakładów komunikacji miejskiej, publicznych i prywatnych.

Komunikacja miejska — gminne przewozy pasażerskie wykonywane w granicach administracyjnych miasta albo miasta i gminy lub miast i gmin sąsiadujących (jeśli zawarły porozumienie lub utworzyły związek międzygminny w celu wspólnej realizacji publicznego transportu zbiorowego); w przypadku gmin miejsko-wiejskich łącznie z obsługą strefy wiejskiej w tych gminach; dane nie obejmują działalności przedsiębiorstw prowadzących głównie komunikację zamiejską, a świadczących również usługi komunikacji miejskiej w niektórych miastach oraz linii komunikacyjnych obsługujących wyłącznie zakłady pracy.

Przez **linię komunikacyjną** rozumie się trasę łączącą krańcowe punkty przebiegu wozów oznaczonych tym samym numerem lub znakiem litrowym. Jako długość linii komunikacyjnych przyjęto sumę długości wszystkich stałych dziennych

Municipal roads include roads (streets) located within the administrative boundaries of cities.

Non-municipal roads include roads located outside the administrative boundaries of cities.

3. Information on **registered vehicles and tractors** as of 31 XII presented according to central vehicle register maintained by the Ministry of Digital Affairs (until 26 XI 2015 – Ministry of Interior).

4. **A bus line** is a permanent road link between two terminal locations as well as between selected intermediate locations which involves using one or several buses travelling between these locations on a regular basis according to a defined schedule.

The length of a bus line is the length of the route in km between the two terminal locations regardless of the number of trips made by buses on that line.

5. **Road transport for hire or reward** with respect to transport of goods as well as transport of passengers includes services for remuneration carried out by entities, for which road transport services are the basic economic activity; moreover, in regard to transport of passengers includes also services for remuneration carried out by entities with basic economic other than road transport.

6. Information regarding **urban ground transport** concerns **bus, tram and trolley bus communication** and includes the activity of public and private urban transport enterprises and companies.

Urban transport — gmina transport of passengers carried out within the administrative borders of city or city and gmina or neighbouring cities and gminas (if they signed agreement or association between gminas in order to implement together collective public transport); including service for rural area in urban-rural gminas; data do not include the activity of enterprises operating mainly in the scope of non-urban transport, but rendering also the services in the scope of urban transport in some cities as well as transport lines exclusively servicing work places.

Transport line is understood as a route connecting the extreme points of the route of vehicles designated with the same number or letter. The length of the transport lines is the sum of the length of all of the scheduled daytime bus, tram

linii autobusowych, tramwajowych i trolejbusowych, po których kursują wozy oznaczone odrębnymi numerami lub znakami literowymi.

7. Dane o **wypadkach drogowych** obejmują zdarzenia mające związek z ruchem pojazdów na drogach publicznych, w wyniku których nastąpiła śmierć lub uszkodzenie ciała osób.

Za **śmiertelną ofiarę wypadku drogowego** uznano osobę zmarłą (w wyniku doznanych obrażeń) na miejscu wypadku lub w ciągu 30 dni.

Za **ranną ofiarę wypadku drogowego** uznano osobę, która doznała obrażeń ciała i otrzymała pomoc lekarską.

and trolley-bus lines over which vehicles designated with separate numbers or letters travel.

7. Data regarding **road traffic accidents** cover events connected with the movement of vehicles on public roads as a result of which death or injury occurred.

A **road traffic accident fatality** is understood as a person who died (as a result of injuries incurred) at the scene of the accident or within the course of 30 days.

A **road traffic accident injury** is understood as a person who incurred injuries and received medical attention.

Telekomunikacja

1. Informacje w zakresie usług telekomunikacyjnych dotyczą operatorów telekomunikacyjnych sieci publicznej, tj. sieci służącej do świadczenia usług telekomunikacyjnych (z wyłączeniem sieci wewnętrznej — sieci eksploatowanej przez podmioty wyłącznie na własne potrzeby lub założonej w budynkach niemieszkalnych usytuowanych na terenie jednej nieruchomości gruntowej).

2. **Telefoniczne łącza główne** obejmują standardowe łącza główne oraz łącza w dostępnym ISDN, tj. telefoniczną sieć cyfrową z integracją usług umożliwiającą wykorzystanie tej samej sieci dla transmisji głosu, obrazu, faksów, danych.

Telecommunications

1. Information in scope of telecommunication services concerns operators of the public telecommunication network, i.e., the network used for rendering telecommunications services (excluding internal networks — networks used by entities exclusively for their own needs or installed in non-residential buildings located on a single piece of real estate).

2. **Telephone main line** includes standard main line and accessible ISDN (Integrated Services Digital Network), i.e., a digital phone network with integrated services making it possible to use the same network to transfer voice, image, fax and data.

Transport

Transport

TABL. 1 (253). **LINIE KOLEJOWE EKSPLOATOWANE^a**
Stan w dniu 31 XII
RAILWAY LINES OPERATED^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w km		in km		
OGÓŁEM^b	1039	1042	1046	1047	TOTAL^b
Normalnotorowe	1039	1042	1046	1047	Standard gauge
w tym zelektryfikowane	409	416	416	416	of which electrified
jednotorowe	662	662	666	667	single track
dwu i więcej torowe	377	380	380	380	double and more tracks
Wąskotorowe	-	-	-	-	Narrow gauge
Na 100 km² powierzchni ogólnej	4,1	4,1	4,2	4,2	Per 100 km² of total area

a Dane dotyczą sieci PKP oraz innych podmiotów, będących zarządcami sieci kolejowej. b Łącznie z szerokotorowymi.
a Data concern PKP network and other entities managing railway network.. b Including wide gauge.

TABL. 2 (254). **DROGI PUBLICZNE O TWARDEJ NAWIERZCHNI**
Stan w dniu 31 XII
HARD SURFACE PUBLIC ROADS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym o na- wierzchni ulepszonej of which improved	
w km in km						
OGÓŁEM	20217,1	21581,4	21949,8	22289,8	21141,4	TOTAL
miejskie	2435,8	2569,4	2603,7	2658,6	2606,2	urban
zamiejskie	17781,3	19012,0	19346,1	19631,2	18535,2	non-urban
Krajowe	1058,2	1085,8	1090,6	1076,0	1075,7	National
miejskie	192,8	189,8	195,3	183,9	183,6	urban
zamiejskie	865,4	896,0	895,3	892,1	892,1	non-urban
Wojewódzkie	2208,1	2239,2	2252,0	2256,5	2256,0	Regional
miejskie	230,7	239,5	241,2	248,3	248,3	urban
zamiejskie	1977,4	1999,7	2010,8	2008,2	2007,7	non-urban
Powiatowe	9261,9	9271,9	9282,0	9286,8	9244,0	District
miejskie	701,3	703,7	715,4	711,1	710,1	urban
zamiejskie	8560,6	8568,2	8566,6	8575,7	8533,9	non-urban
Gminne	7688,9	8984,5	9325,2	9670,5	8565,7	Communal
miejskie	1311,0	1436,4	1451,8	1515,3	1464,2	urban
zamiejskie	6377,9	7548,1	7873,4	8155,2	7101,5	non-urban

Źródło: dane Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.

Source: data of the General Directorate of Domestic Roads and Motorways.

TABL. 3 (255). **POJAZDY SAMOCHODOWE I CIĄGNIKI ZAREJESTROWANE^a**
Stan w dniu 31 XII
REGISTERED ROAD VEHICLES AND TRACTORS^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	1322252	1576418	1646850	1709175	T O T A L
w tym:					of which:
Samochody osobowe	905627	1100685	1156110	1205507	Passenger cars
Autobusy	6198	6793	6985	7072	Buses
Samochody ciężarowe ^b i ciągniki siodłowe	145217	170771	176975	182114	Lorries ^b and road tractors
Ciągniki balastowe i rolnicze	191768	207889	211462	214262	Ballast and agricultural tractors
Motocykle	65870	81065	85625	90068	Motorcycles

a Patrz uwagi ogólne, ust 3 na str. 325. b Łącznie z samochodami ciężarowo-osobowymi.
a See general notes, item 3 on page 325. b Including vans.

TABL. 4 (256). **LINIE REGULARNEJ KOMUNIKACJI AUTOBUSOWEJ^a**
Stan w dniu 31 XII
REGULAR BUS TRANSPORT LINES^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Krajowe:					National:
liczba	1652	1172	984	1044	number
długość w km	93689	66024	54324	56230	length in km
dalekobieżne:					long distance:
liczba	64	50	37	33	number
długość w km	20685	17523	12999	11473	length in km
regionalne:					regional:
liczba	356	263	236	294	number
długość w km	29440	17814	15978	18784	length in km
podmiejskie:					suburban:
liczba	1231	857	709	714	number
długość w km	43558	30667	25327	25948	length in km
miejskie:					urban:
liczba	1	2	2	3	number
długość w km	6	20	20	25	length in km
Międzynarodowe:					International:
liczba	73	10	7	4	number
długość w km	171269	8544	10896	6840	length in km

a Przedsiębiorstwa o liczbie pracujących powyżej 9 osób prowadzące regularną komunikację w ruchu krajowym i międzynarodowym; bez przedsiębiorstw komunikacji miejskiej.

a Enterprises employing more than 9 persons, providing regular national and international traffic; excluding urban transport services.

TABL. 5 (257). **TRANSPORT SAMOCHODOWY ZAROBKOWY^a**
HIRE OR REWARD ROAD TRANSPORT^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Komunikacja krajowa					National communication
Przewozy ładunków w tys. t	3503,0	4964,6	5210,8	4881,4	Transport of goods in thous. t
Średnia odległość przewozu 1 t ładunku w km	159	132	170	192	Average transport distance per 1 t in km
Przewozy pasażerów ^b w tys. osób	29118	22701	20482	23527	Transport of passengers ^b in thous
Średnia odległość przewozu 1 pasażera w km	30	35	33	31	Average transport distance per passenger in km
Komunikacja międzynarodowa					International communication
Przewozy ładunków w tys. t	1572,4	2541,9	2783,8	2828,5	Transport of goods in thous. t
Średnia odległość przewozu 1 t ładunku w km	992	1048	1069	984	Average transport distance per 1 t in km
Przewozy pasażerów ^b w tys. osób	138	105	75	31	Transport of passengers ^b in thous
Średnia odległość przewozu 1 pasażera w km	1664	2390	2343	2554	Average transport distance per passenger in km

a Dane dotyczą przedsiębiorstw o liczbie pracujących powyżej 9 osób. b Bez przewozów taborem komunikacji miejskiej (w tym taksówkami).

a Data concerns enterprises employing more than 9 persons. b Excluding transports by urban road transport fleet (of which by taxis).

TABL. 6 (258). **KOMUNIKACJA MIEJSKA^a**
Stan w dniu 31 XII
URBAN TRANSPORT^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Sieć komunikacyjna – linie w km	1718	2138	2249	2333	Transport network – lines in km
autobusowe	1637	2012	2088	2173	bus
trolejbusowe	81	126	161	160	trolleybus
Tabor:					Fleet of:
autobusy: w szt.	379	401	456	414	buses: in units
liczba miejsc w tys.	36,8	41,5	48,3	43,0	number of seats in thous.
trolejbusy: w szt.	58	109	109	109	trolleybus: in units
liczba miejsc w tys.	6,2	9,5	9,5	9,5	number of seats in thous.
Przewozy pasażerów ^b (w ciągu roku) w mln	98,9	143,5	142,1	141,3	Transport of passengers ^b (during the year) in mln:

a Dane dotyczą przedsiębiorstw i zakładów komunikacji miejskiej, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Dane szacunkowe.

a Data concern urban transport enterprises and companies, employing more than 9 persons. b Estimated data.

TABL. 7 (259). **WYPADKI DROGOWE^a**
ROAD TRAFFIC ACCIDENTS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Wypadki	1820	1252	1262	1242	Accidents
Na 10 tys. pojazdów silnikowych ^b	14	8	8	7	Per 10 thous. registered motor vehicles ^b
Ofiary wypadków	2544	1624	1662	1589	Road traffic casualties
Śmiertelne	256	188	178	157	Fatalities
na 100 tys. ludności	11,7	8,8	8,3	7,4	per 100 thous. population
Ranni	2288	1436	1484	1432	Injured
na 100 tys. ludności	104,9	67,0	69,5	67,3	per 100 thous. population

a Zarejestrowane przez Policję. b Pojazdy według stanu w dniu 31 XII; patrz uwagi ogólne, ust 3 na str. 325.

Ź r ó d ł o: dane Komendy Głównej Policji

a Registered by the Police. b Vehicles as of 31 XII; see general notes, item 3 on page 325.

S o u r c e: data of the National Police Headquarters.

TABL. 8 (260). **WYPADKI DROGOWE^a WEDŁUG SPRAWCÓW, WAŻNIEJSZYCH PRZYCZYŃ I RODZAJÓW POJAZDÓW**
ROAD TRAFFIC ACCIDENTS^a BY CULPRITS, MAJOR CAUSES AND TYPES OF VEHICLES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Wypadki	1252	1262	1242	Accidents
Z winy kierujących pojazdami	1065	1105	1073	Guilt of drivers
w tym:				of which:
niedostosowanie prędkości do warunków ruchu ..	290	305	284	inappropriate speed for road conditions
nieprzestrzeganie pierwszeństwa przejazdu ...	260	249	260	non-compliance with vehicle right of way
nieprawidłowe wyprzedzanie	61	48	54	incorrectly overtaking
nieprawidłowe zachowanie wobec pieszego ...	151	145	132	incorrectly behaviour towards the pedestrian
niezachowanie bezpiecznej odległości między pojazdami	61	82	75	not keeping a safe distance between vehicles
Z winy pieszych	116	108	111	Guilt of pedestrians
w tym nieostrożne wejście na jezdnię	67	66	69	of which carelessly entering to the roadway
Pozostałe ^b	71	49	58	Others ^b
Pojazdy kierujących będących sprawcami wypadków	1065	1105	1073	Vehicles of drivers being accident culprits
Samochody osobowe	795	826	804	Passenger cars
Motocykle	42	51	43	Motorcycles
Rowery	80	81	72	Bicycles
Motorowery	45	30	33	Motor-bicycles
Samochody ciężarowe	68	88	77	Lorries
Inne pojazdy ^c	35	29	44	Other vehicles ^c
Wypadki z udziałem nietrzeźwych użytkowników dróg	173	132	149	Accidents involving intoxicated road users
w tym spowodowane przez nietrzeźwych:				of which caused by intoxicated:
Kierujących	89	78	86	Drivers
samochodami osobowymi	65	55	55	of passenger cars
motocyklami	7	7	8	of motorcycles
rowerami	10	7	8	of bicycles
motorowerami	3	5	10	of mopeds
samochodami ciężarowymi	1	2	3	of lorries
innymi pojazdami	3	2	2	of other vehicles
Pieszych	28	25	23	Pedestrians

a Zarejestrowanych przez Policję. b Dane obejmują winę pasażerów, współwinę uczestników ruchu oraz inne przyczyny. c Łącznie z pojazdami niustalonymi.

Ź r ó d ł o: dane Komendy Głównej Policji.

a Registered by the Police. b Data include guilt of passengers, complicity of traffic participants and other reasons. c Including unidentified vehicles.

S o u r c e: data of the National Police Headquarters.

Telekomunikacja

Telecommunications

TABL. 9 (261). **ABONENCI TELEFONICZNI I APARATY TELEFONICZNE^a**
Stan w dniu 31 XII
TELEPHONE SUBSCRIBERS AND TELEPHONE SETS^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Telefoniczne łącza główne w tys.	383,4	232,5	219,1	179,3	Telephone main line in thous.
w tym abonenci prywatni ^b	290,8	179,7	166,9	133,6	of which private subscribers ^b
miasta	251,9	153,1	147,2	118,6	urban areas
w tym abonenci prywatni ^b	177,7	109,1	95,2	80,9	of which private subscribers ^b
wieś	131,6	79,4	71,9	60,7	rural areas
w tym abonenci prywatni ^b	113,1	70,5	71,6	52,6	of which private subscribers ^b
w tym standardowe łącza główne (abonenci telefonii przewodowej) .	342,9	209,3	196,6	160,1	of which standard main line (fixed line telephone subscribers)
miasta	216,3	132,3	126,9	101,3	urban areas
wieś	126,6	77,0	69,7	58,7	rural areas
Aparaty telefoniczne publiczne samo- inkasujące	2414	428	268	133	Public pay telephones
miasta	1236	256	161	123	urban areas
wieś	1178	172	107	10	rural areas

a Dane dotyczą operatorów telekomunikacyjnych sieci publicznej. b Posiadający aparaty telefoniczne zainstalowane w mieszkaniach prywatnych.

a Data concerns operators of public telecommunication network. b Possessing telephones installed in private dwellings.

DZIAŁ XVIII

HANDEL I GASTRONOMIA

Uwagi ogólne

1. Informacje w dziale dotyczą wszystkich jednostek gospodarki narodowej prowadzących działalność handlową lub gastronomiczną.

Przez **przedsiębiorstwa handlowe** rozumie się podmioty gospodarcze, których przeważającym rodzajem działalności jest sprzedaż towarów, zaliczana zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności – PKD 2007 do sekcji „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle”.

2. Dane o **sprzedaży detalicznej** obejmują:

- 1) sprzedaż towarów konsumpcyjnych i niekonsumpcyjnych w:
  - punktach sprzedaży detalicznej,
  - hurtowniach oraz u producentów w ilościach wskazujących na zakup dla potrzeb indywidualnych nabywców;
- 2) sprzedaż towarów handlowych (konsumpcyjnych) oraz produkcji gastronomicznej w placówkach gastronomicznych.

W wartości sprzedaży detalicznej uwzględniono sprzedaż towarów zarówno ludności, jak i konsumentom zbiorowym, tj.: urzędom, instytucjom, żłobkom, przedszkolom itp., nie uwzględniono natomiast sprzedaży targowiskowej dokonanej przez sprzedawców uiszczających jedynie opłatę placową (np. sprzedaży produktów rolnych dokonanej przez producentów-rolników, sprzedaży na giełdach samochodowych).

Dane dotyczące sprzedaży detalicznej prezentuje się w dostosowaniu do Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP).

3. Podziału towarów na **konsumpcyjne i niekonsumpcyjne** dokonano umownie, zaliczając do niekonsumpcyjnych te towary, których zużycie odbywa się głównie w sferze produkcji. Do towarów niekonsumpcyjnych zaliczono w szczególności towary przeznaczone do produkcji rolniczej (np. maszyny, narzędzia i urządzenia rolniczej, nasiona, pasze, środki ochrony roślin, nawozy mineralne lub chemiczne), materiały budowlane itp.

Podziału towarów konsumpcyjnych na żywność, napoje alkoholowe i towary nieżywnościowe dokonano szacunkowo.

CHAPTER XVIII

TRADE AND CATERING

General notes

1. Information in this chapter concerns all entities of the national economy conducting trade or catering activity.

Trade enterprises are understood as economic entities, the principal activity of which is the sale of commodities, classified in accordance with NACE rev. 2 in the section “Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles”.

2. Data regarding the **retail sale** include:

- 1) the sale of consumer and non-consumer goods at:
  - retail sales outlets,
  - wholesalers as well as at producers in quantities indicating purchases for the individual needs of the purchaser;
- 2) the sale of commercial consumer goods as well as catering products in catering establishments.

The sale of goods both for the general public as well as for collective consumers, i.e., government offices, institutions, nurseries, nurseries schools etc. are included in the value of retail sales. Not included, however, is marketplace sales made by salesmen only paying a stall fee (e.g., sales of agricultural products conducted by farmer-producers, sales at automobile markets).

Data concerning retail sales are presented according to the Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP).

3. The division of commodities into **consumer and non-consumer** goods has been done on the basis: non-consumer goods include those goods, the consumption of which occurs primarily in the sphere of production. In particular, goods designated for agricultural production (e.g., agricultural machinery, tools and equipment, seeds, animal feeding-stuffs, plant protection chemicals, mineral or chemical fertilizers), building materials, etc., were included in non-consumer goods.

The division of consumer goods into food, alcoholic beverages and non-foodstuff goods has been done by estimation.

4. Dane o **sprzedaży hurtowej towarów** obejmują sprzedaż z magazynów handlowych własnych bądź użytkowanych, w których składowane towary stanowią własność przedsiębiorstwa handlowego. Do wartości sprzedaży hurtowej zalicza się również wartość sprzedaży zrealizowanej na zasadzie bezpośredniej płatności lub kontraktu (agenci, aukcjonerzy), jak również wartość sprzedaży zrealizowanej przez tranzyt rozliczany, polegający na przekazywaniu towarów bezpośrednio od dostawcy do odbiorcy z pominięciem magazynów, które tę dostawę realizują.

5. Podziału **sklepów według form organizacyjnych** dokonano na podstawie wielkości powierzchni sprzedażowej sklepów i rodzaju sprzedawanych w nich towarów.

Domy towarowe i handlowe są to sklepy wielodziałowe, prowadzące sprzedaż szerokiego i uniwersalnego asortymentu, głównie towarów nieżywnościowych, o powierzchni sal sprzedażowych: domy towarowe – 2000 m² i więcej, domy handlowe – od 600 do 1999 m².

Supermarkety są to sklepy o powierzchni sprzedażowej od 400 m² do 2499 m² prowadzące sprzedaż głównie w systemie samoobsługowym, oferujące szeroki asortyment artykułów żywnościowych oraz artykuły nieżywnościowe częstego zakupu.

Hipermarkety są to sklepy o powierzchni sprzedażowej od 2500 m² prowadzące sprzedaż głównie w systemie samoobsługowym, oferujące szeroki asortyment artykułów żywnościowych i nieżywnościowych częstego zakupu, zwykle z parkingiem samochodowym.

Sklepy powszechne są to sklepy prowadzące sprzedaż głównie towarów żywnościowych codziennego użytku, o powierzchni sal sprzedażowych od 120 do 399 m².

Sklepy wyspecjalizowane są to sklepy prowadzące sprzedaż szerokiego asortymentu artykułów do kompleksowego zaspokojenia określonych potrzeb, np. ubioru, wyposażenia mieszkań, sklepy motoryzacyjne, meblowe, sportowe itp.

Do **pozostałych sklepów** zaliczono sklepy o powierzchni sal sprzedażowych do 119 m².

Podziału sklepów dokonano na podstawie faktycznej lokalizacji sklepu.

Sklepy podaje się łącznie z aptekami ogólnodostępnymi.

6. Do **placówek gastronomicznych** zaliczono zakłady i punkty gastronomiczne stałe i sezonowe, których przedmiotem działalności jest przygotowywanie oraz sprzedaż posiłków i napojów do spożycia na miejscu i na wynos. Sezonowe placówki gastronomiczne uruchamiane są okresowo i działają nie dłużej niż sześć miesięcy w roku kalendarzowym.

4. Data regarding the **wholesale of commodities** include sales from warehouses own or used, in which the commodities stored account for the property of a trade enterprise. The value of wholesale also includes the value of sale realized on the basis of a direct payment or contract (agents, auctioneers), as well as the value of sale realized by settled transit consisting in the transfer of commodities directly from the supplier to the client, by-passing the warehouses which realize the delivery.

5. The division of **stores by organizational forms** was made on the basis of the area of the sales floor and the types of goods sold.

Department stores and trade stores are stores with multiple departments, selling a broad and universal assortment, primarily non-foodstuff goods, with a sales floor area of 2000 m² and more for department stores and from 600 to 1999 m² for trade stores.

Supermarkets are stores with a sales floor from 400 to 2499 m², selling goods in a self-service system and offering a wide assortment of foodstuff goods and frequently bought non-foodstuff goods.

Hipermarkets are stores with a sales floor above 2500 m², selling goods in a self-service system and offering a wide assortment of foodstuff goods and frequently bought non-foodstuff goods, usually with a parking place.

Grocery stores are stores primarily selling foodstuff goods for daily consumption, with a sales floor from 120 to 399 m².

Specialized stores are stores selling a wide assortment of articles to fully meet specific needs, (e.g. clothing, home furnishings, car parts, furniture, sporting goods, etc.).

Other stores include stores with a sales floor up to 119 m².

The division of shops was made on the basis of the actual location of a shop.

Shops include public pharmacies.

6. **Catering establishments** include permanent and seasonal catering establishments and outlets, the scope of activity of which is the preparation and sale of meals and beverages for on-site and take-out consumption. Seasonal catering establishments are open for a certain period of time and operate not longer than six months in a calendar year.

Do placówek gastronomicznych nie zalicza się ruchomych punktów sprzedaży detalicznej i automatów sprzedażowych.

7. Dane o działalności handlowej, w tym informacje o sklepach i stacjach paliw opracowano na podstawie sprawozdawczości. Dane dla jednostek o liczbie pracujących do 9 osób uogólniono w oparciu o wyniki badania reprezentacyjnego przeprowadzonego na 5% próbie tych jednostek. Dane o sprzedaży hurtowej, działalności gastronomicznej i magazynach handlowych dotyczą wyłącznie jednostek o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

8. Magazyny handlowe (hurtu i rozdzielcze detalu) są jednostkami organizacyjno-funkcjonalnymi podmiotów gospodarczych zajmujących się obrotem towarów. Magazynem jest jednostka przeznaczona do magazynowania towarów, zajmująca wyodrębnioną przestrzeń magazynową, wyposażona w środki techniczne i organizacyjne, dysponująca personelem do obsługi tych środków oraz prowadząca ewidencję stanu i ruchu zapasów.

9. Targowiska są to wyodrębnione tereny i budowle (plac, ulice, hale targowe) ze stałymi lub sezonowymi punktami sprzedaży drobnodetalicznej lub urządzeniami przeznaczonymi do prowadzenia handlu w wyznaczone dni tygodnia lub codziennie (bazaary).

Za **targowiska sezonowe** uznano te place i ulice, gdzie uruchamiane są na okres do 6 miesięcy punkty handlowe, w związku ze wzmożonym ruchem nabywców (np. ruch urlopowy) i działalność ta jest ponawiana w kolejnych sezonach.

Mobile retail sales points and vending machines are not treated as catering establishments.

7. Data regarding trade activity, including information about shops and petrol stations are compiled based of reporting. For entities employing up to 9 persons, the data have been generalized on the basis of the results of sample survey conducted on a 5% sample of these entities. Data regarding wholesale, catering activity and trade warehouses concern exclusively entities employing more than 9 persons.

8. Trade warehouses (wholesale and retail distribution) are organizational and functional units of economic entities engaged in the turnover of commodities. A warehouse is an entity designated for storing up commodities, occupying separate storage space, equipped with the technical and organizational means as well as with the personnel to service these means and, in addition, registering the amount and the changes in stocks.

9. Marketplaces are specific areas and structures (squares, streets, market halls) with permanent or seasonal outlets for small-scale retail sales or with facilities designated for conducting trade on specific days of the week or weekly (bazaars).

Seasonal marketplaces are those squares and streets where trade outlets conduct activity for a period of 6 months, in connection with increased demand from buyers (e.g., holiday demand) and this activity is repeated in successive seasons.

TABL. 1 (262). **SPRZEDAŻ DETALICZNA TOWARÓW (ceny bieżące)**
RETAIL SALES (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
OGÓŁEM w mln zł	19188,7	24382,5	23606,3	25585,1	TOTAL in mln zł
W tym w przedsiębiorstwach handlowych ^a :					Of which in trade enterprises ^a :
w mln zł	5055,0	6100,9	6494,1	6705,3	in mln zł
w %	26,3	25,0	27,5	26,2	in %
NA 1 MIESZKAŃCA w zł	8796	11377	11053	12016	PER CAPITA in zł

a Przedsiębiorstwa handlowe, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

a Trade enterprises employing more than 49 persons.

TABL. 2 (263). **SPRZEDAŻ DETALICZNA TOWARÓW WEDŁUG GRUP^a (ceny bieżące)**
RETAIL SALES BY GROUPS^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
------------------	------	------	------	------	---------------

W MILIONACH ZŁOTYCH
IN MILLION ZLOTYS

OGÓŁEM	10120,1	12418,7	12929,5	14268,4	TOTAL
---------------------	----------------	----------------	----------------	----------------	--------------

W ODSETKACH
IN PERCENT

OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0	100,0	TOTAL
Towary konsumpcyjne	76,8	87,1	87,7	89,8	Consumer goods
żywność i napoje bezalkoholowe .	33,9	37,3	36,7	34,8	food and non-alcoholic beverages
napoje alkoholowe	4,7	4,7	5,1	5,8	alcoholic beverages
towary nieżywnościowe	38,2	45,1	45,9	49,2	non-foodstuffs
Towary niekonsumpcyjne	23,2	12,9	12,3	10,2	Non-consumer goods

a Dane dotyczą przedsiębiorstw prowadzących działalność handlową (bez placówek gastronomicznych), w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Data concern enterprises conducting trade activity (excluding catering establishments) employing more than 9 persons.

TABL. 3 (264). **SPRZEDAŻ HURTOWA TOWARÓW W PRZEDSIĘBIORSTWACH HANDLOWYCH^a**
(ceny bieżące)
WHOLESALE IN TRADE ENTERPRISES^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
W MILIONACH ZŁOTYCH IN MILLION ZLOTYS					
O G Ó Ł E M	18743,4	21068,2	21716,9	23310,4	TOTAL
W ODSETKACH IN PERCENT					
O G Ó Ł E M	100,0	100,0	100,0	100,0	TOTAL
Żywność i napoje bezalkoholowe...	33,9	17,5	19,2	17,7	Food and non-alcoholic beverages
Napoje alkoholowe	6,4	1,3	1,2	1,4	Alcoholic beverages
Towary nieżywnościowe ^b	59,7	81,2	79,6	80,9	Non-foodstuffs goods ^b

a Dane dotyczą przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Konsumpcyjne i niekonsumpcyjne.
a Data concern enterprises employing more than 9 persons. b Consumer and non-consumer goods.

TABL. 4 (265). **SKLEPY WEDŁUG FORM ORGANIZACYJNYCH I STACJE PALIW^a**
Stan w dniu 31 XII
SHOPS BY ORGANIZATIONAL FORM AND PETROL STATIONS^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Sklepy	16496	19372	18406	19446	Shops
Domy towarowe	3	2	2	3	Department stores
Domy handlowe	21	16	14	13	Trade stores
Supermarkety	213	313	314	321	Supermarkets
Hipermarkety	22	27	26	27	Hipermarkets
Sklepy powszechnie	355	351	345	344	Universal shops
Sklepy wyspecjalizowane	1393	1871	1945	1958	Specialized shops
Pozostałe sklepy ^b	14489	16792	15760	16780	Other shops ^b
Stacje paliw	785	615	578	532	Petrol stations

a Według lokalizacji sklepu/stacji paliw. b Ujęto również sklepy podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób; łącznie z aptekami ogólnodostępnymi.

a According to location of shop/petrol station. b Data concern shops of economic entities employing up to 9 persons; including public pharmacies.

TABL. 5 (266). **GASTRONOMIA^a**
CATERING^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Liczba placówek gastronomicznych (stan w dniu 31 XII)	509	507	615	492	Number of catering establishments (as of 31 XII)
w tym restauracje	123	189	249	195	of which restaurants
Sprzedaż z działalności gastronomicznej (ceny bieżące) w tys. zł	254810	364589	456807	430580	Sales from catering activity (current prices) in thous. zł
w tym:					of which:
z produkcji gastronomicznej	203436	284463	366147	355410	from catering production
ze sprzedaży napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych	28201	44711	49264	39156	from the sale of alcoholic beverages and tobacco

a Dane dotyczą przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Data concern enterprises employing more than 9 persons.

TABL. 6 (267). **MAGAZYNY HANDLOWE^a**
Stan w dniu 31 XII
TRADE WAREHOUSES^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2012	2015	SPECIFICATION
Magazyny zamknięte:			Secured warehouses:
liczba	1070	1030	number
powierzchnia składowa w tys. m ²	1144,1	985,0	storage space in thous. m ²
Magazyny zadaszone:			Roofed warehouses:
liczba	164	185	number
powierzchnia składowa w tys. m ²	68,4	148,2	storage space in thous. m ²
Place składowe:			Storage sites:
liczba	220	209	number
powierzchnia składowa w tys. m ²	470,8	789,2	storage space in thous. m ²
Silosy i zbiorniki:			Siloes and reservoirs:
liczba	302	395	number
pojemność w dam ³	146,9	590,0	capacity in dam ³

a Hurtu i rozdzielcze detalu; dane dotyczą przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

U w a g a. Dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co 3 lata.

a Wholesale and retail distribution; data concern enterprises employing more than 9 persons.

N o t e. Data on the basis of periodic surveys conducted every three years.

TABL. 7 (268). **TARGOWISKA**
Stan w dniu 31 XII
MARKETPLACES
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Targowiska stałe:					Permanent marketplaces:
liczba	191	187	184	182	number
w tym z przewagą sprzedaży drobnodetalicznej	166	181	178	176	of which with predominance of small-retail sales
powierzchnia w tys. m ²	1101,0	1131,3	1096,8	1097,2	area in thous. m ²
w tym sprzedażowa	747,5	760,6	784,6	777,9	of which sales area
stałe punkty sprzedaży drobnodetalicznej	5401	4581	4603	4979	permanent small-retail sales outlets
w tym na targowiskach czynnych codziennie	3774	2613	2592	2627	of which at marketplaces opened daily
Targowiska sezonowe ^a (w ciągu roku)	57	120	251	257	Seasonal marketplaces ^a (during the year)
Roczne wpływy z opłaty targowej w tys. zł	11232,5	10035,8	8519,3	8449,8	Annual receipts from marketplace fees in thous. zł

a Liczba targowisk lub miejsc wyznaczonych na ulicach i placach uruchamianych okresowo.

a Number of marketplaces or places located on streets and squares open periodically.

DZIAŁ XIX

FINANSE PRZEDSIĘBIORSTW

Uwagi ogólne

1. Wyniki finansowe przedsiębiorstw prezentuje się w dostosowaniu do ustawy z dnia 29 IX 1994 r. o rachunkowości (tekst jednolity Dz.U. 2016 r. poz. 1047, z późniejszymi zmianami).

Dane w zakresie gospodarki finansowej przedsiębiorstw obejmują podmioty gospodarcze prowadzące księgi rachunkowe, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

Dane nie obejmują podmiotów prowadzących działalność bankową, maklerską, ubezpieczeniową oraz towarzystw inwestycyjnych i emerytalnych, narodowych funduszy inwestycyjnych, szkół wyższych, a także samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej, instytucji kultury posiadających osobowość prawną i gospodarstw indywidualnych w rolnictwie.

2. Przychody z całokształtu działalności (kwoty otrzymane i należne) obejmują:

- 1) przychody netto ze sprzedaży produktów (wyrobów i usług), łącznie z dotacjami do produktów;
- 2) przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów, łącznie z kwotami należnymi z tytułu sprzedaży opakowań wielokrotnego użytku;
- 3) pozostałe przychody operacyjne, tj. przychody niezwiązane bezpośrednio z podstawową działalnością podmiotu, do których zalicza się: zysk ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych (środków trwałych, środków trwałych w budowie, wartości niematerialnych i prawnych, inwestycji w nieruchomości i prawa), otrzymane nieodpłatnie, w tym w drodze darowizny aktywa (środki pieniężne), odszkodowania, rozwiązane rezerwy, korekty odpisów aktualizujących wartość aktywów niefinansowych, przychody z działalności socjalnej, przychody z wynajmu lub dzierżawy środków trwałych albo inwestycji w nieruchomości i prawa;

CHAPTER XIX

FINANCES OF ENTERPRISES

General notes

1. The financial results of enterprises are adjusted to the Accounting Act dated 29 IX 1994 (unified text Journal of Laws 2016 item 1047, with later amendments).

Data regarding the financial management of enterprises include economic entities keeping accounting ledgers employing more than 9 persons.

Data do not include banks, brokerage houses, insurance companies, investment and pension societies, national investment funds, higher education institutions, independent public health care facilities, cultural institutions with legal personality and private farms in agriculture.

2. Revenues from total activity (sums received and due) include:

- 1) net sales revenues of products (goods and services), including subsidies on products;
- 2) net sales revenues of goods and materials, including sums due from the sale of re-use packages;
- 3) other operating revenues, i.e., revenues not directly connected with the basic activity of the entity, to which the following are included: profits from the sale of non-financial fixed assets (fixed assets, assets under construction, intangible fixed assets, investments in real estate and rights), assets (cash) received free of charge, including donated assets, as well as damages reversed provisions, adjustments of the depreciation value for non-financial assets, income from social activities, income from the rent or lease of fixed assets and investments in real estate and rights;

- 4) przychody finansowe, tj. przychody z tytułu dokonanych przez podmiot operacji finansowych: kwoty należne z tytułu dywidend i udziałów w zysku, odsetki od udzielanych pożyczek, odsetki od lokat terminowych, odsetki za zwłokę, zysk ze zbycia inwestycji, zmniejszenia odpisów aktualizacyjnych wartości inwestycji wobec całkowitego lub częściowego ustania przyczyn powodujących trwałą utratę ich wartości, nadwyżka dodatnich różnic kursowych nad ujemnymi.

3. Koszty uzyskania przychodów z całości kształtu działalności obejmują:

- 1) koszt własny sprzedanych produktów (wrobów i usług), tj. koszty ogółem pomniejszone o koszt wytworzenia świadczeń na własne potrzeby jednostki i skorygowane o zmianę stanu produktów;
- 2) wartość sprzedanych towarów i materiałów według cen zakupu (nabycia);
- 3) pozostałe koszty operacyjne, do których zalicza się: stratę ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych, tj. nadwyżkę wartości sprzedanych składników majątku trwałego nad przychodami z ich sprzedaży, amortyzację oddanych w dzierżawę lub najem środków trwałych i środków trwałych w budowie, nieplanowane odpisy amortyzacyjne (odpisy z tytułu trwałej utraty wartości), poniesione kary, grzywny, odszkodowania, odpisane w części lub w całości wierzytelności w związku z postępowaniem upadłościowym, układowym i naprawczym, utworzone rezerwy na pewne lub o dużym stopniu prawdopodobieństwa przyszłe zobowiązania (straty z transakcji gospodarczych w toku), odpisy aktualizujące wartość aktywów niefinansowych, koszty utrzymania obiektów działalności socjalnej, darowizny lub nieodpłatnie przekazane aktywa trwałe;
- 4) koszty finansowe, na które składają się w szczególności: odsetki od zaciągniętych kredytów i pożyczek, odsetki i dyskonto od wyemitowanych przez jednostkę obligacji, odsetki za zwłokę, strata ze zbycia inwestycji, odpisy z tytułu aktualizacji wartości inwestycji, nadwyżka ujemnych różnic kursowych nad dodatnimi.

4. Przychody i koszty uzyskania przychodów ze sprzedaży: produktów, towarów i materiałów wpływające na wynik finansowy ustala się w wartości wyrażonej w rzeczywistych cenach

- 4) financial revenues, i.e., revenues from financial operations conducted by an entity: amounts due in respect of dividends and share in profits, interest on loans granted, interest on time deposits, default interest, profits from the sale of investments, reduction of depreciation write-offs relating to investments due to the fact that the reasons resulting in the permanent loss of their value have ceased to exist (whether partially or totally), surplus of foreign exchange gains over losses.

3. Costs of obtaining revenues from total activity include:

- 1) the cost of products sold (goods and services), i.e., the total costs decreased by the costs of generating benefits for the needs of the entity and corrected by the change in product inventories;
- 2) the value of goods and materials sold according to procurement (purchase) prices;
- 3) other operating costs, to which the following are included: loss on the sale of non-financial fixed assets, i.e., surplus of the value of sold fixed assets over the revenues from their sale, depreciation of leased or rented fixed assets and assets under construction, unplanned write-offs (write-offs by virtue of a permanent loss of value), penalties, fines, indemnities paid, partially or fully written off liabilities related to bankruptcy, composition, restructuring proceedings, reserves made for future certain liabilities or liabilities, which are likely to occur (loss on current business transaction in), write-offs updating the value of non-financial assets, costs of maintaining premises required for social activity, donations or fixed assets received free of charge;
- 4) financial costs, in particular, interest from contracted credits and loans, interest and discount on bonds issued by the entity, default interest, loss on the sale of investments, write-offs updating the value of investment, the surplus of foreign exchange losses over gains.

4. Revenues and costs of obtaining revenues from the sale of: products, goods and materials which have an influence on the financial result are expressed in actual sales prices taking

sprzedaży z uwzględnieniem opustów w postaci rabatów i bonifikat, bez podatku od towarów i usług (VAT).

5. Wynik finansowy na działalności gospodarczej jest to suma wyniku finansowego na sprzedaży produktów, towarów i materiałów, wyniku na pozostałej działalności operacyjnej oraz wyniku na operacjach finansowych.

6. Wynik zdarzeń nadzwyczajnych (zyski i straty nadzwyczajne) to skutki finansowe zdarzeń powstających niepowtarzalnie, poza zwykłą działalnością jednostki i niezwiązanych z ogólnym ryzykiem jej prowadzenia, a w szczególności spowodowanych zdarzeniami losowymi.

Od 2016 r. wszelkie skutki zdarzeń, które do tychczas wpływały na zyski i straty nadzwyczajne, są zaliczane odpowiednio do pozostałych przychodów operacyjnych i pozostałych kosztów operacyjnych.

7. Wynik finansowy brutto (zysk lub strata) jest to wynik finansowy na działalności gospodarczej, do 2015 r. korygowany o wynik zdarzeń nadzwyczajnych.

8. Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego brutto obejmują podatek dochodowy od osób prawnych i fizycznych, a do 2009 r. również inne płatności wynikające z odrębnych przepisów.

9. Podatek dochodowy jest to podatek od osiągniętego zysku, który podmiot gospodarczy jest zobowiązany uiszczyć po uwzględnieniu przyznanego ulg. Obejmuje on:

- część bieżącą, tj. podatek wykazany w deklaracji podatkowej za dany okres sprawozdawczy,
- część odroczoną, tj. różnicę między stanem rezerw i aktywów z tytułu podatku odroczonego (w związku z przejściowymi różnicami między wynikiem finansowym brutto a podstawą opodatkowania, wynikającymi z odmienności momentu ujęcia przychodu i kosztu zgodnie z przepisami o rachunkowości a przepisami podatkowymi) na koniec i początek okresu sprawozdawczego.

10. Wynik finansowy netto (zysk lub strata) otrzymuje się po pomniejszeniu wyniku finansowego brutto o obowiązkowe obciążenia.

11. Relacje ekonomiczne przedstawione w tabl. 4 obliczono następująco:

into account discounts in the form of rebates and reductions, excluding the value added tax (VAT).

5. The financial result on economic activity is the sum of the financial result from the sale of products, goods and materials, the result on other operating activity as well as the result on financial operations.

6. Result on extraordinary events (extraordinary profits and losses) are the financial results of one-time events, outside the usual activity of an entity, and not connected with general risk of activity, and in particular, the result of coincidental events.

Since 2016 all economic effects of the events which previously affected the extraordinary profits and losses are classified as other operating revenues or other operating costs, respectively.

7. The gross financial result (profit or loss) is the financial result on economic activity, until 2015 corrected by result on extraordinary events.

8. Obligatory encumbrances of gross financial result include income tax on legal and natural persons as well as until 2009 also other payments resulting from separate regulations.

9. Income tax is the tax on earned profit which an economic entity is obligated to pay after considering abatements granted. It includes:

- the current part, i.e., the tax presented in the tax declaration for a given reporting period,
- the deferred part, i.e., a difference between the state of provisions and assets, by virtue of deferred tax (because of the temporary differences between the gross financial result and the basis for taxation resulting from the different moments of the income and cost statement, in accordance with the tax and accounting regulations) at the end and the beginning of the reporting period.

10. The net financial result (profit or loss) is derived after decreasing the gross financial result by obligatory encumbrances.

11. The economic relations presented in table 4 were calculated as follows:

1) **wskaźnik poziomu kosztów** jako relację kosztów uzyskania przychodów z całokształtu działalności do przychodów z całokształtu działalności;

2) **wskaźnik rentowności obrotu:**

— **brutto** jako relację wyniku finansowego brutto do przychodów z całokształtu działalności,

— **netto** jako relację wyniku finansowego netto do przychodów z całokształtu działalności;

3) **wskaźnik płynności finansowej:**

— **I stopnia** jako relację inwestycji krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych bez funduszy specjalnych,

— **II stopnia** jako relację inwestycji krótkoterminowych i należności krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych bez funduszy specjalnych,

— **III stopnia** jako relację aktywów obrotowych (zapasów, należności krótkoterminowych, inwestycji krótkoterminowych oraz krótkoterminowych rozliczeń międzyokresowych) do zobowiązań krótkoterminowych bez funduszy specjalnych.

12. Aktywa obrotowe obejmują: zapasy, należności krótkoterminowe, inwestycje krótkoterminowe (środki pieniężne i krótkoterminowe papiery wartościowe) i krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe.

Należności z tytułu dostaw i usług są zaliczane do należności krótkoterminowych (bez względu na okres wymagalności zapłaty).

13. Kapitały (fundusze) własne ujmuje się w księgach rachunkowych z podziałem na ich rodzaje i według zasad określonych przepisami prawa, postanowieniami statutu lub umowy o utworzeniu jednostki. Obejmują one: kapitał (fundusz) podstawowy, kapitał (fundusz) zapasowy, kapitał z aktualizacji wyceny, pozostałe kapitały (fundusze) rezerwowe, niepodzielony (nierozliczony) wynik finansowy z lat ubiegłych, wynik finansowy netto roku obrotowego oraz odpisy z zysku netto w ciągu roku obrotowego.

Do 2015 r. obejmowały również należne wpłaty na kapitał podstawowy oraz udziały (akcje) własne.

1) **cost level indicator** as the relation of costs of obtaining revenues from total activity to revenues from total activity;

2) **turnover profitability rate:**

— **gross** as the relation of the gross financial result to revenues from total activity,

— **net** as the relation of the net financial result to revenues from total activity;

3) **financial liquidity ratio of:**

— **first degree** as the relation of short-term investments to short-term liabilities excluding special funds,

— **second degree** as the relation of short-term investments and short-term dues to short-term liabilities excluding special funds,

— **third degree** as the relation of current assets (stocks, short-term dues, short-term investments and short-term inter-period settlements) to short-term liabilities excluding special funds.

12. Current assets include: inventories, short-term dues, short-term investments (cash equivalents, short-term securities) and short-term inter-period settlements.

Dues from deliveries and services are included in short-term dues (irrespective of its due date).

13. Share equity (funds) is recorded in accounting ledgers according to type and according to the principles defined in legal regulations, statute resolutions or agreements regarding the establishment of the entity. They include: share capital (fund), supplementary capital (fund), reserve capital (fund) from revaluation, other reserve capital (fund), undistributed (unsettled) financial result from previous years, net financial result of the turnover year and write-offs from net profit for the turnover year.

Until 2015 it has also included share capital (fund) not paid up and entity's shares (stock).

Kapitał (fundusz) podstawowy to, w zależności od formy prawnej podmiotu gospodarczego:

- w spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością (z o.o.), akcyjnych, komandytowo-akcyjnych – kapitał zakładowy,
- w przedsiębiorstwach państwowych — fundusz założycielski,
- w spółdzielniach — fundusz udziałowy,
- w spółkach komandytowych, jawnych, partnerskich, cywilnych — kapitał właścicieli.

Kapitał (fundusz) podstawowy w spółkach akcyjnych, spółkach z o.o. i w spółdzielniach, ujęty w wysokości określonej w umowie (statucie) wpisanej w rejestrze handlowym, jest pomniejszany o zadeklarowane, lecz niewniesione wkłady kapitałowe.

14. Zobowiązania przedsiębiorstw (kapitały obce) obejmują wszystkie zobowiązania z wszelkich tytułów, w tym również z tytułu kredytów bankowych i pożyczek. Ogół zobowiązań przedsiębiorstw dzieli się na zobowiązania: długoterminowe — gdy okres ich spłaty na dzień bilansowy jest dłuższy niż rok, krótkoterminowe — gdy okres ich spłaty na dzień bilansowy jest nie dłuższy niż rok.

Zobowiązania z tytułu dostaw i usług są zaliczane do zobowiązań krótkoterminowych (bez względu na okres wymagalności zapłaty).

15. Dane dotyczące finansów przedsiębiorstw podano na podstawie rocznej sprawozdawczości finansowej (przed weryfikacją bilansu) łącznie z wynikami przedsiębiorstw, które zawiesiły działalność lub zostały zlikwidowane w ciągu roku.

Share capital (fund) is, depending on the legal form of the economic entity:

- initial capital — in limited liability, joint stock, joint stock-limited companies,
- founders' capital — in state owned enterprises,
- participation fund — in co-operatives,
- owners' capital — in limited partnership, unlimited partnership professional partnership and civil law partnership companies.

Core capital (fund) in joint stock companies and limited liability companies as well as in co-operatives, registered in the amount defined in the agreement (statute) recorded in the trade register, is decreased by the capital contribution declared but not transferred.

14. Liabilities of enterprises (outside capital) include all liabilities, including liabilities from bank credits and loans and are divided into: long-term liabilities — when their repayment period on the balance day is longer than one year, and short-term liabilities — when their repayment period on the balance day is not longer than one year.

Liabilities from deliveries and services are included in short-term liabilities (irrespective of its due date).

15. Data concerning the finances of enterprises are presented on the basis of annual financial reports (before balance verification) together with the results of enterprises which suspended activities or were liquidated within the course of the year.

TABL. 1 (269). **PRZYCHODY, KOSZTY I WYNIK FINANSOWY PRZEDSIĘBIORSTW WEDŁUG SEKTORÓW WŁASNOŚCI**
REVENUES, COSTS AND FINANCIAL RESULTS OF ENTERPRISES BY OWNERSHIP SECTORS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017
	w mln zł		in mln zł	
Przychody z całokształtu działalności	63507,8	71133,3	71928,0	76036,1
Revenues from total activity				
sektor publiczny	6148,4	5926,5	5435,3	5557,4
public sector				
sektor prywatny	57359,4	65206,8	66492,7	70478,6
private sector				
w tym: of which:				
Przychody netto ze sprzedaży produktów (wytworów i usług)	33065,5	40740,9	41542,6	43391,7
Net sales revenues of products (goods and services)				
Przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów	28878,9	28671,4	28783,3	30518,1
Net sales revenues of goods and materials				
Przychody finansowe	650,3	553,7	399,5	443,4
Financial revenues				
Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności .	60785,3	66933,2	67861,9	71091,7
Costs of obtaining revenues from total activity				
sektor publiczny	5725,3	5261,4	5013,6	5148,4
public sector				
sektor prywatny	55060,0	61671,9	62848,3	65943,3
private sector				
w tym: of which:				
Koszt własny sprzedanych produktów (wytworów i usług)	33499,8	39476,3	41040,5	43132,8
Cost of products sold (goods and services)				
Wartość sprzedanych towarów i materiałów	25415,3	25014,9	24836,7	26130,2
Value of goods and materials sold				
Koszty finansowe	561,3	566,7	638,6	658,4
Financial costs				
Wynik finansowy na działalności gospodarczej	2722,5	4200,1	4066,1	4944,3
Financial result on economic activity				
sektor publiczny	423,0	665,2	421,7	409,0
public sector				
sektor prywatny	2299,5	3534,9	3644,4	4535,3
private sector				
Wynik zdarzeń nadzwyczajnych	0,8	0,2	x	x
Result on extraordinary events				
sektor publiczny	0,2	0,0	x	x
public sector				
sektor prywatny	0,6	0,1	x	x
private sector				

TABL. 1 (269). **PRZYCHODY, KOSZTY I WYNIK FINANSOWY PRZEDSIĘBIORSTW
 WEDŁUG SEKTORÓW WŁASNOŚCI (dok.)**
 REVENUES, COSTS AND FINANCIAL RESULTS OF ENTERPRISES
 BY OWNERSHIP SECTORS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017
	w mln zł		in mln zł	
Wynik zdarzeń nadzwyczajnych (dok.) Result on extraordinary events (cont.)				
Zyski nadzwyczajne ..... Extraordinary profits	6,6	1,8	x	x
Straty nadzwyczajne ..... Extraordinary losses	5,8	1,7	x	x
Wynik finansowy brutto ..... Gross financial result	2723,3	4200,2	4066,1	4944,3
sektor publiczny ..... public sector	423,2	665,2	421,7	409,0
sektor prywatny ..... private sector	2300,1	3535,0	3644,4	4535,3
Zysk brutto ..... Gross profit	3085,5	4864,2	4453,3	5324,4
Strata brutto ..... Gross loss	362,2	664,0	387,2	380,1
Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego brutto^a ..... Obligatory encumbrances of gross financial result^a	456,3	548,3	662,4	841,3
sektor publiczny ..... public sector	93,4	101,2	73,1	76,9
sektor prywatny ..... private sector	362,9	447,0	589,2	764,4
Wynik finansowy netto ..... Net financial result	2267,0	3651,9	3403,7	4103,1
sektor publiczny ..... public sector	329,8	564,0	348,6	332,2
sektor prywatny ..... private sector	1937,2	3088,0	3055,1	3770,9
Zysk netto ..... Net profit	2594,6	4247,2	3780,2	4464,8
Strata netto ..... Net loss	327,6	595,3	376,4	361,8

a Obejmują tylko podatek dochodowy.
 a Include only income tax.

TABL. 2 (270). **PRZYCHODY, KOSZTY I WYNIK FINANSOWY PRZEDSIĘBIORSTW WEDŁUG WYBRANYCH SEKCJI**
REVENUES, COSTS AND FINANCIAL RESULTS OF ENTERPRISES BY SELECTED SECTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Przychody z całokształtu działalności	Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności	Wynik finansowy brutto	Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego brutto ^a	Wynik finansowy netto
	Revenues from total activity	Costs of obtaining revenues from total activity	Gross financial result	Obligatory encumbrances of gross financial result ^a	Net financial result
		w mln zł		in mln zł	
OGÓŁEM 2010	63507,8	60785,3	2723,3	456,3	2267,0
TOTAL 2015	71133,3	66933,2	4200,2	548,3	3651,9
..... 2016	71928,0	67861,9	4066,1	662,4	3403,7
..... 2017	76036,1	71091,7	4944,3	841,3	4103,1
w tym: of which:					
Przemysł ..... Industry	39618,3	35883,0	3735,3	678,1	3057,2
w tym przetwórstwo przemysłowe ..... of which manufacturing	28660,7	26988,8	1671,9	279,2	1392,6
Budownictwo ..... Construction	3449,8	3257,9	191,8	24,0	167,8
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ ..... Trade; repair of motor vehicles ^Δ	25899,2	25244,9	654,3	73,2	581,2
Transport i gospodarka magazynowa ... Transportation and storage	3176,7	3040,0	136,7	25,9	110,8
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ ..... Accommodation and catering ^Δ	157,6	155,0	2,7	0,4	2,2
Informacja i komunikacja ..... Information and communication	458,4	381,4	77,0	17,6	59,4
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ ..... Real estate activities	976,1	929,5	46,6	9,3	37,3
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ ..... Administrative and support service activities	370,2	357,2	13,1	1,4	11,6
Edukacja ..... Education	165,8	156,9	9,0	0,1	8,9
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna ..... Human health and social work activities	601,4	564,9	36,4	5,1	31,4

a Obejmują tylko podatek dochodowy.

a Include only income tax.

TABL. 4 (272). **RELACJE EKONOMICZNE W PRZEDSIĘBIORSTWACH**
ECONOMIC RELATIONS IN ENTERPRISES

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Wskaźnik poziomu kosztów Cost level indicator	Wskaźnik rentowności obrotu Turnover profitability rate		Wskaźnik płynności finansowej Financial liquidity ratio of the			
		brutto gross	netto net	I stopnia first degree	II stopnia second degree	III stopnia third degree	
		w %		in %			
OGÓŁEM	2010	95,7	4,3	3,6	43,9	107,7	151,3
TOTAL	2015	94,1	5,9	5,1	40,9	110,7	161,7
	2016	94,3	5,7	4,7	41,1	105,4	155,0
	2017	93,5	6,5	5,4	39,0	104,0	153,1
w tym: of which:							
Przemysł		90,6	9,4	7,7	36,5	111,5	161,5
Industry							
w tym przetwórstwo przemysłowe		94,2	5,8	4,9	34,0	105,6	167,8
of which manufacturing							
Budownictwo		94,4	5,6	4,9	38,8	104,9	153,2
Construction							
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		97,5	2,5	2,2	16,6	73,2	139,2
Trade; repair of motor vehicles ^Δ							
Transport i gospodarka magazynowa		95,7	4,3	3,5	31,9	139,9	156,6
Transportation and storage							
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		98,3	1,7	1,4	43,3	69,5	76,8
Accommodation and catering ^Δ							
Informacja i komunikacja		83,2	16,8	13,0	38,3	186,6	209,0
Information and communication							
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		95,2	4,8	3,8	119,2	164,5	198,2
Real estate activities							
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		96,5	3,5	3,1	25,9	112,0	129,2
Administrative and support service activities							
Edukacja		94,6	5,4	5,4	133,1	191,6	206,8
Education							
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna ...		93,9	6,1	5,2	41,8	126,3	138,1
Human health and social work activities							

TABL. 5 (273). **AKTYWA OBROTOWE PRZEDSIĘBIORSTW**
Stan w dniu 31 XII
CURRENT ASSETS OF ENTERPRISES
As of 31 XII

Lp. No.	WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Zapasy			
			razem total	w tym		
				materiały materials	półprodukty i produkty w toku semi-finished products and work in progress	
w mln zł						
1	OGÓŁEM	2010	19841,2	5368,9	1291,9	602,3
2	TOTAL	2015	24068,7	7070,0	1680,4	948,9
3	.....	2016	24596,5	7412,0	1732,8	1104,6
4	.....	2017	25635,2	7663,7	1857,6	1050,4
	w tym: of which:					
5	Przemysł		13655,2	3982,7	1656,7	765,9
	Industry					
6	w tym przetwórstwo przemysłowe		10856,5	3829,8	1528,7	764,9
	of which manufacturing					
7	Budownictwo		1716,1	456,9	70,2	202,1
	Construction					
8	Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		6378,4	2944,4	70,5	15,2
	Trade; repair of motor vehicles ^Δ					
9	Transport i gospodarka magazynowa		831,9	55,0	25,4	0,1
	Transportation and storage					
10	Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		27,3	2,0	0,9	0,4
	Accommodation and catering ^Δ					
11	Informacja i komunikacja		193,9	8,0	0,8	0,6
	Information and communication					
12	Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		558,2	20,9	3,9	2,2
	Real estate activities					
13	Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		89,4	8,9	0,9	0,3
	Administrative and support service activities					
14	Edukacja		45,3	0,1	0,0	–
	Education					
15	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		139,7	7,0	4,8	0,1
	Human health and social work activities					

a Patrz uwagi ogólne, ust. 12 na str. 341.

a See general notes, item 12 on page 341.

Inventories		Krótkoterminowe należności i roszczenia		Inwestycje krótkoterminowe	Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe	Lp. No.
of which		Short-term dues and claims				
produkty gotowe finished products	towary goods	razem total	w tym z tytułu dostaw i usług ^a of which from deliveries and services ^a	Short-term investments	Short-term deferred expenditures	
in mln zł						
879,0	2530,0	8377,0	7061,0	5754,4	340,8	1
1330,0	3054,4	10392,2	8003,4	6085,4	521,2	2
1196,2	3303,5	10194,2	8687,4	6528,8	461,4	3
1294,5	3333,0	10881,4	9226,7	6530,1	560,0	4
1137,3	380,7	6339,7	5302,0	3089,5	243,3	5
1126,5	369,5	4631,4	3970,8	2201,9	193,4	6
46,4	128,1	741,0	619,9	434,0	84,1	7
48,3	2745,2	2594,8	2331,2	759,2	79,9	8
0,0	23,3	574,3	501,0	169,3	33,3	9
0,0	0,7	9,3	4,3	15,4	0,6	10
0,0	6,5	137,6	126,9	35,6	12,7	11
2,6	11,9	127,7	78,8	335,7	73,9	12
4,0	3,3	59,5	47,1	17,9	3,0	13
–	0,1	12,8	7,0	29,2	3,2	14
–	1,0	85,6	66,8	42,3	4,9	15

TABL. 6 (274). **KAPITAŁY (FUNDUSZE) WŁASNE PRZEDSIĘBIORSTW**
 Stan w dniu 31 XII
 SHARE EQUITY (FUNDS) OF ENTERPRISES
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym		Of which		
		kapitał (fundusz) podstawowy share capital (fund)	kapitał (fundusz) zapasowy supplemen- tary capital (fund)	niepodzielo- ny (nierozli- czony) wynik finansowy z lat ubiegłych undistributed (unsettled) financial result from previous years	wynik finansowy netto roku obrotowego net financial result of the turnover year	
		w mln zł	in mln zł			
OGÓŁEM	2010	34542,1	18606,6	6852,1	2334,6	2261,4
TOTAL	2015	41140,6	19775,3	10713,4	1837,5	3645,7
	2016	41599,5	20168,1	11142,5	1862,9	3409,0
	2017	43724,4	20155,4	11957,0	2132,7	4138,9
w tym: of which:						
Przemysł		33551,8	15149,8	8471,1	2743,6	3085,4
Industry						
w tym przetwórstwo przemysłowe		13409,4	3686,3	5786,0	-505,8	1425,9
of which manufacturing						
Budownictwo		1157,9	335,8	591,9	-105,5	168,3
Construction						
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		3423,5	1335,2	1167,8	-127,3	588,7
Trade; repair of motor vehicles ^Δ						
Transport i gospodarka magazynowa ...		1210,9	722,6	377,0	-235,9	110,8
Transportation and storage						
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		74,1	55,8	17,8	-11,6	2,2
Accommodation and catering ^Δ						
Informacja i komunikacja		398,8	197,9	136,9	-6,2	59,4
Information and communication						
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		2628,7	1795,0	628,3	-7,5	37,6
Real estate activities						
Administrowanie i działalność wspiera- jąca ^Δ		113,3	72,9	39,6	-9,8	11,6
Administrative and support service activities						
Edukacja		32,6	6,5	23,9	-7,6	8,9
Education						
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna ...		143,5	103,7	72,2	-81,0	31,4
Human health and social work activities						

TABL. 7 (275). **KAPITAŁ ZAKŁADOWY SPÓŁEK^a**
Stan w dniu 31 XII
SHARE CAPITAL OF COMPANIES^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym mienie		Of which estate		
		Skarbu Państwa of the State Treasury	państwowych osób praw- nych of state legal persons	krajowych osób fizycznych of domestic natural persons	osób zagra- nicznych of foreign persons	
		w mln zł	in mln zł			
OGÓŁEM	2010	15260,5	487,7	163,5	1090,7	901,4
TOTAL	2015	16532,5	106,3	285,8	1260,6	1403,6
	2016	16861,2	106,6	283,3	1225,4	1641,0
	2017	16957,0	85,7	303,6	1271,0	1668,2
w tym: of which:						
Przemysł		14442,4	12,3	205,9	570,1	1400,8
Industry						
w tym przetwórstwo przemysłowe		2998,7	12,3	205,9	396,1	1391,4
of which manufacturing						
Budownictwo		213,2	–	0,0	104,4	5,0
Construction						
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		803,2	0,2	6,1	408,4	137,8
Trade; repair of motor vehicles ^Δ						
Transport i gospodarka magazynowa		596,9	–	83,9	38,6	18,1
Transportation and storage						
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		51,0	–	1,1	30,2	0,8
Accommodation and catering ^Δ						
Informacja i komunikacja		197,8	1,2	–	6,6	90,5
Information and communication						
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		264,7	51,9	2,1	15,7	3,5
Real estate activities						
Administrowanie i działalność wspiera- jąca ^Δ		70,6	20,0	–	7,0	–
Administrative and support service activities						
Edukacja		9,8	–	–	7,0	0,1
Education						
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna ...		102,1	–	–	28,2	4,6
Human health and social work activities						

a Dane dotyczą spółek prawa handlowego, spółek cywilnych i innych spółek powołanych odrębnymi przepisami oraz zagranicznych przedsiębiorstw drobnej wytwórczości i oddziałów przedsiębiorców zagranicznych.

a Data concerns commercial companies, civil law partnerships and others companies established on the basis of separate rules as well as foreign small-scale enterprises and branches of foreign enterprises.

TABL. 8 (276). **ZOBOWIĄZANIA PRZEDSIĘBIORSTW**
 Stan w dniu 31 XII
 LIABILITIES OF ENTERPRISES
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Długoterminowe Long-term		Krótkoterminowe Short-term			
		razem total	w tym kredyty i pożyczki of which credits and loan ^b	razem total	w tym of which		
					kredyty i pożyczki credits and loans	zobowią- zania z tytułu dostaw i usług liabilities from deli- veries and services	
		w mln zł	in mln zł				
OGÓŁEM	2010	17341,9	3959,6	2331,6	13382,3	2381,8	6646,9
TOTAL	2015	20914,1	5798,7	3194,1	15115,4	4230,0	6795,7
	2016	22862,3	6727,1	4229,7	16135,2	4299,2	7670,7
	2017	23194,1	6163,3	3722,5	17030,8	4527,8	7959,9
w tym: of which:							
Przemysł		12239,0	3709,6	2166,1	8529,4	1776,8	3796,5
Industry							
w tym przetwórstwo przemysłowe		9607,6	3093,8	1714,9	6513,8	1683,3	3161,1
of which manufacturing							
Budownictwo		1315,8	182,3	152,4	1133,5	262,7	505,6
Construction							
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		5366,4	768,1	636,6	4598,3	992,8	3018,0
Trade; repair of motor vehicles ^Δ							
Transport i gospodarka magazynowa ...		1299,6	760,0	110,2	539,6	72,8	298,7
Transportation and storage							
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		95,6	59,6	58,7	36,0	13,0	16,4
Accommodation and catering ^Δ							
Informacja i komunikacja		117,8	24,3	24,2	93,5	26,6	31,6
Information and communication							
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		812,0	391,0	358,1	421,0	55,7	131,8
Real estate activities							
Administrowanie i działalność wspiera- jąca ^Δ		78,2	8,5	6,3	69,7	16,6	16,7
Administrative and support service activities							
Edukacja		46,8	24,8	23,0	22,0	5,5	8,1
Education							
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna ...		174,8	70,8	41,8	104,0	17,1	50,8
Human health and social work activities							

DZIAŁ XX

FINANSE PUBLICZNE

Uwagi ogólne

1. Finanse publiczne obejmują procesy związane z gromadzeniem środków publicznych oraz ich rozdysponowaniem, a w szczególności: gromadzenie dochodów i przychodów publicznych, wydatkowanie środków publicznych, finansowanie potrzeb pożyczkowych budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego (gmin, miast na prawach powiatu, powiatów oraz województw), zaciąganie zobowiązań angażujących środki publiczne, zarządzanie środkami publicznymi, zarządzanie długiem publicznym oraz rozliczenia z budżetem Unii Europejskiej.

2. Prezentowane dane obejmują informacje dotyczące budżetów jednostek samorządu terytorialnego (gmin, miast na prawach powiatu, powiatów, województwa).

3. Podstawę prawną określającą te procesy od 1 I 2010 r. stanowi ustawa z dnia 27 VIII 2009 r. o finansach publicznych (tekst jednolity Dz. U. 2017 poz. 2077, z późniejszymi zmianami) i przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych (Dz. U. 2009 Nr 157, poz. 1241, z późniejszymi zmianami).

Podstawę prawną gospodarki finansowej jednostek samorządu terytorialnego stanowią również:

- ustawa z dnia 8 III 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. 2017 poz. 1875, z późniejszymi zmianami),
- ustawa z dnia 5 VI 1998 r. o samorządzie powiatowym (tekst jednolity Dz. U. 2017 poz. 1868, z późniejszymi zmianami),
- ustawa z dnia 5 VI 1998 r. o samorządzie województwa (tekst jednolity Dz. U. 2017 poz. 2096, z późniejszymi zmianami),
- ustawa z dnia 13 XI 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (tekst jednolity Dz. U. 2017 poz. 1453, z późniejszymi zmianami),
- rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 16 I 2014 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz. U. 2017 poz. 699),

CHAPTER XX

PUBLIC FINANCE

General notes

1. Public finance include the processes connected with accumulation and allocation of public funds, and in particular: collecting and accumulating revenue, spending public funds, financing of loan needs of the state budget and of the budgets of local government units (i.e. gminas, cities with powiat status, powiats and voivodships), contracting liabilities involving public funds, managing public funds and public dept, as well as settlements with the European Union budget.

2. The presented data include information concerning the budgets of local government units (i.e. of gminas, cities with powiat status, powiats and voivodship).

3. The legal basis defining these processes since 1 I 2010 is provided by the Law of 27 VIII 2009 on Public Finances (uniform text Journal of Laws 2017 item 2077, with later amendments) and regulations introducing the Law on Public Finances (Journal of Laws 2009 No. 157, item 1241, with later amendments).

The legal basis for the financial management of local government units is:

- the Law of 8 III 1990 on Gmina Local Government (uniform text Journal of Laws 2017 item 1875, with later amendments),
- the Law of 5 VI 1998 on Powiat Local Government (uniform text Journal of Laws 2017 item 1868, with later amendments),
- the Law of 5 VI 1998 on Voivodship Local Government (uniform text Journal of Laws 2017 item 2096, with later amendments),
- the Law of 13 XI 2003 on Incomes of Local Government Units (uniform text Journal of Laws 2017 item 1453, with later amendments),
- the Minister of Finances Regulation of 16 I 2014 on Budgetary Reporting (Journal of Laws 2017 item 699),

– rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 2 III 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (tekst jednolity Dz. U. 2014 poz. 1053, z późniejszymi zmianami).

4. Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego są określane w uchwale budżetowej przez właściwe organy stanowiące na rok kalendarzowy (budżetowy), w terminach i na zasadach określonych w ustawach ustrojowych oraz ustawie o finansach publicznych.

Miasto na prawach powiatu realizuje jednocześnie zadania z zakresu działania gminy oraz powiatu i sporządza jeden budżet, w którym określone są poszczególne dochody z uwzględnieniem źródeł dochodów gminy i powiatu oraz wydatki realizowane łącznie przez gminę i powiat. Dlatego też w tablicach dochody i wydatki gmin podane są bez dochodów i wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu, natomiast dochody i wydatki miast na prawach powiatu podane są łącznie z dochodami i wydatkami części gminnej i powiatowej.

5. Na dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego składają się:

1) dochody własne, tj.:

- a) udziały w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa (tj. podatek dochodowy od osób prawnych i osób fizycznych),
- b) wpływy z podatków oraz opłat ustalanych i pobieranych na podstawie odrębnych ustaw, w tym podatek od nieruchomości, podatek rolny, leśny, podatek od środków transportowych, podatek od czynności cywilnoprawnych, opłata skarbową, opłata eksploatacyjna, opłata targowa,
- c) dochody z majątku, np. dochody z najmu i dzierżawy,
- d) środki pozyskane z innych źródeł na dofinansowanie zadań własnych;

2) dotacje:

- a) celowe z budżetu państwa na zadania: z zakresu administracji rządowej, własne, realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej,
- b) przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych nie

– the Minister of Finances Regulation of 2 III 2010 on Detailed Classification of Incomes, Expenses, Revenues and Expenditures, and Funds from Foreign Resources (uniform text Journal of Laws 2014 item 1053, with later amendments).

4. Revenue and expenditure of the budgets of local government units are determined in the budgetary law passed by relevant councils for a period of one calendar year (a budgetary year) within the periods and in accordance with the principles set forth in statutory acts and in the Law of Public Finances.

City with powiat status realizes tasks of gmina as well as powiat. There is one budget drawn up every year, which consists of revenue (income received both by gmina and powiat) as well as expenditure realized jointly by gmina and powiat. Therefore in tables concerning revenue and expenditure of gminas, data for cities with powiat status include revenue of gminas as well as powiats and expenditure of both gmina and powiat are given jointly.

5. Budget revenues of local government units comprise:

1) own revenue, i.e.:

- a) share in taxes which make the revenue of state budget (i.e.: corporate and personal income taxes)
- b) receipts from charges and taxes established and collected on the basis of separate acts, including the tax on real estate, the agricultural tax, forest tax, the tax on means of transport, the tax on civil law transactions, treasury fee, royalties for mineral exploration and marketplace stall trading fee,
- c) revenue from property, i.e. income from renting and leasing,
- d) funds from other sources for the additional financing of own tasks;

2) allocations:

- a) appropriated allocations from the state budget for: government administration-related tasks, own tasks, task fulfilled on the basis of agreements with bodies of the government administration
- b) provided under programmes financed from European funds and other not reimbursable foreign funds and payments from the budg-

podlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich,

- c) otrzymane z funduszy celowych (od 2011 r. są tylko państwowe fundusze celowe),
  - d) pozostałe dotacje, w tym realizowane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego;
- 3) subwencja ogólna z budżetu państwa przekazywana wszystkim jednostkom samorządu terytorialnego dla uzupełnienia ich własnych dochodów, w tym na zadania oświatowe.

6. Wydatki jednostek samorządu terytorialnego dzielą się na majątkowe (w tym inwestycyjne) i bieżące, do których zalicza się m.in.:

- wydatki na wynagrodzenia (wraz z pochodnymi),
- wydatki na zakup materiałów i usług,
- dotacje m.in. dla jednostek organizacyjno-prawnych działających w budżetach jednostek samorządu terytorialnego,
- wydatki na obsługę długu,
- wydatki z tytułu udzielenia poręczeń i gwarancji.

7. Informacje dotyczące budżetów jednostek samorządu terytorialnego opracowano na podstawie sprawozdań Ministerstwa Finansów.

et of European funds,

- c) received from the appropriated funds (from 2011 state appropriated funds),
  - d) other allocations, including allocations based on agreements with bodies of the government administration;
- 3) general subsidy from the state budget transferred to all local government budgets for supplementing their own revenue, of which for educational tasks.

6. Expenditure of local government units are divided into: property-related (including investment-related) and current expenditures, such as:

- expenditure on wages and salaries (including derivatives),
- expenditure on the purchase of materials and services,
- grants, among others, for organisational and legal units operating within local government units budgets,
- expenditure on debt servicing,
- expenditure related to granting endorsements and guarantees.

7. Information concerning local government units budgets is compiled on the basis of financial reports of the Ministry of Finance.

TABL. 1 (277). **DOCHODY BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO
WEDŁUG RODZAJÓW**
REVENUE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS BY TYPE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Gminy ^a Gminas ^a	Powiaty Powiats	Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	Wojewódz- two Voivodship
OGÓŁEM 2010	8485240,6	4341496,0	1441825,3	1949448,9	752470,4
TOTAL 2015	10258360,4	5150093,2	1445615,1	2520607,4	1142044,7
..... 2016	10937290,8	5900795,8	1449143,7	2771755,7	815595,5
2017	11819786,0	6414443,0	1500203,2	3035818,3	869321,6
Dochody własne 4217524,1	2075343,4	463956,8	1440492,5	237731,4	
Own revenue					
w tym:					
of which:					
Udział w podatku dochodowym:					
Share in income tax:					
od osób prawnych 203561,2	27266,0	5703,7	38819,9	131771,6	
corporate income tax					
od osób fizycznych 1692684,5	798296,2	215955,1	623984,2	54449,0	
personal income tax					
Podatek od nieruchomości 798346,1	510685,1	x	287661,1	x	
Tax on real estate					
Podatek rolny 153275,8	151830,9	x	1444,8	x	
Agricultural tax					
Podatek od środków transportowych 53795,3	35028,6	x	18766,8	x	
Tax on means of transport					
Podatek od czynności cywilnoprawnych 69179,6	39395,2	x	29784,4	x	
Tax on civil law transactions					
Oplata skarbowa 19367,6	9166,0	x	10201,6	x	
Stamp duty					
Dochody z majątku 221173,3	88716,8	14357,6	108740,5	9358,4	
Revenue from property					
w tym dochody z najmu i dzierżawy oraz innych					
umów o podobnym charakterze 96805,9	41699,8	7294,2	42840,1	4971,9	
of which income from renting and leasing as well					
as agreements with a similar character					
Wpływy z usług 343706,1	91250,8	120911,9	119527,0	12016,4	
Revenue from services					
Środki na dofinansowanie własnych zadań pozy- skane z innych źródeł 56231,4	41048,1	5694,4	3587,8	5901,0	
Funds for additional financing of own tasks from other sources					

a Bez dochodów gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a Excluding revenue of gminas which are also cities with powiat status.

TABL. 1 (277). **DOCHODY BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG RODZAJÓW (dok.)**
REVENUE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS BY TYPE (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Gminy ^a Gminas ^a	Powiaty Powiats	Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	Województwo Voivodship
	w tys. zł		in thous. zł		
Dotacje	4003777,9	2410474,3	380913,8	827732,6	384657,2
Grants					
Dotacje celowe	3354493,6	2249458,6	335124,6	649511,6	120398,8
Targeted grants					
z budżetu państwa na zadania: from the state budget for tasks:					
z zakresu administracji rządowej	2720861,7	1923399,1	165004,4	553282,0	79176,2
for government administration tasks					
własne	434092,3	260803,4	77804,9	74962,8	20521,3
for own tasks					
realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej	2240,8	1142,0	586,2	512,6	–
realized on the basis of agreements with government administration bodies					
na działania realizowane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego	64133,8	38575,0	16330,5	9228,3	–
for tasks realized on the basis of agreements between local government units					
otrzymane z państwowych funduszy celowych received from state appropriated funds	40579,1	10992,6	5296,9	11007,9	13281,7
z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego na dofinansowanie własnych zadań	92585,8	14546,5	70101,7	518,0	7419,6
for financial assistance between local gov- ernment units for additional financing of own tasks					
Dotacje z paragrafów 200 i 620 ^b	53993,0	19570,8	3790,0	2557,4	28074,8
Grants from paragraphs 200 i 620 ^b					
Dotacje z paragrafów 205 i 625 ^b	595291,3	141444,8	41999,2	175663,6	236183,6
Grants from paragraphs 205 i 625 ^b					
Subwencja ogólna z budżetu państwa	3598484,1	1928625,3	655332,6	767593,2	246933,0
General subvention from the state budget					
W tym część oświatowa	2400550,5	1212938,7	430200,2	717845,1	39566,6
Of which education part					

a Bez dochodów gmin mających również status miasta na prawach powiatu. b Klasyfikacji dochodów i wydatków budżetowych.

a Excluding revenue of gminas which are also cities with powiat status. b Of the classification of budget revenue and expenditure.

TABL. 2 (278). **DOCHODY BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO
 WEDŁUG DZIAŁÓW W 2017 R.**
 REVENUE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS BY DIVISION IN 2017

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Gminy ^a Gminas ^a	Powiaty Powiats	Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	Wojewódz- two Voivodship
	w tys. zł		in thous. zł		
OGÓŁEM TOTAL	11819786,0	6414443,0	1500203,2	3035818,3	869321,6
w tym: of which:					
Rolnictwo i łowiectwo ..... Agriculture and hunting	196477,5	123403,3	11841,9	77,5	61154,8
Transport i łączność ..... Transport and communication	575741,7	120304,3	131348,8	230040,0	94048,6
Gospodarka mieszkaniowa ..... Dwelling economy	223137,4	90447,8	23366,9	101513,7	7808,9
Działalność usługowa ..... Service activity	43338,8	3343,5	30655,2	7883,7	1456,4
Administracja publiczna ..... Public administration	56788,0	31714,3	6220,3	11874,9	6978,5
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa ..... Public safety and fire care	141340,9	16565,8	70058,3	54716,8	–
Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem ..... Income taxes from legal persons, natural persons and other organizational units without legal personality and expenses associated with their intake	3202041,5	1664317,6	268887,8	1081522,4	187313,9
Oświata i wychowanie ..... Education	246943,5	155185,0	33534,9	57877,3	346,3
Ochrona zdrowia ..... Health care	59875,6	140,3	44572,2	14805,4	357,7
Pomoc społeczna ..... Social assistance	365159,7	155986,6	134875,5	73931,2	366,4
Edukacyjna opieka wychowawcza ..... Educational care	29287,9	19381,5	3650,8	6234,2	21,4
Rodzina ..... Family	2288640,5	1781839,2	44365,5	459271,2	3164,5
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska ..... Municipal economy and environmental protection	307176,2	224443,9	3983,7	73772,3	4976,2
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego ..... Culture and national heritage	42948,0	6283,2	78,3	35783,3	803,2
Kultura fizyczna ..... Physical education	37430,3	24472,3	647,9	12303,3	6,9

a Bez dochodów gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
 a Excluding revenue of gminas which are also cities with powiat status.

TABL. 3 (279). **WYDATKI BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO
WEDŁUG RODZAJÓW**
EXPENDITURE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS BY TYPE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem	Gminy ^a	Powiaty	Miasta na prawach powiatu	Wojewódz- two
		Total	Gminas ^a	Powiaty	Cities with powiat status	Voivodship
		w tys. zł		in thous. zł		
OGÓŁEM	2010	9338507,4	4918039,8	1522555,4	2130686,6	767225,6
TOTAL	2015	10524883,2	5135811,7	1433269,2	2615271,5	1340530,9
	2016	10621097,8	5703698,8	1420677,0	2761452,9	735269,1
	2017	11910281,9	6424309,9	1530951,4	3096121,3	858899,4
Wydatki bieżące		10048485,4	5570540,7	1243696,1	2691238,5	543010,2
Current expenditure						
w tym: of which:						
Dotacje		903048,3	320745,4	61519,0	321547,2	199236,6
Grants						
w tym dla samorządowych zakładów budżetowych		10908,2	7133,9	1381,9	2392,4	–
of which for local government budgetary establishments						
Świadczenia na rzecz osób fizycznych		2521250,7	1945658,5	57803,4	511497,4	6291,3
Benefits for natural persons						
Wydatki bieżące jednostek budżetowych		6491067,8	3254449,1	1112132,7	1807131,2	317354,7
Current expenditure of budgetary units						
w tym: of which:						
wynagrodzenia		3606408,0	1815558,1	678469,2	957570,0	154810,7
wages and salaries						
w tym osobowe		3279058,8	1644498,3	614332,2	876746,3	143482,0
of which personal						
pochodne od wynagrodzeń ^b		666703,8	352710,3	114482,0	171718,3	27793,2
derivatives from wages and salaries ^b						
zakup materiałów i usług		1776507,1	844022,7	231133,3	585760,2	115591,0
purchase of materials and services						
Obsługa długu publicznego		102255,0	35170,2	8544,7	39261,6	19278,6
Public debt servicing						
Wydatki majątkowe		1861796,5	853769,2	287255,3	404882,8	315889,2
Property expenditure						
W tym inwestycyjne ^c		1793974,7	846233,7	283276,9	368582,7	295881,4
Of which investment expenditure ^c						

a Bez wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu. b Obejmują składki na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i Fundusz Pracy oraz składkę na Fundusz Emerytur Pomostowych. c Łącznie z dotacjami na finansowanie zadań inwestycyjnych samorządowych zakładów budżetowych.

a Excluding expenditure of gminas which are also cities with powiat status. b Include contributions to compulsory social security and the Labour Fund as well as contribution to the Bridging Pension Fund. c Including allocations for financing investment tasks of local government budgetary establishments.

TABL. 4 (280). **WYDATKI BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO
 WEDŁUG DZIAŁÓW W 2017 R.**
 EXPENDITURE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS
 BY DIVISION IN 2017

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Gminy ^a Gminas ^a	Powiaty Powiats	Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	Wojewódz- two Voivodship
	w tys. zł		in thous. zł		
OGÓŁEM TOTAL	11910281,9	6424309,9	1530951,4	3096121,3	858899,4
w tym: of which:					
Rolnictwo i łowiectwo ..... Agriculture and hunting	253580,0	171497,4	12032,6	106,1	69943,9
Transport i łączność ..... Transport and communication	1799344,3	507836,4	337413,0	502913,8	451181,1
Gospodarka mieszkaniowa ..... Dwelling economy	139220,2	77258,3	11305,0	44372,0	6285,0
Działalność usługowa ..... Service activity	53800,4	13261,1	23974,8	10411,1	6153,4
Administracja publiczna ..... Public administration	1013138,4	585439,4	161019,3	170353,3	96326,4
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa ..... Public safety and fire care	230673,3	91171,6	70930,1	68371,7	200,0
Obsługa długu publicznego ..... Public debt servicing	102301,5	35214,0	8547,3	39261,6	19278,6
Oświata i wychowanie ..... Education	3466096,0	2008912,5	406275,8	1008094,5	42813,2
Ochrona zdrowia ..... Health care	112512,4	21641,4	50512,6	28623,9	11734,5
Pomoc społeczna ..... Social assistance	652558,6	323001,3	155923,1	170018,1	3616,1
Edukacyjna opieka wychowawcza ..... Educational care	287708,3	68081,7	110292,4	107005,3	2328,9
Rodzina ..... Family	2402142,8	1801642,6	91402,3	505904,2	3193,8
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska ..... Municipal economy and environmental protection	553188,7	379850,8	2808,3	164742,6	5787,0
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego ..... Culture and national heritage	370802,9	171703,6	8849,1	128384,0	61866,2
Kultura fizyczna ..... Physical education	211532,5	103883,4	3144,6	99889,3	4615,2

a Bez wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
 a Excluding expenditure of gminas which are also cities with powiat status.

TABL. 5 (281). **PRZYCHODY I KOSZTY SAMORZĄDOWYCH ZAKŁADÓW BUDŻETOWYCH**
REVENUE AND COSTS OF LOCAL GOVERNMENT BUDGETARY ESTABLISHMENTS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem	Gminy ^a	Powiaty	Miasta na	Wojewódz-
		Total	Gminas ^a	Powiaty	prawach powiatu	two
		w tys. zł		in thous. zł		
Przychody	2015	185707,4	99603,1	5545,0	80559,3	–
Revenue	2016	172242,3	94275,0	5767,9	72199,4	–
	2017	170041,0	90241,3	5925,5	73874,1	–
w tym: of which:						
Przychody ze sprzedaży wyrobów, składników majątkowych i usług		124568,0	65253,2	2844,9	56470,0	–
Revenue from sale of products, asset components and services						
Dotacje z budżetów jednostek samorządu teryto- rialnego ^b		10941,1	7064,1	1484,7	2392,4	–
Grants from local government units budgets ^b						
Koszty	2015	182242,7	97399,9	5399,4	79443,4	–
Costs	2016	167323,0	91590,7	5784,9	69947,4	–
	2017	166556,4	89437,9	5991,7	71126,9	–
w tym: of which:						
Materiały i usługi		78663,9	31694,0	2086,2	44883,7	–
Materials and services						
Podatek dochodowy od osób prawnych		1778,0	367,8	–	1410,2	–
Corporate income tax						
Wpłata nadwyżek do budżetów jednostek samo- rządu terytorialnego		1136,0	1136,0	–	–	–
Surplus payments to local government units budgets						

a Bez przychodów i kosztów samorządowych zakładów budżetowych gmin mających również status miasta na prawach powiatu. b Łącznie z dotacjami z budżetu państwa oraz płatnościami w ramach budżetu środków europejskich.

a Excluding revenue and costs of local government budgetary establishments of gminas which are also cities with powiat status. b Including grants from the state budget as well as payments from the European funds budget.

DZIAŁ XXI

INWESTYCJE. ŚRODKI TRWAŁE

Uwagi ogólne

Inwestycje

1. Informacje o nakładach inwestycyjnych opracowano według zasad systemu rachunków narodowych, zgodnie z zaleceniami „ESA 1995”.

Nakłady inwestycyjne są to nakłady finansowe lub rzeczowe, których celem jest stworzenie nowych środków trwałych lub ulepszenie (przebudowa, rozbudowa, rekonstrukcja lub modernizacja) istniejących obiektów majątku trwałego, a także nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji.

Nakłady inwestycyjne dzielą się na nakłady na środki trwałe oraz pozostałe nakłady.

Nakłady na środki trwałe są to nakłady na:

- budynki i budowle (obejmują budynki i lokale oraz obiekty inżynierii lądowej i wodnej), w tym m.in. roboty budowlano-montażowe, dokumentacje projektowo-kosztorysowe,
- maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia (łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem),
- środki transportu,
- inne, tj.: melioracje szczegółowe, udoskonalenia gruntów, inwentarz żywy (stado podstawowe) i zasadzenia wieloletnie, a ponadto odsetki od kredytów i pożyczek inwestycyjnych za okres realizacji inwestycji (z wyjątkiem odsetek nieuwzględnionych w wartości nakładów na środki trwałe przez podmioty stosujące Międzynarodowe Standardy Rachunkowości – MSR, wprowadzone od 1 I 2005 r.).

Pozostałe nakłady są to nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji oraz inne koszty związane z realizacją inwestycji. Nakłady te nie zwiększają wartości środków trwałych.

2. Nakłady inwestycyjne — jeśli nie zaznaczono inaczej — zaliczono do odpowiednich sekcji PKD 2007 zgodnie z zaklasyfikowaniem działalności inwestora (podmiotu gospodarki narodowej),

CHAPTER XXI

INVESTMENTS. FIXED ASSETS

General notes

Investments

1. Information regarding investment outlays was compiled according to the principles of the system of national accounts, according to recommendations of “European System of Accounts 1995” (ESA).

Investment outlays are financial or tangible outlays, the purpose of which is the creation of new fixed assets or the improvement (rebuilding, enlargement, reconstruction or modernization) of existing capital asset items, as well as outlays on so-called initial investments.

Investment outlays are divided into outlays on fixed assets and other outlays.

Outlays on fixed assets include outlays on:

- buildings and structures (include buildings and premises as well as land and water engineering constructions), of which, i.a., construction and assembly works, design and cost estimate documentations,
- machinery, technical equipment and tools (including instruments, moveables and other equipment),
- transport equipment,
- others, i.e., irrigation and drainage, improvements to land, livestock (basic herd), long-term plantings, interests on investment credits and investment loans for the period of investment realization (except for interests not included in outlays on fixed assets by units that apply International Accounting Standards – IAS implemented since 1 I 2005).

Other outlays are outlays on so-called initial investments as well as other costs connected with investment realization. These outlays do not increase the value of fixed assets.

2. Investment outlays, unless otherwise indicated, are included into the appropriate sections of the NACE rev. 2 in accordance with the classification of the investor's activity (entity of

z wyjątkiem nakładów na obiekty niezwiązane z jego podstawową działalnością, które zaliczono do odpowiednich sekcji według kryterium przeznaczenia obiektu (dotyczy np.: budynków i lokali mieszkalnych, obiektów przeznaczonych dla potrzeb edukacji, ochrony zdrowia, sportu i rekreacji).

Nakłady inwestycyjne na drogi publiczne, ulice i place zalicza się do sekcji „Transport i gospodarka magazynowa”.

3. Wartość nakładów inwestycyjnych poniesionych przez:

- osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej z liczbą pracujących powyżej 9 osób, osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (z wyjątkiem gospodarstw indywidualnych w rolnictwie) i spółki cywilne z liczbą pracujących powyżej 9 osób – o pracowano na podstawie sprawozdawczości,
- osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej z liczbą pracujących do 9 osób, osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą i spółki cywilne z liczbą pracujących do 9 osób, gospodarstwa indywidualne w rolnictwie, a także wartość nakładów na indywidualne budownictwo: mieszkaniowe, rekreacyjne (nieprzystosowane do stałego zamieszkania) oraz budownictwo sakralne – ustalono szacunkowo.

Podstawę szacunku wartości nakładów inwestycyjnych na indywidualne budownictwo stanowi kubatura budynków oddanych do użytkowania. Nakłady roczne obejmują pełną wartość budynków oddanych do użytkowania w danym roku, tj. nie uwzględniają różnicy stanów budownictwa niezakończonych w końcu i na początku danego roku.

Środki trwałe

1. Do środków trwałych zalicza się kompletne i nadające się do użytku składniki majątkowe o przewidywanym okresie używania dłuższym niż rok, w tym również drogi publiczne, ulice i place łącznie z pobocznymi i podbudową, uzbrojenie terenu, zasadzenia wieloletnie, melioracje, budowle wodne, grunty i inwentarz żywy (stado podstawowe) oraz od 1 I 2002 r. spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego i spółdzielcze prawo do lokalu niemieszkalnego (użytkowego).

the national economy), with the exception of outlays on structures not connected with its basic activity, which were included into the appropriate sections according to the criteria of structure destination (concerning, e.g.: residential buildings and premises, buildings for education, health care, sport and recreational purposes).

Investment outlays on public roads, streets and squares are included in the section "Transportation and storage".

3. The value of investment outlays incurred by:

- legal persons and organizational entities without legal personality employing more than 9 persons as well as natural persons conducting economic activity (excluding private farms in agriculture) and civil law partnerships employing more than 9 persons, was compiled on the basis of statistical reports,
- legal persons and organizational entities without legal personality employing up to 9 persons, natural persons conducting economic activity and civil law partnerships employing up to 9 persons, private farms in agriculture as well as the value of outlays on private residential construction and private recreational construction (not adapted for permanent residence) and on sacral construction, was estimated.

The cubic volume of completed buildings accounts for the basis of the estimate regarding the value of investment outlays in private construction. Annual outlays include the total value of buildings completed in a given year, i.e., not including the difference between non-finished construction at the end and at the beginning of a given year.

Fixed assets

1. Fixed assets include asset components and other objects completed and ready for usage with an expected period of utility exceeding 1 year, of which also public roads, streets and squares, together with shoulders and foundations, development of tracts of land, long-term plantings, irrigation and drainage, water structures, land and livestock (basic herd) as well as since 1 I 2002 cooperative ownership right to residential premise and cooperative right to non-residential (of utility character) premises.

Dane o środkach trwałych nie obejmują wartości gruntów uznanych od 1 I 1991 r. za środki trwałe zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 12 XII 1990 r. (Dz. U. Nr 90, poz. 529) oraz prawa użytkowania wieczystego gruntu uznanego od 1 I 2002 r. za środki trwałe zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 IX 1994 r. (jednolity tekst Dz. U. 2018 r. poz. 395) z późniejszymi zmianami.

2. Wartość brutto środków trwałych jest to wartość równa nakładom poniesionym na ich zakup lub wytworzenie, bez potrącenia wartości zużycia (umorzenia).

Przez **wartość brutto** środków trwałych w **bieżących cenach ewidencyjnych** według stanu w dniu 31 XII należy rozumieć:

- w zakresie środków trwałych przekazanych do eksploatacji:
  - przed 1 I 1995 r. — wartość w cenach odtworzenia z września 1994 r.,
  - po 1 I 1995 r. — wartość w cenach bieżących nabycia lub wytworzenia,
- w podmiotach stosujących Międzynarodowe Standardy Rachunkowości (MSR), wprowadzone od 1 I 2005 r. — również wycenę według wartości godziwej.

Wartość brutto w cenach odtworzenia została ustalona w wyniku aktualizacji (wyceny) środków trwałych w gospodarce narodowej dokonanej według stanu w dniu 1 I 1995 r. zgodnie z postanowieniami rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 20 I 1995 r. w sprawie amortyzacji środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, a także aktualizacji wyceny środków trwałych (Dz. U. Nr 7, poz. 34).

3. Dane według sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności — jeśli nie zaznaczono inaczej — opracowano **metodą przedsiębiorstw**, co oznacza, że wszystkie środki trwałe danego podmiotu gospodarki narodowej zalicza się do tego poziomu klasyfikacyjnego, do którego zaliczono podmiot na podstawie przeważającego rodzaju działalności, np. w przedsiębiorstwie zaliczonym do sekcji „Przetwórstwo przemysłowe” wszystkie środki trwałe użytkowane zarówno w tym rodzaju działalności, jak i poza tą działalnością (budynki i lokale mieszkalne, obiekty służące edukacji, ochronie zdrowia itp.) zalicza się do sekcji „Przetwórstwo przemysłowe”. Wyjątek stanowią budynki mieszkalne w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, które ujęto w sekcji „Obsługa rynku nieruchomości⁴⁾”.

Data regarding fixed assets do not include the value of land recognised, since 1 I 1991, as a fixed asset, in accordance with the decree of the Council of Ministers, dated 12 XII 1990 (Journal of Laws No. 90, item 529) as well as right of perpetual usufruct of land, regarded as fixed assets since 1 I 2002, in accordance Act of Accounting dated 29 IX 1994 (unified text: Journal of Laws 2018 item 395) with later amendments.

2. The gross value of fixed assets is the value equal to the outlays incurred on purchasing or manufacturing them, without deducting consumption value (depreciation).

The **gross value** of fixed assets **at current book-keeping prices** is understood, as of 31 XII:

- within the scope of fixed assets designated for exploitation:
  - before 1 I 1995 — the value at replacement prices of September 1994,
  - after 1 I 1995 — the purchase or manufacturing value at current prices,
- in units that use International Accounting Standards (IAS) implemented since 1 I 2005
  - also revaluation according to fair value.

The **gross value at replacement prices** was established as a result of the revaluation of fixed assets in the national economy made as of 1 I 1995, in accordance with the decisions of the decree of the Ministry of Finance, dated 20 I 1995, regarding the depreciation of fixed assets and intangible fixed assets, as well as the revaluation of fixed assets (Journal of Laws No. 7, item 34).

3. Data by sections of the NACE rev. 2, unless otherwise indicated, were compiled using the **enterprise method**, i.e., all fixed assets of a given entity of the national economy are included in that classification level to which the entity was included on the basis of the superior kind of activity, e.g., in an enterprise classified in the section “Manufacturing” all fixed assets used in manufacturing and outside this activity (residential buildings and places, buildings for education, health care, etc.) are included in the section “Manufacturing”. Exceptions are residential buildings on private farms in agriculture, which were classified in the section “Real estate activities”.

Wartość dróg publicznych, ulic i placów zaliczono do sekcji „Transport i gospodarka magazynowa”.

4. Wartość brutto środków trwałych:

- osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej z liczbą pracujących powyżej 9 osób, osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (z wyjątkiem gospodarstw indywidualnych w rolnictwie) i spółek cywilnych z liczbą pracujących powyżej 9 osób – opracowano na podstawie sprawozdawczości,
- osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej z liczbą pracujących do 9 osób, osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą i spółek cywilnych z liczbą pracujących do 9 osób, gospodarstw indywidualnych w rolnictwie, a także wartość indywidualnych budynków mieszkalnych (osób fizycznych) i rekreacyjnych nieprzystosowanych do stałego zamieszkania, wartość dróg publicznych, ulic i placów, melioracji podstawowych i szczegółowych – ustalono szacunkowo.

5. Wartość środków trwałych według grup opracowano zgodnie z Klasyfikacją Środków Trwałych. Grupowanie obejmuje:

- 1) budynki i budowle:
  - a) budynki i lokale; od 1 I 2002 r. spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego oraz spółdzielcze prawo do lokalu niemieszkalnego (użytkowego),
  - b) obiekty inżynierii lądowej i wodnej (bez melioracji szczegółowych);
- 2) maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia:
  - a) kotły i maszyny energetyczne,
  - b) maszyny, urządzenia i aparaty ogólnego zastosowania,
  - c) specjalistyczne maszyny, urządzenia i aparaty,
  - d) urządzenia techniczne,
  - e) narzędzia, przyrządy, ruchomości i wyposażenie;
- 3) środki transportu;
- 4) pozostałe środki trwałe, tj.: zasadzenia wieloletnie, melioracje szczegółowe i inwentarz żywy (stado podstawowe).

The value of public roads, streets and squares was included to section "Transport and storage".

4. The gross value of fixed assets:

- of legal persons and organizational entities without legal personality employing more than 9 persons as well as natural persons conducting economic activity (excluding private farms in agriculture) and civil law partnerships employing more than 9 persons was compiled on the basis of statistical reports,
- of legal persons and organizational entities without legal personality employing up to 9 persons, natural persons conducting economic activity and civil law partnerships employing up to 9 persons, private farms in agriculture as well as the value of private residential buildings (natural persons) and recreational not adapted for permanent residence, the value of public roads, streets and squares, basic and detailed meliorations, was estimated.

5. The value of fixed assets according to groups was compiled in accordance with Classification of Fixed Assets. The grouping includes:

- 1) buildings and structures:
  - a) buildings and premises; since 1 I 2002 cooperative ownership right to residential premises as well as cooperative right to non-residential (of utility character) premises,
  - b) civil engineering works (excluding irrigation and drainage);
- 2) machinery, technical equipment and tools:
  - a) boilers and power industry machinery,
  - b) general usage machinery, equipment and apparatus,
  - c) special use machinery, equipment and apparatus,
  - d) technical equipment,
  - e) tools, instruments, moveables and other equipment;
- 3) transport equipment;
- 4) other fixed assets, i.e., long-term plantings, irrigation and drainage and livestock (basic herd).

Inwestycje

Investments

TABL. 1 (282). **NAKLADY INWESTYCYJNE^a (ceny bieżące)**
INVESTMENT OUTLAYS^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017
	w mln zł		in mln zł	
OGÓŁEM TOTAL	8288,1	10366,3	7511,4	8826,8
sektor publiczny ..... public sector	4082,4	4613,6	2390,5	3570,1
sektor prywatny ..... private sector	4205,7	5752,7	5120,9	5256,6
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo ..... Agriculture, forestry and fishing	326,4	434,6	435,5	420,0
Przemysł ..... Industry	2645,3	3177,3	2532,3	2797,2
w tym przetwórstwo przemysłowe ..... of which manufacturing	1115,7	1769,3	1592,4	1767,7
Budownictwo ..... Construction	302,1	164,5	170,1	209,1
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ ..... Trade; repair of motor vehicles ^Δ	663,5	686,7	515,9	605,0
Transport i gospodarka magazynowa ^b ..... Transportation and storage ^b	1371,6	1957,1	1312,4	2236,7
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ ..... Accommodation and catering ^Δ	103,9	94,9	78,3	73,3
Informacja i komunikacja ..... Information and communication	66,5	136,5	131,0	79,3
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa ..... Financial and insurance activities	61,1	101,5	44,7	28,4
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ ..... Real estate activities	1214,7	1494,1	1384,6	1339,2
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna ..... Professional, scientific and technical activities	113,7	89,3	47,2	74,1
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ ..... Administrative and support service activities	18,9	24,4	60,4	27,2
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne ..... Public administration and defence; compulsory social security	355,8	939,9	174,0	191,5
Edukacja ..... Education	382,2	458,9	187,7	204,4
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna ..... Human health and social work activities	298,9	346,2	257,9	291,4
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją ..... Arts, entertainment and recreation	317,7	244,0	161,3	220,0
Pozostała działalność usługowa ..... Other service activities	45,9	16,5	18,1	30,1

a Według lokalizacji inwestycji. b Łącznie z nakładami inwestycyjnymi na drogi publiczne, ulice i place.
a According to investment location. b Including investment outlays on public roads, streets and squares.

TABL. 2 (283). **NAKLĄDY INWESTYCYJNE W PRZEDSIĘBIORSTWACH^a (ceny bieżące)**
INVESTMENT OUTLAYS IN ENTERPRISES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017
	w mln zł		in mln zł	
OGÓŁEM ..... TOTAL	3783,6	4453,9	3832,8	4253,7
sektor publiczny ..... public sector	1663,0	1217,9	969,1	1210,5
sektor prywatny ..... private sector	2120,6	3236,0	2863,7	3043,2
w tym: of which:				
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo ..... Agriculture, forestry and fishing	47,8	44,9	63,7	101,8
Przemysł ..... Industry	2184,5	2684,5	2410,4	2547,5
w tym przetwórstwo przemysłowe ..... of which manufacturing	1049,8	1637,8	1547,5	1648,1
Budownictwo ..... Construction	160,0	92,5	82,0	126,8
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ ..... Trade; repair of motor vehicles ^Δ	455,2	494,3	379,7	471,3
Transport i gospodarka magazynowa ..... Transportation and storage	249,9	482,8	389,3	531,7
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ ..... Accommodation and catering ^Δ	42,1	25,6	14,4	51,3
Informacja i komunikacja ..... Information and communication	52,6	85,2	79,1	54,4
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa ..... Financial and insurance activities	60,7	42,2	41,2	26,0
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ ..... Real estate activities	124,9	96,2	79,5	88,1
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna ..... Professional, scientific and technical activities	77,3	50,2	22,1	21,4
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ ..... Administrative and support service activities	7,0	8,8	12,0	10,9
Edukacja ..... Education	73,5	70,5	14,3	18,7
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna ..... Human health and social work activities	238,9	252,9	197,0	180,5
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją ..... Arts, entertainment and recreation	8,0	20,5	47,0	22,7

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; według lokalizacji inwestycji.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons; according to investment location.

TABL. 3 (284). **NAKLADY INWESTYCYJNE W PRZEDSIĘBIORSTWACH^a WEDŁUG GRUP (ceny bieżące)**
INVESTMENT OUTLAYS IN ENTERPRISES^a BY GROUPS (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym Of which		
		budynki i budowle buildings and structures	maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia machinery, technical equipment and tools	środki transportu transport equipment
		w mln zł	in mln zł	
OGÓŁEM 2010	4030,6	2155,4	1523,5	342,7
TOTAL 2015	4458,9	2396,6	1694,7	350,1
..... 2016	4422,4	2370,9	1710,9	329,7
2017	4810,3	2494,8	1991,9	310,6
w tym: of which:				
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo ..... Agriculture, forestry and fishing	77,2	56,4	10,3	4,8
Przemysł..... Industry	3734,3	1987,1	1626,3	116,8
w tym przetwórstwo przemysłowe..... of which manufacturing	1450,2	379,2	1003,2	64,9
Budownictwo ..... Construction	124,2	67,3	41,0	14,8
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ ..... Trade; repair of motor vehicles ^Δ	321,9	126,6	119,1	75,5
Transport i gospodarka magazynowa ..... Transportation and storage	166,7	76,3	9,9	80,0
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ ..... Accommodation and catering ^Δ	34,9	22,7	11,4	0,3
Informacja i komunikacja ..... Information and communication	9,9	2,0	6,6	1,4
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa ..... Financial and insurance activities	15,3	5,9	8,4	1,1
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ ..... Real estate activities	76,4	70,0	4,5	1,5
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna . Professional, scientific and technical activities	21,7	5,5	14,3	1,9
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ ..... Administrative and support service activities	8,2	0,6	4,9	2,7
Edukacja ..... Education	18,6	14,7	3,5	0,4
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna ..... Human health and social work activities	179,1	47,4	123,0	8,5
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją ..... Arts, entertainment and recreation	21,5	12,2	8,6	0,7

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; według siedziby inwestora.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons; according to investor seat.

Środki trwałe

Fixed assets

TABL. 4 (285). **WARTOŚĆ BRUTTO ŚRODKÓW TRWAŁYCH^a (bieżące ceny ewidencyjne)**
Stan w dniu 31 XII
GROSS VALUE OF FIXED ASSETS^a (current book-keeping prices)
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017
	w mln zł		in mln zł	
OGÓŁEM	108425,0	151490,8	158062,7	164786,2
TOTAL				
sektor publiczny	46349,2	65845,0	68147,4	71273,2
public sector				
sektor prywatny	62075,8	85645,8	89915,3	93513,0
private sector				
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	11249,0	12466,3	12786,6	13017,4
Agriculture, forestry and fishing				
Przemysł	24676,3	35854,1	37603,4	39771,4
Industry				
w tym przetwórstwo przemysłowe	12595,2	17673,1	18706,1	19466,5
of which manufacturing				
Budownictwo	1621,2	2673,8	2166,8	2727,4
Construction				
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	5658,5	7502,1	7890,2	8190,5
Trade; repair of motor vehicles ^Δ				
Transport i gospodarka magazynowa ^b	22026,2	33481,7	35256,6	36325,1
Transportation and storage ^b				
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	492,2	691,0	750,7	787,2
Accommodation and catering ^Δ				
Informacja i komunikacja	1893,7	2015,1	2377,9	2391,6
Information and communication				
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	769,4	912,8	920,7	930,4
Financial and insurance activities				
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	26002,1	33992,0	35474,6	37012,8
Real estate activities				
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	979,8	1518,2	1591,0	1650,2
Professional, scientific and technical activities				
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	275,5	467,1	519,5	548,5
Administrative and support service activities				
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	4147,0	5898,8	5928,5	6069,6
Public administration and defence; compulsory social security				
Edukacja	4442,4	6976,7	7242,3	7378,0
Education				
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	2837,1	4230,8	4521,5	4796,9
Human health and social work activities				
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	1008,6	2274,9	2515,5	2659,0
Arts, entertainment and recreation				
Pozostała działalność usługowa	346,0	535,4	516,9	530,2
Other service activities				

a Podziału środków trwałych według sekcji PKD 2007 dokonano zgodnie z siedzibą jednostki lokalnej rodzaju działalności. b Łącznie z wartością dróg publicznych, ulic i placów.

a The division of fixed assets by NACE rev. 2 sections was made according to the abode of local kind-of-activity unit. b Including value of public roads, streets and squares.

TABL. 5 (286). **WARTOŚĆ BRUTTO ŚRODKÓW TRWAŁYCH W PRZEDSIĘBIORSTWACH^a**
(bieżące ceny ewidencyjne)
 Stan w dniu 31 XII
 GROSS VALUE OF FIXED ASSETS IN ENTERPRISES^a (current book-keeping prices)
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017
	w mln zł		in mln zł	
OGÓŁEM	39299,0	53948,5	56069,0	58807,5
TOTAL				
sektor publiczny	13270,8	14500,7	14527,2	15971,4
public sector				
sektor prywatny	26028,2	39447,8	41541,8	42836,1
private sector				
w tym: of which:				
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	622,4	867,3	919,7	975,5
Agriculture, forestry and fishing				
Przemysł	21422,2	30844,7	32507,9	34442,2
Industry				
w tym przetwórstwo przemysłowe	11924,0	16732,7	17734,6	18415,1
of which manufacturing				
Budownictwo	1226,2	1955,9	1379,3	1894,0
Construction				
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	3589,5	4699,2	4971,6	5110,4
Trade; repair of motor vehicles ^Δ				
Transport i gospodarka magazynowa	1896,5	2955,0	3008,5	2917,4
Transportation and storage				
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	316,5	447,0	486,8	510,6
Accommodation and catering ^Δ				
Informacja i komunikacja	1724,7	1765,1	2100,1	2103,0
Information and communication				
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	687,6	792,0	797,6	799,9
Financial and insurance activities				
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	4352,0	4179,7	4216,4	4131,9
Real estate activities				
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	596,3	917,2	949,4	977,6
Professional, scientific and technical activities				
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	92,1	167,0	191,8	180,1
Administrative and support service activities				
Edukacja	379,4	692,9	713,6	734,7
Education				
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	2143,6	3137,9	3250,0	3440,7
Human health and social work activities				
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	224,1	490,7	544,7	565,7
Arts, entertainment and recreation				

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; podziału środków trwałych według sekcji PKD 2007 dokonano zgodnie z siedzibą jednostki lokalnej rodzaju działalności.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons; the division of fixed assets by NACE rev. 2 sections was made according to the abode of local kind-of-activity unit.

DZIAŁ XXII

RACHUNKI REGIONALNE

Uwagi ogólne

1. Rachunki regionalne opracowano zgodnie z zasadami „Europejskiego Systemu Rachunków 2010 (ESA 2010)”, wprowadzonego rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 549/2013 z dnia 21 maja 2013 r. w sprawie europejskiego systemu rachunków narodowych i regionalnych w Unii Europejskiej (Dz. Urz. UE L 174 z 26.06.2013 r., z późn. zm.).

2. W systemie rachunków regionalnych dla każdego województwa zestawiane są: rachunek produkcji i rachunek tworzenia dochodów według sektorów instytucjonalnych i rodzajów działalności oraz rachunek podziału pierwotnego dochodów i rachunek podziału wtórnego dochodów w sektorze gospodarstw domowych. Dla podregionów obliczane są: produkt krajowy brutto (PKB) i wartość dodana brutto (WDB) według grup rodzajów działalności.

3. Produkt krajowy brutto (PKB) przedstawia końcowy rezultat działalności wszystkich podmiotów gospodarki narodowej. Produkt krajowy brutto równa się sumie wartości dodanej brutto wytworzonej przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne powiększonej o podatki od produktów i pomniejszonej o dotacje do produktów. Produkt krajowy brutto jest liczony w cenach rynkowych.

W obliczeniach dynamiki wolumenu produktu krajowego brutto jako ceny stałe przyjęto ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany.

4. Wartość dodana brutto (WDB) mierzy wartość nowo wytworzoną w wyniku działalności produkcyjnej krajowych jednostek instytucjonalnych. Wartość dodana brutto stanowi różnicę między produkcją globalną a zużyciem pośrednim, jest wyrażona w cenach bazowych.

5. Produkcja globalna obejmuje wartość wyrobów i usług wytworzonych przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne. Produkcja globalna jest wyceniana w cenach bazowych lub według kosztów produkcji.

6. Zużycie pośrednie obejmuje wartość zużytych materiałów (łącznie z paliwami) netto (po odjęciu wartości odpadów użytkowych), su-

CHAPTER XXII

REGIONAL ACCOUNTS

General notes

1. Regional accounts were compiled according to the principles of the “European System of Accounts 2010 (the ESA 2010)”, introduced by Regulation (EU) No 549/2013 of the European Parliament and of the Council of 21 May 2013 on the European system of national and regional accounts in the European Union (Official Journal of the EU L 174, 26.06.2013 with later amendments).

2. The following accounts are compiled in the regional accounts system for each voivodship: the production account and the generation of income account by institutional sectors and kind of activity as well as the allocation of primary income account and the secondary distribution of income account in the households sector. The following categories are calculated for subregions: gross domestic product (GDP) and gross value added (GVA) by kind-of-activity groups.

3. Gross domestic product (GDP) presents the final result of the activity of all entities of the national economy. Gross domestic product is equal to the sum of gross value added generated by all domestic institutional units, increased by taxes on products and decreased by subsidies on products. Gross domestic product is calculated at market prices.

Current prices from the year preceding the reference year were adopted as constant prices in the calculations of gross domestic product volume indices.

4. Gross value added (GVA) measures the newly generated value as a result of the production activity of domestic institutional units. Gross value added is the difference between gross output and intermediate consumption, and is presented at basic prices.

5. Gross output includes the value of goods and services produced by all domestic institutional units. Gross output is valued at basic prices or according to the production costs.

6. Intermediate consumption includes the value of consumed materials (including fuels) in net terms (after subtracting the value of recyclable

rowców (łącznie z opakowaniami), energii, gazów technicznych, usług obcych (obróbka obca, usługi transportowe, najem sprzętu, usługi telekomunikacyjne i obliczeniowe, prowizje płacone za usługi bankowe), usługi pośrednictwa finansowego mierzone pośrednio (FISIM), koszty podróży służbowych (bez diet) oraz inne koszty (np. koszty reklamy, reprezentacji, dzierżawy i najmu, koszty biletów służbowych, koszty ryczałtów za używanie własnych pojazdów do celów służbowych, opłaty giełdowe i opłaty z tytułu uczestnictwa w Krajowym Depozycie Papierów Wartościowych). Zużycie pośrednie jest wyceniane w cenach nabycia.

7. W systemie rachunków regionalnych przyjmuje się zasadę ewidencjonowania produkcji globalnej oraz zużycia pośredniego z uwzględnieniem **obrotów wewnętrznych**.

8. Dochody pierwotne brutto w sektorze gospodarstw domowych składają się z nadwyżki operacyjnej brutto łącznie z dochodem mieszanym brutto, dochodów związanych z pracą najemną (obejmujących całkowite koszty związane z zatrudnieniem, tj. wynagrodzenia łącznie ze składkami na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne płaconymi przez pracowników, składki na ubezpieczenia społeczne płacone przez pracodawców powiększone o składki na Fundusz Pracy i inne koszty związane z zatrudnieniem) oraz dochodów z tytułu własności. Dochody pierwotne brutto pełnią funkcję kreuującą dochody do dyspozycji brutto.

9. Dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych powstają w wyniku skorygowania dochodów pierwotnych brutto o podatki bieżące od dochodów, majątku itp., składki netto na ubezpieczenia społeczne, świadczenia społeczne inne niż transfery socjalne w naturze (świadczenia z ubezpieczeń społecznych pieniężne, pozostałe świadczenia z ubezpieczeń społecznych, świadczenia z pomocy społecznej pieniężne) oraz pozostałe transfery bieżące.

Dynamikę realnych dochodów do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych w przekroju województw obliczono metodą uproszczoną przy zastosowaniu wskaźników cen towarów i usług konsumpcyjnych według województw.

10. Grupowanie danych z rachunków regionalnych według województw i podregionów w podziale na rodzaje działalności według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007) zostało dokonane **metodą jednostek lokalnych rodzaju**

wastes), raw materials (including packaging), energy, technological gases, outside services (outside processing, transport services, equipment rental, telecommunication and accounting services, commissions paid for banking services), financial intermediation services indirectly measured (FISIM), costs of business trips (excluding travelling allowances) as well as other costs (e.g. advertising, representation, rental and leasing costs, ticket costs for official business, costs of lump-sum payments for using personal vehicles for official business, stock exchange payments as well as payments from participating in the National Depository for Securities). Intermediate consumption is valued at purchaser's prices.

7. In the regional accounts system the principle of recording gross output as well as intermediate consumption including **internal turnover** is accepted.

8. Gross primary income in the households sector is comprised of the gross operating surplus jointly with the gross mixed income, income connected with hired work (including total compensation of employees, i.e. wages and salaries jointly with contributions to social security and health security paid by employees, contributions to social security paid by employers increased by the Labour Fund and other costs connected with employment) as well as property income. Gross primary income fulfils the function of creating gross disposable income.

9. Gross disposable income in the households sector is obtained as a result of correcting gross primary income by: current taxes on income, wealth, etc., net social contributions, social benefits other than social transfers in kind (social security benefits in cash, other social security benefits, social assistance benefits in cash) and other current transfers.

Indices of gross real disposable income in the households sector by voivodships are calculated applying simplified method using price indices of consumer goods and services by voivodships.

10. Grouping regional accounts data by voivodships and subregions according to kind of activity of the Polish Classification of Activities (PKD 2007) was accomplished applying the **local kind-of-activity unit method**, i.e. by the place of

działalności, tj. według siedziby i podstawowego rodzaju działalności jednostki lokalnej przedsiębiorstwa.

11. Kryteriami zaliczania danej jednostki gospodarki narodowej do określonego **sektora instytucjonalnego** są: funkcje pełnione w gospodarce narodowej, rodzaj aktywności w tworzeniu nowych wartości ekonomicznych oraz sposób uczestniczenia w podziale dochodów. Wyróżnia się pięć krajowych sektorów instytucjonalnych:

- 1) sektor przedsiębiorstw niefinansowych, do którego zaliczono podmioty gospodarcze wytwarzające produkty rynkowe (wyroby i usługi niefinansowe) i prowadzące księgi rachunkowe,
- 2) sektor instytucji finansowych, do którego zaliczono podmioty gospodarcze zajmujące się pośrednictwem finansowym, pomocniczą działalnością finansową oraz ubezpieczeniami,
- 3) sektor instytucji rządowych i samorządowych, do którego zaliczono jednostki będące producentami nierynkowymi, których produkcja przeznaczona jest na spożycie indywidualne i ogólnospołeczne, finansowane z obowiązkowych płatności dokonywanych przez jednostki należące do pozostałych sektorów, a także jednostki, których podstawową działalnością jest redystrybucja dochodu i bogactwa narodowego oraz jednostki kontrolowane przez sektor, które zgodnie z metodologią ESA 2010 spełniają kryteria zaliczenia do sektora,
- 4) sektor gospodarstw domowych, który tworzą osoby fizyczne pracujące na własny rachunek w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie oraz osoby fizyczne pracujące na własny rachunek poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie z liczbą pracujących do 9 osób i prowadzące uproszczoną ewidencję księgową, a także osoby fizyczne uzyskujące dochody z pracy najemnej i niezarobkowych źródeł,
- 5) sektor instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych, który obejmuje: organizacje społeczne, partie polityczne, organizacje związków zawodowych, stowarzyszenia, fundacje oraz jednostki organizacji wyznaniowych.

12. W rachunkach regionalnych uwzględnia się szacunek szarej gospodarki oraz działalności nielegalnej. **Szara gospodarka** obejmuje legalną produkcję ukrytą szacowaną dla zarejestrowanych podmiotów gospodarczych sektora prywatnego z liczbą pracujących do 9 osób (niezależnie od formy prawnej), z liczbą pracujących od 10 do

residence and main kind of activity of the local unit of the enterprise.

11. Criteria for classifying a given unit of the national economy into specific **institutional sector** are: functions fulfilled in the national economy, kind of activity in the creation of new economic values as well as the way of participation in the distribution of income. The five following institutional sectors are defined:

- 1) non-financial corporations sector which includes economic entities manufacturing market products (goods and non-financial services) and keeping accounting books,
- 2) financial corporations sector which includes economic entities engaged in financial intermediation, auxiliary financial activity as well as insurance activity,
- 3) general government sector, which consists of institutional units which are non-market producers whose output is intended for individual and collective consumption, and are financed by compulsory payments made by units belonging to other sectors, and institutional units principally engaged in the redistribution of national income and wealth as well as units which are controlled by the sector and accordingly to the ESA 2010 meet criteria for including in the sector,
- 4) households sector which includes own-account workers on private farms in agriculture as well as natural persons working on own-account outside private farms in agriculture, employing up to 9 persons and keeping simplified accounting books as well as natural persons obtaining income from hired work and non-earned sources,
- 5) non-profit institutions serving households sector which includes: social organizations, political parties, trade unions, associations, foundations and units of religious organizations.

12. The estimation of the hidden economy and illegal activities is included in the regional accounts. **Hidden economy** covers the legal concealed production estimated for registered economic entities of private sector employing up to 9 persons (irrespective of the legal form), employing from 10 to 49 persons (excluding cooperatives) as

49 osób (bez spółdzielni) oraz osób fizycznych z tytułu wykonywania pracy nierejestrowanej, głównie w działalności usługowej (w tym osób świadczących usługi prostytucji).

W ramach **działalności nielegalnej** ujęto szacunki dotyczące działalności osób czerpiących korzyści z tytułu świadczenia usług prostytucji przez inne osoby, produkcji i handlu narkotykami oraz przemytu papierosów.

13. Dane z rachunków regionalnych za lata 2014–2016 zostały zmienione w stosunku do wcześniej opublikowanych w ślad za rewizją w rocznych rachunkach narodowych, dokonaną stosownie do standardowej procedury dotyczącej nadmiernego deficytu (tzw. notyfikacja fiskalna). Zmiany dotyczyły przeklasyfikowania kolejnych jednostek publicznych do sektora instytucji rządowych i samorządowych.

14. Szczegółowy opis zmian wprowadzonych do rachunków narodowych znajduje się w notatce informacyjnej GUS „Informacja Głównego Urzędu Statystycznego w sprawie skorygowanego szacunku produktu krajowego brutto za 2017 rok” z dnia 3 X 2018 r., dostępnej na stronie <http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rachunki-narodowe/roczne-rachunki-narodowe/informacja-glownego-urzedu-statystycznego-w-sprawie-skorygowanego-szacunku-produktu-krajowego-brutto-za-2017-rok,9,4.html>.

15. Informacje dotyczące rachunków regionalnych zamieszczono w publikacji „Kompendium wiedzy o rachunkach regionalnych”.

well as natural persons engaged in non-registered work, primarily within the service activity (including persons providing prostitution services).

Within **illegal activities** there were included estimations concerning activity of persons deriving profits from exploiting prostitution, production and trafficking in narcotics and smuggling of cigarettes.

13. Data from the regional accounts for the years 2014–2016 were changed in relation to those previously published as a consequence of revision in the annual national accounts, made due to the standard excessive deficit procedure (the so-called fiscal notification). The changes concerned reclassification of further public entities into the general government sector.

14. Detailed description of the changes introduced in the national accounts can be found in the CSO news release “Revised estimate of gross domestic product for the year 2017” of 3 X 2018, available at website <http://stat.gov.pl/en/topics/national-accounts/annual-national-accounts/revised-estimate-of-gross-domestic-product-for-the-year-2017,7,4.html>.

15. Information concerning regional accounts are placed in the publication “Kompendium wiedzy o rachunkach regionalnych”.

TABL. 1 (287). **PRODUKT KRAJOWY BRUTTO (ceny bieżące)**
GROSS DOMESTIC PRODUCT (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2014	2015	2016	2014	2015	2016
	w mln zł in mln zł			w odsetkach in percent		
OGÓŁEM ..... TOTAL	67121	68749	71270	x	x	x
W tym wartość dodana brutto ..... Of which gross value added	59524	60996	62952	100,0	100,0	100,0
w tym sektor: of which sector:						
przedsiębiorstw niefinansowych ..... non-financial corporations	23169	24221	24879	38,9	39,7	39,5
instytucji rządowych i samorządowych ..... general government	12208	12535	12933	20,5	20,6	20,5
gospodarstw domowych ..... households	21450	21783	22510	36,0	35,7	35,8
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo ..... Agriculture, hunting and forestry; fishing	3147	2711	3323	5,3	4,4	5,3
Przemysł ..... Industry	12599	13512	13824	21,2	22,2	22,0
w tym przetwórstwo przemysłowe ..... of which manufacturing	9279	10253	10652	15,6	16,8	16,9
Budownictwo ..... Construction	4351	4404	4242	7,3	7,2	6,7
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ ; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia ^Δ ; informacja i komunikacja ..... Trade; repair of motor vehicles ^Δ ; transportation and storage; accommodation and catering ^Δ ; information and communication	16717	17228	17631	28,1	28,2	28,0
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości ^Δ ..... Financial and insurance activities; real estate activities	6073	5805	6101	10,2	9,5	9,7
Pozostałe usługi ..... Other services	16637	17336	17831	27,9	28,4	28,3
NA 1 MIESZKAŃCA^a ..... PER CAPITA^a	31192	32077	33371	x	x	x

a W złotych.

a In zlotys.

TABL. 2 (288). **PODSTAWOWE ELEMENTY RACHUNKU PRODUKCJI I RACHUNKU TWORZENIA DOCHODÓW (ceny bieżące)**
 BASIC ELEMENTS OF PRODUCTION ACCOUNT AND GENERATION OF INCOME ACCOUNT (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016	SPECIFICATION
	w mln zł		in mln zł	
Produkcja globalna	120903	123426	128905	Gross output
Zużycie pośrednie	61379	62430	65953	Intermediate consumption
Wartość dodana brutto	59524	60996	62952	Gross value added
w tym koszty związane z zatrudnieniem	25195	25661	26870	of which compensation of employees
Nadwyżka operacyjna brutto.....	35047	36037	37292	Gross operating surplus

TABL. 3 (289). **NOMINALNE DOCHODY W SEKTORZE GOSPODARSTW DOMOWYCH**
 NOMINAL INCOME IN THE HOUSEHOLDS SECTOR

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016	SPECIFICATION
Dochody pierwotne brutto:				Gross primary income:
w mln zł	49717	50119	53054	in mln zł
na 1 mieszkańca w zł	23105	23385	24842	per capita in zł
Dochody do dyspozycji brutto:				Gross disposable income:
w mln zł	49747	50412	54091	in mln zł
na 1 mieszkańca w zł	23119	23522	25327	per capita in zł

DZIAŁ XXIII

PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ

Uwagi ogólne

1. Prezentowane w tablicach dane dotyczące **podmiotów gospodarki narodowej** wpisanych do rejestru REGON i obejmują osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, zaklasyfikowane do poszczególnych sekcji PKD 2007 według przeważającego rodzaju działalności.

Krajowy rejestr urzędowy podmiotów gospodarki narodowej, zwany dalej rejestrem REGON, jest rejestrem administracyjnym prowadzonym przez Prezesa GUS. Zasady prowadzenia rejestru określają przepisy ustawy z dnia 29 VI 1995 r. o statystyce publicznej (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 997) z późniejszymi zmianami oraz przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 XI 2015 r. (Dz. U. poz. 2009 z późniejszymi zmianami) w sprawie sposobu i metodologii prowadzenia i aktualizacji krajowego rejestru urzędowego podmiotów gospodarki narodowej, wzorów wniosków, ankiet i zaświadczeń.

2. Podstawową funkcją rejestru REGON jest identyfikowanie podmiotów gospodarki narodowej, co jest realizowane poprzez nadawanie im unikatowych numerów identyfikacyjnych.

3. Rejestr REGON jest na bieżąco aktualizowany na podstawie danych o podmiotach gospodarki narodowej, przekazywanych drogą elektroniczną z Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej, Krajowego Rejestru Sądowego, Systemu Informacji Oświatowej oraz Centralnego Rejestru Podmiotów Krajowej Ewidencji Podatników, oraz – w przypadku pozostałych podmiotów – na podstawie wniosków zgłaszanych do właściwych urzędów statystycznych. Kompletność i aktualność rejestru uzależniona jest od terminowej realizacji ww. obowiązku. Ponadto od 2011 r. do aktualizacji rejestru wykorzystywane są informacje z Pow szechnego Elektronicznego Systemu Ewidencji Ludności (PESEL) dotyczące zgonów osób fizycznych, które były wpisane do rejestru REGON.

CHAPTER XXIII

ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY

General notes

1. The data presented in tables concerning **entities of the national economy** entered in the REGON register and include legal persons, organizational entities without legal personality and natural persons conducting economic activity, classified into particular NACE Rev. 2 sections according to the predominant kind of activity.

The National Official Business Register, hereinafter referred to as REGON, is an administrative register held by the President of the CSO. The rules for running the register are defined by the Law on Official Statistics, dated 29 VII 1995 (uniform text Journal of Laws 2018 item 997) with later amendments and the provisions of the decree of the Council of Ministers of 30 XI 2015 (Journal of Laws item 2009 with later amendments) on the mode and methodology of running and updating the National Official Business Register, application, questionnaire, certificate specimens and detailed condition.

2. The basic function of the REGON register is identification of entities of the national economy, which is accomplished by assigning to them unique identification numbers.

3. The REGON register is updated on a current basis with the use of data on entities of the national economy transferred through the electronic system from the Central Registration and Information on Business, the National Court Register, the Educational Information System as well as the Central Business Entity Register of the National Taxpayer Register, and – for the remaining entities – on the basis of applications submitted to the relevant statistical offices. The completeness and correctness of the register is contingent on the timely compliance with the above-mentioned obligation. In addition, since 2011 the register has been updated with information from the Common Electronic System of Population (PESEL) on the deaths of natural persons, who were registered in the REGON.

TABL. 1 (290).   **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a W REJESTRZE REGON**
Stan w dniu 31 XII
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a IN THE REGON REGISTER
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
OGÓŁEM	164076	173184^b	174123^b	177365^b	TOTAL
sektor publiczny	5727	5750	5746	5305	public sector
sektor prywatny	158349	166363	166893	170299	private sector
z liczby ogółem:					of total number:
Przedsiębiorstwa państwowe	5	4	3	3	State owned enterprises
Spółki	18608	22382	23736	24675	Companies
w tym:					of which:
handlowe	8752	12448	13767	14757	commercial
cywilne	9719	9763	9792	9734	civil
Spółdzielnie	1156	1170	1164	1162	Cooperatives
Fundacje	498	924	1035	1115	Foundations
Stowarzyszenia i organizacje społeczne	5603	6633	6838	7051	Associations and social organizations
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	127467	129484	128609	131000	Natural persons conducting economic activity

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie. b W podziale według sektorów własności nie uwzględniono podmiotów, dla których informacja o formie własności nie występuje w rejestrze REGON.

a Excluding persons tending private farms in agriculture. b The division by the ownership sectors does not include entities, which have not registered the form of ownership in the REGON register.

TABL. 2 (291).

**PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a W REJESTRZE REGON
WEDŁUG FORM PRAWNYCH I SEKCJI**

Stan w dniu 31 XII

**ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a IN THE REGON REGISTER
BY LEGAL FORMS AND SECTIONS**
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej Legal persons and organizational entities without legal personality							Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą Natural persons conducting economic activity			
		razem total	przedsiębiorstwa państwowe state owned enterprises	w tym of which						spółki cywilne civil law partnerships	spółdzielnie cooperatives	
				spółki handlowe commercial companies			razem total	w tym of which				
				razem total	jednoosobowe Skarbu Państwa sole-shareholder companies of the State Treasury	z udziałem kapitału zagranicznego with foreign capital participation						
OGÓŁEM ..... 2010 TOTAL	164076	36609	5	8752	20	1075	9719	1156	127467			
2015	173184	43700	4	12448	9	1562	9763	1170	129484			
2016	174123	45514	3	13767	8	1785	9792	1164	128609			
2017	177365	46365	3	14757	8	1966	9734	1162	131000			
w tym: of which:												
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo ..... Agriculture, forestry and fishing	3932	882	–	239	–	33	205	173	3050			
Przemysł ..... Industry	15218	3755	1	2414	3	350	1159	96	11463			
w tym przetwórstwo przemysłowe ..... of which manufacturing	14028	3147	1	1939	3	306	1106	89	10881			
Budownictwo ..... Construction	22075	2517	–	1577	–	158	753	130	19558			
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ ..... Trade; repair of motor vehicles ^Δ	45916	9163	1	4626	1	795	4287	233	36753			
Transport i gospodarka magazynowa ..... Transport and storage	12224	1376	–	840	3	214	503	12	10848			
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ ..... Accommodation and catering ^Δ	4574	1123	–	378	–	61	650	17	3451			
Informacja i komunikacja .... Information and communication	4641	992	–	804	1	56	175	3	3649			

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

a Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABL. 2 (291).

PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a W REJESTRZE REGON**WEDŁUG FORM PRAWNYCH I SEKCJI (dok.)**

Stan w dniu 31 XII

ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a IN THE REGON REGISTER

BY LEGAL FORMS AND SECTIONS (cont.)

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej Legal persons and organizational entities without legal personality							Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą Natural persons conducting economic activity	
		w tym of which								
		razem total	przedsiębiorstwa państwowe state owned enterprises	spółki handlowe commercial companies				spółki cywilne civil law partnerships		spółdzielnie cooperatives
				razem total	w tym of which					
					jednoosobowe Skarbu Państwa sole-shareholder companies of the State Treasury	z udziałem kapitału zagranicznego with foreign capital participation				
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa ..... Financial and insurance activities	5073	581	–	359	–	20	102	60	4492	
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ ..... Real estate activities	5787	4650	1	608	–	45	184	372	1137	
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna ..... Professional, scientific and technical activities	14825	2244	–	1384	–	90	728	18	12581	
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ ..... Administrative and support service activities	4421	745	–	518	–	90	190	14	3676	
Edukacja ..... Education	6923	4148	–	250	–	17	136	7	2775	
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna ..... Human health and social work activities	11552	1452	–	493	–	13	398	11	10100	
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją ..... Arts, entertainment and recreation	3571	2197	–	137	–	15	124	5	1374	
Pozostała działalność usługowa ..... Other service activities	13489	7398	–	111	–	7	140	6	6091	

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

a Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABL. 3 (292)

SPÓŁKI HANDLOWE WEDŁUG FORM PRAWNYCH I SEKCJI

Stan w dniu 31 XII

COMMERCIAL COMPANIES BY LEGAL STATUS AND SECTIONS

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Grand total	Spółki kapitałowe Companies			Spółki osobowe ^a Partnerships ^a		
			razem total	akcyjne joint stock	z ograniczoną odpowiedzialnością with limited liability	razem total	w tym of which	
							jawne unlimited	komandytowe limited
OGÓŁEM	2010	8752	7069	239	6830	1683	1482	93
TOTAL	2015	12448	10264	261	10003	2184	1609	332
	2016	13767	11482	268	11214	2285	1624	424
	2017	14757	12395	272	12123	2362	1620	521
w tym: of which:								
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		239	217	4	213	22	11	5
Agriculture, forestry and fishing								
Przemysł		2414	2096	79	2017	318	242	65
Industry								
w tym przetwórstwo przemysłowe		1939	1650	63	1587	289	227	53
of which manufacturing								
Budownictwo		1577	1364	53	1311	213	118	77
Construction								
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		4626	3738	50	3688	888	721	156
Trade; repair of motor vehicles ^Δ								
Transport i gospodarka magazynowa		840	691	9	682	149	119	27
Transport and storage								
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		378	301	3	298	77	58	16
Accommodation and catering ^Δ								
Informacja i komunikacja		804	763	12	751	41	28	11
Information and communication								
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		359	311	14	297	48	28	10
Financial and insurance activities								
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		608	464	13	451	144	67	55
Real estate activities								
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		1384	1238	23	1215	146	59	48
Professional, scientific and technical activities								
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		518	463	2	461	55	35	20
Administrative and support service activities								
Edukacja		250	218	1	217	32	28	3
Education								
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		493	293	3	290	200	86	20
Human health and social work activities								
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		137	126	6	120	11	6	4
Arts, entertainment and recreation								
Pozostała działalność usługowa		111	98	–	98	13	10	3
Other service activities								

^a W województwie lubelskim w 2017 r. wśród spółek osobowych zarejestrowanych było 122 spółki partnerskie i 99 spółek komandytowo-akcyjnych.

^a There were only in 2017 — 122 professional partnerships and 99 limited joint-stock partnerships registered in whole Lubelskie Voivodship.

TABL. 4 (293).

PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ NOWO ZAREJESTROWANE^a
WEDŁUG WYBRANYCH FORM PRAWNYCH I SEKCJI
 Stan w dniu 31 XII
 ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY NEWLY REGISTERED^a
 BY SELECTED LEGAL FORMS AND SECTIONS
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W tym Of which								
		spółki companies					cywilne civil law partnerships	spółdzielnie cooperatives	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą natural persons conducting economic activity	
		w tym of which			razem total	razem total				akcyjne joint stock
		handlowe commercial		z ograniczoną odpowiedzialnością with limited liability						
		razem total	w tym of which							
OGÓŁEM	2010	17729	1041	600	6	478	436	5	15630	
TOTAL	2015	14723	1404	1153	9	1012	243	7	12514	
	2016	14314	1693	1435	11	1270	252	6	11944	
	2017	15998	1351	1167	8	1040	176	13	13997	
w tym: of which:										
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		148	10	5	–	4	4	–	136	
Agriculture, forestry and fishing										
Przemysł		1207	153	138	1	125	15	3	1050	
Industry										
w tym przetwórstwo przemysłowe . of which manufacturing		1130	120	108	1	95	12	2	1007	
Budownictwo		3272	156	132	1	116	24	–	3116	
Construction										
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		3023	314	265	–	240	49	5	2703	
Trade; repair of motor vehicles ^Δ										
Transport i gospodarka magazynowa		1221	112	99	–	86	13	–	1109	
Transport and storage										
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		475	62	40	–	31	21	1	410	
Accommodation and catering ^Δ										
Informacja i komunikacja		701	70	68	3	64	2	–	631	
Information and communication										

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

^a Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABL. 4 (293).

PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ NOWO ZAREJESTROWANE^a
WEDŁUG WYBRANYCH FORM PRAWNYCH I SEKCJI (dok.)
 Stan w dniu 31 XII

ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY NEWLY REGISTERED^a
 BY SELECTED LEGAL FORMS AND SECTIONS (cont.)
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W tym Of which						
		spółki companies					spółdzielnie cooperatives	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą natural persons conducting economic activity
		razem total	w tym of which			cywilne civil law partnerships		
			handlowe commercial		z ograniczoną odpowiedzialnością with limited liability			
		razem total	akcyjne joint stock	w tym of which		razem total		
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa ..... Financial and insurance activities	399	44	43	–	41		1	
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ ..... Real estate activities	293	72	61	3	44	5	1	113
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna ..... Professional, scientific and technical activities	1472	146	128	–	121	18	–	1322
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ ..... Administrative and support service activities	814	91	84	–	76	7	1	720
Edukacja ..... Education	562	36	30	–	29	6	–	408
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna ..... Human health and social work activities	870	43	37	–	31	6	1	819
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją ..... Arts, entertainment and recreation	328	17	15	–	13	2	1	264
Pozostała działalność usługowa ..... Other service activities	980	19	16	–	15	3	–	841

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

^a Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABL. 5 (294). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ WYREJESTROWANE^a**
WEDŁUG WYBRANYCH FORM PRAWNYCH I SEKCJI
 Stan w dniu 31 XII
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY REMOVED^a
BY SELECTED LEGAL FORMS AND SECTIONS
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W tym Of which							osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą natural persons conducting economic activity
		spółki companies						spółdzielnie cooperatives	
		razem total	w tym of which				cywilne civil law partnerships		
			handlowe commercial		akcyjne joint stock	z ograniczoną odpowiedzialnością with limited liability			
			razem total	w tym of which					
OGÓŁEM	2010	9973	344	93	15	44	240	13	9309
TOTAL	2015	12510	354	117	8	50	237	9	11686
	2016	12703	363	155	8	80	208	11	12120
	2017	12328	394	187	4	103	206	15	11170
w tym: of which:									
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		161	5	2	–	1	3	5	151
Agriculture, forestry and fishing									
Przemysł		918	38	22	2	15	16	2	875
Industry									
w tym przetwórstwo przemysłowe ..		861	29	15	–	11	14	2	830
of which manufacturing									
Budownictwo		2216	34	16	–	12	18	–	2182
Construction									
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		3549	133	68	2	35	65	4	3409
Trade; repair of motor vehicles ^Δ									
Transport i gospodarka magazynowa		931	19	8	–	2	11	–	912
Transport and storage									
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		397	25	3	–	3	21	–	372
Accommodation and catering ^Δ									
Informacja i komunikacja		301	14	9	–	6	5	–	287
Information and communication									

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

a Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABL. 5 (294). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ WYREJESTROWANE^a
WEDŁUG WYBRANYCH FORM PRAWNYCH I SEKCJI (dok.)**
Stan w dniu 31 XII
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY REMOVED^a
BY SELECTED LEGAL FORMS AND SECTIONS (cont.)
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W tym Of which						
		spółki companies					spółdzielnie cooperatives	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą natural persons conducting economic activity
		razem total	w tym of which			cywilne civil law partnerships		
			handlowe commercial		z ograniczoną odpowiedzialnością with limited liability			
razem total	akcyjne joint stock	w tym of which						
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa ..... Financial and insurance activities	347	12	6	–	3	6	–	334
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ ..... Real estate activities	119	21	10	–	2	11	1	94
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna ..... Professional, scientific and technical activities	854	39	17	–	9	22	1	807
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ ..... Administrative and support service activities	506	14	11	–	8	3	1	491
Edukacja ..... Education	905	7	2	–	–	5	–	259
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna ..... Human health and social work activities	385	14	7	–	2	7	–	370
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją ..... Arts, entertainment and recreation	177	8	3	–	2	5	–	159
Pozostała działalność usługowa ..... Other service activities	550	11	3	–	3	8	1	465

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

a Excluding persons tending private farms in agriculture.

PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO W 2017 R.

Stan w dniu 31 XII

ADMINISTRATIVE DIVISION OF LUBELSKIE VOIVODSHIP IN 2017

As of 31 XII

Granica państwa	— — — —	National border
Granica województwa	.....	Border of voivodship
Granica powiatu	— — — —	Border of powiat
Granica gminy	— — — —	Border of gmina
Powiat	tomaszowski	Powiat
Miasto na prawach powiatu	LUBLIN	City with powiat status

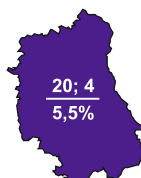
**PODZIAŁ WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO WEDŁUG NOMENKLATURY
JEDNOSTEK TERYTORIALNYCH DO CELÓW STATYSTYCZNYCH (NUTS)**

Stan w dniu 1 I 2018 r.

*DIVISION OF THE LUBELSKIE VOIVODSHIP ACCORDING TO THE NOMENCLATURE
OF TERRITORIAL UNITS FOR STATISTICAL PURPOSES (NUTS)*

As of 1 I 2018

Liczba powiatów; liczba miast na prawach powiatu
Udział w ogólnej liczbie ludności^a w %

*Number of powiats; number of cities with powiat status
Share in total number of population^a in %*

**PODREGIONY (NUTS 3):
SUBREGIONS:**

9 BIALSKI

Powiaty *Powiats* (NUTS 4):

bialski (19)
parczewski (7)
radzyński (8)
włodawski (8)

Miasto na prawach powiatu (NUTS 4):

City with powiat status:
Biała Podlaska (1)

10 CHEŁMSKO-ZAMOJSKI

Powiaty *Powiats* (NUTS 4):

biłgorajski (14)
chełmski (15)
hrubieszowski (8)
krasnostawski (10)
tomaszowski (13)
zamojski (15)

Miasta na prawach powiatu (NUTS 4):

Cities with powiat status:
Chełm (1)
Zamość (1)

11 LUBELSKI

Powiaty *Powiats* (NUTS 4):

lubartowski (13)
lubelski (16)
łęczyński (6)
świdnicki (5)

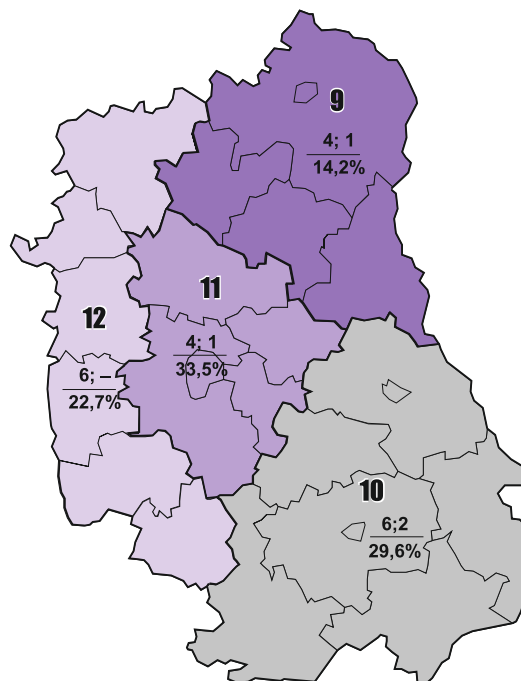
Miasto na prawach powiatu (NUTS 4):

City with powiat status:
Lublin (1)

12 PUŁAWSKI

Powiaty *Powiats* (NUTS 4):

janowski (7)
kraśnicki (10)
łukowski (11)
opolski (7)
puławski (11)
rycki (6)

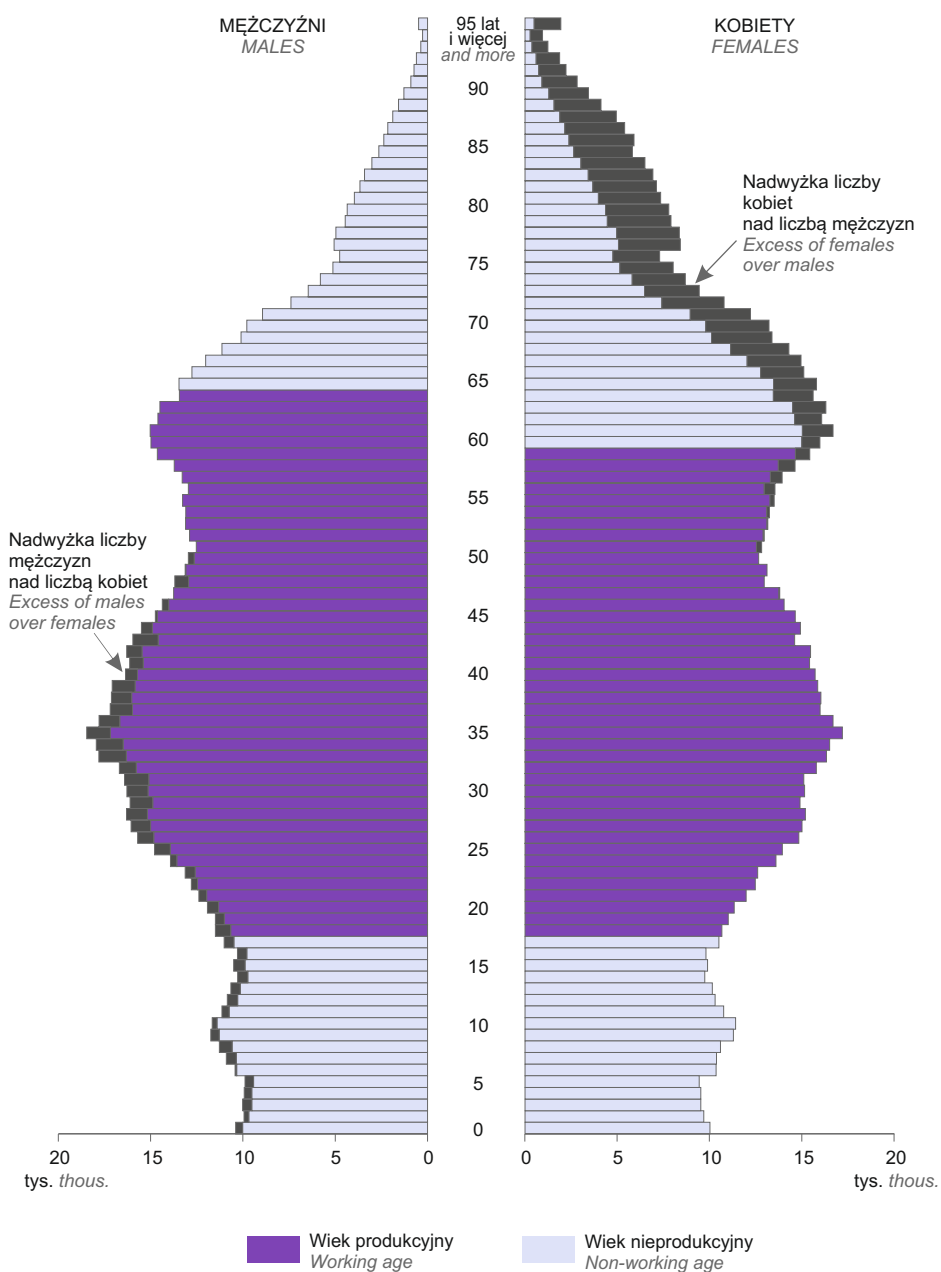

W nawiasach podano liczbę gmin (NUTS 5).
Number of gminas (NUTS 5) is given in parentheses.

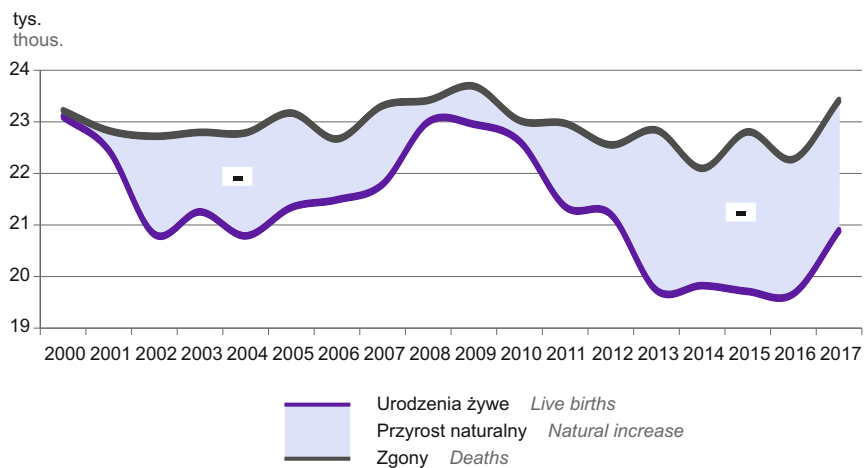
^a Stan w dniu 31 XII 2017 r.; odpowiednio: dla województwa – udział w kraju, dla podregionów – udział w województwie.
^a As of 31 XII 2017; respectively: for voivodship – share in country, for subregions – share in voivodship.

LUDNOŚĆ WEDŁUG PŁCI I WIEKU W 2017 R.

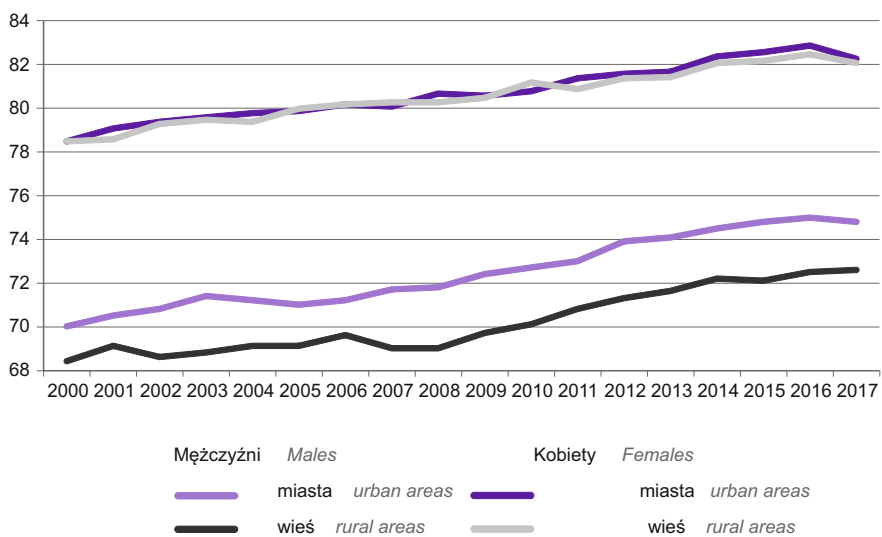
Stan w dniu 31 XII
POPULATION BY SEX AND AGE IN 2017
As of 31 XII

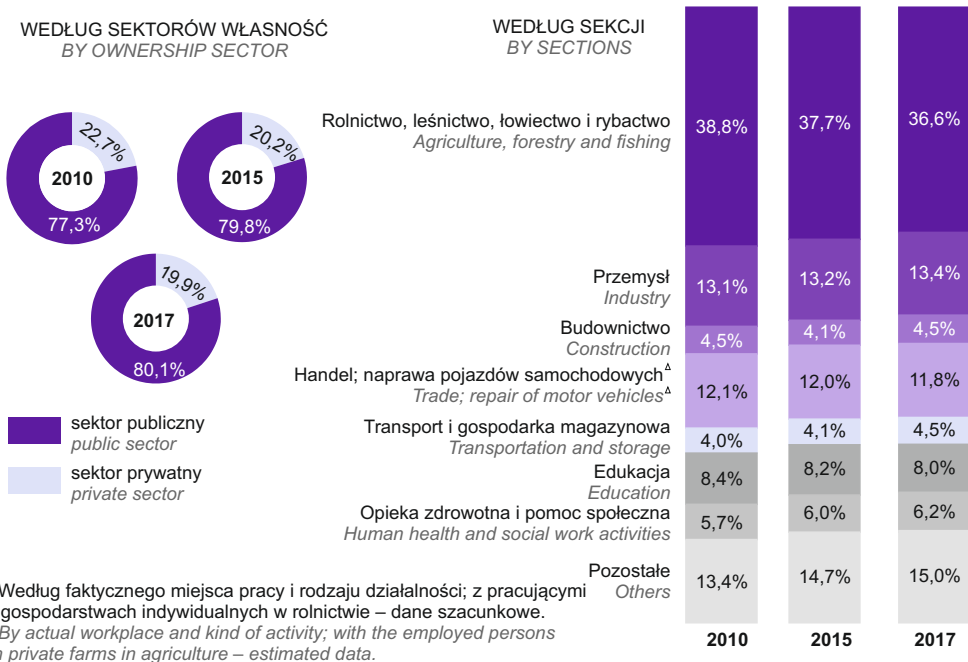
RUCH NATURALNY LUDNOŚCI
VITAL STATISTICS

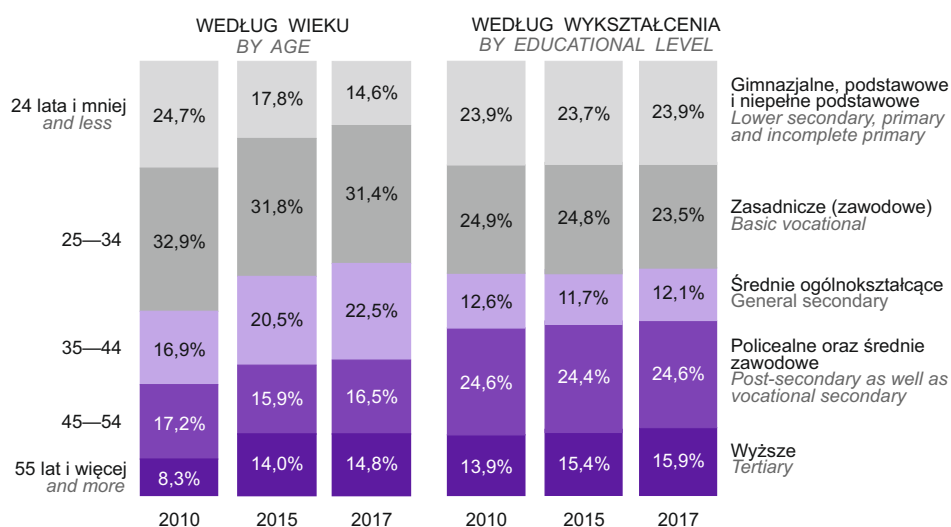
**PRZECIĘTNA LICZBA LAT DALSZEGO TRWANIA ŻYCIA
DLA OSÓB W WIEKU 0 LAT**
LIFE EXPECTANCY AT 0 AGE

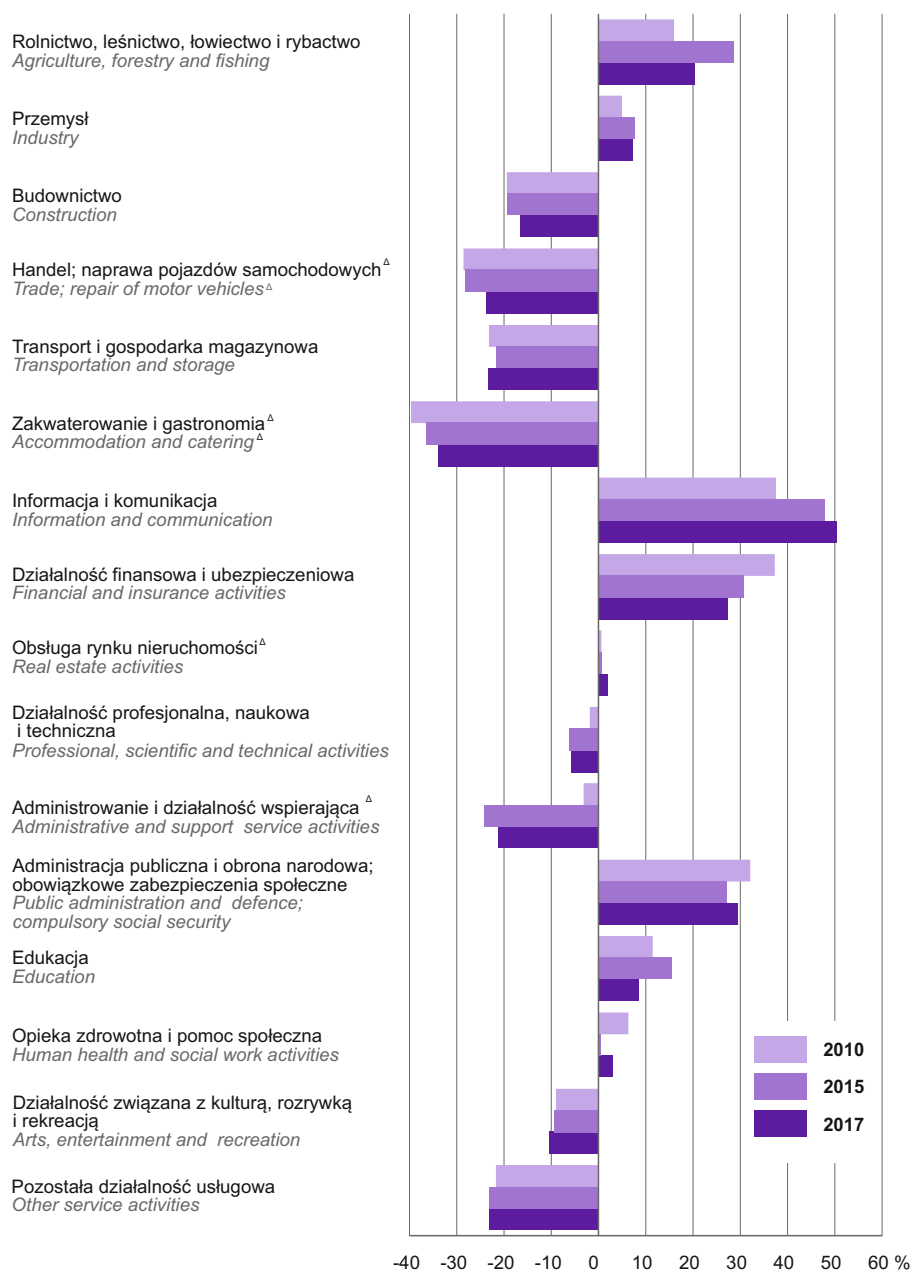
STRUKTURA PRACUJĄCYCH^a
 Stan w dniu 31 XII
STRUCTURE OF EMPLOYED PERSONS^a
 As of 31 XII

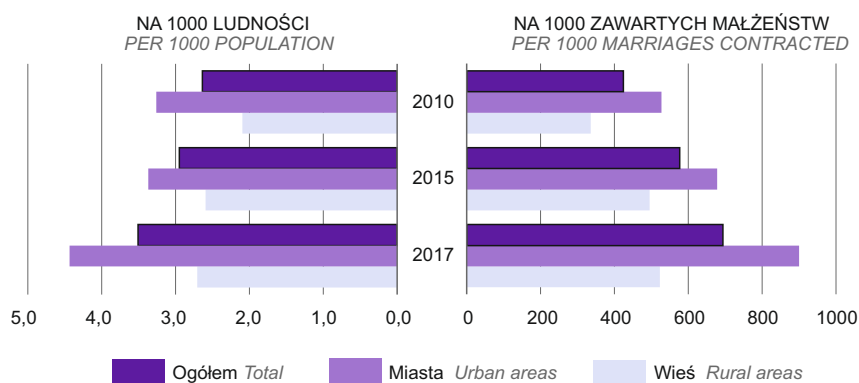
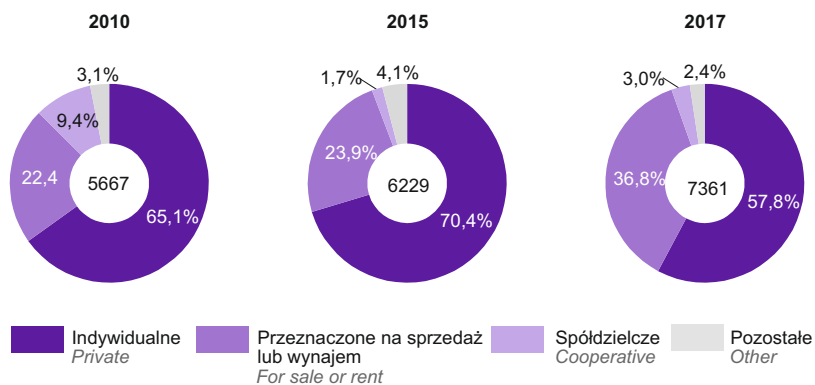
STRUKTURA BEZROBOTNYCH ZAREJESTROWANYCH
WEDŁUG WIEKU I POZIOMU WYKSZTAŁCENIA
 Stan w dniu 31 XII
STRUCTURE OF REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS
 BY AGE AND EDUCATIONAL LEVEL
 As of 31 XII

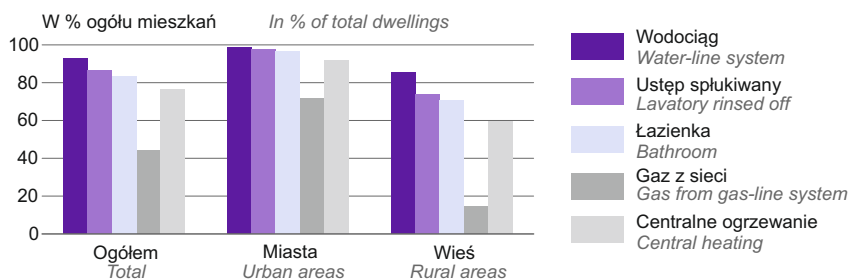
**ODCHYLENIA WZGLĘDNE PRZECIĘTNYCH WYNAGRODZEŃ W SEKCJACH
OD PRZECIĘTNEGO WYNAGRODZENIA W GOSPODARCE NARODOWEJ**
*RELATIVE DEVIATIONS OF AVERAGE WAGES AND SALARIES IN SECTIONS
FROM THE AVERAGE WAGES AND SALARIES IN THE NATIONAL ECONOMY*

MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA
DWELLINGS COMPLETED

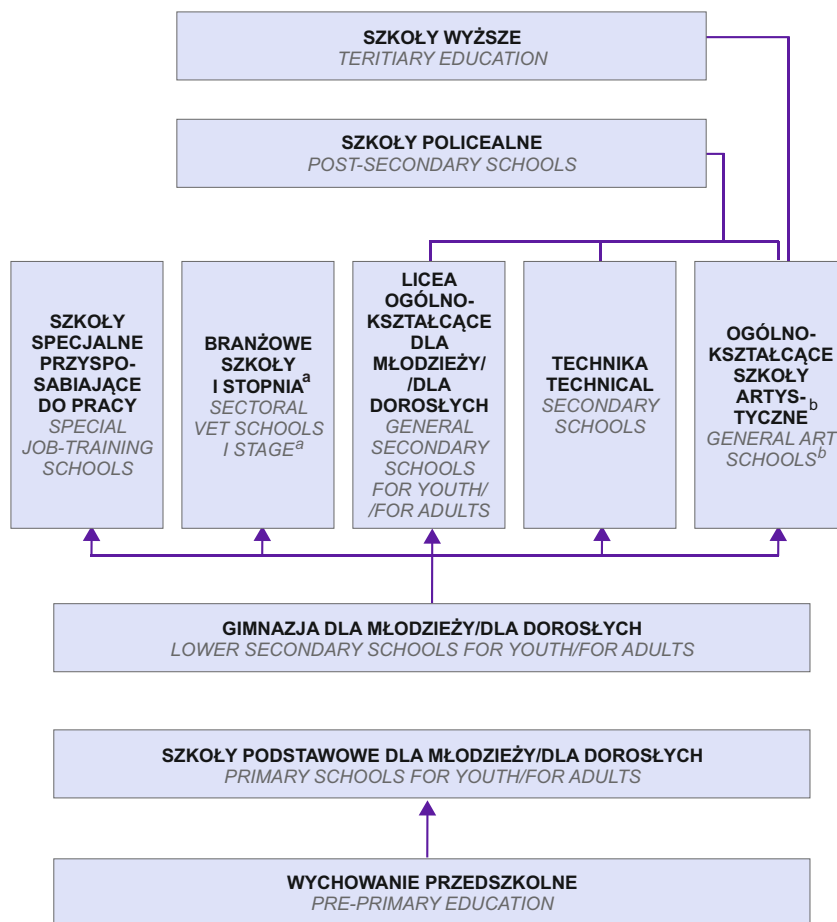

MIESZKANIA WYPOSAŻONE W INSTALACJE W 2017 R.
 Stan w dniu 31 XII
DWELLINGS FITTED WITH INSTALLATIONS IN 2017
 As of 31 XII

EDUKACJA WEDŁUG SZCZEBLI KSZTAŁCENIA W ROKU SZKOLNYM 2017/18
EDUCATION BY EDUCATIONAL LEVEL IN THE 2017/18 SCHOOL YEAR

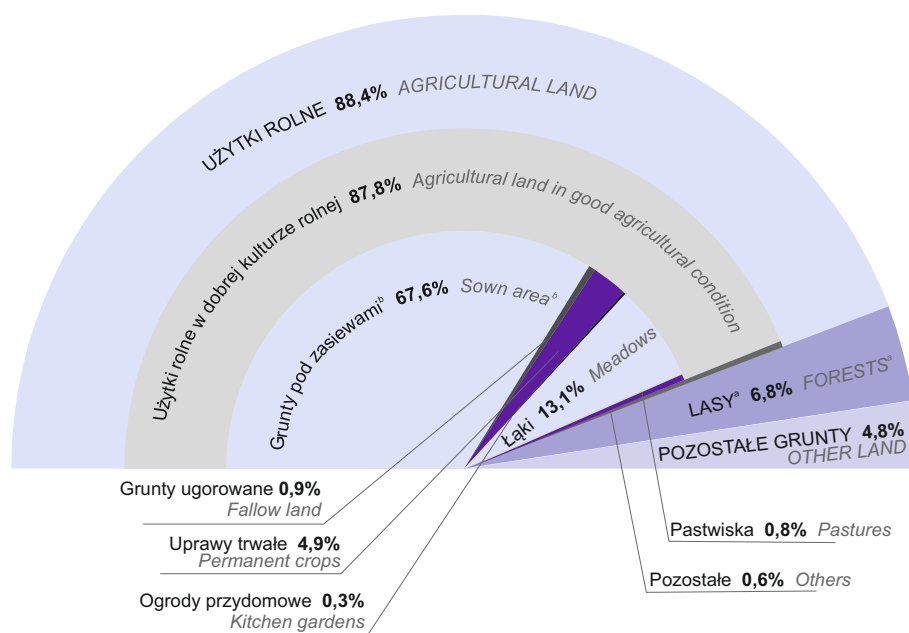
a Łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. b Dające uprawnienia zawodowe.
a Including basic vocational schools sections. b Leading to professional certification.

UŻYTKOWANIE GRUNTÓW W GOSPODARSTWACH ROLNYCH W 2017 R.

Stan w czerwcu

LAND USE IN AGRICULTURAL HOLDINGS IN 2017

As of June

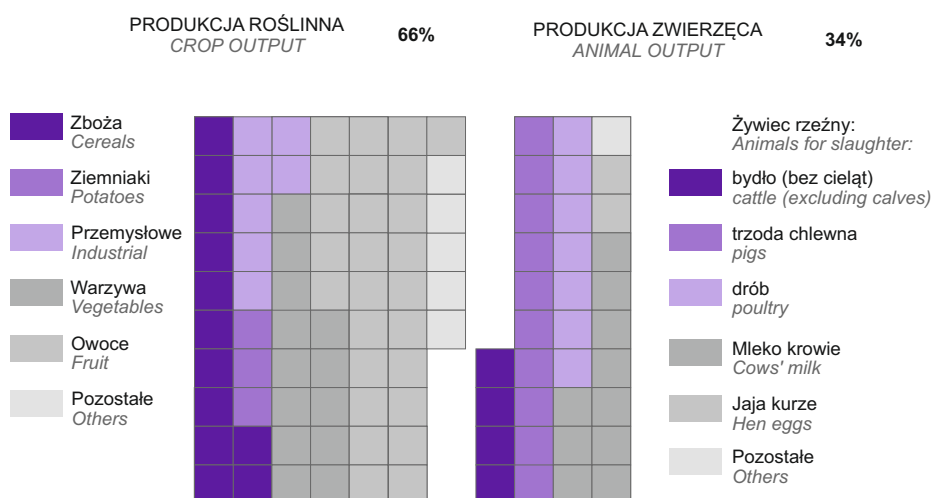

a Łącznie z gruntami związanymi z gospodarką leśną. b Bez powierzchni upraw trwałych, ogrodów przydomowych oraz upraw na przyoranie (nawozy zielone).

a Including land connected with silviculture. b Excluding permanent crops, kitchen gardens as well as area intended for ploughing (green fertilizers).

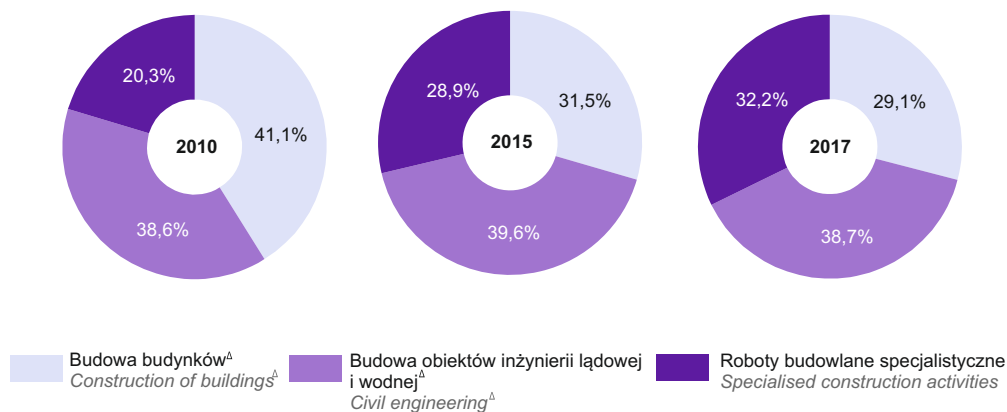
STRUKTURA TOWAROWEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ W 2016 R. (ceny stałe 2015 r.)

STRUCTURE OF MARKET AGRICULTURAL OUTPUT IN 2016 (constant prices 2015)

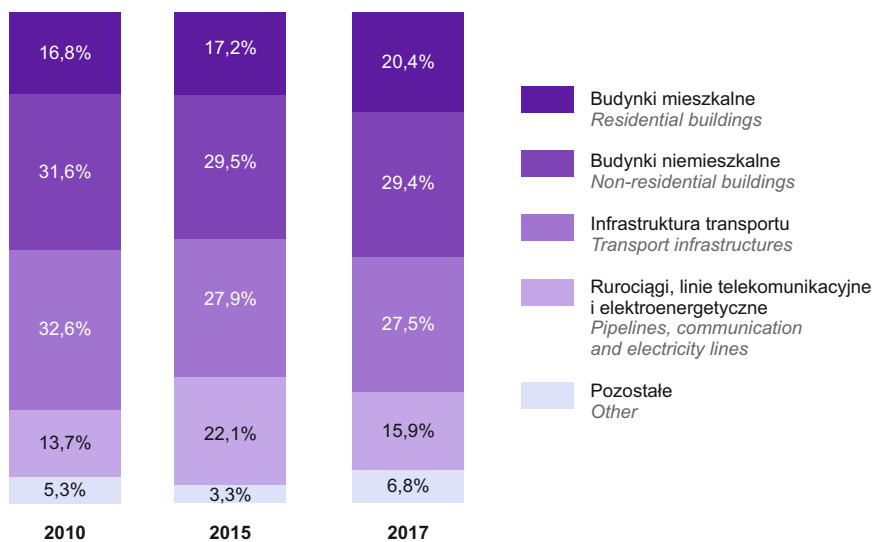

STRUKTURA PRODUKCJI BUDOWLANO-MONTAŻOWEJ^a (ceny bieżące)
STRUCTURE OF CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION^a (current prices)

WEDŁUG DZIAŁÓW BY DIVISIONS

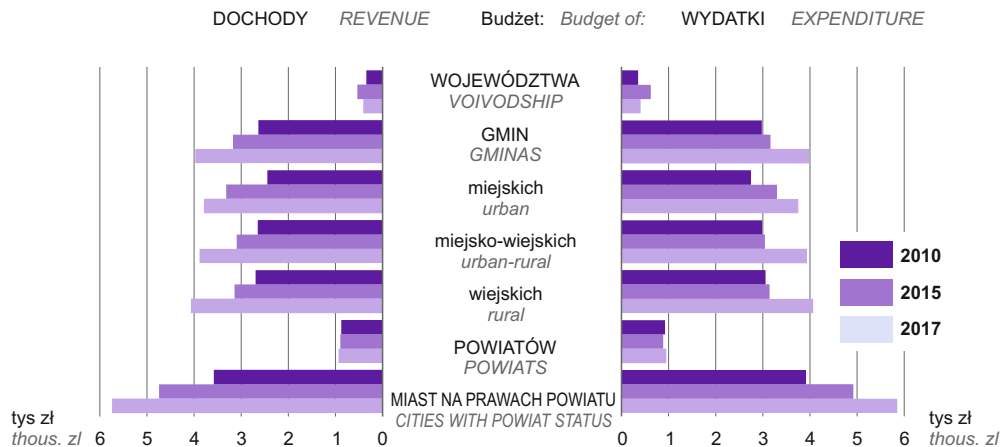

WEDŁUG RODZAJÓW OBIEKTÓW BUDOWLANYCH
 BY TYPE OF CONSTRUCTIONS

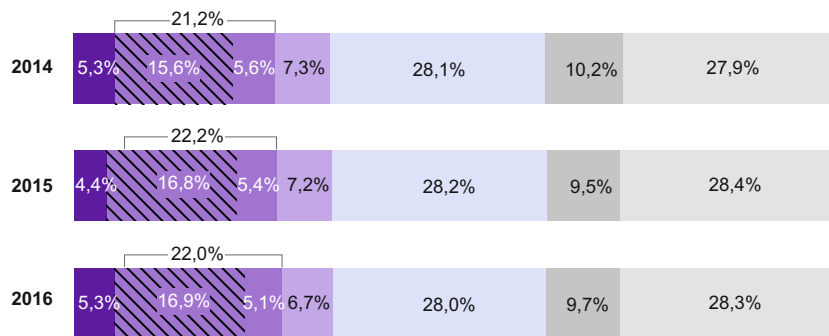

^a Wykonanej przez przedsiębiorstwa mające siedzibę zarządu na terenie województwa lubelskiego, siłami własnymi bez podwykonawców. Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.
^a Realized by enterprises which have a seat of board in the Lubelskie voivodship without subcontractors participation. Data concern economic entities employing more than 9 persons.

**DOCHODY I WYDATKI JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO
NA 1 MIESZKAŃCA**
REVENUE AND EXPENDITURE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS
PER CAPITA

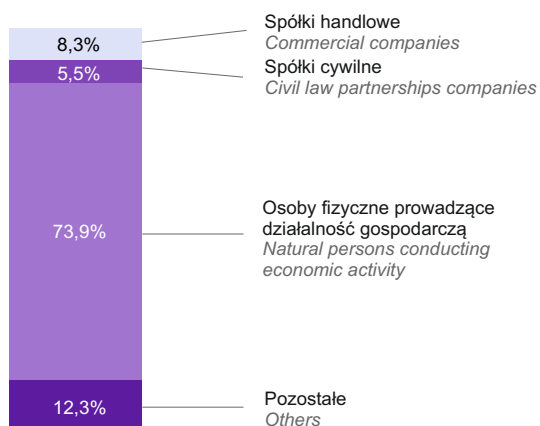
**STRUKTURA WARTOŚCI DODANEJ BRUTTO WEDŁUG RODZAJÓW DZIAŁALNOŚCI
(ceny bieżące)**
STRUCTURE OF GROSS VALUE ADDED BY KINDS OF ACTIVITIES
(current prices)

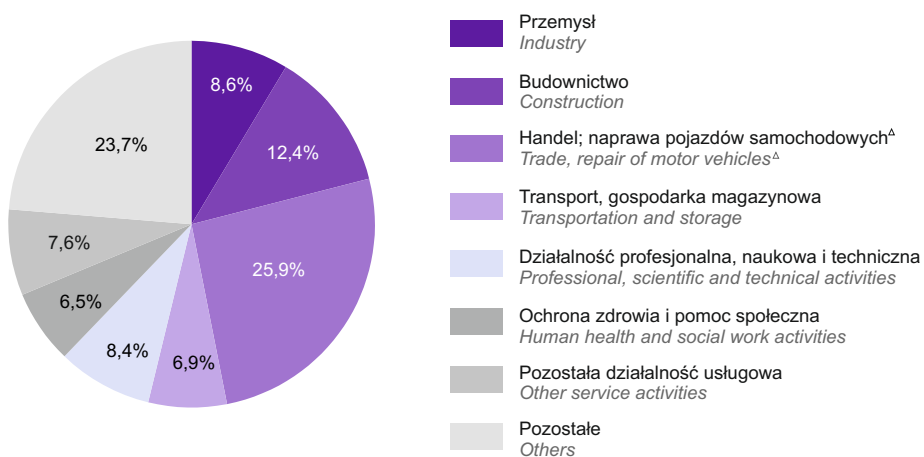
- Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo
Agriculture, forestry and fishing
- Przemysł
Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe
of which manufacturing
- Budownictwo
Construction
- Handel; naprawa pojazdów samochodowych^Δ; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia^Δ; informacja i komunikacja
Trade; repair of motor vehicles^Δ; transportation and storage; accommodation and catering^Δ; information and communication
- Działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości^Δ
Financial and insurance activities; real estate activities^Δ
- Pozostałe usługi
Other services

STRUKTURA PODMIOTÓW GOSPODARKI NARODOWEJ^a W 2017 R.
 Stan w dniu 31 XII
STRUCTURE OF ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a IN 2017
 As of 31 XII

WEDŁUG FORM PRAWNYCH
BY LEGAL STATUS

WEDŁUG SEKCJI *BY SECTIONS*

^a Bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne.
^a Excluding persons tending private farms.